T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİNİN TUTUM VE DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN AMPİRİK ANALİZİ (İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)

UFUK GERGERLİOĞLU
2502090206

Tez Danışmanı
PROF.DR. ŞAHİN AKKAYA

(37624 referans numarası ile BAP'tan destek alınmıştır)

İstanbul, 2014

T.C. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER
1982 ENSTİTÜSÜ

D O K T O R A

T E Z O N A Y I

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı	**: UFUK GERGERLİOĞLU**	Numarası	**: 2502090206**
Anabilim/Bilim Dalı	**: MALİYE**	Danışman	**: PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA**
Tez Savunma Tarihi	**: 24.11.2014**	Saati	**: 10.30**
Tez Başlığı	**:DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİNİN TUTUM VE DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN AMPİRİK ANALİZİ (İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)**		

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin **50. Maddesi** uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜ'NE** OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. ŞAHİN AKKAYA		Kabul
2- PROF. DR. BİNHAN ELİF YILMAZ		kabul
3- PROF. DR. MUSTAFA ÇELEN		KABUL
4- DOÇ. DR. KUTLUK KAĞAN SÜMER		Kabul
5- YRD. DOÇ. DR. ŞAMİL ÜNSAL		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- YRD. DOÇ. DR. BAŞAK ERGÜDER		
2- YRD. DOÇ. DR. ENGİN CAN		

ÖZ

DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİNİN TUTUM VE DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN AMPİRİK ANALİZİ (İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)

Ufuk GERGERLİOĞLU

Vergiler, toplumda insan yaşamını biçimlendiren ve yönlendiren bir maliye politikası aracı olarak bilinmektedirler. Aynı zamanda bu kamu aracının, insanların tüketimlerini, gelirlerini ve servetlerini belirli ölçüde azalttığı da kabul edilmektedir. Dolayısıyla vergilerin insanların psikolojilerini veya diğer bir ifade ile tutum ve davranışlarını açık bir biçimde etkileyebileceği söylenebilir. Bununla beraber bazı vergiler, toplum ve birey refahını arttırmak amacı ile konulmaktadır. Toplumun ve bireyin refahına katkı sağladığı düşünülen özellikle tütün, alkol gibi mamuller ile kumar hizmetleri üzerine salınan özel tüketim vergilerinin aynı zamanda bireylerin tutum ve davranışları üzerinde etkiler oluşturduğu veya oluşturabileceği birçok ampirik çalışma ile kanıtlanmıştır. Buna ilave olarak sağlıklı toplum oluşturmak maksadıyla uygulanan sağlık vergilerinin ve bilhassa çevresel iyileşmeye katkı sağlama amacına yönelik olarak çevre vergilerinin de bireylerin tutum ve davranışları üzerinde yönlendirici etkiye sahip olduğu bilinmektedir.

Bu kapsamda yapılan çalışmada, Türkiye perspektifinde tütün ve alkol mamülleri, kumar hizmetleri, olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunlarına ilişkin konular üzerine salınan özel tüketim vergilerinin bireylerin tutum ve davranışları üzerindeki etkilerinin hangi yönde eğilim ortaya koyabileceğinin tesbiti amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Maliyet, Günah Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Tutum ve Davranış

ABSTRACT

THE EMPİRİCAL ANALYSİS OF THE EFFECTS OVER ATTİTUDES AND BEHAVİORS OF EXCİSE TAXES WHİCH HAVE AN İMPACT UPON BEHAVİORS (SAMPLE ISTANBUL PROVİNCE)

Ufuk GERGERLİOĞLU

The taxes are generally known as a fiscal policy tool which shape and effect human life. Also the taxes significantly can decrease the consumptions and incomes and wealths of the people under certain conditions. In the light of this information, regarding to taxes can be said that the taxes can effect psychologies of the people or in other words their attutudes and behaviors.

Nevertheless, some taxes are imposed so as to increase the prosperity of societies and individuals. Particularly, society and individual prosperity can rise in the presence of behaviors oriented excise taxes which imposed over alcoholic beverages, tobacco products, gambling services and with relation to environment and health implementations. Also these taxes can affect in accordance with social and economic constructions of the countries over attitudes and behaviors of the people. In this Context, the effects of behaviors oriented excise taxes which imposed over the attitudes and behaviors from the perspective of the Turkey will be analysed in this study.

Keywords:Social Cost, Sin Tax, Excise Tax, Attitude and Behavior

ÖNSÖZ

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin tutum ve davranışlar üzerindeki etkisini konu alan bu doktora çalışması, maliye literatürü açısından önemli bir farklılık ortaya koymuştur. Bu çalışma ile davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri kapsamında değerlendirilen tütün ürünleri ve alkollü içecekler, kumar içerikli hizmetler, çevre ve sağlık sorunları ile alakalı konular üzerine salınan vergilerin hem toplumsal maliyetler hem de genel ve sosyal psikoloji çerçevesinde izahı yapılmıştır. Bu bağlamda yapılan saha araştırması ile de maliye literatürüne önemli katkılar sağlanabileceği görünmüştür.

Böylesi anlamlı bu doktora tezi çalışmasının sınırlarının çizilmesi pek de kolay olmamıştır. Daha önce Türkiye'de bu kapsamda her hangi bir çalışmanın yapılmamış olması, bir taraftan zorluk oluşturmuş diğer taraftan da önemli bir motivasyon sağlamıştır. Böylelikle zorluklar bir kenara bırakılarak bu motivasyon ile doktora çalışmasına başlanmış ve aynı heyecan ile çalışma sonlandırılmıştır. Bu noktada çalışma süresince emeğini ve katkılarını ortaya koyan değerli hocalarımıza minnet duygularımı da ifade etmek isterim.

Öncelikle bu zahmetli ve bir o kadar da keyifli doktora tez çalışmasının her sürecinde desteğini benden esirgemeyen tez danışmanı hocam Prof.Dr. Şahin AKKAYA'ya teşekkürü borç bilirim. Aynı zamanda bu doktora tez çalışmasının özellikle vergi psikolojisi kısmında emeği geçen Yrd.Doç.Dr. Şamil ÜNSAL'a ve saha çalışmasının her aşamasında katkılar sağlayan Doç.Dr. Kutluk Kağan SÜMER'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca yapılan saha araştırması için büyük maddi destek oluşturan BAP'a ve proje başvuru sürecinin başından sonuna kadar destek sağlayan BAP birimi çalışanlarına da teşekkür ederim. Son olarak verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan tabloların kontrolüne yardımcı olan eşim Ayşe GERGERLİOĞLU'na ve yazım kurallarına uyulması konusunda destek veren Ümmühan EGELİ'ye de teşekkür etmek isterim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ iii
ABSTRACT iv
ÖNSÖZ v
İÇİNDEKİLER vi
Şekiller Listesi xi
Tablolar Listesi xii
KISALTMALAR xxxvii
GİRİŞ 1
BÖLÜM 1 5
TEORİK VE AMPİRİK AÇIDAN DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİSİNİN İNCELENMESİ 5
1.1 Kavramsal , Tarihsel ve Diğer Yönleri ile Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergisi 5
1.1.1 Özel Tüketim Vergisinin Tanımı ve Özellikleri 6
1.1.2 Özel Tüketim Vergisinin Amaçları ve Sınıflandırılması 8
1.1.3 Özel Tüketim Vergisinin Amaçlarındaki Değişimin Değerlendirilmesi 10
1.1.4 Özel Tüketim Vergisinin Negatif Dışsallık ve Toplumsal Refah Açısından Değerlendirilmesi 12
1.1.5 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergisinin Farklı Görüşler Ekseninden Değerlendirilmesi 15
1.1.6 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin Tarihsel Açıdan Gelişimi .. 19
1.1.7 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergisinin Etkileri 24
1.2 Teorik Açıdan Davranışları Etkilemeye Yönelik Temel Özel Tüketim Vergisi Türlerinin İncelenmesi 27
1.2.1 Tütünlü Mamüllerin Vergilendirilmesi 27
1.2.1.1 Tütünlü Mamullerin Vergilendirilmesinin Nedenleri 28
1.2.1.2 Tütünlü Mamullerin Vergilendirilmesinin Etkileri 29
1.2.2 Alkollü İçeceklerin Vergilendirilmesi 31
1.2.2.1 Alkollü İçeceklerin Vergilendirilmesinin Nedenleri 32
1.2.2.2 Alkollü İçeceklerin Vergilendirilmesinin Etkileri 34
1.2.3 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilendirilmesi 36
1.2.3.1 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilendirilmesinin Nedenleri 37
1.2.3.2 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilendirilmesinin Etkileri 39
1.2.4 Çevre Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesi 42
1.2.4.2 Çevre Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesinin Nedenleri 44
1.2.4.3 Çevre Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesinin Etkileri 45
1.2.5 Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesi 50
1.2.5.1 Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesinin Nedenleri 50
1.2.5.2 Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesinin Etkileri 52
1.3 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Ele Alınması 53
1.3.1 Tütün Ürünlerine Yönelik Olarak Salınan Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Değerlendirilmesi 53
1.3.2 Alkol İçerikli Ürünlere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Değerlendirilmesi 55

1.3.3 Kumar İçerikli Hizmetlere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Değerlendirilmesi 63
1.3.4 Olumsuz Çevresel Etkilere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Değerlendirilmesi 63
1.3.5 Sağlık Sorunlarına İlişkin Konulara Yönelik Olarak Salınan Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Değerlendirilmesi 66
BÖLÜM 2 73
DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİNİN BİREY TUTUM VE DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 73
2.1 Dolaysız ve Dolaylı Vergiler Perspektifinde Vergi Psikolojisi Kavramı 73
2.1.1 Vergi Psikolojisi Kavramının Dolaysız ve Dolaylı Vergiler Perspektifinde Ele Alınması 74
2.1.2 Vergi Psikolojisinin Psikolojik Vergi Yükü Açısından Ele Alınması 76
2.1.3 Vergilerin Algılanması Olgusunun Birey Psikolojisi Kapsamında Değerlendirilmesi 80
2.1.4 Vergilemenin Etkilerinin Bireylerin Psikolojileri Açısından Değerlendirilmesi 82
2.2 Tutum Olgusunun Davranışlar ve Tutuma İlişkin Temel Kavramlar ile İlişkilendirilerek Değerlendirilmesi 88
2.2.1 Tutum Olgusunun Teorik Çerçevede Ele Alınması 88
2.2.1.1 Tutumun Tanımı, Kapsamı ve Önemi 89
2.2.1.2 Tutumun Özellikleri ve Kaynağı 90
2.2.1.3 Tutum Nesnesi ile Tutum Arasındaki İlişkinin Esasları 92
2.2.1.4 Tutumun Kuvvet Derecesinin Bireylerin Tercihleri Üzerindeki Etkileri 94
2.2.2 Tutumun Nasıl ve Niçin Oluştuğunun Açıklanması 96
2.2.2.1 Tutumun Nasıl Oluştuğunun Psikoloji Literatürü Kapsamında İzahı 96
2.2.2.2 Tutumu Oluşturan Bileşenlerin Ele Alınması 97
2.2.2.3 Tutumlara Niçin Sahip Olunduğu Konusunun Tutum Fonksiyon Modelleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi 102
2.2.3 Tutum Değişikliği Olgusunun İzahı 105
2.2.3.1 Tutum Değişimi Olgusu ve Tutum Değişiminin Belirleyicileri 105
2.2.3.2 Tutum Değişim Araçları ve Bu Araçların Yapısal Özellikleri 109
2.2.3.3 Tutum Değişimine Yönelik İkna Modellerinin Değerlendirilmesi 114
2.2.3.4 Tutum Değişiminin Değerler ve İnançlar Ekseninde İzahı 117
2.2.4 Tutum-Davranış İlişkisini Belirleyen Faktörlerin ve Planlanmış Davranış Teorisinin İzahı 119
2.2.4.1 Tutum-Davranış İlişkisinin Belirleyicileri 120
2.2.4.2 Tutumlar ile İlişkili Planlanmış Davranış Modelinin Açıklanması 122
2.2.5 Tutum ile İlişkili Temel Kavramların Değerlendirilmesi 124
2.2.5.1 Algılama Kavramının Genel Psikoloji ve Sosyal Psikoloji Perspektiften Ele Alınması 124
2.2.5.2 Tutumlar ile İlişkili Önyargı Kavramının Açıklanması 127
2.2.5.3 Tutumlara Yönelik Sosyal Norm Kavramının Ele Alınması 129
2.3 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Kapsamında Değerlendirilmesi 132
2.3.1 Tütün Ürünlerine Salınan Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Açısıdan Değerlendirilmesi 132
2.3.2 Alkollü Ürünlere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Açısından Değerlendirilmesi 141
2.3.3 Kumar İçerikli Hizmetlere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Açısından Değerlendirilmesi 144

2.3.4 Olumsuz Çevresel Etkilere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Açısından Değerlendirilmesi 145
2.3.5 Sağlık Sorunlarına Yönelik Konular Üzerine Salınan Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Açısından Değerlendirilmesi.... 150
BÖLÜM 3.....152
DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİNİN İSTANBUL İLİNDE YAŞAYAN BİREYLERİN TUTUM VE DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN AMPİRİK ANALİZİ.....152
3.1 Araştırmanın Genel Hususları 152
3.1.1 Araştırmanın Amacı..... 152
3.1.2 Ana Kütle ve Örnek Kitle 153
3.1.3 Saha Araştırması Öncesi Tespit Çalışması 155
3.1.4 Araştırmanın Yöntemi ve Kullanılan İstatistiki Metotlar 155
3.1.5 Örnekleme İlişkin Bilgiler 158
3.2 Bireylerin Davranışlarını Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Analiz Edilerek Değerlendirilmesi 161
3.2.1 Alkollü İçecek Vergilemesine Yönelik Tutum ve Davranışların Analiz Edilerek Değerlendirilmesi 161
3.2.1.1 Alkollü İçecek Vergilemesine Yönelik Tutumların Test Edilmesi.....162
3.2.1.1.1 Alkollü İçecek Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkileri ile İlişkili Bilişsel Tutumların Test Edilmesi..... 162
3.2.1.1.2 Alkollü İçecek Vergilerinin İktisadi Etkileri ile İlişkili Bilişsel Tutumun Test Edilmesi 168
3.2.1.2 Alkollü İçecek Vergilemesine Yönelik Davranışların Test Edilmesi.....174
3.2.2 Tütünlü Mamül Vergilemesine Yönelik Tutum ve Davranışların Analizi Edilmesi ve Değerlendirilmesi 179
3.2.2.1 Tütünlü Mamül Vergilemesine Yönelik Tutumların Test Edilmesi 179
3.2.2.1.1 Tütünlü Mamül Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkileri ile İlişkili Bilişsel Tutumların Test Edilmesi..... 180
3.2.2.1.2 Tütünlü Ürün Vergilerinin İkame Etkileri ile İlişkili Bilişsel Tutumların Test Edilmesi 186
3.2.2.1.3 Tütünlü Ürün Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkileri ile İlişkili Davranışsal Tutumların Test Edilmesi..... 188
3.2.2.1.4 Tütünlü Ürün Vergilerinin İktisadi Ve Psikolojik Etkileri İle İlişkili Davranışsal Tutumların Test Edilmesi..... 190
3.2.2.2 Tütünlü Ürün Vergilemesine Yönelik Davranışların Test Edilmesi.....192
3.2.3 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilemesine Yönelik Tutum ve Davranışların Analizi Edilmesi ve Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi 195
3.2.3.1 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilemesine Yönelik Tutumların Test Edilmesi.....195
3.2.3.1.1 Kumar İçerikli Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkileri ile İlişkili Tutumların Test Edilmesi 195
3.2.3.1.2 Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi Etkilerine Yönelik Tutumların Test Edilmesi..... 201
3.2.3.1.3 Kumar Nevi Hizmet Vergilerine Yönelik Bilgi Eksikliğine İlişkin Tutumların Test Edilmesi 206
3.2.4 Sağlıkla Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilemesine Yönelik Tutum ve Davranışların Analiz Edilerek Değerlendirilmesi..... 208

3.2.4.1 Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilemesine Yönelik Tutumların Test Edilmesi 208
3.2.4.1.1 Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilemesine Yönelik Olumlu Tutumların Test Edilmesi 208
3.2.4.1.2 Sağlık Sorunlarına İlişkin Konuların Vergilemesine Yönelik Olumsuz Tutumların Test Edilmesi 216
3.2.4.2 Sağlıkla Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilemesine Yönelik Davranışların Test Edilmesi 220
3.2.5 Çevre ile İlişkili Olumsuz Etkilerin Vergilemesine Yönelik Tutum ve Davranışların Analiz Edilerek Değerlendirilmesi 225
3.2.5.1 Çevre ile İlişkili Olumsuz Etkilerin Vergilemesine Yönelik Tutumların Test Edilmesi 225
3.2.5.1.1 Olumsuz Çevresel Etkiler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutumların Test Edilmesi 225
3.2.5.1.2 Olumsuz Çevresel Etkilere Salınan Vergilere Yönelik İyimser Tutumların Test Edilmesi 231
3.2.5.1.3 Olumsuz Çevresel Etkilere Yönelik Vergilerin İktisadi Etkilerine İlişkin Tutumların Test Edilmesi 235
3.2.5.2 Olumsuz Çevresel Etkilerin Vergilemesine Yönelik Davranışların Test Edilmesi 238
3.3 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerine İlişkin Faktör Analizleri 244
3.3.1 Alkollü İçecek Vergilemesinin Etkilerine İlişkin Faktör Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi 244
3.3.1.1 Alkollü İçeceklerin Vergilendirilmesine Yönelik Bilişsel Tutum Grubuna İlişkin Faktör Analizi 245
3.3.1.1.1 Alkollü İçecek Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi 246
3.3.1.1.2 Alkollü İçecek Vergilerinin İktisadi Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi 249
3.3.1.2 Davranışsal Tutum Grubuna İlişkin Faktör Analizi 250
3.3.1.2.1 Alkollü İçecek Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi 251
3.3.1.2.2 Alkollü İçecek Vergilerinin İktisadi Ve Psikolojik Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi 253
3.3.2 Tütün Ürünlerinin Vergilemesinin Etkilerine İlişkin Faktör Analizi Sonuçlarının Değerlendirlmesi..... 254
3.3.2.1 Tütüne İlişkin Bilişsel Tutum Grubu İçin Faktör Analizi 255
3.3.2.1.1. Tütünlü Ürün Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi..... 256
3.3.2.1.2 Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi 258
3.3.2.2 Tütüne İlişkin Davranışsal Tutum Grubu İçin Faktör Analizi 261
3.3.2.2.1 Tütünlü Ürün Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi..... 261
3.3.2.2.2 Tütünlü Ürün Vergilerinin İktisadi ve Psikolojik Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi 263
3.3.3 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilendirilmesinin Etkilerine İlişkin Faktör Analizi Sonuçlarının Değerlendirlmesi 264
3.3.3.1 Kumar İçerikli Hizmetlere İlişkin Tutum Grubu İçin Faktör Analizi.....265

3.3.3.1.1 Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi 266
3.3.3.1.2 Kumar Nevi Hizmetlere İlişkin Vergilemenin İktisadi Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi 269
3.3.3.1.3 Kumar Nevi Hizmet Vergilerine Yönelik Bilgi Eksikliğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi 270
3.3.4 Sağlık Sorunları ile Alakalı Konuların Vergilendirilmesine İlişkin Tutum Faktör Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi 271
3.3.4.1 Sağlıkla Sorunları ile Alakalı Konuların Vergilendirilmesine İlişkin Tutum Grubu İçin Faktör Analizi 271
3.3.4.1.1 Sağlık sorunları ile İlişkili konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutumlara İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi 272
3.3.4.1.2 Sağlıkla Sorunları ile Alakalı Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumsuz Tutumlara İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi 275
3.3.5 Olumsuz Çevresel Etkilerin Vergilendirilmesine Yönelik Faktör Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi 276
3.3.5.1 Olumsuz Çevresel Etkilere Yönelik Tutum Grubu İçin Faktör Analizi 277
3.3.5.1.1 Olumsuz Çevresel Etkiler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutumlar ile Alakalı Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi 278
3.3.5.1.2 Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutumlara İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi 280
3.3.5.1.3 Çevre Vergilerinin İktisadi Etkilerine Yönelik Tutumlara İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi 283

SONUÇ 285

KAYNAKÇA 299

EK 1: ANKET SORU FORMU 3300

EK 2: ANALİZ SONUÇLARI 33939

Şekiller Listesi

Şekil 1 : Alkol Vergilemesinin Dışsal Maliyetlerinin Analizi 35
Şekil 2: Eşdeğer Kumar Ürünü için Talep 41
Şekil 3: Verginin Mevcudiyetinde ve Yokluğunda Piyasa Dengesi 46

Tablolar Listesi

Tablo 1: İlçe, Cinsiyet ve Yaş Verilerine Göre Tabakalı Rassal Örnekleme Tablosu 154
Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyet Durumu Gösteren Sıklık Tablosu 159
Tablo 3: Katılımcıların Eğitim Durumu Gösteren Sıklık Tablosu 159
Tablo 4: Katılımcıların Medeni Hal Durumu Gösteren Sıklık Tablosu 159
Tablo 5: Katılımcıların Mevcut İş Durumu Gösteren Sıklık Tablosu 160
Tablo 6: Katılımcıların Gelir Düzeyi Gösteren Sıklık Tablosu 160
Tablo 7: Katılımcıların Yaş Dağılımı Gösteren Sıklık Tablosu 161
Tablo 8: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 162
Tablo 9: "Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 164
Tablo 10: "Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 165
Tablo 11: "Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 166
Tablo 12: "Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 167
Tablo 13 : "Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 169
Tablo 14: "Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 170
Tablo 15: "Alkollü İçecek Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Alkol Kullanmayı Hemen Bırakırım" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 171
Tablo 16: "Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 172
Tablo 17: "Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 173
Tablo 18 : "Vergi Sebebiyle Sürekli Tükettiğim İçkiyi Alamazsam Bir Süre Sonra Kaçak İçki Alımına Yönelebilirim" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 174
Tablo 19: "Yüksek Vergiler Sebebiyle İçki Tüketimimi Azalttım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 175
Tablo 20: "Vergiler Sebebiyle Hızla Artan Alkollü İçecek Fiyatlarından Sonra İçkiyi Tamamen Bıraktım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 175
Tablo 21: "Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 176
Tablo 22: "Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 177
Tablo 23: "Sağlık Sorunlarıma Rağmen Her Gün Düzenli Olarak İçki Tüketiyorum" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 177

Tablo 24: “Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 178
Tablo 25: “Tütün Ürünleri Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum” Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 180
Tablo 26: “Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum” Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 181
Tablo 27: “Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum” Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 182
Tablo 28: “Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim” Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 184
Tablo 29: “Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum” Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 186
Tablo 30: “Eğer Tütünlü Ürünler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir” Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 187
Tablo 31: “Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır” Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 188
Tablo 32: “Sigara Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Sigara Kullanmayı Hemen Bırakırım” Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 189
Tablo 33: “Tütünlü Ürünlere İlişkin Vergilerin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir” Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 190
Tablo 34: “Tütünlü Ürünlere İlişkin Vergilerin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir” Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 191
Tablo 35: “Yüksek Vergiler Sebebiyle İstediğim Marka Sigarayı Alamazsam Tütün Sararım” Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 191
Tablo 36: “Yüksek Vergiler Sebebiyle Tütünlü Ürün Maddeleri Tüketimimi Azalttım” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi..... 192
Tablo 37: “Vergiler Sebebiyle Yüksek Fiyat Artışlarından Sonra Sigarayı Tamamen Bıraktım” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi..... 193
Tablo 38: “Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin Sigarayı Çok Azalttım” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi..... 193
Tablo 39: “Sağlık Sorunlarıma Rağmen Günde Bir Paketten Fazla Sigara İçiyorum” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi..... 194
Tablo 40: “Sigaranın Kapalı Alanlarda Yasaklanmasından Sonra Sigarayı Bıraktım” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi..... 194
Tablo 41: “Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 196
Tablo 42: “Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 197

Tablo 43: “Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 199
Tablo 44: “Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 200
Tablo 45: “Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 202
Tablo 46: “Şans ve Bahis Oyunlarının Düşük Gelirli Gruplar Üzerinde Daha Fazla Psikolojik ve Sosyal Problemler Oluşturduğunu Düşünüyorum. Bu Yüzden Bu Tip Oyunların Düşük Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 203
Tablo 47: “Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 204
Tablo 48: “Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 205
Tablo 49: “Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 206
Tablo 50: “Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Halkın Yeterince Bilgilendirilmediğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 207
Tablo 51: “Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 209
Tablo 52: “Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 210
Tablo 53: “İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 211
Tablo 54: “İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 213
Tablo 55: “Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 215
Tablo 56: “Obeziteyi Tetikleyebilecek Her Türlü Ürünün Yüksek Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi..... 216
Tablo 57: “Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 217

Tablo 58: “Sağlığı Tehdit Ettiği İddia Edilen Trans Yağların Kullanımının Azaltılması İçin Uygulanan Yüksek Vergilerin Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmeyeceğini Düşünüyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 218
Tablo 59: “Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 218
Tablo 60: “Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 219
Tablo 61: “Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları ile Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 221
Tablo 62: “Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı ile Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 222
Tablo 63: “Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 223
Tablo 64: “Çevre ile Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 225
Tablo 65: “Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 227
Tablo 66: “Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 227
Tablo 67: “Hava ve Su Kirliliğine Sebep Olanların Yüksek Oranlarda Vergilendirilmesinden Yanayım” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 228
Tablo 68: “Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 229
Tablo 69: “Havayı Kirleten Uçak Firmalarının Havaya Saldıkları Kirliliğe Göre Vergilendirilmeleri Gerektiğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 230
Tablo 70: “Çevre ile Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 231
Tablo 71: “Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 232
Tablo 72: “Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 233
Tablo 73: “Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu ile Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 236
Tablo 74: “Çevre Vergileri Hakkında Halkın Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması, Çevresel Vergilere Yönelik Bilinci Azaltabilir” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 237
Tablo 75: “Çevre Kirlenmesine İlişkin Yüksek Vergiler Ödeyen Firmaların Bir Süre Sonra Yatırımlarını Azaltacağını Düşünüyorum” Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi 237
Tablo 76: “Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 238

Tablo 77: “Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 240
Tablo 78: “Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 241
Tablo 79: “Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi 241
Tablo 80: “Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum” Davranışına İlişkin Sıklık Analizi..... 243
Tablo 81: Akollü İçeceklere Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi (Bilişsel Tutum) 245
Tablo 82: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 246
Tablo 83: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 247
Tablo 84: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 248
Tablo 85: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Mevcut Eğitim Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 248
Tablo 86: Akollü İçeceklere Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi (Davranışsal Tutum) 250
Tablo 87: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 251
Tablo 88: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 252
Tablo 89: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Mevcut Eğitim Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 252
Tablo 90: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi Ve Psikolojik Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 253
Tablo 91: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi Ve Psikolojik Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Testi 253
Tablo 92: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi ve Psikolojik Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi.... 254
Tablo 93: Tütünlü Ürünlere Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi (Bilişsel Tutum) 255
Tablo 94 : Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Testi .. 256

Tablo 95: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 256
Tablo 96: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 257
Tablo 97: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 257
Tablo 98: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Mevcut Eğitim Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 258
Tablo 99: Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 259
Tablo 100 : Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 260
Tablo 101: Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 260
Tablo 102: Tütünlü Ürünlere Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi (Davranışsal Tutum) 261
Tablo 103: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 262
Tablo 104: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Eğitim Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 262
Tablo 105: Tütünlü Ürün Vergilerinin İktisadi ve Psikolojik Etkilerine Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 263
Tablo 106: Tütünlü Ürün Vergilerinin İktisadi ve Psikolojik Etkilerine Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 263
Tablo 107: Tütünlü Ürün Vergilerinin İktisadi Ve Psikolojik Etkilerine Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 264
Tablo 108: Kumar Nevi Hizmetlere Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi..... 266
Tablo 109 : Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 267
Tablo 110: Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 267

Tablo 111: Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Mevcut Eğitim Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 268
Tablo 112: Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 268
Tablo 113: Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 269
Tablo 114: Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 270
Tablo 115: Kumar Nevi Hizmet Vergilerine Yönelik Bilgi Eksikliğine İlişkin Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 270
Tablo 116: Sağlık Sorunları ile ilişkili Konulara Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi .. 272
Tablo 117: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 273
Tablo 118: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutum Grubu ile Eğitim Seviyesi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 273
Tablo 119: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 274
Tablo 120: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 274
Tablo 121: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 275
Tablo 122 : Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumsuz Tutum Grubu ile Yerleşim Yeri Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 275
Tablo 123: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumsuz Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 276
Tablo 124: Olumsuz Çevresel Etkilere İlişkin Vergileme İçin Faktör Analizi..... 278
Tablo 125 : Olumsuz Çevresel Etkiler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 279
Tablo 126: Olumsuz Çevresel Etkiler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi.... 279
Tablo 127: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 280
Tablo 128: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 280
Tablo 129: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 281
Tablo 130: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 281

Tablo 131: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 282
Tablo 132: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Eğitim Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 282
Tablo 133: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Yerleşim Yeri Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 283
Tablo 134: Çevre Vergilerinin İktisadi Etkilerine Yönelik Tutumlar ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 283
Tablo 135: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi 339
Tablo 136: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi 339
Tablo 137: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi 339
Tablo 138: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 340
Tablo 139: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 340
Tablo 140: "Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi 341
Tablo 141: "Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi 341
Tablo 142: "Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 341
Tablo 143: "Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 342
Tablo 144: "Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi 342
Tablo 145: "Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 343
Tablo 146: "Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 343
Tablo 147: "Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumu Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 344

Tablo 148: “Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim” Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi 344
Tablo 149: “Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim” Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi 345
Tablo 150: “Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim” Bilişsel Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 345
Tablo 151: “Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim” Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 346
Tablo 152: “Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum” Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi 346
Tablo 153: “Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum” Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi 347
Tablo 154: “Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum ” Bilişsel Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 347
Tablo 155: “Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum ” Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 348
Tablo 156: “Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir” Bilişsel Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 348
Tablo 157: “Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir” Bilişsel Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 349
Tablo 158: “Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir” Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 349
Tablo 159: “Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır” Davranışsal Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 349
Tablo 160: “Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır” Davranışsal Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 350

Tablo 161: “Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır” Davranışsal Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 350
Tablo 162: “Alkollü İçecek Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Alkol Kullanmayı Hemen Bırakırım” Davranışsal Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 350
Tablo 163: “Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir” Davranışsal Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 350
Tablo 164: “Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir” Davranışsal Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 351
Tablo 165: “Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir” Davranışsal Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 351
Tablo 166: “Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir” Davranışsal Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 351
Tablo 167: “Vergi Sebebiyle Sürekli Tükettiğim İçkiyi Alamazsam Bir Süre Sonra Kaçak İçki Alımına Yönelebilirim” Davranışsal Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 351
Tablo 168: “Yüksek Vergiler Sebebiyle İçki Tüketimimi Azalttım” Davranışı İle Bölge Kökeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 352
Tablo 169: “Vergiler Sebebiyle Hızla Artan Alkollü İçecek Fiyatlarından Sonra İçkiyi Tamamen Bıraktım” Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 352
Tablo 170: “Vergiler Sebebiyle Hızla Artan Alkollü İçecek Fiyatlarından Sonra İçkiyi Tamamen Bıraktım” Davranışı İle Eğitim Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 352
Tablo 171: “Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım” Davranışı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 352
Tablo 172: “Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım” Davranışı İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 353
Tablo 173: “Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım” Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 353
Tablo 174: “Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım” Davranışı İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi. 353
Tablo 175: “Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım” Davranışı İle Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 354
Tablo 176: “Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım” Davranışı İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 354
Tablo 177: “Sağlık Sorunlarıma Rağmen Her Gün Düzenli Olarak İçki Tüketiyorum” Davranışı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 354
Tablo 178: “Sağlık Sorunlarıma Rağmen Her Gün Düzenli Olarak İçki Tüketiyorum” Davranışı İle Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 355
Tablo 179: “Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım” Davranışı İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 355

Tablo 180: “Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım” Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 356
Tablo 181: “Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım” Davranışı İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 356
Tablo 182 : “Tütün Ürünleri Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum” Bilişsel Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 356
Tablo 183: “Tütün Ürünleri Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum” Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 357
Tablo 184: “Tütünlü Ürünlerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum” Bilişsel Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi..... 357
Tablo 185: “Tütünlü Ürünlerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum” Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 357
Tablo 186: “Tütünlü Ürünlerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum” Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 358
Tablo 187: “Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum” Bilişsel Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 358
Tablo 188: “Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum” Bilişsel Tutumu İle Bağımsız Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 359
Tablo 189: “Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum” Bilişsel Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi 359
Tablo 190: “Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum” Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 359
Tablo 191: “Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum” Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 360
Tablo 192: “Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum” Bilişsel Tutumu İle Bağımsız Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 360
Tablo 193: “Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum” Bilişsel Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 361

Tablo 194: “Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum ” Bilişsel Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi 361
Tablo 195: “Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum ” Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 361
Tablo 196: “Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum ” Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 362
Tablo 197: “Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum ” Davranışı İle Bölge Kökeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 362
Tablo 198: “Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum ” Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 362
Tablo 199: “Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim” Bilişsel Tutumu Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 363
Tablo 200: “Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim” Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 363
Tablo 201: “Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim” Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 364
Tablo 202: “Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim” Bilişsel Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 364
Tablo 203: “Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim ” Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 365
Tablo 204: “Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum” Bilişsel Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi..... 365
Tablo 205: “Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum” Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 365
Tablo 206: “Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum ” Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 365
Tablo 207: “ Eğer Tütünlü Ürünler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir” Bilişsel Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 366

Tablo 208: “Eğer Tütünlü Ürünler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir” Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 366
Tablo 209: “Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Yükseltilmesi İşimdeki Motivasyonumu Önemli Ölçüde Azaltabilir” Davranışsal Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi..... 366
Tablo 210: “Sigara Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Sigarayı Hemen Bırakırım” Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 366
Tablo 211: “Sigara Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Sigarayı Hemen Bırakırım” Davranışsal Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 367
Tablo 212: “Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır” Davranışsal Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 367
Tablo 213: “Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir” Davranışsal Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 367
Tablo 214: “Yüksek Vergiler Sebebiyle İstediğim Marka Sigarayı Alamazsam Tütün Sararım” Davranışsal Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 368
Tablo 215: “Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin Sigarayı Çok Azalttım” Davranışı İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 368
Tablo 216: “Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin Sigarayı Çok Azalttım ” Davranışı İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 369
Tablo 217: “Sağlık Sorunlarıma Rağmen Günde Bir Paketten Fazla Sigara İçiyorum” Davranışı İle Bölge Kökeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 369
Tablo 218: “Sağlık Sorunlarıma Rağmen Günde Bir Paketten Fazla Sigara İçiyorum” Davranışı İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 369
Tablo 219: “Sigaranın Kapalı Alanlarda Yasaklanmasından Sonra Sigarayı Bıraktım” Davranışı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 370
Tablo 220: “Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum ”Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 370
Tablo 221: “Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum”Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 371
Tablo 222: “Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 371
Tablo 223: “Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler

Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi 371
Tablo 224: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum" Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 372
Tablo 225: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 372
Tablo 226: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum"Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 372
Tablo 227: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 373
Tablo 228: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum"Tutumu İle Mevcut İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 373
Tablo 229: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 374
Tablo 230: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis Ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum" Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 374
Tablo 231: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 374
Tablo 232: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 375
Tablo 233: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum"Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 375
Tablo 234: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum" Tutumu İle Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 376
Tablo 235: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 376
Tablo 236: "Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 376

Tablo 237: “Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum”Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 377
Tablo 238: “Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum”Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 377
Tablo 239: “Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum” Tutumu İle Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi . 378
Tablo 240: “Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 378
Tablo 241: “Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir”Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 378
Tablo 242: “Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans Ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir”Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 379
Tablo 243: “Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir” Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 379
Tablo 244: “Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir” Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 379
Tablo 245: “Şans ve Bahis Oyunlarının Düşük Gelirli Gruplar Üzerinde Daha Fazla Psikolojik ve Sosyal Problemler Oluşturduğunu Düşünüyorum. Bu Yüzden Bu Tip Oyunların Düşük Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğine İnanıyorum”Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 380
Tablo 246: “Şans ve Bahis Oyunlarının Düşük Gelirli Gruplar Üzerinde Daha Fazla Psikolojik ve Sosyal Problemler Oluşturduğunu Düşünüyorum. Bu Yüzden Bu Tip Oyunların Düşük Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğine İnanıyorum”Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 380
Tablo 247: “Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum” Tutumu İle Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 381

Tablo 248: “Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 381
Tablo 249: “Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum” Tutumu İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 381
Tablo 250: “Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 382
Tablo 251: “Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım”Tutumu İle Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 382
Tablo 252: “Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım” Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 382
Tablo 253: “Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 383
Tablo 254: “Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum”Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 383
Tablo 255: “Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 384
Tablo 256: “Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum” Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 384
Tablo 257: “Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Halkın Yeterince Bilgilendirilmediğine İnanıyorum”Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 384
Tablo 258: “Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Halkın Yeterince Bilgilendirilmediğine İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 385
Tablo 259: “Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum”Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 385
Tablo 260: “Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum” Tutumu İle

Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 386
Tablo 261: "Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum"Tutumu İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 386
Tablo 262: "Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 386
Tablo 263: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 387
Tablo 264: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum" Tutumu İle Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 387
Tablo 265: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum"Tutumu İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 388
Tablo 266: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 388
Tablo 267: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 389
Tablo 268: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 389
Tablo 269: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum"Tutumu İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi . 389
Tablo 270: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 390
Tablo 271: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 390
Tablo 272: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 390
Tablo 273: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 391

Tablo 274: “İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 391
Tablo 275: “İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 391
Tablo 276: “İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir”Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 392
Tablo 277: “İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir” Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 392
Tablo 278: “İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir” Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 392
Tablo 279: “İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir” Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 393
Tablo 280: “İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 393
Tablo 281: “Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları Ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 393
Tablo 282: “Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları Ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum” Tutumu İle Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 394
Tablo 283: “Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları Ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum” Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 394
Tablo 284: “Obeziteyi Tetikleyebilecek Her Türlü Ürünün Yüksek Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 395
Tablo 285: “Obeziteyi Tetikleyebilecek Her Türlü Ürünün Yüksek Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 395

Tablo 286: “Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını Ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 396
Tablo 287: “Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını Ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum” Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 396
Tablo 288: “Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını Ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum” Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 397
Tablo 289: “Sağlığı Tehdit Ettiği İddia Edilen Trans Yağların Kullanımının Azaltılması İçin Uygulanan Yüksek Vergilerin Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmeyeceğini Düşünüyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 397
Tablo 290: “Sağlığı Tehdit Ettiği İddia Edilen Trans Yağların Kullanımının Azaltılması İçin Uygulanan Yüksek Vergilerin Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmeyeceğini Düşünüyorum” Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 398
Tablo 291: “Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 398
Tablo 292: “Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 399
Tablo 293: “Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını..... 399
Tablo 294: “Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum” Tutumu Medeni Hal Değişkeni Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 399
Tablo 295: “Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 400
Tablo 296: “Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum” Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 400
Tablo 297: “Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum” Tutumu İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 400
Tablo 298: “Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 401
Tablo 299: “Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım” Davranışı İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 401
Tablo 300: “Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım”Davranışı İle Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 402

Tablo 301: “Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım”Davranışı İle Bağımsız Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 402
Tablo 302: “Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım”Davranışı İle Bağımsız Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 403
Tablo 303: “Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım” Davranışı İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 403
Tablo 304: “Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım” Davranışı İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 404
Tablo 305: “Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım” Davranışı İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 404
Tablo 306: “Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım” Davranışı İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 405
Tablo 307: “Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım” Davranışı Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 405
Tablo 308: “Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum”Davranışı İle Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 406
Tablo 309: “Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum”Davranışı İle Bağımsız Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 406
Tablo 310: “Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum”Davranışı İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 407
Tablo 311: “Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum”Davranışı İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 407

Tablo 312: “Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum” Davranışı İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 408
Tablo 313: “Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum”Davranışı İle Bağımsız Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 408
Tablo 314: “Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 409
Tablo 315: “Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumu İle Gelir Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 409
Tablo 316: “Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 410
Tablo 317: “Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 410
Tablo 318: “Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum” Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 411
Tablo 319: “Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 411
Tablo 320: “Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 411
Tablo 321: “İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 412
Tablo 322: “İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum” Tutumu İle Gelir Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 412
Tablo 323: “İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum” Tutumu İle Eğitim Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 413
Tablo 324: “İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 413
Tablo 325: “Hava Ve Su Kirliliğine Sebep Olanların Yüksek Oranlarda Vergilendirilmesinden Yanayım” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 413
Tablo 326: “Hava Ve Su Kirliliğine Sebep Olanların Yüksek Oranlarda Vergilendirilmesinden Yanayım” Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 414

Tablo 327: “Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 414
Tablo 328: “Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Gelir Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 415
Tablo 329: “Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 415
Tablo 330: “Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 416
Tablo 331: “Havayı Kirleten Uçak Firmalarının Havaya Saldıkları Kirliliğe Göre Vergilendirilmeleri Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 416
Tablo 332: “Havayı Kirleten Uçak Firmalarının Havaya Saldıkları Kirliliğe Göre Vergilendirilmeleri Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 416
Tablo 333: “Çevre İle Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 417
Tablo 334: “Çevre İle Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum” Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 417
Tablo 335: “Çevre İle Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 418
Tablo 336: “Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 418
Tablo 337: “Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir” Tutumu İle Gelir Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi . 418
Tablo 338: “Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir” Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 419
Tablo 339 : “Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir” Tutumu İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 419
Tablo 340: “Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir” Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 419
Tablo 341: “Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir” Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 419
Tablo 342: “Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım” Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 420

Tablo 343: “Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 420
Tablo 344: “Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım” Tutumu İle Gelir Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 420
Tablo 345: “Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım” Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 421
Tablo 346: “Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım” Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 421
Tablo 347 : “Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım” Tutumu İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 421
Tablo 348: “Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım” Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 422
Tablo 349: “Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım” Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 422
Tablo 350: “Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 422
Tablo 351: “Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu İle Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 422
Tablo 352: “Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu İle Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 423
Tablo 353: “Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu İle Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 423
Tablo 354: “Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu İle Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum” Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 423
Tablo 355: “Çevre Vergileri Hakkında Halkın Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması, Çevresel Vergilere Yönelik Bilinci Azaltabilir Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 424
Tablo 356: “Çevre Vergileri Hakkında Halkın Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması, Çevresel Vergilere Yönelik Bilinci Azaltabilir” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi 424

Tablo 357: “Çevre Kirlenmesine İlişkin Yüksek Vergiler Ödeyen Firmaların Bir Süre Sonra Yatırımlarını Azaltacağını Düşünüyorum” Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 424
Tablo 358: “Çevre Kirlenmesine İlişkin Yüksek Vergiler Ödeyen Firmaların Bir Süre Sonra Yatırımlarını Azaltacağını Düşünüyorum” Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 425
Tablo 359: “Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım”Davranışı İle Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 425
Tablo 360: “Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım” Davranışı İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 425
Tablo 361: “Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım”Davranışı İle Bağımsız Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 426
Tablo 362: “Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım”Davranışı İle Bağımsız Hane Halkı Geliri Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 426
Tablo 363: “Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım” Davranışı İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 427
Tablo 364 : “Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım” Davranışı İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi..... 427
Tablo 365: “Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım” Davranışı İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 427
Tablo 366: “Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım” Davranışı İle Yerleşim Şekli Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 428
Tablo 367: “Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım”Davranışı İle Bağımsız Hane Halkı Geliri Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 428
Tablo 368: “Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum” Davranışı İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 429
Tablo 369: “Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum” Davranışı İle Yerleşim Şekli Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 429
Tablo 370: “Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum”Davranışı İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 430
Tablo 371: “Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım”Davranışı İle Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 430
Tablo 372: “Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım” Davranışı İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 430
Tablo 373: “Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım”Davranışı İle Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 431

Tablo 374: “Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım”Davranışı İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 431
Tablo 375: “Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım”Davranışı İle Bağımsız Hane Halkı Geliri Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 432
Tablo 376: “Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım” Davranışı İle Davranışları Yerleşim Şekli Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 432
Tablo 377: “Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım”Davranışı İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi..... 433
Tablo 378: “Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum”Davranışı İle Bağımsız Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 433
Tablo 379: “Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum”Davranışı İle Bağımsız Hane Halkı Geliri Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 434
Tablo 380 :“Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum”Davranışı İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 434
Tablo 381: “Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum”Davranışı İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 435
Tablo 382: “Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum”Davranışı İle Bağımsız Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi 435

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

EEA : Avrupa Çevre Ajansı

GSYİH : Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

KDV : Katma Değer Vergisi

LPG : Likit Petrol Gazı

OECD : İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı

ÖTV : Özel Tüketim Vergisi

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

Vb. : Ve Benzeri

GİRİŞ

Temel mal veya hizmet üzerine salınan özel tüketim vergilerinin çok eski tarihlerden beri uygulandığı bilinmektedir. O dönemlerde bu vergiler, mali nitelikteydi ve daha çok özel satış vergileri biçiminde uygulanıyordu. Mali nitelikli bu vergiler, kamu harcamalarının karşılanmasına yönelik kaynak oluşturma görevini üstleniyorlardı. Aynı zamanda bu vergiler, bilhassa savaş dönemlerinin sebebiyet verdiği olumsuzlukların hafifletilmesine de yardımcı oluyordu. Bu maksatlarla, uzun yıllar uygulama alanı bulan özel tüketim vergileri, zamanla farklı amaçlar için de uygulamaya koyuldu.

Bilhassa 20. yüzyıl ile birlikte teknolojik ilerlemelerin çevre üzerinde doğrudan ve dolaylı olarak olumsuz etki oluşturmaya başlaması, çevresel nitelikteki vergileri gündeme getirmiştir. Bu vergiler aracılığıyla çevreye verilen zararların içselleştirilmesi amaçlanmıştır. Yine 20.yüzyılı takiben tütün ürünleri, alkollü içecekler, şans ve bahis oyunları gibi bir takım ürün ve hizmetlerin insanların sağlığını olumsuz etkilediği konusu gündeme gelmiştir. Bu da özel tüketim vergilerinin zararlı ürün ve hizmetlerin içselleştirilmesi için kullanılmasına zemin hazırlamıştır. 20.yüzyılın sonlarına doğru bu nitelikteki vergiler, daha fazla uygulama alanı bulmuşlardır.

Günümüzde özellikle gelişmiş ülkeler, tütünlü mamüllerin, alkollü içeceklerin ve kumar kapsamında yer alan hizmetlerin ortaya çıkarmış olduğu sosyal maliyetleri içselleştirme amacıyla özel tüketim vergilerinden sıklıkla istifade etmektedirler. Ayrıca bu ülke hükümetleri son zamanlarda insan sağlığı açısından zararlı olduğu iddia edilen ürünler üzerine de özel tüketim vergileri uygulamaya başlamıştır. Bilhassa sağlık harcamalarındaki artışlar ve doğal kaynakların gitgide tükenmeye başlaması, hükümetleri özel tüketim vergilerinden daha fazla yararlanmaya yöneltmiştir.

Tüm bu bilgiler, bu doktora çalışmasının neden yapıldığı konusuna ışık tutmaktadır. Bazı çelişkili durumların varlığı da bu çalışmanın niçin yapılmak istendiği ile ilgili fikir vermektedir. Bir taraftan özel tüketim vergilerinin sosyal

maliyetleri azaltması diğer taraftan bu vergilerin bireylerin refah seviyelerini olumsuz etkilemesi çelişkinin bir yönünü ortaya koymaktadır. Bir başka çelişki ise bu vergilerin hem mali amaca hem de bir takım sosyal nitelikli amaçlara hizmet etme kabiliyetleri ile ilgilidir. İşte, açıklığa kavuşturulması gereken bu hususlar, çalışmanın hangi amacı taşıdığı hakkında bir anahtar niteliğindedir.

Bu çalışmada amaçsal manada gözetilen en önemli husus ise, bazı özel tüketim vergilerinin bireylerin psikolojileri üzerinde nasıl bir etki oluşturduğu konusudur. Çünkü bazı ürün ve hizmetler ile olumsuz çevresel etkilere ve sağlık sorunları ile ilişkili konulara uygulanan özel tüketim vergileri, bireylerin tutumlarına yön verebilmekte ve onların davranışları üzerinde bir takım etkiler meydana getirebilmektedir. Birçok ampirik çalışma bu durumu destekler niteliktedir.

Bu kapsamda bazı özel tüketim vergilerinin davranışları etkilemeye yönelik olarak uygulandığını söylenebilir. Dolayısıyla bu nitelikteki vergilerin, bireylerin tutum ve davranışlarına etki etkileyebileceğinden söz etmek mümkündür. Bu bilgilerden yola çıkılarak bu doktora çalışmasının başlığı "davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin bireylerin tutum ve davranışları üzerindeki etkileri" olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmanın saha araştırması kısmı için İstanbul ili uygun görülmüştür. Çünkü İstanbul ilinin birçok açıdan tüm Türkiye'yi temsil etme potansiyeline sahip olduğu kabul edilmiştir.

Türkiye'de doğrudan kumar hizmetlerinin yasak olması, bu doktora çalışmasının özellikle saha araştırması için bazı kısıtlamalar getirmiştir. Her ne kadar bu çalışmanın literatür kısmında kumar ve kumar nevi hizmetlerden söz edilse de, ampirik çalışma bölümünde sadece kumar nevi hizmetler göz önünde bulundurulmuştur. Bu saha araştırmasında yer alan davranış ve tutum ifadeleri, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin tam olarak ileriye yansıdığı varsayımına bağlı kalınarak hazırlanmış ve bireylere yönlendirilmiştir. Dolayısıyla bu durumu da sınırlandırıcı bir faktör olarak ifade etmek mümkündür. Bununla beraber, yapılan saha araştırması, bireylerin aşırı eğilimlerini ortaya koyamamıştır. Çünkü bu ampirik çalışmada katılımcılar, belirli bir örneklem kotası üzerinden

rasgele seçilmiştir. Dolayısıyla bu çalışmada yüksek düzeydeki eğilimlerin açığa çıkmasına yönelik bir sınırlandırmadan söz etmek mümkündür. Ayrıca toplum dinamiklerinin hızla değişim özelliği göstermesini de, sınırlandırıcı diğer bir faktör olarak ortaya koymak gerekebilir. Bugünkü toplumsal öngörü ve koşullar altında yapılacak bir ampririk çalışma ve bu çalışma ekseninde ortaya konulan sonuçlar, ilerleyen dönemlerde anlamını kaybedebilirler.

Saha çalışmasının sonucunda elde edilen verilere yönelik olarak da bazı sınırlandırmalar yapılmıştır. Farklı iş kategorileri içerisinde yer alan memur, çiftçi ve işsiz kesime yönelik örneklem sayısının yetersiz olduğu tesbit edilmiştir. Bundan dolayı bu kesimlere ilişkin veriler, yapılan analizlerde dikkate alınmamıştır. Yine benzer şekilde farklı eğitim grupları içinde bulunan lisansüstü ve mezun olmayan kesim verileri, örneklem sayılarının yetersizliği sebebiyle yapılan analizlerde hesaba katılmamıştır. Bunlarla birlikte geliri olmayan grup da(öğrenciler vb.) analizlere dahil edilmemiştir. Sadece gelir elde eden gruplar analize tabi tutulmuştur. Örneklem sayısını dengelemek için 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler bir araya ge tirilmiştir. Aynı nedenden dolayı 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenlere yönelik veriler birleştirilmiştir.

Tüm bu bilgiler bağlamında, bu doktora çalışması üç ana bölüm altında toplanmıştır.

Birinci bölüm, toplumsal zarara neden olduğu kabul edilen tütün ürünleri, alkollü içecekler, kumar içerikli hizmetler, olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunları ile ilişkili konular üzerine salınan vergilerin nedenlerini ele almıştır. Bununla birlikte bu bölümde, ilgili ürün, hizmet, olumsuz çevre etkileri, sağlıkla ilişkili sorunlu konular üzerine konulan vergilerin etkilerinden de bahsedilmiştir. Daha sonra bu bağlamda ele alınan mevcut ampirik çalışmalara değinilmiştir.

İkinci bölümde dışsallıkları azaltmaya yönelik özel tüketim vergilerinin yükümlü psikolojisi üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Öncelikle psikoloji literatürünün algı, tutum, davranış gibi temel bazı kavramları vergisel örneklerle desteklenerek ele alınmaya çalışılmış, daha sonra da vergi psikolojisine ilişkin

hususlar ayrı bir başlık altında değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Son olarak bu bölümde topluma sosyal maliyetler oluşturan ürünlerin, hizmetlerin, olumsuz çevresel etkilerin ve sağlıkla ilişkili sorunlu konuların vergilendirilmesinin yükümlü psikolojisi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu etkiler incelenirken daha önce yapılan ampirik çalışmalardan da faydalanılmıştır.

Son bölümde ise tütün ürünleri, alkollü içecekler, kumar içerikli hizmetler, olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunları ile ilişkili konular üzerine salınan vergilerin, bireylerin tutum ve davranışlarına ne yönde etki ettiğiyle ilgili analiz sonuçları ortaya konulmuştur. Analiz sonuçları, 1018 kişi ile yüzyüze yapılan ankete bağlı kalınarak ortaya çıkmıştır. Anket verileri yorumlanırken sıklık dağılım analizinden, Ki-Kare testinden, Parametrik olmayan testlerden (Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis A) ve faktör analizinden yararlanılmıştır. Bu çalışmada istatistiksel manada anlam içermeyen sonuçlar dikkate alınmamıştır. Anket verilerine ilişkin tüm Ki-Kare test tabloları ve parametrik olmayan testler (Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis A) karışıklığa sebep olmamak için EK 2 başlığı altında gösterilmiştir.

BÖLÜM 1

TEORİK VE AMPİRİK AÇIDAN DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİSİNİN İNCELENMESİ

Özel tüketim vergileri, bir çok farklı amaca hizmet ettiklerinden kapsamlı bir uygulama alanı da ortaya koymaktadırlar. Dolayısıyla özel tüketim vergilerinin mali amaç yanında mali olmayan amaçlar için de toplanması, bu vergilerin uygulanmasını daha cazip hale getirmektedir. Özellikle son dönemlerde, dışsallıkların içselleştirilmesi adına birçok ülke, bazı zararlı ürün, hizmet ve olumsuz çevresel etkilere yönelik yeni vergisel yükümlülükler getirmiştir. İşte tüm bu yükümlülükler, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri kapsamında ele alınmaktadır. Aynı zamanda bu nitelikteki vergiler, literatürde günah vergileri olarak da değerlendirilmektedir.

Bu bilgiler kapsamında, bu ana başlık altında öncelikle davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin kavramsal, tarihsel ve diğer yönler açısından değerlendirilmesi yapılacaktır. Sonrasında da bu nitelikteki vergiler ile alakalı olan ve daha önce yapılmış ampirik çalışmaların değerlendirmesine yer verilecektir.

1.1 Kavramsal , Tarihsel ve Diğer Yönleri ile Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergisi

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerini ele almak için öncelikle özel tüketim vergisi kavramının bilinmesi önem arz etmektedir. Buradan hareketle bu başlık altında öncelikle özel tüketim vergisinin tanımı yapılarak özelliklerine değinilecektir. Ardından bu vergilerin amaçlarına ve sınıflandırmasına yönelik değerlendirmelerde bulunulacaktır. Daha sonra özel tüketim vergilerinin amaçlarındaki değişimden söz edilecektir. Sonrasında bu vergilerin negatif dışsallıklar ve toplumsal refah persfektifinden izahına çalışılarak etkilerinin neler olduğu üzerinde bir değerlendirme yapılacaktır.

Özel tüketim vergilerine ilişkin bu açıklamalardan sonra, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergisi kavramına, farklı görüşler ekseninde

açıklamalar getirilecektir. Ardından, bu nitelikteki vergilerin tarihine ilişkin bir değerlendirmede bulunulacaktır. Son olarak davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin etkilerinden bahsedilecektir.

1.1.1 Özel Tüketim Vergisinin Tanımı ve Özellikleri

Özel tüketim vergisi, doğrudan işletme veya kişi yerine bir muameleye veya ticari faaliyete uygulanan dar tabanlı dolaylı bir vergi olarak tanımlanmaktadır (Giertz: 2005, s.125). Ayrıca bu karekterdeki bir vergi, belirli mal ve hizmetlerin üzerine salındığı için kısmi harcama vergileri olarak da adlandırılmaktadır (Önder: 2002,s.8). Özel tüketim vergisi, bir taraftan fiyat etkisi fazla hissedilmediği için kolaycı vergiler olarak ifade edilirken diğer taraftan zararlı olarak bilinen malların vergisi olarak da değerlendirilmektedir (Batırel: 2002, s.5). Özellikle alışkanlık yapıcı zararlı malların üzerine salınan özel tüketim vergisinin günah vergisi olarak nitelendirilmesi de söz konusudur (Sirico: 1995, s.1). Özel tüketim vergilerine ilişkin bu tanımlamalardan sonra bu vergilerin özellikleri hakkında ise şunlar söylenebilir;

Özel tüketim vergileri, talebin fiyat esnekliğinin diğerlerine göre daha düşük olduğu mal ve hizmetler ile talebin gelir elastikiyetinin diğerlerine nazaran daha yüksek olduğu lüks mallara uygulanmaktadır. Ayrıca bu nitelikteki vergiler, negatif dışsallıklara neden olduğu bilinen erdemsiz mal ve hizmetler üzerine de salınmaktadır (Mccarten ve Stotsky: 1995, s.100). Özel tüketim vergileri, özellikle tütün, alkol, petrol ürünleri ve motorlu araçlar gibi talebin fiyat elastikiyetinin düşük olduğu malların negatif dışsallıkları göz önüne alınarak uygulanmaktadır (Tanzi ve Zee: 2001, s.10).

Özel tüketim vergilerinde vergi matrahı iki farklı tarifeye bağlı kalınarak hesaplanmaktadır. Bunlarda birisi, her hangi bir mala ilişkin vergi matrahının metre, yüzölçümü ve hacim gibi fizik ölçülerine bağlı kalınarak heaplanmasını ifade eden spesifik tarifedir. Diğeri ise bir mala ilişkin matrahı, malın değeri üzerinden hesaplayan ad valorem tarifedir (Bulutoğlu: 2008, s.359).

Ad volarem tarifenin uygulanmasına ilişkin temel sorun, vergi salındığı zaman malın gerçek değerinin tespit edilmesindeki güçlükten kaynaklanmaktadır. Bu tarifede, mala ilişkin gerçek değer tesbitini kolaylaştıracak ağırlık ve büyüklük gibi nicel unsurların dikkate alınması mümkün değildir. Buna karşın, spesifik tarife uygulamasında mal, sayıca hesaplanabilir bir özellik ortaya koymaktadır. Dolayısıyla spesifik tarifede, malın gerçek değerini ortaya çıkartmak mümkündür (Chand: 2008 , s.125). Ad valorem tarife uygulaması, enflaysonist eğilimlerin olduğu dönemlerde vergi hasılatı açısından spesifik tarife uygulamasından daha üstündür. Çünkü ad valorem tarifeye dayalı bir vergi, alışverişin toplam değerini yakından takip etmektedir. Spesifik tarifeye dayalı vergilendirmede ise hasılat, enflasyonun olduğu dönemlerde fiyat artışını göz ardı ederek sadece alışveriş miktarı ile ilişkilendirilmektedir (Bulutoğlu: 2008, s.359). Bununla birlikte spesifik tarife uygulaması, hem üretimin her biriminde verginin miktarının aynı olması hem de buna bağlı olarak vergi yönetiminin cezai uygulamalarını kolaylaştırması sebebiyle tercih edilmektedir (Due: 1970,s.60).

Verimli bir özel tüketim vergisi sisteminin oluşturulmasında düşük yönetim maliyetlerinin dikkate alınması, önemli bir husus olarak nitelendirilebilmektedir (James ve Nobes: 2000, s.39). Dolayısıyla düşük yönetim maliyetleri dikkate alınarak oluşturulan vergi hasılatı, iyi bir özel tüketim vergisi sisteminin temelini oluşturmaktadır (Tanzi ve Zee: 2001, s.10).

Vergi yönetim prensiplerine uyularak vergiyle ilgili tahsil maliyetlerinin en düşük seviyelere çekilmesi gerekliliği, literatürde önemli bir yer tutmaktadır. Vergi yönetim prensipleri, kamu ekonomisinin ihtiyaçlarından ortaya çıkmakta ve vergilemenin finansal temelleri kategorisinde değerlendirilmektedir. Öte yandan vergi tahsil maliyetlerinin minumuma çekilmesi gerekliliği, vergi sisteminin yönetimsel verimliliğine ilişkin kurallar kapsamında yer almaktadır (Musgrave ve Peacock: 1967, s.11). Yönetim maliyetlerini ölçmek, uyum maliyetlerini ve vergilemenin aşırı yükünü hesaplamaktan daha kolay görülmektedir. Yönetim maliyetini oluşturan personel giderleri, personel aracılığıyla kullanılan materyallerin ve binaların tam maliyeti gibi benzeri maliyetler, ortaya çıkan vergi yükümlülüğü ile ilişkilendirilerek hesaplanmaktadır. Bu kapsamda özel tüketim vergilerinin tahsiline

ilişkin yönetim maliyetinin, diğer dolaylı vergi türlerine göre daha düşük olacağı söylenebilir. Dolayısıyla bu durum, özel tüketim vergilerini diğer dolaylı vergilere göre daha verimli kılmaktadır (James ve Nobes: 2000, ss.39-40).

1.1.2 Özel Tüketim Vergisinin Amaçları ve Sınıflandırılması

Bu başlık altında öncelikle özel tüketim vergisinin amaçlarına değinilecektir. Ardından da özel tüketim vergilerine ilişkin sınıflandırmadan bahsedilecektir.

Özel tüketim vergisi, hem mali amacı gerçekleştirmek hem de mali olmayan bazı amaçlara hizmet etmek için salınmaktadır. Özellikle talebin fiyat esnekliğinin düşük olduğu malların özel tüketim vergisi kapsamında ele alınması, mali amaç perspektifinde, bu vergileri uygulamayı daha cazip hale getirmektedir (Tragakes:2012, s.72-73). Özel tüketim vergilerinin mali olmayan amaçlarına gelince şunları söylemek mümkündür. Bu vergiler, bazen artan oranlılığın sağlanması amacıyla uygulamaya konulmaktadır. Bu maksatla, talebin gelir elastikiyeti yüksek olan lüks mal ve hizmetler üzerine vergi salınmaktadır (Cnossen: 2005, s.6).

Ayrıca özel tüketim vergileri, ahlak veya sağlık gerekçelerine dayandırılarak bazı ürünlerin tüketimlerinin kısılması amacıyla da salınmaktadır (Turhan: 1998, s.168). Bu amaca yönelik vergiler, özellikle tütünlü ürünler, alkollü içecekler, şans ve bahis oyunları gibi alışkanlık verici ürün ve hizmetlerin kullanımlarının azaltılması maksadıyla uygulanmaktadır (Cnossen: 1977, s.8).

Bu amaç, aynı zamanda bu nitelikteki vergilerin dışsallıkları içselleştirilme misyonu ile de örtüşmektedir. Dolayısıyla, doğrudan tüketimleri dışsallıklara neden olan alışkanlık verici ürünler ve hatta araç kullanımları bile bu kapsamda değerlendirilmektedir (Mccarten ve Stotsky: 1995, s.100). Bununla birlikte hem çevresel nitelikteki vergiler (Hyman: 2011, s. 70) hem de obezitenin engellenmesine yönelik vergiler, dışsallıkların içselleştirilmesi misyonuna hizmet etmektedir (Cawley ve Ruhm:2012, s.163-164).

Sonuç olarak tütünlü ürünlerin, alkollü içeceklerin, kumar ve kumar nevi hizmetlerin, kirlilik oluşturan olumsuz çevresel etkilerin meydana getirdiği dışsallıklar, özel tüketim vergileri aracılığıyla içselleştirilmektedir (Cnossen: 2005,

s.4) Obezitenin açığa çıkarttığı dışsallıkların içselleştirilmesinde de aynı nitelikteki vergilerden yararlanılmaktadır (Lyn: 2012, s.70).

Bunlarla birlikte özel tüketim vergisi, tüketici kalıplarının değiştirilmesi veya istenilen ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi amacına yönelik olarak da uygulanmaktadır (Önder: 2002,s.8). Çevre ile ilişkili olumsuz davranışların azaltılmasına yönelik çevresel nitelikteki vergi uygulamalarını, bu amaç kapsamında değerledirmek mümkündür (Heine vd: 2012, ss.12-13) Benzer biçimde, çevre dostu girişimlerin özel tüketim vergileri yoluyla desteklenmesi çabaları, yine bu amaç kapsamında değerlendirilebilir (Lin: 2013, s.88).

Bu nitelikteki vergiler, faktör bileşenlerinin yapılarını değiştirerek istihdama katkı da sağlamaktadırlar. Bu amaç kapsamında örneğin; emek yoğun ürünlere talep oluşturulması maksadıyla sermaye yoğun ürünlerin üzerine daha yüksek özel tüketim vergileri uygulanmaktadır (Cnossen: 1977, s.9). Özel tüketim vergilerinin amaçları ile alakalı bu değerlendirmeden sonra, bu vergilere ilişkin sınıflandırmaya yönelik olarak da şunları söylemek mümkündür:

Özel tüketim vergileri, üç ana başlık altında sınıflandırılmaktadır. Bunlar sırasıyla; mallara ilişkin özel tüketim vergileri, hizmetlere ilişkin özel tüketim vergileri ve araç kullanımı ile alakalı özel tüketim vergileri biçimindedir. Mallara yönelik özel tüketim vergileri, üç ayrı tüketim malı grubu ile ilişkilendirilmektedir. Tüketim mallarının birinci grubu, tütünlü ürünler, alkollü içecekler ve karbonlu hidrojen içeren yakıtlardan oluşan geleneksel tüketim mallarından meydana gelmektedir. Tüketim mallarının ikinci grubu, gıda ve alkolsüz içecek ürünlerinden oluşmaktadır. Tüketim mallarınının üçüncü grubu ise tektil, lüks ürünler, imalatta kullanılan ürünler ile temizlik maddeleri, zuccaciye ürünleri, mobilya ürünleri gibi çok geniş bir ürün yelpazesini kapsayan geleneksel olmayan mallardan meydana gelmektedir (Cnossen:1977, ss.11-12).

Hizmetlere ilişkin özel tüketim vergilerine gelince, bu nitelikteki vergiler mallara ilişkin özel tüketim vergilerinde olduğu gibi birçok sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Bir taraftan yolcu ve yük taşımacılığını kapsayan hizmetlere ilişkin vergiler, diğer taraftan eğlence hizmetlerine yönelik vergiler, hizmetler ile alakalı

özel tüketim vergileri kapsamında ele alınmaktadır (Due:1970, s.69). Bunlara ilave olarak kumar ve kumar nevi hizmetler üzerine salınan vergiler ile banka ve sigorta hizmetlerine uygulanan vergiler, hizmetlere ilişkin özel tüketim vergileriyle ilişkilendirilmektedir. Ayrıca elektrik, gaz, su, telefon, otel, turizm gibi hizmetler üzerine uygulanan vergiler de hizmetlere yönelik özel tüketim vergileri kapsamında değerlendirilmektedir (Cnossen:1977, s.12).

Araç kullanımına ilişkin özel tüketim vergilerini ise yol kullanımı ile ilişkilendirmek mümkündür. Araç sürücülerinin yolları kullanırken yakıt kirlilliğine, gürültüye ve kazalara sebebiyet verdiği bilinmektedir. İşte bu dışsallıkların içselleştirilmesi kapsamında uygulanan vergiler, araç kullanımına yönelik özel tüketim vergilerini oluşturmaktadır (Newbery: 2005, s.195). Bununla birlikte araç kullanımına ilişkin ruhsat, tescil gibi işlemlere yönelik ödemeler ile aracın fiziksel özellikleri dikkate alınarak uygulanan spesifik tarife, araç kullanımına ilişkin özel tüketim vergilerini meydana getirmektedir (Cnossen:1977, s.12).

Bu kapsamda, özel tüketim vergilerine yönelik mal, hizmet ve araç kullanımına ilişkin temel sınıflandırmaya, çevreyi olumsuz etkileyen zararlı maddelere ilişkin özel tüketim vergilerini de eklemek mümkündür.

Bazı kimyasal maddelerin, çevreyi tahrip eden gazlar yaydıkları ve dolayısıyla zararlı maddeler kapsamında ele alındıkları bilinmektedir (Barthold:1994: ss.138-142). Bu kimyasal maddeler içerisinden özellikle karbon ve sülfür içerikli olanlar, çevreyi olumsuz etkileyen zararlı maddelere ilişkin özel tüketim vergileri çerçevesinde değerlendirilmektedir (Barde ve Braathen:2005, ss.131-134).

1.1.3 Özel Tüketim Vergisinin Amaçlarındaki Değişimin Değerlendirilmesi

Özel tüketim vergilerinin bilhassa gelişmiş üklelerde mali amacın gerçekleştirilmesi kapsamında kamu harcamalarının finansmanına doğrudan katkı yaptığı bilinen bir gerçektir (Mutlu ve Çelen: 2012, s.88). Bununla beraber bu nitelikteki vergilerin mali olmayan amaçlara hizmet etmek için toplandığı da görülmektedir. Bilhassa dışsallıkların içselleştirilmesi amacına yönelik özel tüketim vergilerinin kapsamı gittikçe genişlemektedir.

Örneğin; çevreyi korumak maksadıyla 1990'lı yılların başından itibaren çevreye zararlı olduğu kabul edilen ürün ve kimyasal maddelerin üzerine çok sayıda vergi salınmaktadır. OECD ve EEA verileri, Bu amaç kapsamında 150'den fazla verginin uygulandığını ortaya koymaktadır (Barde ve Godard:2012, ss.42-43). Bununla beraber, son yıllarda özellikle çocukların sağlıklarını tehdit eden bazı ürünlerin kullanımlarının azaltılması amacıyla, özel tüketim vergileri uygulamaya sokulmuştur (Voigt vd: 2014, s.138-140). Bunlara ilave olarak, insan sağlığını korumak maksadıyla tütünlü ürünlerin, alkollü içeceklerin ve kumar kapsamında değerlendirilen hizmetlerin vergilendirilmesi de söz konusudur (Mikesell : 2011, s.448) Tüm bunlar, mali olmayan amaçlar kapsamında özel tüketim vergilerinin uygulama alanlarının ne kadar genişlediğini göstermektedir. Dolayısıyla bu durum, özel tükem vergilerinin amaçlarındaki değişimi ortaya koymaktadır.

Tabii ki bu farklılaşmaya, mali amaç kapsamındaki değişimleri de ilave etmek gerekecektir. Özellikle küreselleşmenin getirdiği vergi rekabeti, hükümetleri yeni kaynak arayışına yöneltmektedir. Örneğin; küreselleşmenin etkisiyle gelişen ve genişleyen emek ve sermaye piysasaları, vergilemenin mali amacındaki değişimin göstergesi olmaktadır.

Küreselleşmenin artması ile üretim faktörlerinin elastikiyetlerinin yükselmesi arasında pozitif bir ilişkinin olduğu kabul edilmektedir. Küreselleşmenin bu etkisi karşısında hükümetlerin vergilemeye ilişkin oran belirleme insiyatifleri zora girmektedir (Bakkal: 2003,s101). Böyle bir ortam hükümetleri, daha rahat ve kolay vergilendirme yapabileceği alanlara yöneltmektedir.

Bunun yanında iletişim teknolojisi yoluyla finans piyasalarının birbirine bağlanmış olması da ülkelerin vergi potansiyellerini zayıflatmaktadır. Ayrıca bir ülkeden diğer bir ülkeye seyahatlerin kolaylaşması ve seyahat edenlerin gittikleri ülkelerde ihtiyaç duydukları ürünleri rahatlıkla tedarik edebilmeleri ve ardından ülkelerine dönebilmeleri de ülke vergi potansiyellerini olumsuz etkilemektedir. Tüm bunlara ilave olarak finans piyasalarının entegrasyonu neticesinde ortaya çıkan yeni mali araçlar ve elektronik ticaret gibi etmenler de iktisadi açıdan ülkelerin vergi

potansiyellerini aşındırmaktadır (Akkaya: 2011,ss 52-55). Vergi potansiyellerinin zayıflaması da, ülkeleri yeni kaynak arayışlarına yöneltmektedir.

Ayrıca, vergi sonrası global karını maksimize etmek isteyen çok uluslu şirketler, transfer fiyatlandırması yoluyla piyasa fiyatlarını çeşitli koşullarda manipüle etmektedirler. Böyle bir gelişme ile karşı karşıya kalan ülkeler, öncelikle vergilendirme yetkisinin sınırlandırılması sorunu ile yüzleşmektedirler. (Öncel: 2003, ss.6-7). Bu durumda da hükümetler, transfer fiyatlandırmasının vergisel olumsuzluklarını gidermek için vergilendirme yetkilerinin çok daha az sınırlandırıldığı kaynak ülke prensibi ilkesini benimsemektedirler.

Sonuç olarak vergi rekabeti sebebiyle veya başka nedenlerle vergi potansiyellerinin zayıflaması, ülkelerin önündeki seçenek imkanlarını daraltmaktadır. Bu da ülkeleri, özellikle dolaylı vergilerden yararlanmaya daha çok itmektedir. Özel tüketim vergilerinin dolaylı vergiler içerisinde önemli bir yere sahip olduğu düşünüldüğünde, bu vergilerin özellikle vergi potansiyellerini telafi edici rolü kendiliğinden öne çıkmaktadır.

1.1.4 Özel Tüketim Vergisinin Negatif Dışsallık ve Toplumsal Refah Açısından Değerlendirilmesi

Bu başlık altında öncelikle negatif dışsallıklara ilişkin bir değerlendirmede bulunulacaktır. Bu değerlendirme, özellikle sosyal maliyetler ve bu maliyetlerin içselleştirilmesine yönelik vergilendirme çerçevesinde yapılacaktır. Sonrasında, dışsallıkların içselleştirilmesinde ortaya çıkabilecek sonuçlar, etkinlik açısından ele alınacaktır. Son olarak etkinlik bağlamında vergi adaleti konusuna değinilecektir.

Devletlerin ekonomiye müdahale etme girişimlerinin özellikle dışsallıkların artmasıyla beraber önem kazanmaya başlamıştır. Bu müdahale girişimlerinin çoğu, toplumsal refahı arttırmak adına yapılmaktadır. Toplumsal refah çabalarının özellikle vergiler yoluyla finanse edilmesi de bir takım problemleri beraberinde getirmektedir.

Dışsallıkların bireylere ve topluma önemli maliyetler yüklediği, bu maliyetlerin de genel olarak vergiler yoluyla içselleştirildiği bilinmektedir. Ancak bu noktada,

dışsallıkların içselleştirilmesi için yapılacak bir vergilendirmenin hangi alanları kapsayacağı konusu, sorun oluşturmaktadır. Örneğin; tehlikeli bir spor, bireye ve topluma bir kumar oyunundan daha fazla maliyet yükleyebilir. Çünkü bu sporların bireyler için ortaya çıkaracağı sağlık sorunları ve iş kaybı, kumar oyunundan daha çok olabilmektedir. Bununla birlikte bu sporlar neticesinde ortaya çıkan sağlık harcamalarının topluma yükleyeceği maliyet de, kumar ve kumar benzeri hizmetlere kıyasla daha yüksek olabilmektedir. Buna rağmen bu nitelikteki sporlara her hangi bir vergi uygulanmamaktadır (Frey: 2005, s.231). Bu noktada da neden alışkanlık verici maddelerin vergilemesine öncelik verildiği sorusu akla gelmektedir.

Alışkanlık verici bazı maddelere sadece sağlık gerekçeleri neden gösterilerek vergi koyulmamaktadır. Bu nitelikteki ürünlere ahlaki sebeplerden dolayı da vergi salınmaktadır (Turhan: 1998, s.168). Ayrıca aşırı sigara veya içki tüketen bir birey, bu hareketinin gelecekte meydana getireceği sonuçları tam olarak hesaba katmadan davranış ortaya koyabilmektedir. Böylesi bir ortamda hükümetlerin, bireylerin çıkarlarının en iyi savunucusu rolünü üstlenebileceği ve belirli malların aşırı tüketimlerini kısmak yoluyla müdahalede bulunacağı söylenebilir. Bu durum, özellikle alkol ve tütün mamülleri üzerine salınan özel tüketim vergilerinde daha belirgin bir biçimde açığa çıkabilmektedir (James ve Nobes: 2000, s.36).

Bu noktada özel tüketim vergilerinin, sadece keyif verici ve alışkanlık yapıcı maddelerden alınmadığının da belirtilmesi gerekmektedir. Özellikle son yıllarda iklim dengelerinin bozulmaya başlaması ve doğal kaynakların hızla azalması gerekçe gösterilerek vergilendirme girişimleri desteklenmektedir. Bu kapsamda birçok ülkede özel tüketim vergisi çerçevesinde çevre vergilerinin çeşitli isimler altında alındığı bilinmektedir.

Bilhassa fosil yakıtları ve karbon emisyonlarının oluşturduğu çevre kirlenmeleri, özel tüketim vergileri çerçevesinden değerlendirilmektedir (Cnossen: 2005, s.4) Öte yandan özellikle son yıllarda hem sağlıklı nesil yetiştirmek hem de sağlık giderlerinin kontrol altına almak adına zararlı olduğu iddia edilen ürün ve katkı maddelerine vergi salındığı gözlenmektedir (Cash vd:2007). Bu kapsamda, Danimarka'da yakın tarihte uygulamaya koyulan yağ veya şişmanlık vergileri, iyi bir

örnek oluşturmaktadır. Bu vergiler, hem sağlıksız yemek yeme alışkanlıklarından caydırmak hem de obezitenin varsayılan maliyetlerini içselleştimek adına uygulamaya koyulmuştur (Snowdon:2013, s.10).

Tüm bunların yanında dışsallıkların içselleştirilmesine yönelik özel tüketim vergilerinin, etkinlik ve adalet perspektifinden bazı sorunlara sebebiyet verdiği de teorik açıdan kabul edilmektedir (Batırel: 2002, s.8).

Her hangi bir mal üzerine salınan daha yüksek miktardaki bir özel tüketim vergisi, ikame malın hem nispi fiyatını düşürmekte hem de tüketimini arttırmaktadır. Birçok ampirik araştırma da bu kanıyı destekler niteliktedir (Frey: 2005, s.232). Özel tüketim vergisi yoluyla nispi fiyat yapısının bozulması ise aşırı yük meydana getirmektedir. Bu da ekonominin temel parametrelerine zarar vermektedir (Önder: 2002,s.8). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde aşırı vergi yükü, hem tüketicilerin refah kaybına neden olmakta hem de tüketicileri kaçakçılığa yöneltmektedir (Mutlu ve Çelen: 2012, s.88).

Aşırı yükün büyüklüğü şüphesiz ki arz ve talepteki ikame imkanlarının var olup olmadığına bağlıdır. Çeşitli mallara yönelik arz fiyat elastikiyetlerinin aynı olduğu ve talebe ilişkin fiyat elastikiyetinin en yüksek seviyede olduğu bir noktada vergi salındığında, aşırı yükü en yüksek düzeye çıkmaktadır (James ve Nobes: 2000, s.37). Bu durumda, aşırı yükün açığa çıkmaması adına Ramsey kuralının uygulanması, bir çözüm yolu olmaktadır (Önder: 2002,s.8). Ancak Ramsey kuralının uygulamaya konulma girişimleri, alışkanlık verici maddelerin ikame imkanlarının çok sınırlı olması nedeniyle gelir dağlılımı açısından bazı olumsuzluklar ortaya koymaktadır. Bu durum, vergi yükü açısından daha yüksek gelire sahip kişilere kıyasla belirli bir gelir eşiğinin altında gelire sahip bireyler için önemli problemler oluşturmaktadır (Frey: 2005, s. 232). Gelir dağılımı açısından ortaya çıkan bu sorunun çözüme kavuşabilmesi için bir takım yollara başvurabilmektedir.

Bu bağlamda ya zenginlerin servetleri vergilemeye tabi tutularak fakirler sübvanse edilebilmekte ya da gelir düzeyi yüksek bireylerin etkin seçim yapma yeteneği azaltılmaktadır. Özel tüketim vergileri, yüksek gelir grupları için üretilen ürünlerin üzerine yüksek bir biçimde uygulanarak onların seçim yapma yeteneklerini

kısıtlayabilmektedir. Bu sürecin sonucu olarak da kaynaklar, fakir insanların refahlarının arttırılmasında kullanılabilmektedir. Bununla beraber, kaynakları özel tüketim vergileri yoluyla fakir insanların lehine yöneltme girişimleri, gelir etkisi çerçevesinden bazı olumsuzlukları da beraberinde getirebilmektedir (Musgrave ve Shoup: 1959, ss.120-121). Özel tüketim vergilerinin vergi adaleti açısından olumsuz etkisi sadece bununla sınırlı değildir.

Özel tüketim vergilerinin nihai aşamalarda uygulanmadığı durumlarda, piramitleşme etkisi yoluyla vergi adaleti zedelenebilmektedir (Önder:2002,s.8). Şöyle ki; özel tüketim vergisinin her hangi bir mal için üretim veya dağıtım aşamalarında uygulandığı durumlarda, bu vergi, malın maliyetinin içerisine katılmaktadır. Bu işlem arka arkaya yapıldığı zaman verginin miktarından daha fazla bir yük meydana gelmektedir (Pechman: 1987, ss.191-192). Bu durum da vergi adaletsizliğine sebebiyet vermektedir.

Ayrıca bütçe gelirlerinin çoğunlukla ücret ve gelir vergisinden oluştuğu, dolaylı vergilerin sınırlı olduğu bir ekonomide düşük oranlı özel tüketim vergileri vergi adaleti açısından sorun oluşturmaktadır. Böyle bir ekonomide bu vergiler, dışsallığa neden olan mal ve hizmetlerin meydana getirdiği sosyal maliyetlerin içselleştirilmesine gerçek manada hizmet edememektedir. Bu durum, özellikle sermaye gelirleri üzerinde ağır bir yük meydana getirmektedir. Dolayısıyla bu yük, sermayenin tasarrufa yönlenme kabiliyetini azaltmakta ve daha önemlisi gelecek nesillerin refahlarını olumsuz etkilemektedir (Hines Jr: 2007, s.50).

1.1.5 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergisinin Günah Vergileri Bağlamında Farklı Görüşler Ekseninde Değerlendirilmesi

Bu başlık altında, öncelikle, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin günah vergileri ile ilişkilendirilmesine yer verilecektir. Bu bağlamda davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri için ahlak kriterinin belirleyiciliği konusu üzerinde durulacaktır. Daha sonra, bu kriter temelinde, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin literatürdeki karşılığına denk gelen günah vergileri kavramına değinilecektir. Ardından günah vergisi

savunucularının görüşlerine yer verilecektir. Bu başlık altında son olarak bu vergiye ilişkin eleştiriler ele alınacaktır.

1.1.5.1 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin Günah Vergileri ile İlişkilendirilmesi

Devletler, bazen bir takım ahlaki temellere bağlı kalarak birey davranışlarının engellenmesi gerektiğini düşünmektedirler. Eğer her hangi bir devlet, bir davranışı ahlaki bulmuyor ise bu durumda o devlet ahlaki olmayan davranışı vergilendirebilecektir. Dolayısıyla bu kapsamdaki vergilendirme, ahlaki kriterler göz önünde bulundurularak haklı çıkarılacaktır (Sirico:1995, s.10). Örneğin; eğer her hangi bir hükümet, sigara ve içki tüketimine ilişkin maliyetlerin gelecek nesiler üzerinde olumsuz baskılar oluşturduğunu kabul ederse, böyle bir durumda, ilgili ürünlere ilişkin maliyetlerin, vergiler yoluyla içselleştirilmesi gündeme gelebilecektir. Böylelikle, hükümet, sigara ve içkiye yönelik ahlak kriterini, gelecek nesillerin refahı olarak belirlemiş olacaktır (Hines Jr: 2007, s.51).

Hükümetler, ahlaki kriterlere bağlı kalarak vergileri haklı çıkarmak yanında, sağlık ve başka bir takım nedenlerle de vergileme yapmaktadırlar. Bu durumda uygulanan vergiler, günah vergileri olarak da nitelendirilmektedir (Lewis:2013, s.134). Günah vergileri, bireylerin alışkanlık yapıcı ürün ve maddeler ile bünyesinde zararlı unsur barındıran tüketimlerin kullanımlarının azaltılması maksadıyla uygulanmaktadır (Collins:2013,s. 288). Bu kapsamda, günah vergilerini, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri olarak da değerlendirmek mümkündür.

Günah vergilerinin, özellikle tütün ve tütün içerikli ürünlere, alkollü içeceklerin temel unsuru alkole, kumar ve kumar nevi hizmetlere salındığı bilinmektedir (Long: 2013, s.176). Ayrıca obeziteye neden olduğu bilinen ürünlerin üzerine uygulanan yağ veya şişmanlık vergileri de günah vergisi kapsamında ele alınmaktadır (Smith: 2012, s.696). Bununla birlikte çevre vergisi de günah vergisi olarak nitelendirilmektedir (UNEP: 2009, s.124).

1.1.5.2 Günah Vergileri Kapsamında Değerlendirilen Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerini Destekleyici Görüşler

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin veya popüler ifadeyle günah vergilerinin savunucularına göre hükümetlerin özellikle inelastik yapıdaki alışkanlık verici ürün veya maddeleri vergilemesi, devletin vergi hasılatında önemli bir artış sağlamaktadır. Bununla birlikte bu verginin taraftarları, günah vergilerinin diğer vergilere kıyasla daha kabul edilebilir bir ödeme eğilimi açığa çıkartabileceğini de iddia etmektedirler. Çünkü günah vergisinin salındığı ürünler, bireyler tarafından gönüllü olarak satın alınmaktadırlar. Ayrıca onlar, bu nitelikteki vergilerin negatif dışsallık içeren ürünleri kullananlarla kullanmayanlar arasında daha adil bir sonuç ortaya koyacağına da inanmaktadırlar. Çünkü bu nitelikteki ürünleri kullananlar sadece kendilerini değil toplumun diğer bireylerini de zarara uğratmaktadırlar. Örneğin; bir sigara kullanıcısının sigara nedeniyle hasta olması, ciddi sağlık masraflarını beraberinde getirmektedir. Bu da sigara kullanmayanların da bu masraflara katılmasını zorunlu kılmaktadır (Haile: 2009, ss.5-12).

Günah vergilerinin taraftarları, insanların erdemli davranışlara yöneltecek her türlü müdahaleyi onaylamaktadırlar. Ayrıca bu vergilerin savunucuları, bu nitelikteki müdahalelerin bireyler açısından iyi sonuçlar vereceğine ve vergilemenin erdem etiği çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine de inanmaktadırlar. Aynı zamanda bu vergi taraftarları, özellikle alışkanlık veren maddelerin aşırı kullanımının çok yönlü sağlık sorunlarını beraberinde getirdiğini, bu tip tüketim maddelerinin vergilendirilmesinin insanların davranışlarında ölçülü hareket etme kabiliyetini geliştireceğini de düşünmektedirler (Dorsey: 2010, ss.64-65). Öte yandan bu perspektiften günah vergilerinin haklı gerekçelerinin savunulması, bir takım eleştirileri de beraberinde getirmektedir. Bu noktada günah vergilerinin kapsamına yönelik eleştirilere de kısaca değinmek yerinde olacaktır.

1.1.5.3 Günah Vergileri Kapsamında Değerlendirilen Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri İçin Eleştirisel Görüşler

Bu nitelikteki vergilerin kapsamı, dini inançlara, farklı görüşlere bağlı olarak değerlendirilmektedir. Örneğin; alkollü içecekleri günah temelinde değerlendiren bir dini inanış, şarabı bu kapsamda ele almamaktadır. Dolayısıyla bu durum, günah vergilerinin sınırını da belirlemektedir. Öte yandan sigara ve içki tüketiminin günah vergileri kapsamında değerlendirilmesi ve buna karşın cinsi açıdan olumsuzluk içeren filmlerin vergilendirilmemesi, günah vergilerinin sınırının hangi kriterlere göre belirlenmesi gerektiği sorusunu akla getirmektedir (Lewis:2013, s.134). Bu noktada, sigara kullanan veya alkollü içki tüketen bir birey ile mülkiyete ve kişiye dönük suçlar işleyen bir kimsenin karşılaştırılması iyi bir örnek oluşturabilir. Bir taraftan bireysel ve toplumsal açıdan zararlar içerdiği gerekçesi ile vergilendirilen alkol, sigara ve benzeri alışkanlıklar, öteki taraftan bu zararlı maddelerden daha sakıncalı olduğu düşünülen cinayet ve hırsızlık gibi bir takım fiiler, karşılaştırılabilir nitelik ortaya koymaktadır (Sirico:1995,ss.10-11). Bu karşılaştırma bile tek başına, davranışlara etkilmeye yönelik vergilemenin veya günah vergilerinin sınırının çizilmesi konusunda bazı belirsizliklerin olduğunu ortaya koymaktadır. Günah vergilerinin eleştirilmesinde öne çıkan bir başka konu ise bireylerin özgürlüklerine yöneliktir.

Günah vergilerine karşı çıkanlar bireylerin özgürlüklerini kısıtladığı gerekçesiyle bu vergileri eleştirmişler ve bu vergilerin bireylerin serbestçe seçme haklarını engellediğini savunmuşlardır. Onlar, devletin paternalist bir yaklaşım ile zevk seçimlerini yönlendirmesini ve bu yolla gelirlerini arttırmasını ayırımcı ve haksız olarak değerlendirmektedirler. Bu vergileri eleştirenlere göre insanlar, biraz fazla kalorinin getireceği sağlık problemlerine rağmen şekerli içeceklerin keyfini özgürce çıkarabilmelidirler. Günah vergilerine bu çerçevede yaklaşan diğer bir görüş de, devletin vergileri kullanarak insanların davranışlarını değiştirmeye çalışmasını, sosyal açıdan eziyet etmek, dışlamak olarak değerlendirmektedir (Dorsey: 2010, ss.55-56).

1.1.6 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin Tarihsel Açıdan Gelişimi

Bu başlık altında öncelikle özel tüketim vergilerinin tarihine yönelik ülke uygulamalarına değinilecektir. Ardından davranışları etkilmeye yönelik özel tüketim vergilerinin tarihsel seyri hakkında açıklamalarda bulunulacaktır. Bu kapsamda ele alınan tütün ve alkollü içecek vergilerinin tarihi, vergilemenin mali amacı ve mali olmayan amaçları çerçevesinde izah edilecektir. Sonrasında aynı perspektifte kumar içerikli vergilerin tarihi, piyango hizmet sunumları kapsamında ele alınacaktır. Son olarak davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri bağlamında ele alınan olumsuz çevresel etkilere ve sağlıkla ilişkili sorunlara ilişkin vergiler hakkında değerlendirmeler yapılacaktır.

1.1.6.1 Özel Tüketim Vergilerinin Tarihsel Süreç Açısından Değerlendirilmesi

Vergilemenin en eski uygulamalarından biri olan özel tüketim vergilerinin ilk olarak Hollanda'da geliştiği bilinmektedir (Due: 1994, s. 2). 13.Yüzyılda, Hollanda' da bira üzerine vergi salınmış ve bu bira vergileri, aynı dönem içerisinde yaygınlaşmıştır (Hornsey:2003, s. 270). Daha sonra özel tüketim vergileri, 17. yüzyılda Büyük Britanya ve diğer ülkelerde uygulamaya koyulmuştur (Due: 1994, s. 2). Özellikle, İngiltere'de 17.yüzyılın ortalarına doğru yaşanan sivil savaş döneminde, özel tüketim vergisi bir yenilik olarak takdim edilmiştir (Nightingale: 1999, s.37). ABD'de ise özel tüketim vergileri 18.yüzyılın sonlarına doğru yürülüğe girmiş ve savaşların ortaya çıkarttığı ihtiyaçlara bağlı olarak değişiklik göstermiştir (Hines Jr: 2007, ss.51-52).

17. yüzyılın ortalarına doğru İngiltere'de uygulamaya sokulan özel tüketim vergileri, ilk olarak ülke içerisindeki mallara uygulanan bir satış vergisi biçiminde takdim edilmiş ve tüm gelir düzeyindekilere eşit olacak biçimde çok lüzumlu kalemlere uygulanmıştır. Sonraki dönemlerde bu vergi, gelir vergisinin ortaya çıktığı döneme kadar gümrük vergisi ile birlikte çok çeşitli ürünlere salınmıştır. 19.yüzyılın ortalarında gelir vergisinin yürürlüğe girmesi ile birlikte gümrük vergilerinin ve özel tüketim vergilerinin etkisi azalmaya başlamıştır. 1909 yılında bu vergilerin önemli

bir kısmı gümrük vergisine dönüştürülmüştür. Birinci Dünya Savaşı yıllarına gelindiğinde ise gelir vergisi, özel tüketim vergisine kıyasla daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu süreçle beraber özel tüketim vergileri uygulaması birkaç kalemle sınırlı kalmıştır (Nightingale:1999, s.37).

18.yüzyılın sonlarına doğru Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulamaya konulan ilk özel tüketim vergileri ise İngiltere'deki uygulamadan farklı olarak geniş bir ürün grubuna hitap etmekteydi. ABD'de özel tüketim vergisine konu olan ilk ürünler, tütün, işlenmiş şeker ve damıtılmış alkol çeşitleri, enfiye, likör, antikalar, süt ihtiva eden içecek ve yiyeceklerden oluşmaktaydı. O dönemlerde ABD'de özel tüketim vergileri, savaş koşullarına ilişkin ihtiyaçların artması ile birlikte yürürlüğe giriyordu. Bu vergiler, savaşın etkisini kaybetmesiyle birlikte yürürlükten kaldırılıyor veya sınırlandırılıyordu. Bu vergilerin kapsamı her ihtiyaç döneminde özellikle lüks nitelikli malların ilave edilmesiyle daha da genişletiliyordu. Ancak 1913 yılına gelindiğinde kişisel gelir vergisinin uygulamaya konulması ile birlikte İngiltere'de olduğu gibi bu vergilerin kapsamı daraltılmaya başlandı (Hines Jr: 2007, ss.51-52). Buna rağmen 1914'te başlayan Birinci Dünya Savaşı nedeniyle ABD'de özel tüketim vergilerinin kapsamı genişletilmiştir (Yelvington: 1997, s.38). Bilhassa büyük buhran döneminde özel tüketim vergileri, ABD'deki bütçe açıklarının kapatılması amacına yönelik olarak kullanılmış ve önemli bir araç haline dönüştürülmüştür (Hines Jr: 2007, s.52). Özel tüketim vergilerinin tarihine ilişkin olarak İngiltere ve ABD uygulamaları birarada değerlendirildiğinde, bu nitelikteki vergilerin belirli ürünlere yönelik olarak uygulandığı görülmektedir.

1.1.6.2 Davranışları Etkilmeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin Tarihsel Süreç Perspektifinden Ele Alınması

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin veya diğer bir ifade ile günah vergilerinin tarih süreci içerisindeki uygulamaları ise birçok açıdan daha farklı bir görünüm ortaya koymaktadır.

Toplum açısından zararlı olan mallar, hizmetler vb. üzerine salınan vergiler olarak tanımlanan günah vergilerinin uygulanması uzun zaman öncesine

dayanmaktadır. Günah vergilerinin ilk uygulamaları, ahlaki zaafiyet eksikliği olduğu düşünülen kadınların yaşam tarzlarının değiştirilmesi biçiminde ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte yemek tüketiminde, elbise kullanımında içkide ve tütün tüketiminde israfı önleme girişimleri de günah vergilerinin ilk uygulanış biçimleri olarak değerlendirilmektedir. Bu ilk uygulamaların fikir temelinde daha çok dini görüş ve düşüncelerin etkili olduğunu söylemek mümkündür (Green: 2010,s.69). Bu bilgiler ışığında öncelikle alkollü içeceklere ve tütüne ilişkin değerlendirmelerin yapılması anlamlı görünmektedir.

Hükümetler, toplumsal ve ahlaki sakıncaları göz önüne alarak özellikle alkollü içecekler ve tütün mamülleri üzerine özel tüketim vergileri salmaktadırlar. Dolayısıyla mali amaç ve mali olmayan amaçlar perspektifinden bu nitelikteki ürünlere yönelik günah vergilerinin geçmiş tarihinin bilinmesi önem arz etmektedir (Creighton: 2010, s.124). Bu noktada, Özellikle ABD tarihindeki uygulamalar bu konuya ışık tutacak niteliktedir.

Örneğin; viski vergileri, Amerika Birleşik Devletleri tarihinde ilk günah vergisi olma özelliği ortaya koymaktadır (Creighton: 2010, s.124). ABD'de bu verginin kalıcı olarak yasallaşması, 18.yüzyılın sonlarına rastlamıştır. Viski kullanımının bir taraftan lüks bir tüketim olarak değerlendirilmesi ve diğer taraftan ahlaki olmadığı düşüncesi, o dönemde bu yasallaşmanın temel gerekçesini oluşturmuştur (Yelvington: 1997, s.33). Bu gerekçeler dönemin Devlet Başkanı George Washington'un hazine sekreteri Hamilton tarafından da açıkça ortaya konulmuştur (Creighton: 2010, s.124). ABD'de 1862 yılında iç savaş gerekçe gösterilerek yürürlüğe konulan likör vergileri de ahlaki açıdan bir önlem olarak değerlendirilmiştir (Mittelman:2003, s.609).

Tütün üzerine salınan vergilerin ilk uygulamaları için de şunları söylemek mümkündür. Bu vergiler, ABD'de ilk olarak 18.yüzyılın sonlarına doğru uygulanmıştır. Özellikle 19.yüzyılın ilk çeyreğinde savaş harcamalarını karşılamak maksadıyla salınan bu tütün vergileri, ilerleyen dönemlerde iç savaş harcamalarını finanse etmekde de kullanılmıştır (Koop: 1989, s.527). 1862 yılından sonra ise bu vergiler likör vergilerinde olduğu gibi ahlaki açıdan bir önlem olarak görülmeye

başlanmıştır. Ardından da bu iki vergi kalıcı hale getirilerek 1913 yılında yürürlüğe giren gelir vergisi uygulamasına kadar, vergi hasılatının önemli bir bölümünü oluşturmuştur (Mittelman:2003, s.609). Davranışları etkilemeye yönelik tütün ve alkol vergilerinin tarihi ile alakalı bu değerlendirmeye karşılık kumar içerikli hizmetlerin vergilendirilmesi ile ilişkili tarihi süreç, daha farklı bir görünüm ortaya koymaktadır.

Çünkü bir kumar veya kumar benzeri hizmet, yasallaştırlamadan vergilendirilememektedir. Diğer bir ifade ile hükümetler vergilendirmek istediği her hangi bir kumar içerikli hizmeti, öncelikle yasallaştırmak zorundadırlar (Thompson: 2001, s. 373). Bu durum, tarihi süreç içerisinde çeşitli kumar hizmetlerinin sunumunda belirgin bir biçimde açığa çıkmıştır (Clotfelter:2005, ss.84-85). Bu bağlamda özellikle piyango çekilişlerinin sunumu iyi bir örnek oluşturmaktadır. Piyango hizmetlerinin, tarihin eski dönemlerine kadar uzandığı bilinmektedir. Roma döneminden başlayarak günümüze kadar çeşitli biçimlerde sunulan piyango hizmetleri, bazen kişi ve kurumlar yetkilendirilerek bazen de devletin kontrolünde uygulanmıştır. Bilhassa 15.yüzyıldan başlayarak Avrupa'da yaygınlaşan piyango hizmetleri, avrupa kökenli insanların aracılığıyla 18.yüzyılın ortalarına doğru kıta amerikasında da varlığını hissettirmiştir. Piyango hizmet sunumu yapan çoğu ülke, bu sunumdan elde edilen vergi hasılatlarını, özellikle eğitim, sağlık gibi bir takım sosyal faydalar içeren hizmetlerin finansmanında kullanmıştır. Bunun yanında bu hizmetlerden sağlanan vergi hasılatından, savaş harcamalarının fonlanmasında ve devlet borçlarının azaltılmasında da yararlanılmıştır (Willmann:1999, ss.4-16).

Piyango hizmetlerinden sağlanan bu faydalara rağmen, bu hizmet sunumlarının doğrudan ve sürekli olarak devlet kontrolüne gimesi, 1960'lı yılların ortalarına doğru mümkün olmuştur (Clotfelter ve Cook: 1987, s.2). 1964 yılında ABD'de kumarın sosyal açıdan kabul edilemez bir etkinlik olduğu düşüncesi tamamen bir kenara bırakılarak eğitim fonlarının arttırılmasına hizmet etmek adına piyango hizmetleri devletin kontrolüne girmiştir (Golaszewski: 2004,s.206). Bu süreçle beraber, bu hizmet sunumu, ülke geneline hızlı bir biçimde yayılmıştır (Clotfelter ve Cook: 1987, s.2).

Kumar hizmetlerinin vergilendirilmesine yönelik olarak tarihsel açıdan ortaya konulan bu değerlendirmeler, sanki bu nitelikteki hizmetlerden sadece fayda sağlandığı yönünde bir izlenim açığa çıkartmaktadır. Ama ne var ki kumar ve benzeri hizmet sunumlarının toplumsal yönden bir çok problem açığa çıkarttığı da bilinmektedir. Bu görünümün meydana getirdiği ikilem, hala tartışma konusu olamaya devam etmektedir (Golaszewski: 2004,s.210). Bu bağlamda alkollü içecekler, tütünlü ürünler, kumar içerikli hizmetlere yönelik vergilemenin tarihine ilişkin bu değerlendirmelere ilave olarak davranışları etkilemeye yönelik vergileme kapsamında ele alınan çevresel nitelikteki vergilerin tarihine de değinmek yerinde olacaktır.

Çevresel nitelikteki vergilerin tarihi eskilere dayanmaktadır. Bir taraftan 20. yüzyılın ikinci çeyreğinde ABD'de uygulanan yakıta ilişkin vergiler (Simonson: 2005, s.162) diğer taraftan Danimarka'da, ABD'deki uygulama ile aynı zamanda yürürlüğe giren petrol vergisi (OECD: 2013, s.141) çevresel nitelikteki ilk vergiler olarak kabul edilmektedir.

Elbette ki bu ilk çevre vergisi uygulamalarının doğrudan çevrenin korunması maksadıyla yürürlüğe girdiğini söylemek yanıltıcı olabilir. Örneğin; ABD'de 1933 yılına kadar uygulanan yakıt vergilerinin bütçe açıklarını azaltmaya yönelik uygulandığı bilinmektedir (Simonson: 2005, s.162). Ancak 1933 yılında ABD'de yürürlüğe giren yakıt vergilerinin çevreyi korumaya yönelik olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü bu vergiler, bilhassa trafik sıkışıklığını ve kirlenmeyi önlemek adına uygulanmıştır (Hines Jr: 2007, s.52). Dolayısıyla o dönemde uygulanan bu vergiler, davanışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergisi özelliği de ortaya koymaktadır. ABD'de yakın dönemde yürürlüğe giren çevresel nitelikteki özel tüketim vergisi uygulamaları da aynı amaca hizmet etmektedir.

Örneğin; Chicago'da ekolojik amaca hizmet edilmesi amacıyla insanların musluktan su içmelerinin teşvik edilmesi için her plastik su şişesine beş sent vergi uygulanmıştır. California'da silahla yaralamaların önüne geçmek maksadıyla tabancalara vergi salınması önerilmiştir. Ayrıca Wisconsin'de Çocuk Ceza Mahkemeleri Sistemi'ne finansal katkı sağlamak için video oyunlarının

vergilendirilmesi konusu meclise öneri olarak sunulmuştur (Morse:2009,s.197-199).

Davranışları etkilemeye yönelik çevresel nitelikli özel tüketim vergileri, Avrupa'da da belirgin bir tarihi geçmişe sahiptir. 1931 yılında Norveç'te yürürlüğe giren petrol vergisi, o dönemde özellikle çevre koruma amacına hizmet etmek için uygulanmıştır. Norveç'te bu yıllardan sonra çevresel kaynakları korumak maksadıyla birçok zararlı madde kullanımının azaltılmasına yönelik çevre vergileri uygulamaya sokulmuştur (Ministry of Finance, Norwey:2007).

Bu başlık altında son olarak davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri kapsamında ele alınan sağlıksız ürünlere yönelik vergilerin tarihsel geçmişine değinilecektir. Ancak bu noktada, bu nitelikteki vergilerin tarihi geçmişi ile alakalı pek fazla kaynak olmadığını da belirtmek gerekir.

Mevcut bilgiler, sağlıksız ürünlere yönelik vergilerin 1920'li yıllara dayandığını ve bu nitelikteki vergilerin alkolsüz meşrubatlar, şekerlemeler, patates kızartması gibi besin değeri az olan ürünler üzerine salındığını ortaya koymaktadır (Creighton: 2010, s.127). Ayrıca aynı yıllarda obezite vergisinin Lulu Hunt Peters adındaki bir doktor tarafından önerildiği de bilinmektedir (Yager: 2010, s.209). Ancak bu konu son yıllarda literatürde daha çok işlenmekte ve bu nitelikteki vergilere yönelik ülke uygulamaları giderek artmaktadır.

1.1.7 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergisinin Etkileri

Bu başlık altında öncelikle davranışları etkilmeye yönelik özel tüketim vergilerinin veya diğer bir ifade ile günah vergilerinin doğrudan ve dolaylı olarak ortaya çıkardığı olumsuz iktisadi etkileri üzerinde durulacaktır. Ardından bu nitelikteki vergilerin açığa çıkarttığı olumlu iktisadi etkilere değinilecektir. Son olarak davranışları etkilmeye yönelik özel tüketim vergilerinin oluşturduğu olumsuz etkilere ilişkin doğru bir maliyet hesabının nasıl yapılabileceği konusuna ışık tutulacaktır.

Günah vergileri olarak da nitelendirilen birey davranışlarını etkilemeye yönelik vergiler, gerileyici özelliği nedeniyle marjinal tüketim eğilimi yüksek insanlar

üzerinde bir yük oluşturmaktadır. Aynı zamanda bu kapsamdaki vergiler, yüksek uygulandığı zaman kayıt dışı faaliyetlere de neden olmaktadır (Lorenzi: 2004, s.59). Alkol veya tütün üzerine konulan günah vergisi niteliğindeki bir özel tüketim vergisinin tüketim kararlarını etkilediği ve etkinlik maliyeti oluşturduğu bilinen bir gerçektir. Etkinlik maliyeti, konulan bir verginin müşteri fiyatlarına yansıyıp yansımamasına ve fiyatlardaki değişime karşılık tüketicilerin tepki verip vermemesine göre farklılaşmaktadır. Bu maliyet, talebin fiyat elastikiyetinin sıfırdan farklı olduğu durumlarda meydana gelmektedir. Yeni konulan veya yükseltilen günah vergisi niteliğindeki bir özel tüketim vergisi, etkinlik maliyeti açısından gelir ve ikame etkisi açığa çıkartmaktadır (Badenes-Plá and Jones: 2003, s.127).

Birey davranışlarını etkilemeye yönelik günah vergilerinin doğrudan kişiler üzerinde oluşturduğu bu yükten başka, dolaylı etkileri de söz konusu olabilmektedir. Bu nitelikteki vergiler, bir taraftan küçük işletmelerin varlığını tehlikeye atarak haksız rekabete neden olurken, diğer taraftan ekonomiyi küçülmeye yöneltmektedir. Bu küçülme ise çalışanların işsiz kalması gibi bir takım olumsuz etkileri de bünyesinde barındırmaktadır. Örneğin; tütünlü ürünler ve alkollü içecekler gibi alışkanlık verici maddeleri satan bir süpermarket, günah vergileri nedeniyle cirosunda veya karında bir azalma görürse masrafları kısma yolunu seçecektir. Eğer ilgili ürünler, süpermarketin cirosunun önemli bir kısmını oluşturuyorsa o zaman da firma doğrudan doğruya çalışanları azaltma yoluna gidecektir (Sirico:1995,ss.3-4).

Günah vergileri, düşük gelir gruplarından yapılan bir tür servet transferi olarak da değerlendirilmektedir. Çünkü günah vergileri aracılığıyla düşük gelir gruplarından sağlanan vergi hasılatının, bu gelir düzeyindekilerin faydalanmadığı alanlarda kullanılması mümkündür. Hükümet piyangolarına yönelik vergileme sonuçları, bu durumu destekleyici niteliktedir. Bu piyangoların daha çok düşük gelir grupları tarafından tercih edildiği bilinmektedir. Aynı zamanda bu piyangolardan sağlanan vergi hasılatlarının, yüksek gelir düzeyine sahip kişilerin faydalandığı alanlara aktarıldığı da gözlemlenmektedir (Lorenzi: 2006, ss.67-68).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin veya diğer bir ifade ile günah vergilerinin, tütünlü ürün ve alkollü içecek gibi alışkanlık verici zararlı

maddelerin kullanımını azaltıcı yönde etkilediği bilinmektedir (Badenes-Plá and Jones: 2003, s.132). Herşeyden önce günah vergileri, tüketilmesi arzu edilmeyen mal veya hizmetlerin maliyetlerini arttırmaktadır. Bu da ister istemez bireyleri olumlu davranışlara yönlendirebilmektedir (Lorenzi: 2004, s.59).

Bu sonuç, sağlık maliyetlerinin azalması anlamına da gelmektedir. Ayrıca günah vergileri, kullanıcıların karar alma kabiliyetlerini doğrudan etkileyerek dışsallıkların oluşumuna da engel olmaktadır (Badenes-Plá and Jones: 2003, s.132). Bu değerlendirme, günah vergilerine ilişkin oluşturulan bir ekonometrik modelin sonuçları ile de tutarlılık ortaya koymaktadır. Modelin sonuçları, günah vergilerine konu olan ürün maddelerini sıklıkla kullanan rasyonel olmayan bireylerin, ilgili ürün maddelerini az sıklıkta kullanan rasyonel bireylere göre vergilere daha duyarlı olduklarını ortaya koymaktadır. Bu da rasyonel davranmayan tüketicilere yönelik vergilemenin oluşturduğu pozitif refah etkisinin, rasyonel davranan kullanıcılara dönük vergilemenin açığa çıkarttığı negatif refah etkisinden daha fazla olduğu anlamına gelmektedir (Haavio ve Kotakorpi: 2011, s.585). Bunun dışında günah vergilerinin başka pozitif refah etkilerinden de bahsetmek mümkündür. Örneğin; enerji tüketiminin vergilendirilmesi, bir taraftan doğal kaynaklar için bir koruma sağlarken diğer taraftan yenilikler için ekonomik teşvikler oluşturmaktadır. Aynı zamanda bu vergiler yoluyla toplum yanlısı davranışların artacağı da kabul edilmektedir (Lorenzi: 2006, s. 68).

Günah vergilerinin etkilerine ilişkin olarak ortaya konulan tüm bu bilgilerin ışığında, olumsuz olarak nitelendirilen davranışların oluşturacağı maliyet yükünün doğru bir biçimde tahmin edilmesi de önem arz etmektedir.

İktisadi açıdan sigara ve alkollü içki tüketiminin toplam maliyetlerinin tahmin edilmesinde bu maddelere ilişkin vasıflandırılabilir risk analizinden faydalanılmaktadır. Vasıflandırılabilir risk yaklaşımı, özellikle bireysel anlamda sigara ve alkollü içki kullanımının meydana getirdiği hastalık veya kazalara ilişkin risk faktörünü açıklamaktadır. Böylelikle, hastalık ve kazalara ilişkin toplam verilere ulaşılmaktadır. Sonrasında bu yolla elde edilen kaza ve hastalıklara ilişkin toplam maliyetler, dolaysız ve dolaylı maliyetlere bölünmektedir. Bu bilgilerden hareketle

toplam maliyetlerin dikkatli bir biçimde hesaplanması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Ancak yapılan tahminler, net maliyetler yerine brüt maliyetlerin varlığına dayalı olmaktadır. Örneğin; sigara veya alkollü içki tüketimine bağlı ölüm oranları azaldığında bireyler diğer hastalıklara maruz kalabilmekte ve sonunda farklı nedenlerden dolayı ölebilmektedirler. Böyle bir durumda net maliyetleri hesaplamak güçleşmektedir. Bunun yanında maliyetlerin önemli bir bölümünü oluşturan dolaysız maliyetleri ölçmek de ayrı bir problem alanı oluşturmaktadır. Çünkü erken ölüm ve hastalıkların parasal değerlerle ilişkilendirilmesi bir takım güçlükleri bünyesinde barındırmaktadır (Cordes vd.: 1990, ss.344-346).

1.2 Teorik Açıdan Davranışları Etkilemeye Yönelik Temel Özel Tüketim Vergisi Türlerinin İncelenmesi

Birçok özel tüketim vergisinin, sosyal maliyetleri içselleştirme adına davranışları etkilemeye yönelik olarak uygulandığı bilinmektedir. Bu kapsamda özellikle tütünlü ürünler, alkollü içecekler, kumar içerikli hizmetler, olumsuz çevresel etkiler ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olduğu iddia edilen ürün ve katkı maddeleri üzerine vergiler salındığı görülmektedir.

Bu bağlamda bu ana başlık altında öncelikle tütünlü mamüllerin vergilendirilmesine yönelik değerlendirme yapılacaktır. Sonrasında alkollü içeceklerin vergilendirilmesi konusu ele alınacaktır. Ardından da sırayla kumar içerikli hizmet vergilemesi ve olumsuz çevresel etkilere yönelik vergileme üzerinde durulacaktır. Son olarak da sağlığa yönelik sorunlara ilişkin vergileme konusuna değinilecektir.

1.2.1 Tütünlü Mamüllerin Vergilendirilmesi

Tütünlü ürünlerin vergilendirilmesinin, özel tüketim vergileri kapsamında değerlendirildiği bilinmektedir. Bu nitelikteki ürünler üzerine salınan vergiler, genellikle, mali amaca hizmet etmek maksadıyla konulmaktadır. Ancak bir süredir bu özellikteki vergilerin, hem sağlık harcamalarının azaltılmasına yönelik olarak hem de tütünlü ürünlerin oluşturduğu sosyal maliyetleri içselleştirmek amacıyla da uygulandığı görülmektedir. Tütünlü ürün vergilerinin bilhassa sosyal maliyetleri

içselleştirme maksadıyla salınması, bu vergileri, davranışları etkilmeye yönelik özel tüketim vergisi niteliğine sokmaktadır.

Bu bilgilerin ışığında bu başlık altında, öncelikle tütünlü mamüllerin vergilendirilmesinin nedenleri üzerinde durulacak, ardından da tütünlü mamüllerin vergilendirilmesinin etkileleri ele alınacaktır.

1.2.1.1 Tütünlü Mamullerin Vergilendirilmesinin Nedenleri

Tütünlü mamüller denildiğinde öncelikle sigaranın akla geldiği bilinmektedir. Literatürdeki açıklamalar da bu yönde bir görünüm ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bu başlık altında tütünlü mamüllerin vergilendirilmesinin nedenleri ve etkileri ele alınırken ağırlıklı olarak sigara kapsamında bir değerlendirme yapılacaktır.

Zararlı etkileri bakımından sigaranın insan sağlığını olumsuz yönde etkilediği, kronik bazı hastalıklara ve ölüme sebebiyet verdiği sağlık literatüründe net bir biçimde ispatlanmıştır (Cnossen ve Smart: 2005, s.34). Özellikle sigara içilmesi ile kanser hastalığı arasındaki doğrudan ilişki, tütün içeren mamullerin mali olmayan amaçlarla vergilendirilmesini de gündeme getirmiştir (Schmölders: 1976, s.72).

Ayrıca sigara kullanımı, hem sigara içmeyen kişilerde sağlık problemleri ortaya çıkartarak hem de toplumsal refahı olumsuz yönde etkileyerek, ciddi dolaylı etkiler meydana getirmektedir. Bununla birlikte sigara kullanımına ilişkin tedavi masraflarının ekonomik maliyetleri de önemli dolaylı etkiler açığa çıkartmaktadır. Dolayısıyla sigara kullanımına ilişkin bu sonuçlar, bu ürünün kamu politikaları ile ilişkilendirilmesine neden olmaktadır (Cnossen ve Smart: 2005, s.34).

Sigaraya yönelik özel tüketim vergilerinin kamu politikaları ile ilişkilendirilmesinin temelinde, özellikle sigara ve buna benzer alışkanlık verici ürünlerin insan sağlığı yönünden sakıncalı olarak bilinmesi yatmaktadır. Bu durum da bu nitelikteki ürünlerin sosyal zararlar kapsamında değerlendirilmesine sebebiyet vermektedir (Turhan: 1998, s.168). Bilhassa, sigara kullanımı, tedavi sürecindeki bağımlılar için yüksek uygulama maliyetleri açığa çıkartmaktadır (Cnossen: 1977, s.69). Dolayısıyla sigara kullanımına ilişkin olumsuz etkilerin azaltılmasında kamu ekonomisinin rolü, hem birey hem toplum için önemli olmaktadır.

Bu kapsamda kamu ekonomisinin toplumda hastalık halini azaltmak ve insan ömrünü uzatmak için tedavi hekimliği ve koruyucu (önleyici) hekimlik gibi iki farklı hizmeti sunduğu bilinmektedir. Dolayısıyla kamu ekonomisi, hem bireysel hem de kamusal hizmeti sağlamaya çalışmakta ve buna ilişkin uygulamaların hayata geçirilmesi ile ilgili harcamalarda bulunmaktadır (Bulutoğlu: 2008, s.263). Öte yandan hükümetler, tütünlü ürün tüketiminin ortaya çıkarttığı zararları azaltmak için vergi uygulamalarından da istifade etmektedirler (Cnossen ve Smart: 2005, ss.20-21). Bu bağlamda özellikle sigara vergileri, bu ürünü tüketenlerin kendi çıkarlarını gereği gibi gözetememesi gerekçe gösterilerek de konulmaktadır. Çünkü sigara tüketicileri, sigara kullanımının açığa çıkarttığı riskleri pek fazla dikkate almamaktadır (Cummings: 2010, s.283).

1.2.1.2 Tütünlü Mamullerin Vergilendirilmesinin Etkileri

Bu kapsamda öncelikle tütünlü ürün tüketimine ilişkin etkinlik değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir. Bu etkinliğin değerlendirilmesinde ise, tütünlü ürün tüketimine yönelik dışsallık esas alınmaktadır. Bu nitelikteki ürünlerin tüketimlerinin oluşturduğu dışsallıkların ne ölçüde içselleştirildiği ise vergi uygulamalarına bağlı olacaktır (Cnossen ve Smart: 2005,s.34). Ancak bu türde bir dışsallık maliyeti hesaplaması, bazı önemli zorlukları içermektedir.

Birer işletme maliyeti olan fiziksel madde ve emek, piyasa fiyat mekanizması içerisinde değerlendirilirken, sosyal maliyetler, bu mekanizma içerisinde tam olarak göz önünde bulundurulmamaktadır. Örneğin; emek ve fiziki unsurlar, sigara fiyatları içerisine tam olarak dahil edilmesine rağmen sigaranın sosyal maliyetleri bu fiyatlar içerisine katılmamaktadır. Böylelikle sigara, piyasada gerçek değerinden daha düşük bir bedelle sunulmaktadır. Aynı zamanda bu durum, ilgili ürüne ilişkin aşırı üretim ve tüketim de meydana getirmektedir. Böylece, sigaranın sosyal maliyetlerinin bir kısmı, sigara tüketenler tarafından değil, tüm toplum tarafından yüklenilmektedir. Bu durumda sigara vergileri bir çözüm olarak devreye girmektedir (Newman:2003).

Sigara tüketimine ait sosyal maliyetlerin vergiler aracılığıyla içselleştirilmesi, bir takım şartların göz önünde bulundurulmasını da gerekli kılmaktadır. Bu noktada sigara tüketimi ile alakalı marjinal sağlık harcamaları hesaplamaları, açıklayıcı bir

örnek oluşturmaktadır. Sigara içme davranışlarının hesaba katılamaması ve ahlaki tehlikenin kontrol altına alınamaması durumunda sağlık sigortasına sahip hastalar pek fazla sorunla karşılaşmamaktadırlar. Buna karşın sağlık sigortası firmalarının marjinal sağlık harcamalarına yönelik olarak gerçekçi bir fiyat hesaplama çabası, sigara içen ve içmeyenler arasında bazı sorunların açığa çıkmasına neden olmaktadır. Çünkü sağlık harcamalarına ilişkin gerçek fiyat, sigara içen ve içmeyenler arasında farklı fiyat politikasının benimsenmesi ile oluşmaktadır. Ancak çoğu sağlık sigortası firması, bu duruma ilişkin olarak gereken özeni göstermemektedir. Böyle bir ortamda da pek tabii ki maliyetleri içselleştirme görevi devlete düşmektedir (Cnossen:2005,s.34).

Bu aşamada ahlaki tehlikeye ilave olarak, ters seçiş kavramından da bahsedilmesi yerinde olacaktır. Ters seçiş, piyasalardaki bilgi eksikliğinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Sigorta şirketlerinin sigara kullanıcıları ile ilgili düşük ve yüksek risk ayırımı yapmadan ortalama fiyat uygulamasına gitmeleri, ters seçiş kavramına iyi bir örnek oluşturmaktadır. Bu noktada ters seçiş, düşük riskli kişiler aleyhine bir durum meydana getirip fiyatların yükselmesine neden olmaktadır. Bu da piyasaların talebi tam karşılayamamasını beraberinde getirerek eksik piyasaların ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Böyle bir ortamda da devlete önemli roller düşmektedir (Kirmanoğlu: 2011,s. 112).

Sonuç olarak dışsallıkların orataya koyacağı maliyetlere yönelik ne kadar çok bilgi edinilirse fiyatlama konusuna da o kadar açıklık getirilecektir. Bunun neticesinde de hükümetler, özel tüketim vergilerini Pigou yaklaşımı perspektifinden ele alarak toplumsal refahı optimum seviyeye çıkarma avantajına sahip olacaklardır (Cnossen:2005,s.4).

Sigara vergilerinin iktisadi etkilerinin analizinde sigara kullanıcılarının zengin veya yoksul olmaları da önemli bir belirleyici özellik göstermektedir. Aynı miktarda sigara tüketen zengin ve yoksul bireyler göz önünde bulundurulduğunda, vergi etkileri farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Bu şartlar altında vergi etkilerinin fakir insanlar için daha olumsuz neticeler açığa çıkaracağı kabul edilmektedir. Bu teorik görüşe, sigara kullanımının daha çok düşük gelir gruplarının arasında yaygın olduğu

gerçeği de eklenebilir. Bu durumda vergi yükü, özellikle yoksul kişiler üzerinde kalacaktır. Buna ilave olarak, yoksul bireylerin, yükselen fiyatlara karşı zenginlere kıyasla daha duyarlı oldukları ve tüketimlerini azalttıkları da bilinmektedir. Dolayısıyla bu durum, sigaraya ilişkin yüksek vergilerin regresifliği daha da arttırdığını ortaya koymaktadır (NCPA Policy Report:2007,ss.2-3).

Kamu sağlık politikası açısından kritik öneme sahip olan sigara tüketiminin azaltılması girişimleri, bazı faktörlerin mevcudiyeti nedeniyle istenilen neticeleri veremeyebilir. Çünkü hükümetler, arzu ettikleri amaçlara ulaşmak için arttırdığı sigara fiyatlarına tüketicilerin veya sigara içicilerinin nasıl bir tepki vereceklerini net bir biçimde algılayamayabilirler. Ancak fiyat artışı ile yüz yüze gelen tüketicilerin, fiyat artışının getirmiş olduğu kaybı karşılayabilmek adına bir takım girişimlerde bulunabileceğini söylemek mümkündür. Örneğin; sigara kullanıcıları, fiyatı yükselen bir sigara markasını, fiyatı daha düşük olan diğer bir sigara markası ile ikame edebilirler. Diğer yandan aynı kullanıcılar, internet ortamının sağlamış olduğu düşük fiyat imkanlardan da yararlanabilirler. Ayrıca sınırlardaki vergisiz alışveriş noktaları da sigara kullanıcılarını kendisine çekebilir. Bunların yanında fiyatların yükseleceği beklentisi içerisinde sigara tüketicilerinin, satın alma miktarlarını arttırarak olumsuz fiyat etkisini minimize etmeye çalışacakları da söylenebilir (Li:2007,ss.20-25). Tüm bunlara ilave olarak tütünlü ürün maddelerine yönelik herhangi bir vergi artışı, sigara kullanıcılarını kaçakçılığa da yöneltebilir. Bu durumda kaçakçılığın boyutuna bağlı olarak hem hükümet gelirleri açısından bir kayıp söz konusu olacak hem de bu ürünler ile alakalı tüketimin azaltılması konusunda istenilen amaca ulaşılamayacak (Prabhat vd: 1999).

1.2.2 Alkollü İçeceklerin Vergilendirilmesi

Alkollü içecek vergileri de tütünlü mamüllerin vergilendirilmesinde olduğu gibi özel tüketim vergileri kapsamında değerlendirilmektedir. Alkollü içecek ürünlerinin özellikle aşırı kullanımı neticesinde meydana gelen sosyal maliyetler, hükümetleri harekete geçirmektedir. Bu kapsamda bu ürünlerin kullanımlarının azaltılmasına yönelik vergiler uygulanmaktadır. Davranışları etkilemeye yönelik

olarak salınan bu vergiler, özellikle son dönemlerde sağlık sorunları ve harcamaları gerekçe gösterilerek sıkça uygulanmaktadır.

Bu bağlamda öncelikle alkollü içeceklerin vergilendirilmesinin nedenlerine değinilecek, sonrasında da alkollü içeceklerin vergilendirilmesinin etkileleri ele alınacaktır.

1.2.2.1 Alkollü İçeceklerin Vergilendirilmesinin Nedenleri

Alkollü içecek tüketiminin özellikle de bu içeceklerin aşırı kullanımının birey ve toplum için oluşturacağı zararlar, gerek sağlık gerekse sosyoloji ve psikoloji literatüründe sıkça işlenmektedir.

Alkollü içkilerin aşırı tüketimleri, kişilerde kalp damar rahatsızlıkları ve kanser gibi fizyolojik nitelikli kronik hastalıklara neden olmaktadır. Diğer yandan bu içeceklerin fazla kullanımı, ölümcül araç kazalarına da sebebiyet vererek çok ciddi sonuçlar açığa çıkartmaktadır. Öte yandan alkollü içeceklerin fazla düzeyde tüketilmesi sosyolojik, psikolojik etkiler de ortaya koymaktadır. Sosyolojik ve psikolojik nitelikli bu etkiler, cinayet, intihar vb. problemler biçiminde ortaya çıkmaktadır (WHO Europe:2009 ss.20-21). Bunun yanında alkollü içeceklerin aşırı kullanımı, bu maddeyi kullanan kişilerin yakın ilişkide oldukları eş, çocuk ve akrabalarını psikolojik açıdan olumsuz bir biçimde etkilemektedir (Melberg: 2012, s.357). Ayrıca alkollü içki bağımlılığı, işgücünde azalmaya, devamsızlığa ve erken ölümlere neden olarak ekonomik kayıplar da meydana getirmektedir (Collins ve Lapsley:2008,s.5).

Dolayısıyla alkollü içeceklerin aşırı tüketimi, bireysel, ailesel ve toplumsal açıdan maliyetler ortaya koymaktadır. Bununla birlikte alkollü içeceklerin fazlaca tüketimi nedeniyle bireylerin yüklenmiş olduğu özel maliyetlerin, yine bu bireylerin oluşturduğu sosyal maliyetlerin altında kaldığı da bilinmektedir.

Alkollü içecek tüketiminin dışsal maliyetleri konusundaki veriler, topluma yüklenilen sosyal maliyetlerin boyutunu ortaya koymaktadır. Bu veriler kapsamında AB içerisinde alkollü içeceklerin oluşturduğu maliyetler, net rakamlarla gözler önüne serilmektedir. İlgili veriler, alkollü içeceklere ilişkin ölümlerin 36 milyar Euro

maliyet yüklediğini açığa çıkartmaktadır. Yine aynı verilere göre alkollü içecek tüketimi nedeniyle oluşan diğer maliyetleri şu şekilde sıralamak mümkündür. İşsizlik maliyeti: 14 milyar Euro, işe devamsızlık maliyeti: 9 milyar Euro, suça ilişkin toplam idari maliyetler: 33 milyar Euro, trafik kazalarına yönelik maliyet: 10 milyar Euro, sağlık maliyetleri: 17 milyar Euro, iyileştime-engelleme maliyetleri: 5 milyar Euro (Anderson ve Baumberg: 2006 s.64). Bu noktada, alkollü içecek tüketiminin açığa çıkarttığı bazı maliyetlere yönelik tanımlamaları biraz daha anlaşılır kılmakta yarar vardır.

Örneğin; alkollü içecek kullanımı ile alakalı ölüm maliyeti kişilerin erken ölümü neticesinde açığa çıkmaktadır. Bireylerin geleceğe yönelik kazanç beklentilerinin alkollü içecek tüketimine bağlı erken ölümler sebebiyle karşılanamaması varsayımından hareketle, ölüm maliyeti hesabı yapılmaktadır (DuPont ve McGovern:1994, s.76).

Alkollü içecek kullanımına yönelik işsizlik maliyeti ise içkinin yanlış tüketimi sonucunda oluşmaktadır. Alkollü içeceklerin hatalı kullanımı nedeniyle oluşan bu maliyet, hem kısa hem de uzun dönemde alkollü içki kullanıcılarının işsiz kalması ile ilişkilendirilmektedir (Comm ve Sc: 2010, s.29). Alkollü içeceklere ilişkin hatalı kullanım, doğrudan doğruya bu nitelikteki içeceklerin aşırı tüketimi ile alakalı bir görünüm ortaya koymaktadır (Kathleen: 1996, s.31).

Alkollü içecek kullanımına bağlı olan işe devamsızlık hali de bir sorun olarak ele alınmaktadır (Robertson:1993, ss.77-78). Absenteizm olarak da nitelendirilen bu sorun, kısa ve uzun dönemli sağlık problemleri sebebiyle meydana gelmektedir (Ryan:2010, s.78). Dolayısıyla alkollü içeceklerin sağlık problemleri açığa çıkarttığı düşünüldüğünde, buna bağlı olarak işe devamsızlık maliyeti de söz konusu olmaktadır.

İçki tüketimine bağlı olarak ortaya çıkan idari maliyetler ise daha çok alkollü içki kullanımı sonucu meydana gelen suçlarla ilişkilendirilmektedir. Suçlarla mücadelede bir taraftan polisin diğer taraftan mahkemelerin ve hapisanelerin görev yapması, bir maliyet unsuru olarak değerlendirilmektedir. Diğer yandan alkol kullanımına yönelik sağlık maliyetleri, bireylerin ayakta, yatarak ve aile hekimliği

tedavilerini, ilaç kullanımına yönelik aldığı hizmetleri ve ambulans hizmetlerini kapsamaktadır. Öte yandan alkollü içecek kullanımına yönelik tedavi maliyetleri, içki bağımlılığını azaltıcı tedavi hizmetlerini içermektedir. İçki tüketimine yönelik engelleme maliyetleri ise, bir takım kuruluşların özellikle okul çağındaki çocuklara dönük yaptığı bilinçlendirme hizmetleri ile ilişkilendirilmektedir (Moller ve Matic:2010, ss.17-22).

1.2.2.2 Alkollü İçeceklerin Vergilendirilmesinin Etkileri

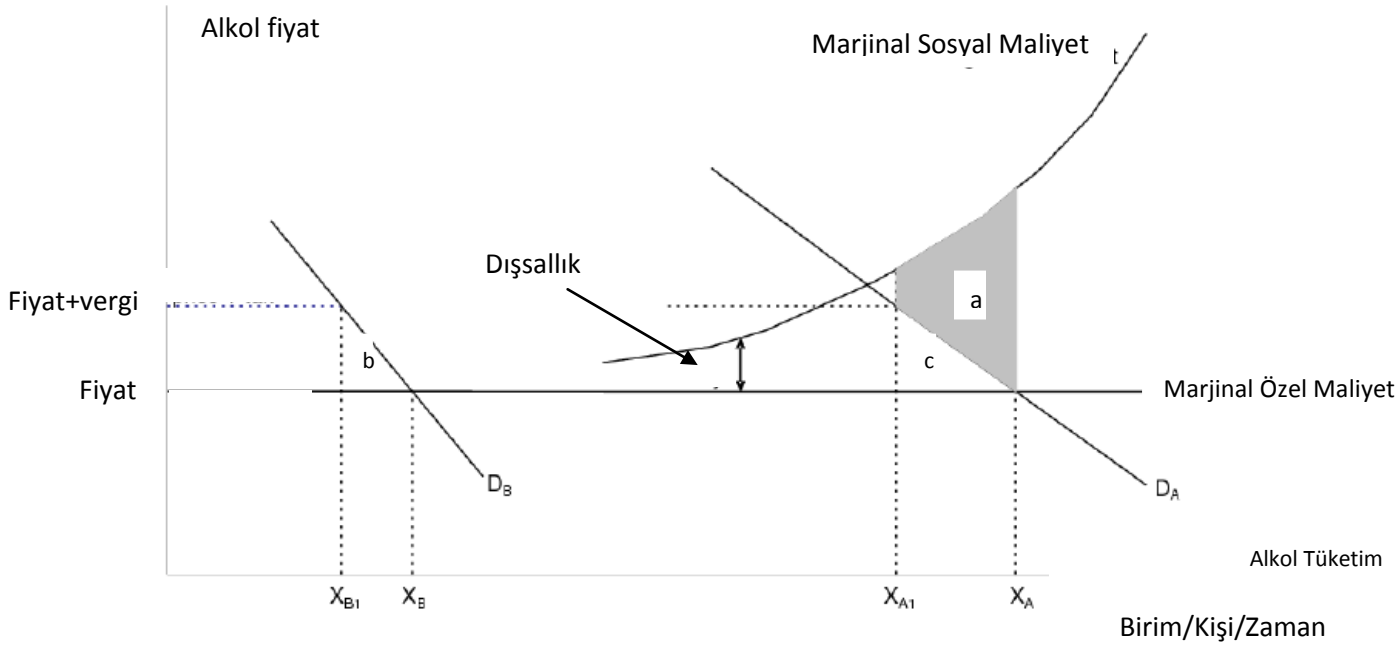
Alkollü içecek tüketimi, bir taraftan bireysel manada içki kullanan kişilere özel maliyet yüklerken diğer taraftan toplumsal anlamda sosyal maliyetler oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu durumda sosyal maliyetlerin içselleştirilmesi gündeme gelmektedir (Smith: 2005, ss.67-68). Bu nitelikteki maliyetlerin içselleştirilmesi için de vergiler araç olarak kullanılmaktadır (Heien: 1995, s.243).

Ancak alkollü içecek tüketimine yönelik dışsal maliyetlerin ne kadarının vergiler yoluyla içselleştirildiği, alkollü içki kullanımı ile alakalı sosyal maliyetlerin tam olarak tesbit edilememesi nedeniyle gerçek manada hesaplanamamaktadır. Bununla birlikte, alkollü içki kullanımına ilişkin sosyal maliyetlerin bilhassa aşırı tüketim sırasında ortaya çıktığı bilinmektedir (Smith: 2005, s.72). Dolayısıyla somut nitelik göstermeyen maliyetlerin hesaba katılmaması, alkollü içki kullanımına yönelik dışsal maliyetlerin boyutunun düşük düzeyde belirlenmesine neden olmaktadır (Melberg:2012, s.357).

Alkollü içecek tüketiminin her ilave birim için sosyal maliyet oluşturup oluşturmayacağı kişilere göre değişiklik göstermektedir. Örneğin; evinde iki bardak şarap içen biri için sadece özel marjinal maliyetten söz edilirken, birahanede bira içip sarhoş olan bir kişi için hem özel hem de sosyal marjinal maliyetten söz edilmektedir. Bu durumda dışsal maliyetin başladığı anı, sarhoş olan kişinin arabasına bindiği zaman olarak nitelendirmek mümkündür. Bu noktada özel tüketim vergilerinin evinde şarap tüketen birisi ile birhanede bira içip sarhoş olan ve ardından arabasına binen kişi arasında ayırımı göz önüne almadığı söylenebilir. Bununla beraber yüksek riskli içki kullanıcılarının neden olduğu dışsal maliyetlerdeki azalma, düşük riskli içki kullanıcılarının sebep olduğu sosyal maliyetten daha fazla ise genel

refahın arttırılabileceğinden söz edilebilir. Bu durumu, aşağıdaki grafik yardımı ile daha net açıklamak mükündür. DA eğrisi, yüksek riskli içki tüketicilerinin talebini yansıtırken DB eğirisi ise düşük riskli içki kullanıcılarının talebini ifade etmektedir. Alkol vergilemesinin her iki piyasada talep azalışına neden olması, grafiğin birinci kısmında X_B'den X_{B1}'e düşüş ile grafiğin ikinci kısmında ise X_A'dan X_{A1}'e azalış ile açıklanmaktadır. Yüksek riskli kişiler, vergiler sebebiyle (c) alanı kadar refah kaybı yaşamaktadırlar. Ancak alkol üzerindeki vergileme sebebiyle yüksek riskli içki kullanıcılarının tüketimlerini azaltmasından dolayı toplumda meydana gelebilecek faydalar, aynı kişilerin oluşturduğu ve diğer kişilere (a+c) veya topluma yüklediği dışsal maliyetlerin getireceği zararlardan daha az olmaktadır (Cnossen:2010,s.25).

Şekil 1 : Alkol Vergilemesine İlişkin Dışsal Maliyetlerin Analizi

Kaynak: Cnossen, Sijbren: "The Economics of Excise Taxation", İnternational Studies Program Working Paper Series, 2010, (Çevirimiçi) http://icepp.gsu.edu/sites/default/files/documents/icepp/wp/ispwp1018.pdf , 15 Ekim 2014, p.25.

Alkollü içeçekler üzerine salınan özel tüketim vergileri, bir hayli gerileyici nitelik açığa çıkartmaktadır. Bu durum, birkaç nedenden dolayı ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenlerden ilki, alkollü içecek üzerine salınan vergilerin, gelir düzeyi gözetmeksizin uygulanması ile ilgilidir. Diğer bir neden ise düşük gelire sahip olan kesimin, yüksek gelirlere kıyasla, gelirlerinin önemli bir bölümünü harcaması ile alakalıdır. Tüm bu sebeplerden ötürü alkollü içecek vergileri, diğer gelir düzeyindekilere kıyasla düşük gelir gruplar üzerinde daha fazla yük oluşturmaktadır (Sexton:2013, s.242). 2000 yılında alkollü içecekler için tüketici harcamalarına yönelik yapılan bir çalışma, bu teorik çerçeveyi destekler niteliktedir. Bu çalışmada, farklı gelir gruplarının yıllık içki tüketimleri rakamlarla ortaya konulmaktadır. Buna göre düşük gelire sahip olan içki kullanıcıları, diğer gelir gruplarına kıyasla gelirlerinin daha büyük bir kısmını içki tüketimine ayırmaktadır (Paulin: 2003, ss.39-59). Bu sonuçlardan hareketle alkollü içecek vergilerinin gerileyici bir özellik ortaya koyduğunu söylemek mümkündür.

Son ve Topyan (2011), bazı alkollü içeceklere yönelik özel tüketim vergilerinin arttırılmasının veya azaltılmasının, alkol tüketimine bağlı ölümcül hastalıklar üzerinde farklı etkiler meydana getirdiğini savunmaktadır. Son ve Topyan, viski gibi alkol derecesi fazla içkiler üzerindeki vergi artışlarının, alkol kullanımı ile doğrudan bağlantılı ölümcül hastalık riskini arttıracağını ortaya koymaktadır. Onlar, şarap gibi alkol derecesi nispeten daha düşük içkiler üzerindeki vergi artışlarının alkol tüketimine bağlı ölümcül hastalık riskini azaltacağını da açığa çıkartmaktadır.

Bu sonuçlara ilave olarak Durrance vd. (2011) alkollü içecek tüketimi arttıkça kadın cinayetlerinin çoğaldığını ortaya koymaktadır. Alkollü içecek tüketiminin vergiler yolu ile azalacağını da savunan Durrance vd. (2011), bu çerçevede vergiler yoluyla kadın cinayetlerinin azalacağını tahmin etmektedir.

Gabe (2008) ise, alkollü içecek ürünlerinde özel tüketim vergileri nedeniyle meydana gelen fiyat artışlarının, bu ürünlere yönelik talepte bir azalma meydana getireceğini açığa çıkartmaktadır.

1.2.3 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilendirilmesi

Kumar ve kumar nevi hizmetlerin vergilendirilmesi konusu, alkol ve tütün vergilendirilmesine göre temel bir farklılığı bünyesinde barındırmaktadır. Çünkü bu

hizmetlerin vergilendirilmesi, öncellikle bu hizmetlerin yasallaşmasına bağlı olmaktadır. Dolayısıyla bu noktada, özellikle kumar hizmetlerinin yasallaşma ve vergilendirme ekseninde bir bütün olarak değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bununla beraber kumar hizmetleri kapsamında değerlendirilen milli piyango, at yarışı gibi bahis oyunları, loto gibi şans oyunları ve makine aracılığıyla oynanan şans ve bahis oyunlarının da bilhassa toplumsal maliyetler kapsamında ele alınması gerekmektedir.

1.2.3.1 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilendirilmesinin Nedenleri

Hükümetlerin vergi geliri hasılatlarını yüksek düzeyde tutabilmek için çaba sarf ettikleri bilinen bir gerçektir. Özellikle kumar ve kumar nevi hizmetlerin vergilendirilmesinde bu gayret daha belirgin bir biçimde kendini göstermektedir. Çünkü hükümetler bu nitelikteki vergileri, bir taraftan mali amacı gerçekleştirmek için arttırırken diğer taraftan da günah vergileri kapsamında değerlendirerek paternalist bir yaklaşım ile yükseltmektedirler.

Özellikle vergilemenin mali amacı perspektifinde hükümetler, kumar ve kumar nevi hizmetlere yönelik olarak bir takım hususları göz önünde bulundurmaktadırlar.

Bu hususlardan en önemlisi, kumar ve kumar nevi hizmetlerin yasallaşması gerçekleştirildiğinde ortaya çıkmaktadır. Yasallaşma süreci ile beraber hükümetlerin bu nitelikteki hizmetlerden elde ettiği vergi gelirleri de artmaktadır (Walker:2011, s.8). Bununla beraber, Walker ve Jackson (2008), yaptıkları araştırmada hükümetlerin kumar ve kumar nevi hizmetlerden faydalanarak daha fazla vergi gelirleri elde etme eğilimlerini de ortaya koymaktadır. Bu araştırmada, hükümetlerin kumar ve kumar nevi hizmetleri vergilendirirken nasıl bir davranış açığa çıkarabileceği tahmin edilmektedir. Aynı zamanda bu araştırma, piyango ile kumarhane hizmetlerinin ve at yarışı ile köpek yarışı bahis oyunlarının birbirlerinin ikamesi olduğunu da açığa çıkartmaktadır. Örneğin sadece at yarışı ve köpek yarışına ilişkin bahislerin oynandığı bir durumda vergi hasılatında bir azalıştan söz edilebilecektir. Ayrıca bu çalışma, piyango hizmetleri ile at ve köpek yarışlarına ilişkin bahis oyunlarının birbirleriyle tamamlayıcı bir nitelik ortaya koyduğunu da göstermektedir.

Dolayısıyla bu sonuçlar, tamamlayıcı özellik gösteren kumar ve kumar nevi hizmetlerin vergi hasılatında yükseltici bir etki meydana getirebileceğini göstermektedir. Kumar içerikli hizmetlerin vergilendirilmesinin bu gerekçeleri yanında özellikle kumar hizmetlerine yönelik vergilerin mali olmayan amaçların yerine getirilmesi için de uygulandığı bilinmektedir.

Uygulanması yasallaşma şartına bağlı olan kumar ve kumar nevi hizmetler, aynı zamanda bireylere ve topluma bir takım maliyetler de yüklemektedir. Bu kapsamda özellikle kumar hizmetlerinin sosyal maliyetler perspektifinden değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Kumar hizmetleri sonucu, birçok sosyal maliyet açığa çıkmaktadır. Örneğin; kumar hizmetlerinin meydana getirdiği suçlara ilişkin yakalama, tutuklama gibi idari uygulamalar, sosyal maliyetler olarak nitelendirilmektedirler. Diğer yandan kumar oyunları sebebiyle işgücünde ortaya çıkan problemler de toplumsal maliyet oluşturmaktadır. Öte yandan bu nitelikteki hizmetler, iflaslara intiharlara vb. girişimlere sebebiyet vererek önemli dışsal maliyetler meydana getirmektedirler. Ayrıca kumar hizmetlerinin varlığı, toplumsal huzur ve dayanışmaya da zarar verebilmektedir (Victorian Competition&Efficiency Commission: 2012, s.30). Bunun yanında sunulan kumar hizmetlerinin boşanma, çoçuklara yönelik kötü muamele ve ihmal gibi ailesel maliyetleri de mevcuttur (Grinols:2011,s.21). Bütün bu maliyetler hem bireysel hem de toplumsal nitelik ortaya koymaktadır.

Tüm bu maliyetlere ilave olarak kumar oynamanın cazibesine kapılabilen insanların varlığı, kumar hizmetlerine ilişkin dışsallıkların en sorunlu yönlerinden birini ortaya koymaktadır. Bağımlı kumarbazlar olarak nitelendirilen bu kişilerin bahislere rahatlıkla erişebilmeleri, onları ve çevresindekileri büyük sıkıntılara sokmaktadır (Clotfelter: 2005,s.104).

Şu kadar var ki kumar hizmetlerinin meydana getirdiği iflas, işsizlik gibi olumsuz ekonomik etkiler, bir takım piyasa eksenli yaptırımlar ve bazı yükümlükler aracılığı ile bir ölçüde içselleştirilebilmektedir. Ancak bu hizmetlerin neden olduğu duygusal ve psikolojik zararlara ilişkin içselleştirme girişimleri ise yetersiz kalmaktadır (Victorian Competition&Efficiency Commission: 2012, s.34).

Kumar içerikli hizmetlerin tedariki sonucu ortaya çıkan tüm bu olumsuz sonuçlara rağmen bireyleri özellikle kumar hizmetleri almaya iten nedenlerin bilinmesi de ayrıca önem arz etmektedir.

İnsanlar, birçok nedenden dolayı kumar oynamak isteyebilir. Bir taraftan daha fazla kazanma isteği diğer taraftan daha evvel kumar sebebiyle kaybedilen paraların yeniden kazanılması ümidi, bireyleri kumar oynamaya sevk edebilir. Öte yandan günlük yaşamın getirmiş olduğu sorunlardan kaçmak veya depresyon gibi psikolojik nitelikli rahatsızlıklar ile baş edebilmek için bireyler, kumar oynamayı bir seçenek olarak değerlendirilebilirler. Tüm bunlara ilave olarak, kişiler, risk alma heyecanını yaşama ve kendini daha iyi hissetme gibi nedenlerle de kumar oynayabilirler (Ustok ve Hughes: 2011, s.13). Özellikle kumarbazlar, paranın kaybedilmesi veya kazanılmasından çok hırslarının arzularına cevap vermek için kumar oynamaktadırlar (Çalıkçı: 2011, s. 30).

1.2.3.2 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilendirilmesinin Etkileri

Kumar içerikli hizmetlerin iktisadi etkilerinin açığa çıkarılması, bazı hususların göz önünde bulundurulmasına bağlıdır. Bu hususlardan en önemlisi, kumar hizmetlerine yönelik fiyat ve miktar tesbiti ile alakalıdır. Bununla birlikte kumar hizmetleri ile alakalı fiyat ve miktar tesbiti bazı sorunları bünyesinde barındırmaktadır. Kumar içerikli hizmetlere ilişkin fiyat belirleme sorunu, ödemelerin sıklığı, oyuncu katılımı, ödül yapısı gibi kumar veya şans oyunlarının kendine has özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla bu durum, kumar içerikli hizmetlerin vergilendirilmesinde fiyatın tam bir ölçü olarak alınmasını zorlaştırmaktadır (Clotfelter: 2005, s.101).

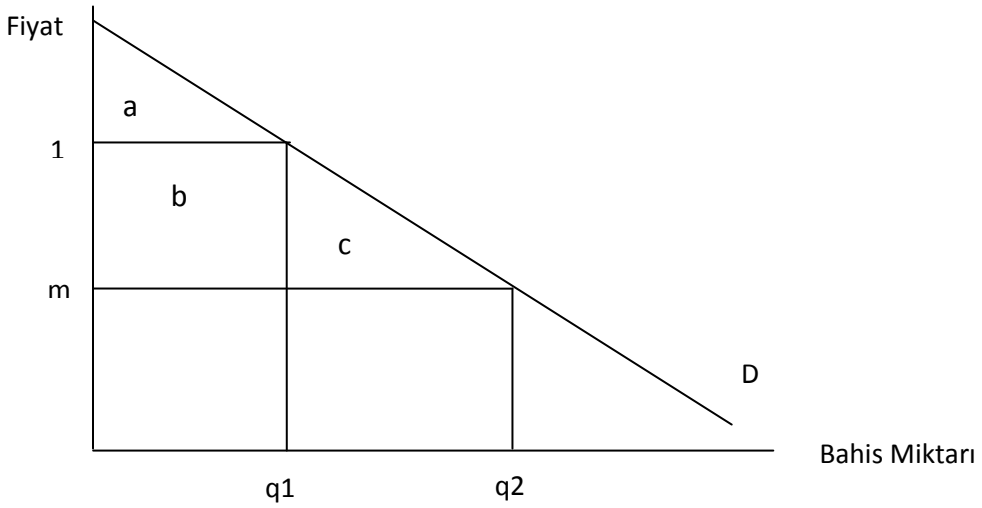
Miktar tesbitindeki sorun ise daha farklı bir nitelik ortaya koymaktadır. Kumar içerikli hizmetlere yönelik miktar ölçümünün zorluğu, problemin temel kaynağını oluşturmaktadır. Örneğin; her hangi bir bahis oyununun tüketilen bir litre içki gibi fiziki ölçümlere dayandırılamaması, bahis oyunlarının miktarsal anlamda tesbitini neredeyse imkansız hale getirmektedir (Forrest: 2010, s.3). Buna ilave olarak kumar içerikli hizmetlere ilişkin miktar tesbitinin, hem ciroyu ifade eden brüt bahise hem de kümülatif oyuncu kayıplarının göz önünde bulundurulduğu brüt gelire bağlı

kalınarak yapılması, sorunun bir başka yönünü ortaya koymaktadır (Clotfelter: 2005, s.101). Sonuç olarak, kumar içerikli hizmetler ile alakalı fiyat ve miktar tespitinin doğru bir şekilde yapılabilmesi, bu nitelikteki hizmetlere ilişkin vergilemenin de gerçekçi bir biçimde değerlendirilmesine yardımcı olacaktır. Böylelikle kumar vergilemesinin toplumsal refah üzerindeki etkisi de daha net bir biçimde ortaya çıkabilecektir.

Tüm bu bilgiler kapsamında kumar içerikli hizmetlere yönelik talep eğrisinin diğer mal ve hizmetlere benzer bir görünüm ortaya koyduğu gözlenmektedir. Bir taraftan sunulan kumar hizmetlerine yönelik talep yatay eksende gösterilirken diğer taraftan bu talebe karşılık gelen fiyat düşey eksende konumlanmaktadır. Ancak bu nitelikteki hizmetlere yönelik miktar ve fiyat tanımlamaları daha farklı bir içerik ortaya koymaktadır (Forrest: 2010, s.3).

Bu kapsamda ciroyu ifade eden brüt bahis, talep edilen miktarın kriteri olarak değerlendirilmektedir. Böyle bir durumda da fiyat, standart brüt bahsin maliyeti olmaktadır. Nihai fiyat ise, kazançlara tahsis edilen her bir dolar için hesaplanmakta ve miktar + bahis sunanların marjinal maliyetinin toplamına vergi ilave edilmesiyle bulunmaktadır. Bu bilgiler ışığında Grafik 2 açıklayıcı bir görünüm sunmaktadır. Öncelikle Grafik 2, her bir dolar bahis için marjinal maliyetin mevcut olduğunu varsaymaktadır. Ayrıca bu grafikte her bir birim için vergi, 1-m ile ifade edilirken kare alan (b=1-m*q1) gelir artışını temsil etmektedir. Öte yandan marjinal maliyet m ile ifade edilirken üçgen alan (c), diğer kaynak dağılımını bozucu etkenlerin dahil edilmemesi varsayımı altında_aşırı vergi yükünü oluşturmaktadır (Clotfelter: 2005, s.101).

Şekil 2: Eşdeğer Kumar Ürünü için Talep

Kaynak: Clotfelter, Charles T., Gambling Taxes, Theory and Practice of Excise Taxation: Smoking, Drinking, Gambling, Polluting, and Driving, Editor: Sıjbren Cnossen, Oxford University Press, 2005, p.102.

Aşırı vergi yükünün, hem vergi oranlarının hem de arz ve talep esnekliklerinin büyüklüklerine bağlı olarak değiştiği kabul edilmektedir. Dolayısıyla daha yüksek vergi oranı veya elastikiyet daha fazla vergi yükü anlamına gelmektedir (Anderson:2013, s.22). Bununla birlikte hükümetlerin özellikle vergi hasılatlarını maksimum kılacak vergi oranlarını uygulama eğiliminde oldukları bilinmektedir (Walker:2007, s.81). Böyle bir sürecin sonucu olarak bu oyunlara ilişkin vergileme, aşırı yükte bir artış meydana getirmektedir. Ticari nitelikteki kumar hizmetlerinin en yasal biçimlerinden olan piyango hizmetlerinde bile bu problem kendini göstermektedir (Clotfelter: 2005, ss.101-102). Kumar içerikli hizmetlerin gerileyici bir özellik göstermesi de olumsuz bir başka iktisadi etkinin açığa çıkmasına sebebiyet vermektedir.

Kumar içerikli hizmetlerin çoğu, bir vergilendirme karşısında, gerileyici bir nitelik ortaya koymaktadır. Bilhassa devletin işlettiği piyango hizmetleri, diğer kumar içerikli hizmetlere nazaran en fazla gerileyici özellik açığa çıkartmaktadır. Çünkü bu nitelikteki hizmetler, düşük gelir seviyesindeki insanlar tarafından diğer gelir gruplarına kıyasla daha fazla talep edilmektedir (Anderson: 1994, s.380).

Clotfelter vd. (1999), bu durumu destekleyen bir çalışma ortaya koymuşlardır. Bu çalışmaya göre ABD'de düşük gelir düzeyindeki insanlar, diğer gelir grubundakilere nispeten piyango hizmetlerini daha fazla tercih etmektedirler.

1.2.4 Çevre Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesi

Çevre sorunları ile alakalı konuların, önemli ölçüde dışsallık ortaya koyduğu bilinmektedir. Aynı zamanda çevresel nitelikteki sorunların çözümü için birçok vergi uygulamalarının gündemde olduğu da gözlenmektedir. Ayrıca bir takım çevre vergisi uygulamalarının özel tüketim vergileri kapsamında değerlendirildiğine de tanık olunmaktadır. Bu nitelikteki vergiler yoluyla da çevre sorunları ile alakalı konularda çevreye daha duyarlı bir davranışın açığa çıkması beklenmektedir. Bu bağlamda, çevre sorunları ile ilişkili bazı konuları, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri kapsamında değerlendirmek mümkündür.

Bu bilgiler ışığında bu başlık altında öncelikle çevre sorunları ile ilişkili vergilerin sınıflandırılmasına ve bir takım vergi uygulamalarına değinilecektir. Ardından çevre sorunları ile alakalı konuların vergilendirilmesinin nedenleri üzerinde durulacak ve sonrasında çevresel nitelikteki vergilendirmenin etkilerinin izahına çalışılacaktır.

1.2.4.1 Çevre Sorunları ile İlişkili Vergilerin Sınıflandırılması ve Çevresel Vergi Uygulamaları

Çevre vergilerinin gruplandırılmasında kesin bir ayırım olmamakla birlikte, ülke uygulamalarından faydalanılarak bir kategorilendirme yoluna gitmek mümkündür.

Ekolojik vergilerin, dünya uygulamasında 100'den fazla vergi konusunu kavradığı bilinmektedir. Bu kapsamda ekolojik vergiler, emisyon vergi ve harçları, geri kazanım kapsamında ele alınan vergiler ve doğal kaynakların aşırı kullanılmasının engellenmesine ilişkin vergiler olarak üç kategoride ele alınmaktadır (Jamali, 2007,s.219). Literatürde emisyon vergileri, Pigou tipi vergiler kapsamında değerlendirilken çevre zararı meydana getiren malların girdileri ve tüketimleri üzerinden alınan vergiler dolaylı çevre vergileri kapsamında ele alınmaktadır

(Çelen:1996, ss.169-170). Özellikle emisyon vergileri, birçok ülkede yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca bu nitelikteki vergiler için farklı uygulama alternatifleri söz konusudur.

Emisyon miktarı gözetilerek yapılan vergilendirme, ölçümlenebilen emisyonların doğrudan vergilendirilmesi yoluyla kirlilik azaltılması çabalarıyla ilişkilendirilmektedir. Bu noktada iki ayrı alternatif vergi uygulaması söz konusu olmaktadır. Birinci alternatif, emiyonla ilişkilendirilen ve kirlilik oluşturan piyasa malları ile üretim girdilerinin satışları sırasında vergilemeyi öngörmektedir. Diğer alternatif ise çevresel hasara yol açtığı tespit edilen malların veya hizmetlerin üretim veya tüketimleri aşamasında vergilemeye imkan tanımaktadır. Bu ikinci alternatifte, yönetim maliyetlerinin azaltılması amacıyla özel tüketim vergisi, katma değer vergisi ve satış vergisi gibi dolaylı vergilerden yararlanılmaktadır. Öte yandan yine emisyon miktarının esas alındığı çoklu enstrüman uygulamaları da çevreye ilişkin vergilendirmenin başka bir alternatifini oluşturmaktadır. Bu seçenekte hem teşvik hem de vergi aracı bir arada uygulanmaktadır (Fullerton vd: 2010, ss.444-446).

Çevre vergisi uygulamaları, ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir. Bu nitelikteki vergiler, bilhassa gelişmiş ülkelerde daha kapsamlı bir biçimde değerlendirilmektedir.

Özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde, 1980'li yıllardan itibaren etkisini hissettiren çevre vergilerinin hem toplam vergi gelirleri içindeki hem GSYİH'larındaki payı gitgide artmıştır. Avrupa Birliği ülkelerinde yaşanan bu süreç, çevre vergilerini daha önemli bir konuma getirmiştir. Bu gelişme, Kıta Avrupası içerisindeki kuzey ülkelerinde kendini daha çok hissettirmiştir (Albrecht:2006,s.89).

2010 yılı itibarıyla Avrupa Birliği'nin 27 üyesine ilişkin olarak yapılan bir değerlendirmede, karbon vergilerinin de dahil edildiği enerji vergilerinin toplam çevresel vergi hasılatı içerisinde yaklaşık %75'lik bir paya sahip olduğu gözlemlenmiştir. Aynı değerlendirmede, ulaşıma yönelik vergilerden sağlanan hasılatın, toplam çevre vergisi hasılatının %21'lik kısmına denk geldiği görülmüştür. Atık, gürültü, su, hammadde ve havaya yayılan nitrojenoksit, sülfat gibi zararlı maddelerin oluşturduğu ölçümlenebilen veya tahmin edilebilen emisyon miktarları

üzerindeki vergiler de toplam vergi hasılatının % 4'üne karşılık gelmektedir (Eurostat: 2012).

OECD ülkeleri bağlamında çevresel vergilerin görünümü de AB'dekine benzer bir özellik açığa çıkartmaktadır. OECD ülkelerinde çevre vergilerinin uygulanması AB'dekine kıyasla sınırlı bir görüntü ortaya koysa da, bu ülkelerde enerji, motorlu araçlar, tehlikeli kimyasallar, su, hava ve atıklarla ilişkili emisyonların miktarı üzerine salınan vergilerin giderek yaygınlaştığına tanık olunmaktadır. OECD ülkeleri için 2010 yılı verileri, tüm enerji vergilerinden elde edilen gelirlerin, çevre vergilerinden sağlanan toplam hasılatın % 70'ine karşılık geldiğini göstermektedir. Ulaşıma yönelik vergilerden elde edilen gelirler, çevresel vergilere yönelik toplam hasılatın % 27'sine denk gelmektedir. Kirliliğin azaltılması ve doğal kaynakların korunmasına yönelik vergi gelirleri ise toplam vergi hasılatının % 3'üne karşılık gelmektedir (OECD:2013).

1.2.4.2 Çevre Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesinin Nedenleri

Bugünün koşullarında bilhassa teknoloji sahasındaki gelişmeler, hem pozitif hem de negatif dışsallıkları beraberinde getirmektedir. Özellikle negatif dışsallıkların sosyal maliyetleri önemli ölçüde arttırdığı, neredeyse her teknolojik gelişmenin doğrudan veya dolaylı olarak çevresel kirliliğe yol açtığı sıkça gözlemlenmektedir. Ayrıca teknoloji tabanlı enerji üretiminin çevresel kirliliğin boyutunu daha da çoğalttığı görülmektedir (Wallart: 1999, ss.10-11). Bununla beraber nüfus artışı ve hızlı kentleşme de çervesel sorunları arttırmaktadır. Nüfus artışı, mevcut tüm kaynakların azalmasına sebebiyet verirken hızlı kentleşme de tarım alanlarının azalmasına ve dolayısıyla kentlerde konut, ulaşım gibi olanakların artmasına neden olmaktadır. Bu sürecin doğal bir sonucu olarak da iklim dengeleri bozulmaktadır (Turhan:1993,s.126). Buna ilave olarak yoksulluğun da çevresel sorunların büyümesine neden olduğu düşünülmektedir.

Özellikle devlet kapitaliziminin sömürgecilik anlayışının, üçüncü dünya ülkelerinin kaynaklarını çok hızlı bir biçimde tükettiği bilinmektedir. Bu durum, aşırı yoksullaşmayı da beraberinde getirmiştir. Gelişmiş ülkelerin lehine olan zenginleşme, bir süre sonra yerini aşırı yoksullaşan üçüncü dünya ülkelerinde

görülmeye başlanan ciddi sağlık sorunlarına, kötü beslenme gibi negatif dışsallıklara bırakmaya başlamıştır (Jamali: 2007, ss.41-42).

Bakır, civa, kurşun gibi metaller de çevresel bağlamda başka bir sorunlu alanı oluşturmaktadır. Bu nitelikteki maddeler, çevre kirliliğine yol açarak hem bireylere hem de toplumlara uzun vadede büyük sağlık maliyetleri yüklemektedir (Turhan:1993,s.126).

Sadece kent faaliyetlerinin bile her yıl önemli ölçüde karbondioksit salımına neden olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca şehir nüfuslarının 2050 yılına kadar neredeyse altı milyar düzeyine çıkabileceği düşünüldüğünde (While ve Whitehead: 2013, s.1325) bu durumun, tek başına zararlı gazların salımı açısından önemli sonuçlar ortaya koyacağı aşikardır. Sadece bu etki bile çevre vergisi uygulamalarını haklı çıkarmaya yetecek niteliktedir.

1.2.4.3 Çevre Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesinin Etkileri

Bu başlık altında öncelikle olumsuz çevresel etkiler ile dışsallık arasındaki bağlantıya değinilecektir. Sonrasında çevresel vergilerin ekonomik etkileri ele alınacaktır. Aradından çevresel vergiler içerisinde önemli bir yere sahip olan karbon vergilerinin iktisadi etkileri üzerinde durulacaktır. Son olarak çevresel politika araçlarının farklı uygulamalarından bahsedilecektir.

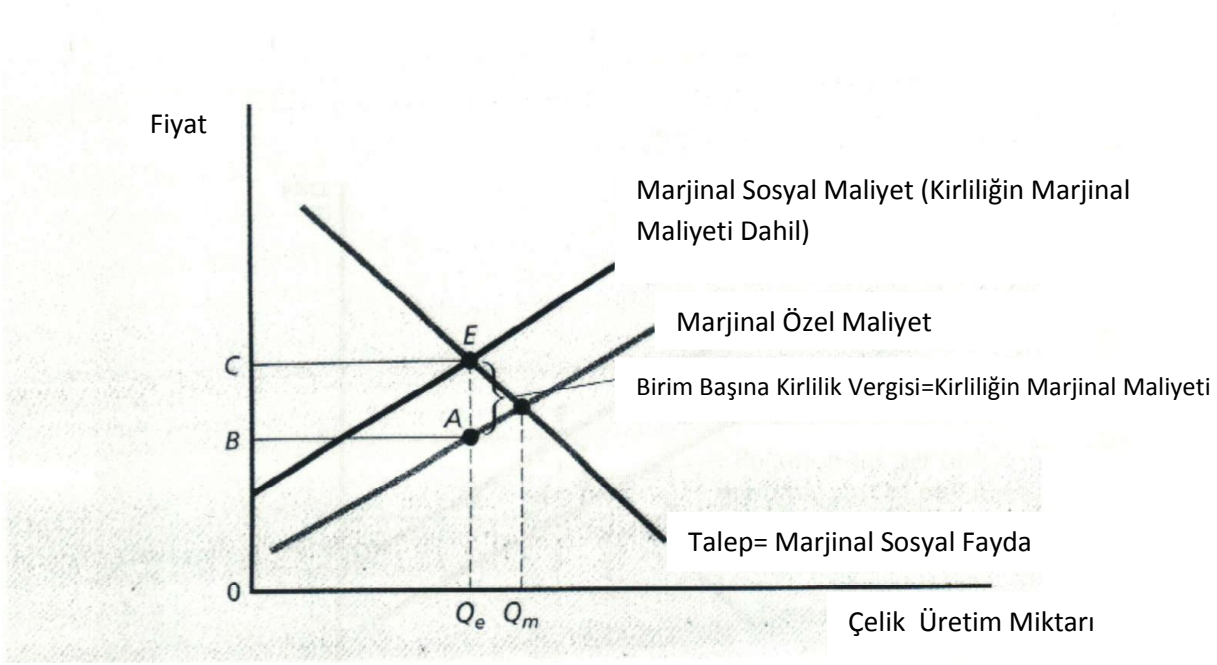
Dışsal ekonomiler kavramı ilk kez Marshall (1890) ile literatüre kazandırılmıştır. O dönemde bu kavram, daha çok küçük işletmelerin teknik birikim ve üretim hacimleri kapsamında değerlendiriliyor ve bu nitelikteki işletmelerin birbirlerini olumsuz etkilemelerini ifade ediyordu (Wallart: 1999, s.9).

Bu kavram daha sonra Pigou tarafından özel maliyet ve sosyal maliyetler çerçevesinden değerlendirilmiştir. Dışsal etkilerin hem pozitif hem de negatif olabileceğini ortaya koyan Pigou, özel maliyetler ile sosyal maliyetleri ilk kez çevresel örnekler bağlamında ele alarak, sosyal maliyet oluşturan olumsuz dışsallıkların vergiler yoluyla içselleştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Pigou: 1960, ss. 94-100).

Sosyal maliyetlerin Pigou tipi vergiler aracılığıyla içselleştirilmesinin bu teorik izahı, bir takım ölçme ve hesaplama güçlüklerinin bir kenara bırakılması varsayımı altında birçok iktisatçı tarafından net bir biçimde ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda Pigou tipi vergilerin havayı kirleten bir çelik üreticisine nasıl uygulanacağının sektörel perspektiften analiz edilmesi, açıklayıcı olacaktır. Şöyle ki; çelik üreticisi firma, sosyal marjinal maliyetleri göz önüne almadan sadece özel marjinal maliyetlerle üretim yaptığında aşırı üretimle karşı karşıya gelecektir. Bu durumda marjinal özel maliyetlerin marjinal sosyal maliyetlere eşitlenmesi, ancak kirliliğin marjinal maliyetine eşit miktarda vergi yüklenmesi ile mümkün olabilecektir. Bu bilgiler ışığında aşağıdaki grafikte Q_m, sadece marjinal özel maliyetlere göre üretim yapıldığında ortaya çıkan aşırı üretimi EA, her bir miktar için yüklenilen vergiyi, EABC alanı ise ödenilen toplam kirlilik vergisini ifade etmektedir (Stiglitz: 2000, ss. 224-225).

Şekil 3: Verginin Mevcudiyetinde ve Yokluğunda Piyasa Dengesi

Kaynak: Stiglitz, Joseph E.: Economics of the Public Sector, W.W. Norton & Company, 3. Edition, 2000, p.225.

Çevre vergilerinin ekonomik etkilerinin ele alınması konusu, çok yönlü bir değerlendirme yapılmasını gerekli kılmaktadır. Sorun oluşturduğu düşünülen olumsuz çevresel etkilere ilişkin olarak salınan bir vergi, kirliliğin azaltılması yönünde önemli bir dürtü oluşturmaktadır. Çünkü çevre vergisi artışları fiyatlara yansıtıldığı zaman, çevreye hasar verdiği bilinen ürünlerin taleplerinde bir azalma olmaktadır. Farklı ülke uygulamaları, bu durumu destekler niteliktedir. Örneğin; İrlanda'da plastik torba için uygulanan vergi, plastik torba kullanımını ciddi biçimde azaltmıştır. Buna ilave olarak yakıt üzerinden alınan vergilerin yakıt kullanımını önemli ölçüde azalttığı ve sülfürdioksit emisyonlarını aşağı seviyelere çektiği de görülmüştür (OECD:2007,s.2).

Kirliliğe neden olan ürünler çoğunlukla, piyasada farklı sektörlerde kullanılan ara mallar niteliğindedir. Böyle bir durumda da vergi, dolaylı olarak bu ürünleri kullanan firmalar üzerine salınmaktadır. Örneğin; emisyona sebep olduğu bilinen birçok ara ürünü kullanan petrol üreticileri, ilgili ürün maddeleri nedeniyle dolaylı biçimde vergiye maruz kalmaktadırlar. Bu şekilde vergileri yüklenen firmalar, piyasa koşullarına göre vergiyi ileriye yansıtmaktadırlar. Bunun sonucu olarak da piyasaya sunulan çok sayıda ürünün fiyatları yükselmektedir (Wallart: 1999, s.167).

Bu durumun doğal bir sonucu olarak örneğin; petrol ürünlerinde meydana gelen fiyat artışı, ilgili ürünlere yönelik tüketici taleplerinde bir azalma meydana getirebilmektedir. Böylelikle çevresel açıdan bir etkinlik söz konusu olabilmektedir. Ancak vergiler nedeniyle ara mallarda ortaya çıkan fiyat yükselişi, sektörel açıdan etkinsizliğe neden olabilmektedir.

Öte yandan çevre vergilerinin mevcudiyetinde, enerjinin yüksek düzeyde kullanıldığı ihracat odaklı endüstriler, yerel ve uluslararası rekabet edilebilirlik yönünden sıkıntı ile karşılaşmaktadırlar (OECD:2007,s.3). Özellikle endüstriyel girdiler üzerine salınan çevre vergileri, vergiye muhatap olan yerel firmaları bu tip vergilerin uygulanmadığı ülkelerdeki yabancı firmalara karşı zor durumda bırakmaktadır (Fullerton vd: 2010, s.438).

Bu sıkıntıları gidermek adına, vergi indirimlerinden yararlanmak çözüm olarak görülmektedir. Ancak bu nitelikteki teşvikler de çevresel vergilerin etkinliğini

azaltmaktadır. Bütün bu etkiler, vergi matrahını daraltmakta ve neticede hükümetlerin vergi gelirlerini düşürmektedir (OECD:2007,s.3).

Bazı çevre vergileri uygulamasının sonuçları, bir takım sebeplerden dolayı iktisadi açıdan olumsuz neticeler ortaya koymaktadır. Her ne kadar teorik çerçeve, kirliliğin önlenmesinde çevresel vergilerin önemli araçlar olduğunu ortaya koysa da uygulamada bazı sorunların açığa çıktığı bilinmektedir. Bu durum da ekonomik açıdan etkinsizliğe sebebiyet vermektedir.

Çevresel vergi uygulamalarının, iktisadi açıdan gelir dağılımı bağlamında problem oluşturduğu kabul edilmektedir. Bu noktada öne çıkan sorun, çevre vergileri sebebiyle gelir dağılımının düşük gelir grupları aleyhine bozulması ile ilgilidir. Bu kapsamdaki olumsuz çevresel etki alanlarını su kullanımı, evlere yönelik ısınma kapsamındaki fosil yakıtlar ve ulaşım biçiminde sıralamak mümkündür. Bu olumsuz çevresel etki alanlarına salınan vergilerde meydana gelen bir artış, düşük gelirli hane halkının üzerinde önemli bir yük oluşturmaktadır (OECD:2011, s.9). Bu noktada karbon vergilerinin gelir dağılımı perspektifinden ele alınması, bu konuya daha fazla ışık tutacaktır.

Karbon vergilerinin gelir dağlımınına etkileri, gelir arttıkça tüketimdeki artış hızının gelirdeki artış hızından daha yavaş olduğu varsayımına bağlı olarak açıklanmaktadır. Bu varsayım altında karbon vergilerinin gerileyici bir özellik ortaya koyduğu ve düşük gelirli ailelerin bu verginin yükünü daha fazla taşıdığı bilinmektedir. Bunun yanında düşük gelirli ailelerin gelirlerinin önemli bir kısmını yakıta harcayabileceği hesaba katıldığında, salınan bir karbon vergisinin gelir dağılımını düşük gelir grubu aleyhine bozacağından söz edilebilir (Akkaya:2004,ss.3-4).

Bununla birlikte kirliliği önleme çabalarının düşük gelir grubuna ait ailelerin refah seviyelerine dolaylı olarak katkı yapabileceğinden de söz etmek gerekir. Örneğin; hava kirliliğinin azalmasına yardımcı olabilecek bir taşıt filitresinin, araçların maliyetlerini arttırcağı kabul edilmektedir. Aynı zamanda böyle bir donanıma sahip aracın nispeten daha yüksek gelir elde eden gruplar tarafından kullanılacağı da düşünülmektedir. Bu durum, öncelikle otomobil kullananların reel

gelirlerinde bir azalma oluşturacaktır. Öte yandan bu nitelikteki araçların kullanımı, hava kirliliğini azalmasına katkı sağlayacak filitrelerin üretimi için yeni iş alanları ortaya çıkartacaktır. Böylelikle istihdam artacak ve nispeten daha düşük gelire sahip aileler üzerinde olumlu etkiler açığa çıkabilecektir (Turhan:1993,s.131).

Genel olarak çevre vergilerinin oluşturduğu bu iktisadi etkilerin yanında çevresel vergiler içerisinde oldukça geniş bir uygulama alanına sahip olan karbon vergilerinin iktisadi etkilerinin ayrıca değerlendirilmesi de anlamlı görünmektedir.

Karbon vergisi bir taraftan, fosil yakıtlar için talep azalmasına sebebiyet verirken diğer taraftan da düşük emisyon katsayısına sahip fosil yakıtlarının ikame edilmesini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca karbon vergisi, fosil olmayan yakıtların üretimi ve gelişimini de desteklemektedir. Buna karşın, karbon emisyonu oluşturan fosil yakıtların üzerine salınan karbon vergilerinin dizayn edilmesi belirli zorluklar içermektedir. Öncelikle bu zorluk, karbondioksit salımı söz konusu olduğu zaman ortaya çıkmaktadır (Cnossen ve Vollebergh:1992, s.29). Karbon vergilemesinin uygulanmasına ilişkin sorun sadece bu nitelikteki vergilerin dizayn edilmesiyle sınırlı değildir.

Karbon vergilemesine ilişkin diğer bir problemli alan bu vergileme için hangi oran uygulamasının yapılacağıyla ilgilidir. Bununla ilgili olarak birkaç çözüm yoluna başvurmak mümkündür. Karbonun her tonu başına sabit bir vergi salımının söz konusu olduğu spesifik oran uygulaması, yakıt fiyatlarının belirli bir yüzdesi alınarak oluşturulan ad valorem vergilere kıyasla daha verimli sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Piyasa aksaklıklarına yol açmayacak biçimde endekslenen spesifik vergiler, ad valorem vergilere kıyasla emisyonun miktarının azalmasına ve yakıt verimliliğinin gelişimine katkı sağlayabilmektedir (Cnossen ve Vollebergh:1992,29).

Çevresel politika araçlarının farklı kullanımlarından söz etmek mümkündür. Örneğin; balık türlerinin tükenmemesi ve balıkçılık sporunun yok olmaması adına balık üreme yerlerinin geliştirilmesi çabalarına yönelik bir takım vergi teşvikleri uygulanmaktadır. Bu amaçla deniz motoru ve balıkçılık sporları üzerine konulan özel tüketim vergilerinin bir fonda toplanması girişimleri de desteklenebilmektedir. Vergisel perspektifte ele alınan çevresel nitelikli bir başka politika aracı ise verginin

bir sigorta primi olarak değerlendirildiği durumda açığa çıkmaktadır. Petrol sızıntısının oluşturacağı risklerin içselleştirilmesi amacıyla oluşturulan güven fonu, bu politika amacına örnek oluşturabilir (Barthold:1994,ss134-135). Ayrıca bazı gelişmiş ülkelerde biodisel yakıtlar, çevre dostu olduğu gerekçesiyle geleceğin alternatif yakıtı olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda örneğin; ABD, biodizel ürünlerin[1] fiyatlarını petrodizel ürünlere kıyasla daha düşük tutumak adına birtakım vergisel kolaylıklar sağlamaktadır (Lin: 2013,s.88).

1.2.5 Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesi

Sağlık sorunlarına ilişkin konuların vergilendirilmesi olgusu, özellikle son dönemlerde bir hayli gündeme gelmektedir. Bilhassa fazla kilo sebebiyle ortaya çıkabilecek kronik hastalıklar, kilo almaya neden olan ürünlerin tüketimlerinin azaltılması girişimlerini beraberinde getirmektedir. Bunun yanında sağlık açısından tehlikeli olduğu tespit olunan birtakım zararlı ürün ve katkı maddelerinin kullanımlarının azaltılmasına yönelik çabaların da mevcut olduğu gözlemlenmektedir. Bu gelişmeler, sağlık yönünden sorun oluşturabilen ürün ve katkı maddelerinin vergilendirilmesini haklı çıkarmaktadır. Elbette ki böyle bir vergilendirmenin, dışsal maliyetleri ne şekilde içselleştirebileceği konusu da ayrıca önem arz etmektedir.

Bu bilgiler kapsamında bu başlık altında öncelikle sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesinin nedenleri üzerinde durulacaktır. Ardından sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesinin etkilerine değinilecektir.

1.2.5.1 Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesinin Nedenleri

Hükümetlerin sağlık sorunları ile ilişkili konuları vergilendirmesinin temel gerekçelerinden birisi, sağlıksız gıda tüketimini engellemektir (Creighton: 2010, s.129). Çünkü bu niteliteki gıdaların tüketimi, obeziteye, diyabet ve kalbe ilişkin sorunlara yol açarak insanların sağlığını ciddi anlamda tehdit etmektedir. Bilhassa yüksek şeker ve yağ ihtiva eden ürünlerin tüketimi, belirtilen sağlık sorunlarının

[1] Biodisel Ürünler, hayvansal, bitkisel ve yemeklik yağlardan üretilmektedir (U.S.Department of Energy, http://www.afdc.energy.gov/fuels/biodiesel_production.html).

tetikleyicisi olmaktadır (Harper:2008, s.737). Özellikle obezite, hem bireysel hem de toplumsal manada ciddi sağlık sorunlarını bünyesinde barındırmaktadır (Finke ve Huston:2007, s.73). Obezite hem tansiyon yüksekliği, şeker hastalığı, eklem bozuklukları gibi fizyolojik problemler açığa çıkartmakta hem de kendine güvenin azalması, sosyal yaşamdan kaçma gibi bir takım psikolojik sorunlara neden olmaktadır (Yılmaz vd: 2014, ss.26-27). İşte bu gibi durumlar, obezite vergilerinin uygulanma gerekçesini ortaya koymaktadır (Finke ve Huston:2007, s.73). Bu gerekçelere dayandırılarak uygulanan vergiler aracılığıyla aslında toplumsal faydanın arttırılması düşünülmektedir (Gergerlioğlu: 2014, s.137). Ayrıca toplumda obezitenin getireceği tehlikeler, bilgi asimetrisinin varlığından dolayı tam olarak algılanamamaktadır. Bu durum da obezite vergileri için haklı bir gerekçe açığa çıkartmaktadır (Creighton: 2010, s.130).

Bilgi eksikliği, devletin sağlıksız olarak nitelediği ürünlerin veya maddelerin üzerine günah vergileri salmasının gerekçesini oluşturmaktadır. Bilgi eksikliğinin temelinde gıda veya yeme alışkanlıklarıyla ilgili optimal seçimin belirlenememesi yatmaktadır. Bir ürünün veya ürün grubunun ne kadar tüketileceği ile ilgili optimal seçimi etkileyen çeşitli faktörler vardır. Optimal bir yemek seçiminin belirlenebilmesi, çeşitli yemek yeme biçimleri ile hastalıklar arasındaki ilişkinin iyi kurulmasına bağlıdır. Gıdaların sağlık neticelerine ilişkin tam bir bilgilenme söz konusu değilse o zaman bireyler optimal yeme tarzını benimsemede başarılı olamayacaklardır. Bunun yanında gıda ve yiyecekler hakkında detaylı bilgilere ulaşabilmek kolay gibi görünse de önemli bir enerji ve zaman kaybı oluşacaktır (Cummings: 2010, s.285).

Bununla beraber tüketime ilişkin alınan kararlarda özellikle çocuk ve gençler, sadece tüketilen zamanda elde edilen tatmine önem verebilmekte ve uzun vadede oluşabilecek riskleri gereği gibi değerlendirememektedirler. Dolayısıyla bu durum, ek bir maliyet oluşturmaktadır (Brownell vd: 2009, s.1601).

İnsanların geleceğe yönelik karar alırken kendi çıkarlarını gereği gibi gözetmedikleri düşünülmektedir. Bu davranışları sergileyenlerin örneğin; şekerli içeceklere ilişkin aşırı tüketimleri engellenemediği zaman, hem doğrudan kendilerine

hem de dolaylı olarak topluma zararları olmaktadır. Bu durum, temel görevi genel refah seviyelerini yükseltmek olan hükümetleri, sağlık sorunları ile ilişkili konular üzerine salınan vergilerden faydalanmaya yöneltmektedir (Cummings: 2010, s.298).

1.2.5.2 Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesinin Etkileri

Tütün mamülleri, alkollü içecekler gibi sağlıksız nitelikteki bazı ürünlerin alışkanlık yapıcı özellikleri, bu ürünlere salınan vergilerin olumsuz iktisadi etkiler meydana getirmesine neden olmaktadır (Gergerlioğlu:2014, s.138). Buna ilave olarak sağlık açısından sorun teşkil eden ürünler için fakir ve varlıklı insanların aynı vergiyi ödemeleri, bu vergiyi gerileyici niteliğe büründürmektedir. Bu da, vergi adaletsizliğini meydana getirebilmektedir. (Cummings: 2010, s.294). Aynı durum obezite vergilemesinde de ortaya çıkmaktadır (Gergerlioğlu:2014, s.138).

Buna karşın sağlıksız ürünler üzerindeki vergilerin tüketimi azaltma amacı, bu vergilerin gerileyici etkilerinin azalmasına katkı da sağlayabilmektedir. Örneğin; şekerli içeceklerin üzerine salınan bir vergi, düşük gelir seviyesine sahip birisini nispeten daha düşük vergilendirilen ve aynı zamanda sağlıklı olduğu da bilinen su içimine yöneltebilmektedir (Cummings: 2010, s.294-295). Tüm bu etkilerin varlığında sağlık sorunları ile ilişkilendirilen vergilemenin gerçek manada toplumsal refaha hizmet edebilmesi, vergileme ile beraber geliştirilebilecek farklı seçeneklerin uygulanmasına bağlı olacaktır (Brownell vd: 2009, s.1603).

Örneğin; tatlandırılmış içeceklerin obeziteye neden olduğu düşünülebilir. Bu durumda farklı grupların farklı içecekler tükettiği göz önüne alınarak vergilerin değiştirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında negatif dışsallığı azaltmaya odaklanan sağlık temalı vergilerin iktisadi etkileri, sağlık alanında sigorta yapanların tutum ve davranışlarına göre de değişmektedir. Sigorta şirketlerinin, obezite kategorisinde değerlendirilen sigortalılara yönelik ek maliyetler yüklemesi, negatif dışsallığı azaltıcı bir etki açığa çıkartmaktadır. Bununla beraber obezitenin yaşamı kısaltmaya yönelik etkisi, sosyal güvenlik ve tıbbi bakım sigortası üzerindeki baskıyı hafifletmektedir. Bu durum, negatif dışsallıkların azalmasına yardımcı olmakta ve sağlık vergilerinin uzun vadede toplumsal refahı sağlama amacına dolaylı olarak hizmet etmektedir (Marlow ve Shiers: 2010, s.36). Bununla birlikte, özellikle

obezite vergileri, bireyleri sağlıklı ürünlere yönlendirerek toplumsal maliyetlerin azaltılmasına da katkı sağlamaktadır (Gergerlioğlu:2014, s.140).

1.3 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Ele Alınması

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin bireye ve topluma yüklenen sosyal maliyetleri içselleştirmek üzere salındığı bilinmektedir. Ancak bu nitelikteki vergiler, uygulamaya konulduğunda bir takım iktisadi etkiler açığa çıkartmaktadır. Literatürde özellikle çevre, sigara ve alkol üzerine salınan vergilerin iktisadi etkileri konusunda birçok ampirik araştırma mevcuttur. Son yıllarda bireysel ve toplumsal maliyetleri azaltmak anlamında sağlık sorunları ile ilişkili konuların üzerine de vergilerin salındığı gözlemlenmektedir.

Bu bilgiler ışığında bu başlık altında öncelikli olarak tütün ve alkollü içecek ürünleri üzerine salınan özel tüketim vergilerinin iktisadi etkilerinin değerlendirilmesine mevcut ampirik çalışmalar çerçevesinde yer verilecektir. Daha sonra sırasıyla kumar hizmetleri, olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunları ile alakalı konular üzerine salınan vergilerin iktisadi etkileri mevcut ampirik çalışmalar perspektifinden incelenecektir.

1.3.1 Tütün Ürünlerine Yönelik Olarak Salınan Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Değerlendirilmesi

Bu başlık altında, tütün ürünlerine ilişkin olarak uygulanan özel tüketim vergilerinin hangi yönde bir iktisadi etki açığa çıkardığıyla ilgili açıklamalarda bulunulacaktır. Bu bağlamda, Sloan vd. (2004)'nin çalışmaları ele alınacaktır.

Sloan vd. (2004)

Sloan vd. (2004), Amerika Birleşik Devletleri'nde sigara kullanımının özel maliyetler ve toplumsal maliyetler üzerinde nasıl bir etki oluşturabileceği konusunda bir çalışma yapmışlardır. Aynı zamanda bu çalışma, toplumsal maliyetleri

hesaplarken yerel ve merkezi hükümetin uyguladığı sigaraya ilişkin özel tüketim vergilerini ve kamu maliyesinin diğer bazı önemli araçlarını da dikkate almıştır.

Bu çalışma, 24 yaşındaki sigara kullanıcılarının her sigara paketi için yüklendiği özel ve toplumsal maliyetleri ayrıntılı bir biçimde hesaplamaktadır. Bu sigara kullanıcıları, her bir paket için 32.78 dolar özel maliyet yüklenmektedir.

Bu özel maliyetlerin açılımı ise şu şekildedir:

Ölüme ilişkin yüklenilen maliyet:	20.28$
Tıbbi tedavi maliyeti:	0.24$
İş göremezlik maliyeti:	3.44$
Sosyal güvenlik ödemeleri yoluyla meydana gelen kayıplar:	1.01$
Önceden bilinen özel emeklilik ödemeleri:	1.36$
Sosyal güvenliğe ilişkin vergilendirilebilir kazançlar:	5.10$
Sigaranın maliyeti:	3.12$

Bu rakamların toplamından sigara kullanımı sebebiyle meydana gelen erken ölümlerin hayat sigortası getirisi (1.78 dolar) düşüldüğü zaman her bir paket sigara için yüklenilen özel maliyetler açığa çıkmaktadır.

Yerel ve merkezi hükümetin sigara için belirlediği özel tüketim vergilerinin mevcudiyetinde, sigara kullanımının topluma yüklemiş olduğu net dışsal maliyetler, her bir paket sigara için 1.44 dolar olarak belirlenmiştir. Sigara sebebiyle topluma yüklenilen maliyet kalemleri ise şu şekildedir:

Hastalık izinleri nedeniyle iş kaybı:	0.76$
Sigara kullanıcılarından kaynaklanmayan tıbbi bakım maliyetleri:	0.49$
Verimlilik kayıpları:	0.24$
Hayat sigortası ödemeleri:	1.78$
Önceden belirlenmiş sosyal güvenlik vergilendirilebilir kazançlar üz. GV:	1.02$

Bu rakamların toplamından sosyal güvenlik ödemeleri (0.84$), özel emeklilik ödemeleri (1.24$) düşüldüğünde sigara tüketiminin toplam dışsal maliyetleri açığa çıkmaktadır. Bu rakamdan da yerel özel tüketim vergileri (0.40$) ve merkezi özel tüketim vergileri (0.36$) çıkarıldığında toplum üzerine yüklenilen 1.44 dolarlık net dışsal maliyetlere ulaşılmaktadır.

1.3.2 Alkol İçerikli Ürünlere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Değerlendirilmesi

Bu başlık altında alkol içerikli ürünlere salınan özel tüketim vergilerinin nasıl bir etki ortaya koyduğuyla ilgili değerlendirmelere yer verilecektir. Bu bağlamda, Son ve Topyan (2011), Gabe (2008), Wagenaar vd. (2010), Durrunce vd. (2011) ve Kenkel (2005)' in ampirik çalışmalarına değinilecektir

Son ve Topyan (2011)

Son ve Topyan (2011), Amerika Birleşik Devletleri'nde 1995 ve 2004 yılları arasındaki panel data verilerini kullanarak alkollü içeceklerin farklı tipleri için belirlenen özel tüketim vergileri ile alkollü içeceklerin sebebiyet verdiği ölümcül nitelikli tahribatlar arasında istatistiksel olarak nasıl bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Alkol derecesi yüksek içkilerin, şarabın ve bira tüketiminin üzerine salınan vergilerin ölümcül motorlu araç kazalarına, intihar, cinayet davranışlarına ve ölümle sonuçlanan hastalıklara ne yönde etki ettiğini ortaya koyan bu çalışma, doğrudan doğruya özel tüketim vergileri ile alkollü içeceklerin ölümcül sonuçları arasındaki ilişkiyi incelemektedir.

NCHS (The National Center for Health Statistics), CDC (Centers for Disease Control and Prevention) ve NBER (National Bureau of Economic Research) dataları esas alınarak yapılan bu çalışma, aynı zamanda vergi idaresinin yayınlamış olduğu özel tüketim vergilerine ilişkin verileri de kapsamaktadır. Bu kapsamda bir taraftan alkolün sebebiyet verdiği ölümcül tahribatlara ilişkin verilerden faydalanılırken diğer taraftan 1995 ve 2004 yılları arasında 25 ila 64 yaş arasındaki popülasyona ilişkin her 100 bin kişi için ölüm oranları dikkate alınmıştır. Öte yandan alkol derecesi yüksek

içkiler, şarap ve biraya yönelik tüketici fiyat endeksleri esas alınarak belirlenen ortalama özel tüketim vergisi oranları, satış vergileri, eğitim durumu, siyahilerin ve erkeklerin oranı, işsizlik oranı, pazar yoğunluk oranı ve kişi başı reel gelir, bağımsız değişkenler olarak belirlenmiştir.

Yukarıdaki bilgiler esas alınarak analiz edilen bu çalışmanın neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

a) Bira vergilerinin motorlu araç kazalarına ilişkin ölümler üzerindeki etkileri pozitif görünümlü olup bu etkilerin istatistiksel olarak bir anlam içermediği ortaya çıkmıştır.
b) Ölümcül nitelikli araç kazalarının şarap ve alkol derecesi yüksek içkiler üzerine salınan vergiler ile ilişkisi kanıtlanamamıştır.
c) Alkollü içeceklerin neden olduğu intiharların alkol derecesi yüksek içkiler ve bira vergileri ile ilişkisi istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur.
d) Alkollü içecek tüketiminin sebebiyet verdiği cinayetler ile bu içecekler üzerine salınan vergiler arasında ilişki istatistiksel açıdan anlamsızdır.
e) Alkollü içecek tüketimine bağlı ölümcül hastalıklar ile alkol derecesi yüksek içkiler üzerine salınan vergiler arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki söz konusu olurken aynı nitelikteki hastalıklar ile şaraba yüklenilen vergiler arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır.

Gabe (2008)

Gabe (2008), Amerika Birleşik Devletleri'nin Maine eyaletinde alkolsüz içecekler, şarap ve bira üzerine salınan vergilerin mali ve iktisadi etkilerinin analiz edildiği bir çalışma ortaya koymuştur. Bu çalışmada, içeçek endüstrisinin mevcut statüsü, yeni vergiler ve mevcut vergilerin arttırılması, içecekler için talebin fiyat elastikiyeti, hane halkı ve işletmeler bazında ele alınırken ekonomik etkiler, daha geniş bir çerçevede istihdam ve gelir gibi makro nitelikli temel veriler ekseninde değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada, bira ve şarap için yıllık satış rakamları resmi kaynaklardan sağlanırken alkolsüz ve sprocu içeceklerinin yıllık satış rakamları veri yetersizliği nedeniyle, tahmin edilerek hesaplanmıştır.

Mali etki analizinde öncelikle Maine'deki içecek endüstrisinin mevcut durumu, vergiye ilişkin veriler dahilinde değerlendirilmiştir. Bira ve şarap için satış ve vergi miktarları net bir biçimde ortaya koyulmuştur. Ancak alkolsüz içecekler ve sporcu içecekleri ile alakalı olarak sadece satış verileri ile yetinilmiştir. Resmi veriler, bira üzerine yüklenilen özel tüketim vergilerinden sağlanan hasılatın şaraptan sağlanan hasılata kıyasla neredeyse altı kat daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. 28.4 milyon galonluk bira satışının her galon için özel tüketim vergisi oranı 25 sent olurken 3.8 milyon galonluk şarap satışının her galon için özel tüketim vergisi oranı 30 sent olarak tespit edilmiştir.

Mali etki analizinde göz önünde bulundurulan ikinci husus ise içecek fiyatları ve perakende fiyatları arasındaki ilişki ile bağlantılıdır. Mevcut vergiler veya yeni salınan vergilerin talep ve arzın fiyat esnekliğine, piyasadaki rekabet yapısına göre tüketicilere yansıtıldığı bilinmektedir. Diğer ürün gruplarına nazaran alkol ihtiva eden bira veya şarap vergilerinin yansıtılması, bu faktörlerin etkisinde olmakla beraber, mevcut enflasyon durumuna bağlı olarak fiyatlar üzerinde daha olumsuz etkiler açığa çıkartmıştır. Bira ve şarap ile ilgili fiyat artışları, çoğu durumda enflasyon hesaplamasının tüm şekilleri için belirlenen vergi oranından daha yüksek bir etki açığa çıkartmıştır.

Mali etki analizinde dikkate alınan bir diğer husus da ürünlerin elastikiyetleri ile ilgilidir. Bu çalışmada biraya ilişkin talebin fiyat elastikiyeti -0.45 olarak, şaraba ilişkin talebin fiyat elastikiyeti ise -0.40 biçiminde kabul edilmiştir. Yani bira üzerine salınan bir vergi sebebiyle meydana gelen % 10'luk bir fiyat artışı, bira satışlarının hacmi üzerinde % 4.5 oranında bir azalış açığa çıkaracaktır. Aynı zamanda bira üzerine salınarak yükseltilen verginin, vergi öncesi bira fiyatının % 3.5'ine karşılık geleceği kabul edilmektedir. Bu koşullar altında yıllık 28.4 milyon galonluk satış hacminde yaklaşık 455 bin galonluk bir azalma söz konusu olacak ve bu da toplam galon hacminin %1.6'sına denk gelecektir. Diğer yandan vergi nedeniyle oluşacak %

10'luk fiyat yükselişi şarap satışlarında % 4'lük bir azalış meydana getirecektir. Bu koşullara bağlı olarak şarap üzerine salınarak arttırılan verginin vergi öncesi fiyatların % 0.9'una denk geldiği varsayılmıştır. Bu durumda şarapla ilgili yıllık 3.8 milyon galon satış hacminin 15.156 galon kadar düşüş göstermesi beklenmektedir.

Bu çalışmada ele alınan diğer bir etki analizi ise vergi artışlarının ekonomi üzerinde nasıl bir yük oluşturacağı ile alakalı olan iktisadi etki analizidir. Bu etki analizi, vergi sebebiyle net satış gelirlerinde meydana gelecek azalmanın istihdam ve gelir üzerinde oluşturacağı etkileri ortaya koymaktadır.

Bu çalışmaya konu olan dört farklı içecek tipinin net satış gelirlerinin vergiler sebebiyle 17.5 milyon dolar azalacağı varsayılmaktadır. Vergi nedeniyle net satış geliri azalışı, bira, şarap, şişe üreticileri ve toptancılar için 4.3 milyon dolar, perakendeciler, restoran ve barlar için 13.2 milyon dolar olarak tahmin edilmektedir. Vergi kaynaklı bu net gelir azalışı, doğrudan etkiyi ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu azalış, 295 tam ve yarı zamanlı iş veya meslek ile ilişkilendirildiğinde ücret ve maaşlar yönünden 5.9 milyon dolarlık bir kayıp anlamına da gelmektedir. Net gelir azalışının meydana getirdiği bu görüntüye çarpan etkisinin oluşturacağı dolaylı etkiler de ilave edildiğinde kayıp rakamlarının çok daha fazla artacağından söz edilebilir.

Wagenaar vd. (2010)

Wagenaar vd. (2010), alkollü içecekler nedeniyle meydana gelen hastalık ve ölümler ile alakalı olarak alkole yönelik vergi ve fiyat politikalarının etkilerinin analiz edildiği bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışma, bir taraftan daha önce yapılmış olan ampirik değerlendirmelerin sonuçlarını kapsamlı olarak ele alırken diğer taraftan alkol ile bağlantılı olarak ortaya çıkan problemlerin vergi ve fiyat artışlarıyla ne kadar ilişkili olacağını da analiz etmiştir.

12 veri tabanından faydalanılarak yapılan ampirik çalışmalara ilişkin inceleme sonuçları şu şekildedir;

a) Alkol vergisinin ve fiyatlarının şiddet üzerindeki etkilerinin hangi yönde olduğunu analiz eden çalışmaların bir kısmı, şiddet ile alkol vergileri ve fiyatları arasında anlamlı negatif bir ilişkinin olduğunu tespit etmiştir.
b) Alkol vergisinin ve fiyatlarının intihar olaylarına ne yönde etki ettiğinin analiz edildiği çalışmaların bazıları, alkol vergileri ve fiyatları ile intihar arasında istatistiksel olarak anlamlı ters ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur.
c) Alkol vergisinin ve fiyatlarının trafik güvenliği üzerindeki etkilerinin ele alındığı çalışmaların bir bölümü, alkol vergileri ve fiyatları ile trafik güvenliği neticeleri arasında anlamlı ters ilişkinin olduğunu açığa çıkartmıştır. Daha açık bir anlatım ile alkol vergi ve fiyatları artarken trafikle ilişkili sorunlu alanlar azalmış veya tam tersi, alkol vergi ve fiyatları düşerken trafik güvenliği ile alakalı problemli alanların artması söz konusu olmuştur.
d) Alkol vergisi ve fiyatlarının cinsellikle alakalı bulaşıcı hastalıklar ve risk içeren seksuel davranışlar üzerinde nasıl bir etki oluşturğunun ele alındığı bir takım çalışmalar, alkol vergileri ve fiyatları ile cinsellikle ilgili hastalıklar ve olumsuz davranışlar arasında istatistiksel olarak ters yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur.
e) Uyuşturucu kullanımının alkol vergileri ve fiyatlarıyla nasıl bir ilişki açığa çıkarttığını ele alan birkaç çalışma, alkol vergi ve fiyatlarıyla uyuşturucu kullanımı arasında negatif yönlü ve güçlü bir ilişkinin olduğunu saptamıştır.
f) Kanunsuz davranış ve suçlar ile alkol vergileri ve fiyatları arasındaki ilişkinin nasıl ve hangi yönde olduğuyla ilgili yapılan bazı çalışmalar, suç ve davranışlar ile alkol vergileri ve fiyatları arasında istatistiksel anlamda ters yönlü bir ilişkinin olduğunu göstermiştir.

Durrance vd. (2011)

Durrance vd. (2011), ABD'de meydana gelen kadın cinayetlerinin alkollü içecek vergilemesiyle ilişkisinin olup olmadığını incelemişlerdir. Bu araştırmada alkollü içecek tüketimini azaltmak amacıyla salınan alkol vergilerinin kadına yönelik şiddet ve alkol tüketimi üzerinde ne ölçüde etki ettiği ortaya konulmuştur.

1990-2004 yıllarını kapsayan bu araştırma, resmi kaynaklara dayanarak ilgili yıllar arasındaki cinayet oranlarını, alkol vergilerini, alkol tüketim ve fiyatlarını, sosyo-ekonomik özellikleri esas almaktadır. Aynı zamanda bu araştırma, 46 eyalet ve D.C Columbia bölgesi için 15 ile 50 yaş arası kadın nüfusu göz önünde bulundurmaktadır. Mevcut göstergeler, bu yaş kategorisinde yer alan kadınların cinayet vakası ile daha fazla ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır.

Cinayet oranlarındaki değişimin açıklanmasının, bira, şarap ve likör üzerine salınan vergilerdeki farklılığa bağlı olarak izah edildiği bu çalışma, öncelikle alkol tüketimi ile alkol vergileri arasındaki ilişkiyi açığa çıkartmıştır. Bu çalışmada daha sonra alkol tüketimi ile kadın cinayet oranlarındaki ilişkinin boyutu ortaya koyulmuştur. Ayrıca bu çalışmada alkol vergilerinin alkol tüketimi üzerinde etki oluşturduğu ve dolayısıyla bu vergilerin şiddet üzerinde yönlendirici etkiye sahip olduğu varsayımı altında cinayet oranları ve alkol vergileri arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Bu çalışmadan çıkan sonuçları ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

a) Bira ve şarap üzerine salınan vergiler ile kişi başına bira ve şarap tüketimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve negatif bir ilişkinin söz konusudur. Likör vergisi ile likör tüketimi arasında ise anlamlı ve negatif bir ilişkinin olduğu fakat ilişkinin derecesinin zayıf olarak ortaya çıktığı gözlemlenmiştir.
b) Bira, şarap ve likör tüketimi ile kadın cinayet oranları arasında pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu tipteki alkollü içeceklerin kişi başı tüketimlerinin artmasının kadın cinayet oranlarını yükselttiği gözlemlenmiştir.
c) Bu bilgiler ışığında alkol üzerine vergi uygulanmasının alkol tüketimini azaltacağı kabul edilmiş ve bu azalışın da kadına karşı şiddeti zayıflatacağı savunulmuştur.

Kenkel (2005)

Kenkel (2005), ABD Eyaleti Alaska'da 2002 tarihinde alkollü içeceklere salınan vergilerin fiyatlar üzerinde nasıl bir etki oluşturabileceğinin analizini

yapmıştır. Kenkel (2005), bu çalışmasında, bira, şarap ve alkol derecesi yüksek içkiler üzerine salınan vergilerin bu ürünlerin satışını yapan perakende işletmelerini ne ölçüde etkilendiğinin tahmini sonuçlarını ortaya koymuştur.

Alaska eyaletinde alkollü içkilere salınan vergilerin detayı ise şu şekildedir: Malt içeceklerine ilişkin vergiler, galon başına 0.35 dolardan 1.07 dolara yükseltilmiştir. Diğer yandan şarap üzerindeki vergiler, galon başına 0.85 dolardan 2.50 dolara çıkartılmıştır. Benzer biçimde saf alkol derecesi yüksek olan içkiler üzerindeki vergiler, galon başına 5.60 dolardan 12.50 dolara yükseltilmiştir.

Alkollü içecekler üzerindeki bu vergi arttırımlarının Alaska eyaletindeki perakendeciler üzerindeki etkilerinin ölçümü için temel data, bu eyalette faaliyet gösteren ve içki sunma veya satma lisansına sahip olan Alaskalı perakendeci işletmelerden sağlanmıştır. Çalışmanın analizinde gerekli olacak perakende fiyat bilgilerine ilişkin veriler ise, bilgisayar destekli telefon mulakatı tekniği yoluyla, kendi mekanlarında içki sunma imkanına sahip olan ve kendi yerinde sadece satış yapma izni olan işletmelerden elde edilmiştir. Bu datalara ilave olarak, alkollü içeceklere ilişkin vergilerin yürürlüğe girmesinden önceki yaklaşık bir aylık süre ile alkollü içeceklere salınan vergilerden sonraki bir yıllık süre içindeki fiyat verilerinden faydalanılmıştır. Ayrıca alkollü içecekler içerisinde kendi kategorilerinde en fazla satılan markaların fiyat verilerinden de yararlanılmıştır.

Alkollü içeceklere ilişkin yeni vergi artışlarının yürürlüğe girmesinden önceki bir aylık süreçte 538 işletme ile mülakat yapılmıştır. Mülakat yapılan bu işletmelerin 405'i ile vergi uygulamasının yürülüğe girdiği tarihten itibaren yaklaşık bir yılı kapsayan bir dönem içinde yeniden görüşme sağlanmıştır.

Bu kapsamda yapılan çalışmada mekan içinde sunulan ve mekan içinde sadece satılan her bir marka ürün için verginin ileriye yansıma oranı hesaplanmıştır. Bu hesaplama yapılırken de vergi uygulamasının yürürlüğe girmeden önceki süreç ile girdikten sonraki süreç birlikte değerlendirilmiştir.

İşletmelerin kendi mekanları içinde müşteriye sunulabilen ve işletme mekanları içinde sadece satışı yapılabilen bira, şarap, alkol derecesi yüksek içkilere yönelik

spesifik vergi hesaplamasını kolaylaştıracak ölçü birimleri dikkate alınmış ve bu ölçü birimlerine ilişkin vergi arttırımları göz önünde bulundurulmuştur. Her bir marka ürün için ilk süreçte hesaplanan ortalama baz fiyatı, ortalama reel fiyat artışı, ortalama yansıma oranı ve istatistiksel açıdan medyan yansıma oranı ayrı ayrı hesaplanmıştır. Medyan yansıma oranı, süreçler arasındaki geniş çaplı fiyat artış ve azalışlarının meydana getirebileceği aykırı değerlerin etkilerini analiz edebilmek için hesaplanmıştır. Reel fiyat artışı ise vergi uygulamasının yürürlüğe girdiği tarihten sonraki yaklaşık bir yıllık süreçte açığa çıkan fiyat ile vergi uygulamasının yürürlüğe girmeden önceki yaklaşık bir aylık dönemde enflasyona göre ayarlaması yapılmış fiyat arasındaki farktan meydana gelmiştir. Diğer yandan vergi yansıma oranı, reel fiyat değişimi ile içecekler için tespit olunan vergi artış oranı arasındaki ilişki esas alınarak hesaplanmıştır.

Vergi yansımalarına ilişkin ortalama ve medyan oranları her marka ürün için bira, şarap ve alkol derecesi yüksek içkiler kategorisinde topluca incelendiğinde değerlerin çoğunlukla 1'in üzerinde olduğu gözlemlenmiştir. Yani vergilerdeki %1'lik bir artış, alkollü içecek tüketimini daha fazla oranda azaltmıştır. Vergi yansımalarına ilişkin ortalama ve medyan oranları, mekan içi sunum veya mekan içi sadece satış işletmeleri ve alkollü içecekler kategorileri göz önünde bulundurularak daha detaylı değerlendirildiğinde ise şu sonuçlar açığa çıkmıştır:

a) İşletmelerde hem mekan içi sunumu hem de sadece mekan içi satışı yapılan bira ürünün çoğu marka türleri için ortalama ve medyan vergi yansıma oranı, %2 civarında tespit edilmiştir.
b) İşletmelerde sadece mekan içi satışı yapılan alkol derecesi yüksek içkilerin çoğu marka türü için ortalama ve medyan yansıma oranı, yaklaşık %2 olarak belirlenmiştir.
c) Mekan içinde sunumu yapılan şarap ve alkol derecesi yüksek içkiler için ortalama ve medyan yansıma oranları ise yaklaşık %4 olarak tesbit edilmiştir.

1.3.3 Kumar İçerikli Hizmetlere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Değerlendirilmesi

Bu başlık altında kumar içerikli hizmetlere salınan özel tüketim vergilerinin ne yönde bir iktisadi etki oluşturduğunun değerlendirmesi yapılacaktır. Bu bağlamda Clotfelter vd. (1999)' nin çalışması incelenecektir.

Clotfelter vd. (1999)

Clotfelter vd. (1999), Ulusal Düşünce Araştıma Konseyi NORC'un verilerini ve diğer kaynaklardan sağlanan dataları birleştirerek bir takım sonuçlara ulaşmıştır. Bu sonuçlara göre ABD'de siyahi müşterilerin beyaz ve ispanyol kökenlilere göre daha fazla piyango bileti aldığı ortaya çıkmıştır.

Aynı zamanda bu sonuçlar, Amerikan devlet piyangolarının orta ve yüksek gelir gruplarına kıyasla düşük gelir grupları tarafından daha çok talep edildiğini ve piyango talebinin eğitim seviyesine bağlı olarak değiştiği açığa çıkarmıştır. Ayrıca ulaşılan neticeler, ABD'de düşük gelir gruplarının ve azınlıkların talep etmiş olduğu anlık kazanç sağlayan piyangoların yüksek gelir gruplarının talep ettiği büyük ikramiye içeren piyangolara nispeten daha fazla gerileyici etkilere sahip olduğunu göstermiştir.

Sonuç olarak en fazla gerileyici etkiye sahip ve nispeten getirinin daha az olduğu anlık kazanç sağlayan piyangoların azınlıklar, düşük gelir grupları ve düşük eğitim seviyesinde daha fazla talep edildiği açığa çıkmıştır.

1.3.4 Olumsuz Çevresel Etkilere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Değerlendirilmesi

Bu başlık altında çevresel nitelikteki olumsuz etkilere yönelik olarak salınan özel tüketim vergilerinin nasıl bir etki meydana getirebileceği konusuna değinilecektir. Bu bağlamda, Kumbaroğlu (2003)'nun çalışması incelenecektir.

Kumbaroğlu (2003)

Kumbaroğlu (2003), çevre vergilerini ve bu vergilerin ekonomik etkilerini hesaplanabilir genel denge analizi dahilinde Türkiye perspektifinden değerlendirdiği bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma, Türkiye'nin endüstrileşme ile bağlantılı artan enerji ihtiyacını ve ekonomik koşullarını göz önünde bulundurmuştur. Bunun yanı sıra bu çalışmada ülkenin Kyoto Protokolü ve Avrupa Birliği ile ilişkisi de dikkate alınmıştır.

Hesaplanabilir genel denge modelinin (CGE) esas alındığı bu çalışma, ilk olarak çevre-enerji-ekonomi ekseninde daha önceki çalışma modelleri ile karşılaştırılmıştır. Bu çalışma ile ilgili model oluşturulurken özellikle enerji teknolojileri ve sosyo-ekonomik göstergeler bağlamında çevre politikalarının uzun dönem etkilerinin ele alındığı ENVEEM (Çevre-Enerji-Ekonomi) modelinden esinlenilmiştir. Dolayısıyla bu noktada modelin detayları ile açıklanmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Tüketici-üretici-hükümet temelinde incelenen ENVEEM modeli, tüketicileri, tükettikleri maddeler aracılığıyla faydayı maksimize etmeye çalışan gurup olarak değerlendirirken, üreticileri ise uygun üretim teknolojileri kapsamında karlarını maksimize etmeye gayret eden grup olarak nitelendirmektedir. Öte yandan bu model, hükümeti, dolaylı ve çevre vergilerinden gelir elde eden ve bu gelirleri mal ve hizmet alımında kullanan bir yapı olarak ele almaktadır. Yani bu modelde hükümet, vergi uygulama ve gelir toplama rolünü üstlenirken üreticiler, ürün arz eden ve arz ettikleri ürünlerin satışından piyasa fiyatında gelir elden aktörler olarak değerlendirilmektedir. Tüketiciler ise emek ve sermayelerini sunma karşılığında üreticilerden gelir sağlayan grup olarak tanımlanmıştır. Emeği dış kaynaklı olarak göz önünde bulunduran model, sermayeyi, hane halkı tarafından sunulan bir değişken olarak ifade etmiştir.

Oluşturulan bu model aracılığıyla gayri safi üretim, emek-sermaye bileşimi, enerji karması, ara girdiler biçiminde üç temel katagoriye ayrılmıştır. Cobb-Douglas üretim fonksiyonu çerçevesinde emek-sermeye bileşimi, emek ve sermaye şeklinde,

enerji karması ise elektrik, petrol-gaz, katı yakıtlar biçiminde alt ayırıma tabi tutulmuştur.

Daha sonra resmi veriler ışığında Türkiye'deki enerji tüketiminin yıllar itibarıyla görünümü ortaya koyulmuş ve bu sahada yapılan mevcut çalışmalar değerlendirilmiştir. Modelin çevre vergileri bağlamında işletilmesinden ve muhtemel senaryoların ele alınmasından önce Türkiye için modelin baz alınacağı yıl belirlenmiştir. Baz yılı olarak da ülkede politik, sosyal ve ekonomik açıdan olağan üstü olayların gözlemlenmediği 1991 yılı esas alınmıştır. Baz yılı belirlemesinden sonra ise model, bütünleştirilmiş birkaç çevre tabanlı program aracılığıyla formüle edilmiş ve sonrasında çalışmaya başlamıştır. Öncelikle çevre vergilerinin ihmal edildiği bir yapı için senaryo oluşturulmuş ardından da çeşitli SO_2 (Kükürt dioksit) emisyon, azot emisyon ve sülfür vergileri için senaryolar üretilmiştir. SO_2 (Kükürt dioksit) emisyonu üzerine ton başına salınan 100 / 300 $'lık vergiler ile NO_X (Nitrojen oksit) emisyonu üzerine ton başına salınan 100 / 300 $'lık vergiler ve yakıtlardaki sülfür içeriği üzerine ton başına salınan 500 $'lık vergi, farklı çevre vergileri senaryolarını oluşturmaktadır. Çevre vergilerine ilişkin oluşturulan bu senaryolar, 2010,2020,2030 yılları için tanımlanmıştır.

Bu yıllar için oluşturulan farklı çevre vergisi senaryolarının karşılaştırmalı sonuçları ise aşağıda belirtilmiştir:

Emisyon vergileri sebebiyle gayri safi yurtiçi hasılada meydana gelebilecek en yüksek kayıp, SO_2 emisyonları üzerine ton başına 300 $'lık verginin salındığı 2020 yılı senaryosunda açığa çıkartmaktadır.

Emisyon vergileri ve yakıtların içerisindeki sülfür içeriğine yüklenen vergiler bir arada değerlendirildiğinde ise gerek 2010 ve 2020 gerekse 2030 senaryolarının hepsi için sülfür vergileri, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'da en yüksek kaybı meydana getirmektedir.

Senaryolara göre azot oksit emisyonları üzerine salınan vergiler, GSYİH'da az da olsa bir artış meydana getirecektir. Beklentilerden farklı biçimde açığa çıkan bu artış, özellikle 2020 senesindeki azot oksite ilişkin iki farklı senaryoda kendini

göstermektedir. Ortaya çıkan bu beklenmeyen getirinin, büyük oranda taşımacılık sektörü için ithal edilen petrol tüketiminden kaynaklandığı iddia edilmektedir. Bu senaryolar, petrol tüketiminin taşımacılık sektöründen diğer sektörlere yönleneceğini ve bu durumun da petrol ithalatını azaltacağını ortaya koymaktadır. Bu sebebe bağlı olarak diğer sektörlerde meydana gelen üretim artışı, eş zamanlı biçimde ilgili sektörlerdeki ihracatı arttıracaktır. Bununla beraber yakıt ithalatındaki azalma, dış ticaret açığında bir düşüş meydana getirecek ve bu durum da GSYİH'da bir artış meydana getirecektir. Böylelikle ithal edilen enerjinin kullanımı üzerine salınan vergilemenin kazanç meydana getirmesi ihtimali mümkün olacaktır. Aynı zamanda bu bulgular, yakıt ithalatının Türkiye ekonomisi için ne denli önemli bir etki oluşturabileceğini de ima etmektedir.

Emisyon vergilerine ilişkin senaryolar, kısa ve orta vade ile uzun vadede yatırımlar üzerinde zıt yönde etkiler açığa çıkartmaktadır. Bu senaryolarda emisyon vergileri, yatırımlar üzerinde kısa ve orta vadede azaltıcı etkiler meydana getirirken uzun vadede küçük çaplı olumlu etkiler ortaya koymaktadır. Emisyon vergileri nedeniyle kısa ve orta vadede yatırımlar üzerinde meydana gelen azaltıcı etkiler, ekonomideki küçülme ile açıklanırken, uzun vadede yatırımlar üzerindeki pozitif etkiler, maliyet ve teknolojide meydana gelebilecek değişimler ile izah edilmektedir.

Bir taraftan yüksek maliyet içeren yatırımlarda açığa çıkabilecek düşüşler, diğer taraftan daha temiz teknolojiye ulaşmak adına yapılan daha pahalı enerji yatırımları, uzun vadede pozitif etkilerin oluşmasına neden olmaktadır. Emisyon vergilerinin uzun vadedeki bu görünümüne karşılık sülfür vergisi senaryolarında bu vergilerin negatif bir etki oluşturacağı gözlemlenmektedir. Bu durum sülfür vergilerine ilişkin senaryoların uzun vadede teknoloji kurulumu için öngörülen maliyetlere yönelik bir düşüşü destekleyememesinden kaynaklanmaktadır.

1.3.5 Sağlık Sorunlarına İlişkin Konulara Yönelik Olarak Salınan Özel Tüketim Vergilerinin İktisadi Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Perspektifinden Değerlendirilmesi

Bu başlık altında sağlık sorunları ile alakalı olarak salınan özel tüketim vergilerinin nasıl bir iktisadi etki oluşturduğu üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda

Cash vd. (2007), Brownell vd. (2009), Jensen ve Smed (2012)'in çalışmalarına yer verilecektir.

Cash vd. (2007)

Cash vd. (2007) Kanada'daki yağ(şişmanlık) vergilerinin sağlık sonuçlarına etkisini mevcut ekonomik kanıtlar ile destekleyen bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma, bir taraftan gıda fiyatına yapılan müdahaleleri değerlendirirken diğer taraftan obezite sıklığı ile fast-food tarzı yiyeceklerin etki alanı arasındaki ilişkiyi araştırmaktadır.

Yağ(şişmanlık) vergilerinin sağlık sonuçlarına etkisinin mevcut ekonomik kanıtlar ile açıklanmasında birçok çalışmanın bir arada değerlendirilmesi, anlamlı bir bütünlük ortaya koymaktadır. Bu kapsamdaki bazı çalışmalar, yağ (şişmanlık) vergilerinin sağlıksız gıda tüketiminin azaltılmasına hizmet edeceğini ortaya koyarken diğer bazı çalışmalar karbonhidrat, yağ, protein ve sodyum içeren ürünlerin vergiler yoluyla tüketimlerinin azaltılmasının diğer başka müdahale araçlarına kıyasla daha başarılı olabileceğini açığa çıkarmaktadır. Bu noktada belli özellikler içeren farklı nitelikteki ürünlerin makul bir alışkanlık seviyesinde tüketilmesi gerektiğinin de altı çizilmektedir. Bununla beraber kullanılması istenilen bazı tüketim maddelerinin üzerinde sübvansiyon oluşturulmasının kilo azaltımına yardımcı olacağı ile ilgili görüşler de mevcuttur.

Gıda fiyatları müdahalelerinin belli başlı piyasa başarısızlıkları sebebiyle yapıldığı bilinmektedir. Özellikle sağlığa ilişkin toplumda var olan hatalı veya yanlış bilgi sorunu ile sağlıksız ürünlerin birey ve toplumsal maliyet açısından önemli bir problem oluşturduğu gerçeği, gıda fiyatlarına yapılan müdahalelerin temelini oluşturmaktadır. Vergi etkilerinin ve fiyat müdahalelerinin yanısıra obezite sıklığı ile hızlı yiyecek maddelerinin arasındaki bağlantının ele alınması da bu çalışmanın bir başka yönünü ortaya koymaktadır.

Bununla ilgili olarak kavramsal modelin oluşturulması, bir takım varsayımlara dayanmaktadır. Bu noktada modelin temeli, fazla kilo veya obezite ile hızlı yiyeceklerin ulaşılabilirliği arasındaki ilişkiyi esas almaktadır. Öncelikle obezitenin sıklığı, hızlı yiyecek restoranları ve ortalama işe geliş-gidiş süresi ile pozitif olarak

ilişkilendirilmektedir. Çünkü bir bölgede ne kadar çok hızlı yiyecek restoranları var ise veya insanlar bu türdeki yiyeceklere ne kadar kolay ulaşabilirlerse daha hızlı bir tüketim ve daha fazla kalori söz konusu olabilecek ve dolayısıyla obezite oranları artacaktır. Kavramsal modelin oluşturulmasında bir başka varsayım ise obezite oranlarının ortalama gelir ile negatif bir ilişki içerisinde olacağıyla ilgilidir. Daha fazla sağlıklı besin tüketmek daha maliyetli olacağından ortalama gelirin azalması durumunda obezite oranları artacak veya ortalama gelirin artması durumunda obezite oranları düşecektir. Öte yandan yürüme yollarına, sağlık klüplerine kolay erişebilirlik de obezitenin yaygınlaşması ile negatif bir ilişki ortaya koyabilecek ve dolayısıyla bu sosyal imkanların artmasına bağlı olarak obezite azalabilecektir.

Bu varsayımlara bağlı olarak Kanada'nın metropol alanlarında yapılan araştırmaların neticeleri de şu sonuçları ortaya koymaktadır:

a) Obezite oranları ile hızlı yiyecek satış yerleri arasındaki ilişki pozitif yönlüdür. Yani hızlı yiyecek noktalarının artışı obezitenin yükselmesine veya tam tersi hızlı yiyecek satış yerlerinin azalması obezitenin azalmasına neden olmaktadır.

b) İş yerine gidiş-geliş zamanı ve ortalama gelir ile obezite oranları arasındaki ilişki anlamlı değildir.

c) Kişi ve alan başına kahve mağazalarının sayısı ile obezite arasında ilişki, güçlü negatif bir görünüm ortaya koymaktadır.

Brownell vd. (2009)

Obezite ve diğer bazı sağlık sorunlarına neden olduğu kabul edilen şeker ilaveli içeceklerin tüketimlerinin dünyada giderek arttığı bilinmektedir. Örneğin; Meksika'da 1999-2006 yılları arasında tüm yaş gruplarında bu ürünlerin kullanımları ikiye katlanırken benzer artış 1977-2002 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde tüm yaş grupları için içeceklerin kişi başına kalori alımında ortaya çıkmıştır.

Şeker ilaveli içeceklerin obezite üzerindeki etkilerinin analiz edildiği kısa ve uzun vadeli klinik çalışmalar farklı sonuçlar ortaya koymuştur. Kısa vadede toplam

kalori alımı ve ağırlık kriterleri göz önünde bulundurularak yapılan çalışmalar, belirli bir sürede belirli bir kalorinin alınıp alınmamasına göre iki farklı sonuç açığa çıkarmıştır. Uzun vadede ise özellikle yetişme çağındaki çocuklar üzerinde yapılan çalışmalarda, şeker ilaveli içeceklerin kilo fazlası olan çocuklarda olumsuz etkiler oluşturduğu gözlemlenmiştir. Bunun yanında şekerli içeceklerin özellikle kadınlarda şeker hastalığına ve kroner kalp rahatsızlıklarına neden olduğu ortaya konulmuştur.

Ayrıca bir takım çalışmalar, gıda ve içecek vergilerine karşı kamu desteğinin varlığını da açığa çıkartmıştır. Yapılan anket çalışmalarının sonuçları, gıda ve içecek vergilerine ilişkin kamu desteği konusunda istikrarlı bir eğilim olduğunu göstermiştir. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri'nde 2001 ile 2004 yılları arasında gıda vergileri için kamu desteği, gittikçe artan oranda bir seyir izlemiştir. Buna ilave olarak 2008 yılında soda vergileri için % 52 oranında bir kamu desteği sağlandığı gözlemlenmiştir. Hatta bu destek oranının, bazı durumlarda % 72'ye kadar çıktığı da tespit edilmiştir.

Jensen ve Smed (2012)

Jensen ve Smed (2012), Ekim 2011'den itibaren Danimarka'da uygulamaya konulan margarin, sıvı yağ, tereyağ ve tereyağ karışımlı doymuş yağlar üzerindeki vergilerin tüketici fiyatları ve tüketim üzerindeki kısa dönem etkilerinin ne yönde olduğunu analiz eden bir çalışma yapmıştır. Ekonometrik model ile analiz edilen bu çalışma, ocak 2009'dan aralık 2011'e kadar uzanan dönemi kapsamaktadır. Aynı zamanda bu çalışmada ilgili dönem aralığındaki haftalık gıda fiyatlarına da bağlı kalınmıştır.

Danimarka'da 2010 yılında yapılan vergi reformları, daha çok doymuş yağlar üzerine salınan vergilere yönelik bir görüntü ortaya koymuştur. Bir taraftan sağlık sorunlarının giderilmesine yönelik harcamaların bütçe üzerinde baskı yapmaya başlaması ve diğer taraftan da bu baskıların uluslararası vergi rekabeti nedeniyle ilave gelir vergisi ile hafifletilememesi, doymuş yağlar üzerine salınan vergilerin gerekçesini oluşturmuştur.

Bu çalışmada, ekonometrik modele ilişkin veriler ortaya konulmadan önce ekim 2010 ile ekim 2011 arası dönem için çeşitli veri etmenleri göz önünde bulundurularak vergiye bağlı fiyat değişimlerine yer verilmiştir. Bu kapsamda, üzerine vergi salınan dört doymuş yağ kategorisi için ayrı ayrı değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirme yapılırken de kişi başı yıllık yağ tüketimine, doymuş yağların indirimli mağazalardaki pazar paylarına ve her yağın yüz gramında kaç gram doymuş yağın mevcut olduğuna ilişkin veriler dikkate alınmıştır. Bununla beraber bu çalışmada, doymuş yağ üzerine salınan vergi oranı, mevcut yağ fiyatları ve % 25'lik katma değer vergisi dahil fiyat değişimleri de esas alınmıştır.

Bu bir yıllık verilerdeki bazı göstergeler dikkati çekici niteliktedir. Örneğin; Danimarka'da yıllık kişi başı dört kilo tüketim ile başı çeken doymuş yapıdaki sıvı yağlar, indirimli mağazalar kapsamında % 59'luk bir pazar payına sahiptir. Aynı zamanda bu sıvı yağlar, her 100 gram için 12.3 gramlık doymuşluk içermektedir. Bu yağın her bir kilosuna salınan vergi oranı, 1.97 Danimarka Kronisi olarak belirlenmiştir. İlgili dönem aralığında 1.97 Danimarka Kronisi, 0,26 €'ya karşılık gelmektedir. Bu miktarda salınan vergi ile sıvı yağlarda, % 25'lik KDV dahil % 8.22'lik bir fiyat değişimi gözlemlenmiştir.

Diğer taraftan tereyağ ürününe ilişkin kişi başı yıllık tüketim(yaklaşık 2 kg) ve pazar payı verileri (% 57), sıvı yağın kişi başı yıllık tüketim ve pazar payına ilişkin veri rakamlarına oldukça yakın bir görüntü ortaya koymaktadır. Yağ kategorisi sıralamasında yıllık tüketim ve pazar payı verileri yönünden sıvı yağdan hemen sonra gelen tereyağ ürünü, ortalama doymuş yağ içeriği en yüksek yağ türü olarak belirlenmiştir. Bu yağın her bir kilosuna salınan vergi oranı ise 8.30 Danimarka Kronisidir. İlgili dönem aralığında 8.30 Danimarka Kronisi ise, 1.11 €'ya karşılık gelmektedir. Bu miktarda salınan vergi ile tereyağda, % 25'lik KDV dahil % 22.22'lik bir fiyat değişimi gözlemlenmiştir.

Bu veriler karşılaştırıldığında Danimarka hükümetinin tereyağına kıyasla sıvı yağı sağlık sorunları açısından daha az riskli bulduğu ve dolayısıyla sıvı yağın tüketimini daha fazla desteklediği söylenebilir.

Ekonometrik modelin dayandığı teorik çerçeve oluşturulurken öncelikle margarin, sıvı yağ, tereyağ gibi ürün maddelerini sunan perakendecilerin monopolist bir tutum sergileyebilecekleri göz önünde bulundurulmuştur. Yeni vergilerin piyasa tepkilerinin incelendiği bu modelde, aynı zamanda farklı nitelikteki yağ ürünlerini satın alan tüketicilerle ilgili bazı temel görüşlere de yer verilmiştir. Tüketicilerin alışveriş sepetinde bu tip ürünlerin, önemli bir yer işgal etmediği kabul edilmiştir. Buna bağlı olarak bu nitelikteki ürünlerin fiyatlarındaki değişimlerin müşterilerin mağaza seçimlerini ciddi biçimde etkilemeyeceği varsayılmıştır. Bu görüş ve varsayımlardan hareketle model, iki farklı kategorideki perakende zincirinin fiyat sunumlarını esas almıştır. Bu yağ ürünlerinin bir taraftan lüks süpermaket niteliğindeki mağazalarda ortalamanın üzerinde bir fiyatla diğer taraftan indirim mağazalarında ortalamanın altında bir fiyatla sunumu gözönünde bulundurulmuştur.

Bu veriler ışığında model, üç farklı araştırma hipotezi ortaya koymaktadır:

a) Yağ ürünleri üzerine salınan vergiler, iki farklı perakende mağazasındaki yağ ürünlerinin taleplerinde bir azalma açığa çıkaracaktır.
b) Yağ vergilerinin hayata geçirilmesi, perakende zincirlerinin pazar paylarını değiştircektir.
c) Yağ vergilerinin salınması, perakende zincirlerinde daha yüksek fiyat açığa çıkartarak daha fazla fiyat tepkisine yol açacaktır.

Bu çalışmada ekonometrik modelin dayandığı teorik çerçeve ve bu model için ortaya koyulan araştırma hipotezlerinden sonra elde edilen verilerin kaynağı ve oluşturulan ampirik modellerin detayları hakkında bilgi verilmektedir. Modelde kullanılan veriler, Danimarka'nın farklı bölgelerinde yaşayan 3000 civarındaki hane halkından elde edilmiştir. 2009-2011 yıllarını kapsayan veri toplama sürecinde her yıl için hane halkının yaklaşık % 20'si benzer özellik gösteren diğer hane halkı üyeleri ile yer değiştirmiştir.

Bu çalışma, fiyat belirleme modeli ve tüketim miktar modeli biçiminde iki farklı model ortaya koymaktadır. Tüketim miktar modeli de tüketiciler perspektifinden tüketim modeli ve perakendeciler perspektifinden tüketim modeli olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Fiyat belirleme modeli ise süpermerket ve indirim mağazalarındaki fiyat belirleme mekanizmasına bağlı olarak geliştirilmiştir. Bu modele göre fiyat, vergi ve vergi öncesi kukla değişkenlerinin bir fonksiyonu olarak tanımlanmıştır. Diğer taraftan tüketim miktar modeli altında geliştirilen tüketicilere ilişkin tüketim modeli, hane halkı düzeyindeki veriler temel alınarak oluşturulmuştur. Bu modelde her bir hane halkı için kişi başı satın alınan yağ miktarı belirlenmiştir. Tüketim miktar modeli altında geliştirilen perakendecilere yönelik tüketim modeli ise farklı yağ ürünlerine ve farklı mağazalar arasındaki ikamenin varlığına dayanmaktadır.

Bu üç modelin analiz edilmesi sonucu ortaya çıkan sonuçları şu biçimde sıralamak mümkündür:

a) Margarin, sıvı yağlar, tereyağ ve tereyağ karışımlı ürünler üzerine salınan yağ vergileri, bu vergilerin uygulamada olmadığı döneme kıyasla tüketimde % 10 ile % 20 arasında bir azalış meydana getirmektedir. Bu azalış, önceki çalışmalarda ortaya çıkan sonuçlarla da bir tutarlılık ortaya koymaktadır.
b) Doymuş özellik gösteren yağ ürünlerinin fiyatlarında vergiler nedeniyle meydana gelen artış, tüketicileri düşük kalitedeki indirim mağazalarına yöneltmektedir.

BÖLÜM 2

DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİNİN BİREY TUTUM VE DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Genel anlamda vergilerin bireylerin tutum ve davranışları üzerinde belirli bir takım etkiler meydana getirdiği bilinmektedir. Vergiler nedeniyle bireylerin kullanılabilir gelirlerinde meydana gelen azalmalar, onların psikolojilerini belli ölçüde etkileyebilmektedir. Dolayısıyla bir vergi uygulaması karşısında bireylerin olumsuz yönde tutumsal ve davranışsal eğilimler ortaya koyması mümkün görünmektedir.

Bazen de hükümetler sosyal faydayı arttırmak gayesi ile bireye ve topluma zararı olduğu bilinen birtakım ürünleri, hizmetleri, olumsuz çevresel etkileri ve sağlık sorunları ile ilişkili alanları vergilendirme yoluna gitmektedirler. Böyle bir haklı gerekçe karşısında toplumu oluşturan bireylerin nasıl bir tutum takınacakları ve ne şekilde bir davranış ortaya koyabilecekleri önemli olmaktadır. Sonuç olarak, ister mali amaca hizmet etmek için konulsun, isterse topluma yüklenen sosyal zararları karşılamak üzere salınsın bütün vergiler, psikolojik unsurlar bünyelerinde barındırmaktadırlar.

Bu bilgilerden hareketle bu ana başlık altında öncelikle vergi psikolojisi olgusu, genel hatlarıyla değerlendirilmeye çalışılacaktır. Ardından tutum olgusu, davranışlara ve tutuma ilişkin temel kavramlar ile ilişkilendirilerek ayrıntılı bir biçimde izah edilecektir. Son olarak davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin tutum ve davranışlar üzerindeki etkileri, daha önce yapılmış ampirik çalışmalar kapsamında ele alınacaktır.

2.1 Dolaysız ve Dolaylı Vergiler Perspektifinde Vergi Psikolojisi Kavramı

Vergi psikolojisi, kamu maliyesi literatüründe daha çok gelir vergisi bağlamında ele alınmaktadır. Dolayısıyla bu durum vergi psikolojisi olgusunun

öncelikle dolaysız vergiler bağlamında değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Buradan hareketle vergi psikolojisi kavramı, ilk olarak dolaysız ve dolaylı vergiler yönünden anlatılacaktır. Ardından vergi psikolojisinin psikolojik vergi yükü ekseninde değerlendirilmesi yapılacaktır. Sonrasında vergi algılaması kavramına değinilecektir. Son olarak genel anlamda vergilemenin etkileri, bireylerin psikolojileri açısından değerlendirilecektir.

2.1.1 Vergi Psikolojisi Kavramının Dolaysız ve Dolaylı Vergiler Perspektifinde Ele Alınması

Kamu maliyesi literatürünün bir dalı olarak ortaya çıkan ve bireylerin devlet hazinesi hakkındaki görüşlerinin daha fazla açığa çıkarılmasına katkı sağlayan mali psikolojinin (Buchanan:1999,ss.184-185) veya kapsamı biraz daha daraltılmış günümüz ifadesi ile vergi psikolojisinin (Kirchler:2007, s.193) temel görevinin, birey veya ulusların vergilemeye karşı gösterdikleri tepkilerin analiz edilmesi olduğu söylenebilir.

Bu tepkiler analiz edilirken birey veya ulusların genel vergi zihniyetleri göz önünde bulundurulmaktadır. Bu vergi zihniyetlerinin temelini ise bireylerin vergi farkındalığı ile toplumsal perspektifte vatandaşların vergi farkındalığı oluşturmaktadır. Bu iki farkındalık arasında hiç bir ayırımın olmadığını söylemek de mümkündür (Schmölders:2006, s.159).

Diğer yasallık içeren idari düzenlemelere kıyasla kesin bir farklılık ortaya koyan vergi hukuku düzenlemeleri, bir taraftan insanların psikolojilerini olumsuz yönde etkileyerek onların; nefret, öfke gibi duygularının açığa çıkmasına neden olurken, diğer taraftan önemli uyumsuzlukların açığa çıkmasına da sebebiyet vermektedir (Rosenberg: 1996, s.157). Bununla beraber, bu psikolojik olumsuzlukların vergileme üzerinde bir takım negatif etkiler oluşturduğu da bilinmektedir.

Vergilemenin uzun dönem verimliliğini değerlendirirken sadece ekonomik koşulların dikkate alınması yeterli olmayabilir. Bunun yanında psikolojik koşulların da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Çünkü vergilemenin psikolojik

sınırlara ulaşması, bir taraftan vergilerin mali verimliliğini azaltırken diğer taraftan arzu edilmeyen sonuçlara yol açmaktadır (Turhan: 1998, s.198-199). Dolayısıyla hükümetlerin istenmeyen sonuçları göz önünde bulundurarak vergi politikalarını belirlemeleri anlamlı görünmektedir. Bir vergi kaçırma veya vergiden kaçınma eğiliminin hangi sınırlar aşıldıktan sonra ortaya çıkabileceğinin tahmin edilmesi ve buna göre bir yaklaşım ortaya konulması, yükümlüleri istekli vergi ödeme davranışlarına yöneltebilecektir (Slemrod: 2007, s.30).

Vergi psikolojisi açısından marjinal vergi oranlarının bireylerin psikolojileri üzerindeki etkileri, özellikle vergi uyumu bağlamında ampirik çalışmalarla test edilmiştir. Yapılan bir çok analizin sonuçlarına göre vergi oranlarının yükselmesi, yükümlülerin hem vergiye uyumunu olumsuz yönde etkileyerek vergi kaçırma eğilimlerini arttırmakta hem de kayıtdışı ekonomiye yönelme eğilimlerini de güçlendirmektedir (Kirchler:2007, s.114). Bu bağlamda Özyalama ve Gümüş (2013) tarafından Türkiye'de yapılan bir çalışma, vergi oranlarının mükelleflerin vergi kaçırma davranışları üzerinde etkili olduğunu göstermiştir.

Bireylerin çalışmalarının vergilendirilmesi, onları bir taraftan vergiden kaçınmaya yöneltirken, diğer taraftan gelir arttırıcı girişimlere de yöneltmektedir. Emek üzerindeki vergi oranlarının % 33 ve % 50 aralığında belirlendiği durumlarda bireyler vergiden kaçınma eğilimi ortaya koyarak boş zaman tercihlerini ön plana çıkarmaktadırlar. Diğer yandan emek üzerindeki vergi oranları, belirlenen çalışma miktarının toplam gelirinde bir azalma oluşturabilmektedir. Bu durumda daha fazla çalışma ortaya konularak gelir arttırıcı davranışsal eğilimler açığa çıkabilmektedir (Friedberg:1998, s.131). Bu bağlamda Yılmaz ve Şeker (2007) tarafından yapılan bir çalışma, stopaja tabi bireylerin %12.5'inin vergilerin arttırılması karşısında çalışmamayı tercih ettiğini ve %8.7'sinin de vergi artışı karşısındaki gelir kayıplarını daha fazla çalışarak telafi etmek istediklerini göstermiştir. Ancak bu sonuçlara rağmen bazı ampirik çalışmalar da, farklı sonuçları ortaya çıkarmaktadır.

Leuthold (1983), marjinal vergi oranlarının emek arzı üzerinde etkisini ölçmek için bir çalışma yapmış, marjinal vergi oranlarındaki artışın kadınlarda çalışma eğilimlerini azalttığını fakat erkekler de ise tam tersi bir etki oluşturduğunu

göstermiştir. Calderwood ve Webley (1992) ise marjinal vergi oranlarındaki değişimin, çoğu insanların davranışlarında bir değişiklik oluşturmadığını açığa çıkartmıştır (Aktaran Kirchler:2007, s.115). Bu durumda marjinal vergi oranlarındaki değişime tepkisizliğin birçok psikolojik nedeni sorgulanabilir. Örneğin; yüksek oranlı müterakki bir gelir vergisinin varlığında, çoğu gelir grupları için çalışma isteğine büyük etkisi olduğu düşünülen saygı, mesleki başarı gibi bir takım değerlerin belirleyici olduğu kabul edilmektedir. Bu durumda ekonomik hayatta önemli yerlerde olan kişilerin daha fazla çalışma eğilimi içerisinde olmasının en geçerli nedenlerinden birinin, bu değerler olduğu söylenebilir (Turhan: 1998, s.333). Marjinal vergi oranlarındaki değişimlerin özellikle gelir vergisi bağlamında ortaya çıkardığı bu sonuçlara karşın, dolaylı vergilere ilişkin vergi oranlarında meydana gelen değişimler, vergi psikolojisi açısından daha farklı neticeler ortaya koyabilmektedir.

Dolaylı vergilerin dolaysız vergilere kıyasla bir takım sebeplerle bireylerin tutum ve davranışları üzerinde daha az olumsuz etkiler oluşturdukları bilinmektedir. Mülkiyet ve gelir vergisi gibi bir takım dolaysız vergiler, her hangi bir dolaylı vergiye nazaran psikolojik tepkiler bağlamında yükümlü bireyler üzerinde daha fazla olumsuz etki oluşturmaktadır. Dolaylı vergiler, dolaysız vergilere nispetle daha avantajlı bir yapı ortaya koymaktadırlar. Çünkü bu nitelikteki vergiler hem kümülatif olarak daha az hissedilmektedirler hem de vergi yükünden kaçınma eğilimlerine müsaade etmektedirler. Bu sebeplerden dolayı bireyler, dolaylı vergi oranlarındaki artışa karşılık vergi uygulanan mal veya hizmetler için daha az satınalma, vergilendirilmeyen mal veya hizmete yönelme gibi bir takım davranış kalıpları içerisine girmektedirler (Ulbrich:2011, ss.226-227). Bunlara ilave olarak dolaylı vergiler, emtianın fiyatları içine gizlenebildiği için bireylerin psikolojileri üzerinde dolaysız vergilere kıyasla daha az bir etki oluşturmaktadırlar (Schmölders:2006: s.159).

2.1.2 Vergi Psikolojisinin Psikolojik Vergi Yükü Açısından Ele Alınması

İnsanların önemli bir kısmı için vergi, problemli bir alan olarak değerlendirilmektedir. Çünkü vergi insanlar tarafından hoşa gitmeyen ve istenmeyen

bir olgu olarak nitelendirilmektedir. Bu noktada, ödenilen vergi nedeniyle sağlanan hükümet hizmetlerinin veya mükellefe sağlanan faydaların, insanların vergi ödeme yükümlülükleri sebebiyle katlanmak zorunda oldukları maliyetlerin altında kalması, temel tartışma alanını oluşturmaktadır (Rosenberg: 1996, s.171). Benzer duruma iktisat psikolojisi içersinde de rastlamak mümkündür. Çünkü iktisat psikolojisi de bireylerin fayda maliyet değerlendirmesi yapmasına olanak tanımaktadır (Önder: 1993, s.182) Bu bilgiler ışığında vergi sebebiyle meydana gelebilecek vergi yükünün psikolojik boyutu öne çıkmaktadır.

Psikolojik vergi yükü olgusu, vergi psikolojisine ışık tutabilecek ve yükümlülerin tutum ve davranışlarına ilişkin bilgilerin yorumlanmasına yardımcı olabilecek önemli konuların başında gelmektedir. Bu yükün, vergi psikolojisinin temelini oluşturduğunu söylemek mümkündür. Psikolojik vergi yüküne ilişkin değerlendirmeler ne kadar iyi yapılabilirse bireylerin vergiler karşısında göstereceği tutum ve davranışlar hakkında o kadar iyi neticeler ortaya çıkabilir.

Psikolojik vergi yükü, mükellefin hissettiği fedakarlığı ölçen bir olgu olarak ifade edilmektedir. Bir birey, vergi ile ilgili ne kadar az rasyonel düşünceye sahip olursa psikolojik vergi yüküne o nispette yakınlaşmış olmaktadır. Yani bir vergi her hangi bir mükellef tarafından ne kadar az kavranırsa o nispette psikolojik vergi yükü artmaktadır. Bu noktada psikolojik vergi yükünün daha iyi anlaşılabilmesi için matematiksel vergi yükünden bahsetmek gerekir. Matematiksel vergi yükü, hem gelirle karşılaştırılma özelliğine sahip olan hem de gerçek vergi yükünden meydana gelen bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Psikolojik vergi yükü ile matematiksel vergi yükü arasındaki ayırım ise, rasyonel düşünme mantığına bağlı olarak değişebilmektedir. Bu durumda da psikolojik tepkinin belirleyicisi, verginin yapısına bağlı olabilmektedir. Örneğin; bir gelir vergisi fiyat olarak algılanmazken özel tüketim vergisi fiyat gibi telakki edilebilmektedir. Böyle bir algı sürecinde de gelir vergisine tahammül etmek özel tüketim vergisine göre daha güç olmaktadır (Reynaud: 1966, s.21).

Bununla beraber ödenilen vergiler sebebiyle açığa çıkan faydalar, hem az hem de yapılan gerçek vergi ödemeleriyle ilişkisiz olarak değerlendirilebilmektedir. Böyle

olunca da vergi yüklerinin olduğundan yüksek algılanması ve dolayısıyla vergilerin haksız olarak nitelendirilmesi söz konusu olmaktadır (Rosenberg: 1996, s.171).

Bir birey, vergisel yükümlülükler ile ilgili karar verirken hükümetlerin vergiyi sunma biçiminden ve uygulamadaki vergileme usullerinden etkilenerek psikolojik tepki ortaya koyabilmektedir. Böyle bir tepki özellikle psikolojik vergi baskısının azaltılmasına yönelik bir takım çabaları gündeme getirmektedir. Bu durum, toplanan vergiler ile bu vergilerden elde edilen hasılatın nerelerde değerlendirilebileceği hususu arasında anlamlı bir bağlantı kurulmasını gerektirmektedir. Böylelikle yükümlülere ilişkin psikolojik vergi tazyikinin azaltılmasına yönelik önemli katkılar sağlanabilmektedir (Reynaud: 1966, ss.25-26).

Öte yandan vergi ödeyicilerinin beklentilerinin ve vergi kanunlarının sınırlıyıcılığının, idare ile mükellef arasındaki çatışmayı körükleyebileceği de unutulmamalıdır. Bunun sonucu olarak vergi yükümlüleri, hem vergileri haksız bulabilmekte hem de vergi hizmet birimlerinin adil olmadığını düşünebilmektedir (Rosenberg: 1996, s.171). Bu durumda vergiye ilişkin formalitelerin azaltılması ve vergi görevlilerinin belirli bir formasyona sahip olması psikolojik vergi baskısının hafifletilmesine hizmet edecektir (Reynaud: 1966, s.26).

Bu noktada gerek matematiksel gerekse psikolojik vergi yükünün oluşumunda yeni vergi uygulamalarının ve mevcut vergi oranlarının da belirleyici bir özellik ortaya koyabileceğinden söz edilebilir. Aynı zamanda vergi-birey ilişkisi dahilinde yeni uygulamaya konulan vergilerin veya mevcut vergilerde yapılacak oransal değişikliklerin nasıl bir tutum ve davranış biçimine neden olabileceği konusu da önem arz etmektedir.

Bir vergileme karşısında psikolojik tutumun hangi tepkisel sonuçları doğurabileceğinin izahı özellikle vergi oranlarında meydana gelebilecek değişimlere bağlı olarak yapılmaktadır. Bilhassa vergi oranlarındaki artışa paralel olarak bireylerin hem tutumsal hem de davranışsal yönde olumsuzluklar ortaya koyduğu ve bu olumsuzlukların vergi oranlarındaki yükseliş nisbetinde artabileceği kabul edilmektedir. Vergi oranları arttıkça mükellefler, olumlu tutumlardan olumsuz tutumlara doğru bir eğilim sergileyebilmekte ve sırasıyla sempati (sevimli bulma),

apati (ilgisiz veya isteksiz kalma), antipati (hoşnut olmama) ve ileri düzeyde vergi alerjisi olarak da nitelendirilen nefret yönünde tutumlar ortaya koyabilmektedirler. Vergi oranlarındaki artışa bağlı olarak açığa çıkan bu tutumlar; sırasıyla kabul, pasif tepki ve aktif tepki biçiminde davranışlar açığa çıkarabilmektedir. Bu bilgiler ışığında apati ve sempati tutumunun kabul davranışı açığa çıkartacağı ve bunun da vergisel perspektifte gönüllü uyumu ifade edeceği söylenebilir. Diğer taraftan, antipati tutumunun davranışsal manada pasif tepki meydana getirebilmesi ve bu durumun da vergi uygulamaları bağlamında vergiden kaçınma, yatırımdan vazgeçme, tüketimi kısma, aylaklığı tercih etme ve vergiyi yansıtma biçiminde reaksiyonlar ortaya çıkarabilmesi mümkündür. Öte yandan, nefret tutumunun aktif tepki doğurabileceği ve bu tepkinin de vergisel boyutta vergi kaçakçılığı, verginin reddi ve vergi isyanına karşılık gelebileceği kabul edilmiştir (Aktan vd: 2012, ss.186-191). Bu bağlamda Muter vd. (1993) tarafından Türkiye'de yapılan bir çalışma, piskolojik vergi yükünün hissedilme derecesi arttıkça vergi artışlarına karşı reaksiyonun da giderek olumsuzlaştığını ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda psikolojik nitelik içeren ve vergiye uyarlanabilen kavramların vergi uygulamaları dahilinde nasıl bir sonuç ortaya koyabileceği önemli hale gelmektedir. Bu bilgiler ışığında alkol vergilerinin değerlendirilmesi, pekiştirici bir görünüm ortaya koyabilir.

Alkol vergilerinin düşük düzeyde salındığı bir ortamda düzenli alkol tüketenlerin vergilere karşı genel olarak sempatik bir tutum içerisine girebileceklerinden ve bu vergilere karşı her hangi bir tepki ortaya koymayacaklarından söz edilebilir. Dolayısıyla bu durum, salınan vergileri kabul etme davranışı açığa çıkaracaktır. Alkol vergilerinin yükselmesiyle beraber alkol kullanıcıları, özellikle gelir seviyelerine bağlı olarak sempatik tutum yaklaşımından uzaklaşacaklardır. Yükselen vergi oranlarına karşı bir ilgisizlik ve isteksizlik eğilimi ortaya koymaya başlayan alkol tüketicileri kararsızlık hali içine girebileceklerdir. Bu kararsızlık hali içinde kalma süresi alkol kullanıcılarının bağımlılık derecesine göre değişebilecektir. Davranışlarını hala değiştirmeyen kullanıcılar, alkol üzerindeki vergi oranlarının daha da yükselmesiyle tüketimlerini kısma, fiyatı nispeten daha ucuz olan ürünlere yönelme gibi pasif nitelikli tepkiler ortaya koyacaklardır. Alkol

üzerindeki vergilerin yüksek düzeylerde seyretmesi halinde ise alkol tüketicileri gelir ve bağımlılık düzeylerine bağlı olarak kayıt dışına yönelme, vergiyi reddetme ve vergi isyanı girişimlerinde bulunma gibi aktif tepkiler sergileyebileceklerdir.

2.1.3 Vergilerin Algılanması Olgusunun Birey Psikolojisi Kapsamında Değerlendirilmesi

Vergilerin algılanması konusunu da vergi psikolojisi literatürü içerisinde değerlendirmek gerekir. Çünkü bireylerin bir takım zihni ve fiziki faktörlerin etkisiyle vergi olgusunu farklı biçimlerde algılama eğilimleri söz konusu olabilir. Bununla beraber bireylerin vergileri farklı biçimde algılamaları, sosyal psikoloji literatündeki sosyal algılama kavramı ile de uyumlu bir görüntü sergilemektedir.

Sosyal algılama kavramı, algılamanın sadece fizyolojik etmenlere bağlı kalmadığını, soyut nesne ya da olayların farklı insanlar tarafından farklı biçimlerde algılandıklarını ve dolayısıyla aynı nesneye ilişkin algılamaların, her zaman aynı sonuçları açığa çıkartmadıklarını ortaya koymaktadır (İnceoğlu:2010, s.94). Bu kapsamda vergileri de soyut bir nesne olarak değerlendirmek mümkündür.

Vergi soyut nesnesinin algılanması hususunu, öncelikle sosyal psikoloji literatürü içerisinde sıkça işlenen adalet nesnesinin algılanması hususu ile açıklamaya çalışmak, anlamlı sonuçlar açığa çıkartacaktır.

Adalet algısı literatürde, bireylerin doğrudan adaletle ilgili değerlendirmelerini ortaya koyan ve adalet hakkındaki kanılarını açığa çıkaran bir kavram olarak nitelendirilmektedir (Mueller ve Kim:2008, s.124). Vergi algılaması ise, sıklıkla kamu faaliyetleri ile ilişkilendirilmektedir. Çünkü bu faaliyetler, vergi ödeyicilerinin hem davranışları hem de onların vergi adaletine ilişkin tutumları üzerinde etkilere sahiptir. Dolayısıyla vergilerin algılanması ile vergi ödeyicilerinin tutum ve davranışlarını etkileyen kamusal faaliyetlerin algılanması arasında bir etkileşimin varlığından söz etmek mümkündür (Pedone: 2009, s.24). Bu bağlamda Muter vd. (1993) tarafından Türkiye'de yapılan bir çalışma, gelir vergisi mükelleflerinin ödedikleri vergi ile kamu hizmeti arasında bağ kurmaya çalıştıklarını göstermektedir. Ayrıca vergilerin algılanması ile toplumdaki vergi ahlakı arasında yakın bir ilişkinin

var olduğu da bilinmektedir (Gülten: 2013). Hatta bireyler, kendi vergi yüklerini kamu hizmetlerinden sağladıkları yararlara kıyasla daha yüksek algılayarak vergi adaletinin yıpratılmasına dönük davranışlar ortaya koymaktadırlar (Önder:1992, s.52). Dolayısıyla mükelleflerin vergi algılamasını kuvvetlendirici düzenlemelerin yapılması önem arz etmektedir (Taşkın:2010, s.87).

İnsanların vergilere karşı algılarının olumsuz yönde olmasının veya vergilerin insan algısında bozucu bir etki meydana getirmesinin birkaç nedeni olabilir. Bir taraftan vergilerin bir ödeme aracı olma özelliği, diğer taraftan da vergi ödemeye yönelik pozitif çağrışımların yoksunluğu, insanların vergiye karşı algılarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Rosenberg: 1996, s.227). Bu bağlamda Yılmaz ve Şeker (2007) tarafından Türkiye'de yapılan bir araştırma, devlet olgusunun bireyler tarafından vergiyi çağrıştırdığını da ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bu araştırma, bireylerin vergi algılamaları ile devleti algılamaları arasında bir ilişkinin olduğunu göstermekte ve bireylerin vergilere karşı algılarının olumsuz olduğu durumlarda devleti de olumsuz bir biçimde değerlendirebileceğini ortaya koymaktadır.

Christian (1994), bireylerin gelir düzeylerindeki farklılıkların nasıl bir vergi algılaması oluşturduğunu ve buna bağlı olarak nasıl bir davranış ortaya koyduğunu incelemiştir. Bu çalışma, gelir seviyeleri yüksek düzeyde olan bireylerin, düşük olanlara kıyasla daha az vergi kaçırdıklarını göstermektedir. Bu araştırmaya göre gelir düzeyleri yüksek olan bireyler, vergi kanunlarındaki imkanları kullanarak vergi kaçırmak yerine vergiden kaçınmayı daha fazla tercih ederlerken, gelir düzeyleri düşük olan bireyler tam tersi bir eğilim sergilemektedirler (Aktaran Slemrod: 2007, s.30). Bu araştırmaya ilave olarak Yıldız ve Saruç (2007) tarafından Türkiye'de vergi algısı ile ilgili yapılan bir çalışma, algılanan vergi adaletinin çok düşük seviyelerde olduğunu ortaya koymaktadırlar. Aynı çalışmada, mükellefler dolaysız vergileri adaletsiz olarak algılamakta ve vergi cezalarının adil olarak uygulanmadığını düşünmektedirler.

2.1.4 Vergilemenin Etkilerinin Bireylerin Psikolojileri Açısından Değerlendirilmesi

İkdisadi çerçeve içerisinde ele alınan vergileme olgusunun bireyin davranışlarını inceleyen psikoloji literatürüne uygulanması, bir takım sonuçları beraberinde getirmektedir.

Psikoloji literatürüne göre bireyin içsel motivasyonu, dışsal müdahaleler yoluyla bir takım zararlara uğramaktadır. Bu dışsal müdahaleler ödül bile olsa içsel motivasyonu olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca iktisadi perspektiften devletin vergiler yoluyla sağlayacağı teşvik ve yaptırımların da bir bireyin psikolojisi üzerinde olumsuz etkiler oluşturacağı iddia edilmektedir. Dolayısıyla böyle bir etki altında kalan bir bireyin vergi ahlakının zedelenebileceğinden de söz edilmektedir (Feld ve Frey: 2007, ss.105-107). Bu durum kayıtdışı ekonomilerin mevcudiyetinde daha belirgin bir biçimde ortaya çıkmaktadır (Bird vd:2004, s.25-26). Bu bağlamda Organ ve Yegen (2013) tarafından Türkiye'de yapılan bir çalışma, vergi aflarının vergi ahlakı üzerinde olumsuz etki oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Bununla beraber, kullanılan kaynaklar konusunda hesap vermeyen ve şeffaf bir tutum ortaya koymayan hükümetlerin varlığı da vergi ahlakında bozulmaya neden olmaktadır (Torgler:2011,s.14).

Dolayısıyla psikolojik açıdan dışarıdan gelen müdahaleleri zorlayıcı olarak algılayan ve sadece bu zorlayıcılık nedeniyle içsel motivasyonu bozulabilen bireyler, (Feld ve Frey: 2007, ss.105-107) hükümetlerin ortaya koyduğu bir takım güven eksiklikleri sebebiyle de daha fazla vergi ahlakı sorunu sergileyebileceklerdir. Bu bağlamda Torgler ve Schneider (2006)'in hükümetlere güven ile vergi ahlakı arasında anlamlı pozitif bir ilişkinin var olduğunu gösterdiği çalışma destekleyici niteliktedir.

Ancak bu noktada hükümetlere olan güven duygusunun, sadece vergi ahlakı ile ilişkilendirilmemesine de dikkat edilmesi gerekir. Vergi mevzuatının açık, net ve anlaşılır olmaması gibi nedenler de hükümete güven duygusunu zedelemektedir (Dökmen ve Günel: 2012, s.61-62).

Bu bilgiler ışığında vergilerin toplumun bireyleri üzerinde meydana getirmiş olduğu psikolojik etkilerinin farklı perspektiflerden değerlendirilmesi, konunun pekiştirilmesine yardımcı olacaktır. Burada öncelikle vergi sistemlerinin bireysel ve müşterek çıkarlarla nasıl bir ilişki ortaya koyduğu açıklanacaktır. Daha sonra vergilemenin psikolojik etkilerinin değerlendirilmesinde eğitim ve inanç faktörünün ne ölçüde etkili olduğu konusuna vergi ahlakı bağlamında değinilecektir. Ardından bireylere ilişkin vergisel yükümlülüklere aracı olan mali müşavirlerin bireylerin vergiye yönelik psikolojilerini ne yönde etkileyebileceği üzerinde durulacaktır. Sonrasında sırasıyla; kişisel özelliklerin, bireysel özgürlüklerin ve hükümetlerin bilinçli çabalarının vergi psikolojisi kapsamında değerlendirilmesi yapılacaktır. Son olarak vergi kaçırma, vergiden sakınma ve vergi göçü kavramlarının bireylerin psikolojileri ile ilişkilendirilmesine çalışılacaktır.

Vergilerin, birey tutum ve davranışlarını yaşa, eğitim seviyesine gelir düzeyine vb. faktörlere göre farklı derecede etkilediği bilinmektedir (Demir:2009, s.8) Bununla beraber, inançlar, ahlaki ve sosyal dinamikler vb. olgular da bireylerin vergiye ilişkin tutum ve davranışlarını etkileyebilmektedirler (Çelikkaya: 2002). Tüm bu faktörlerle birlikte vergi sisteminin hukuki temelleri, ülkenin içinde bulunmuş ekonomik şartlar vb. durumlar da bireylerin vergiye yönelik psikolojilerini etkileyebilmektedir (Çomaklı: 2008). Ancak öncelikli olarak, demografik nitelikteki ve diğer faktörlere bağlı kalınmaksızın bireylerin vergi nesnesi ile nasıl bir ilişki içerisinde olduğunun bilinmesi önem arz etmektedir.

Herşeyden önce vergi sistemlerinin, bireysel ve müşterek çıkarlar arasındaki çatışmayı temsil ettiğinin bilinmesi gerekmektedir (Kirchler:2007, s.103). Özellikle bireysel çıkarlar konusunun, belirsizlik koşulları altında bireylerin seçimlerini yaparken kendi çıkarlarını maksimize etmesi ilkesi ile örtüşmesi, (Wenzel:2002, s.41) vergilendirme ile birey arasındaki ilişkinin daha belirgin bir biçimde açığa çıkmasını gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla bu bilgiler ışığında bireysel çıkar faktörünün, temel nitelikli bir psikolojik etki açığa çıkaracağı söylenebilir.

Diğer yandan bireysel çıkarlar konusu ile ilişkili müşterek çıkarlar konusunun da ele alınması gerekmektedir (Kirchler:2007, s.103). Müşterek çıkarlar konusunun

net bir biçimde anlaşılabilmesi için mükelleflerin vergi kaçırma eğilimlerinden faydalanmak anlamlı olur. Bireysel çıkar perspektifinden bireylerin tek tek vergi kaçırma eğilimleri, kamu mallarının sunumu açısından sorun oluşturmayabilir. Fakat vergi kaçırma eğilimleri, bireylerin sosyal normlar çerçevesinde kendilerini bir gruba ait hissetmesi ve buna göre tavır ortaya koyması kapsamında değerlendirildiğinde, daha büyük sorunlar açığa çıkarabilecektir. Bu sorunlar, bireysel çıkar maksimizasyonu yerine bir grubun kendi menfaatlerini en çoklaştırması eğiliminin benimsenilmesinden ileri gelmektedir. Böyle bir eğilim de kamu mallarının toplumda yeterince sunulamaması ve dolayısıyla herkesin refahının azalması sonucunu doğuracaktır (Wenzel:2002, s.42-44). Dolayısıyla bir taraftan bireysel çıkarların diğer taraftan da müşterek çıkarların savunulması, hem psikolojik hem de sosyolojik etkilerin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Vergilemenin psikolojik etkilerinin değerlendirilmesinde eğitim ve inanç faktörü de önemli belirleyiciler olarak ele alınmaktadır.

OECD'nin vergi ahlakı üzerine yapmış olduğu bir çalışma, vergi ödeme yükümlülüğü ile ilgili olarak inançların pozitif tutumlara yönlendirme konusunda etkili olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu çalışmaya göre inançlı insanlar, vergi ödemelerine karşı daha olumlu tutum sergilemektedirler (OECD:2013, s.3). Bu bağlamda Baloğlu vd. (2010) tarafından Türkiye'de yapılan bir araştırma dikkat çekici sonuçlar açığa çıkartmıştır. Bu araştırma, dini değerler ile vergi kanunlarının tezatlık oluşturmadığını ortaya koymuştur. Aynı zamanda bu araştırmaya katılanların çoğu toplumsal değerler açısından dinin önemli bir faktör olduğunu ve vergi ödemeyi teşvik için dini değerlerden yararlanılabileceğini de ifade etmiştir.

Yine aynı çalışma, daha eğitimli insanların vergi ödemelerine karşı daha pozitif bir yaklaşım ortaya koydukları sonucuna varmaktadır (OECD:2013, s.3). Bu sonucu, Güngör Göksu ve Saruç'un (2012) Türkiye'de vergi uyumu ile ilgili olarak yaptığı araştırma bulguları da kısmen desteklemektedir. Bu çalışmada vergiye karşı bilinç düzeyindeki düşüklük, eğitim seviyesindeki yetersizlikle ilişkilendirilmektedir. Bu netice, vergi bilinci ile vergi uyumu arasında sıkı bir ilişkinin varlığını da göstermektedir (Buyrukluoğlu ve Erasa: 2012, s.122).

Bu bağlamda Taytak (2010), yaptığı araştırmada eğitim düzeyinin vergi uyumunun sağlanmasında önemli bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte Çelikkaya ve Gürbüz'ün (2008) Türkiye'de yaptığı bir çalışma, eğitim seviyesi yükseldikçe verginin nereye harcandığı konusunda duyarlılığın arttığını da göstermektedir. Dolayısıyla eğitim süreci içerisinde vergi bilincinin arttırılmasına yönelik her türlü çaba, özellikle devletlerin gelecekte elde edecekleri vergi hasılatları açısından verimli sonuçlar açığa çıkartabilecektir (Şenyüz: 1995, s.35).

Vergileme ile birey psikolojisi arasındaki etkileşimde, bireylere ilişkin mükellefiyetlerin yerine getirilmesine aracı olan mali müşavirlerin de rol oynadığı bilinmektedir. Mali müşavirlerin, vergi idaresi ile mükellefler arasındaki ilişkinin bir nevi temsilcisi konumunda olduğunu söylemek mümkündür. Onlar, mükelleflerin vergi bilincini olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedirler.

Bu bağlamda Ünsal (2000) tarafından Türkiye'de yapılan ve mükellefler ile mali müşavirler arasındaki ilişkinin ayrıntılı bir biçimde ortaya çıkarıldığı bir çalışmadan söz etmek yerinde olacaktır. Ünsal'a (2000) göre bir takım vergi uygulamalarına tepki gösteren mükellefler, bu tepkilerini belli ölçüde muhasebecilerine de yansıtmaktadırlar. Ancak bu araştırma, mükellef tepkilerinin geçici olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durumu, aynı araştırmada ortaya çıkan mükelleflerin eğitim seviyesinin düşüklüğü ve mükelleflerin bir takım belgeleri istenilen süre içerisinde mali müşavirlerine iletmemesi gerçeği ile ilişkilendirmek mümkündür. Çünkü vergi uygulamalarını algılama kapasitesi düşük olan ve sorumluluklarını zamanında yerine getiremeyen mükellefler, muhasebecilerine güvenmek zorunda kalabilmektedirler. İşte bu sonuçlar, mali müşavirlerin her hangi bir vergi uygulaması karşısında mükelleflerin ve dolayısıyla bireylerin psikolojileri üzerinde yönlendirici bir potansiyele sahip olabileceğini göstermektedir.

Kişisel özellikler de vergilemenin psikolojik etkilerinin değerlendirilmesinde önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Çoğu ampirik çalışmada dikkate alınan ve kişisel özelliği doğrudan yansıtan cinsiyet, yaş gibi faktörler, vergi psikolojisi kapsamında yapılan çalışmalarda da önemli rol üstlenmektedirler.

Öte yandan vergilerin karşılıksız olması ve zorunluluk içermesi, bireylerin kendi hür iradeleri ile hareket etme imkanını zora sokmaktadır. Vergi uygulamalarının bireylerin özgürlükleri ile alakalı olma yönü, vergi psikolojisi açısından önemli sonuçlar ortaya koymaktadır.

Bir birey, özgürlük derecesine bağlı olarak her hangi bir vergi uygulamasına karşı bir takım davranışsal tepkiler ortaya koyabilecektir. Yeni uygulamaya koyulan her hangi bir vergi, hissedildiği anda azami özgürlük imkanları dahilinde vergiden kaçınma eğilimi açığa çıkartacaktır (Schmölders:1976, s.146). Yani vergiyi doğuran olayın açığa çıkmaması için çaba sarf edilecektir. Eğer ki vergiyi doğuran olayın oluşmasına mani olunamazsa ister istemez verginin ödenilmesi zorunluluğu ortaya çıkacaktır (Turhan:1998, s.234). Bireylerin özgürlüklerinin kısıtlandığı bu ödeme safhasında, vergi yükleri bir biçimde devredilmeye çalışılacaktır (Schmölders:1976, s.146). Eğer bu da başarılamaz ise yükümlüler vergiyi üstlenmek zorunda kalmaktadırlar. Bu durumda da iki farklı tepki eğiliminden söz etmek mümkündür. Yükümlüler, vergiler sebebiyle oluşan kayıpları ya daha fazla çalışarak ya da tüketim veya tasarruflarını kısarak telafi etme yoluna gitmektedirler (Turhan:1998, ss.234-235). Nihayetinde vergi uygulamalarının bireylerin psikolojileri üzerinde bir biçimde etki oluşturmaları ve bireylerin mevcut imkanları dahilinde bu etkilere karşı davranışsal tepkiler geliştirmeleri kaçınılmaz olmaktadır.

Hükümetlerin bilinçli çabaları da vergi psikolojisi çerçevesinde önem arz etmektedir. Hükümetler bir taraftan toplumsal faydaya hizmet etmek adına bir takım ürünlerin kullanımını teşvik ederken, diğer taraftan toplumsal zarara sebebiyet verebilen ürünlerin kullanımlarını da engellemeye çalışmaktadırlar. Böylece toplum fertlerinin psikolojileri üzerinde baskılar oluşturularak onların tutum ve davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Örneğin; atıkların azaltılması amacına yönelik olarak vergileme yoluyla davranışların istenilen yönde değiştirilmesi arzu edilebilir. Bu kapsamda bir taraftan daha dayanıklı ürünlerin satınalınması için daha fazla teşvik sağlanırken diğer yandan bakım onarım işleri üzerine daha düşük bir vergi salınabilir. Öte yandan tek kullanımlık ürünler için daha yüksek bir vergileme hayata geçirilebilir (Council of

Europe:2008, s.68). Bu örneklerin hepsi, tüketici davranışlarının kalıplarını değiştirmeye yönelik çabalar olarak nitelendirilmektedir. Özellikle çevre kirliliği ile ilgili olarak yapılan birçok düzenleme de tutum ve davranışlar üzerinde önemli etkiler oluşturabilmektedir.

Bu bağlamda ekolojik vergilerin, insanların çevresel yönden olumsuz tutum ve davranışlar sergilemesininin önüne geçmek veya onların daha iyi bir tutum ve davranış ortaya koymasının yolunu açmak gayesi ile uygulandığı görülmektedir. Örneğin; hibrit arabaların[2] kullanımı teşvik edilerek insanların çevreye duyarlı tutum ve davranış sergilemesi sağlanabilmektedir (Russell:2011,s.178). Bu durum, hükümetlerin vergiler yoluyla bireylerin hem tutumlarını hem de davranışlarını değiştirebileceğini de ortaya koyabilmektedir. Vergiler kanalıyla bir taraftan insanların düşünce ve inançlarını temsil eden bilişsel tutumlar değiştirilmeye çalışılarak bu yönde davranışsal eğilimlerin açığa çıkması söz konusu olabilmekte diğer yanda da davranışsal eğilimlerin gerçek bir davranışa dönüşme imkanı kuvvetlenmektedir.

Vergilemenin bireyler üzerindeki psikolojik etkilerinin değerlendirilmesinde vergi kaçırma, vergiden sakınma ve vergi göçü[3] olgularının da dikkate alınması gerekmektedir. Çünkü bu olgular, psikolojik açıdan bir takım negatif davranışsal sonuçlar ortaya koymaktadır. Bu üç olgu, birbirinden farklı tanım ve anlamlar içermektedir. Yapılan ampirik araştırmalar neticesinde vergi kaçırma, yasadışı ve ahlaki olmayan bir algı ortaya koyarken vergiden sakınma, yasal ve ahlaki bir algı açığa çıkarmaktadır. Vergi göçü ise yasal fakat ahlaki olmayan bir olgu olarak değerlendirilmektedir (Kirchler:2007, ss.45-47).

Vergi kaçırma ve vergi göçü konusu daha çok gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin psikolojik durumunu ortaya koymaktadır. Bu iki olgu ile tüketim vergileri mükelleflerinin vergi psikolojisi kapsamındaki tutumunu değerlendirmek güçtür. Tüketim vergilerinin bireylerin psikolojileri üzerindeki etkilerinin açığa

[2] Hibrit araba, iki veya daha fazla enerji kaynağı kullanan araçlardır. (Çevirimiçi) http://enerjienstitusu.com/2012/06/27/hibrit-araba-otomobil-nasil-calisir-nedir/ 23.09.2014

[3] Vergi göçü, bireylerin kendi ülkelerindeki ağır vergilerden kaçınmak için ikametgahını ve vatandaşlığını başka ülkelere taşımasına denir. GİB, Vergilendirme-Taxation, Sayı 15, Ocak 2013, s.6

çıkarılması durumu, ancak vergiden sakınma konusu göz önünde bulundurularak izah edilebilir.

Vergiden sakınma yoluyla tüketim vergilerinde üç farklı psikolojik tepki açığa çıkmaktadır. Bir taraftan vergilendirilen her hangi bir malın satın alınmaması biçiminde bir davranış ortaya koyulurken diğer taraftan daha yüksek vergilendirilmesi öngörülen mallardan uzun dönem ihtiyacına göre fazla alım yapılması suretiyle davranışsal bir tepki geliştirilebilmektedir. Öte yandan vergilemenin söz konusu olmadığı ortamlardan faydalanmak yoluyla bir davranış biçimi de oluşturulabilmektedir (Turhan:1998, s.236).

2.2 Tutum Olgusunun Davranışlar ve Tutuma İlişkin Temel Kavramlar ile İlişkilendirilerek Değerlendirilmesi

Tutum olgusu, gerek sosyal psikoloji ve gerekse davranış psikolojisi literatüründe sıkça işlenen konuların başında gelmektedir. Doğrudan davranışlarla ilişkilendirilmesi, tutumların en belirgin özelliklerinden birini ortaya koymaktadır. Bununla beraber tutumlar, bünyesinde barındırdığı unsurlar itibarıyla karmaşık bir görünüm sergilemektedirler. Öte yandan tutumların, sosyal psikolojide ele alınan bazı temel kavramlarla da etkileşim içinde olduğu bilinmektedir.

Bu bağlamda öncelikle tutum olgusu teorik çerçevede ele alınacaktır. Ardından tutumun nasıl ve niçin oluştuğunun izahı yapılacaktır. Sonrasında tutum değişikliği olgusu açıklanmaya çalışılacaktır. Devamında tutum davranış ilişkisini belirleyen faktörlere ve planlanmış davranış teorisine değinilecektir. Son olarak tutum ile ilişkili temel kavramlar değerlendirilecektir.

2.2.1 Tutum Olgusunun Teorik Çerçevede Ele Alınması

Bu başlık altında ilk olarak tutumun teorik çerçevede tanımı, kapsamı ve öneminden bahsedilecektir. Daha sonra tutumun özellikleri ve kaynağı hakkında özlü bir izahat yapılacaktır. Ardından tutum ve tutum nesneleri arasındaki ilişkinin esaslarına değinilecektir. Bu başlık altında son olarak tutumların kuvvet derecelerinin bireylerin tercihleri üzerindeki etkileri konusunda bir değerlendirme yapılacaktır.

2.2.1.1 Tutumun Tanımı, Kapsamı ve Önemi

Tutum, kısaca birey için anlam taşıyan ve bireyin gözlemlenebilen davranışlarından açığa çıkan (Kağıtçıbaşı:2013, ss.110-111) öğrenilmiş davranış modeli olarak tanımlanmaktadır (Whaples ve Ryden: 1975, s.12). Aynı zamanda tutum, tepki vermek için hazır olma sürecini de ifade etmektedir (Oskamp ve Schultz: 2005, s.8).

Tutumlar, gözlemlenebilir davranışlardan elde edilen sonuçlara göre değerlendirilmektedirler. Dolayısıyla bu durum tutumları bireye atfedilen bir olgu haline getirmektedir. Yani tutumlar, öncelikle gözle görülebilen davranışlar ortaya koyar, sonra ortaya konulan davranışlar gözlemlenir ve bir tutumun mevcut olduğu konusunda yargıya varılır (Kağıtçıbaşı:2013, s.110).

Örneğin; vergi yükümlüsü bir birey, belirli sebeplerden dolayı vergisini tam ve zamanında ödemeyebilir. Bireyin bu davranışı, onun vergi ödemeye karşı nasıl bir tutuma sahip olduğunu konusunda fikir verebilir. Hatta bu kişinin davranışlarından yola çıkılarak onun vergilere karşı negatif bir tutuma sahip olduğu bile söylenebilir.

Bir nesneye yönelik olarak tutumlar, bir taraftan davranışlara rehberlik eden yönlendirici bir etki ortaya koyarlarken diğer taraftan davranışları motive ederek dinamik bir etki açığa çıkartmaktadırlar (Fazio ve Petty:2008, ss.2-3). Dolayısıyla bu kavramı sadece bir davranış veya bir bireyin yaptığı herhangi bir iş, oluş biçiminde değerlendirmek hatalı olacaktır (Oskamp ve Schultz: 2005, s.8). Bu bilgi ışığında tutumların davranışlara hazırlayıcı bir eğilim açığa çıkarabileceği savunulmaktadır (Kağıtçıbaşı:2013, s.110).

Tutumlar, bir taraftan fiziki ve sosyal çevreden gelen algılamaları biçimlendirerek tutum nesnelerine yönelik değerlendirme yapma imkanı sunarlarken, (Albarracin vd: 2008, s.19) diğer taraftan bir takım öncelikler dahilinde nesne veya durumlara ilişkin inançların kalıcı bir biçimde teşekkülüne de ortam oluşturmaktadırlar (Whaples ve Ryden: 1975, s.12).

Tutumlar, bir yandan insanların hayatta kalma nedeni olarak ifade edilirken, diğer yandan da pskilogların insan davranışlarının tam olarak açıklanmasında

başvurdukları yegane kavram olarak değerlendirilmektedirler (Albarracin vd :2008, s.111).

Ayrıca tutumlar, beğenilen tutumların gelişimine yardımcı olmakta ve beğendiğimiz şeylerin bir benzeri biçimde açığa çıkmaktadırlar. Bu açığa çıkış ise yavaş yavaş, bilinçsiz ve tesadüfi olarak gelişme eğilimi gösterir. Aynı zamanda tutumlar, bireyler için değerli ve fayda verici nitelikte olan fiillerin hayata geçirilmesine de katkı sağlamaktadırlar (Whaples ve Ryden: 1975, s.12).

Tutumlar, bireylerin göstermiş olduğu tepkiler yönünden değerlendirildiğinde negatif ve pozitif tepkiler açısından farklı neticeler ortaya koymaktadırlar. Tutumların öğrenilebilme yönleri göz önünde bulundurulduğunda tutumsal tepkiler, gelecekte meydana gelmesi daha muhtemel olan pozitif sonuçlara neden olmaktadırlar. Aynı zamanda bu tepkiler, ileride açığa çıkması daha az ihtimal olan negatif sonuçlara da sebebiyet vermektedirler (Fazio ve Olson:2003,s.141).

2.2.1.2 Tutumun Özellikleri ve Kaynağı

Tutum için sırasıyla tepki vermeye hazır olma, güdüleme gücüne sahip olma, durağan olma ve değerlendirme içerme biçiminde dört temel özellikten bahsedilmektedir. Tepki vermeye hazır olma, tutum nesnelerine yönelik davranışsal hazır oluşu ifade ederken güdüleme gücü, tutum nesnesi ile ilgili olarak kuvvetli pozitif veya negatif tutuma sahip olmayı ve bu yönde bir davranış ortaya koymayı açıklamaktadır. Öte yandan durağan olma, insanların kolay kolay tutumlarını değiştirmediklerini ve sahip oldukları tutumlar konusunda kararlı olduklarını ortaya koymaktadır (Sakallı: 2010, s.106) . Tabii ki bu durum, kişilik yapısına ve yaşanılan bir takım olaylara bağlı olarak değişebilmektedir (Güney:2012, s.132).

Bu noktada süreklilik göstermeyen bir takım eğilimlerin tutum olarak değerlendirilmesinin mümkün olmayacağının belirtilmesinde fayda vardır. Bir eğilimin tutum olarak değerlendirilebilmesi için o eğilimin uzun süreli mevcudiyetinin söz konusu olması gerekmektedir (Cüceloğlu:2012, s.521). Değerlendirme içerme ise insanların bir tutum nesnesini değerlendirirken içinde bulunduğu duruma göre hareket etmesini veya ilişkide olduğu nesneyi göz önünde

bulundurmasını ifade etmektedir (Sakallı: 2010, s.106). Tutumlar ile ilgili bu dört temel özellik yanında tutumların bilişsel, duygusal ve davranışsal unsurları içermesi de ilave bir özellik olarak dikkate alınmaktadır (Cüceloğlu:2012, s.521).

Kısmen tutumlar kanalıyla öngörülebilen davranışlar, bireylerin bir durum veya bir nesneden fayda-zarar beklentisi süreci sonunda ortaya çıkar. Bir birey için bir durum veya nesne fayda beklentisi oluştururken, diğer bir birey için zarar beklentisi oluşturabilmektedir. Bu beklentiler, tutumların belirleyici özelliğini ortaya koymaktadırlar. Örneğin negatif gelir vergisi, belirli bir eşiğin altında kalanlar için yarar beklentisi açığa çıkarırken yüksek gelirli insanlar için zarar beklentisi oluşturabilmektedir (Kirchler:2007,s.49).

Bu noktada tutumların ortaya koymuş olduğu özelliklerin hangi kaynaklardan edinildiği veya beslendiği konusunun da ele alınması gerekmektedir.

Öncelikle insanların doğuştan tutum sahibi olmadığının bilinmesi gerekmektedir. Bu durumda çevresel faktörlerin etkileri, belirleyici olmaktadır. İnsanlar, yaşantılarının farklı dönemlerinde farklı durum ve ortamlardan etkilenmektedirler (Güney: 2012, s.131).

Tutumlar genel olarak doğrudan deneyim, sosyal öğrenme ve taklit kanallarıyla elde edilebilirler. Doğrudan deneyim, konu ve obje hakkında tutum sahibi olmanın net ve basit bir yolunu ortaya koyarken sosyal öğrenme, başka insanların özellikle de yakın çevrenin dışa vurduğu tutumların benimsenmesini ifade etmektedir. Taklit ise sosyal öğrenmeye yakın bir nitelik gösteremektedir (Kağıtçıbaşı:2013, s127-129).

Örneğin; vergi kaçakçılığı sebebiyle önemli ölçüde para cezasına çarptırılan bir bireyin, yaşadığı kötü tecrübe nedeniyle bir daha böyle bir davranış eğilimi göstermemesi, doğrudan deneyime örnek teşkil edebilir. Diğer yandan, bir çevrecinin katı atıklara yönelik yüksek vergi oranlarını haklı çıkaran açıklamasının belirli bir topluluk tarafından destek görmesi, sosyal öğrenme için iyi bir örnek oluşturabilir. Öte yandan babasının yapmış olduğu işte hiç bir zaman eksik vergi beyanında bulunmadığına tanık olan bir kimse, işin başına geçtiğinde muhtemelen babasının

vergiye yönelik tutumlarını besimseyecek ve büyük bir olasılıkla kendisi de eksik vergi beyanında bulunmayacaktır. Bu örnek ise taklit olgusunu açıklamaktadır.

Tutumlar kaynağını, oldukça farklı ve geniş bir alandan almaktadırlar. Bir yandan komşular, dostlar, arkadaşlar gibi yakın çevre, tutumların kaynağını oluştururken diğer yandan televizyon, internet gibi bir takım teknolojik olanaklar tutumlara yön verebilmektedir. Günümüzde tercihler bloglar, facebook, twitter gibi sosyal paylaşım araçları ile şekillenirken aynı zamanda bu ve buna benzer kaynaklar aracılığıyla kişilerin bir takım fiziki ve sosyal ihtiyaçlarına yönelik tutumlar da şekillenmektedir (Banaji ve Heiphetz: 2010, s.371). Örneğin; insanların vergisel yükümlülüklerini yerine getirirken vergi daireleri yerine internet ortamından faydalanması, vergi tahsiline yönelik olumsuz tutumların azalmasına neden olabilmektedir. Öte yandan fiziki ve sosyal ihtiyaçlarına yönelik beklentilerini daha düşük fiyatlarla sanal ortamlardan karşılayabilen bireyler, yüksek vergiler nedeniyle fiyatlarını üst seviyelerde tutmak zorunda kalan fiziki mağazalara karşı daha olumsuz bir tutum sergileyebilirler.

2.2.1.3 Tutum Nesnesi ile Tutum Arasındaki İlişkinin Esasları

Tutum nesneleri belirli bir durumda tekil veya çoğul insanları, yerleri, düşünce ve fikirleri, durumları, hareketleri içine almaktadır. Dolayısıyla tutum, bu nesnelere yönelik olarak tepki verme eğilimi olarak da değerlendirilmektedir. Ayrıca bir tutum nesnesi, insanların, fikirlerin, durum ve hareketlerin birbirleriyle olan ilişkisinden de ortaya çıkmaktadır (Oskamp ve Schultz: 2005, s.8).

Örneğin; vergi yükümlüsü kişiler, bir grup insan kategorisinde bir tutum nesnesi olarak ele alınırken, bir vergi dairesi cansız bir tutum nesnesi biçiminde vasıflandırılabilir. Öte yandan bir verginin ödenmesi, tutum nesnesi olarak değerlendirilebilirken vergi adaleti, soyut bir tutum nesnesi şeklinde anlamlandırılabilir. Vergi dairesinde vergi borcunu ödeyen yükümlü kişiler için vergi adaleti ise birçok farklı tutum nesnesinin bir araya gelmesiyle oluşan daha geniş bir tutum nesnesini açığa çıkarabilir.

Tutum nesneleri hakkında olumlu veya olumsuz bir yargıya varabilmek için ilgili nesne ile alakalı dolaylı olarak bir bilgi edinmenin söz konusu olması veya doğrudan bir deneyimin yaşanmış olması gerekmektedir. Bu yaklaşımlar dışında tutum nesneleri ile ilgili olarak sağlıklı bir değerlendirmenin yapılması zor gibi görünmektedir (Eagly ve Chaiken: 1998, s.270). Örneğin; vergi muafiyeti nedeniyle vergiye tabi olmayan bir esnaf, her ne kadar vergiye maruz kalmasa da yakın çevresinde yaptıkları iş sebebiyle yüksek vergiler ödeyen arkadaşlarının etkisiyle vergiye karşı olumsuz bir tutum içine girebilir. Bu örnek, dolaylı olarak bilgi edinmenin tutumlar üzerindeki olumsuz etkisini ortaya koymaktadır. Diğer yandan iş hayatına yeni atılan ve o ana kadar hiç bir vergiye maruz kalmayan bir birey, bir işverenin yanında işe başlayıp kendi gelirinden vergi kesintisi yapılana kadar vergiler hakkında olumsuz bir tutum içine girmeyebilir. Aynı birey, kendisinden daha önce iş hayatına girmiş olan arkadaşlarının etkisiyle vergiler hakkında dolaylı bir biçimde olumsuz bir tutum ortaya koyabilir. Bu noktada tutumlar üzerindeki dolaylı etkilerin olumlu veya olumsuz bilgilenme sürecine bağlı olduğu söylenebilir.

Bir tutum, değer yargısı olarak kavramsallaştırılacaksa iki farklı yapıdan söz etmek mümkündür. Birinci durumda tutumlar, ifadelerde farklılık meydana getirmektedir. Yani bir kişi herhangi bir nesneye olumlu yaklaşırken diğeri aynı nesneye olumsuz yaklaşabilir bir başkası da ilgili nesne için tarafsızlığını ortaya koyabilir (Haddock ve Maio:2012, ss.173-174). Örneğin; toplumda vergi nesnesi için insanlar verginin türü ve yapısına göre ya pozitif ya negatif ya da tarafsız bir duruş ortaya koyabilirler.

Nötr nitelikli bir nesne için tutum değişikliğinin açığa çıkabilmesi, mevcut olan pozitif veya negatif nitelikli uyarıcıların oluşturabileceği etkiler aracılığıyla mümkün olmaktadır. Böylelikle tarafsız bir tutum nesnesi, uyarıcılardan gelen olumlu ve olumsuz çağrışımların etkisinde kalarak ya pozitif ya da negatif olarak değerlendirilmektedir. Örneğin; piyasaya yeni çıkan bir ürün, hoş olan veya olmayan bir koku ile ilişkilendirilerek tarafsız değerlendirilme özelliğini kaybedebilir (Petty: 2011, s.17).

Bir tutumu değer yargısı olarak kavramsallaştırmada ikinci hareket noktası ise tutumların kuvvette birbirinden farklı olduğu durumlarda açığa çıkmaktadır. Kimileri her hangi bir nesne, olay, durum veya kişi için zayıf veya yavaş bir ifade ile olumsuzluğunu ortaya koyarken diğer bazıları aynı nesne, olay, durum veya kişi için net veya güçlü bir ifade ile olumsuzluk gösterirler (Haddock ve Maio:2012, ss.173-174). Örneğin; sigara üzerine koyulan yüksek bir vergi için sigara içicilerin bir kısmı sohbet ortamında bir değerlendirme yapma eğilimine yönelirken diğerleri yüksek vergilere karşı bir miting organizasyonu içinde yer alma eğilimi içine girebilirler.

Her pozitif tutumun aynı derecede etki oluşturacağı da beklenmemelidir. Örneğin; satınalınabilir bir tutum nesnesi hakkında olumlu düşünceler içerisinde olan iki kişiden biri bu nesneyi satın alırken bir diğeri sadece beğeni ortaya koyabilir. İşte bu nokta da güçlü tutumların belirleyiciliği açığa çıkmaktadır (Kardes:2011, s.86).

Tutum nesnelerine ilişkin yapılan araştırmalarda sadece davranışlar ve davranış sınıfları esas alınmamaktadır. Bu araştırmalara kişiler, sosyal grup ve politikalar da dahil edilmektedir. Böylelikle tutumlarla ilgili yapılan araştırmalarda farklı alanlara yönelik olarak da analiz ve değerlendirmeler yapılabilmektedir (Eagly ve Chaiken: 1998, s.269). Örneğin; alkol vergilerinin trafik kazaları üzerindeki etkilerinin analiz edildiği bir çalışma, davranışlara ilişkin sonuçlar ortaya koyarken aynı zamanda muhasebeciler, hukukçular gibi sosyal gruplara ilişkin tutumlar hakkında da fikir verebilir.

Tutum nesneleri ile bu nesnelere ait değerlendirme arasındaki ilişki de ayrı bir öneme sahiptir. Bu ilişkinin varlığı, tutumları oluşturduğu gibi aynı zamanda tutumların kalitesinde de belirleyici bir etki meydana getirebilmektedir. Tutumların kalitesi hakkında bu ilişkinin kuvvet derecesine bağlı olarak değerlendirmeler yapılabilecektir (Fazio ve Olson:2003, s.141).

2.2.1.4 Tutumun Kuvvet Derecesinin Bireylerin Tercihleri Üzerindeki Etkileri

Bireylerin tercihleri ile tutumları arasındaki yakın bir bağlantı olduğu bilinen bir gerçektir. Bu noktada tercihleri etkileyen faktörlerin aynı zamanda tutumları da şekilendirebileceği söylenebilir. Kişilerin tercihleri, bir taraftan sosyal dünyanın

farklılıklarından ve insanların sözlü ve davranışsal eylemlerinden diğer taraftan yaşanan olaylardan etkilenmektedir. Dolayısıyla tutumlar tercihleri etkileyen unsurlar tarafından yönlendirilmektedir (Banaji ve Heiphetz: 2010, s.371). Örneğin; çevreci araç kullanımını gelecek nesillerin daha iyi şartlarda yaşayabilmesi için tercih eden bir birey, bu araçlara ilişkin olarak tanınan vergi muafiyetlerini destekleyebilir. Aynı birey, zararlı maddeler açığa çıkaran araçlar üzerindeki yüksek vergi oranlarını, gelecek nesillere yatırım olarak değerlendirerek vergi nesnesi ile ilgili olumlu bir tutum içine girebilir.

İnsanların doğasında var olan her alanda tercihleri doğrultusunda seçim yapma isteği, onların tutumlarını biçimlendirmektedir. Dolayısıyla doğal yaşamı karmaşıklık içeren bireyler, tutumlarını geniş bir sınıflandırmaya tabi tutmak zorundadırlar (Baumeister ve Bushman: 2011, ss.201-202).

Bununla beraber bir yığın seçenek dizisi arasından istenilen veya kararı verilen nesneye kolayca ulaşılmasını engelleyen bazı faktörlerin söz konusu olabileceği de gözden uzak tutulmamalıdır. Ampirik birçok çalışma ile de desteklenen bu faktörlerden biri, seçeneklerin belirlenmesinde tutumların zayıf veya kuvvetli olması durumudur. Doğal olarak zayıf tutum, olumlu ve olumsuz özellikleri göz önünde bulundurulan nesne için az bir etki oluşturacaktır. Diğer yandan güçlü tutum, ilgili nesnenin seçimi üzerinde kuvvetli bir etki meydana getirecektir (Haddock ve Maio:2012, s.183).

Bu noktada en güçlü ve en zayıf tutumların ayırımı için bazı psikolojik faktörlerin ortaya konulmasında da yarar vardır. Bu faktörlerden biri, bireylerin kişisel çıkarları ile alakalıdır. Kişinin kendi çıkarı ile uyumlu konularda kuvvetli tutum ortaya koyacağı beklenilebilir. Diğer yandan siyasal ve dini değerlerle ciddi manada ilişkili konularda güçlü bir tutum eğiliminden söz edilebilir. Öte yandan bireylerin yakın arkadaş ve ailelerine ilişkin konularda da kuvvetli tutumlar sergiledikleri bilinmektedir (Kassin vd:2011, 213).

Bireylerdeki ihtiyaç olgusu da seçenekler arasından istenilen veya kararı verilen nesneye hızlı bir biçimde ulaşılmasını engelleyen faktörlerden biridir. Çünkü bireylerin ihtiyaç duyduğu şeyler, onların isteklerinin önüne geçmektedir. Bu yüzden

bireyler ihtiyaç hissettiği şeyler için olumlu ve olumsuz özellikleri barındıran seçenekler arasından hızlı ve kolay karar verirler. Aksi durumda kararın ne zaman verileceği konusunda belirsizlik söz konusu olmaktadır (Haddock ve Maio:2012, s.183).

2.2.2 Tutumun Nasıl ve Niçin Oluştuğunun Açıklanması

Tutumların nasıl ve niçin oluştuğu konusu, özellikle sosyal psikoloji literatüründe üzerinde önemle durulan bir alanı temsil etmektedir. Dolayısıyla bu bölüm başlığı altında ilk olarak tutumların nasıl oluştuğu konusunda sosyal psikoloji literatürü çerçevesinden kısa bir değerlendirme yapılacaktır. Ardından tutumları oluşturan unsurlar, vergi psikoloijisi çerçevesinden ele alınacaktır. Daha sonra tutumların niçin oluştuğu konusuna değinilecek ve bu konu vergi psikolojisi ekseninde örneklerle anlatılmaya çalışılacaktır.

2.2.2.1 Tutumun Nasıl Oluştuğunun Psikoloji Literatürü Kapsamında İzahı

Tutumların nasıl oluştuğunun anlaşılabilmesi, öncelikle tutum nesnelerinin nasıl meydana geldiğinin bilinmesine bağlıdır. Zihinde tutum nesneleri meydana gelmeden tutumun oluşum sürecinin açıklanması düşünülemez. Dolayısıyla ilk olarak tutum nesnelerinin nasıl oluştuğu konusunun genel psikoloji açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Tutumlar psikolojik açıdan bellek ve yargı öğesi olmak üzere iki farklı unsuru bünyesinde barındırmaktadır. Bellek veya hafıza öğesi, tutum nesnelerinin ve dolayısıyla tutumların kalıcı bellekte temsil edilmesi özelliğini ortaya koyarken yargı öğesi, bir tutum nesnesi ile ilgili olarak belirli zaman ve yerde oluşturulan düşüncelerin değerlemesini ifade etmektedir (Albarracin vd:2008, s.19).

Bellekte tutum nesnesinin temsil edilmesi süreci, nesne etiketinin varlığı ile başlamaktadır. Daha sonra bu nesne etiketi, uygulama prensipleri dahilinde özet değerlendirme ve bu özet değerlendirmeyi destekleyen bilgi yapısıyla şekillenir (Hogg ve Vaughan: 2011, s.179). Örneğin; vergi, bir nesne etiketidir. Bu verginin zorunlu ve karşılıksız olarak kişi ve kurumlardan alınması, etiketi uygulama kuralını

ortaya koymaktadır. Vergilemenin toplumdaki bireylerin gelir, tüketim ve servetini az veya çok azaltması durumu, özet değerlendirme olarak ifade edilebilir. Vergiler sebebiyle kullanılabilir geliri azalacağını bilen insanların vergiden kaçınmaya yönelmelerinin bilimsel olarak ispatlanması da bilgi yapısını oluşturur. Bu süreç ile bellekte tutum nesnesi meydana gelir ve şekillenir.

Bireylerin hafızalarında tutulan veya ayrıştırılan ve herhangi birşeyi ifade eden tutum nesneleri, farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadırlar. Bu tutum nesneleri, bir taraftan soyut veya somut nitelik arz ederken diğer taraftan bireysel veya kollektif özellikler içermektedirler. Örneğin; devletin toplumsal faydayı arttırmak adına korumacı bir rol üstlenmesini ifade eden paternalizm, tutum nesnelerinin soyut yönünü ortaya koyarken, herhangi bir vergi dairesi bu nesnelerin somut yönünü açığa çıkarmaktadır. Diğer taraftan bir vergi dairesi müfettişi, tutum nesnelerinin bireysel yönünü yansıtırken vergi denetleme kurumu memurları bu nesnelerin kollektif yönünü ifade etmektedirler (Eagly ve Chaiken: 1998, s.269).

Bireyler tutumlarını bir taraftan doğrudan tutum nesneleri ile temas yoluyla edinirken diğer taraftan mevcut tutumlarla etkileşim içinde kazanırlar (Whaples ve Ryden: 1975, s.12).

Bireysel eğilimlerin dikkate alındığı tutum oluşum sürecinde bir olay, kurum, nesne, kişi gibi olguların zararlı veya faydalı oldukları varsayımından hareket edilmektedir (Kirchler:2007,s.49). Özellikle tutumu oluşturan bileşenler, tutumlar hakkında önemli bilgileri ortaya koymaktadırlar.

2.2.2.2 Tutumu Oluşturan Bileşenlerin Ele Alınması

Tutumların oluşumunda üç temel bileşenin belirleyici bir konuma sahip olduğu bilinmektedir. Bu temel bileşenler, bilişsel, duygusal ve davranışsal öğeler şeklinde ifade edilmektedir (Hodgets ve Hegar:2008, s.98). Tutum bileşenlerinin bağımsız öğrenme süreçleri içerdikleri ve bu süreçlere göre kodlandıkları kabul edilmektedir (Fazio ve Petty:2008, s.9).

Bu bağlamda öncelikle tutumların bilişsellik boyutuna değinilecektir. Ardından sırayla tutumların duygusallık ve davranışsallık öğelerinden bahsedilecektir.

Sonrasında tutumlar ile alakalı bu üç öğe, vergi psikolojisi kapsamında değerlendirilecektir. Son olarak tutum öğelerinin birbirleriyle olan etkileşimine değinilecektir.

Tutum nesnesine ait düşünce, inanç ve özellik ile ilişkilendirilen tutumların bilişsellik boyutu (Haddock ve Maio:2012, s.175) tutum nesneleriyle ilgili inandığımız bir takım hususları göz önünde bulundurmaktadır. Bu hususlardan birisi, tutum nesnelerinin sahip olduğu istenilen veya istenilmeyen özellikler olarak belirtilirken, bir diğeri tutum nesnelerinin ortaya çıkaracağı arzu edilen veya edilmeyen sonuçlar olarak ifade edilmektedir (Fazio ve Olson:2003,s.141). Tutumlar öncelikli olarak nesnelere ait olumlu ve olumsuz yönlerin değerlendirilmesi biçiminde kendini göstermektedir (Haddock ve Maio:2012, s.175).

Örneğin; yükümlüler, yeni bir vergi uygulamaya konulduğunda bununla ilgili bir değerlendirme yaparken, öncelikle bu vergiye ilişkin olumlu ve olumsuz yönleri kendi perspektiflerinden ele alırlar. Aynı yükümlüler, bu doğrultuda yeni uygulamaya konulan vergiyi uygulamadaki diğer vergilerle ayrıntılı bir şekilde karşılaştırma imkanına kavuşurlar. Böylelikle kişiler için farklı vergilere karşı farklı tutumlar sergileme olanağı açığa çıkar.

İnançları temel alan tutumların bilişsellik öğesi, yapısında genellik ve farklılışma derecesi gibi unsurları barındırmaktadır. Genellik veya özgüllük unsuru, tutumların ne derece genellik içerdiğini ortaya koyarken farklılaşma derecesi tutumların bünyesindeki bilişsel yoğunluğun niceliksel yönünü açığa çıkartmaktadır. Bir tutum içindeki inanç tabanlı bilişsel öğeler arttıkça farklılaşma derecesi de o nispette artmakta veya bir tutum nesnesine yönelik inanca ilişkin öğeler azaldıkça farklılaşma derecesi de o nispette azalmaktadır. Farklılaşmış inanç öğesinin mevcut olmadığı durumda ise basit tutum denilen kavram ortaya çıkmakta ve bu durumda da değişime karşı direnç söz konusu olamamaktadır (İsen ve Batmaz:2006,s.282).

Bilişselliğin öğesi olarak kabul edilen genellik ve farklılaşma derecesini, vergi uygulamaları perspektifinden ele almak mümkündür. Bireyin çevre veya sağlık vergilerine karşı tutumu, bilişselliğin genellik öğesi çerçevesinden değerlendirildiğinde özgül bir tutum olarak nitelendirilebilir. Aynı bireyin her türlü

vergiye ilişkin tutumu ise genel bir tutum ortaya koymaktadır. Bilişselliğin diğer bir öğesi olan farklılaşma derecesinin vergi uygulamaları yönünden ele alınması ise daha detaylı bir görünüm açığa çıkarmaktadır. Örneğin; bir birey, halktan toplanan vergilerin doğru yerlerde kullanılmadığına ilişkin bir tutum içerisinde ise ve aynı birey bu tutumunu yeterince sunulamayan kamu hizmetlerinin varlığı, devlet yapısı içerisinde yapılan gereksiz harcamalar gibi inanç veya düşüncelerle pekiştiriyorsa, farklılaşmış bir tutumun ortaya çıktığından söz edilebilir.

Tutumların duygusal bileşeni, tutum nesnesi ile alakalı hisler ve duygularla ilişkilendirilmektedir (Haddock ve Maio:2012, s.176). Duygusal tepkilerden meydana gelen bu tutum bileşeni, bilişsellikten daha farklı bir yapı ortaya koymaktadır (Fazio ve Olson:2003,s.141). Bu bileşen, bir bireyin tutum nesnesi ile etkileşim içine girdiği sırada açığa çıkmaktadır (Haddock ve Maio:2012, s.176). Tutum nesneleri için duygusal tepki, pozitif ve negatif hisler biçiminde net bir ayırım sergilemektedir (Fazio ve Olson:2003,s.141). Örneğin; birçok insan örümceklere karşı korku hissetmektedir. İşte bu negatif hisler, örümcekle ilgili olarak negatif tutumların oluşmasına zemin oluşturabilmektedir (Haddock ve Maio:2012, s.176).

Geçmiş davranışlara yönelik bilgi veya davranışsal niyetler biçiminde ifade edilen (Fazio ve Petty:2008, s.9) davranışsal bileşen ise, inanç ve duygularla tutarlı bir davranma eğilimini ortaya koymaktadır (Bilgin ve Özdemir:2013 s.160).

Tutumlara ilişkin davranışsal öğe, herhangi bir etkiye karşı bireyi tepki verme eğilimine yöneltebilirken aynı zamanda bireye davranışta bulunma ortamı da hazırlamaktadır. Bir konu hakkında duygu ve kanıya sahip olmayı da ifade eden bu öğe, Duygusal ve kuralcı nitelikli davranışların açığa çıkmasına öncülük etmektedir. Duygusal davranış, negatif ve pozitif duygular temelinde tutum nesnesine yaklaşma, karşı koyma ya da kaçınma eğilimleri açığa çıkartmaktadır. Öte yandan kuralcı nitelikteki davranışlar, inançlara bağlı doğru davranışların neler olduğu konusuna açıklık getirmektedirler (Tutar,2012,ss.195-196).

Tutumların üç temel taşı olarak nitelendirilen bilişsellik, duygusallık ve davranışsal eğilimler içinde olma hali, vergi psikolojisi çerçevesi içerisinde kişiye göre değişebilen bir farklılık göstermektedir. Örneğin; vergilerin özgürlükleri

kısıtladığı veya olumlu bir yaklaşımla vergi teşviklerinin iktisadi kalkınmaya destek oluşturabileceği düşüncesi, bilişselliği ortaya koymaktadır. Devletin vergi adaleti sağlama girişimlerinin oluşturduğu olumlu veya olumsuz hisler, vergilerin adil gelir dağılımını sağlayıp sağlayamayacağı ile ilgili hisler veya sosyal refahı olumsuz yönde etkileyen dışsallıkların vergiler yoluyla içselleştirilip içselleştirilmediği ile ilgili hisler tutumların duygusallık yönünü açıklamaktadır. Tutumun davranışsallık yönü ise bir nesneye ilişkin olarak eyleme yönelik olumlu veya olumsuz eğilimleri ortaya koymaktadır. Örneğin; günde bir paket sigara tüketen birinin yüksek vergiler sebebiyle sigara tüketimini haftada bir güne indirme niyeti ve isteği onun davranışsal eğilimini açığa çıkartmaktadır (Kirchler:2007,s.49).

Tutumların oluşum ve değişim sürecinde yönlendirici bir güce sahip olan bilişsel, duygusal ve davranışsal öğeler ya birlikte ya da ayrı ayrı etki oluşturma özelliğine sahiptirler (Fazio ve Olson:2003, s.140).

Bir tutum objesi değerlendirilirken tutumları oluşturan duygusal, bilişsel ve davranışsal öğeler birbirleriyle örtüşmüyor olabilir (Maio ve Haddock: 2007,s.566). Zaten bu üç bileşenin gerek kendi içerisinde gerekse birbirleri ile olan münasebetlerinde tutarlılık göstermesi de beklenmemelidir (Oskamp ve Schultz: 2005, s.11).

Buna rağmen genel eğilim, bu bileşenlerin bir şekilde sinerji oluşturması yönündedir. Tutumları oluşturan bileşenlerin arasındaki çatışmaların yoğunluğuna rağmen bir (X) kişisi herhangi bir (Y) objesi hakkında olumlu yönde inanç, his, davranış eğilimleri içinde olduğu zaman, ilgili (Y) objesi hakkında pozitif tutum sergileme eğiliminde olabilir. Buna karşın (Z) kişisinin aynı tutum objesi hakkındaki inançları, hisleri, davranışsal eğilimleri olumsuz yönde olabilir ve o zaman da bu kişi ilgili tutum objesi hakkında negatif bir tutum sergileyebilir (Maio ve Haddock: 2007,s.566).

Konuya vergi psikolojisi perspektifi ile de bakılabilir. Örneğin; kişisel gelir vergisini devletin varlık sebebi ve kamu harcama aracı olarak değerlendiren bir kişi, vergiyi tam ve zamanında ödeme eğilimi içine girebilir ve büyük olasılıkla da bu yönde bir tavır sergileyebilir. Buna karşın, kişisel bir gelir vergisini kaçınılması

gereken bir durum olarak değerlendiren bir başka kişi ise vergiyi tam ve zamanında ödeme eğiliminden kaçabilir ve büyük bir olasılıkla bu yönde bir tavır ortaya koyabilir. Gerçekte bu davranışlar bir tutarlılık belirtisidir.

Aksi durum, insanlara itici gelebilir. İnsanlar olabilecek bir tutarsızlığın içerisine düşmemek için yeni bir takım bilgiler geliştirirken aynı zamanda mevcut olan duygusal, bilişsel, davranışsal eğilimlerini onaylayan yeni bilgi arayışı içerisine de girebilmektedir (Maio ve Haddock: 2007,s.566). Bu bilgi ışığında kişisel gelir vergisini devletin varlık sebebi ve kamu harcamalarının zorunlu bir finansmanı olarak değerlendiren biri, devletin vergi adaleti yaklaşımı nedeniyle bir tutarsızlık eğilimi sergileyebilir. Aynı kişi, devletin iktisadi canlanmayı arttırmak adına teşvikleri genişletme girişimlerini haklı çıkararak tutarsızlık eğiliminden kurtulabilir.

Bir tutum nesnesine ilişkin bilişsel bir görüş ortaya koyan bir birey, aynı nesneye ilişkin daha önceki görüşünü tamamlayıcı bir inanç ifadesi ortaya koymayabilir. Aynı durum tutumların davranışal niyet bileşeni için de geçerlidir. Fakat duygusal bileşende daha farklı bir durum söz konusudur. Özel bir nesne hakkında iyi ve olumlu duygular içinde olan bir kişi, aynı nesne için daha sonraki bir ifadesinde muhtemelen tamamlayıcı bir görüş ortaya koyabilecektir (Oskamp ve Schultz: 2005, s.11).

Örneğin; vergi nesnesi perspektifinden bilişsellik bağlamında çevre vergilerini ilgi çekici bulan biri, çevre vergilerinin gelir dağılımını bozduğuna veya sektörler açısından rekabet problemi oluşturucağına inanabilir veya inanmayabilir. Benzer biçimde davranışsal eğilimler bağlamında yüksek sigara vergilerini kınama eğiliminde olan bir birey, bir sivil toplum kuruluşunun yüksek sigara vergileri nedeniyle başlattığı bir protesto eylemine katılma niyetinde olmayabilir. Fakat sağlık sorunlarının azaltılmasına yönelik bir vergi uygulamasını memnuniyetle karşılayan bir kişi, duygusallık bağlamında bu vergiyi ödemeye muhtemelen daha istekli olacaktır.

2.2.2.3 Tutumlara Niçin Sahip Olunduğu Konusunun Tutum Fonksiyon Modelleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Niçin tutumlara sahip olunduğu konusu, psikoloji literatüründe önemli bir yer tutmaktadır. Davranışlara yön veren tutumlara sahip olma nedenlerinin kişiden kişiye değişmesi, tutum fonksiyon modellerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Dolayısıyla psikolojik temeller ışığında, tutumlara sahip olma nedenlerini açıklayan modellerin neler olduğunun bilinmesi, önem arz etmektedir. Zamanla ampirik bulgular ışığında da geliştirilen tutum fonksiyon modelleri, beş ana başlık altında toplanmaktadır. Bu tutum fonksiyon modellerini nesne değerleme fonksiyonu yaklaşımı, yarar fonksiyonu yaklaşımı, sosyal yargılama fonksiyonu yaklaşımı, ego savunma fonksiyonu yaklaşımı ve değer ifade fonksiyonu yaklaşımı şeklinde sıralamak mümkündür (Haddock ve Maio:2012, s.181).

Bu bağlamda öncelikle nesne değerleme fonksiyonu yaklaşımına değinilecektir. Ardından yarar fonksiyonu yaklaşımının izahına çalışılacaktır. Daha sonra sosyal yargılama fonksiyonu yaklaşımından bahsedilecektir. Son olarak sırasıyla; ego savunma fonksiyonu yaklaşımı ve değer ifade fonksiyonu yaklaşımı açıklanacaktır.

Fayda ve bilgi fonsiyonlarının yaklaşımlarını da birleştiren nesne değerlendirme fonksiyonu, tutumların niçin oluştuğunun açıklanmasında önemli bir yere sahiptir (Maio vd: 2012, s.282). Bu işlev bir taraftan bireylerin içinde bulunduğu ortamı anlamalarına yardımcı olurken diğer taraftan bireylerin karşı karşıya kaldığı bir takım olayların net bir biçimde değerlendirilmesine ve açıklanmasına hizmet etmektedir (Sakallı: 2010, s.108). Yaşam alanları içerisinde nesnelerin olumlu ve olumsuz özelliklerini özetleyerek bireylere bir tür enerji tasarrufu da sağlayan bu fonksiyon, istenilen nesneye kolayca erişilmesine olanak tanımaktadır (Haddock ve Maio:2012, s.181). Aynı zamanda bu fonksiyon tutumların çevredeki nesneleri sınıflandırdığını, tüm tutumların birbirleriyle etkileşim halinde olduğunu kabul etmektedir (Maio vd: 2012, s.282). Ayrıca bu fonksiyon, yeni bilgilerin kişilerin inanç sistemlerine göre yorumlanmasına yardımcı olmaktadır (Oskamp ve Schultz: 2005, s.89).

Bu yaklaşımı vergi perspektifinden de değerlendirmek mümkündür. Kişi elinde bulundurduğu serveti, vergi nesnesini göz önünde bulundurarak ve farklı vergi kategorilerinin yapısal özelliklerini negatif ve pozitif çerçeveden ele alarak bir değerlendirme yapabilir. Vergilemenin zorunlu olması ve vergiden kaçınmanın çoğunlukla mümkün olamaması gibi temel nedenlerden dolayı vergi nesnesi seçenekler açısından dar bir çerçeve sunsa da yine de, bireyler için menfaat sağlanacak bir alan söz konusu olabilir. Onlarca farklı vergi kategorisi içerisinde örneğin; bireyler servetlerini gayrimenkul yerine vergilemenin daha düşük olduğu menkul kıymet alım-satımına yöneltebilirler. Özellikle çokuluslu işletmeler, vergi tasarrufu sağlamak adına çeşitli vergi kategorilerini kendilerine göre olumlu ve olumsuz yönleri ile değerlendirerek vergi planlaması yapma yoluna gitmektedirler.

Nesne değerleme fonksiyonu ile ilişkili olan yarar fonksiyonu da, diğer bir tutum fonksiyon modeli olarak literatürde yerini almaktadır. Bu modelde tutum nesneleri aracılıyla oluşabilecek zaraların minimize edilmesi ve tutum nesneleri yoluyla elde edilebilecek faydaların en çoklaştırılması temel alınmaktadır. Aynı zamanda bu model, nesnelerin olumlu ve olumsuz özelliklerinin göz önünde bulundurulması prensibine dayanmaktadır. Böylelikle bireyler kendilerine fayda sağlamayacak şeyleri hızla eleyebilmekte ve kendileri için yarar oluşturacak şeyleri fazla bir enerji kaybı yaşamadan elde edebilmektedirler (Haddock ve Maio:2012, s.183).

Bir başka tutum fonksiyon modeli de bireylerin diğer insan ve gruplarla ilişkilerini kolaylaştıran sosyal yargılama fonksiyonudur (Manfredo:2008,s.82). Bazı kimseler bireylerin sosyal dünyasında önemli bir yer tutabilmektedirler. Bu gibi kimselerin tutumlar üzerindeki belirleyici etkisini önemli önemli sayan sosyal yargılama kuramı, özellikle ürünlerin piyasaya sunulmasında sıkça kullanılmaktadır. Markalaşmış firmaların halkın nazarında belirli bir konuma sahip olan kişilerden yararlanması, bu modelin bir örneğini oluşturmaktadır (Haddock ve Maio:2012, s.182). Bu kuram, pek tabii ki modern vergileme yapısı içerisinde de değerlendirilebilir. Hükümetler, toplumda vergi bilincinin arttırılması veya yükümlülerin belleklerinde var olan vergi adaletine yönelik olumsuz algıların

değiştirilmesi için kendi alanlarında önemli konumda olan insanlardan veya kanaat önderlerinden yararlanabilirler.

Ego savunma fonksiyonu ise tutumlara sahip olma nedenini psikolojik temeller ışığında açıklayan tutum fonksiyon modellerinden biridir. Bu modele göre bireyler, kendi öz saygılarını tehdit eden nesne, olay, kişi ve durumlara karşı olumsuz tutum geliştirme eğilimdedirler (Haddock ve Maio:2012, s.182). Diğer bir deyişle, bireyler kendilerini zor duruma sokabilecek her çeşit bilgiden korunabilmek için bir tür savunma mekanizması geliştirmektedirler. Örneğin; sigara içen birisi, sigara ile ilgili olumlu hislerini devreye sokarak sigaranın sağlığa zararlı olduğuna ilişkin bilgileri ayıklayıp kendini haklı çıkarabilmektedir (Babin ve Haris:2011/2012, ss.123-124). Aynı zamanda bu tutum fonksiyonu yoluyla bireyler kendilerini içsel çatışmalardan da korumaktadırlar. Her hangi bir durumda başarısızlık ortaya koyan bir birey, tutumlar aracılığıyla kendini koruma altına almaktadır. Örneğin; bir ürünün nasıl kullanılabileceğini anlayamayan bir kişi suçu üreticilere yükleyerek kendisini temize çıkarabilmektedir (:2013,s.161). Sonuç olarak tutumların bu işlevi, bireylerin güven oluşumuna ve onların Blythe yaşam şartlarına karşı kendilerini savunmalarına imkan tanımaktadır (Sakallı: 2010, ss.109-110).

Ego savunma fonksiyonu modelini, vergi psikolojisi bağlamında da ele almak mümkündür. Vergi adaletinin sağlanmadığı düşüncesinden yola çıkarak vergi yükümlülüğünü tam ve zamanında yerine getirmeyen birisi, toplanan vergilerin boşa harcandığını veya çoğu kimsenin vergi yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediğini savunarak kendisini haklı çıkarabilir. Öte yandan vergi beyan ve ödemelerini internet ortamında yapmayı başaramayan birisi, internetin karmaşıklık oluşturduğunu ifade edebilir.

Literatürde sıkça yer alan tutum fonksiyon modellerinden sonuncusu da değer ifade fonksiyonudur. Bu fonksiyon, özellikle kişilerin tutumlarını etkileyen öncelikli değer yargılarının açıklanmasına imkan vermektedir (Haddock ve Maio:2012, s.182). Bu işlev yoluyla bireyler, tutumlarını açığa çıkartmak istediklerinde kişilik ve kimliklerinden faydalanarak kendilerini tatmin etme yoluna gitmektedirler (Sakallı: 2010, s.110).

Ego savunma modelinden farklı olarak, kendini ifade için dürtüye imkan tanıyan bu tutum fonksiyon modeli, herhangi bir fikir akımına karşı aykırı bir duruş ortaya koyabildiği gibi zaman zaman ego savunma modeli ile de çatışabilmektedir. Özellikle çoğunluğa karşı aykırı ifadelerin ortaya konulduğu durumlarda, dışarıdan gelebilecek tehditlerden korunmak için ego savunma modelinin koruyucu sisteminden faydalanılması mümkün olamayabilir (Blythe:2013,s.161). Ayrıca bu model, bir gruba bağlanılmasını sağlayan veya bir gruptan uzaklaşılmasına yardımcı olan bir kimliğin insanlar tarafından taşınmasına da olanak sağlamaktadır. Öte yandan bu model, değer ifade fonksiyonuna sahip olan simgesel tutumların varlığını da kabul etmektedir (Breckler vd: 2006, s.204). Tutumların bu işlevine sosyal kimlik fonksiyonu da denilmektedir (Oskamp ve Schultz: 2005, s.89).

Değer ifade fonksiyonunun örneklendirilmesinde çevrecilerin tutumlarının ele alınması uygun olabilir. Öncelikli değer yargısı çevreyi korumak olan çevreci bir birey, dünyanın her hangi bir yerindeki çevre tahribatını engellemeye yönelik girişimleri destekleyici bir tutum içine girebilir. Aynı birey, çevrenin korunmasına yönelik hükümetlerin yapmış olduğu bir dizi reformların savunuculuğunu üstlenme eğilimi içinde de olabilir.

2.2.3 Tutum Değişikliği Olgusunun İzahı

Tutum değişikliği olgusu, özellikle sosyal psikoloji kapsamında teorik ve ampirik çerçevede sıkça ele alınan konuların başında gelmektedir. Dolayısıyla bu konunun ayrı bir başlık altında ele alınması uygun görülmüştür. Bu başlık altında öncelikle tutum değişimi olgusundan bahsedilmiş ve tutum değişimi belirleyicilerinin neler olduğuyla ilgili bir değerlendirme yapılmıştır.

2.2.3.1 Tutum Değişimi Olgusu ve Tutum Değişiminin Belirleyicileri

Tutum değişimi, olumlu veya olumsuz biçimde değerlendirilen bir tutum nesnesi için bireylerin genel algılamasında ortaya çıkan değişimler olarak tanımlanmaktadır (Cacioppo: 1994, s.261).

Tutumların değişimi, sosyal psikoloji literatüründe önem arz eden konuların başında gelmektedir. Bu sahada yapılan araştırmalar, özellikle piyasadaki birçok

ürün ve hizmet tedarikçilerini, siyaset alanında çalışanları yakından ilgilendirmektedir. Çünkü araştırmalardan ortaya çıkan sonuçlar, istenen tutumun geliştirilmesine ve sürdürülmesine yön verebilecek bilgiler içermektedir (Coşkun:2012, s.146). Bu sahada yapılan araştırmalar, devletin hizmet sunumuna da katkılar sağlayabilir. Bilhassa vergilerin tam ve zamanında ödenmesini isteyen hükümetler , bu yönde tutum değişikliğini destekleyebilecek araştırma sonuçlarından faydalanılabilirler.

Bir tutum, farklı amaçlara hizmet etmek için değiştirilebilir. Bir taraftan var olan bir tutumun daha da güçlendirilmesi amaçlanırken, diğer taraftan kuvvetli bir tutumun etkisinin daha da azaltılması amacı güdülebilir. Öte yandan mevcut olan bir tutumun değiştirilmesi hedef olarak belirlenebilir veya yeni bir tutum oluşturma yoluna gidilebilir (Usal ve Kuşluvan:2006, 170).

Özellikle mevcut güçlü tutumların zayıflatılmasına ilişkin çabalar, bu nitelikteki tutumların yapısındaki özellikler nedeniyle verimli sonuçların ortaya çıkmasını güçleştirebilmektedir. Bu noktada tutumların kuvvetli olma özelliğinden bahsedilmesi anlamlı görünmektedir.

Tutumların kuvvetli olması, bir bireyin tutumları önemli olarak algılamasına bağlı olmaktadır. Kuvvetli tutumların değiştirilmeleri zordur ve davranışlara dönüşme imkanı güçlüdür. Aynı zamanda tutumların kuvveti, kolay karar verme ve tercih yapma gibi birey seçeneklerini de önemli ölçüde etkileyebilmektedir (Sakallı:2010, ss.120-121). Güçlü tutumlar, yüksek erişebilirliğe, güvenilirliğe sahip olma, inançlarla ilişkili yüksek bir korelasyon oluşturma ve aynı zamanda yüksek seviyede bilişsel tutarlılığı da ortaya koyma eğilimindedir (Kardes:2011, s.86).

Bilhassa güçlü tutumların yüksek erişebilirlik özelliği, bireylerin tercih ve davranışlarına etki edebilmektedir. Dolayısıyla bu noktada tutumlar ile erişebilirlik unsuru arasındaki ilişkinin ortaya konulması anlam içermektedir.

Tutum ve davranışlar arasındaki korelasyonu da yükselten tutumların erişilebilirliği unsuru, bireyin tutumunun hatırlanmasını ve bilinç ekseninde değerlendirilmesini konu alır. Sürekli tekrarlanan bir tutum hatırlanmayı

kolaylaştırdığı gibi tutumların erişilebilirliğini de arttırabilmektedir. Ayrıca yüksek erişilebilir tutumlar bir taraftan seçim yapma kalitesini arttırdığı gibi diğer taraftan bu yönde davranışların ortaya çıkma ihtimalini de güçlendirmektedir (Sakallı:2010, ss.121-122).

Tutumların kuvvetliliğinin ve erişebilirliğinin vergi psikolojisi kapsamında da etkiler oluşturacağı düşünülebilir. Sigarayı bırakmama konusunda kuvvetli tutuma sahip bir birey, yüksek sigara vergileri durumunda muhtemelen tutumunu değiştirmeyecek ve sigarayı içmeye devam edecektir. Tutumların erişilebilirliği perspektifinden ise düzenli olarak belirli bir içki markasını tüketen bir kişinin, yüksek alkol vergileri uygulamasında vergi sebebiyle tutumunu büyük olasılıkla değiştirmeyeceği ve düzenli aralıklarla tükettiği içki markasını kullanmaya devam edeceği söylenebilir.

Tutumlara ilişkin bu belirleyici özelliklere ilave olarak tutumların belirli amaçlar doğrultusunda yönlendirilmesi de tutumların değiştirilmesinde önemli bir etki açığa çıkarabilmektedir.

Eğer var olan tutumun güçlendirilmesi veya yumuşatılması amaçlanıyor ise tutumun temel öğeleri olan bilişsel, duygusal ve davranışsal unsurlar üzerine yoğunlaşmak gerekmektedir. Bir tutum, bilişsel öğe sebebiyle yeretince güçlendirilemiyor ise o zaman bu öğeyi kuvvetlendirecek iletişim kanalları tercih edilebilmektedir. Güçlü bir tutumu yumuşatmak için de buna benzer bir yol izlenebilmektedir. Güçlü bir tutumun zayıflatılmasına yönelik amacın başarıya ulaşması, iletinin zihinlerde çelişki meydana getirecek biçimde sunulmasına bağlı olmaktadır (Usal ve Kuşluvan:2006, s. 170). Bu duruma ilişkin olarak özel tüketim vergileri kapsamında bir kaç örnek sunulabilir. Örneğin; bazı bireyler, sağlıksız olduğu iddia edilen cips ürününü tüketmeme yönünde belirli bir tutum ortaya koyabilirler. Toplumsal zararı azaltmak amacı ile bu gibi ürünlerin üzerlerine salınan yüksek vergiler, bu bireylerin mevcut tutumlarını daha da güçlendirebilir. Aşırı alkollü içki tüketimine yönelik güçlü bir tutum ortaya koyan bir kişinin zihninde, alkolün önemli derecede sağlık sorunları oluşturacağı yönünde bir çelişki üretilebilir.

Böylece aşırı alkol tüketimine ilişkin tutumlarda bir yumuşama eğiliminden bahsedilebilir. Bu durum, güçlü bir tutumun zayıflatılmasına örnek teşkil edebilir.

Eğer var olan bir tutum tümüyle değiştirilmek isteniyor ise tüm tutum öğelerini güçlü bir biçimde etkileyebilecek iletinin sunulması gerekecektir. Yeni bir konu için yeni bir tutum oluşturulması düşünülüyor ise o zaman da iletinin zamanı ve ortamı gözetilerek tutum öğeleri üzerinde güçlü bir etki sağlanmalıdır. Çünkü bu süreçte, henüz iletiyi alanın tutumları belirginleşmemiştir (Usal ve Kuşluvan:2006, s. 171).

Örneğin; çevre duyarsızlığının çok düşük olduğu toplumlarda hükümetler paternalist bir yaklaşımı benimseyerek çevresel zararları azaltacak önlemler almak isteyebilirler. Bu durumda tek bir tutum öğesine yönelik çabalar istenen neticeleri veremeyebilir. Bundan dolayı öncelikle çevre bilincine ilişkin inanç ve düşünceler üzerinde etki oluşturabilecek çabalara ihtiyaç duyulabilecektir. Aynı zamanda bu bilincin gelecek nesillere önemli katkılar sağlayacağı vurgulanarak tutumun duygusal öğesi de güçlendirilebilir. Bununla beraber, topluma sosyal maliyet yüklediği kabul edilen olumsuz çevresel etkilere yönelik yeni vergiler uygulamaya koyularak da bu yöndeki tutuma ilişkin davranışsal öğe üzerinde etki oluşturulabilir.

Uzun ömürlü meyva sularının aşırı tüketimini kısmak için yüksek oranlı yeni bir verginin uygulamaya koyulması da vergilerin tutum öğeleri üzerindeki etkilerinin açığa çıkmasına iyi bir örnek oluşturabilir. Bu durumda tutum geliştirme çabaları, zorluk içermeyebilir. Bir taraftan ikame ürünlerin varlığı, diğer taraftan bu nitelikteki meyva sularının aşırı tüketiminin özellikle çocuklarda sağlık açısından sorunlar oluşturabileceği düşüncesi, bu yeni ve yüksek oranlı vergilere olan direnci azaltabilir. Aynı zamanda bu nitelikte bir vergiyi, tutum öğeleri ile doğrudan ilişkilendirmek de mümkündür. Uzun ömürlü meyva sularının aşırı kullanımının oluşturabileceği sağlık sorunlarının görsel, yazılı ve sosyal medyada sıklıkla gündeme getirilmesi, tutumlara ilişkin bilişsel öğeyi ifade etmektedir. Bu öğenin varlığı, yeni ve yüksek oranlı vergiye yönelik olumsuz tutumları azaltabilir. Bu nitelikteki ürünlerin aşırı kullanımının özellikle çoçuk sağlığı açısından taşıdığı önem ise, tutumun duygusal öğesi ile ilişkilendirilebilir. Bu öğe de meyva suları üzerine salınan yeni ve yüksek oranlı vergiye ilişkin negatif eğilimleri azaltabilir. Yeni ve yüksek vergiye yönelik

olumsuz tutumları azaltan bilişsel ve duygusal öğenin varlığı da vergiye ilişkin pozitif davranışsal eğilimlerin açığa çıkmasına yardımcı olur.

2.2.3.2 Tutum Değişim Araçları ve Bu Araçların Yapısal Özellikleri

Bireyler, mevcut görüşlerini her hangi bir iletişim kanalından etkilenip değiştirdiğinde tutumları da değişime uğramaktadır. Bu tutum değişimi, bir takım araçlar yardımı ile sağlanmaktadır. Bu noktada iletişim kanalından yapılan mesajı kimin söylediği (kaynak), mesajın ne söylediği, nasıl söylendiği ve hangi hedefe yönelik olarak söylendiği önemli olmaktadır. Bunlardan en önemlisi, mesajın hangi kaynaktan verildiği ile ilgilidir. Çünkü kaynak, iletişimin başlamasına vesile olan ve bilgi akışını sağlayan kişidir. Kaynağın etkili olmasını sağlayan unsurlar ise inandırıcılık ve sevilebilirliktir (Coşkun:2012, s.147-148).

Bu bilgilerden hareketle bu başlık altında öncelikle mesaj kaynağının inandırıcılığına yönelik bir değerlendirmede bulunulacaktır. Ardından tutum nesnesi ile mesaj kaynağının uyumu üzerinde durulacaktır. Sonrasında mesaj kaynağının güvenilirliği ve sevilebilirliği konusuna değinilicektir. Son olarak tutum değişimine yönelik ikna sürecinin diğer unsurları izah edilecektir.

Bir mesajın kaynağının inandırıcı olmasının, bireyleri daha kolay etkileyebileceği bilinmektedir. Aynı zamanda mesaj kaynağının inandırıcılığının kuvvetli ve zayıf olması da tutum değişikliğini etkileyen önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Sakallı: 2010, ss.137-138). Bununla birlikte öncelikli olarak sunulan negatif bilgilerin ilk izlenimler üzerinde olumsuzluk oluşturduğu da hesaba katılmalıdır. Ayrıca negatif bilgilerin oluşturduğu olumsuz etkilerin giderilebilmesi de bir takım güçlükler içermektedir (Larson: 2010, s.100). Belki de vergilerin tutumlar üzerinde istenildiği gibi etki oluşturamaması, bu durumun yeterince ele alınmamasından kaynaklanıyor olabilir.

Zaman unsuru da kaynağın inandırıcılığı etkileyen bir faktör olarak ele alınmaktadır. Çünkü zaman geçtikçe mesajın içeriği ile mesajı veren kişi arasındaki bağ zayıflamaktadır ve hedef alınan bireyin zihninde mesajın inandırıcılığı kaybolmaya başlamaktadır. Bu zayıflamanın sebebi bireyin mesaj verildikten belli

bir zaman sonra mesaj ile mesajı verenin inanırlığı arasındaki bağlantıyı net bir biçimde kuramaması olarak gösterilebilir (Sakallı: 2010, ss.138-139). Mesajı iletenin inandırıcılık derecesini etkileyen bir başka unsur da kaynağın uzmanlık seviyesi ve bu kaynağa duyulan güven derecesidir (Freedman vd: 2003, s.371).

Tutum değişikliğinin başarılı bir biçimde sağlanabilmesi için öncelikle iletişimi sağlayan kaynağın tutum nesnesi ile uyumuna bakılmaktadır. Eğer bu kaynak ile tutum nesnesi arasındaki uyum, tutarlılık ortaya koyuyorsa tutum değişikliğinin olabileceğinden söz edilmektedir. İletişimi sağlayan kaynak kişi ile tutum nesnesi arasında bir uyumsuzluk söz konusu ise o zaman da tutum değişimi söz konusu olamayacaktır (Raji: 2007, s.45). Tutum nesnesinin vergi olduğu bir durumda, vergi ile kaynak kişi ilişkisinin nasıl bir etki oluşturabileceği bir örnek yardımı ile açıklanabilir. Onkoloji veya kalp damar doktorlarının insan sağlığına zarar verdiği gerekçesiyle uygulamaya konulan yüksek oranlı sigara vergilerini destekleyici açıklamalarda bulunmaları, birçok sigara kullanıcısının tutumları üzerinde etkili olabilir.

Eğer üçüncü kişilerden gelen mesajların içeriği güvenilirlik arz ediyorsa bu durumda kaynak kişi ile tutum nesnesi arasındaki tutarlılık ilişkisine bakılmadan pozitif bir tutumun oluşacağından bahsedilebilir. Tabii ki bu pozitif tutum etkisi aynı zamanda mesajların mantıklı argüman ortaya koymalarına da bağlı olabilmektedir (Raji: 2007, s.45).

Bu noktada kaynağın sevilebilirlik yönünün ve kaynak ile özdeşleşmenin tutum değişikliğinde önemli bir rol üstlendiğini de belirtmekde yarar vardır. Çünkü kaynağa ilişkin bu özellikler, bireylerin tutumlarının şekillenmesinde etki sağlayabilmektedirler.

Bireylerin sevdiği insanların görüşlerinden etkilenmeye hazır olabilecekleri ve tutumlarını bu yönde değiştirmeye eğilimli bir duruş ortaya koyabilecekleri kabul edilmektedir. Aynı zamanda bireyler, özdeşleşmek istediği grupların benimsediği fikirlerden etkilenebilmekte ve sadece özdeşleşmek istediği grubun etkisiyle tutumlarını değiştirebilmektedirler (Taylor:2010, ss.157). Örneğin; vergi uygulamalarına karşı genel anlamda negatif bir tutum ortaya koyan bir birey, çevreye

duyarlı sevdiği bir arkadaşının çevreyi korumaya yönelik nitelikteki vergileri desteklemesinden etkilenerek özellikle çevre vergilerine karşı olumlu yönde bir tutum geliştirebilir.

Bu noktada tutum nesneleri üzerinde önemli etkileri olduğu bilinen ikna sürecinin bireylerin düşünceleri bağlamında değerlendirilmesi, tutum değişikliğinin daha belirgin bir biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Nesnelere yönelik mesajların ikna ediciliği, bireylerin ilgili nesneler hakkındaki düşünce seviyelerinin bilinmesine bağlıdır. Bir nesneye ilişkin ne kadar fazla düşünce üretilirse o nesneye ilişkin mesajlara yönelik yargılar da o kadar fazla oluşmaktadır. Bu noktada bireylerin içinde bulunmuş olduğu ruh halinin de etkili olduğunu vurgulamakta yarar vardır. Eğer bireyin ruh hali iyi ise her hangi bir nesneye ilişkin olumlu düşünce üretme hızı daha da artar ve o nesne ile ilgili mesajı kabul etme eğilimi daha çok yükselir. Nesnelere ilişkin iknayı biçimlendiren bir başka düşünce temeli de, düşüncenin içeriği ile ilgilidir. Bu noktada bilginin belirleyici olduğu kabul edilmektedir. Nesneye ilişkin mesajın iletilmesinde öne çıkan bir bilgi, o nesneye ilişkin pozitif düşüncenin artmasına yardımcı olabilmektedir. Düşüncenin yönü de nesnelere yönelik mesajların ikna edebilir olmasında belirleyici özellik ortaya koymaktadır. Nesneye ilişkin bilgi ve kanıtların yeterli veya yetersiz olmasına bağlı olarak yön değiştiren düşünceler, aynı zamanda uzman kişilerin görüşlerine ve bireyin içinde bulunmuş olduğu ruh haline göre de değişiklik göstermektedir (Hess:2012, ss.238-240).

Tutum değişimi, uyumsuzluk içermeyen davranış sonuçlarına ulaşma durumunda ortaya çıkabilirken aynı zamanda bireyler için doğrudan işlevsel bir değer de ortaya koyabilmektedir. Tutum değişiminin bireye yönelik böyle bir değer oluşturması, bireylerin uyumsuzluk içeren olayların sorumlusu olarak gösterilmesinden kaynaklanmaktadır. Çünkü bireylerin, uyumsuzluğu azaltma becerisine sahip olduklarına inanılmaktadır (Cooper:2007, ss.79-80).

Sunulan mesajın biçimleri de tutum değişikliğinin ortaya çıkmasında belirleyici bir etki oluşturmaktadır. Çünkü mesajın içeriği karşısında, bireyler ya mesaj ile bütünleşme ya da mesajın vermek istediklerinden uzaklaşma eğilimi

göstereceklerdir. Nasıl ki iletinin kaynağı veya iletiyi sunan kişi ikna sürecinde, önemli fonksiyon üstleniyorsa, mesajın içeriği de ikna sürecinin istenilen yönde bir seyir izlemesine ciddi katkılar sağlamaktadır.

Eğer mesajın içeriği, mesajı alan kişinin inanç ve düşünceleri ile örtüşüyorsa o zaman mesaj kuvvetli bir etki ortaya koyabilecektir. Çünkü böyle bir ortamda mesaj alıcı, iletinin içeriğini benimsemeye hazır bir eğilim içerisindedir. Tek taraflı argüman olarak da ifade edilen bu durum, iletinin, mesajı alanın inançlarını güçlendirmeye hizmet edeceğini açığa çıkarmaktadır. Eğer alıcı, mesaj hakkında olumsuz bir tutum sergiliyor ise o zaman da çift taraflı argumanın varlığından söz edilebilir. Bu durumda mesajın içeriği ile beraber, iletiyi sunanın konumunun da dikkate alınması gerekmektedir. Bunlara ilave olarak bir mesaj içeriği endişe niteliği de taşıyabilir. Eğer iletiye sunulan mesajlar pek önemsenmeme eğilimi ortaya koyuyorsa, ölçülü olmak kaydıyla mesajın içeriğinde endişe ifadelerine yer vermek etkili sonuçlar ortaya koyacaktır. Özellikle tehlikeli uyarıcıların meydana getirebileceği risklere karşı tavsiye nitelikli mesajlara endişe ifadeleri katmak iyi neticeleri beraberinde getirmektedir (Witting: 2000, s.261).

Tutumların değiştilmesine yönelik ikna girişimlerinde ileti içeriğinin görüş farkı ortaya koyması önemli olduğu gibi bu görüş farkının hangi biçimde aktarıldığı da ayrıca ehemmiyet içermektedir. Bu noktada tek ve çift yönlü iletişim kavramının tanımlanması gerekmektedir. İleti sadece mesajı aktaranın kendi görüşünü ortaya koyup karşı düşüncelere, fikirlere yer vermiyorsa tek yönlü bir iletişimden söz edilmektedir. Buna karşılık eğer ileti, mesajı aktaranın kendi görüşleri yanında aynı zamanda karşı tezlere de yer veriyorsa bu durumda çift yönlü bir iletişimin varlığından bahsedilmektedir. İletinin görüş farkı içermesi durumunda çift yönlü iletişim, tek yönlü iletişime kıyasla daha güçlü bir argüman ortaya koymaktadır. Çünkü mesajı ileten kaynak, bu yolla kendi tezine karşı ortaya koyulabilecek tezleri etkisiz hale getirmekte ve iletiyi alana karşı daha güçlü konuma gelmektedir (Arkonaç:2005, ss.184-185). Bu bilgiler ışığında çift yönlü iletişimin vergi idaresi ve mükellef arasındaki ilişkilerde de belirleyi rol üstleneceği söylenilebilir.

Vergi idaresi ile mükellef arasında daha çok tek yönlü bir iletişimin söz konusu olduğu bilinmektedir. Vergi idaresi genelde mükelleflerle olan görüş farklılıklarını tek yönlü iletişim yaklaşımını esas alarak aktarma eğilimindedir. Yani bir vergi idaresi vergi uygulamalarına ilişkin olarak mükellefler, sivil toplum kuruluşları vb. karşıt görüşlerinden ziyade sadece kendi görüşlerini sunma eğilimindedir. Tabii ki bu eğilim, onların en doğal hakkıdır. Çünkü her çıkartılan kanun, halk için yetki alan meclisin onayından geçerek hayata geçirilmektedir. Vergi idaresinin çift yönlü iletişime yönelmesi durumunda ise özellikle yeni uygulamaya koyulan vergilerin haklılığına ilişkin bireylerin zihinlerinde daha olumlu ve güçlü etkilerin oluşturulabileceğinden söz etmek mümkün olabilir. Böyle bir süreç aynı zamanda gönüllü vergi uyumunun yerleşmesine de katkı sağlayabilecektir.

Tehdit unsuru da tutum değişikliklerinde önemli etken olarak kabul edilmektedir. Cezalar yoluyla davranışların değişebileceği durumlarda aynı etkinin tutumlar için de açığa çıkabileceğini düşünmek yanıltıcı olabilir. Bir kimse yasaklanmış bir faaliyeti sadece uygulanan cezanın etkisinden dolayı terk etme yönünde bir davranış ortaya koyuyor ise bu durum o kimsenin tutumunu değiştirdiğini göstermez. Bu noktada tutum değişikliği için belirleyici olan faktör, kişinin yasaklanan faaliyete nasıl bir değer atfettiğidir. Cezadan dolayı davranışını değiştiren fakat yasaklı faaliyete karşı olumlu tutumlarını devam ettiren bir birey, ilgili faaliyete ilişkin yasak ortadan kalktıktan sonra tutumları doğrultusunda hareket etmeye devam edecektir. Bu bağlamda yüksek cezalar yerine düşük cezalar uygulayarak hem tutumların hem de davranışların istenilen yönde değiştirilmesi daha anlamlı sonuçların ortaya çıkmasına sebep olacaktır (Freedman vd: 2003, ss.512-514).

Bu bilgiler ışığında vergi cezalarının yorumlanmasına ilişkin olarak da bir değerlendirme yapılabilir. Çünkü vergi cezaları genel olarak yüksek oranlar içermektedir. Özellikle vergi kaçakçılığına yönelik cezalar, bu yöndeki olumsuz davranışların açığa çıkmasına mani olmaktadır. Fakat bu cezaların büyüklüğü bireyleri vergi kaçırmama yönünde bir tutum değişikliğine sevk edememektedir. Eğer önemli olan bu yöndeki tutumları değiştirmek ise, cezaların hafifletilmesi ve

tutumları etkilemeye yönelik bir takım uygulamaların hayata geçirilmesi, anlamlı sonuçlar ortaya koyabilir.

Aktarılan iletiler, her zaman istenilen tutum değişikliklerine yol açmayabilir. İkna yoluyla tutumların değiştirilmesi belirli bir süreyi içermektedir. Dolayısıyla bu zaman içerisinde iletiye nasıl bir tepkinin verileceği ile ilgili olarak belirsizlikler söz konusu olabilir. Bu belirsizlikleri giderebilmek için teşvik edici uyarıcılardan, sosyal normlardan ve açık kanuni yaptırımlardan yararlanılmaktadır (Arkonaç:2005,s.190). Örneğin; dünyanın birçok ülkesinde sigara kullanımının azaltılmasına yönelik tutum değiştirme çabaları, kapalı alanlarda sigara içiminin yasaklanmasından sonra daha net ve olumlu sonuçlar ortaya koymuştur. Benzer biçimde katı atık kullanımına yönelik tutum değiştirme girişimleri, bu alandaki caydırıcı vergi uygulamalarıyla desteklenerek istenilen sonuçların ortaya çıkmasına yardımcı olabilir.

2.2.3.3 Tutum Değişimine Yönelik İkna Modellerinin Değerlendirilmesi

Bu başlık altında öncelikle merkezi ve çevresel ikna yolu yöntemlerine ilişkin kısa bir tanımlama yapılacaktır. Ardından bu iki ikna yolu yönteminin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesine yer verilecektir. Sonrasında ikna yöntemleri içerisinde yer alan maruz bırakma etkisi ve klasik koşullandırma modelleri bir arada değerlendirilecektir. Son olarak son iki model, vergi psikolojisi bağlamında değerlendirilecektir.

Merkezi ikna yolu yöntemi, bir tutum nesnesine ilişkin mesaj unsurlarının bilinçli ve kasıtlı bir biçimde incelenmesi gerektiğini esas alan bir ikna yöntemidir. Çevresel ikna yolu yöntemi ise daha çok dış uyarıcılar yoluyla bir etki açığa çıkaran ve mesaj unsurlarının detaylı bir biçimde incelenmediği bir ikna yöntemidir (Batra: 2008, s.193).

Bu yöntemlerin kullanımı, insanların mesajın içeriği hakkında nasıl düşündüklerine bağlı olarak değişebilmektedir. Eğer insanlar mesajın içeriğini ciddiye alıyorlarsa merkezi ikna yolu yöntemi, mesajın içeriğini ciddiye almıyorlar ise çevresel ikna yolu yöntemi geçerli olacaktır. Yani eğer kaynak kişi veya diğer bir tanımlama ile mesajı ileten kişi açık bir ifade kullanıyorsa, mesaj önem arz ediyorsa

merkezi ikna yolu yöntemi tercih edilecektir. Bununla beraber mesajı alan kişilerin bilgiyi hazmetmesi için zamanı varsa ve konuya güçlü bir ilgisi mevcut ise yine merkezi ikna yolu yöntemi seçilebilecektir. Ancak eğer kaynak kişi kavranması zor olacak biçimde hızlı konuşuyorsa, mesaj önemsizlik ve karmaşıklık içeriyorsa ve izleyicilerde de psikolojik ve fizyolojik bakımdan bir yetersizlik mevcut ise bu durumda çevresel ikna yolu yönteminin kullanımı söz konusu olacaktır (Kassin:2011, 214-217).

Merkezi ikna yolu yöntemi, mesaj alıcılarının kendi inaçlarıyla örtüşen bilgileri, anlamlı ve mantıklı bulduklarını ortaya koymaktadır. Çevresel yöntem ise mesaj alıcıların inançlarıyla tutarlı bir bilgiye sahip olmaları şartını da öne sürmez. Bu iki yöntem, bir tutum nesnesine ait mesaj içeriğini içsel veya dışsal argümalara bağlı olarak değerlendirir. Eğer bir birey, tutum nesnesine ilişikin mesaj içeriklerini bu nesnenin özelliklerini, faydalarını ve verimini göz önünde bulundurarak değerlendiriyorsa merkezi yöntemin esas alınması, en iyi getiriyi oluşturabilecektir. Dışsal uyarıcıların esas alındığı durumda ise çevresel yöntemin esas alınması en iyi sonucu verecektir (Batra: 2008, s.193).

Merkezi yöntem güçlü ve uzun ömürlü tutum değişimlerini açığa çıkarırken çevresel yöntem, zayıf ve geçici tutum değişimlerini ortaya koymaktadır. Ayrıca merkezi yöntem, mesaj alıcının motivasyon ve yeteneğinin kuvvetli olduğu durumlarda uygulanabilirken çevresel yöntem ise, mesaj alıcının motivasyon ve yeteneğinin zayıf olduğu durumlarda otomatik kullanım sağlamaktadır (Jansson-Boyd:2010, s.99).

Bu ikna yöntemlerine ilave olarak maruz bırakma etkisi ve klasik koşullandırma modellerinden de bahsedilebilir. Bir tutumun oluşumunda önemli açıklayıcı etkilere sahip olan bu modeller aynı zamanda tutumların değiştirilmesi olgusunun açıklanmasına da hizmet edebilmektedir. Fazla sayıda ampirik çalışma ile de desteklenen bu modeller, bireylerin üzerindeki ikna etkilerini de ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bu noktada bu iki modelin tutum değiştirmeye yönelik ikna modeli kapsamında ele alınması, anlamlı görünmektedir.

Tutum oluşum modellerinden biri olan maruz bırakma etkisi, bireylerin tarafsız veya olumsuz olarak değerlendirdiği bir tutum nesnesine karşı pozitif eğilimler ortaya koymasına neden olabilmektedir. İlgili nesneye karşı birey tarafından geliştirilen olumlu yöndeki tutumlar, sıklıkla veya sürekli biçimde maruz kalınan mesaj, görüntü gibi bir takım etkileyiciler yardımıyla açığa çıkabilmektedir. Basit nitelikli bir başka model olan klasik koşullandırma ise pozitif veya negatif tutum oluşturulmak istediğinde kullanılmaktadır. Bu modelde de maruz kalma etkisinde olduğu gibi, süreklilik ve sıklık, belirleyici faktörlerdir. Piyasada da bu modelden esinlenerek pozitif eğilimler oluşturmak adına ünlü veya çekici kimselerden faydalanılarak ürünlerin sunumları yapılabilmektedir. Modelin bu amaçla kullanılması, faydalanılan kişilerle ilgili bazı sorunların ve dolayısıyla bazı risklerin açığa çıkması ihtimalini de içerebilmektedir (Baumeister ve Bushman: 2011, s.202-204).

Bu iki modelin vergi psikolojisi perspektifinden değerlendirilmesi de anlamlı sonuçlar ortaya koyabilir. Örneğin; sigara ve alkol ürünlerinin sağlık üzerinde oluşturduğu olumsuzlukların neler olduğuyla ilgili görsel ve yazılı medyada sıklıkla ve sürekli biçimde yayımlanan haberler, ilgili ürünler ile alakalı yüksek vergilere karşı olumlu bir tutum oluşturmaya yöneltebilir. Vergi psikolojisi kapsamında ele alınamasa da kapalı mekanlarda sigara içme yasağının uygulandığı ilk dönemlerdeki tutumsal eğilimler de maruz bırakma etkisine ilişkin bir başka örneği oluşturabilir. Çünkü bu yasağın ilk uygulandığı dönemlerde yasağa karşı negatif tutumlar sergileyen ve özellikle az sayıda sigara içen birçok insanın daha sonraki dönemlerde yasağın sürekliliğinden dolayı sigarayı bırakma eğilimine girdiği bilinmektedir. Maruz bırakma etkisine örnek oluşturabilecek uygulamaları çoğaltmak mümkündür.

Klasik koşullandırma modeli de vergi psikolojisi açısından değerlendirilebilir. Hükümetlerin vergi tutum nesnesine bir takım pozitif anlamlar yükleyip yükümlüler üzerinde olumlu bir etki sağlayarak tutum oluşturma çabaları, klasik koşullandırma modeline örnek olarak gösterilebilir. Vergisini tam ve zamanında ödemeyenlere yönelik bilinçli olarak yapılan olumsuz değerlendirmeler ve bu yolla yükümlüler üzerinde etki oluşturma gayretleri de bu model için örnek teşkil edebilir. Ayrıca vergi bilincinin arttırılmasına dönük ünlülerden veya toplumda sevilen ve saygı gören

kişilerden faydalanılarak tutumları biçimlendirme çabaları da klasik koşullandırma modeli için örnek oluşturabilir.

2.2.3.4 Tutum Değişiminin Değerler ve İnançlar Ekseninde İzahı

Bu başlık altında öncelikle tutum değişimi ile değerler arasındaki etkileşime değinilecektir. Sonrasında tutum değişiminin inançlar ile nasıl bir etkileşim içinde olduğu konusuna açıklık getirilecektir.

Tutumların tek başlarına belirleyici bir etki göstermeleri beklenmemelidir. Her tutum, diğer tutum ve değerlerle sıkı bir ilişki içerisindedir. Bir tutum değişikliğine ilişkin eğilimler, bu tutumla ilişkili diğer tutumların direnç göstermelerine neden olabilmektedir. Tutum ve değerler arasındaki etkileşim ise tutumlar arası ilişkinin varlığında etkin bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Somut tutum nesnesi özelliğine sahip olan bir ürün hakkındaki tutum, bir taraftan politik ve tüketim ile alakalı değerlerle ilişkili olabilirken diğer taraftan da inançlarla alakalı bir görüntü açığa çıkarabilmektedir. Böyle bir durumda bu tutum nesnesine yönelik olarak duygusal vurguyu öne çıkaran iletişim aracı başarılı olamayabilecektir (Hortaçsu:2012,ss.293-294).

Bu noktada değer ile tutum kavramı arasında karşılaştırmanın yapılması, iki kavramın birbirleriyle olan münasebetine de ışık tutabilir. Değerlerin tutumları etkilediği göz önünde bulundurulduğunda böyle bir karşılaştırmanın gerekli olduğu sonucuna da ulaşılabilir.

Bir değer, tek bir inancı temsil ederken bir tutum, olumlu veya olumsuz birden çok inancı bünyesinde barındırmaktadır. Diğer yandan bir değer, nesne veya durumlar ile sınırlandırılamazken bir tutum, özel nesne veya durum ile sınırlandırılabilir. Öte yandan değerler, kişilik karakteri üzerinde tutumlara kıyasla daha fazla belirleyici bir özellik ortaya koyabilmektedirler. Bu bilgilerden hareketle değerlerin hem davranışlara hem de tutumlara hükmettiği sonucuna ulaşılabilir (Rokeach:1973,s.18).

Bu değerlendirme, soyut bir tutum nesnesi olan vergi olgusu ile de ilişkilendirilebilir. Örneğin; verginin kutsallığını değer olarak benimseyen ve devletin müdahalecilik anlayışının toplumsal faydayı arttıracağına inanan bir mükellef için çevresinde gözlemlediği vergi kaçırma ve vergiden kaçınma girişimleri, pek fazla bir etki oluşturmayabilir. Yine benzer bir biçimde çevre duyarlılığını değer olarak benimseyen ve çevre kirliliğinin gelecek nesiller için önemli bir tehdit oluşturduğuna inanan bir birey için karbon üzerine salınan vergilerin yüksek olması, tutumsal yönden olumsuz bir etki açığa çıkarmayabilir. Öte yandan, adalet ilkesini değer olarak benimseyen ve gerçek bir vergi adaletinin olmadığına inanan bir yükümlü için, vergi bilincine katkı sağladığı kabul edilen ikna çabaları bir anlam ifade etmeyebilir.

Tutumlar ile değerler arasındaki etkileşim, çok sayıda tutum ve değer bir arada değerlendirildiğinde daha belirgin bir görüntü ortaya koyabilmektedir. Çünkü tutumların birbirleriyle bağlanması büyük resmi açığa çıkarabilmekte ve bu büyük resim değerlerin meydana gelmesine neden olabilmektedir (Silah:2005, s.310).

Tutum ve değerlerin insan kişiliğini etkilediği ve psikolojik yapının en önemli bölümünü oluşturduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğuda bu iki temel olgunun davranışları önemli ölçüde yönlendirebileceği ve şekillendirebileceği sonucuna ulaşılabilir. Özellikle değerler, tutumları ve dolayısıyla davranışları birinci derecede etkileyebilmekte ve değerlerin değişip değişmemesine bağlı olarak tutum ve davranışlarda farklı neticeler açığa çıkabilmektedir (Silah:2005, s.310). Bu bilgiler kapsamında örneğin; çevre temizliğini değer olarak benimseyen bir bireyden, çevre kirlenmesinin önüne geçmek amacıyla uygulamaya sokulan her hangi bir vergiyi desteklemesi beklenebilir. Böylelikle çevre temizliğine ilişkin değer algısının kişinin tutumlarından önce geldiği ve bu değer algısının önce tutumları ve daha sonrasında davranışları yönlendirdiği söylenebilir.

Değerlere ilave olarak tutumları etkileyen ve yönlendiren bir başka temel unsur da inançlar olarak ifade edilmektedir. Çoğu durumlarda kişisel ilkelerin belirleyicisi de olan inanç olgusu, aynı zamanda bilgi, kanaat ve inanmayı kapsayan psikolojik nitelikli bir görünüm ortaya koyabilmektedir (Eren:2004, s.173-174).

İnançların tutumları etkilemesi farklı biçimlerde kendini göstermektedir. Elbetteki bir birey bir tutum nesnesi ile ilgili olarak öncelikle kendi bilgileriyle desteklediği inançlarını göz önünde bulunduracak ve bu yönde bir tutum oluşturma eğilimi içine girecektir. Fakat bazen bilgi eksikliği, ilgili tutum nesnesi hakkında tutum oluştumak için farklı bireyi arayışlara yöneltebilmektir. Bu durumda birey, bilgi eksikliğini giderebileceğini düşündüğü bir uzmanın görüşlerini benimseyerek tutum oluşturma önündeki engelleri kaldırabilmektedir (Kardes:2011, s.88).

Gerek değerler gerekse inançların inanmaya ilişkin unsuru vergi psikolojisi literatüründe kişisel normlar başlığı altında ele alınmaktadır. Bilhassa inançların inanmaya yönelik unsuru ile ilgili güçlü inançlar, bireylerin yüksek ahlak anlayışı ile bağdaştırılmaktadır. Böyle bir ilişkilendirme ise vergi yükümlülüğünü gönüllü vergi uyumuna yaklaştırmaktadır (Kirchler:2007, s.59). Örneğin; özellikle gelir vergisi perspektifinde kişilerin güçlü inançları, tam ve zamanında vergi yükümlülüğünü yerine getirme konusunda belirleyici bir etki açığa çıkartabilir. Çoğu dini temelli kaynaklarda dürüstlük olgusuna sıkça vurgu yapılması, belirli bir inaca sahip insanları vergilerini doğru bir biçimde beyan edip ödemeye yönlendirebilir.

Gelir vergisi kapsamında yapılan bazı ampirik araştırmalar, bu örneğin geçerliliğini destekler niteliktedir. Yapılan bir ampirik çalışma, dindarlığın vergi ahlakı üzerinde pozitif etki oluşturduğunu ortaya koyraken bir başka çalışma, dindarlık ile sahtekalık eğilimi arasında negatif yönlü güçlü bir ilişkinin olduğunu açığa çıkartmıştır (Kirchler:2007, s.62). İnançların inanmaya ilişkin unsuru, özel tüketim vergileri bağlamında da değerlendirilebilir. Özellikle bu unsur bir taraftan sigara, alkol ve kumar gibi bir takım tüketim alışkanlıklarının değiştirilmesinde belirleyici bir rol üstlenebilirken diğer taraftan da çevre duyarlılığı ve sağlıklı yaşam sürdürme sorumluluğu üzerinde olumlu bir etki oluşturabilir.

2.2.4 Tutum-Davranış İlişkisini Belirleyen Faktörlerin ve Planlanmış Davranış Teorisinin İzahı

Tutumların davranışlara yön verdiği gerçeğinden hareketle tutum-davranış ilişkisinin bilinmesi önem arz etmektedir. Bu noktada da hangi faktörlerin tutum-davranış ilişkisini belirleyebileceği konusu öne çıkmaktadır. Buradan hareketle bu

başlık altında öncelikle tutum ve davranış arasındaki ilişkinin yönlendirici ve etkileyici faktörlerine değinilecektir. Daha sonra tutumlar dışında davranışlara yön veren başka faktörlerin de olduğunu kabul eden planlanmış davranış modelinin izahına çalışılacaktır. Bu bağlamda model, tutumlar ve diğer belirleyici unsurlar etkileşiminde açıklanacaktır.

2. 2. 4.1 Tutum-Davranış İlişkisinin Belirleyicileri

Tutum ve davranış arasındaki ilişkinin yönü, derecesi ve tutarlılığı birçok faktöre bağlı olarak değişebilmektedir. Bu faktörleri, tutumların yapısında var olan unsurlar ile ilişkilendirmek mümkündür. Bir taraftan tutumlara atfedilen bir özellik olarak değerlendirilen erişebilirlik konusu, diğer taraftan tutum değişkenleri arasındaki tutarlılık derecesi, tutum ve davranış arasındaki ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır. Öte yandan tutumların güvenilirliği, ortam eşiği, duygusal bağlantılar, durumsal ve normatif faktörler de tutum ve davranış arasındaki ilişkinin belirleyicileri olarak değerlendirilmektedir.

Bir bireyin tutumlarının davranışları etkileyip etkilemeyeceğinin göstergelerinden biri olan tutumların erişebilirliği konusu, bir tutumun kolaylıkla hatırlanıp hatırlanamadığına göre farklılık göstermektedir. Akılda kalan veya kolay erişilebilen tutum, davranışlar üzerinde güçlü etki oluşturabilirken akılda kalmayan tutum davranışları zayıf yönde etkileyebilmektedir (Wayne ve Maclnnis:2008, s.144).

Tutumlar ve davranış ilişkisinin derecesini ortaya koyan bir başka faktör de tutumlar arasındaki çatışmadır. Normal koşullarda tutum değişkenleri arasında bir tututarlılık beklenmektedir. Duygusal, bilişsel, davranışsal eğilimlerin bütünlük oluşturması durumunda, tutumlar tutarlılık göstermekte ve bu yöndeki davranışların hangi yönde olacağının tahmininde bir sorun yaşanmamaktadır. Ancak bu üç tutum bileşenin birbirlerini desteklememesi halinde ise tutumlar arası bir çatışma söz konusu olabilmekte ve bu da tutum-davranış ilişkisinin gücünü azaltarak davranışların tahmin edilebilirliğini sıkıntıya sokmaktadır. Özellikle işletmeler, müşterilerine gönderdikleri mesajları onların algılarında tutumsal çatışmaya neden

olmayacak biçimde dikkatlice seçmektedirler. Böylelikle davranışların tahmin edilebilirliği konusundaki riskler, azalmaktadır (Hawkins ve Mothersbaugh:2010, s.452).

Tutumların davranışlara yönlendirip yönlendirmeyeceğini belirleyen göstergelerden bir diğeri de tutumların güvenilirliğidir. Tutumların güvenilirliği, tutum nesnelerine ilişkin olarak daha fazla bilgi miktarının veya daha güvenilir bilginin düzeyine göre farklılık gösterebilmektedir. Tutum nesneleri için daha güvenilir ve daha fazla bilgi, tutumların davranışlara yönelme eğilimini güçlendirmektedir (Wayne ve Maclnnis:2008, s.144).

Tutum ve davranışlar arasındaki ilişkide tutumların davranışlara dönüşmesini etkileyen önemli faktörlerden biri de 'ortam eşiği' veya 'engel' olarak ifade edilebilir. Bazı ortamlar vardır ki bireye sorumluluk yüklemez ve birey üzerinde baskı oluşturmaz. Bu durumda tutumların kolaylıkla davranışlara dönüştüğünden bahsedilebilir. Bazı ortamlar da vardır ki tutumlar bir takım engellerden dolayı davranışlara dönüşmeyebilir (Kağıtçıbaşı:2013, s.136).

Tutum ile davranışlar arasındaki etkileşimin yönünü sadece çevresel etkenler açığa çıkarmaz. Aynı zamanda bu etkileşimin yönü, tutum dışı etkenler ve ölçüm hatalarının varlığına bağlı olarak da değişebilmektedir. Tutum dışı etmenler olarak kabul edilen bilimsel araştırmalar, oluşturduğu yapay etki aracılığıyla tutuma kaynak oluşturan tepkiyi şekillendirmektedirler. Bu vesile ile katılımcı, bir şekilde motive edilebilmektedir. Bunun yanında ölçümlerdeki sapmalar, anketi yapanların ve katılımcıların gereken özeni göstermemesi, anket içerisinde bulunan ifade maddelerinin hatalı değerlendirilmesi gibi ölçüm tekniğinden kaynaklanan problemler de tutum ve davranış ilişkisinin sağlıklı bir şekilde ölçülüp analiz edilememesine neden olmaktadır (İnceoğlu:2010,s.150).

Tutum ve davranışlar arasındaki ilişkinin derecesini belirleyen diğer faktörler ise sırasıyla; duygusal bağlantılar, durumsal ve normatif faktörlerdir. Duygusal bağlılık içinde olunan bir tutum nesnesinin daha çok talep edilebilir olması, tutumları pozitif biçimde güçlendirmektedir. Güçlendirilen tutum da muhtemelen bireyleri olumlu yönde davranışlara yönlendirebilmektedir. Durumsal faktörler ise engelleyici

bir nitelik gösterdiğinde tutum ve davranış arasındaki ilişkiyi zayıflatabilmektedirler. Özellikle somut tutum nesnelerinin talep edilebilirliğinde daha belirgin bir biçimde ortaya çıkan durumsal faktörler, talebin bir şekilde engellendiği durumlarda tutumları olumsuz bir biçimde etkilemekte ve bu durum da tutum davranış ilişkisinin gücünü azaltmaktadır. Normatif faktörler ise tutumları dışarıdan etkiler yoluyla biçimlendirmektedir. Bu faktörler, bireyin bir tutum nesnesine ilişkin olumlu değerlendirmesini diğer kişi ve gruplar aracılığıyla baskı altına almaktadır (Wayne ve Maclnnis:2008, s.145).

2.2.4.2 Tutumlar ile İlişkili Planlanmış Davranış Modelinin Açıklanması

Tutumların davranışlar üzerinde etkin olduğuyla ilgili bir şüphe olmamasına rağmen sadece tutumların, davranışlara yön verdiğini veya davranışları etkilediğini düşünmek yanıltıcı olabilir. Davranışların tek belirleyicisi sadece tutumlar değildir. Bununla beraber başka faktörler de davranışların belirleyicisi olabilmektedir. İşte bu bağlamda literatürdeki planlanmış davranış teorisi, davranışı açığa çıkaran tutum ve diğer faktörleri bir bütün halinde değerlendirerek bir sonuca ulaşmaktadır. Bu teoriye göre, bir davranışa yönelik tutumlarla beraber, öznel normlar ve algılanan davranış kontrolü de davranışa ilişkin niyetleri ve dolayısıyla davranışları açığa çıkartmaktadır (Kassin vd: 2011, s.212). Bu noktada davranışa yönelik tutum, öznel normlar ve algılanan davranış kontrolü olgularının tek tek ele alınması anlamlı görünmektedir.

Planlanmış davranış teorisi içerisinde yer alan davranışa yönelik tutum kavramı, tabiatı bakımından birey temelinde ele alınmakta ve herhangi bir davranışı sergilemenin olumlu veya olumsuz değerlemesini ifade etmektedir. Öznel norm ise öncelikle sosyal etkilerin yansıması temeline oturmaktadır. Bununla beraber öznel norm, bir takım faktörlerin mevcudiyetinde davranışların uygulandığı veya uygulanmadığı durumlarda sosyal çevre baskısının bireylerde oluşturduğu algı olarak tanımlanmaktadır (Ajzen:2005, ss.117-118). Algılanan davranış kontrolü ise yapılması istenilen davranışın kolaylık ve zorluk yönününün bir arada değerlendirilmesini ve buna bağlı olarak karar verme eğiliminin oluşmasını ifade etmektedir. Her hangi bir davranışı kolayca uygulanabilir olarak nitelendiren bir

birey, bu davranışın hayata geçirilmesi konusunda daha kararlı bir duruş ortaya koyabilmektedir (Sakallı:2010, s.119).

Belirtilen bu planlanmış davranış teorisinin üç temel öğesini bir dizi inançların fonksiyonu olarak da ele almak mümkündür. Aslında davranışa yönelik tutumların temelinde davranışsal inançlar yatmaktadır. Bir birey, uygulamaya koyacağı davranışların sonuçlarını hesap ederek hareket etme eğilimindedir. Sonuçların tahmin edilmesinde de davranışsal inançlar belirleyici olmaktadır. İnançların fonksiyonu olarak değerlendirilen bir başka temel öğe de öznel normlardır. Normatif inançların fonksiyonu olan öznel normlar, istenilen davranışları ortaya koymaya eğilimli olan bireylerin kişi veya gruplar tarafından onaylanıp onaylanmaması durumuna bağlı olarak şekillenmektedir. Dolayısıyla bireyin inançları bu etkilerin altında biçimlenmektedir. İnançların fonksiyonu olan son temel öğe ise algılanan davranış kontrolüdür. Kontrol inançlarının fonksiyonu olarak değerledirilen bu öğe, bireyin davranışsal eğilimleri sergilerken daha önce yaşadıklarına veya çevresindeki kişilerin deneyimlerine göre hareket etme durumunu ortaya koymaktadır (Ajzen:2005, ss.117-118).

Bu noktada inançların fonksiyonu olan bu öğelerin, örnekler yardımı ile desteklenmesi, konunun pekiştirilmesine katkılar sağlayabilir. Örneğin; vergi kaçırma davranışını gayri ahlaki bulan bir kimsenin buna göre tutum sergilemesi, davranışa yönelik tutumların davranışsal inançlara bağlı olduğunu ortaya koyabilir. Diğer taraftan vergi kaçırmanın ahlaki olmadığına inanan bir kişinin, vergi kaçırmanın günah olduğunu beyan eden kanaat önderinin etkisiyle bu konudaki inançlarını güçlendirmesi örneği, öznel normların normatif inançlara bağlı olduğunu açıklayabilir. Öte yandan gelir vergi yükümlüsü bir bireyin, geçmişte vergi kaçırma nedeniyle büyük oranda cezaya çarptırılması, aynı bireyi vergisini tam ödemeye yönlendirebilir. Bu örnek, algılanan davranış kontrolunün, kontrol inançlarının bir fonksiyonu olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Planlanmış davranış teorisinin öğelerinin dayandığı inançlar dizisi de bir takım faktörlerden etkilenmektedir. Bu faktörleri üç kısımda toplamak mümkündür. Bunlardan ilki kişisel faktörlerdir. Bu faktörler; genel tutumlar, kişisel özellikler,

değerler, duygular, anlayış veya zeka şeklinde sıralanmaktadır. İkincisi ise sosyal faktörlerdir. Bu faktörleri de yaş, cinsiyet, ırk, etnik yapı, din, eğitim, gelir biçimde sıralamak mümkündür. Son olarak bilgiye ilişkin faktörlerden bahsedilebilir. Bu faktörler de deneyim, enformasyon ve medya baskısı şeklinde ifade edilebilir (Ajzen:2005, ss.117-118).

2.2.5 Tutum ile İlişkili Temel Kavramların Değerlendirilmesi

Tutum olgusunun özellikle sosyal psikoloji çerçevesinde bir takım temel kavramlar ile etkileşim içerisinde olduğu kabul edilmektedir. Bir taraftan algılama kavramı diğer taraftan önyargı ve sosyal normlar, tutumlar ile ilişkili bir görüntü oratya koymaktadır. Bilhassa bu üç temel kavram, sosyal psikoloji literatüründe başlıklar halinde ele alınmakta ve tutumlarla bağlantılı olarak açıklanmaktadır. Bu bilgiler ışığında bu başlık altında öncelikle algılama kavramı genel, sosyal ve vergi psikolojisi bağlamında değerlendirilecek ve ardından önyargı kavramına vergi psikolojisi çerçevesinden değinilecektir. Son olarak sosyal normlar olgusu tutumlarla ilişkilendirilerek vergi psikolojisi ekseninde ele alınacaktır.

2.2.5.1 Algılama Kavramının Genel Psikoloji ve Sosyal Psikoloji Perspektiften Ele Alınması

Genel psikoloji kapsamında algılama olgusu, kısaca algılayıcıların soyut ve somut nesneler için algıladıkları duyumsal bilgiyi ifade etmektedir. Beş duyu organı ve hissetme duyusu aracılığıyla bilgi edinmeyi ifade eden duyumsal bilgi, bir yönüyle fizyolojik unsurlarla etkileşim içerisindeyken diğer yönüyle psikolojik ve sosyolojik bir olgu olarak değerlendirilmektedir (İnceoğlu:2010,ss.68-69). Algılamanın hem psikoloji hem de sosyoloji kavramı ile bütünlük içermesi de bu olgunun literatürde hem genel psikoloji hem de sosyal psikoloji kapsamında ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Öte yandan algılayıcıların algıladıkları duyumsal bilgi ile dış dünyadaki uyarıcı algılamalar arasında bir ilişkinin varlığından da söz etmek mümkündür. Çünkü hissetme duygusu aracılığıyla bilgi edinme, uyarıcılar vasıtasıyla olmaktadır.

Dış dünyadan gelen uyarıcı algılamalar, öncelikle uyarı ile ilişkilendirilen bilgileri sözcük ve anlam itibarıyla hafızada etkinleştirmektedir. Örneğin; vergi uyarıcısına yönelik algılamalar, adalet, karşılıksız ödeme, kaçakçılık, zorunluluk gibi vergi ile alakalı birçok çağrışımı bellekte etkinleştirmektedir. Hafızada algılamalar yoluyla etkinleştirilen bilgi daha sonra, cinsiyet, ırk, yaş gibi uyarıcıların sınıflandırılmasına yardımcı olan sosyal yargılamaları etkilemektedir. Hafızada etkinleştirilen aynı bilgi, bilinçli ve organize seçimler yoluyla meydana gelen karmaşık sosyal davranışları da şekillendimektedir (Ferguson ve Bargh:2004, ss.33-34).

Algılama, tutum ve davranış arasındaki ilişkide de önemli rol üstlenebilmektedir. Öncelikle tutumların bellekte etkin hale getirilmesi şartıyla algılama sürecinin tutumlar tarafından etkiye uğradığı kabul edilmektedir. Yani her hangi bir yanlı tutum, erişilebilme ve hafızada etkinleştirilebilme özelliğine sahipse o zaman ilgili tutum nesnesi için farklı biçimlerde algılanma eğiliminden bahsedilebilir. Örneğin; çevre yanlısı tutumların erişilebilir ve bellekte etkinleştirilebilir olup olmamasına göre yerdeki her hangi bir boş içecek kutusuna karşı iki farklı algılama eğiliminden söz edilebilir. Boş içecek kutusu, bir taraftan geri dönüşüm nesnesi olarak algılanarak geri dönüşüm aracına iletilebilirken diğer taraftan da bir çöp olarak algılanıp yerde bırakılabilir veya çöpe atılabilir (Bodenhausen ve Hugenberg:2009, s.15).

Aynı şekilde örneğin; erişilebilir ve bellekte etkinleştirilebilir çevre vergisi yanlısı tutumlar, arabaların yaydığı karbon salımına karşı insanları, iki farklı algılamaya sevkedebilir. Bazı kişiler, araçlar vasıtası ile yayılan karbonu, çevreye zarar veren bir nesne olarak algılayıp daha az karbon salımı özelliği olan bir araca yönelebilirken diğer bazı bireyler ise, bu zehirli maddeyi çevreyi tahrip eden bir nesne olarak değerlendirmeyip aynı aracı kullanmaya devam edebilmektedir.

Algılamanın sadece genel psikoloji içerisinde değerlendirilmesi, bu kavramın dar bir çerçeveye sığdırılması anlamına gelebilir. Dolayısıyla bireyin sosyal bir varlık olduğunun da hesaba katılması algılama kavramına daha geniş bir perspektiften bakılmasını gerekli kılmaktadır.

İç ve dış çevre arasında bir köprü görevini gören ve sosyal psikoloji çerçevesinde sosyal algılama olarak da değerlendirilen bu kavram, algılayıcıların dış çevre uyarıcıları aracılığıyla topladıkları duyusal, işitsel sinyalleri psikolojik yönden anlamlı resimlere dönüştürebilmektedir (Bodenhausen ve Hugenberg:2009, s.2). Aynı zamanda sosyal algılama, bireyin içinde bulunduğu sosyal ortama, kendi fizyolojik iç durumuna, dış fiziki çevresine, geçmiş yaşamının izlerine bağlı olarak yaşamak zorunda olduğunu kabul etmektedir (İnceoğlu:2010,s.94). Bunlarla beraber algılamaya yönelik başka kriterler de söz konusudur.

Sosyal algılayıcı bireylerin, bir davranışı değerlendirirken bazı kriterleri göz önünde bulundurdukları bilinmektedir. Bu kriterlerin en önemlilerinden birisi, davranışın toplumsal onaylanabilirlik ekseninde yorumlanmasıyla ilgilidir. Bu durumda toplumsal kabul görmüş bir davranışın zaten doğal olduğu varsayılmış ve sosyal açıdan onaylanabilirlik sorunu ile karşı karşıya olan davranışların bir takım eğilimleri ortaya çıkartabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu nitelikteki eğilimlerin gerçek eğilimler olduğu kabul edilmektedir. Ancak gerçek eğilimlerin açığa çıkması, bireylerin özgür bir ortamda bulunmalarına bağlı olmaktadır (Taylor:2010,ss.53-54) Davranışlara ilişkin eğilimleri ortaya çıkaran toplumsal onaylanabilirlik ve özgürlük faktörünün vergisel yükümlülükler perspektifinden ele alınması da mümkündür.

Örneğin; vergi idaresi tarafından mükellef işletmeye yönlendirilen vergi memuruna karşı mükellefin çok heyacanlı ve agresif tavırlar ortaya koyması, vergi memurunun aklına vergi kaçırıldığına ilişkin şüpheleri getirebilir. Aslında bir vergi memurunun her hangi bir mükellef işletmesini denetlemesi, incelemesi toplumsal kabul görmüş olağan bir durumdur. Bu durumda toplumsal onaylanabilirlik yönünden vergi memurunun beklentisi, mükellefin normal davranış ortaya koyması yönünde olacaktır. Ancak mükellefin böyle bir durumda özgür bir ortam içinde bulunup bulunmadığı tartışmalıdır. Diğer yandan her hangi bir vergisel yükümlülüğü olmayan bir ünversite öğrencisi, yüksek gelir vergileri hakkındaki olumsuz görüşlerini her türlü platformda rahatça ifade edebilir. Buna karşın bir mükellef, yüksek orandaki gelir vergilerini hiç kabul etmediği halde kendi işletmesinin vergi yetkilileri tarafından incelenmesi ihtimalini göz önünde bulundurarak görüş

bildirmeyebilir. Sadece bu iki örnek, davranışsal eğilimlerin açığa çıkmasında özgürlük faktörünün ne denli etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

2.2.5.2 Tutumlar ile İlişkili Önyargı Kavramının Açıklanması

Önyargı, her hangi bir inceleme ve bilgiye dayanmadan yetersiz kanıtlardan hareket edilerek bir konu hakkında yargıya varılmasını ifade etmektedir. Bu kavram, hem bir tutum olarak nitelendirilmekte hem de yapısında olumsuz eğilimleri barındırmaktadır. Ayrıca önyargı, bireyin çevresinde gelişen ve onun yaşam akışını kolaylaştıran bir olgu olarak değerlendirilebileceği gibi aynı zamanda gruplar ve bireyler arası nitelik de taşımaktadır. Bilhassa küçük yaşlarda daha yoğun bir biçimde hissedilen bu olgu, eğitim ile öğrenimin etkisiyle şekillenebilmekte ve bilgi edinmenin yoğunluğuna bağlı olarak pozitif veya negatif yönde bir seyir ortaya koyabilmektedir (İnceoğlu:2010,s.154-155). Bu bilgiler ışığında gelişmiş toplumlara kıyasla gelişmekte olan toplumlarda önyargıların, daha negatif yönde bir eğilim ortaya koyacağı söylenebilir.

Örneğin; gelişmekte olan ülkelerde geniş halk kitleleri tarafından bir verginin sadece zorunlu ve karşılıksız bir ödeme aracı olarak değerlendirilmesi, vergi ödemeye yönelik olumsuz bir önyargı ortaya koyabilir. Buna karşın gelişmiş ülke bireyleri vergi kavramına vatandaşlık hizmetlerinin veya mali olmayan bir takım amaçların gerçekleştirilebilmesinin önkoşulu olarak bakabilir. Bu durumda bu ülke bireylerinin vergi sorumluluklarını yerine getirirken pozitif yönde önyargı eğilimi sergileyecekleri iddia edilebilir.

Önyargılar, öğrenilmiş tepkiler olarak da değerlendirilmektedir. Bu öğrenilmiş tepkiler, bir taraftan aşırı genelleştirme biçiminde açığa çıkabilirken diğer taraftan gerekçesiz nitelik ortaya koymaktadır (Witting: 2000, s.262).

Önyargılar, gizli ve görünür biçiminde bir ayırıma tabi tutulabilirler. Gizil önyargı, gizlenmiş nitelikte olabilen ve gözlemlendiğinde hoşgörülü bir davranışmış gibi algılanan bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Görünür önyargı ise, dışa vurumu kolay olan ve çok daha açık bir kavram olarak nitelendirilmektedir (Kağıtçıbaşı:2013,s.135). Örneğin; bir birey, vergi yükümlülüğü konusunda vergi

yetkililerine karşı gizli bir önyargıya sahip olabilirken aynı birey vergisel sorumluluklarla ilişkili olarak arkadaşları arasında görünür bir önyargı ortaya koyabilir.

Sosyalleşme sürecinde öğrenilen önyargılar, farklı yollarla meydana gelmektedir. Önyargılar, önyargılı insanlarla sağlanan iletişim sonucu ve önyargı nesneleriyle yaşanan olaylar neticesinde ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda otoriter bir kişilik yapısının varlığına ve algılanan benzerlik miktarının durumuna göre de açığa çıkan önyargılar, insanların kendilerine benzeyenleri çekici bulması ve olumlu değerlendirmesi ya da aksini düşünmesine bağlı olarak şekillenmektedirler. Örneğin; anne ve babanın önyargıları çocuğun da önyargılı olmasına neden olurken ırksal nedenlere bağlı olarak yaşanan olaylar da önyargılara sebebiyet vermektedir. Öte yandan kendi düşüncesi doğrultusunda hareket eden idarecilerin veya yöneticilerin çalışanlar arasında ayırım yapması de önyargıyı oluşturmaktadır. Örneğin; bir idarecinin veya yöneticinin kendi görüşünü beğenenlere olumlu, beğenmeyenlere ise olumsuz bir tavır takınması önyargıyı doğurmaktadır (Güney: 2012, ss.155-156).

Çevresel faktörlerden bir kısmı, önyargıların oluşmasında bazı temel roller üstlenmektedirler. Sosyal normlar, bu çevresel faktörlerden birini oluşturmaktadır. Önyargılar üzerinde etkili olan diğer bir çevresel faktör ise göreli yoksunluktur. Göreli yoksunluk, insanların kendilerini kişiler ya da gruplar arasında mukayese etme temeline dayanmaktadır. Bu mukayese de insanları engellenme-saldırganlık sürecine sokmaktadır. Bu sürecin sonunda da önyargılar oluşmaktadır. Bunun yanında özellikle rekabetin varlığında grupların birbirleriyle çatışmalarının önyargıları şiddetlendirdiği de kabul edilmektedir (Brown: 2006, s.80).

Önyargıları nitelikleri yönünden sadece negatif biçiminde değerlendirmek bu konu ile ilgili bir takım eksikliklerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Önyargılar, negatif özellik gösterebileceği gibi pozitif ve tarafsız bir nitelik de ortaya koymaktadırlar.

Negatif önyargılar, olumsuz ve yıkıcı bir özellik taşıdıkları için ekonomik ve sosyal açıdan sorunlara neden olabilmektedirler. Bunun aksine pozitif önyargılar ise kültürel bağlamda birikimli bilgileri bünyesinde barındırması sebebiyle olumlu

yönde kişisel ve sosyal sonuçlar ortaya çıkarmaktadırlar. Örneğin; pozitif önyargılar, zehirli bir besin maddesine duyulan ilgisizliğin kaynağını oluşturabilir. Böyle bir durumda bireylerin bu konuya ilişkin mantık arama çabaları anlamsızlık içermektedir. Çünkü zehirli bir besin maddesinin vücut için sorunlar oluşturabileceği kabulünün yeniden ispatlanması anlam içermemektedir. Bazı önyargılar da vardır ki ne fayda ne de zarar oluştururlar. Tarafsız önyargılar olarak da ifade edilen bu tip önyargılar için at eti kullanımı örnek olarak gösterilebilir. Her ne kadar at etinin tüketimi konusunda bir isteksizlik söz konusu ise de bu et türünün insan sağlığı açısından bir zarar oluşturmadığı söylenebilir (Clark: 1988, s.5).

Bu üç önyargı tipinin vergi psikolojisi çerçevesinde ele alınması da mümkündür. Öncelikle vergilerin zorunlu ve karşılıksız bir ödeme aracı oluşu, negatif önyargı eğilimlerini açığa çıkarmaktadır. Bunun yanında hükümetler aracılığıyla toplanan vergilerin gerektiği yerlerde kullanılmadığı düşüncesi de, negatif önyargıların hakim olma durumunu netleştirmektedir. Fakat böyle bir önyargı, vergilerin tam ve zamanında tarh ve tahsil edilmesine engel oluşturabileceği için hem doğrudan devletin hizmetlerinin sağlıklı bir biçimde yerine getirilememesine neden olacak hem de dolaylı olarak toplumsal refah kaybına sebebiyet verebilecektir. Bunun yanında bazı dini veya milli nitelikli görüşler içerisinde verginin kutsallığının öne çıkması ve insanların bu kutsallığı göz önünde bulundurarak vergi ödeme eğilimine yönelmesi de pozitif önyargıların oluşmasına yardımcı olabilmektedir.

Önyargıların tamamen ortadan kalkması, rakip veya rakip olarak algılanan grupların arasında birliktelik veya şiddetli uyumsuzluk gibi olumluluk veya olumsuzluk oluşturan bir takım simgelerin kullanılma geçerliliğinin bitmesi durumunda söz konusu olmaktadır (Maisonneuve: 2005, s.115).

2.2.5.3 Tutumlara Yönelik Sosyal Norm Kavramının Ele Alınması

Sıklıkla sosyal etkiler bağlamında ele alınan sosyal normlar, kuralların ve standartların grubun üyeleri tarafından öğretildiği ve davranışlara yönelik inançlar sistemi oluşturan bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda bu olgu, yasal

zorlama içermeden davranışlara yön verme ve grup üyelerinin beklentilerini yansıtma özelliğine de sahiptir (Haddock ve Maio:2012,s.239).

Sosyal normlar sosyal yaşamın temeli olarak değerlendirilerek bireylerin günlük yaşamında nasıl hareket etmesi gerektiğini ortaya koymaktadırlar. Bu normlar, sosyal ilişkileri ve oluşturulan beklentileri de şekillendiren bir kavram olarak ele alınmaktadırlar. Bununla beraber sosyal normlar, neslin devamı için kolaylık oluştururken aynı zamanda sosyal yaşamın meydana getirebileceği faydaların dağılımında da önemli bir rol üstlenmektedir (Brinton ve Nee : 1998, s.105). Öte yandan sosyal normlar, toplumun diğer bireylerinin nasıl tepki göstereceği beklentisi içerisinde insanlarda bir takım duygusal hisler açığa çıkarırken aynı zamanda algılanan maliyet ve mükafatlara ilişkin doğrudan bir etki de ortaya koyabilmektedir. İçselleştirilen kişisel suçlar ve sosyal yaptırımlar, farkedilen veya algılanan maliyetlere örnek teşkil ederken sosyal pekiştirme veya destek de algılanan mükafatlara ilişkin bir örnek oluşturmaktadır (Dovidio : 1984, s.378).

Normların iki farklı türünden söz edilebilir. Bu normların birisi, değer ve inançlar ekseninde neyin daha doğru olabileceğinin hissiyatını ifade eden emredici normlar olarak tanımlanırken, bir diğeri de insanların gerçekte ne yaptığını ortaya koyan tanımlayıcı normlar şeklinde ifade edilmektedir (Berkowitz: 2004, s.12). Aynı zamanda emredici normlar, tutumsal normlar olarak da değerlendirilirken tanımlayıcı normlar da davranışsal normlar olarak ele alınmaktadır (Perkins:2002, ss.164-165).

Bireyler için en iyinin hangisi olduğunu ortaya koyan tanımlayıcı normlar, iradenin varlığına doğrudan bağlı olmazken veya düşüncenin sistemli bir biçimde çalışmasını gerektirmezken, emredici nitelikli normlar sistematik bir düşünce yapısının varlığına bağlı olarak işlemektedir. Yani bu norm yapısı, birilerinin onayını almak için sistemli çabaların gerekliliğine ihtiyaç duymakta ve çatışmaların çözümüne yönelik eğilimler ortaya koymaktadır (Goldstein ve Mortensen : 2012, s.75). Bu bilgiler ışığında emredici ve tanımlayıcı normlar arasındaki ayrım noktasının, iradelerin sistemli bir biçimde açığa çıkıp çıkmamasına göre belirlendiği söylenebilir.

Sosyal normların vergi psikolojisi yönünden değerlendirilmesi de bazı anlamlı sonuçların ortaya çıkmasına yardımcı olabilir. Özellikle vergi bilincinin yüksek olduğu gelişmiş ülkelerde vergi kaçırmaya karşı güçlü bir sosyal norm oluştuğunu söylemek yanıltıcı olmayacaktır. Bu ülkelerde vergi ödeme yükümlülüğü ile ilgili oluşan güçlü sosyal normlar, vergi kaçırma eğilimlerini fiili olarak hayata geçiren işletme sahipleri için büyük riskler oluşturabilmekte ve bu kişiler devletin yaptırımından önce sıkı bir sosyal norm baskısı ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu tip toplumlarda vergi kaçakçılığı suçu bireysel manada içselleştirildiği için bu suçlar sosyal normlar aracılığıyla farkedilebilen bir maliyet açığa çıkartmaktadırlar. Aynı zamanda vergi kaçıranların sosyal normlar vasıtasıyla toplumun üyeleri tarafından deşifre edilmesi de algılanabilen mükafatı ortaya koymaktadır. Öte yandan gelişmekte olan ülkelerde ise neredeyse tam tersi bir durumun meydana gelebileceğini söylemek mümkündür.

Bu noktada sosyal normlar kapsamında değerlendirilen ve toplumdaki sosyal grup veya çevrelerin hatalı değerlendirilmesi neticesinde açığa çıkan yanlış algılama (Berkowitz:2004,s.7) sorununun da açıklanmasında fayda vardır. Çünkü çoğu zaman bireysel tutum ve davranışlar, sosyal normlara göre belirlenebilmekte ve toplumun fertleri bu normlar aracılığıyla nesneleri değerlendirebilmektedirler.

Ayrıca normların grup içine bir kere yerleştikten sonra grubun bireyleri tarafından benimsenerek realiteye dönüşmesi ve bu realiteye bağlı olarak grup üyelerinin ilgili normlar için bağlayıcı bir tutum sergilemek zorunda kalmaları, (İnceoğlu:2010,s.98) yanlış algılama sorununu gündeme getirmektedir.

Her hangi bir grubun tutum ve davranışları, toplumun diğer bireyleri tarafından olduğundan farklı biçimde algılanabilmektedir. Yani bir sosyal gruba atfedilen tutum ve davranışlar, gerçeği yansıtmayabilir. Dolayısıyla bu durumda bir sosyal grup için ya tahmin edilenden yüksek ya da tahmin edilenden düşük bir tutum ve davranış algısı ortaya çıkmış olacaktır. İşte böyle bir sürecin sonucunda meydana gelen algılanan ve gerçekleşen tutum eğilimleri ve davranış biçimleri arasındaki boşluk, yanlış algılama sorununu açığa çıkarmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için de sosyal norm müdahalelerinin devreye girmesi gerekmektedir (Berkowitz:2004,s.7). Bazı

durumlarda tutumsal eğilimlerin ve davranış biçimlerinin yanlış algılanması ve bu sorunun giderilmesine ilişkin sosyal norm müdahalelerinin hayata geçirilmesi söz konusu olabilir. Bu durum, özellikle paternalist bir devlet anlayışını benimseyen hükümetler için daha geçerli görüntü ortaya koymaktadır.

Toplumdaki normların verimli halde işlemesi, normatif etki sayesinde gerçekleşmektedir. Bu etkinin sürecinin belirlenmesi ve bu süreçte iletişimin rolünün açığa kavuşması, kollektif normların ve buna bağlı bireyesel normların net bir şekilde tanımlanmasına bağlı olmaktadır. Kollektif normlar özellikle gruplar, kültür ve topluluklar gibi yapılarda ortaya çıkabilmektedirler. Bireysel normlar ise kollektif normların insanlar tarafından anlaşılmasını veya baskın olan kollektif normların yorumlamasını ifade etmektedir. Bu nitelikteki normlar, algılanan normlar olarak da tanımlanmaktadırlar. Kollektif normlar, her hangi bir sosyal ağ veya tüm toplum seviyesi için geçerli olurken, bireysel normlar veya algılanan normlar ise ferdi ve psikolojik bir görünüm ortaya koymaktadır (Lapinski ve Rimal:2005, ss.129-130).

2.3 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Kapsamında Değerlendirilmesi

Kamu maliyesi literatüründe davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin tutum ve davranışlar üzerindeki etkilerini inceleyen birçok ampirik çalışma mevcuttur. Bu bağlamda sırasıyla; tütün ürünleri, alkollü içecekler, kumar içerikli hizmetler, olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunları ile ilişkili konular üzerine salınan özel tüketim vergilerinin tutum ve davranışlar üzerindeki etkilerine değinilecek ve bu vergiler kapsamında yapılmış saha araştırmalarının sonuçlarına yer verilecektir.

2.3.1 Tütün Ürünlerine Salınan Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Açısıdan Değerlendirilmesi

Tütün ürünlerine salınan özel tüketim vergilerinin tutum ve davranışlar üzerindeki etkisinin nasıl sonuçlar ortaya koyduğunu görmek için bu başlık altında

sırasıyla; Li (2007), Biener vd. (1998), An vd. (2012), Tsai vd. (2003) tarafından yapılan çalışmalara değinilecektir.

Li (2007)

Li (2007), sigara fiyat ve vergilerinde meydana gelen artışların sigara kullanıcılarının fiyat ve vergiden kaçınma davranışlarını nasıl etkilediğini ortaya koymuştur. Aynı zamanda bu çalışma, fiyat ve vergiden kaçınma davranışlarının sigarayı bırakma girişimine nasıl etki ettiğini de araştırmıştır.

Bu bağlamda çalışma, aşağıdaki sorulara yanıt aramaktadır:

a) Sigara fiyat veya vergisindeki artış, düşük veya hiç vergilendirilmemiş ve indirim yapılan veya yapılmayan sigaraların kullanımını etkiler mi?

b) Düşük veya hiç vergilendirilmemiş ve indirim yapılan veya yapılmayan sigara ürünü, sigarayı bırakmaya etki eder mi?

c) Düşük veya hiç vergilendirilmemiş ve indirim yapılan veya yapılmayan sigaraları kim satın alır?

Bu çalışmada bağımlı değişkenler; indirimli sigaraların kullanımı, vergisi düşük veya vergilendirilmemiş sigaraların satın alınması, daha az pahalı sigaraların her hangi birinin kullanılması, daha az pahalı sigaraların değiştirilmesi/değiş tokuşu, bırakma girişimleri, sigara içiminin terk edilmesi, her gün içilen miktardaki farklar olarak tanımlanmıştır. Bağımsız değişkenler ise Amerika ve Kanada'daki merkezi veya yerel sigara özel tüketim vergileri, düşük vergili veya hiç vergilendirilmeyen bölgelere uzaklık, vergisi ödenmiş sigara ile düşük vergilendirilmiş veya hiç vergilendirilmemiş sigara arasındaki fiyat farkı olarak belirlenmiştir. Kontrol değişkenleri olarak da cinsiyet, yaş, ırk/etnik köken, eğitim, yıllık hane halkı geliri, hergün içilen sigara sayısı, sabah ilk sigara içme zamanı, sigarayı bırakmaya istek, geçmişte yaşanan ciddi sigara bırakma girişimleri, diğer tütün ürünlerinin kullanımı, sigara içmeyi durdurma medikasyonlarının kullanımı kabul edilmiştir.

Sigara kullanıcılarının ne kadarının daha ucuz sigarayı satın aldığı sorusu, 4 ayrı veri kaynağından sağlanan yaklaşık 10 bin örneklem ile paylaşılmıştır. Bu kapsamda elde edilen ve önemli sayılabilecek birkaç analiz sonucu şu şekildedir:

a) Katılımcıların düşük vergilendirilmiş veya hiç vergilendirilmemiş her hangi bir sigarayı alma eğilimleri ortalama olarak % 35 civarında tespit edilmiştir.
b) Katılımcıların daha ucuz herhangi bir sigarayı alma eğilimleri ise ortalama yaklaşık % 48 olarak belirlenmiştir.

Biener vd. (1998)

Biener vd. (1998), sigara üzerine salınan vergilerin yetişkinler ve 12-17 yaş grubu üzerinde nasıl bir etki oluşturduğuyla ilgili ABD'deki Massachusett eyaletinde bir çalışma yapmıştır.

Massachusett eyaletinde 1993 yılının Ocak ayında her paket sigara için 25 sentlik bir vergi salınmıştır. Aynı zamanda bu verginin ortalama fiyatları her paket için % 15 oranında arttırdığı kabul edilmiştir. Bu veriler ışığında, eyalet çapında Ekim 1993 ve Mart 1994 tarihleri arasında yetişkin ve 12-17 yaş grubundan oluşan yaklaşık 2000 kişi ile telefon anketi yapılmıştır.

Bu anketin sonuçları, sigaradaki vergi artışı nedeniyle yetişkinlerin % 17'sinin sigarayı azalttığını, % 28'inin daha ucuz bir markaya yöneldiğini ve % 35'inin de sigarayı bırakmayı göz önünde bulundurduğunu ortaya koymuştur. Aynı zamanda bu çalışma, sigara vergisindeki artış sebebiyle 12-17 yaş grubunun %29'unun sigarayı daha az satın aldığını, % 19'unun daha ucuz markalara yöneldiğini ve % 21'inin de sigarayı bırakmayı düşündüğünü açığa çıkartmıştır.

An vd. (2012)

An vd. (2012), tütün ürünlerinin kullanımının birey ve toplum için ciddi tehditler oluşturduğunun kabulünden yola çıkarak bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışma, Vietnam halkının tütün kullanımına ilişkin kontrol önlemlerine karşı nasıl bir tavır takındığını konu almıştır.

Bu çalışmada öncelikle tütün ürünlerinin kullanımına ilişkin olarak Vietnam için mevcut veriler ortaya konulmuş ve Vietnam hükümetinin tütün kullanımını kısıtlamaya yönelik aldığı önlemler hakkında bilgi verilmiştir. Bir taraftan Dünya Sağlık Örgütü'nün tütün kullanımına yönelik Vietnam için olumsuz öngörüleri ve diğer taraftan bu ülkede yaşayan 15-24 yaş arası erkeklerin % 31'inin ve 25-35 yaş arası erkeklerin % 60'ının tütünlü ürün maddelerini tüketmeleri tütün kontrolüne ilişkin çabaların artmasına neden olmuştur. Bu bilgiler bağlamında çalışma, tütün kullanımını azaltmaya yönelik girişimleri, karşılaştırmalı olarak ele almıştır.

Bu araştırmada tütün kontrol önlemleri üç başlık altında değerlendirilmiştir. Birinci önlem, iş yerlerinde tütün ürünleri kullanımının mümkün olmaması biçiminde tanımlanırken ikinci önlem, kamu alanlarında tütün ürünlerinin kullanım imkanının mümkün olmaması şeklinde ifade edilmiştir. Tütün kontrolüne yönelik son önlem ise 'tütün ürünleri üzerine salınan vergilerin arttırılması' şeklinde belirtilmiştir. Çalışmada kullanılan bu üç temel araç, üç farklı perspektiften karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Öncelikle bu kontrol araçlarına ilişkin destekleyici tutumlar, demografik veriler aracılığıyla ele alınmıştır. Demografik veriler, cinsiyet, yerleşim, etnik grup, ekolojik bölgeler, yaş grupları, gelir seviyeleri, eğitim olarak belirlenmiştir. Çalışmanın bu kısmında tütünlü ürün maddelerinin kullanımının azaltılmasına yönelik kontrol politikalarını destekleyici tutumların hangi yönde bir eğilim açığa çıkarttığı ortaya konulmuştur. Demografik veriler çerçevesinde tütün kontrol politikalarına ilişkin açığa çıkan sonuçlar özetle şu şekildedir:

a) Cisiyet verilerine göre hem erkekler hem de kadınlar iş yerlerinde sigara içilme imkanını ortadan kaldıran tütün kontrol aracını en fazla desteklemektedirler. Hem erkek hem de kadınların desteklediği ikinci kontrol aracı ise kamu alanlarında tütün ürünleri kullanımınının kaldırılması ile ilişkilidir. Her iki cinsiyet grubunun tütün kullanımının azaltılmasına yönelik vergi artışlarını destekleme eğilimi ise son sırada yer almaktadır. Vergilerin arttırılmasını destekleyici tutumlar erkek ve kadınlar için aynı düzeyde görünmektedir.

b) Yerleşim verilerine göre hem şehirli hem de kırsal nüfus en çok, iş yerlerinde sigara içme imkanını ortadan kaldıran tütün kontrol aracını desteklemektedirler. Hem şehirli hem de kırsal nüfusun desteklediği ikinci kontrol aracı ise kamu alanlarında tütün ürünleri kullanımınının kaldırılması ile ilişkilidir. Her iki yerleşim grubunun tütün kullanımının azaltılmasına yönelik vergi artışlarını destekleme eğilimi ise son sırada yer almaktadır. Kırsal kesimde yaşayan insanlar, şehirli kesime göre vergilerin arttırılmasını destekleyici kontrol aracını daha çok desteklemektedirler. Hem şehirde hem de kırsal kesimde vergilerin arttırılmasını destekleyici tutumlar ile kamu alanlarında tütün ürünleri kullanımının kaldırılmasını destekleyici tutumlar birbirine yakın bir görünüm ortaya koymaktadır.

c) Yaş grubu verilerine göre 15-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-64, >64 aralığında yer alan tüm bireyler en çok, iş yerlerinde sigara içme imkanını ortadan kaldıran tütün kontrol aracını desteklemektedirler. 15-24 ve 25-34 arası yaş grubu, vergilerin arttırılmasını teşvik edici kontrol politikasını ikinci destekleyici araç olarak tanımlarken 35-44, 45-54, 55-64, >64 aralığında yer alan tüm bireyler kamu alanlarında tütün ürünleri kullanımınının kaldırılmasını teşvik edici politikaları ikinci destekleyici araç olarak kabul etmektedirler. 55-64 arası yaş kesimi ise tüm yaş grupları içerisinde vergilerin arttırılmasını teşvik edici kontrol politikası aracını en çok destekleyen grup olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kontrol politikasını en az destekleyen grup ise 25-34 yaş arası kesimdir.

d) Gelire göre verilerin analizi, 1,2,3,4,5 biçimimde sayısal datalara bağlı kalınarak yapılmıştır. 1 ve 2 sayısal değeri daha düşük gelir grubunu ifade ederken 3,4,5 sayısal değeri daha yüksek gelir grubunu tanımlamak için kullanılmıştır. Tüm gelir seviyelerinde en çok, iş yerlerinde sigara içme imkanını ortadan kaldıran tütün kontrol aracı desteklenmiştir. Gelir düzeyinin daha düşük olduğu 1-2 seviyelerindeki bireyler ile gelir düzeyinin daha yüksek olduğu 3-4 seviyelerindeki bireyler kamu alanlarında tütün ürünleri kullanımınının kaldırılmasını teşvik edici politikaları ikinci destekleyici araç olarak kabul etmişlerdir. Sadece gelir düzeyi 5 seviyesinde olanlar vergilerin arttırılmasını teşvik edici kontrol politikasını ikinci destekleyici araç olarak

tanımlamışlardır. Farklı gelir düzeyinde yalnızca vergilerin arttılmasına yönelik tutumlar ise gelir seviyesinin artmasına bağlı olarak pozitif bir eğilim ortaya koymaktadır.

e) Eğitim seviyesine göre veri analizi ise şu beşli ayrıma tabi tutularak yapılmıştır: İlköğretim düzeyinde veya daha az seviyede olanlar, orta-öğretim düzeyindekiler, lise öğretim seviyesinde olanlar, yüksek okul ve/veya daha üst eğitim düzeyindekiler ve tüm eğitim seviyesinde olanlar. Tüm eğitim seviyelerinde en çok, iş yerlerinde sigara içme imkanını ortadan kaldıran tütün kontrol aracı desteklenmiştir. İlköğretim düzeyinde veya daha az seviyede olanlar ile ortaöğretim düzeyindekiler, kamu alanlarında tütün ürünleri kullanımınının kaldırılmasını teşvik edici politikaları ikinci destekleyici araç olarak kabul etmişlerdir. Buna karşın lise öğretim seviyesinde olanlar ile yüksek okul ve/veya daha üst eğitim düzeyindekiler, vergilerin arttırılmasını teşvik edici kontrol politikasını ikinci destekleyici araç olarak tanımlamışlardır. Üç kontrol aracı, tüm eğitim seviyeleri için değerlendirildiğinde ise şu sıralama ortaya çıkmıştır: 1-İş alanlarında sigara içme imkanını ortadan kaldıran tütün kontrol aracı, 2-Kamu alanlarında tütün ürünleri kullanımınının kaldırılmasını teşvik edici politikalar, 3- Vergilerin arttırılmasını teşvik edici kontrol politikası.
f) Farklı eğitim düzeyinde yalnızca vergilerin arttılmasına yönelik tutumlar ise eğitim seviyesinin artmasına bağlı olarak pozitif bir eğilim ortaya koymaktadır.

Sigara kullanım durumunun ve sigara tüketiminin meydana getireceği sağlık sonuçlarına ilişkin bilgi seviyesinin üç temel tütün kontrol politikasına yönelik destekleyici tutumlar üzerinde nasıl bir netice oluşturduğu konusu da bu çalışmanın farklı bir yönünü ortaya koymaktadır.

Sigara kullanım durumunun tesbiti, mevcut sigara kullanıcılarına ve mevcutta sigara kullanmayanlara bağlı olarak sınıflandırılmıştır. Mevcutta sigara kullanmayanlar daha önce sigara tüketip sonradan bırakanları ve hiç sigara içmeyenleri kapsamaktadır. Sigara tüketiminin meydana getirdiği veya getirebileceği sağlık sonuçlarına ilişkin bilgi seviyesinin düzeyi, sigaranın aktif ve pasif

kullanımına bağlı olarak belirlenmektedir. Hem aktif hem de pasif sigara kullanımının ortaya çıkardığı veya çıkarabileceği sağlık sonuçları hakkında bilgi seviyesi ise, evet ve hayır yanıtlarına göre ölçülmektedir. Bu kapsamda yapılan analiz çalışması şu sonuçları ortaya koymaktadır:

a) Mevcut sigara kullanıcıları ile mevcutta sigara kullanmayanlar, iş yerlerinde sigara içme imkanını ortadan kaldıran tütün kontrol aracını, en fazla oranda desteklemişlerdir.
b) Mevcutta sigara kullanmayanlar, mevcut sigara kullanıcılarına kıyasla vergilerin arttırılmasını teşvik edici kontrol politikasını daha fazla desteklemişlerdir.
c) Aktif sigara kullanımının meydana getirdiği veya getirebileceği sağlık sonuçları hakkında bilgi sahibi olduğunu evet cevabıyla onaylayanlar, hayır cevabı ile onaylamayanlara kıyasla tüm tütün kontrol araçları için daha fazla destekleyici tutum ortaya koymuşlardır. Aynı netice, pasif sigara kullanımının meydana getirdiği veya getirebileceği sağlık sonuçları hakkında bilgi düzeyi için de söz konusu olmuştur.
d) Hem aktif hem de pasif sigara kullanımının meydana getirdiği veya getirebileceği sağlık sonuçları hakkında bilgi sahibi olduğunu evet cevabıyla onaylayanlar, hayır cevabı ile onaylamayanlara kıyasla vergilerin arttırılmasını teşvik edici kontrol politikasını daha fazla desteklemişlerdir.
e) Pasif sigara kullanımının meydana getirdiği veya getirebileceği sağlık sonuçları hakkında bilgi sahibi olduğunu evet cevabıyla onaylayanlar vergilerin arttırılmasını teşvik edici kontrol politikasını % 73.6 oran düzeyinde desteklerken, hayır cevabı ile onaylamayanlar bu kontrol politikasını sadece % 41.6 oran düzeyinde desteklemektedirler.

Tsai vd. (2003)

Tsai vd. (2003), Taiwan'da sigara vergilerine yönelik kamuoyu tutumunun hangi seviyede olduğunu değerlendiren bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışma, salınan sigara vergisine yönelik beklenilen etkilerin ne yönde olduğunu ortaya koymuştur.

Aynı zamanda bu çalışma, vergi gelirlerinin tahsisinde halkın düşüncelerinin ne yönde olduğunu göstermeyi de hedeflemiştir.

Çalışmada öncelikle sigara vergilerinin uygulanma gerekçeleri üzerinde durulmuş ve ülke uygulamalarına ilişkin kısa bir değerlendirme yapılmıştır. Aynı zamanda Taiwan bölgesine yönelik olarak daha önce yapılan bir çalışmanın sonuçlarına kısaca değinilmiştir. Sigara vergilerinin ekonomik etkilerinin analiz edildiği bu çalışmadan çıkan neticeler, bu alanda yapılan bir başka bilimsel araştırma sonuçları ile mukayese edilmiştir. Bu karşılaştırma, Taiwan'da sigara üzerine salınan vergilerin diğer bazı yüksek gelirli ülkelere kıyasla kişilerin talepleri üzerinde daha fazla olumsuz bir ekonomik etki oluşturduğunu ortaya koymuştur.

Bu çalışmada verilere ilişkin kullanılan metotlara geçilmeden önce Taiwan hükümetinin 2000 yılında sigara vergilerinden elde ettiği gelirleri hangi yönde kullandığına ilişkin kısaca bilgi verilmiştir. Bu bilgilere göre, salınan sigara vergilerden toplanan hasılatın % 70'i ulusal sağlık güvencesine, % 10'u tütün karşıtı etkinliklere, % 10'u sağlıklı olmayı teşvik etmeye ve hastalıkları engellemeye, % 10'u da ekonomik refaha hizmet etmek için ayrılmıştır.

3279 yetişkin ile yapılan yüz yüze mülakatlarda 18 yaş altı dikkate alınmamış ve katılımcılar üç farklı kategoride sınıflandırmaya tabi tutulmuşlardır. Bu sınıflandırma, hiç sigara içmeyenler, eskiden sigara içenler ve mevcutta sigara içenler biçiminde yapılmıştır.

"Hayatınızda en az bir sigara içtiniz mi?" sorusuna hayır yanıtını verenler, hiç sigara içmeyenler kategorisinde değerlendirilmiştir. En az bir kez sigara içenlere, "geçen ay içinde hergün mü, bazı günler mi sigara içtiniz yoksa hiç sigara içmediniz mi" biçiminde soru yönlendirilmiştir. Hayatında en az bir kere sigara içenlerden, son bir ay içinde sigara kullanmamış olanlar eskiden sigara içmiş ve sigarayı bırakmış kategorisinde değerlendirilmişlerdir. Son bir ay içinde hergün veya bazı günler sigara tüketenler ise mevcut sigara kullanıcıları olarak tanımlanmışlardır.

Belirli bir amaca yönelik tahsis edilen sigara vergilerinin salınması durumunda tüm katılımcıların vergilemeye ilişkin tutumlarını ölçmek üzere katılımcılardan

“katılıyorum”, “katılmıyorum” ve “yorum yapmıyorum” biçimindeki seçeneklerinden birini seçmesi istenmiştir. Aynı zamanda sigara vergilerinin salınması, bağımsız değişken olarak tanımlanmıştır. Sigara vergilemesi sebebiyle oluşabilecek alıgılanan efektif vergi ise bir başka bağımsız değişken olarak tanımlanmıştır. Algılanan efektif vergi, sigara kullanımının azaltılması için katılımcılar tarafından ne kadarlık bir vergilemenin düşünüldüğünü ortaya koymaktadır.

Sigara vergilemesine yönelik destekleyici tutumların hangi yönde bir eğilim ortaya koyduğunu analiz eden bu çalışma, şu sonuçları ortaya koymaktadır:

a) Mevcut sigara kullanıcıları, sigara üzerine salınan vergileri % 27.4 oran seviyesinde desteklerken, sigarayı yaşamı boyunca hiçbir şekilde tüketmeyen kişiler, sigaraya yönelik vergileri % 63.1 oran seviyesinde destekleme eğilimi ortaya koymuşlardır.
b) 18-24 arası yaş kesimi, sigara vergilerine yönelik % 57.3’lük destekleyici tutuma sahipken 55 yaş üzeri kesim % 43.2 oran düzeyinde destekleyici bir tutum sergilemişlerdir.
c) Sigara vergilerine yönelik farklı eğitim seviyesilerinde farklı oranlarda destekleyici tutumlar açığa çıkmıştır. Eğitim seviyesinde en göze çarpan farklılık, hali hazırda üniversite seviyesinde eğitim alanlar ve üniversite mezunları ile ilköğretim veya daha düşük eğitim seviyesindeki kişiler arasında ortaya çıkmıştır. Hali hazırda üniversite seviyesinde eğitim alanlar ve üniversite mezunları sigara vergilerine yönelik % 71.6 oranında destekleyici tutum ortaya koyarken ilköğretim veya daha düşük eğitim seviyesindeki kişiler, sigaraya yönelik vergileri, % 38.9 oran düzeyinde desteklemişlerdir.
d) Gelir seviyesinde de her bir gelir seviyesi için birbirinden farklı sonuçlar açığa çıkmıştır. Aylık gelir düzeyi 10 bin Tayvan Doları altında olanlar, sigaraya yönelik vergileri % 47 oranında desteklerken, aylık gelir seviyesi 40 bin Tayvan Doları seviyesinde olanlar, sigara üzerine salınan vergileri % 64.1 oran seviyesinde destekleme eğilimi ortaya koymaktadırlar. Gelir seviyesine ilişkin veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde ise gelir düzeyinde

meydana gelen artış ile birlikte sigaraya yönelik vergiler için destekleyici tutumların da arttığı gözlemlenmektedir.

2.3.2 Alkollü Ürünlere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Açısından Değerlendirilmesi

Bu başlık altında alkollü içeceklerle ilgili olarak uygulamaya koyulan özel tüketim vergilerinin bireylerin psikolojileri üzerinde nasıl bir etki oluşturduğunun analizi yapılmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda Nordblom (2006)'un çalışmasından istifade edilecektir.

Nordblom (2006)

Nordblom (2006), İsveç'te alkol tüketimine uygulanan yüksek oranlı vergilerin isveçlilerin tutumları üzerinde nasıl bir etki oluşturduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmada, 2004 yılı verileri esas alınmış ve Avrupa Birliği ülkelerinde şarap ve alkol derecesi yüksek içkiler üzerine salınan özel tüketim vergileri oranları göz önünde bulundurulmuştur.

Diğer Avrupa Birliği ülkeleri ile kıyas edildiğinde şarap ve alkol derecesi yüksek içkiler üzerine yüksek bir vergi oranı uygulayan İsveç, şarap tüketimi üzerine her litre için 2.43 euro vergi salarak İrlanda'dan sonra en yüksek vergiyi uygulamaktadır. Aynı zamanda İsveç alkol derecesi yüksek içkiler üzerine 55.15 euro vergi salarak bu içki kategorisinde en yüksek vergiyi uygulamaktadır. Bunun yanında İsveç'te sınır geçiş alanlarındaki mağazalardan da alkollü içecek tedariki giderek artış göstermektedir.

İsveç'te alkol üzerine salınan yüksek vergiler sebebiyle sınır geçiş mağazalarından alkollü içecek tedarikinin artması, gözle görülür bazı sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sürecin en belirgin sonuçları, 1995-2004 yılları arasında yaşanmıştır. Bu yıllar arasında 15 yaş ve üstü için kişi başı ithal edilen alkollü içecekler miktarı üç kattan daha fazla artış göstermiştir. Bu gelişmeler

paralelinde Avrupa Birliği komisyonu 2005 yılında İsveç'e alkol vergilerinde kesintiye gitmesini önermiştir.

Bu çalışmada tutumların analiz ve değerlendirilmesine geçilmeden önce genel nitelikli bilgilerin ortaya konulması anlamlı bulunmuş ve bundan sonra tutumlara ilişkin verilerin kaynağı hakkında detaylı bilgiler verilmiştir.

Bu çalışmada üç farklı veri kaynağından yararlanılmıştır. Birinci veri kaynağı, sosyal psikoloji konusunda araştırmalar yapan bir kurumdan sağlanmıştır. İkinci veri kaynağı, alkol tüketimine ilişkin bölgesel anlamda bilgiler sunan, alkol ve uyuşturucu kullanımına yönelik sosyal araştırmalar yapan bir kurumdan edinilmiştir. Üçüncü veri kaynağı ise alkollü içecek kullanımına ilişkin sağlık problemleri ile ilgilenen resmi bir kurumdan elde edilmiştir.

2004 resmi kayıtlarına göre 15-85 yaş arası kişilerden rasgele 3000 örneklem seçilmiştir. Bu kişilere posta yolu ile ulaşılarak alkol vergilerine ilişkin tutumları sorulmuştur. 1774 birey ankete karşılık verirken bu bireylerden 1692'si tutumlara yönelik sorulardan en az birini cevaplandırmıştır.

İsveçlilerin alkol vergilerinin yüksek veya düşüklüğü konusunda nasıl bir tutum ortaya koyduklarına ilişkin veriler değerlendirildiğinde ise şu sonuçlar açığa çıkmıştır:

a) 1692 kişinin % 20'si alkol vergilerinin kaldırılmasından veya çok fazla azaltılmasından yana bir tutum ortaya koyarken örnek kitlenin % 35'i alkol vergilerinin az bir miktar düşürülmesi yönünde bir tutum sergilemiştir.
b) Yine 1692 kişinin % 25'i alkol vergilerinin değiştirilmemesi yönünde bir tutum içerisinde olurken bu kitlenin % 6'sı, alkol vergilerinde az bir miktarda artış olabileceğinden yana bir tutum ortaya koymuştur.
c) Aynı kitlenin % 7'si alkol vergilerinin çok fazla arttırılması gerektiği yönünde bir tutum sergilerken bu kitlenin % 7'si alkol vergilerine ilişkin olarak kararsız bir tutum ortaya koymuştur.

Bu araştırmada alkol vergileri ile beraber gelir vergisine yönelik tutumların ölçülmesine de çalışılmıştır. Bu bağlamda 1692 kişinin % 20'si alkol vergilerinin

kaldırılması veya çok fazla azaltılması yönünde tutum ortaya koymasına karşın aynı kitlenin % 8'i gelir vergisinin kaldırılması veya çok fazla azaltılması yönünde tutum sergilemiştir. Bu kapsamda İsveç'te alkol vergilerinin gelir vergisine kıyasla daha olumsuz algılanmasının veya gelir vergisinin kaldırılmasına, çok fazla azaltılmasına yönelik tutumsal eğilimlerin düşük seviyelerde olmasının bir takım geçerli nedenleri olabileceği savunulmuştur.

Ayrıca bu çalışmada vergilere yönelik tutumların daha detaylı analiz edilmesine yönelik olarak probit modelden faydalanılmıştır. Bu kapsamda model, vergi artışını destekleyenler ile vergi kesintisini isteyenler arasındaki farklılıkları göz önünde bulunduracak biçimde şekillendirilmiştir. Bu modelde genel anlamda vergilerin tutumları etkileyebileceği varsayılarak bununla ilişkili açıklayıcı değişkenlerden yararlanılmıştır. Bu bağlamda politikacılara yönelik güvensizliğin vergilemeye ilişkin tutumlar üzerinde daha negatif etkiler oluşturabileceği varsayılmıştır. Bu varsayıma bağlı olarak bireylerin politikacılara inanmadığı durumlarda daha düşük vergileme yapılması yönünde tutum oratya koyacakları üzerinde durulmuştur.

Bu modelde bağımlı değişkenler üzerinde etki edebileceği kabul edilen bir diğer açıklayıcı veya bağımsız değişken de gelir seviyesidir. Bu noktada gelir seviyesinin tutumlara yönelik etkilerinin etkileme durumunun, yüksek ve düşük gelir sahiplerinin eğilimlerine bağlı olabileceği üzerinde durulmuştur. Bu modelde eğitim seviyesinin tutumları etkileyebileceği de dikkate alınmış ve vergi sisteminin anlaşılması, eğitim seviyesi ile ilişkilendirilmiştir. Bu kapsamda bazı üniversite öğrencileri modele gölge değişken olarak dahil edilmiştir. Ayrıca medyanın tutumlar üzerinde etki oluşturacağı göz önünde bulundurularak düzenli bir biçimde gazete okuyanların veya daha açık bir anlatım ile haftada en az altı gün gazete okuyanların modelde kukla değişken olarak yer alması sağlanmıştır.

Oluşturulan ekonometrik model analiz edildiğinde ise şu sonuçlar açığa çıkmıştır:

a) Eğer bir kişi, politikacıları yerine getirdikleri görevler konusunda güvenli bulmuyor ise bu kişinin hem gelir vergisi hem de alkol vergisinin azaltılması

yönünde bir eğilim ortaya koyması beklenmektedi. Ancak politikacılara karşı güvensizlik, alkol vergisine nazaran gelir vergisinde çok daha kuvvetli bir etki açığa çıkartmıştır.

b) Eğer bir kişi, vergi idaresini güvenli bulmuyorsa bu kişi alkol vergilerine kıyasla gelir vergisinde azalışı destekleyici bir eğilim sergileyecektir.
c) Kadınlara kıyasla erkeklerin, gelir vergisinin daha fazla arttırılmasına yönelik bir tutum ortaya koyması beklenmektedir. Buna karşın erkeklere kıyasla kadınların alkol vergilerinin daha çok yükseltilmesinden yana bir tavır içerisine girmeleri beklenmektedir.
d) Eğitim seviyesi en az üniversite düzeyinde olan katılımcıların, vergilerin arttırılması ve vergi kesintilerinin azaltılması yönünde bir eğilimi ortaya koyması, daha muhtemel gözükmektedir.
d) Düşük kazanca sahip insanların daha düşük gelir vergilerini desteklemesi daha olası görünmektedir.
e) Haftanın en az altı günü gazete okuyanların, iki vergiden her hangi birinde kesinti yapılması yönünde eğilim ortaya koyması, daha az olası gözükmektedir.
f) Yaş faktörü, gelir vergisine yönelik tutumlar üzerinde çok az etki açığa çıkartabilecektir. Ancak 15-19 yaş arası genç kesim, bir taraftan gelir vergisinin azaltılması konusunda bir isteksizlik ortaya koyarken diğer taraftan alkol üzerindeki vergilerin arttırılması yönünde bir eğilim sergileyebilecektir.

2.3.3 Kumar İçerikli Hizmetlere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Açısından Değerlendirilmesi

Bu başlık altında kumar içerikli hizmetlere salınan özel tüketim vergilerinin bireylerin psikolojileri üzerinde oluşturabileceği etkiler üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda Azmier'in (2000) öncülüğünde yapılan çalışma ele alınacaktır.

Azmier (2000)

Azmier'in öncülüğünde 1999'da Kanada'da kumar içerikli oyunları oynamaya ilişkin tutum ve davranışları tahmin etmek bir çalışma yapılmıştır. 18 yaş ve üstü

bireyler dikkate alınarak 2202 katılımcıya anket sorusu yönlendirilmiştir. Bu katılımcıların verilerine CATI (Bilgisayar Destekli Telefon Mülakatı) sistemi aracılığıyla ulaşılmıştır.

Bu araştırmada katılımcılara, hükümetlerin gelire ihtiyacı olduğu varsayımında vergileri arttırma ve kumar gelirlerini arttırma seçenekleri sunulmuştur. Katılımcıların %67'si, hükümetlerin gelir ihtiyacını vergilere başvurarak değil, çeşitli kumar hizmetlerinden elde ettikleri hasılatlar ile sağlaması gerektiğini düşünmüşlerdir. Katılımcıların %19'u ise hükümetlerin gelir ihtiyacının vergi artışlarından karşılanması gerektiğini savunmuşlardır. Katılımcıların çoğunun kumar hizmetlerinden sağlanacak gelirleri ön planda tutmasının nedeni, Kanada'da uygulanan yüksek vergi oranları ile ilişkilendirilmiştir.

Bu çalışmada yüksek vergi hasılatı ve kumar oyunlarından sağlanan hasılat arasındaki seçim, eğitim ve ülkenin çeşitli bölgelerine göre farklılıklar göstermiştir. Bu çalışmaya göre eğitim seviyesi yükseldikçe hükümetin gelir ihtiyacının yüksek vergilerle karşılanmasına yönelik eğilimler de artmıştır. Ayrıca katılımcıların %62'si, kumar hizmetlerini gönüllü vergilemenin bir biçimi olarak görmüş ve bu sebeple de hükümetlerin gelir ihtiyacının çeşitli kumar hizmetlerinden karşılanması gerektiğini düşünmüştür. Katılımcıların %32'si ise aksi yönde bir tutum ortaya koymuştur.

2.3.4 Olumsuz Çevresel Etkilere Salınan Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Açısından Değerlendirilmesi

Bu başlık altında çevre ile alakalı olumsuz etkilere ilişkin olarak uygulanan özel tüketim vergilerinin bireylerin psikolojileri üzerinde oluşturduğu etkilerden bahsedilecektir. Bu bağlamda Kallbekken ve Sælen (2010) ve Aki (2009)'nin çalışmalarına değinilecektir.

Kallbekken ve Sælen(2010)

Kallbekken ve Sælen(2010) Norveç'te pigou tipi vergilemeye karşı kamuoyu desteğinin hangi düzeyde olduğunu araştıran bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada, bu tip vergilemenin daha iyi nasıl uygulanabileceği konusunda fikir verilmiş ve çevresel vergilerle alakalı olarak bireylerin destekleyici tutumlarının hangi yönde bir eğilim ortaya koyabileceğine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu çalışma, dört kapsayıcı etken için dört ayrı özellikli değişken ortaya koymuştur. Birinci kapsayıcı etken, çevre vergisi uygulamalarının bireylerin bizzat kendileri ile ilgili sonuçları hakkındaki algılarıyla ilgilidir. Bu kapsayıcı etmen ile ilgili bağımsız değişkenler ise hane halkı geliri, yakıt tüketimi, alternatif ulaşımın kullanılabilirliği, günlük araç kullanımıdır. İkinci kapsayıcı etmen ise bireylerin çevre vergilemesinin ortaya çıkardığı sonuçları nasıl algıladığıyla ilgilidir. İkinci kapsayıcı etmen için bağımsız değişkenler ise araçların salmış olduğu emisyonlar üzerine vergi yüklenilmesinin algılanabilen etkisi ve araç kullanımının meydana getirebileceği çevresel etkilere ilişkin sorunlar biçiminde tanımlanmıştır. Üçüncü kapsayıcı faktör, çevre vergilerinin diğer insanlar üzerindeki etkisinin bireylerin algısında ne şekilde yer ettiği ile ilgilidir. Bu faktöre bağlı bağımsız değişkenler ise vergilerin gerileyici etkilerinin ortaya çıkarabileceği sorunlar ve talebin gelir elastikiyetinin algılanma seviyesi şeklinde ifade edilmiştir. Son kapsayıcı etmen ise sosyo-politik değikenler biçiminde tanımlanmıştır. Bu son etmen ile ilgili bağımsız değişkenler ise gelirlerin kullanımında hükümete güven, cinsiyet ve eğitim olarak tanımlanmıştır.

Ayrıca modeldeki her bir açıklayıcı veya bağımsız değişken için ifade ve sorular tanımlanmıştır. Tanımlanan bağımsız değişkenler ve buna bağlı oluşturulan soru ve ifadeler aşağıdaki gibidir:

Bağımsız Değişken	**İfade ve Soruların Kapsamı**
Yakıt tüketimi	Toplam yıllık yakıt tüketimi
Gelir	Yıllık Brüt hane halkı geliri
Araç için Alternatifler	Araç yerine bisiklet veya yürüme, kamu taşımacılığından yararlanma
Araç kullanımına ilişkin sorunlar	İklim, hava kalitesi, gürültü, trafik tıkanıklılığı, kaza ve yaralanmalara ilişkin proplemler
Verimlilik	Araç kullanımı ve emisyon salınımına yönelik çevre vergilerinin algılanan verimliliği
Gelir grupları için gerileyicilik	Düşük gelir grupları üzerinde yakıt vergilerinin oluşturduğu sorun
Gelir elastikiyeti	Araç kullanımının lüks veya gerekli olarak algılanması
Güven	Vergi gelirlerinin kullanımında hükümete duyulan güven
Eğitim	Tamalanılmış olan eğitimin en yüksek seviyesi
Cinsiyet	Kadın/Erkek

Yukarıdaki değişken verilere bağlı kalarak çalışmada sıralı probit modele dayalı bir ekonometrik model işletilmiştir. Değişkenlere yönelik tahminlerin % 95 güvenilirlik esasına göre yapıldığı bu çalışma, bazı değişkenler için anlamlı etkiler açığa çıkaramamıştır. Değişkenlere ilişkin en süpriz tahmini sonuç, ulaşıma yönelik alternatif olanaklarının kullanılabilirliğinde yaşanmıştır. Bu değişken için istatistiksel yönden anlamlı sonuçlar ortaya çıkmamıştır. Araç kullanımının oluşturabileceği

iklim, hava kalitesi, gürültü, trafik tıkanıklılığı, kaza ve yaralanmalara ilişkin proplemlerin bir kısmı için herhangi bir anlamlı sonuç meydana gelmemiştir. Sadece iklim değişimine ilişkin sorunlar konusunda anlamlı sonuçlar açığa çıkmıştır. Bununla birlikte araç kullanımının oluşturduğu farklı çevresel sorunlar arasındaki korelasyonun varlığı, bu sorunlara ilişkin her bir etkinin ayrı ayrı değerlendirilmesini mümkün kılamamaktadır. Bu çalışmada yakıt tüketimi ve gelir değişkeni her ne kadar istatistiksel açıdan anlamlılık ortaya koysa da, bu değişkenlerin büyüklükleri model içerisinde düşük seviyede kalmıştır.

Talebin gelir elastikiyeti kapsamında araç kullanımının çoğu insanlar için gerekli olarak algılanması eğilimi, anlamlı negatif etkiler açığa çıkarırken araç kullanımının çoğu insanlar için lüks olarak algılanması eğilimi, istatistiksel açıdan anlamsız pozitif etkiler ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada ayrıca, bir halk refarandumunun varlığında insanların benzin ve dizel yakıtlar için ne kadarlık bir yakıt vergisinin veya benzeri bir verginin salınmasını istediği ile ilgili de gözlem ve değerlendirme yapılmıştır. Böylelikle insanların farklı alternatif vergi uygulamalarından hangilerini seçeceği konusu öne çıkmıştır. Bu çerçevede katılımcılara beş farklı seçenek sunulmuştur. Bu seçenekler, mevcut vergilerin kaldırılması, her litre için vergilerin bir Norveç kronu azaltılması veya arttırılması, değiştirilmemesi ve iki kat arttırılması şeklinde sıralanmıştır.

Vergiye ilişkin bu seçenekler, 1245 yetişkin Norveçli ile paylaşılmış ve 1177 kişiden tam veri toplanmıştır. Bu kitlenin % 24.9'u vergilerin kaldırılması yönünde bir eğilim ortaya koyarken % 30.4'ü vergilerin azaltılması yönünde bir tutum sergilemiştir. Bu kitlenin % 31.9'u vergilerde her hangi bir değişimi istememiş % 8.2'si ise vergilerin arttırılmasından yana bir tutum ortaya koymuştur. Örnek kitlenin % 4.6'lık bir kesimi ise yakıt vergilerinin çift kat arttırılması yönünde bir tutum içine girmişlerdir.

Aki (2009)

Aki, 2008 yılında Japonya'da çevre bilinci bağlamında çevreye yönelik tutumların hangi yönde bir eğilim ortaya koyacağını ele alan bir çalışma yapmıştır.

Bu çalışmada 16 yaş ve üzeri hedef örneklem kitle olarak belirlemiş ve 3600 kişiye 30'a yakın soru yönlendirilerek 2625 kişiden geçerli yanıt alınmıştır.

Anket sorularınının bir kısmı çevre vergilerine yönelik tutumların ölçülmesi amacıyla katılımcılara sorulmuştur. Vergi ile ilişkili olarak öne çıkan sorulardan birisi, çevreyi korumak için daha yüksek vergi ödemeye ne kadar istekli olunduğu ile ilgilidir. Ayrıca bu araştırmada insanların yaptıkları alışverişlerde çevreyi korumak adına daha yüksek fiyatlar yoluyla ne kadar ödün vermeye istekli olduklarına ve yine çevreyi korumak adına yaşam standartlarından ne kadarlık bir tavizde bulunabileceklerine ilişkin sorulara da yer verilmiştir. Dolayısıyla çevreyi koruma amacına yönelik olarak salınan bir vergi için destekleyici tutumlar, hem kendi başına sonuçlar üretebilmekte hem de aynı amaca ilişkin farklı argümanlarla net bir biçimde karşılaştırılabilmektedir.

Yaptıkları alışverişlerde çevreyi korumak için daha yüksek fiyatları ödemeye oldukça istekli bir eğilim ortaya koyanlar, % 48 düzeyinde destekleyici bir tutum sergilerlerken çevreyi korumak için daha yüksek vergi ödemeye oldukça istekli olanlar, % 30.2 seviyesinde bir eğilim göstermektedirler. Aynı amaç için kendi yaşam standartlarından yapılacak kesintiyi kabul etme yönünde oldukça istekli eğilim ortaya koyanların oranı ise % 36.9 olarak belirlenmiştir.

Aynı zamanda yaptıkları alışverişlerde çevreyi korumak adına daha yüksek fiyatları ödemeye oldukça isteksiz bir eğilim ortaya koyanlar, % 17.5 düzeyinde belirlenirken çevreyi korumak için daha yüksek vergi ödemeye oldukça isteksiz olanlar, % 27.3 seviyesinde bir eğilim açığa çıkartmaktadırlar. Kendi yaşam standartlarından yapılacak kesintiyi kabul etme yönünde oldukça isteksiz eğilim gösterenlerin oranı ise % 25.2 olarak tespit edilmiştir.

Ayrıca bu çalışmada çevresel vergilere yönelik tutumların doğrudan tespit edilmesine ilişkin soruya da yer verilmiştir. Karbon vergileri bağlamında katılımcılara yönlendirilen soru, hane halkı ve işletmelerin karbon salınımına göre vergilendirilmesini esas almaktadır. Bu soruya verilen cevaplar, % 24.8 oranında karbon vergisini destekleyici nitelikte olmuştur. Katılımcıların % 41.3'ü ise böyle bir nitelikteki vergiye karşı olumsuz bir tutum sergilemişlerdir.

2.3.5 Sağlık Sorunlarına Yönelik Konular Üzerine Salınan Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Mevcut Ampirik Çalışmalar Açısından Değerlendirilmesi

Bu başlık altında sağlık sorunlarına yönelik konular üzerine uygulanan özel tüketim vergilerinin bireylerin psikolojileri üzerinde oluşturduğu etkilere değinilecektir. Bu bağlamda Mustafa (2013) tarafından yapılan çalışmaya yer verilecektir.

Mustafa (2013)

Mustafa (2013), Belçika'da yaptığı bir ampirik çalışmada bireylerin sağlıklı gıda tüketimine yönelik politikaları destekleme düzeyi ile onların beslenmeye dönük bilgileri arasındaki ilişkinin hangi yönde bir eğilim ortaya koyduğunu göstermiştir. Aynı zamanda bu araştırma, sağlıksız gıda ürünlerine ilişkin olarak uygulanan vergilerin bireylerin psikolojileri üzerindeki etkilerini de incelemiştir. Ayrıca sağlıklı beslenmeye yönelik vergilemenin öncesi ve sonrası ile ilgili olarak da değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu bağlamda, sağlıksız ürünlerle alakalı mevcut vergiler için şu araştıma sonuçları ortaya çıkmıştır:

- Katılımcıların yağ vergilerine yönelik ortalama farkındalık düzeyinin %9 olduğu görülmüştür. Bu ortalama farkındalığın, soda vergilerinde %7, hamburger ve Nutella vergilerinde %4 olduğu tesbit edilmiştir.
- Beslenmeye yönelik vergilemenin farkındalık düzeyi ile cinsiyet, yaş ve eğitim değikeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür.
- Düşük gelirlilere kıyasla gelir düzeyi yüksek olanların sağlıksız beslenmeye ilişkin olarak alınan mali önlemlere daha duyarlı oldukları tesbit edilmiştir.

Beslenme ürünlerine ilişkin uygulanabilecek yeni vergilerle alakalı olarak da şu sonuçlar ortaya koyulmuştur:

- Beslenme ürünleri üzerine salınan yeni vergilerin ilgili ürüne ilişkin talebi azaltabileceği tahmin edilmiştir.
- Redbull gibi enerji içeceklerine salınabilecek yeni bir vergi sebebiyle katılımcıların bu nitelikteki ürünlerin tüketimini daha fazla azaltabileceği tahmin edilmiştir.
- Beslenme ürünleri üzerine uygulanan yeni bir verginin satınalma eğilimi azaltması ile yaş ve eğitim değişkeni arasında istatistiksel yönden anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- Beslenme ürünleri üzerine uygulanan yeni bir vergi karşısında erkeklere kıyasla kadınların satınalma eğilimlerini daha fazla azaltabileceği tahmin edilmiştir.

BÖLÜM 3

DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİNİN İSTANBUL İLİNDE YAŞAYAN BİREYLERİN TUTUM VE DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN AMPİRİK ANALİZİ

Bu doktora çalışmasının son bölümünde, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin bireylerin tutum ve davranışları üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunun analiz ve değerlendirmesi yapılacaktır. Bu bağlamda ampirik çalışma kısmı, üç safhadan oluşmaktadır. İlk olarak araştırma çalışmasının hususları hakkında genel bir çerçeve sunulacaktır. Daha sonra, bireylerin davranışlarını etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin tutum ve davranışlar üzerindeki etkilerinin analiz ve değerlendirmesi yapılacaktır. Son olarak, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerine ilişkin faktör analizleri sonuçlarına değinilecektir.

3.1 Araştırmanın Genel Hususları

Bu başlık altında öncelikle araştırma çalışmasının amaçlarından bahsedilecektir. Daha sonra, araştırma çalışmasıyla ilgili ana kitle ve örnek kitle tespitinin ayrıntılarına yer verilecektir. Ardından, saha araştırması öncesi yapılan uygulamalar hakkında görüş bildirilecektir. Devamında, araştırma çalışmasının yöntemi ve kullanılan istatistiksel metotlara ilişkin olarak değerlendirmeler yapılacaktır. Son olarak örnekleme ilişkin bilgilere yer verilecektir.

3.1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştıma, İstanbul ilinde yaşayan bireylerin alkollü içecek, tütünlü mamuller, kumar nevi hizmetler, olumsuz çevresel etkiler ve sağlık ile ilişkili konular üzerine salınan vergilerden ne ölçüde etkilendiklerini açığa çıkartmaktadır. Diğer bir ifade ile bu çalışmada, İstanbul'da yaşayan bireylerin, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinden etkilenip etkilenmediği tutumsal ve davranışsal eğilimler açıdan test edilmektedir.

3.1.2 Ana Kitle ve Örnek Kitle

Tüm birimlerin meydana getirdiği küme, ana kitle olarak tanımlanırken, ilgili ana kitleye bağlı kalınarak rasgele seçilen küme ise örnek kitle olarak ifade edilmektedir. Ana kitlenin tümünden veri sağlanamayacağı veya para, eleman ve zaman maliyeti sebebiyle ana kitle verilerine tam olarak ulaşılamayacağı durumlarda ilgili ana kitle esas alınarak rastgele örnek kitle seçilmektedir (Gürsakal:2010, ss.14-15). Bu bağlamda çalışmada öncelikle ana kitle belirlenmiş ve bu ana kitle üzerinden rastgele örnek kitle (örneklem) seçilmiştir.

2012 yılı sonu itibarıyla 13.854.740 kişilik İstanbul nüfusunun, tüm ülke nüfusunun % 18.3'üne tekabül ettiği bilinmektedir (TÜİK). Dolayısıyla İstanbul ili nüfus verileri, Türkiye nüfusunu yansıtacak bir görünüm ortaya koymaktadır. Bu çalışmaya konu olacak anakitle, İstanbul sınırları içerisinde yaşayan 20 yaş ve üstü bireyler olarak tanımlanmıştır. Bu bilgilerden hareketle araştırmanın ana kitlesi, TÜİK'in adrese dayalı nüfus sayımına bağlı kalınarak (İstanbul sınırlarını oluşturan 39 ilçe kapsamında) 31 Aralık 2012 tarihi için 9.564.693 adet büyüklüğündedir. Bu kapsamda İstanbul ili sınırları içerisinde ilçe, yaş ve cinsiyet verileri esas alınarak tabakalı rassal örnekleme yöntemine göre seçilen 1000 kişi ise örnek kitleyi oluşturmaktadır.

Tabakalı rassal örnekleme, genelde ana kitlenin homojenlik içermediği veya grupların belirgin farklılıklar ortaya koyduğu durumlarda uygulanabilmektedir. Böylelikle ana kitlenin heterojenliği karşısında bu ana kitlenin içerisinden homojen olarak belirlenen tabakalar meydana getirilmekte ve buna uygun örneklem seçilmektedir (Gürsakal:2009, s.26). Bu örneklem seçiminde alt örneklemler, her tabaka için eşitlik esasına göre belirlenirken, aynı zamanda ana kitle içindeki payları ile orantılı olarak da hesaplanmaktadır (Bülbül:2001, s.145). Bu çalışmada anakitleden seçilen ve homojen nitelik gösteren cinsiyet değişkeni, iki eşit tabakaya ayrılmıştır. Yine anakitleden seçilen ilçe verileri, anakitleyi temsil etme oranı göz önünde bulundurularak yaş gruplarına göre tabakalara ayrılmış ve bu kapsamda rassal örneklem seçimi yapılmıştır.

Örneklem hesaplamısında yetersizlik oluşturduğu gerekçesiyle üç ilçenin (Adalar, Çatalca, Şile) verileri dikkate alınmamıştır. Bu şartlar altında katılımcılardan sağlanan veri sonuçlarının tüm kitleyi temsil edebileceği varsayılmıştır. Örneklem hesaplamasına ilişkin ayrıntılı veri, Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: İlçe, Cinsiyet ve Yaş Verilerine Göre Tabakalı Rassal Örnekleme Tablosu

İLÇE	20 – 24 Yaş Aralığı	25 -39 Yaş Aralığı	40 – 59 Yaş Aralığı	60+ 60 ve Üstü Yaş Grubu	TOPLAM	TOPLAM		İlçe Yüzde	İlçe toplam
						Kadın	Erkek		
Arnavutköy	16.731	56.721	38.143	11.606	123.201	6	6	1%	13
Ataşehir	30.871	116.169	98.228	34.134	279.402	15	15	3%	29
Avcılar	32.707	117.463	92.808	31.339	274.317	14	14	3%	29
Bağcılar	61.765	218.554	152.803	40.326	473.448	25	25	5%	50
Bahçelievler	48.445	176.521	143.751	50.833	419.550	22	22	4%	44
Bakırköy	16.315	55.931	65.064	40.188	177.498	9	9	2%	19
Başakşehir	22.598	91.340	65.286	14.226	193.450	10	10	2%	20
Bayrampaşa	21.292	74.676	69.326	25.641	190.935	10	10	2%	20
Beşiktaş	15.369	52.271	51.522	34.972	154.134	8	8	2%	16
Beykoz	20.046	65.945	64.897	24.873	175.761	9	9	2%	19
Beylikdüzü	15.059	67.890	57.892	19.259	160.100	8	8	2%	17
Beyoğlu	20.455	70.028	61.836	23.046	175.365	9	9	2%	18
Büyükçekmece	14.437	55.506	50.219	19.578	139.740	7	7	1%	15
Çekmeköy	15.080	58.735	42.576	11.164	127.555	7	7	1%	13
Esenler	37.747	131.369	95.853	24.705	289.674	15	15	3%	31
Esenyurt	46.572	174.539	101.636	25.002	347.749	18	18	4%	37
Eyüp	28.380	102.388	88.319	30.447	249.534	13	13	3%	26
Fatih	37.855	112.630	107.899	58.467	316.851	17	17	3%	33
Gaziosmanpaşa	37.870	138.058	112.987	36.838	325.753	17	17	3%	34
Güngören	25.840	86.464	75.589	28.416	216.309	11	11	2%	23
Kadıköy	33.264	132.702	148.267	116.695	430.928	23	23	5%	45
Kağıthane	33.988	125.356	101.697	30.199	291.240	15	15	3%	31
Kartal	32.591	127.510	114.073	43.405	317.579	17	17	3%	33
Küçükçekmece	57.098	212.548	165.097	53.120	487.863	26	26	5%	51
Maltepe	35.585	133.335	121.356	53.734	344.010	18	18	4%	36
Pendik	47.178	187.715	139.847	43.083	417.823	22	22	4%	44
Sancaktepe	22.588	84.079	54.842	13.619	175.128	9	9	2%	18
Sarıyer	27.216	78.222	76.696	31.469	213.603	11	11	2%	23
Silivri	12.235	43.303	37.276	16.005	108.819	6	6	1%	11
Sultanbeyli	26.574	82.470	53.774	12.723	175.541	9	9	2%	19
Sultangazi	39.525	143.747	94.830	24.207	302.309	16	16	3%	32
Şişli	25.483	97.083	81.665	40.156	244.387	13	13	3%	26
Tuzla	18.147	57.243	43.959	12.754	132.103	7	7	1%	14
Ümraniye	48.264	197.973	149.907	41.982	438.126	23	23	5%	46
Üsküdar	44.611	147.540	140.385	62.500	395.036	21	21	4%	42
Zeytinburnu	24.628	81.790	69.065	22.880	198.363	10	10	2%	21
TOPLAM	**1.094.409**	**3.955.814**	**3.229.370**	**1.203.591**	**9.483.184**	**500**	**500**	**100%**	**1000**

İlçe, yaş ve cinsiyet verilerini esas alan tabakalı rassal örneklem tablosu, seçilen 1000 örneklemin kadın ve erkek için eşit olduğu göstermektedir. Bunun nedeni, 13.854.740 kişiden oluşan İstanbul nüfusunun % 50.2'sinin (6.956.908 kişi) erkeklerden ve %49.8'inin (6.897.832 kişi) ise kadınlardan oluşmasıdır. Ayrıca İstanbul ilçe nüfuslarının İstanbul ilinin toplam nüfusa oranı nispetinde her ilçe için örneklem belirlendiği Tablo 1'den anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Tablo 1, her ilçe için yaş gruplarına göre ayırım yapıldığını da göstermektedir. Böylelikle üç demografik nitelikli bağımsız değişken temeline göre tabakalı rassal örneklem tablosu oluşturulmuştur. Bu örneklem tipinin, yapılan bu çalışma için en uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

3.1.3 Saha Araştırması Öncesi Tespit Çalışması

İlk olarak birey davranışlarını etkilemeye yönelik vergilemeye ilişkin tutum ve davranış ifadeleri, literatüre uygun bir biçimde hazırlanmıştır. Sonrasında bu tutum ve davranış ifadeleri, anket formatına aktarılarak bireylere rasgele yönlendirilmiştir. 100'e yakın kişiden alınan bu ifadelere ilişkin cevaplar, değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Saha araştırması öncesi elde edilen değerlendirme sonuçları, saha anket çalışmasını yapacak firma ile paylaşılmıştır. Saha anket firması ise tutum ve davranış ifadelerine ilişkin bu değerlendirme sonuçlarını incelemiştir. Bu inceleme sonucunda tutum ve davranış ifadelerinin saha çalışması için uygun olduğuna karar verilmiştir.

3.1.4 Araştırmanın Yöntemi ve Kullanılan İstatistiki Metotlar

Bu çalışma için saha araştırması, 2013 Aralık ayı içerisinde İstanbul genelinde 36 ilçede deneyimli anketörler tarafından yüz yüze anket yöntemi aracılığıyla yapılmıştır. 1100 civarı kişi ile görüşülmüş, ancak tüm sorulara ve ifadelere yanıt veren 1018 kişinin görüşleri dikkate alınmıştır. Soru ve ifadelere yanıt verenlerin sayısının 1000(örnek kitle)'den fazla olması, istatistiksel manada her hangi bir sorun oluşturmamıştır.

Katılımcılara yöneltilen tutumsal ve davranışsal ifadeler ile demografik nitelikli sorular fazla sayıda olmasına rağmen, katılımcıların çoğu ifadeleri değerledirme ve soruları cevaplandırma konusunda isteksizlik göstermemişlerdir.

Bunun nedeni, anket içeriğinin dolaylı vergilerle alakalı olmasından kaynaklanabilir. Çünkü dolaysız vergilere ilişkin olarak hazırlanan anket sorularına katılımcıların vereceği cevaplar, bazı gerekçelerle yetersizlik gösterebilmektedir (Çiçek vd: 2007, ss.63).

Bu araştırma çalışmasına konu olan anket, altı ana bölümden teşekkül etmektedir. Birinci bölüm, 19 sorudan oluşan demografik nitelikli sorulardan meydana gelmektedir. İkinci bölüm, alkollü içeceklere yönelik vergileme ile alakalı tutum ve davranış ifadelerinden oluşmaktadır. Üçüncü bölüm, tütünlü mamüllere yönelik vergileme ile ilişkili tutum ve davranış ifadelerinden meydana gelmektedir. Dördüncü bölüm, kumar içerikli hizmetler kapsamında değerlendirilen şans ve bahis oyunlarına ilişkin vergileme ile alakalı tutum ve davranış ifadelerinden oluşmaktadır. Beşinci bölüm, sağlık sorunları ile alakalı konulara uygulanan vergileme ile bağlantılı tutum ve davranış ifadelerinden meydana gelmektedir. Anketin son bölümü ise olumsuz çevresel etkilerle alakalı vergilemeye yönelik tutum ve davranış ifadelerinden teşekkül etmektedir.

Anket formlarının analiz edilmesinde Sosyal Bilimler Tabanlı İstatistik Paketinden (Statistical Package for Social Science SPSS 21) yararlanılmıştır. Veriler öncelikli olarak Windows tabanlı excel programına girilmiştir. Sonrasında bu veriler, kontrolleri yapılarak SPSS programına aktarılmıştır. Ardından da çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliği test edilmiştir. 59 tutum ifadesi için Cronbach's Alfa Değeri 0.895 olarak belirlenmiştir. Bu Alfa değeri, sosyal bilimler için beklenilen ortalama değerlerin (0.70) oldukça üzerinde gerçekleşmiştir.

Bu araştırma çalışmasına yönelik bulgular, alkollü içecekler, tütün ürünleri, kumar içerikli hizmetler, olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunları ile ilgili konular için ayrı ayrı değerlendirilecektir. Ankette yer alan tüm tutum ve davranışlara yönelik ifadeler için öncelikle sıklık (frekans) dağılımı analizlerine ilişkin sonuçlar gösterilecektir. Daha sonra aynı tutum ve davranış ifadeleri için parametrik olmayan istatistiksel test sonuçları ortaya konacaktır.

Bu noktada sıklık analizi ve parametrik olmayan istatistiksel testlere ilişkin olarak bir değerlendirme yapmak anlamlı olacaktır.

Sıklık (frekans) dağılımı analizi yardımıyla her bir değişkenin değerinin tekrar sayısı bulunmaktadır. Böylelikle bir değişkene ait verilerin kaç kere tekrarlandığı gözlemlenebilmektedir. Sınıflama ve gruplama sayesinde değerler, yığın içerisinde anlamlı bir görünüme kavuşmakta ve özet bir hale dönüşmektedir (Gürsakal:2010, ss.74-76).

Mevcut çalışmadaki verilerin bir yandan nominal (sınıfsal) nitelik ortaya koymaları, (Kalaycı:2008,b s.85) diğer yandan da aynı nitelikteki verilerin likert ölçeği yardımıyla sayısallaştırılması (Gürsakal:2010, s.50) paremetrik olmayan istatistiksel testlerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu çalışmada kullanılan parametrik olmayan istatistiksel testler ise sırasıyla; Ki-Kare, Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis A'dır. Bu testlerin ne olduğuna ilişkin literatüre dayalı bilgiler ise şu şekildedir;

Ki-Kare testi yardımıyla değişkenler arasında bağımlılığın mevcut olup olmadığı tespit edilmektedir. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişki, çapraz sınıflandırmaya izin veren kontenjans tablosu aracılığıyla gözlemlenmektedir (Kalaycı:2008,s.90).

Mann-Whitney U testi, iki ayrı örneklemin aynı ana kitleye ait olup olmadığını test etmektedir (Canküyer ve Aşan:2005, s.141). Bu test, grup ortalamalarından ziyade grup medyanlarının karşılaştırılmasını esas almaktadır. Aynı zamanda bu test, gruplara bağlı sürekli değişken değerlerini sıralı hale dönüştürerek, sıralama durumunun farklılığını analiz etmektedir (Kalaycı:2008, s.99). Bu test yardımıyla örneğin; cinsiyet değikeni ile tutumlar veya davranışlar arasında anlamlı farkların olup olmadığı test edilebilmektedir.

Kruskal-Wallis H testi ise, ikiden fazla popülasyondan elde edilen verilerin karşılaştırılmasına olanak sağlayan ve parametrik özellik göstermeyen bir yapı ortaya koymaktadır (Pelosi:2003, s.760). Bu test, ikiden fazla örneklemde yer alan gözlem değerlerinin büyüklüklerini esas alarak sıra numarası dahilinde sıralamaktadır (Canküyer ve Aşan:2005, s.198). Aynı zamanda bu test, ikiden fazla gruba bağlı sürekli değişken değerlerini sıralı hale dönüştürerek, sıralama durumunun farklılığını

sıra ortalaması dahilinde analiz etmektedir (Kalaycı:2008, s.106). Bu test aracılığıyla mesela; gelir değişkeni ile tutumlar veya davranışlar arasında anlamlı farkların olup olmadığı test edilebilmektedir.

Bu çalışma kapsamındaki verilere uygulanan her test sonucu için hipotez testleri de oluşturulmuştur. Bu hipotez testleri, Ki-Kare, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H test tablolarında gösterilmiştir.

Her hangi bir olayın red veya kabul edileceğini test eden hipotez tezi, şu mantık ile işlemektedir: Birinci hipotez, sıfır hipotezi ($H_{0)}$ olarak ifade edilmektedir. İkinci hipotez ise alternatif hipotez ($H_{1)}$ biçiminde tanımlanmaktadır. İstatistik ve ekonometride genellikle reddedilmek istenen hipotez, sıfır hipotezine yerleştirilmektedir (Sümer: 2013, s.57). Bu çalışmada, bu genel prensibe uyulmaya özen gösterilmiştir. Aynı zamanda bu çalışmada, faktör analizinden de faydalanılmıştır.

Değişkenlere faktör analizi uygulamak suretiyle değişken sayısının azaltılması, değişkenler arası ilişkinin test edilerek sınıflandırılması mümkün olmaktadır Böylelikle birbirine benzerlik gösteren tutumlar, aynı çatı altında toplanabilmektedir. Bu bağlamda üç yöntemden bahsedilmektedir. Birincisi; korelasyon matrisinin oluşturulması, ikincisi; Barlet testi, üçüncüsü ise KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) testidir (Kalaycı:2008, s.321). Bu araştırmada KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) testinden faydalanılmıştır.

3.1.5 Örnekleme İlişkin Bilgiler

Olasılık kuramı hem örneklem için rassallığın hem de ana kitle parametrelerinin tahmin edilmesi için güven aralıklarının belirlenmesini zorunlu kılmaktadır (Gürsakal:2009, s.18). Bunun yanında anakitlenin farklı birimlerden meydana gelmesi ve örneklemlere ilişkin ortalamaların anakitle ortalamalarına göre farklılık göstermesi örnekleme hatasının tanımlanmasını gerektirmektedir (Bülbül: 2001, s.150). Bu bağlamda bu saha araştırmasında örnekleme ilişkin güvenilirlik düzeyi % 95 olarak belirlenirken örnekleme hatası ise % 3 olarak tanımlanmıştır.

Bu sınırlamalara bağlı kalınarak belirli bir bütçe kısıtı altında optimum örneklem oluşturulmasına gayret edilmiştir. Örneklem konusunda optimumluğu sağlamak adına, çalışma için tahsis edilen bütçenin sınırları fazlasıyla zorlanmıştır. Tabakalı örnekleme sistemine göre rastgele seçilen 1018 örnek kitle, araştırmaya ilişkin 100'den fazla ifade ve sorulara tam cevap vererek örneklem optimumluğunun sağlanmasına destek vermiştir. Ankete katılan 1018 kişiye ilişkin genel bilgiler, sıklık tabloları yardımıyla aşağıda açıklanmıştır.

Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyet Durumu Gösteren Sıklık Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kadın	502	49,3	49,3
Erkek	516	50,7	50,7
Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 2, Anket soru ve ifadelerini cevaplayan katılımcıların, cinsiyet dağılımını ortaya koymaktadır.

Tablo 3: Katılımcıların Eğitim Durumu Gösteren Sıklık Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Mezun Değil	33	3,2	3,2
İlkokul Mezunu	312	30,6	30,6
Ortaokul Mezunu	146	14,3	14,3
Lise Mezunu	339	33,3	33,3
Üniversite Mezunu	162	15,9	15,9
Lisansüstü Mezunu	26	2,6	2,6
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 3, katılımcıların eğitim durumunu göstermektedir. Eğitim durumuna ilişkin sıklık tablosu, ankete en çok katılanların ilkokul (% 30.6) ve lise mezunları(% 33.3) olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4: Katılımcıların Medeni Hal Durumu Gösteren Sıklık Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evli	642	63,1	63,1
Bekar	323	31,7	31,7
Dul	53	5,2	5,2
Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 4, katılımcıların medeni durumunu göstermektedir. Medeni hal durumuna ilişkin sıklık tablosu, ankete en çok katılanların evliler (% 63,1) olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 5: Katılımcıların Mevcut İş Durumu Gösteren Sıklık Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
İşsiz	31	3,0	3,0
Öğrenci	71	7,0	7,0
Ev Hanımı	199	19,5	19,5
Memur	30	2,9	2,9
İşçi	260	25,5	25,5
Esnaf	195	19,2	19,2
Emekli	109	10,7	10,7
Kariyer Meslek	80	7,9	7,9
Serbest Meslek	39	3,8	3,8
Çiftçi	4	,4	,4
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 5'te, katılımcıların mevcut iş durumu gösterilmektedir. Mevcut iş durumuna ilişkin sıklık tablosu, ankete en çok katılanların işçi (% 25.5), ev hanımı (% 19.5) ve esnaf (% 9.2) olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 6: Katılımcıların Gelir Düzeyi Gösteren Sıklık Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiç Geliri Olmayanlar	291	28,6	28,6
773 TL'den Az Gelire Sahip Olanlar	31	3,0	3,0
773 - 1.000 TL Arası Gelire Sahip Olanlar	148	14,5	14,5
1.001 - 2.000 TL Arası Gelire Sahip Olanlar	347	34,1	34,1
2.001 - 4.000 TL Arası Gelire Sahip Olanlar	158	15,5	15,5
4.001 - 6.000 TL Arası Gelire Sahip Olanlar	29	2,8	2,8
6.001 TL'den Fazla Gelire Sahip Olanlar	14	1,4	1,4
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 6, katılımcıların gelir düzeyi durumu göstermektedir. Gelir düzeyi durumuna ilişkin sıklık tablosu, ankete en çok katılanların 1001-2000 TL arası gelire sahip olanlardan (% 34.1) oluştuğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7: Katılımcıların Yaş Dağılımı Gösteren Sıklık Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
25 yaş altı	178	17,5	17,5
26-36 yaş arası	304	29,9	29,9
37-47 yaş arası	240	23,6	23,6
48-58 yaş arası	160	15,7	15,7
59 yaş üstü	136	13,4	13,4
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 7, katılımcıların yaş dağılımını ortaya koymaktadır. Yaş dağılımına ilişkin sıklık tablosu, ankete en çok katılanların 26-36 yaş aralığı (%29.9) ile 37-47 yaş aralığında (%23.6) olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda bu sıklık tablosundan, yapılan anket çalışmasının tüm yaş gruplarını kapsadığı da görülmektedir.

3.2 Bireylerin Davranışlarını Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerinin Tutum ve Davranışlar Üzerindeki Etkilerinin Analiz Edilerek Değerlendirilmesi

Bu başlık altında bireylerin davranışlarını etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin tutum ve davranışlar üzerindeki etkileri analiz edilecek ve analiz sonuçlarına ilişkin değerlendirmelerde bulunulacaktır. Bu bağlamda ilk olarak alkollü içecek vergilemesine yönelik tutum ve davranışlar analiz edilerek değerlendirilecektir. Sonrasında tütün ürünlerinin vergilendirilmesinin bireylerin tutum ve davranışları üzerindeki etkileri ele alınacaktır. Ardından kumar içerikli hizmetlerin vergilendirilmesinin tutum ve davranışlara ilişkin etkilerine değinilecektir. Daha sonra olumsuz çevresel etkiler üzerine salınan vergilerin tutum ve davranışlar üzerindeki etkilerinden bahsedilecektir. Son olarak sağlık sorunları ile ilişkili konulara yönelik özel tüketim vergilerinin tutum ve davranışlar üzerindeki etkileri analiz edilerek değerlendirilecektir.

3.2.1 Alkollü İçecek Vergilemesine Yönelik Tutum ve Davranışların Analiz Edilerek Değerlendirilmesi

Bu başlık altında ilk olarak alkollü içeceklerin vergilemesine yönelik tutumlar ele alınacaktır. Bu kapsamda alkollü içeceklerin vergilendirilmesiyle ilişkili tüm tutum ifadeleri tek tek analize tabi tutulacak ve değerlendirilecektir. Sonrasında aynı

işleyiş, alkollü içeceklerin vergilemesi ile alakalı davranış ifadeleri için de söz konusu olacaktır.

3.2.1.1 Alkollü İçecek Vergilemesine Yönelik Tutumların Test Edilmesi

Alkollü içecek vergilemesine ilişkin tutumların analiz edilerek değerlendirilmesinde öncelikle alkollü içeceklerle alakalı bilişsel tutumlar ele alınacaktır. Alkollü içeceklere ilişkin bilişsel tutumlar, iki ayrı başlık altında değerlendirilecektir. İlk olarak, alkollü içeceklere salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine değinilecektir. Ardından alkollü içeceklere salınan vergilerin iktisadi etkileri üzerinde durulacaktır.

Sonrasında davranışsal tutumların analizine ve bu analiz sonuçlarının değerlendirilmesine geçilecektir. Alkollü içeceklere yönelik davranışsal tutumlar iki farklı başlık altında toplanacaktır. Öncelikle davranışsal tutumlar bağlamında alkollü içeceklere salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin değerlendirme yapılacaktır. Daha sonra alkollü içeceklere yönelik olarak salınan vergilerin iktisadi ve psikolojik etkileri üzerinde durulacaktır.

3.2.1.1.1 Alkollü İçecek Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkileri ile İlişkili Bilişsel Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, alkollü içeceklere salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkileri ile ilişkili beş farklı bilişsel tutum, analiz edilecek ve değerlendirilecektir. Burada istatistiksel açıdan anlam içermeyen tablolara yer verilmeyecektir. Analizlere ilişkin kabul ve ret hipotezleri, Ek 2'deki her bir çapraz tablonun altında belirtilmiştir.

Tablo 8: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	158	15,5	15,5
Katılmıyorum	286	28,1	28,1
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	63	6,2	6,2
Katılıyorum	432	42,4	42,4
Kesinlikle Katılıyorum	79	7,8	7,8
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 8'e göre, örnek kitlenin %50,2'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), alkollü içeceklerin tüketimi üzerine konulan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağına inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %43.6 seviyesindedir (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum). Bu tablodan örnek kitlenin bu tutumu olumlu yönde daha fazla desteklediği anlaşılmaktadır. Demografik nitelikli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Erkeklere kıyasla kadınlar, alkollü içeceklerin tüketimi üzerine salınan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağına daha fazla inanmaktadırlar. Yani kadınlar bu bilişsel tutum konusunda erkeklere nazaran daha güçlü tutum eğilimi sergilemektedirler (EK:2, Tablo 135).

Diğer gelir gruplarına nazaran gelir düzeyi 1001TL-2000TL aralığında olanlar, alkollü içeceklerin tüketimi üzerine konulan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağına daha çok inanmaktadırlar. Tüm gelir grupları içerisinde ise bu tutuma ilişkin olarak en zayıf bilişsel tutum eğilimini geliri 4001TL üzerinde olan yüksek gelir grupları ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 136).

Dul ve bekarlara nispeten evliler, alkollü içeceklerin tüketimi üzerine salınan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağına daha çok inanmaktadırlar. Ayrıca bu tutuma ilişkin olarak bekarlar, tüm medeni hal grubu içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahiptirler (EK:2, Tablo 137).

Alkollü içeceklerin tüketimi üzerine konulan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağını mezun kategorileri içerisinde en fazla İlkokul mezunları desteklemektedirler. Bu tutum, tüm mezun kategorileri içerisinde en az üniversite mezunları tarafından desteklenmektedir. Aynı zamanda bu tutum ile eğitim düzeyi arasında istatistiksel manada ters oranlı bir ilişki de söz konusudur (EK:2, Tablo 138).

Tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde alkollü içeceklerin tüketimi üzerine konulan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağını en az öğrenciler, en fazla emekli ve ev hanımları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 139).

Tablo 9: "Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	148	14,5	14,5
Katılmıyorum	280	27,5	27,5
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	83	8,2	8,2
Katılıyorum	414	40,7	40,7
Kesinlikle Katılıyorum	93	9,1	9,1
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 9'a göre, örnek kitlenin %49.8'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), alkollü içecek tüketiminin yüksek vergilerle azalacağını düşünmektedir. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %42 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Bu tablo, seçilen örnek kitlenin bu tutumu olumlu yönde daha fazla desteklediğini ortaya koymaktadır. Bağımsız nitelikli temel demografik unsurların bu bilişsel tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları ortaya çıkmaktadır:

Diğer gelir gruplarına nazaran gelir düzeyi 1001TL-2000TL aralığında olanlar, alkollü içecek tüketiminin yüksek vergilerle azalacağını düşünmektedirler. Tüm gelir grupları içerisinde ise bu tutumla ilgili olarak en zayıf tutumsal eğilimi geliri 4001TL üzerinde olan gelir grupları sergilemektedir (EK:2, Tablo 140).

Dul ve bekarlara nazaran evliler, alkollü içecek tüketiminin yüksek vergilerle azalacağını daha çok düşünmektedir. Tüm medeni hal kategorileri içerisinde ise bekarlar bu tutuma ilişkin olarak, en zayıf tutumsal eğilime sahiptirler (EK:2, Tablo 141).

Alkollü içecek tüketiminin yüksek vergilerle azalacağına ilişkin tutumu tüm mezun kategorileri içerisinde en fazla ilkokul mezunları desteklemektedirler. Tüm mezun grupları içerisinde bu tutumu en az üniversite mezunları desteklemektedirler. Aynı zamanda ilgili tutuma yönelik analiz sonuçları, eğitim düzeyi ile bu tutum arasında istatistiksel yönden ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 142).

Alkollü içecek tüketiminin yüksek vergilerle azalacağına ilişkin bu tutumu tüm iş kategorileri içerisinde öğrenciler en düşük düzeyde desteklerken, ev hanımları ve esnaflar ise en yüksek seviyede benimsemektedirler (EK:2, Tablo 143).

Tablo 10: "Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	137	13,5	13,5
Katılmıyorum	265	26,0	26,0
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	114	11,2	11,2
Katılıyorum	402	39,5	39,5
Kesinlikle Katılıyorum	100	9,8	9,8
Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 10'a göre, örnek kitlenin %49.3'ü (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), aşırı alkol tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini kabul etmekte ve bu nedenle yüksek oranlı alkol vergilerini desteklemektedir. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %39.5 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) seviyesindedir. Dolayısıyla bu tutuma ilişkin sıklık tablosu, seçilen örnek kitlenin çoğunun bu tutumu olumlu yönde desteklediğini ortaya koymaktadır. Bu bilişsel tutum ifadesi ile ilgili olarak demografik özelliklere ilişkin analizler şu neticeleri açığa çıkartmaktadır:

Diğer gelir gruplarına nazaran gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, aşırı alkol tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini ve bu nedenle yüksek alkol vergilerini destekliklerini daha güçlü ortaya koymaktadırlar. Tüm gelir grupları içerisinde ise bu tutumla ilgili olarak en zayıf tutumsal eğilimi geliri 4001 TL'nin üzerinde olan gelir grupları sergilemektedir. Aynı zamanda bu tutuma ilişkin analiz sonuçları, gelirle tutum arasında istatistiksel açıdan ters oranlı bir ilişkinin olduğunu da ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 144).

Tüm medeni hal grubu içerisinde, aşırı alkollü içecek tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini düşünerek yüksek alkol vergilerini en fazla evliler desteklemektedirler. Tüm medeni hal kategorisi içersinde ise bu bilişsel tutumu en az bekarlar benimsemektedir (EK:2, Tablo 145).

Tüm mezun kategorisi içerisinde aşırı alkollü içecek tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini düşünerek yüksek alkol vergilerini en fazla ilkokul

mezunları desteklemektedirler. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu bilişsel tutumu en az üniversite mezunları savunmaktadırlar. Aynı zamanda ilgili tutuma ilişkin analiz sonuçları, eğitim düzeyi arttıkça bu tutuma desteğin azaldığını ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 146).

Tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde, aşırı alkollü içecek tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini düşünerek yüksek alkol vergilerini en az öğrenciler desteklemektedirler. Aynı iş kategorileri içerisinde bu tutumu en fazla ev hanımları savunmaktadırlar. Aynı zamanda bu tutumla alakalı analiz sonuçları, esnaf, emekli ve serbest meslek grubuna dahil olanların bu tutuma ilişkin olarak hemen hemen aynı oranda destekleme eğilimleri sergilediklerini göstermektedir (EK:2, Tablo 147).

Tablo 11: "Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	79	7,8	7,8
Katılmıyorum	178	17,5	17,5
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	141	13,9	13,9
Katılıyorum	478	47,0	47,0
Kesinlikle Katılıyorum	142	13,9	13,9
Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 11'e göre, örnek kitlenin %60.9'u (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), alkollü içeceklerden alınan vergilerin özel bir fonda toplanması ve bu fonların alkol kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılmak şartıyla yüksek vergi artışlarını desteklemektedir. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %25.3 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) seviyesindedir . Sonuç olarak bu tutuma ilişkin sıklık tablosu, seçilen örnek kitlenin çoğunun bu tutumu olumlu yönde desteklediğini ortaya koymaktadır. Temel nitelikteki demografik unsurların bu bilişsel tutum ifadesi ile ilişkisini gösteren analizler ise şu sonuçları ortaya koymaktadır:

Gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına nazaran alkollü içeceklerden alınan vergilerin özel bir fonda toplanması ve bu fonların alkol kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılmak şartıyla

yüksek vergi artışlarını desteklediklerini daha güçlü bir biçimde ortaya koymaktadırlar. Geliri 2001TL-4000TL arası olan grup ise bu tutumla ilgili olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir (EK:2, Tablo 148).

Evliler, dul ve bekarlara nazaran alkollü içeceklerden alınan vergilerin özel bir fonda toplanması ve bu fonların alkol kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılmak şartıyla yüksek vergi artışlarını desteklediklerini daha fazla ortaya koymaktadırlar. Bekarlar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm kategoriler içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahiptirler (EK:2, Tablo 149).

Tüm mezun kategorileri içerisinde, alkollü içeceklerden alınan vergilerin özel bir fonda toplanması ve bu fonların alkol kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılmak şartıyla yüksek vergi artışlarını desteklediklerini en fazla ilkokul mezunları ortaya koymaktadırlar. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu bilişsel tutumu en az destekleyenler ise üniversite mezunlarıdır. Aynı zamanda bu tutuma ilişkin analiz neticeleri, eğitim düzeyi ile ilgili tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 150).

Tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde, alkollü içeceklerden alınan vergilerin özel bir fonda toplanması ve bu fonların alkol kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılmak şartıyla yüksek vergi artışlarını desteklediklerini en fazla ev hanımları savunmaktadırlar. Tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde bu bilişsel tutumu en az destekleyenler ise öğrencilerdir (EK:2, Tablo 151).

Tablo 12: "Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	169	16,6	16,6
Katılmıyorum	294	28,9	28,9
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	112	11,0	11,0
Katılıyorum	381	37,4	37,4
Kesinlikle Katılıyorum	62	6,1	6,1
Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 12'ye göre, örnek kitlenin %43.5'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), alkollü içeceklere yüklenilen yüksek oranlı vergilerin şiddet ve intihar olaylarını azaltacağına inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %45.5 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) seviyesindedir. Bu tutuma ilişkin sıklık tablosu, seçilen örnek kitlenin aynı düzeylerde olumlu ve olumsuz tutumsal eğilimler ortaya koyduğunu açıklamaktadır. Demografik unsurların bu bilişsel tutum ifadesi ile ilişkisini gösteren analizler ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına nazaran alkollü içeceklere yüklenilen yüksek oranlı vergilerin şiddet ve intihar olaylarını azaltacağına daha fazla inanmaktadır. Gelir seviyesi 4001TL'den fazla olan gelir grubu ise bu tutumla ilgili olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir. Aynı zamanda, gelir düzeyi ve ilgili tutum arasında ters oranlı bir ilişki söz konusudur (EK:2, Tablo 152).

Dul ve bekarlara nazaran evliler, alkollü içeceklere yüklenilen yüksek oranlı vergilerin şiddet ve intihar olaylarını azaltacağına daha fazla inanmaktadırlar. Aynı zamanda, bu bilişsel tutuma ilişkin olarak, tüm medeni hal kategorileri içerisinde bekarlar en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedirler (EK:2, Tablo 153).

Tüm mezun kategorileri içersinde, alkollü içeceklere yükelnilen yüksek oranlı vergilerin şiddet ve intihar olaylarını azaltacağına en fazla ilkokul mezunları, en az üniversite mezunları inanmaktadırlar (EK:2, Tablo 154).

Tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde, alkollü içeceklere yüklenilen yüksek oranlı vergilerin şiddet ve intihar olaylarını azaltacağına en az öğrenciler, en çok ev hanımları ve serbest meslek mensupları inanmaktadır (EK:2, Tablo 155).

3.2.1.1.2 Alkollü İçecek Vergilerinin İktisadi Etkileri ile İlişkili Bilişsel Tutumun Test Edilmesi

Bu başlık altında, alkollü içeceklere yüklenilen vergilerin iktisadi etkileri ile ilişkili tek bilişsel tutumun analiz ve değerlendirilmesi yapılacaktır. Burada İstatistiki açıdan anlam içermeyen tablolara yer verilmeyecektir.

Tablo 13 : "Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	38	3,7	3,7
Katılmıyorum	181	17,8	17,8
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	115	11,3	11,3
Katılıyorum	499	49,0	49,0
Kesinlikle Katılıyorum	185	18,2	18,2
Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 13'de görüldüğü üzere, örnek kitlenin %67.2'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), alkollü içecekler üzerinden alınan vergilerin sürekli artmaya devam etmesi durumunda bireylerin kaçak yollara yönelebileceğini ortaya koymaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %21.5 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) seviyesindedir. Dolayısıyla, bu tutuma ilişkin sıklık tablosu, seçilen örnek kitlenin çoğunun bu tutuma katıldığını göstermektedir. Temel nitelikteki demografik unsurların bu bilişsel tutum ifadesi ile bağlantısını gösteren analizler ise şu sonuçları ortaya koymaktadır:

Alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sürekli artması durumunda kaçak yollara başvurulabileceğini erkeklere kıyasla kadınlar biraz daha fazla düşünmektedirler (Ek:2, Tablo 156).

Alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sürekli artması durumunda kaçak yollara başvurulabileceğine tüm mezun kategorileri içerisinde en fazla ortaokul mezunları inanmaktadırlar. Aynı zamanda bu tutuma ilişkin sonuçlar, tüm mezun kategorilerinin neredeyse birbirlerine yakın eğilim sergilediklerini de göstermektedir (Ek:2, Tablo 157).

Öğrenciler, diğer iş kategorilerinde yer alanlara göre alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sürekli artması durumunda kaçak yollara başvurulabileceğine daha fazla inanmaktadır. Diğer taraftan bu tutum ile alakalı sonuçlar, tüm iş kategorileri içerisinde serbest meslek grubunda yer alanların en zayıf tutumsal eğilim açığa çıkardıklarını da ortaya koymaktadır (Ek:2, Tablo 158).

3.2.1.2.1 Alkollü İçecek Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkileri İle İlişkili Davranışsal Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, alkollü içeceklere yüklenilen vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkileri ile ilişkili davranışsal tutum ifadeleri analiz edilerek değerlendirilecektir. Burada istatistiksel açıdan anlam içermeyen tablolara yer verilmeyecektir. Alkollü içecek vergilerinin sosyal maliyetleri azaltıcı etkileri test edilirken, sadece alkollü içecek tüketenlerin davranışsal tutumları dikkate alınacaktır.

Tablo 14: "Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	46	4,5	13,6
Katılmıyorum	117	11,5	34,7
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	59	5,8	17,5
Katılıyorum	104	10,2	30,9
Kesinlikle Katılıyorum	11	1,1	3,3
ALKOL KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOL KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 14'de görüldüğü üzere, örnek kitlenin %33,1'i alkollü içecek tüketmektedir. Bu örnek kitlenin %48.3'ü (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum), alkollü içecek vergilerinin sağlık ve toplumsal nedenlere dayandırılarak yükseltilmesinin içki kullanım miktarlarını azaltmayacağını ortaya koymaktadırlar. Alkollü içki tüketenlerin %34.2'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) ise bu davranışsal tutumu destekleme yönünde eğilim sergilemektedirler. Demografik özellikteki bağımsız değişkenlerin tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki içinde olduğunu gösteren analiz sonuçları ise şu şekildedir:

Gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına nazaran alkollü içeceklere ilişkin vergilerin sağlık veya toplumsal nedenlere dayandırılarak yükseltilmesinin içki kullanım miktarlarında azaltmaya neden olabileceğini daha güçlü bir biçimde ortaya koymaktadırlar. Geliri 4001TL'nin üzerinde olan gelir grupları ise bu davranışsal tutum ilgili olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir. Ayrıca bu tutuma ilişkin analiz

sonuçlarından, gelir arttıkça bu tutumla ilgili desteklerin azaldığı da gözlemlenmektedir (Ek:2, Tablo 159).

Diğer mezun kategorilerine göre ortaokul mezunları, alkollü içeceklere ilişkin vergilerin sağlık veya toplumsal nedenlere dayandırılarak yükseltilmesinin içki kullanım miktarlarında azalmaya neden olabileceğini daha fazla savunmaktadırlar. Bu tutumla ilgili en zayıf davranışsal eğilimi, diğer mezun kategorilerine nazaran üniversite mezunları sergilemektedir (Ek:2, Tablo 160).

Diğer mevcut iş kategorilerinde yer alanlara göre işçi ve emekliler, alkollü içeceklere ilişkin vergilerin sağlık veya toplumsal nedenlere dayandırılarak yükseltilmesinin içki kullanım miktarlarında azaltmaya neden olabileceğini daha güçlü savunmaktadırlar. Diğer yandan tüm iş kategorileri içerisinde öğrenciler, bu bilişsel tutumla ilgili olarak en zayıf tutumsal eğilim açığa çıkartmaktadırlar (Ek:2, Tablo 161).

Tablo 15: "Alkollü İçecek Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Alkol Kullanmayı Hemen Bırakırım" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Alkollü İçecek Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Alkol Kullanmayı Hemen Bırakırım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	79	7,8	23,4
Katılmıyorum	161	15,8	47,8
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	37	3,6	11,0
Katılıyorum	45	4,4	13,4
Kesinlikle Katılıyorum	15	1,5	4,5
ALKOL KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOL KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 15'de belirtildiği üzere, örnek kitlenin %33,1'i alkollü içecek tüketmektedir. Bu örnek kitlenin %71.2'si (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum), alkollü içecek fiyatları vergiler sebebiyle %100 artsa bile alkollü içki kullanımını terk etmeyecekleri yönünde davranışsal tutum ortaya koymaktadırlar. Bu davranışsal eğilime katılanların oranı ise %17.9 (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) oran seviyesindedir. Demografik nitelikli temel bağımsız değişkenler ile tutum ifadesi arasındaki ilişki analiz edildiğinde şu sonuçlar açığa çıkmaktadır:

Diğer mezun kategorilerine göre ortaokul mezunları, alkollü içecek fiyatları vergiler sebebiyle %100 artarsa alkollü içki kullanımını terk edecekleri yönünde

daha güçlü davranışsal tutum ortaya koymaktadırlar. Bu tutumla ilgili en zayıf davranışsal eğilimi, diğer mezun kategorilerine nazaran üniversite mezunları sergilemektedir (Ek:2, Tablo 162).

3.2.1.2.2 Alkollü İçecek Vergilerinin İktisadi ve Psikolojik Etkileri İle İlişkili Davranışsal Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, alkollü içeceklere yüklenilen vergilerin iktisadi ve psikolojik etkileri ile alakalı üç ayrı davranışsal tutum, analiz edilerek değerlendirilecektir. Burada istatistiksel açıdan anlam içermeyen tablolara yer verilmeyecektir. Alkollü içeceklere yüklenilen vergilerin iktisadi ve psikolojik etkileri başlığı altında yer alan 'vergiler sebebiyle sürekli tükettiğim içkiyi alamazsam bir süre sonra kaçak içki alımına yönelebilirim' davranışsal tutum ifadesine yönelik analizler istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlar vermediği için bu tutuma ilişkin hiçbir değerlendirme yapılmayacaktır. Alkollü içecek vergilerinin iktisadi ve psikolojik etkileri test edilirken, sadece alkollü içecek tüketenlerin davranışsal tutumları dikkate alınacaktır.

Tablo 16: "Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	45	4,4	13,4
Katılmıyorum	134	13,2	39,8
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	54	5,3	16,0
Katılıyorum	87	8,5	25,8
Kesinlikle Katılıyorum	17	1,7	5,0
ALKOL KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOL KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 16'da belirtildiği gibi, örnek kitlenin %33,1'i alkollü içecek tüketmektedir. Bu örnek kitlenin %53'2'si (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum), alkollü içecek vergilerinin yükseltilmesinin iş motivasyonlarına etki etmeyeceğini ortaya koymaktadırlar. Alkollü içki tüketenlerin %30.8'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) ise yükselen alkollü içecek vergilerinin kendi iş motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyebileceğini ifade etmektedir. Demografik temel bağımsız değişkenler ile davranışsal tutum ifadesi arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan analizler, şu sonuçları ortaya koymaktadır:

Alkollü içki tüketen kadınlar, erkeklere kıyasla alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin iş motivasyonlarını azaltabileceklerini belirtmektedirler. Ayrıca, bu davranışsal tutuma ilişkin olarak alkollü içecek tüketen kadınlar, erkeklere göre daha fazla kararsızlık sergilemektedirler (Ek:2, Tablo 163).

Bekarlar, evli ve dullara kıyasla alkollü içeceklerin tüketimi üzerine salınan vergilerin kendi iş motivasyonlarını azaltabileceği konusunda daha güçlü tutum ortaya koymaktadırlar. Bu davranışsal tutuma ilişkin olarak en zayıf tutumu dullar sergilemektedirler (Ek:2, Tablo 164).

Tablo 17: "Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	39	3,8	11,6
Katılmıyorum	136	13,4	40,4
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	47	4,6	13,9
Katılıyorum	102	10,0	30,3
Kesinlikle Katılıyorum	13	1,3	3,9
ALKOL KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOL KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 17'de görüldüğü üzere, örnek kitlenin %33,1'i alkollü içecek tüketmektedir. Alkollü içki tüketenlerin %52'si (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum), alkollü içecek vergilerinin yükseltilmesinin kendi ruh halleri üzerinde olumsuz bir etki oluşturmayacağını ortaya koymaktadırlar. Alkollü içki tüketenlerin %34.2'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) ise yükselen alkollü içecek vergilerinin kendi ruh hallerini olumsuz yönde etkileyebileceğini ifade etmektedir. Demografik temel bağımsız değişkenlerin bu davranışsal tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri yapıldığında ise şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Alkollü içki tüketen kadınlar, erkeklere kıyasla alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin kendi ruh sağlıklarını daha olumsuz yönde etkileyebileceklerini belirtmektedirler. Bu davranışsal tutuma ilişkin olarak alkollü içecek tüketen kadınlar, erkeklere nazaran daha fazla kararsızlık eğilimi ortaya koymaktadırlar (Ek:2, Tablo 165).

Bekarlar, evli ve dullara kıyasla alkollü içeceklerin tüketimi üzerine salınan vergilerin kendi ruh hallerini olumsuz etkileyebileceği yönünde daha güçlü tutum ortaya koymaktadırlar. Bu davranışsal tutuma ilişkin olarak dullar, en zayıf tutumu sergilemektedirler (Ek:2, Tablo 166).

Tablo 18 : "Vergi Sebebiyle Sürekli Tükettiğim İçkiyi Alamazsam Bir Süre Sonra Kaçak İçki Alımına Yönelebilirim" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Vergi Sebebiyle Sürekli Tükettiğim İçkiyi Alamazsam Bir Süre Sonra Kaçak İçki Alımına Yönelebilirim	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	30	2,9	8,9
Katılmıyorum	126	12,4	37,4
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	38	3,7	11,3
Katılıyorum	104	10,2	30,9
Kesinlikle Katılıyorum	39	3,8	11,6
ALKOL KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOL KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 18'de görüldüğü gibi, örnek kitlenin %33,1'i alkollü içecek tüketmektedir. Alkollü içki tüketenlerin %42.5'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), yükselen vergiler sebebiyle tükettiği içkiyi alamaz ise kaçak içki alımına yönelebileceğini ortaya koymaktadırlar. Alkollü içki tüketenlerin %46.3'ü (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise yükselen alkollü içecek vergileri nedeniyle tükettiği içkiyi alamaması durumunda kaçak içki alımına yönelmeyeceğini belirtmektedirler. Demografik nitelikli temel bağımsız değişkenler ile tutum ifadesi arasındaki ilişki analiz edildiğinde şu sonuçlar açığa çıkmaktadır:

Vergi sebebiyle sürekli tükettikleri alkollü içecekleri temin edememeleri durumunda kaçak içki alımına yönelebileceklerini belirten erkekler ile kadınlar neredeyse aynı düzeyde bir davranışsal tutum ortaya koymaktadırlar. Bu davranışsal tutuma ilişkin olarak alkollü içecek tüketen kadınlar, erkeklere kıyasla daha fazla kararsızlık sergilemektedir (Ek:2, Tablo 167).

3.2.1.2 Alkollü İçecek Vergilemesine Yönelik Davranışların Test Edilmesi

Alkollü içecek vergilemesine yönelik davranışların analiz ve değerlendirilmesinde, altı farklı davranış ifadesi ele alınacaktır. Bu bağlamda bağımsız nitelikli temel demografik unsurların, bu davranış ifadesi ile nasıl bir ilişki

ortaya koyduğunun analizleri yapılacaktır. Ancak burada sadece P değeri anlamlılık içeren (P<0.05) analizlere yer verilecektir.

Tablo 19: "Yüksek Vergiler Sebebiyle İçki Tüketimimi Azalttım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Yüksek Vergiler Sebebiyle İçki Tüketimimi Azalttım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	271	26,6	80,4
Katılıyorum	66	6,5	19,6
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 19'a göre örnek kitlenin %33.1'i alkollü içecek tüketmektedir. Alkollü içki tüketenlerin %19.6'sı yüksek vergiler nedeniyle alkollü içecek kullanımını azalttığını ifade etmektedir.

Bu davranış ifadesi ile alakalı analiz sonucu, İstanbul'da yaşayan Güneydoğu Anadolu kökenli vatandaşların, diğer bölge kökenli vatandaşlara kıyasla yüksek vergiler sebebiyle içki tüketimlerini daha fazla azalttıklarını ortaya koymaktadır (Ek:2, Tablo 168).

Tablo 20: "Vergiler Sebebiyle Hızla Artan Alkollü İçecek Fiyatlarından Sonra İçkiyi Tamamen Bıraktım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Vergiler Sebebiyle Hızla Artan Alkollü İçecek Fiyatlarından Sonra İçkiyi Tamamen Bıraktım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	304	29,9	90,2
Katılıyorum	33	3,2	9,8
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 20'ye göre örnek kitlenin %33.1'i alkollü içecek tüketmektedir. Alkollü içki kullananların %9.8'i vergi ile artan alkollü içecek fiyatlarından sonra içkiyi tamamen bıraktıklarını ifade etmektedirler. Bu davranış ifadesi ile ilgili analiz sonuçları aşağıda belirtilmektedir.

Gelir düzeyi 1000TL'nin altında olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına nazaran vergiler sebebiyle hızla artan alkollü içecek fiyatlarından sonra daha fazla içkiyi bırakma davranışı sergilemektedir. Geliri 4001TL'nin üzerinde olan gelir gruplarda ise diğer gelir gruplarına nazaran bu davranış en az gözlemlenmektedir (Ek:2, Tablo 169).

İlkokul mezunları diğer mezun kategorilerine göre vergiler sebebiyle hızla artan alkollü içecek fiyatlarından sonra daha çok içki bırakma davranışı sergilemektedirler (Ek:2, Tablo 170).

Tablo 21: "Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	266	26,1	78,9
Katılıyorum	71	7,0	21,1
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 21'e göre örnek kitlenin %33.1'i alkollü içecek tüketmektedir. Yukarıdaki sıklık tablosu Alkollü içki tüketenlerin %21.1'inin ahlaki nedenlerin dolayı içki içmeyi bıraktığını ortaya koymaktadır. Bu davranış ifadesi ile ilgili analiz sonuçları aşağıda belirtilmektedir

Alkollü içki tüketen erkekler, içki kullanan kadınlara kıyasla ahlaki nedenlerden dolayı içki içmeyi tamamen terk ettiğini daha fazla belirtirmektedirler (Ek:2, Tablo 171).

Alkollü içki tüketen ilkokul mezunları, içki kullanan diğer mezun kategorilerine göre ahlaki nedenlerden dolayı içki içmeyi tamamen terk ettiğini daha fazla belirtirmektedirler. Alkollü içecek tüketen üniversite ve lise mezunlarının, ahlaki nedenlerden dolayı içki içmeyi bırakma davranışı aynı seviyedeedir (Ek:2, Tablo 172).

Gelir seviyesi 1000TL'nin altında olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına nazaran ahlaki nedenlerden dolayı içki içmeyi bırakma davranışını daha fazla sergilemektedirler. Bu davranışı diğer gelir düzeyindekilere nispeten en az sergileyen gelir kategorisi ise geliri 4001TL'nin üzerinde olan gelir grubudur (Ek:2, Tablo 173).

Tablo 22: "Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	268	26,3	79,5
Katılıyorum	69	6,8	20,5
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 22'ye göre örnek kitlenin %33.1'i alkollü içecek tüketmektedir. Yukarıdaki sıklık tablosu Alkollü içki tüketenlerin %20.5'inin çocuklarının kendilerinden uzaklaşmalarını istemedikleri için alkollü içecek tüketimlerini çok azalttıklarını ifade etmektedirler. Bu davranış ifadesi yönelik analiz sonuçlarıda aşağıda belirtilmektedir.

37-47 yaş grubununda olanlar, diğer yaş kategorilerine göre çoçuklarının kendilerinden uzaklaşmalarını istemedikleri için içki tüketimlerini çok azalttıklarını daha fazla belirtmektedirler (Ek:2, Tablo 174).

Gelir seviyesi 1000TL'nin altında olan düşük gelir grubundakiler, diğer gelir gruplarına nazaran çoçuklarının kendilerinden uzaklaşmalarını istemedikleri için içki tüketimlerini çok azalttıklarını belirtmektedirler. Bu davranışı diğer gelir gruplarına nispeten en az sergileyen grup ise geliri 4001TL üzerinde olan gelir grubudur (Ek:2, Tablo 175).

Dul ve bekarlara nazaran evliler, çoçuklarının kendilerinden uzaklaşmalarını istemedikleri için içki tüketimlerini daha çok azalttıklarını ifade etmektedirler. Bu davranışı diğer medeni hal kategorilerine göre en az sergileyenlerin ise dullar olduğu gözlemlenmektedir (Ek:2, Tablo 176).

Tablo 23: "Sağlık Sorunlarıma Rağmen Her Gün Düzenli Olarak İçki Tüketiyorum" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Sağlık Sorunlarıma Rağmen Her Gün Düzenli Olarak İçki Tüketiyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	296	29,1	87,8
Katılıyorum	41	4,0	12,2
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 23'e göre örnek kitlenin %33.1'i alkollü içecek tüketmektedir. Yukarıdaki sıklık tablosu, Alkollü içki tüketenlerin %12.2'sinin sağlık sorunlarına rağmen hergün düzenli olarak içki kullandıklarını ortaya koymaktadır. Bu davranış ifadesine yönelik analiz sonuçlarıda aşağıda belirtilmektedir.

Alkollü içki tüketen erkekler, kadınlara kıyasla sağlık sorunlarına rağmen hergün düzenli olarak içki tükettiklerini daha fazla ortaya koymaktadırlar (Ek:2, Tablo 177).

Gelir seviyesi 4001TL'nin üzerinde olan gelir grubu, diğer gelir gruplarına nazaran sağlık sorunlarına rağmen hergün düzenli olarak içki tükettiklerini belirtmektedirler. Bu davranışı diğer gelir gruplarına nispeten en az sergileyen grup ise geliri 1000TL'nin altında olan düşük gelir grubudur (Ek:2, Tablo 178).

Tablo 24: "Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	296	29,1	87,8
Katılıyorum	41	4,0	12,2
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANAN TOPLAM	337	33,1	100,0
ALKOLLÜ İÇECEK KULLANMAYAN TOPLAM	681	66,9	
GENEL TOPLAM	1018	100,0	

Tablo 24'e göre örnek kitlenin %33.1'i alkollü içecek tüketmektedir. Yukarıdaki sıklık tablosuna göre, alkollü içki tüketenlerin %12.2'si yakınlarının içki kullanımı nedeniyle ciddi hastalığa yakalanmasından dolayı alkollü içecek tüketimini tamamen bırakmışlardır. Bu davranış ifadesi ile ilgili analiz sonuçlarıda aşağıda belirtilmektedir.

59 yaş ve üzeri grupta yer alanlar, diğer yaş kategorilerindekilere göre yakınlarının içki kullanımı nedeniyle ciddi hastalığa yakalanmasından dolayı içki kullanımlarını tamamen terk ettiklerini daha fazla belirtmektedirler. Bu davranışı diğer yaş kategorilerine nispeten en az sergileyen yaş grubu ise 26-36 yaş aralığındakilerdir (Ek:2, Tablo 179).

Diğer gelir gruplarına nazaran yakınlarının içki kullanımı nedeniyle ciddi hastalığa yakalanmasından dolayı içki kullanımlarını tamamen terk ettiklerini Gelir düzeyi 1000TL'nin altında olan düşük gelir grubu daha çok ortaya koymaktadırlar. Geliri 4001TL'nin üzerinde olan gelir grupları ise diğer gelir gruplarına nazaran bu davranışı en az sergilemektedir (Ek:2, Tablo 180).

Emekliler diğer mevcut yapılan iş kategorilerinde yer alanlara göre yakınlarının içki kullanımı nedeniyle ciddi hastalığa yakalanmasından dolayı içki kullanımlarını tamamen terk ettiklerini daha çok ortaya koymaktadırlar. Mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde bu davranışı, en az öğrenciler sergilemektedir (Ek:2, Tablo 181).

3.2.2 Tütünlü Mamül Vergilemesine Yönelik Tutum ve Davranışların Analizi Edilmesi ve Değerlendirilmesi

Bu başlık altında ilk olarak tütün mamüllerinin vergilemesi ile ilgili tutumlara değinilecektir. Bu bağlamda tütünlü mamuller ile ilgili tüm tutum ifadelerine, ayrı ayrı analizler uygulanacak ve sonuçlar değerlendirilecektir. Sonrasında aynı süreç tütün mamüllerinin vergilendirilmesiyle ilişkili davranış ifadeleri için de işleyecektir.

3.2.2.1 Tütünlü Mamül Vergilemesine Yönelik Tutumların Test Edilmesi

Tütün mamüllerinin vergilemesine yönelik tutumların analiz edilmesi ve değerlendirilmesinde öncelikle tütün ürünleri ile ilişkili bilişsel tutumlara değinilecektir. Tütün ürünlerine ilişkin bilişsel tutumlar, iki ayrı başlık altında ele alınacaktır. İlk olarak, tütün ürünlerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerinden bahsedilecektir. Ardından tütün mamüllerine salınan vergilerin ikame etkilerine açıklık getirilecektir.

Daha sonra davranışsal tutumlar analiz edilecek ve değerlendirilecektir. Tütün ürünlerine ilişkin davranışsal tutumlar da iki ayrı başlık altında toplanacaktır. İlk olarak tütün ürünlerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin değerlendirme yapılacaktır. Daha sonra tütün ürünlerine yönelik olarak salınan vergilerin iktisadi ve psikolojik etkileri üzerinde durulacaktır.

3.2.2.1.1 Tütünlü Mamül Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkileri ile İlişkili Bilişsel Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, tütünlü mamüllere yüklenilen vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkileri ile ilişkili dört farklı bilişsel tutumun analiz ve değerlendirilmesi yapılacaktır. Burada istatistiksel açıdan anlamlılık ortaya koymayan tablolara yer verilmeyecektir. Analizlere ilişkin kabul ve ret hipotezleri, Ek 1'deki her bir çapraz tablonun altında gösterilmiştir. Ayrıca beş ayrı bilişsel tutum için ortaya çıkan sonuçlar, topluca bir arada değerlendirilecektir.

Tablo 25: "Tütün Ürünleri Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Tütün Ürünlerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Risklerini Azaltacağına İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	151	14,8	14,8
Katılmıyorum	340	33,4	33,4
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	72	7,1	7,1
Katılıyorum	396	38,9	38,9
Kesinlikle Katılıyorum	59	5,8	5,8
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 25'e göre, örnek kitlenin %44.7'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), tütünlü ürünlerin tüketimi üzerine konulan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağına inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %48.2 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) seviyesindedir. Bu tablodan örnek kitlenin bu tutumu olumsuz yönde daha fazla desteklediği anlaşılmaktadır. Demografik nitelikli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Tüm mezun grupları içerisinde tütünlü ürünlerin tüketimi üzerine konulan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağını en fazla ilkokul mezunları desteklemektedirler. Bu tutumu tüm mezun kategorileri içerisinde en az üniversite mezunları desteklemektedirler. Ayrıca eğitim düzeyi ile bu bilişsel tutum arasında ters oranlı bir ilişki de gözlemlenmektedir (EK:2, Tablo 182).

Gelir düzeyi 1000TL'nin altında olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına kıyasla tütünlü ürünlerin tüketimi üzerine konulan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağına daha çok inanmaktadır. Geliri 4001TL'nin üzerinde olan yüksek gelir

grupları ise bu tutuma ilişkin olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf bilişsel tutum eğilimine sahiptirler (EK:2, Tablo 183).

Kadınlar, erkeklere kıyasla tütünlü mamül tüketimi üzerine salınan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağına daha fazla inanmaktadır. Yani kadınlar bu bilişsel tutum konusunda erkeklere nazaran güçlü tutum eğilimi sergilemektedirler (EK:2, Tablo 184).

Evliler, dul ve bekarlara göre tütünlü ürün tüketimi üzerine salınan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağına daha çok inanmaktadır. Ayrıca bekarlar, bu tutuma ilişkin, tüm grup içerisinde en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 185).

Tütün ürünlerinin tüketimi üzerine salınan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağını tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde en az öğrenciler savunmaktadırlar. Bu tutumu diğer iş kategorilerine nispeten en fazla emekli ve ev hanımları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 186).

Tablo 26: "Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	162	15,9	15,9
Katılmıyorum	367	36,1	36,1
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	72	7,1	7,1
Katılıyorum	351	34,5	34,5
Kesinlikle Katılıyorum	66	6,5	6,5
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 26'ya göre, örnek kitlenin %41'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), tütünlü ürünlere ilişkin tüketimin yüksek vergilerle azalacağını düşünmektedir. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %42 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Bu tablo, seçilen örnek kitlenin bu tutumu neredeyse aynı düzeyde desteklediğini ortaya koymaktadır. Bağımsız nitelikli temel demografik unsurların bu bilişsel tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları ortaya çıkmaktadır:

Kadınlar, erkeklere kıyasla tütünlü ürünlere ilişkin tüketimin yüksek vergilerle azalacağını daha fazla düşünmektedir. Yani kadınlar bu bilişsel tutum konusunda erkeklere nazaran güçlü tutum eğilimi sergilemektedirler (EK:2, Tablo 187).

Gelir düzeyi 1001TL-2000TL aralığında olan orta-altı grubu, diğer gelir gruplarına nazaran tütünlü ürün tüketiminin yüksek vergilerle azalacağını düşünmektedir. Geliri 4001TL üzerinde olan yüksek gelir grupları ise tüm gelir grupları içerisinde bu tutumla ilgili olarak en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 188).

Evliler, dul ve bekarlara göre tütünlü ürün tüketiminin yüksek vergilerle azalacağını daha fazla düşünmektedir. Bekarlar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm kategoriler içerisinde en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 189).

Tüm mezun kategorileri içerisinde tütünlü ürün tüketiminin yüksek vergilerle azalacağına ilişkin tutumu en fazla İlkokul ve ortaokul mezunları desteklemektedirler. Bu tutumu tüm mezun grupları içerisinde en az üniversite mezunları savunmaktadırlar. Ayrıca analiz neticeleri, eğitim düzeyi ile bu tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 190).

Tüm iş kategorileri içerisinde, tütünlü ürün tüketiminin yüksek vergilerle azalacağına ilişkin tutumu en düşük düzeyde öğrenciler desteklemektedirler. Bu tutumu, tüm iş grupları içerisinde en fazla ev hanımları benimsemektedirler (EK:2, Tablo 191).

Tablo 27: "Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	171	16,8	16,8
Katılmıyorum	320	31,4	31,4
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	139	13,7	13,7
Katılıyorum	309	30,4	30,4
Kesinlikle Katılıyorum	79	7,8	7,8
Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 27'ye göre, örnek kitlenin %38.2'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), Aşırı sigara tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini kabul etmekte ve bu nedenle yüksek oranlı sigara vergilerini desteklemektedir. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %48.2 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) düzeyindedir. Dolayısıyla bu tutuma ilişkin sıklık tablosu, seçilen örnek kitlenin çoğunun bu tutumu olumsuz yönde desteklediğini ortaya koymaktadır. Demografik özelliklerin bu bilişsel tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu neticeleri açığa çıkartmaktadır:

Gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına nazaran aşırı sigara tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini ve bu nedenle yüksek alkol vergilerini destekliklerini daha güçlü ortaya koymaktadırlar. Geliri 2001TL-4001TL arasında olan orta-üstü gelir grupları ise bu tutumla ilgili olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir (EK:2, Tablo 192).

Aşırı sigara tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini düşünerek yüksek oranlı sigara vergilerini tüm mezun kategorisi içerisinde en fazla İlkokul mezunları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 193).

Kadınlar, erkeklere kıyasla aşırı sigara tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini düşünerek yüksek sigara vergilerini daha fazla desteklemektedirler. Yani kadınlar bu bilişsel tutum konusunda erkeklere nazaran daha güçlü tutum eğilimi ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 194).

Tüm medeni hal grubu içerisinde aşırı sigara tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini düşünerek yüksek oranlı sigara vergilerini en fazla evliler desteklemektedirler. Bu bilişsel tutumu, tüm medeni hal kategorisi içersinde en az bekarlar benimsemektedir (EK:2, Tablo 195).

Tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde, aşırı sigara tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini düşünerek yüksek oranlı sigara vergilerini en az öğrenciler desteklerken, bu tutumu en fazla ev hanımları savunmaktadırlar. Aynı zamanda bu tutumla ilişkin analiz neticeleri, esnaf, işçi ve kariyer meslek grubuna

dahil olanların bu tutum ile alakalı olarak neredeyse aynı oranda destekleme eğilimleri sergilediklerini açığa çıkartmaktadır (EK:2, Tablo 196).

Diğer bölge kökenli vatandaşlara kıyasla aşırı sigara tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini düşünerek yüksek oranlı sigara vergilerini en fazla İstanbul'da yaşayan Akdeniz Bölgesi kökenli vatandaşlar destekl emektedirler. Ege bölgesi kökenli vatandaşlar ise diğer bölge kökenli vatandaşlara nazaran bu tutumu daha az desteklemektedirler (Ek:2, Tablo 197).

48-58 yaş arası grup, diğer yaş gruplarına nazaran aşırı sigara tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğini düşünerek yüksek sigara vergilerini daha fazla savunmaktadırlar. Bu tutumu tüm yaş grupları içerisinde en az 25 yaş altı grup desteklemektedirler (EK:2, Tablo 198).

Tablo 28: "Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	81	8,0	8,0
Katılmıyorum	245	24,1	24,1
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	175	17,2	17,2
Katılıyorum	399	39,2	39,2
Kesinlikle Katılıyorum	118	11,6	11,6
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 28'e göre, örnek kitlenin %50.8'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), sigaradan alınan vergilerin özel bir fonda toplanması ve bu fonların sigara kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılması şartıyla yüksek vergi artışlarını desteklemektedir. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %32,1 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) seviyesindedir. Sonuç olarak bu tutuma ilişkin sıklık tablosu, seçilen örnek kitlenin çoğunun bu tutumu olumlu yönde desteklediğini ortaya koymaktadır. Temel nitelikteki demografik unsurların bu bilişsel tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Kadınlar, erkeklere kıyasla sigaradan alınan vergilerin özel bir fonda toplanmasını ve bu fonların sigara kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde

kullanılmak şartıyla yüksek vergi artışlarını daha fazla desteklemektedirler. Yani kadınlar bu bilişsel tutum konusunda erkeklere nazaran daha güçlü tutum eğilimi ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 199).

Evliler, dul ve bekarlara nazaran sigara üzerinden alınan vergilerin özel bir fonda toplanmasını ve bu fonların sigara kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılmak şartıyla yüksek vergi artışlarını destekliklerini daha fazla ortaya koymaktadırlar. Bekarlar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm kategoriler içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahiptirler (EK:2, Tablo 200).

Gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına kıyasla sigaradan alınan vergilerin özel bir fonda toplanmasını ve bu fonların sigara kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılmak şartıyla yüksek vergi artışlarını destekliklerini daha güçlü bir biçimde ortaya koymaktadırlar. Geliri 2001TL-4000TL arası olan orta-üstü grup ise bu tutumla ilgili olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir (EK:2, Tablo 201).

Tüm mezun kategorileri içerisinde, sigaradan alınan vergilerin özel bir fonda toplanmasını ve bu fonların alkol kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılmak şartıyla yüksek vergi artışlarını destekliklerini en fazla ilkokul mezunları ortaya koymaktadırlar. Bu bilişsel tutumu tüm mezun kategorileri içerisinde en az üniversite mezunları desteklemektedirler. Aynı zamanda bu tutuma ilişkin analiz neticeleri, eğitim düzeyi ile ilgili tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin var olduğunu da göstermektedir (EK:2, Tablo 202).

Tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde, sigaradan alınan vergilerin özel bir fonda toplanmasını ve bu fonların alkol kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılmak şartıyla yüksek vergi artışlarını destekliklerini en fazla ev hanımları savunmaktadırlar. Bu bilişsel tutumu, tüm iş kategorileri içerisinde en az öğrenciler desteklemektedirler (EK:2, Tablo 203).

3.2.2.1.2 Tütünlü Ürün Vergilerinin İkame Etkileri ile İlişkili Bilişsel Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, tütünlü ürünlere yüklenilen vergilerin ikame etkileri ile ilişkili iki bilişsel tutum ifadesinin analiz ve değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu tutum ifadelerinden birisi, "tütün ürünleri üzerindeki yüksek vergiler sebebiyle kaçak tütün tüketiminin arttığını düşünüyorum" biçimindedir. Diğeri ise "eğer tütünlü ürünler üzerindeki vergiler sürekli artmaya devam ederse, bu içecekleri kaçak yollarla temin etmeye yönelebilir" şeklindedir. Burada istatistiksel manada anlam içermeyen tablolara yer verilmeyecektir.

Tablo 29: "Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	35	3,4	3,4
Katılmıyorum	141	13,9	13,9
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	125	12,3	12,3
Katılıyorum	466	45,8	45,8
Kesinlikle Katılıyorum	251	24,7	24,7
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 29'a göre örnek kitlenin %70.5'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) tütün ürünleri üzerindeki yüksek vergiler sebebiyle kaçak tütün tüketiminin arttığını düşünmektedir. Bu bilişsel tutuma katılmayanların oranı ise, %17.3 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran düzeyindedir. Dolayısıyla bu bilişsel tutuma ilişkin sıklık tablosu, seçilen örnek kitlenin çoğunun bu tutumu desteklediğini ortaya koymaktadır. Demografik yapıdaki özelliklerin bu tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya çıkmaktadır:

Erkekler kadınlara kıyasla, tütün ürünleri üzerindeki yüksek vergiler nedeniyle kaçak tütün tüketiminin arttığını daha fazla düşünmektedir (Ek:2, Tablo 204).

Geliri 4001TL üzerinde olan yüksek gelir grupları, diğer gelir gruplarına kıyasla tütün ürünleri üzerindeki yüksek vergiler nedeniyle kaçak tütün tüketiminin arttığını daha fazla düşünmektedir. Geliri 2001TL-4000TL arasında olan orta üstü gelir grupları ise tüm gelir kategorileri içerisinde bu bilişsel tutumla ilgili olarak en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir (EK:2, Tablo 205).

Öğrenciler, diğer iş kategorilerinde yer alanlara göre tütün ürünleri üzerindeki yüksek vergiler nedeniyle kaçak tütün tüketiminin arttığını daha fazla düşünmektedir. Öte yandan bu bilişsel tutuma ilişkin sonuçlar, tüm iş kategorileri içerisinde serbest meslek grubunda bulunanların en zayıf tutumsal eğilim ortaya çıkarttıklarını göstermektedir (Ek:2, Tablo 206).

Tablo 30: "Eğer Tütünlü Ürünler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir" Bilişsel Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Eğer Tütünlü Ürünler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	33	3,2	3,2
Katılmıyorum	186	18,3	18,3
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	132	13,0	13,0
Katılıyorum	475	46,7	46,7
Kesinlikle Katılıyorum	192	18,9	18,9
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 30'a görüldüğü üzere, örnek kitlenin %65.6'sı (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), tütünlü ürünler üzerinden alınan vergilerin sürekli artmaya devam etmesi durumunda bireylerin kaçak yollara yönelebileceğini açığa çıkartmaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %21.5 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) seviyesindedir. Dolayısıyla bu bilişsel tutuma ilişkin sıklık dağılım tablosu, seçilen örnek kitlenin çoğunun bu tutumu desteklediğini göstermektedir. Demografik nitelikli özelliklerin bu tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları ortaya çıkmaktadır:

25 yaş altı grup, diğer iş alanlarında faaliyet gösterenlere göre tütünlü ürünler üzerine salınan vergilerin sürekli artması durumunda kaçak yollara yönelebileceğine daha fazla inanmaktadır. Öte yandan bu bilişsel tutuma yönelik sonuçlar, 59 yaş üstü grubunda yer alanların, tüm yaş kategorileri içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahip olduklarını ortaya koymaktadır (Ek:2, Tablo 207).

Öğrenciler, diğer iş faaliyetlerinde bulunanlara göre tütünlü ürünler üzerine salınan vergilerin sürekli artması durumunda kaçak yollara başvurulabileceğine daha fazla inanmaktadır. Diğer taraftan bu tutuma ilişkin neticeler, tüm iş kategorileri içerisinde serbest meslek grubunda yer alanların en zayıf tutumsal eğilim açığa çıkardıklarını da ortaya koymaktadır (Ek:2, Tablo 208).

3.2.2.1.3 Tütünlü Ürün Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkileri ile İlişkili Davranışsal Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, alkollü içeceklere yüklenilen vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin üç ayrı davranışsal tutumun analiz ve değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu davranışsal tutum ifadelerinden biricisi, "tütün ürünlerine ilişkin vergilerin sağlık veya toplumsal nedenlere dayandırılarak yükseltilmesi kullanım miktarımı azaltır" biçimindedir. İkincisi "sigara fiyatları, vergiler sebebiyle %100 artarsa sigarayı hemen bırakırım" şeklindedir. Üçüncüsü ise "sigara vergilerindeki artış, alkol kullanım miktarımı azaltabilir" biçimindedir. Bu son tutum ifadesine ilişkin analiz sonuçları anlamlılık içermemektedir. Dolayısıyla burada sadece istatistiksel açıdan anlam içeren ilk iki tutuma ilişkin sonuçlar değerlendirilecektir.

Tablo 31: "Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	76	7,5	12,9
Katılmıyorum	201	19,7	34,1
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	112	11,0	19,0
Katılıyorum	184	18,1	31,2
Kesinlikle Katılıyorum	17	1,7	2,9
Tütünlü Mamul Kullanan Toplam	590	58,0	100,0
Tütünlü Mamul Kullanmayan Toplam	428	42,0	
Genel Toplam	1018	100,0	

Tablo 31'de görüldüğü üzere, örnek kitlenin %58'i tütünlü ürün kullanmaktadır. Bu örnek kitlenin %47'si (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum), tütünlü ürün vergilerinin sağlık ve toplumsal nedenlere dayandırılarak yükseltilmesinin tütünlü ürün kullanım miktarlarını azaltmayacağını ortaya koymaktadırlar. Tütünlü ürün kullananların %34.1'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) ise bu davranışsal tutumu destekleme yönünde eğilim açığa çıkartmaktadır. Demografik temel bağımsız değişkenlerin tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri yapıldığında ise şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Diğer mevcut iş kategorilerinde yer alanlara göre ev hanımı ve emekliler, tütünlü ürünlere ilişkin vergilerin sağlık veya toplumsal nedenlere dayandırılarak yükseltilmesinin tütünlü ürün kullanım miktarlarında azaltmaya neden olabileceğini

daha güçlü savunmaktadırlar. Diğer yandan tüm iş kategorileri içerisinde öğrenciler, bu davranışsal tutumla ilişkili olarak en zayıf tutumsal eğilim açığa çıkartmaktadırlar (Ek:2, Tablo 209).

Tablo 32: "Sigara Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Sigara Kullanmayı Hemen Bırakırım" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Sigara Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Sigarayı Hemen Bırakırım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	108	10,6	18,3
Katılmıyorum	286	28,1	48,5
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	104	10,2	17,6
Katılıyorum	66	6,5	11,2
Kesinlikle Katılıyorum	26	2,6	4,4
Tütünlü Mamul Kullanan Toplam	590	58,0	100,0
Tütünlü Mamul Kullanmayan Toplam	428	42,0	
Genel Toplam	1018	100,0	

Tablo 32'de belirtildiği üzere, örnek kitlenin %58'i tütünlü ürün tüketmektedir. Bu örnek kitlenin %66.8'i (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum), sigara fiyatları vergiler sebebiyle %100 artsa bile sigara kullanımını terk etmeyecekleri yönünde davranışsal tutum ortaya koymaktadırlar. Bu davranışsal eğilime katılanların oranı ise %15.6 (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) oran seviyesindedir. Demografik karekterli temel bağımsız değişkenler ile davranışsal tutum ifadesi arasındaki ilişki analiz edildiğinde ise şu neticeler ortaya çıkmaktadır.

Geliri 1000TL'den az olan düşük gelir grupları, diğer gelir gruplarına kıyasla sigara fiyatları vergiler sebebiyle %100 artsa bile sigara kullanımını terk etmeyecekleri yönünde daha güçlü davranışsal tutum ortaya koymaktadırlar. Geliri 2001TL-4000TL arası olan orta üstü grup ise, bu davranışsal tutumla ilişkili olarak tüm gelir kategorileri içerisinde en zayıf davranışsal tutum eğilimi ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 210).

Diğer mezun kategorilerine göre ortaokul mezunları, sigara fiyatları vergiler sebebiyle %100 artarsa sigarayı bırakacakları yönünde daha güçlü davranışsal tutum sergilemektedirler. Bu tutumla ilgili en zayıf davranışsal eğilimi, diğer mezun kategorilerine nispeten üniversite mezunları ortaya koymaktadır (Ek:2, Tablo 211).

3.2.2.1.4 Tütünlü Ürün Vergilerinin İktisadi ve Psikolojik Etkileri İle İlişkili Davranışsal Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, tütünlü ürünlere yüklenilen vergilerin iktisadi ve psikolojik etkileri ile ilişkili dört farklı davranışsal tutumun analiz ve değerlendirilmesi yapılacaktır. Burada istatistiksel açıdan anlam içermeyen tablolara yer verilmeyecektir. Alkollü içeceklere yüklenilen vergilerin iktisadi ve psikolojik etkileri başlığı altında yer alan 'sigara vergilerinin yükselmesi beni daha ucuz ürünlere yöneltiyor' davranışsal tutum ifadesine yönelik analizler istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlar vermediği için bu tutuma ilişkin hiçbir değerlendirme yapılmayacaktır.

Tablo 33: "Tütünlü Ürünlere İlişkin Vergilerin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Yükseltilmesi İşimdeki Motivasyonumu Önemli Ölçüde Azaltabilir	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	67	6,6	11,4
Katılmıyorum	232	22,8	39,3
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	87	8,5	14,7
Katılıyorum	175	17,2	29,7
Kesinlikle Katılıyorum	29	2,8	4,9
Tütünlü Mamul Kullanan Toplam	590	58,0	100,0
Tütünlü Mamul Kullanmayan Toplam	428	42,0	
Genel Toplam	1018	100,0	

Tablo 33'de görüldüğü üzere, örnek kitlenin %58'i tütünlü ürün tüketmektedir. Bu örnek kitlenin %50'7'si (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum), tütünlü ürün vergilerinin yükseltilmesinin iş motivasyonlarına etki etmeyeceğini ortaya koymaktadırlar. Tütünlü ürün tüketenlerin %34.6'sı (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) ise yükselen tütünlü ürün vergilerinin kendi iş motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyebileceğini ifade etmektedir. Demografik temel bağımsız değişkenler ile davranışsal tutum ifadesi arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan analizler, şu sonuçları ortaya koymaktadır:

Sigara kullanan erkekler, kadınlara kıyasla tütünlü ürünlere ilişkin vergilerin iş motivasyonlarını azaltabileceklerine daha fazla inanmaktadırlar (Ek:2, Tablo 212).

Tablo 34: "Tütünlü Ürünlere İlişkin Vergilerin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	56	5,5	9,5
Katılmıyorum	218	21,4	36,9
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	84	8,3	14,2
Katılıyorum	194	19,1	32,9
Kesinlikle Katılıyorum	38	3,7	6,4
Tütünlü Mamul Kullanan Toplam	590	58,0	100,0
Tütünlü Mamul Kullanmayan Toplam	428	42,0	
Genel Toplam	1018	100,0	

Tablo 34'de belirtildiği üzere, örnek kitlenin %58'i tütünlü ürün tüketmektedir. Tütünlü ürün tüketenlerin %46.4'ü (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum), tütünlü ürün vergilerinin yükseltilmesinin kendi ruh halleri üzerinde olumsuz bir etki oluşturmayacağını ortaya koymaktadırlar. Tütünlü ürün kullananların %39.3'ü (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) ise yükselen tütünlü ürün vergilerinin kendi ruh hallerini olumsuz yönde etkileyebileceğini belirtmektedir. Demografik temel bağımsız değişkenlerin bu davranışsal tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri yapıldığında ise şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

48-58 yaş grubunda olanlar, diğer yaş kategorilerine kıyasla tütünlü ürün tüketimi üzerine salınan vergilerin kendi ruh hallerini olumsuz etkileyebileceği yönünde daha güçlü tutum ortaya koymaktadırlar. Bu davranışsal tutuma ilişkin olarak tüm yaş kategorisi içersinde 37-47 arası yaş grubunda yer alanlar, en zayıf davranışsal tutumu sergilemektedirler (Ek:2, Tablo 213).

Tablo 35: "Yüksek Vergiler Sebebiyle İstediğim Marka Sigarayı Alamazsam Tütün Sararım" Davranışsal Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Yüksek Vergiler Sebebiyle İstediğim Marka Sigarayı Alamazsam Tütün Sararım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	55	5,4	9,3
Katılmıyorum	240	23,6	40,7
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	88	8,6	14,9
Katılıyorum	159	15,6	26,9
Kesinlikle Katılıyorum	48	4,7	8,1
Tütünlü Mamul Kullanan Toplam	590	58,0	100,0
Tütünlü Mamul Kullanmayan Toplam	428	42,0	
Genel Toplam	1018	100,0	

Tablo 35'de gösterildiği üzere, örnek kitlenin %58'i tütünlü ürün tüketmektedir. Tütünlü ürün tüketenlerin %35'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), yüksek vergiler sebebiyle istediği marka sigarayı alamazsa tütün sarabileceğini ifade etmektedir. Bu davranışsal tutuma katılmayanlar ise %50 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Demografik nitelikteki temel bağımsız değişkenlerin bu davranışsal tutum ifadesi ile ne şekilde bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri yapıldığında ise şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Evliler bekarlara kıyasla yüksek vergiler sebebiyle istedikleri marka sigarayı alamazlarsa tütün sarabileceklerine daha fazla inanmaktadırlar. Bu davranışsal tutum konusunda bekarlar evlilere nazaran çok daha fazla kararsızlık ortaya koymaktadırlar (Ek:2, Tablo 214).

3.2.2.2 Tütünlü Ürün Vergilemesine Yönelik Davranışların Test Edilmesi

Tütünlü ürün vergilemesine yönelik davranışların analiz edilmesinde ve bu analiz sonuçlarının değerlendirilmesinde, altı farklı davranış ifadesi ele alınacaktır. Bu başlık altında demografik unsurların, bu davranış ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri de yapılacaktır. Ancak burada P değeri anlamlılık içeren ($P<0.05$) analizlere yer verilecektir.

Tablo 36: "Yüksek Vergiler Sebebiyle Tütünlü Ürün Maddeleri Tüketimimi Azalttım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Yüksek Vergiler Sebebiyle Tütünlü Ürün Maddeleri Tüketimimi Azalttım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	460	45,2	78,0
Katılıyorum	130	12,8	22,0
Tütünlü Mamul Kullanan Toplam	590	58,0	100,0
Tütünlü Mamul Kullanmayan Toplam	428	42,0	
Genel Toplam	1018	100,0	

Tablo 46'da görüldüğü üzere örnek kitlenin %58'i tütünlü ürün tüketmektedir. Tütünlü ürün kullananların %22'si yüksek vergiler nedeniyle tütünlü ürün maddeleri tüketimini azalttığını ifade etmektedir.

Tablo 37: "Vergiler Sebebiyle Yüksek Fiyat Artışlarından Sonra Sigarayı Tamamen Bıraktım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Vergiler Sebebiyle Yüksek Fiyat Artışlarından Sonra Sigarayı Tamamen Bıraktım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	540	53,0	91,5
Katılıyorum	50	4,9	8,5
Tütünlü Mamul Kullanan Toplam	590	58,0	100,0
Tütünlü Mamul Kullanmayan Toplam	428	42,0	
Genel Toplam	1018	100,0	

Tablo 37'de görüldüğü üzere örnek kitlenin %58'i tütünlü ürün tüketmektedir. Tütünlü ürün kullananların %8.5'i vergi ile artan sigara fiyatlarından sonra sigara içmeyi tamamen bıraktıklarını ifade etmektedirler.

Tablo 38: "Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin Sigarayı Çok Azalttım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin Sigarayı Çok Azalttım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	450	44,2	76,3
Katılıyorum	140	13,8	23,7
Tütünlü Mamul Kullanan Toplam	590	58,0	100,0
Tütünlü Mamul Kullanmayan Toplam	428	42,0	
Genel Toplam	1018	100,0	

Tablo 38, örnek kitlenin %58'inin tütünlü ürün tükettiğini göstermektedir. Tütünlü ürün kullananların %23.7'si, çoçuklarının kendilerinden uzaklaşmalarını istemedikleri için sigarayı çok azalttıklarını ifade etmektedirler. Bu davranış ifadesine yönelik diğer analiz sonuçları da aşağıda belirtilmektedir.

37-47 yaş grubununda olanlar, diğer yaş kategorilerine göre çoçuklarının kendilerinden uzaklaşmalarını istemedikleri için sigara kullanımını çok azalttıklarını daha fazla belirtmektedirler. Tüm yaş kategorileri içerisinde, bu davranışı en az 25 yaş altı grubunda yer alanlar ortaya koymaktadırlar (Ek:2, Tablo 215).

Evli olanlar, dul ve bekarlara göre, çoçuklarının kendilerinden uzaklaşmalarını istemedikleri için sigara kullanımını çok azalttıklarını daha çok ortaya koymaktadırlar (Ek:2, Tablo 216).

Tablo 39: "Sağlık Sorunlarıma Rağmen Günde Bir Paketten Fazla Sigara İçiyorum" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Sağlık Sorunlarıma Rağmen Günde Bir Paketten Fazla Sigara İçiyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	477	46,9	80,8
Katılıyorum	113	11,1	19,2
Tütünlü Mamul Kullanan Toplam	590	58,0	100,0
Tütünlü Mamul Kullanmayan Toplam	428	42,0	
Genel Toplam	1018	100,0	

Tablo 39'da görüldüğü gibi örnek kitlenin %58'i tütün ürünleri tüketmektedir. Tütünlü ürün kullananların %19.2'si, sağlık sorunlarına rağmen günde bir paketten fazla sigara içtiklerini belirtmektedirler. Bu davranış ifadesine yönelik diğer analiz sonuçları da aşağıda görülmektedir.

Akdeniz Bölgesi kökenli bireyler, diğer bölge kökenli olanlara göre sağlık sorunlarına rağmen günde bir paketten fazla sigara içtiklerini daha fazla ortaya koymaktadırlar. Tüm bölgeler içerisinde, bu davranışı en az ege bölgesi kökenli vatandaşlar sergilemektedirler (Ek:2, Tablo 217).

Serbest meslek sahibi olanlar, diğer iş kategorilerindekilere göre sağlık sorunlarına rağmen günde bir paketten fazla sigara içtiklerini daha çok belirtmektedirler. Tüm yapılan iş kategorileri içersinde, bu davranışı en az öğrenciler ortaya koymaktadırlar (Ek:2, Tablo 218).

Tablo 40: "Sigaranın Kapalı Alanlarda Yasaklanmasından Sonra Sigarayı Bıraktım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Sigaranın Kapalı Alanlarda Yasaklanmasından Sonra Sigarayı Bıraktım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	541	53,1	91,7
Katılıyorum	49	4,8	8,3
Tütünlü Mamul Kullanan Toplam	590	58,0	100,0
Tütünlü Mamul Kullanmayan Toplam	428	42,0	
Genel Toplam	1018	100,0	

Tablo 40, örnek kitlenin %58'inin tütünlü ürün tükettiğini ortaya koymaktadır. Tütünlü ürün kullananların %8.3'ü sigaranın kapalı alanlarda yasaklanmasından sonra sigarayı bıraktıklarını belirtmektedirler. Bu davranış ifadesine yönelik analiz sonucu, kadınlara kıyasla erkeklerin, sigaranın kapalı alanlarda yasaklanmasından sonra sigarayı bıraktıklarını daha fazla göstermektedir (Ek:2, Tablo 219).

3.2.3 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilemesine Yönelik Tutum ve Davranışların Analizi Edilmesi ve Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bu başlık altında ilk olarak alkollü içeceklerin vergilemesine yönelik tutumlar ele alınacaktır. Bu çerçevede kumar içerikli hizmetlerle ilişkili tüm tutum ifadeleri ayrı ayrı analize tabi tutulacak ve bu analiz sonuçları değerlendirilecektir. Sonrasında aynı uygulama kumar içerikli hizmetlerin vergilemesiyle ilişkili davranış ifadeleri için de söz konusu olacaktır.

3.2.3.1 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilemesine Yönelik Tutumların Test Edilmesi

Kumar içerikli hizmetlerin vergilemesine ilişkin tutumların analiz ve değerlendirilmesi, üç ayrı alt başlıkta incelenecektir. Alt başlıklardan ilki, kumar içerikli hizmetler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin tutumlarla alakalıdır. Alt başlıklardan ikincisi, kumar içerikli hizmetler üzerine salınan vergilerin iktisadi etkilerine yönelik tutumlar ile ilgilidir. Bu kısımdaki son alt başlık ise, kumar içerikli hizmet vergilerine yönelik bilgi eksikliğine ilişkin tutumlara ilişkindir.

3.2.3.1.1 Kumar İçerikli Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkileri ile İlişkili Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, kumar içerikli hizmetler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkileri ile alakalı dört ayrı tutumun analiz ve değerlendirilmesi yapılacaktır. Burada istatistiksel manada anlam içermeyen tablolara yer verilmeyecektir. Analizlerle alakalı kabul ve ret hipotezleri, Ek 2'deki her bir çapraz tablonun altında gösterilmiştir.

Tablo 41: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	138	13,6	13,6
Katılmıyorum	298	29,3	29,3
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	150	14,7	14,7
Katılıyorum	350	34,4	34,4
Kesinlikle Katılıyorum	82	8,1	8,1
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 41'e göre, örnek kitlenin %42.5'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarının insan sağlığına zararının yüksek olduğuna inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara yüksek oranlı vergiler koyulması gerektiğini düşünmektedir. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %42.9 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) seviyesindedir. Demografik nitelikli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu neticeleri açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgisi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara kıyasla sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarının insan sağlığına zararının yüksek olduğuna inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara yüksek oranlı vergiler koyulması gerektiğini düşünmektedir (EK:2, Tablo 220).

İlkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine göre sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarının insan sağlığına zararının yüksek olduğuna daha fazla inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara yüksek oranlı vergiler koyulması gerektiğini daha fazla düşünmektedir. Bu tutumu, tüm mezun kategorileri içerisinde en az Üniversite mezunları desteklemektedirler. Ayrıca eğitim düzeyi ile bu tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığı da dikkati çekmektedir (EK:2, Tablo 221).

Evliler, dul ve bekarlara göre sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarının insan sağlığına zararının yüksek olduğuna daha fazla inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara yüksek oranlı vergiler koyulması gerektiğini daha fazla

düşünmektedir. Ayrıca bekarlar, bu tutuma ilişkin, tüm grup içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahiptirler (EK:2, Tablo 222).

Kadınlar, erkeklere kıyasla sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarının insan sağlığına zararının yüksek olduğuna daha fazla inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara yüksek oranlı vergiler koyulması gerektiğini daha fazla düşünmektedir. Yani kadınlar bu tutuma ilişkin olarak erkeklere nazaran daha güçlü tutum eğilimi sergilemektedirler (EK:2, Tablo 223).

Gelir düzeyi 1000TL'den az olanlar, diğer gelir gruplarına nazaran sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarının insan sağlığına zararının yüksek olduğuna daha fazla inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara yüksek oranlı vergiler koyulması gerektiğini daha fazla düşünmektedir. Geliri 2001TL üzerinde olan gelir grupları ise bu tutuma ilişkin olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutum eğilimi ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 224).

Sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarının insan sağlığına zararının yüksek olduğunu ve bu nedenle de bu oyunlara yüksek oranlı vergiler koyulması gerektiğini tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde en az öğrenciler, en fazla emekli ve ev hanımları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 225).

Tablo 42: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	121	11,9	11,9
Katılmıyorum	263	25,8	25,8
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	114	11,2	11,2
Katılıyorum	435	42,7	42,7
Kesinlikle Katılıyorum	85	8,3	8,3
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 42'ye göre, örnek kitlenin %51'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarına ilişkin vergilerin yükseltilmesinin bu oyunlara eğilimi azaltacağına inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanlar ise %47.7 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Demografik nitelikli

değişkenlerin ilgili tutum ifadesi ile ne yönde bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları göstermektedir:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgisi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara kıyasla sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarına ilişkin vergilerin yükseltilmesinin bu oyunlara eğilimi azaltacağına daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 226).

İlkokul ve orta okul mezunları, diğer mezun kategorilerine göre sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarına ilişkin vergilerin yükseltilmesinin bu oyunlara eğilimi azaltacağına daha fazla inanmaktadır. Bu tutumu, tüm mezun kategorileri içerisinde en az üniversite mezunları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 227).

Tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde, sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarına ilişkin vergilerin yükseltilmesinin bu oyunlara eğilimi azaltacağına en fazla ev hanımları inanmaktadır. Bu tutumu, tüm mevcut iş kategorileri içerisinde en az öğrenciler desteklemektedirler (EK:2, Tablo 228).

Evliler, dul ve bekarlara göre , sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarına ilişkin vergilerin yükseltilmesinin bu oyunlara eğilimi azaltacağına daha fazla inanmaktadırlar. Bekarlar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm grup içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahiptirler (EK:2, Tablo 229).

Geçinecek kadar kazanıyorum diyen hane halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halkları hane halklarına nazaran sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarına ilişkin vergilerin yükseltilmesinin bu oyunlara eğilimi azaltacağına daha fazla inanmaktadırlar. Bu tutuma ilişkin olarak tasarruf yapabiliyorum diyen hane halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 230).

Tablo 43: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	135	13,3	13,3
Katılmıyorum	299	29,4	29,4
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	139	13,7	13,7
Katılıyorum	385	37,8	37,8
Kesinlikle Katılıyorum	60	5,9	5,9
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 43'e göre, örnek kitlenin %43,7'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), süper loto, şans topu gibi bahis ve şans oyunların çalışanların verimini düşürdüğüne inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara uygulanacak yüksek vergilere sıcak bakmaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %42.7 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) seviyesindedir. Demografik karekterli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Evliler, dul ve bekarlara göre, süper loto, şans topu gibi bahis ve şans oyunlarının çalışanların verimini düşürdüğüne inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara uygulanacak yüksek vergilere daha sıcak bakmaktadır. Dullar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm grup içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahiptirler (EK:2, Tablo 231).

İlkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine kıyasla süper loto, şans topu gibi bahis ve şans oyunlarının çalışanların verimini düşürdüğüne inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara uygulanacak yüksek vergilere daha sıcak bakmaktadır. Bu tutumu, tüm mezun kategorileri içerisinde en az üniversite mezunları desteklemektedirler. Ayrıca eğitim düzeyi ile bu tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığı da gözlemlenmektedir (EK:2, Tablo 232).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergi ile alakalı bilgisi olanlara kıyasla süper loto, şans topu gibi bahis ve şans oyunlarının çalışanların verimini düşürdüğüne daha fazla

inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara uygulanacak yüksek vergilere daha sıcak bakmaktadır (EK:2, Tablo 233).

Güney Doğu Anadolu Bölgesi kökenli vatandaşlar, diğer bölge kökenli vatandaşlara nazaran süper loto, şans topu gibi bahis ve şans oyunlarının çalışanların verimini düşürdüğüne daha fazla inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara uygulanacak yüksek vergilere daha sıcak bakmaktadır. Bu tutumla ilgili olarak tüm bölge kökenli vatandaşlar içerisinde en az marmara ve ege bölgesi kökenli vatandaşlar, destekleyici tutum ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 234).

Tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde, süper loto, şans topu gibi bahis ve şans oyunlarının çalışanların verimini düşürdüğüne en fazla ev hanımları inanmakta ve bu nedenle de bu oyunlara uygulanacak yüksek vergilere en sıcak bakmaktadır. Bu tutumu tüm mevcut iş kategorileri içerisinde en az öğrenciler desteklemektedirler (EK:2, Tablo 235).

Tablo 44: "Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	95	9,3	9,3
Katılmıyorum	247	24,3	24,3
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	132	13,0	13,0
Katılıyorum	404	39,7	39,7
Kesinlikle Katılıyorum	140	13,8	13,8
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 44'e göre, örnek kitlenin %53,5'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), dini inançların şans ve bahis oyunları oynama isteğini azaltabileceğini düşünmektedir. Bu tutuma katılmayanlar ise %32,6 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Demografik nitelikli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu neticeleri açığa çıkartmaktadır:

Evliler, dul ve bekarlara göre, dini inançların şans ve bahis oyunları oynama isteğini azaltabileceğini düşünmektedir. Dullar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm grup içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahiptirler (EK:2, Tablo 236).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergi ile alakalı bilgisi olanlara nazaran dini inançların şans ve bahis oyunları oynama isteğini azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir (EK:2, Tablo 237).

Diğer mezun kategorilerine kıyasla İlkokul mezunları, dini inançların şans ve bahis oyunları oynama isteğini azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az lise mezunları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 238).

Güney Doğu Anadolu Bölgesi kökenli vatandaşlar, diğer bölge kökenli vatandaşlara nazaran dini inançların şans ve bahis oyunları oynama isteğini azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir. Bu tutumla ilgili olarak tüm bölge kökenli vatandaşlar içerisinde en az marmara bölgesi kökenli olanlar, destekleyici tutum açığa çıkartmaktadırlar (EK:2, Tablo 239).

Tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde, dini inançların şans ve bahis oyunları oynama isteğini azaltabileceğini en fazla esnaflar düşünmektedir. Tüm mevcut iş kategorileri içerisinde bu tutumu en az öğrenciler desteklemektedirler (EK:2, Tablo 240).

3.2.3.1.2 Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi Etkilerine Yönelik Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, kumar nevi hizmetler üzerine salınan vergilerin iktisadi etkileri ile alakalı dört ayrı tutumun analiz ve değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu tutumların üçü bilişsel birisi ise davranışsal niteliktedir. Davranışsal nitelikteki "vergilerin piyango bileti fiyatlarına çok fazla etki ettiğini öğrenirsem piyango bileti alımımı azaltırım" tutumunun analizi en son yapılacaktır. Burada istatistiksel açıdan anlam içermeyen tablolar kapsam dışı tutulacaktır. Analizlerle alakalı kabul ve ret hipotezleri, Ek 2'deki her bir çapraz tablonun altında belirtilmiştir.

Tablo 45: "Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	138	13,6	13,6
Katılmıyorum	397	39,0	39,0
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	151	14,8	14,8
Katılıyorum	275	27,0	27,0
Kesinlikle Katılıyorum	57	5,6	5,6
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 45'e göre, örnek kitlenin %32,6'sı (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), eğer kazı kazan, şans topu, süper ve sayısal loto, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları üzerinden alınan vergilerin önemli sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde gerçekten kullanıldığını öğrenirse, bu nitelikteki oyunları oynama isteğinin artabileceğini düşünmektedir. Bu tutuma katılmayanlar ise %52,6 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Demografik karakterli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi ile ne yönde bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları göstermektedir:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olanlara kıyasla, kazı kazan, şans topu, süper ve sayısal loto, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları üzerinden alınan vergilerin önemli sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde gerçekten kullanıldığını öğrendiğinde, bu nitelikteki oyunları oynama isteğinin artabileceğini bu nitelikteki vergi ile alakalı bilgisi olmayanlar daha fazla düşünmektedir (EK:2, Tablo 241).

Diğer mezun kategorilerine kıyasla Ortaokul mezunları, kazı kazan, şans topu, süper ve sayısal loto, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları üzerinden alınan vergilerin önemli sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde gerçekten kullanıldığını öğrendiğinde, bu nitelikteki oyunları oynama isteğinin artabileceğini daha fazla düşünmektedir. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu ilkokul mezunları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 242).

Bekarlar, evli ve dullara kıyasla, kazı kazan, şans topu, süper ve sayısal loto, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları üzerinden alınan vergilerin önemli sosyal

hizmetlerin yerine getirilmesinde gerçekten kullanıldığını öğrendiğinde, bu nitelikteki oyunları oynama isteğinin artabileceğini daha fazla düşünmektedir. Dullar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm medeni hal grubu içerisinde en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 243).

Geçinecek kadar kazanıyorum diyen hane halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına nazaran kazı kazan, şans topu, süper ve sayısal loto, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları üzerinden alınan vergilerin önemli sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde gerçekten kullanıldığını öğrendiğinde, bu nitelikteki oyunları oynama isteğinin artabileceğini daha fazla düşünmektedir. Bu tutuma ilişkin olarak tasarruf yapabiliyorum diyen hane halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahiptirler (EK:2, Tablo 244).

Tablo 46: "Şans ve Bahis Oyunlarının Düşük Gelirli Gruplar Üzerinde Daha Fazla Psikolojik ve Sosyal Problemler Oluşturduğunu Düşünüyorum. Bu Yüzden Bu Tip Oyunların Düşük Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Şans ve Bahis Oyunlarının Düşük Gelirli Gruplar Üzerinde Daha Fazla Psikolojik ve Sosyal Problemler Oluşturduğunu Düşünüyorum. Bu Yüzden Bu Tip Oyunların Düşük Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğine İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	87	8,5	8,5
Katılmıyorum	260	25,5	25,5
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	157	15,4	15,4
Katılıyorum	440	43,2	43,2
Kesinlikle Katılıyorum	74	7,3	7,3
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 46'ya göre, örnek kitlenin %50.5'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), şans ve bahis oyunlarının düşük gelirli gruplar üzerinde daha fazla psikolojik ve sosyal problemler oluşturduğunu düşünmekte bu tip oyunların düşük oranda vergilendirilmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %24 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) seviyesindedir. Demografik nitelikteki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi ile nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergi ile alakalı bilgisi olanlara nazaran şans ve bahis oyunlarının düşük gelirli gruplar üzerinde daha fazla psikolojik ve sosyal problemler

oluşturduğunu daha fazla düşünmekte ve bu tip oyunların düşük oranda vergilendirilmesi gerektiğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 245).

İlkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine kıyasla şans ve bahis oyunlarının düşük gelirli gruplar üzerinde daha fazla psikolojik ve sosyal problemler oluşturduğunu daha fazla düşünmekte ve bu tip oyunların düşük oranda vergilendirilmesi gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az Üniversite mezunları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 246).

Tablo 47: "Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	59	5,8	5,8
Katılmıyorum	240	23,6	23,6
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	180	17,7	17,7
Katılıyorum	445	43,7	43,7
Kesinlikle Katılıyorum	94	9,2	9,2
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 47'ye göre, örnek kitlenin %52.9'u (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), piyango biletlerinin düşük gelir gruplarında daha fazla talep gördüğünü düşünmekte ve bu nedenle piyangolar üzerindeki vergilerin arttırılmasının düşük gelirli kesim üzerinde daha çok olumsuz etki oluşturacağına inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanlar ise %29.4 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Demografik özelliğe sahip bağımsız nitelikli değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik olarak nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları göstermektedir:

Erkekler, kadınlara kıyasla piyango biletlerinin düşük gelir gruplarında talep gördüğünü daha fazla düşünmekte ve bu nedenle de piyangolar üzerindeki vergilerin arttırılmasının düşük gelirli kesim üzerinde olumsuz etki oluşturacağına daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 247).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergi ile alakalı bilgisi olanlara nazaran piyango biletlerinin düşük gelir gruplarında talep gördüğünü daha fazla düşünmekte ve bu nedenle de piyangolar üzerindeki vergilerin arttırılmasının düşük gelirli kesim üzerinde olumsuz etki oluşturacağına daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 248).

Apartman dairesi kiracıları, diğer kiracılara ve ev sahiplerine nispeten piyango biletlerinin düşük gelir gruplarında talep gördüğünü daha fazla düşünmekte ve bu nedenle de piyangolar üzerindeki vergilerin arttırılmasının düşük gelirli kesim üzerinde olumsuz etki oluşturacağına daha fazla inanmaktadır. Bu tutum grubuna ilişkin olarak tüm kiracı ve ev sahipleri içerisinde müstakil kiracılar, en zayıf tutumu sergilemektedirler (EK:2, Tablo 249).

Esnaflar, diğer iş kategorilerinde bulunanlara göre piyango biletlerinin düşük gelir gruplarında talep gördüğünü daha fazla düşünmekte ve bu nedenle de piyangolar üzerindeki vergilerin arttırılmasının düşük gelirli kesim üzerinde olumsuz etki oluşturacağına daha fazla inanmaktadır. Tüm mevcut iş kategorileri içerisinde bu tutumu, en az serbest meslek sahipleri desteklemektedirler (EK:2, Tablo 250).

Tablo 48: "Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	102	10,0	10,0
Katılmıyorum	314	30,8	30,8
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	232	22,8	22,8
Katılıyorum	305	30,0	30,0
Kesinlikle Katılıyorum	65	6,4	6,4
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 48'e göre, örnek kitlenin %36.4'ü (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), vergilerin piyango bileti fiyatlarına çok fazla etki ettiğini öğrendiğinde piyango bileti alımını azaltabileceklerini ifade etmektedirler. Bu tutuma katılmayanlar ise %40.8 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Demografik nitelikli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik ne şekilde bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Vergilerin piyango bileti fiyatlarına çok fazla etki ettiğini öğrendiklerinde piyango bileti alımlarını azaltabileceklerini kadınlara göre daha çok erkekler ifade etmektedirler (EK:2, Tablo 251).

Bekarlar, vergilerin piyango bileti fiyatlarına çok fazla etki ettiğini öğrendiklerinde piyango bileti alımlarını azaltabileceklerini evli ve dullara kıyasla, daha çok ifade etmektedirler. Dullar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm medeni hal grubu içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedirler (EK:2, Tablo 252).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergi ile alakalı bilgisi olanlara nazaran vergilerin piyango bileti fiyatlarına çok fazla etki ettiğini öğrendiklerinde piyango bileti alımını azaltabileceklerini ifade etmektedirler (EK:2, Tablo 253).

3.2.3.1.3 Kumar Nevi Hizmet Vergilerine Yönelik Bilgi Eksikliğine İlişkin Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, kumar nevi hizmet vergilerine yönelik bilgi eksikliğine ilişkin iki farklı tutumun analizi yapılacaktır. Burada istatistiksel açıdan anlam içermeyen sonuçlara ilişkin bilgilere yer verilmeyecektir. Analizlerle alakalı kabul ve ret hipotezleri, Ek 2'deki her bir çapraz tablonun altında ifade edilmiştir.

Tablo 49: "Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	33	3,2	3,2
Katılmıyorum	143	14,0	14,0
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	163	16,0	16,0
Katılıyorum	553	54,3	54,3
Kesinlikle Katılıyorum	126	12,4	12,4
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 49'a göre, örnek kitlenin %66.7'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), kazı kazan, şans topu, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları için uygulanan vergiler hakkında çok az bilgiye sahip olduğunu düşünmektedir. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %17.2 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum)

seviyesindedir. Demografik nitelikli değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu aonuçları açığa çıkartmaktadır:

Diğer mezun kategorilerine kıyasla ilkokul mezunları, kazı kazan, şans topu, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları için uygulanan vergiler hakkında çok az bilgiye sahip olduklarını daha çok düşünmektedir. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az üniversite mezunları desteklemektedirler. Ayrıca eğitim düzeyi ile bu tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığı da gözlemlenmektedir (EK:2, Tablo 254).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergi ile alakalı bilgisi olanlara kıyasla kazı kazan, şans topu, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları için uygulanan vergiler hakkında çok az bilgiye sahip olduklarını daha çok düşünmektedir (EK:2, Tablo 255).

Gelir düzeyi 1000TL'den az olanlar, diğer gelir gruplarına nazaran kazı kazan, şans topu, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları için uygulanan vergiler hakkında çok az bilgiye sahip olduklarını daha çok düşünmektedir. Geliri 2001TL-4000TL arasında olan gelir grupları ise bu tutuma ilişkin olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutum eğilimi ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 256).

Tablo 50: "Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Halkın Yeterince Bilgilendirilmediğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Halkın Yeterince Bilgilendirilmediğine İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	37	3,6	3,6
Katılmıyorum	137	13,5	13,5
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	119	11,7	11,7
Katılıyorum	559	54,9	54,9
Kesinlikle Katılıyorum	166	16,3	16,3
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 50'ye göre, örnek kitlenin %71.2'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), kazı kazan, şans topu, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları için uygulanan vergiler hakkında halkın yeterince bilgilendirilmediğine inanıyor. Bu tutuma katılmayanlar ise %17.1 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Demografik nitelikli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesine

yönelik ne şekilde bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Üniversite mezunları, diğer mezun kategorilerine kıyasla kazı kazan, şans topu, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları için uygulanan vergiler hakkında halkın yeterince bilgilendirilmediğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az ortaokul ve lise mezunları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 257).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergi ile alakalı bilgisi olanlara kıyasla kazı kazan, şans topu, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları için uygulanan vergiler hakkında halkın yeterince bilgilendirilmediğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 258).

3.2.4 Sağlıkla Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilemesine Yönelik Tutum ve Davranışların Analiz Edilerek Değerlendirilmesi

Bu başlık altında ilk olarak sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilemesi kapsamında yer alan tutumların analizleri yer alacaktır. Bu bağlamda sağlık sorunları ile alakalı konuların vergilemesine ilişkin tüm tutum ifadelerine, ayrı ayrı analizler uygulanacak ve buna bağlı kalınarak sonuçlar değerlendirilecektir. Sonrasında aynı analizler, bu kapsamdaki davranış ifadeleri için de yapılacaktır.

3.2.4.1 Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilemesine Yönelik Tutumların Test Edilmesi

Sağlıkla sorunları ile ilişkili konuların vergilemesine ilişkin tutumların analiz ve değerlendirilmesi, iki alt başlıkta ele alınacaktır. Bu alt başlıklardan birincisi, sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilemesine yönelik olumlu tutumlar biçimindedir. Bu alt başlıklardan ikincisi ise, sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilemesine yönelik olumsuz tutumlar şeklindedir.

3.2.4.1.1 Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilemesine Yönelik Olumlu Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilemesine yönelik altı ayrı olumlu tutum analiz edilerek değerlendirilecektir. Burada istatistiksel açıdan

anlam içermeyen tablolara yer verilmeyecektir. Analizlere ilişkin kabul ve ret hipotezleri, Ek 2'deki her bir çapraz tablonun altında mevcuttur.

Tablo 51: "Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	161	15,8	15,8
Katılmıyorum	313	30,7	30,7
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	99	9,7	9,7
Katılıyorum	382	37,5	37,5
Kesinlikle Katılıyorum	63	6,2	6,2
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 51'e göre, örnek kitlenin %42.7'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), sağlığa zararlı olduğu iddia edilen cips, kolalı içecekler gibi ürünlerin tüketiminin yüksek vergiler yoluyla azaltılabileceğini düşünmektedir. Bu tutuma katılmayanlar ise %46.5 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Demografik karekterli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu sonuçları ortaya koymaktadır:

İlkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine nazaran sağlığa zararlı olduğu iddia edilen cips, kolalı içecekler gibi ürünlerin tüketiminin yüksek vergiler yoluyla azaltılabileceğini daha fazla düşünmektedir. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az lise ve üniversite mezunları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 259).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara nispeten sağlığa zararlı olduğu iddia edilen cips, kolalı içecekler gibi ürünlerin tüketiminin yüksek vergiler yoluyla azaltılabileceğini daha fazla düşünmektedir (EK:2, Tablo 260).

37 yaş ve üstü grubununda olanlar, 36 yaş ve altı grubunda olanlara göre sağlığa zararlı olduğu iddia edilen cips, kolalı içecekler gibi ürünlerin tüketiminin yüksek vergiler yoluyla azaltılabileceğini daha fazla düşünmektedir (Ek:2, Tablo 261).

Evliler, bekar ve dullara kıyasla, sağlığa zararlı olduğu iddia edilen cips, kolalı içecekler gibi ürünlerin tüketiminin yüksek vergiler yoluyla azaltılabileceğini daha fazla düşünmektedir. Bekarlar ise bu tutuma yönelik olarak, tüm medeni hal grubu içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 262).

Tablo 52: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	132	13,0	13,0
Katılmıyorum	288	28,3	28,3
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	128	12,6	12,6
Katılıyorum	390	38,3	38,3
Kesinlikle Katılıyorum	80	7,9	7,9
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 52'ye göre, örnek kitlenin %46.2'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), yanlış olduğu iddia edilen tüketim alışkanlıklarının yüksek vergiler aracılığıyla değiştirmesini anlamlı bulmaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %41.3 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) düzeyindedir. Demografik karekterli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik ne yönde bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu neticeleri açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara kıyasla yanlış olduğu iddia edilen tüketim alışkanlıklarının yüksek vergiler aracılığıyla değiştirmesini daha anlamlı bulmaktadır (EK:2, Tablo 263).

Doğu Anadolu Bölgesi kökenli vatandaşlar, diğer bölge kökenli vatandaşlara nispeten yanlış olduğu iddia edilen tüketim alışkanlıklarının yüksek vergiler aracılığıyla değiştirmesini daha anlamlı bulmaktadır. Bu tutumla ilgili olarak tüm bölge kökenli vatandaşlar içerisinde, en az iç anadolu bölgesi kökenli olanlar destekleyici tutum sergilemektedirler (EK:2, Tablo 264).

37-47 yaş aralığında olanlar, diğer yaş kategorisindekilere göre yanlış olduğu iddia edilen tüketim alışkanlıklarının yüksek vergiler aracılığıyla değiştirmesini daha anlamlı bulmaktadır. Tüm yaş kategorileri içerisinde, bu tutumu en az 25 yaş ve altı grubu desteklemektedirler (Ek:2, Tablo 265).

Diğer mezun kategorilerine nispeten ilkokul mezunları, yanlış olduğu iddia edilen tüketim alışkanlıklarının yüksek vergiler aracılığıyla değiştirmesini daha anlamlı bulmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az üniversite mezunları desteklemektedirler. Bu tutuma ilişkin analiz sonuçları, eğitim ile ilgili tutum arasında ters orantılı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 266).

Evliler, bekar ve dullara kıyasla, yanlış olduğu iddia edilen tüketim alışkanlıklarının yüksek vergiler aracılığıyla değiştirmesini daha anlamlı bulmaktadırlar. Dullar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm medeni hal grubu içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir (EK:2, Tablo 267).

Tablo 53: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	142	13,9	13,9
Katılmıyorum	309	30,4	30,4
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	127	12,5	12,5
Katılıyorum	369	36,2	36,2
Kesinlikle Katılıyorum	71	7,0	7,0
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 53'e göre, örnek kitlenin %42.2'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), insan sağlığı açısından zararlı olduğu iddia edilen meyveli soda, aspartam[4] içeren sakız gibi ürünlerin üzerine yüksek oranda vergi konulması gerektiğine inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanlar ise %44.3 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran düzeyindedir. Demografik nitelikli değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara nispeten insan sağlığı açısından zararlı olduğu iddia edilen meyveli soda, aspartam içeren sakız gibi

[4] Aspartam, enerji içermeyen ve şekerden 180 kat daha tatlı olan yapay tatlandırıcıdır. Yapılan araştırmalar, bu tatlandırıcının hem bağımlılık oluşturduğunu hem de bir takım semptomlara neden olduğunu göstermiştir. http://www.pharmetic.org/bilgi-bankasi/yapay-tatlandirici.pdf

ürünlerin üzerine yüksek oranda vergi konulması gerektiğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 268).

59 yaş ve üstü grubunda olanlar, diğer yaş kategorisindekilere göre insan sağlığı açısından zararlı olduğu iddia edilen meyveli soda, aspartam içeren sakız gibi ürünlerin üzerine yüksek oranda vergi konulması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Tüm yaş kategorileri içerisinde, bu tutumu en az 25 yaş ve altı grubu desteklemektedirler (Ek:2, Tablo 269).

İlkokul mezunları diğer mezun kategorilerine oranla, insan sağlığı açısından zararlı olduğu iddia edilen meyveli soda, aspartam içeren sakız gibi ürünlerin üzerine yüksek oranda vergi konulması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az üniversite mezunları desteklemektedirler. Bu tutuma ilişkin analiz sonuçları, eğitim ile ilgili tutum arasında ters orantılı bir ilişkinin varlığını açığa çıkartmaktadır (EK:2, Tablo 270).

Bekar ve dullara kıyasla, evliler, insan sağlığı açısından zararlı olduğu iddia edilen meyveli soda, aspartam içeren sakız gibi ürünlerin üzerine yüksek oranda vergi konulması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Bekarlar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm medeni hal grubu içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 271).

Diğer bölge kökenli vatandaşlara nispeten Ege Bölgesi kökenli vatandaşlar, insan sağlığı açısından zararlı olduğu iddia edilen meyveli soda, aspartam içeren sakız gibi ürünlerin üzerine yüksek oranda vergi konulması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Bu tutuma ilişkin olarak tüm bölge kökenli vatandaşlar içerisinde, en az iç bölgesi ve akdeniz bölgesi kökenli olanlar destekleyici tutum ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 272).

Geçinecek kadar kazanıyorum diyen hane halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına kıyasla insan sağlığı açısından zararlı olduğu iddia edilen meyveli soda, aspartam içeren sakız gibi ürünlerin üzerine yüksek oranda vergi konulması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Bu tutuma ilişkin olarak tasarruf yapabiliyorum diyen hane halkları ile lüks tüketim mallarını alabiliyorum diyen hane

halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 273).

Ev hanımları, diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla insan sağlığı açısından zararlı olduğu iddia edilen meyveli soda, aspartam içeren sakız gibi ürünlerin üzerine yüksek oranda vergi konulması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mevcut iş kategorileri içerisinde, bu tutumu, en az öğrenciler ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 274).

Tablo 54: "İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	85	8,3	8,3
Katılmıyorum	251	24,7	24,7
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	167	16,4	16,4
Katılıyorum	455	44,7	44,7
Kesinlikle Katılıyorum	60	5,9	5,9
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 54'e göre, örnek kitlenin %50.6'sı (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), içlerindeki zararlı katkı maddeleri sebebiyle sağlığı olumsuz yönde etkilediği iddia edilen meyve suyu, sakız, bisküvi gibi ürünlerin yüksek vergilendirilmesinin insanları sağlıklı ürünler kullanmaya yöneltebileceğine inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %33 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) düzeyindedir. Demografik nitelikli değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara kıyasla içlerindeki zararlı katkı maddeleri sebebiyle sağlığı olumsuz yönde etkilediği iddia edilen meyve suyu, sakız, bisküvi gibi ürünlerin yüksek vergilendirilmesinin insanları sağlıklı ürünler kullanmaya yöneltebileceğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 275).

Diğer mezun kategorilerine oranla, ilkokul mezunları, içlerindeki zararlı katkı maddeleri sebebiyle sağlığı olumsuz yönde etkilediği iddia edilen meyve suyu, sakız, bisküvi gibi ürünlerin yüksek vergilendirilmesinin insanları sağlıklı ürünler kullanmaya yöneltebileceğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az üniversite mezunları desteklemektedirler. Bu tutuma ilişkin analiz sonuçları, eğitim ile ilgili tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 276).

Evliler, bekar ve dullara kıyasla içlerindeki zararlı katkı maddeleri sebebiyle sağlığı olumsuz yönde etkilediği iddia edilen meyve suyu, sakız, bisküvi gibi ürünlerin yüksek vergilendirilmesinin insanları sağlıklı ürünler kullanmaya yöneltebileceğine daha fazla inanmaktadır. Bekarlar ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm medeni hal grubu içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir (EK:2, Tablo 277).

Geçinecek kadar kazanıyorum diyen hane halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına kıyasla içlerindeki zararlı katkı maddeleri sebebiyle sağlığı olumsuz yönde etkilediği iddia edilen meyve suyu, sakız, bisküvi gibi ürünlerin yüksek vergilendirilmesinin insanları sağlıklı ürünler kullanmaya yöneltebileceğine daha fazla inanmaktadır. Bu tutuma ilişkin olarak istediğim herşeyi alabilecek durumdayım diyen hane halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 278).

Gelir düzeyi 1000TL'den az olanlar, diğer gelir gruplarına kıyasla içlerindeki zararlı katkı maddeleri sebebiyle sağlığı olumsuz yönde etkilediği iddia edilen meyve suyu, sakız, bisküvi gibi ürünlerin yüksek vergilendirilmesinin insanları sağlıklı ürünler kullanmaya yöneltebileceğine daha fazla inanmaktadır. Geliri 4001TL'nin üstü olan gelir grupları ise bu tutuma ilişkin olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutum eğilimi ortaya koymaktadır. Bu tutuma ilişkin analiz sonuçları, gelir ile ilgili tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 279).

Diğer iş kategorilerinde bulunanlara göre ev hanımları, içlerindeki zararlı katkı maddeleri sebebiyle sağlığı olumsuz yönde etkilediği iddia edilen meyve suyu, sakız, bisküvi gibi ürünlerin yüksek vergilendirilmesinin insanları sağlıklı ürünler kullanmaya yöneltebileceğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mevcut iş kategorileri içerisinde bu tutumu, en az öğrenciler desteklemektedirler (EK:2, Tablo 280).

Tablo 55: "Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	116	11,4	11,4
Katılmıyorum	302	29,7	29,7
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	153	15,0	15,0
Katılıyorum	403	39,6	39,6
Kesinlikle Katılıyorum	44	4,3	4,3
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 55'e göre, örnek kitlenin %43.9'u (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), obeziteye neden olan ürün grupları ve ürün içeriklerine yüklenilen vergilerin obezite oranını düşüreceğine inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %41.1 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) düzeyindedir. Demografik karekterli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara nazaran obeziteye neden olan ürün grupları ve ürün içeriklerine yüklenilen vergilerin obezite oranını düşüreceğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 281).

Gelir düzeyi 2000TL'den az olanlar, gelir seviyesi 2001TL ve üstü olanlara kıyasla obeziteye neden olan ürün grupları ve ürün içeriklerine yüklenilen vergilerin obezite oranını düşüreceğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 282).

İlkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine oranla, obeziteye neden olan ürün grupları ve ürün içeriklerine yüklenilen vergilerin obezite oranını düşüreceğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az üniversite ve lise mezunları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 283).

Tablo 56: "Obeziteyi Tetikleyebilecek Her Türlü Ürünün Yüksek Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Obeziteyi Tetikleyebilecek Her Türlü Ürünün Yüksek Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğini Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	133	13,1	13,1
Katılmıyorum	296	29,1	29,1
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	142	13,9	13,9
Katılıyorum	370	36,3	36,3
Kesinlikle Katılıyorum	77	7,6	7,6
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 56'ya göre, örnek kitlenin %43.9'u (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), obeziteyi tetikleyebilecek her türlü ürünün yüksek oranda vergilendirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu tutuma katılmayanlar ise %42.2 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran seviyesindedir. Demografik karekterli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik ne yönde bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu neticeleri açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara kıyasla obeziteyi tetikleyebilecek her türlü ürünün yüksek oranda vergilendirilmesi gerektiğini daha çok düşünmektedir (EK:2, Tablo 284).

Diğer mezun kategorilerine nazaran, ilkokul mezunları, obeziteyi tetikleyebilecek her türlü ürünün yüksek oranda vergilendirilmesi gerektiğini daha çok düşünmektedir (EK:2, Tablo 285).

3.2.4.1.2 Sağlık Sorunlarına İlişkin Konuların Vergilemesine Yönelik Olumsuz Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilemesine yönelik dört ayrı olumsuz tutum, analiz edilerek değerlendirilecektir. Burada istatistiksel açıdan mana ifade etmeyen tablolara yer verilmeyecektir. Analizler ile alakalı kabul ve ret hipotezleri, Ek 2'deki her bir çapraz tablonun altında gösterilmiştir.

Tablo 57: "Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	49	4,8	4,8
Katılmıyorum	225	22,1	22,1
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	165	16,2	16,2
Katılıyorum	484	47,5	47,5
Kesinlikle Katılıyorum	95	9,3	9,3
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 57'ye göre örnek kitlenin %56.8'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), obezite sorununun kamuoyunda yeterince tartışılmadığını düşünmekte ve bu nedenle de yüksek vergilerin sağlık sorun ve harcamalarını azaltmayacağına inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanlar ise %26,9 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran düzeyindedir. Demografik karakterli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara kıyasla obezite sorununun kamuoyunda yeterince tartışılmadığını düşünmekte ve bu nedenle de yüksek vergilerin sağlık sorun ve harcamalarını azaltmayacağına daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 286).

25 yaş ve altı grubunda olanlar, diğer yaş gruplarındakilere göre obezite sorununun kamuoyunda yeterince tartışılmadığını düşünmekte ve bu nedenle de yüksek vergilerin sağlık sorun ve harcamalarını azaltmayacağına daha fazla inanmaktadır (Ek:2, Tablo 287).

Ortaokul mezunları, diğer mezun kategorilerine oranla, obezite sorununun kamuoyunda yeterince tartışılmadığını düşünmekte ve bu nedenle de yüksek vergilerin sağlık sorun ve harcamalarını azaltmayacağına daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az ilkokul mezunları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 288).

Tablo 58: "Sağlığı Tehdit Ettiği İddia Edilen Trans Yağların Kullanımının Azaltılması İçin Uygulanan Yüksek Vergilerin Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmeyeceğini Düşünüyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Sağlığı Tehdit Ettiği İddia Edilen Trans Yağların Kullanımının Azaltılması İçin Uygulanan Yüksek Vergilerin Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmeyeceğini Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	79	7,8	7,8
Katılmıyorum	253	24,9	24,9
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	187	18,4	18,4
Katılıyorum	436	42,8	42,8
Kesinlikle Katılıyorum	63	6,2	6,2
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 58'e göre örnek kitlenin %49'u (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), sağlığı tehdit ettiği iddia edilen trans yağların kullanımının azaltılması için uygulanan yüksek vergilerin tüketim alışkanlıklarını değiştirmeyeceğini düşünmektedir. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %32.7 (katılmıyorum + kesinlikle katılmıyorum) oran seviyesindedir. Demografik nitelikteki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi hangi yönde bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara nazaran sağlığı tehdit ettiği iddia edilen trans yağların kullanımının azaltılması için uygulanan yüksek vergilerin tüketim alışkanlıklarını değiştirmeyeceğini daha fazla düşünmektedir (EK:2, Tablo 289).

Diğer mezun kategorilerine nazaran, ortaokul mezunları, sağlığı tehdit ettiği iddia edilen trans yağların kullanımının azaltılması için uygulanan yüksek vergilerin tüketim alışkanlıklarını değiştirmeyeceğini daha fazla düşünmektedir (EK:2, Tablo 290).

Tablo 59: "Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	34	3,3	3,3
Katılmıyorum	79	7,8	7,8
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	72	7,1	7,1
Katılıyorum	511	50,2	50,2
Kesinlikle Katılıyorum	322	31,6	31,6
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 59'a göre örnek kitlenin %81,8'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), yüksek vergileri kullanmak yerine topluma faydalı bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarını değiştirilmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanların oranı ise %11.1 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran düzeyindedir. Demografik nitelikli değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar ile bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlar, yüksek vergileri kullanmak yerine topluma faydalı bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarını değiştirilmesi konusunda birbirlerine çok yakın tutum ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 291).

Diğer mezun kategorilerine nazaran, ilkokul mezunları, yüksek vergileri kullanmak yerine topluma faydalı bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarını değiştirilmesi gerektiğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 292).

Müstakil kiracılar, diğer kiracılara ve ev sahiplerine nazaran yüksek vergileri kullanmak yerine topluma faydalı bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarını değiştirilmesi gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Bu tutum grubuna ilişkin olarak tüm kiracı ve ev sahipleri içerisinde müstakil ev sahipleri, en zayıf tutumu ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 293).

Tablo 60: "Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	139	13,7	13,7
Katılmıyorum	278	27,3	27,3
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	186	18,3	18,3
Katılıyorum	356	35,0	35,0
Kesinlikle Katılıyorum	59	5,8	5,8
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 60'a göre, örnek kitlenin %40,8'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), obezite vergilerinin insanların özgürlüklerini kısıtlayacağına inanmaktadır. Bu tutuma katılmayanlar ise %41 (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) oran düzeyindedir. Bu tutuma ilişkin kararsızların oranı ise %18.3 seviyesindedir.

Demografik karekterli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Bekarlar, evli ve dullara kıyasla obezite vergilerinin insanların özgürlüklerini kısıtlayacağına daha fazla inanmaktadırlar. Evliler ise bu tutuma ilişkin olarak, tüm medeni hal grubu içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir (EK:2, Tablo 294).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara nispeten obezite vergilerinin insanların özgürlüklerini kısıtlayacağına daha fazla inanmaktadırlar (EK:2, Tablo 295).

Üniversite mezunları, diğer mezun kategorilerine oranla, obezite vergilerinin insanların özgürlüklerini kısıtlayacağına daha fazla inanmaktadırlar. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az ilkokul mezunları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 296).

Apartman dairesi sahipleri, diğer kiracılara ve ev sahiplerine nazaran obezite vergilerinin insanların özgürlüklerini kısıtlayacağına daha fazla inanmaktadırlar. Bu tutum grubuna ilişkin olarak tüm kiracı ve ev sahipleri içerisinde müstakil kiracılar, en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedirler (EK:2, Tablo 297).

Öğrenciler, diğer iş kategorilerinde bulunanlara göre, obezite vergilerinin insanların özgürlüklerini kısıtlayacağına daha fazla inanmaktadırlar. Tüm mevcut iş kategorileri içerisinde bu tutumu, en az serbest meslek sahipleri desteklemektedirler (EK:2, Tablo 298).

3.2.4.2 Sağlıkla Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilemesine Yönelik Davranışların Test Edilmesi

Sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilemesine yönelik davranışların analiz edilerek değerlendirilmesinde, üç ayrı davranış ifadesi ele alınacaktır. Ayrıca bu başlık altında demografik nitelikteki unsurların, bu davranış ifadesi ile hangi yönde

bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri de yapılacaktır. Ancak burada sadece P değeri anlamlılık içeren (P<0.05) sonuç değerlerine yer verilecektir.

Tablo 61: "Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları ile Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları ile Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	420	41,3	41,3
Katılıyorum	598	58,7	58,7
Genel Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 61'e göre örnek kitlenin %58,7'si cips, uzun ömürlü meyve suyu, kolalı içecekler, meyveli soda gibi ürünlerin tüketimini ileride sağlık sorunları ile karşılaşmamak için çok azalttığını ifade etmektedir. Örnek kitlenin %41,3'ü ise böyle bir davranış ortaya koymamaktadır. Demografik nitelikteki bağımsız değişkenlerin ilgili davranış ifadesi ne yönde bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

37-47 yaş grubunda yer alanlar, diğer yaş kategorisindekilere göre cips, uzun ömürlü meyve suyu, kolalı içecekler, meyveli soda gibi ürünlerin tüketimini ileride sağlık sorunları ile karşılaşmamak için çok azalttığını daha fazla ifade etmektedir. Bu davranışı tüm yaş grupları içerisinde en az 25 yaş altı grubunda yer alanlar ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 299).

Kadınlar erkeklere kıyasla cips, uzun ömürlü meyve suyu, kolalı içecekler, meyveli soda gibi ürünlerin tüketimini ileride sağlık sorunları ile karşılaşmamak için çok azalttığını daha fazla belirtmektedirler (EK:2, Tablo 300).

Dullar, evli ve bekarlara nazaran cips, uzun ömürlü meyve suyu, kolalı içecekler, meyveli soda gibi ürünlerin tüketimini ileride sağlık sorunları ile karşılaşmamak için çok azalttığını daha fazla ifade etmektedirler. Tüm medeni hal kategorisi içerisinde bu davranışı bekarlardır en az ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 301).

Esnaflar, diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla cips, uzun ömürlü meyve suyu, kolalı içecekler, meyveli soda gibi ürünlerin tüketimini ileride sağlık sorunları

ile karşılaşmamak için çok azalttığını daha fazla belirtmektedirler. Tüm iş grupları içerisinde bu davranışı en az öğrenciler açığa çıkartmaktadırlar (EK:2, Tablo 302).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olmayanlara nazaran cips, uzun ömürlü meyve suyu, kolalı içecekler, meyveli soda gibi ürünlerin tüketimini ileride sağlık sorunları ile karşılaşmamak için çok azalttığını daha fazla ifade etmektedirler (EK:2, Tablo 303).

Tablo 62: "Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı ile Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı ile Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	403	39,6	39,6
Katılıyorum	615	60,4	60,4
Genel Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 62'ye göre örnek kitlenin %60,4'ü sosyal medya veya diğer iletişim kanalları aracılığı ile gıda boyaları, trans yağlar, yüksek fruktoz-mısır şurubu gibi katkı maddelerinin sağlık açısından tehlikeler içerdiğini öğrendiklerinden beri bu katkı maddelerinin kullanıldığı ürünlerin tüketimlerini çok azalttıklarını ifade etmektedirler. Örnek kitlenin %39,6'sı ise böyle bir davranış ortaya koymamaktadır. Demografik karekterli değişkenlerin ilgili davranış ifadesi ile nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu sonuçları ortaya koymaktadır:

37-47 yaş grubunda yer alanlar, diğer yaş kategorisindekilere göre sosyal medya veya diğer iletişim kanalları aracılığı ile gıda boyaları, trans yağlar, yüksek fruktoz-mısır şurubu gibi katkı maddelerinin sağlık açısından tehlikeler içerdiğini öğrendiklerinden beri bu katkı maddelerinin kullanıldığı ürünlerin tüketimlerini çok azalttıklarını daha fazla ifade etmektedirler. Tüm yaş grupları içerisinde bu davranışı en az 25 yaş altı grubunda yer alanlar sergilemektedirler (EK:2, Tablo 304).

Evliler, dul ve bekarlara nazaran sosyal medya veya diğer iletişim kanalları aracılığı ile gıda boyaları, trans yağlar, yüksek fruktoz-mısır şurubu gibi katkı

maddelerinin sağlık açısından tehlikeler içerdiğini öğrendiklerinden beri bu katkı maddelerinin kullanıldığı ürünlerin tüketimlerini çok azalttıklarını daha fazla ifade etmektedirler. Tüm medeni hal kategorisi içerisinde bu davranışı en az sergileyenler ise bekarlardır (EK:2, Tablo 305).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olmayanlara nazaran sosyal medya veya diğer iletişim kanalları aracılığı ile gıda boyaları, trans yağlar, yüksek fruktoz-mısır şurubu gibi katkı maddelerinin sağlık açısından tehlikeler içerdiğini öğrendiklerinden beri bu katkı maddelerinin kullanıldığı ürünlerin tüketimlerini çok azalttıklarını daha fazla ifade etmektedirler (EK:2, Tablo 306).

Akdeniz bölgesi kökenli vatandaşlar, diğer bölge kökenlilere nazaran sosyal medya veya diğer iletişim kanalları aracılığı ile gıda boyaları, trans yağlar, yüksek fruktoz-mısır şurubu gibi katkı maddelerinin sağlık açısından tehlikeler içerdiğini öğrendiklerinden beri bu katkı maddelerinin kullanıldığı ürünlerin tüketimlerini çok azalttıklarını daha fazla ifade etmektedirler. Diğer bölge kökenli vatandaşlara kıyasla bu davranışı en az güney doğu anadolu bölgesi kökenliler ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 307).

Tablo 63: "Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	731	71,8	71,8
Katılıyorum	287	28,2	28,2
Genel Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 63'e göre örnek kitlenin %28,2'si zararlı olduğu iddia edilen cips, bisküvi, çikolata, kolalı içecekler gibi ürünleri düzenli olarak tükettiğini belirtmektedir. Örnek kitlenin %71.8'i ise böyle bir davranış sergilememektedir. Demografik nitelikteki bağımsız değişkenlerin ilgili davranış ifadesi nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu neticeleri açığa çıkartmaktadır:

Erkekler kadınlara nazaran zararlı olduğu iddia edilen cips, bisküvi, çikolata, kolalı içecekler gibi ürünleri düzenli olarak tükettiğini daha çok ifade etmektedirler (EK:2, Tablo 308).

Bekarlar, dul ve evlilere kıyasla zararlı olduğu iddia edilen cips, bisküvi, çikolata, kolalı içecekler gibi ürünleri düzenli olarak tükettiğini daha çok ifade etmektedirler. Tüm medeni hal kategorisi içerisinde bu davranışı en az sergileyen ise evlilerdir (EK:2, Tablo 309).

25 yaş ve altı grubunda yer alanlar, diğer yaş kategorisindekilere göre zararlı olduğu iddia edilen cips, bisküvi, çikolata, kolalı içecekler gibi ürünleri düzenli olarak tükettiğini daha çok ifade etmektedirler. Tüm yaş grupları içerisinde bu davranışı en az 59 yaş üstü grubunda yer alanlar sergilemektedir. Ayrıca bu davranışa ilişkin analiz sonuçları, ilgili davranış ile yaş arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 310).

Üniversite mezunları, diğer mezun kategorilerine oranla, zararlı olduğu iddia edilen cips, bisküvi, çikolata, kolalı içecekler gibi ürünleri düzenli olarak tükettiğini daha fazla belirtmektedir. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu davranışı en az ilkokul mezunları sergilemektedir. Ayrıca bu davranışa yönelik analiz sonuçları, ilgili davranış ile eğitim arasında aynı yönlü bir ilişkinin olduğunu da açığa çıkartmaktadır (EK:2, Tablo 311).

Öğrenciler, diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla zararlı olduğu iddia edilen cips, bisküvi, çikolata, kolalı içecekler gibi ürünleri düzenli olarak tükettiğini daha fazla belirtmektedir. Tüm iş grupları içerisinde bu davranışı en az ev hanımları sergilemektedirler (EK:2, Tablo 312).

Geçinecek kadar kazanamıyorum diyen hane halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına kıyasla zararlı olduğu iddia edilen cips, bisküvi, çikolata, kolalı içecekler gibi ürünleri düzenli olarak tükettiğini daha fazla belirtmektedir. Bu davranışa ilişkin olarak, belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde bu davranışı en az geçinecek kadar kazanıyorum diyen hane halkları ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 313).

3.2.5 Çevre ile İlişkili Olumsuz Etkilerin Vergilemesine Yönelik Tutum ve Davranışların Analiz Edilerek Değerlendirilmesi

Bu başlık altında ilk olarak çevre ile ilişkili olumsuz etkilerin vergilemesine yönelik olarak ele alınan tutumların analizlerine yer verilecektir. Bu bağlamda olumsuz çevresel etkilerle ilişkili tüm tutum ifadeleri tek tek analize tabi tutulacak ve değerlendirilecektir. Sonrasında aynı uygulama bu kapsamdaki davranış ifadeleri için de söz konusu olacaktır.

3.2.5.1 Çevre ile İlişkili Olumsuz Etkilerin Vergilemesine Yönelik Tutumların Test Edilmesi

Çevre ile alakalı olumsuz etkilerin vergilemesine ilişkin tutumların analiz edilerek değerlendirilmesi, üç alt başlıkta incelenecektir. Bu alt başlıklardan birincisi, olumsuz çevresel etkiler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin tutumların test edilmesine yöneliktir. Bu alt başlıklardan ikincisi ise, çevre vergilerine yönelik iyimser tutumların test edilmesine ilişkindir. Burada ele alınacak alt başlıklardan sonuncusu ise çevre vergilerinin iktisadi etkilerinin test edilmesi ile alakalıdır.

3.2.5.1.1 Olumsuz Çevresel Etkiler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, çevre ile alakalı olumsuz etkilerin vergilemesine yönelik altı farklı tutum analiz edilerek değerlendirilecektir. Burada İstatistiksel manada anlam ifade etmeyen sonuçlara yer verilmeyecektir. Analiz sonuçlarına ilişkin kabul ve ret hipotezleri, Ek 2'deki her bir çapraz tablonun altında gösterilmiştir.

Tablo 64: "Çevre ile Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Çevre ile Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	52	5,1	5,1
Katılmıyorum	142	13,9	13,9
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	122	12,0	12,0
Katılıyorum	564	55,4	55,4
Kesinlikle Katılıyorum	138	13,6	13,6
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 64'e göre örnek kitlenin %69'u (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) çevre ile alakalı vergilerin çevreyi kirletenlerden toplanması gerektiğini düşünmektedir. Aynı örnek kitlenin %19'u (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise böyle bir düşünce içerisinde değildir. Demografik nitelikteki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu neticeleri açığa çıkartmaktadır:

Ortaokul mezunları, diğer mezun kategorilerine kıyasla, çevre ile alakalı vergilerin çevreyi kirletenlerden toplanması gerektiğini daha fazla düşünmektedir (EK:2, Tablo 314).

Gelir düzeyi 1000TL'den az olanlar, diğer gelir gruplarına kıyasla çevre ile alakalı vergilerin çevreyi kirletenlerden toplanması gerektiğini daha fazla düşünmektedir. Geliri 4001TL üstü olan gelir grupları ise bu tutuma ilişkin olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutum eğilimi ortaya koymaktadır. Bu tutuma ilişkin analiz sonuçları, gelir ile ilgili tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 315).

Ev hanımları, diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla çevre ile alakalı vergilerin çevreyi kirletenlerden toplanması gerektiğini daha fazla düşünmektedir. Tüm iş grupları içerisinde bu tutumu en az kariyer meslek sahipleri desteklemektedir (EK:2, Tablo 316).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olmayanlara nazaran çevre ile alakalı vergilerin çevreyi kirletenlerden toplanması gerektiğini daha fazla düşünmektedir (EK:2, Tablo 317).

Dullar, bekar ve evlilere kıyasla çevre ile alakalı vergilerin çevreyi kirletenlerden toplanması gerektiğini daha fazla düşünmektedir. Tüm medeni hal kategorisi içerisinde bu davranışı en az sergileyen ise evlilerdir (EK:2, Tablo 318).

Tablo 65: "Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	42	4,1	4,1
Katılmıyorum	181	17,8	17,8
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	168	16,5	16,5
Katılıyorum	516	50,7	50,7
Kesinlikle Katılıyorum	111	10,9	10,9
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 65'e göre örnek kitlenin %61.6'sı (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) araçların kullanımına ilişkin motorlu taşıtlar vergisi hesaplamasının tüketilen yakıta göre yapılması gerektiğine inanmaktadır. Aynı örnek kitlenin %21.9'u (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutumu desteklememektedir. Demografik karekterli bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi nasıl bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olanlar ile bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olmayanlar, araçların kullanımına ilişkin motorlu taşıtlar vergisi hesaplamasının tüketilen yakıta göre yapılması gerektiğine neredeyse aynı seviyede inanmaktadır (EK:2, Tablo 319).

İlkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine oranla, araçların kullanımına ilişkin motorlu taşıtlar vergisi hesaplamasının tüketilen yakıta göre yapılması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az lise mezunları desteklemektedir (EK:2, Tablo 320).

Tablo 66: "Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	76	7,5	7,5
Katılmıyorum	282	27,7	27,7
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	124	12,2	12,2
Katılıyorum	417	41,0	41,0
Kesinlikle Katılıyorum	119	11,7	11,7
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 66'ya göre örnek kitlenin %52.7'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) araçların kullanımına ilişkin motorlu taşıtlar vergisi hesaplamasının tüketilen yakıta göre yapılması gerektiğine inanmaktadır. Aynı örnek kitlenin

%35.2'si (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutuma inanmamaktadır. Demografik nitelikteki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesi hangi yönde bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara kıyasla araçların kullanımına ilişkin motorlu taşıtlar vergisi hesaplamasının tüketilen yakıta göre yapılması gerektiğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 321).

Gelir düzeyi 1000TL'den az olanlar, diğer gelir gruplarına nazaran araçların kullanımına ilişkin motorlu taşıtlar vergisi hesaplamasının tüketilen yakıta göre yapılması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Geliri 4001TL üstü olan gelir grupları ise bu tutumla alakalı olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir. Aynı zamanda bu tutuma ilişkin analiz sonuçları, gelir ile ilgili tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 322).

İlkokul ve ortaokul mezunları, diğer mezun kategorilerine kıyasla, araçların kullanımına ilişkin motorlu taşıtlar vergisi hesaplamasının tüketilen yakıta göre yapılması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az lise mezunları desteklemektedir (EK:2, Tablo 323).

Ev hanımları, diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla araçların kullanımına ilişkin motorlu taşıtlar vergisi hesaplamasının tüketilen yakıta göre yapılması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Tüm iş grupları içerisinde bu tutumu en az öğrenciler desteklemektedirler (EK:2, Tablo 324).

Tablo 67: "Hava ve Su Kirliliğine Sebep Olanların Yüksek Oranlarda Vergilendirilmesinden Yanayım" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Hava ve Su Kirliliğine Sebep Olanların Yüksek Oranlarda Vergilendirilmesinden Yanayım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	35	3,4	3,4
Katılmıyorum	135	13,3	13,3
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	81	8,0	8,0
Katılıyorum	585	57,5	57,5
Kesinlikle Katılıyorum	182	17,9	17,9
TOPLAM	018	00,0	100,0

Tablo 67'ye göre örnek kitlenin %75.4'ü (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) hava ve su kirliliğine sebep olanların yüksek oranlarda vergilendirilmesinden yana bir tutum sergilemektedirler. Aynı örnek kitlenin %16.7'si (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutumu desteklememektedir. Demografik karekterdeki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesinin ne yönde bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara nazaran hava ve su kirliliğine sebep olanların yüksek oranlarda vergilendirilmesini gerektiğini daha fazla düşünmektedirler (EK:2, Tablo 325).

48-58 yaş aralığında yer alanlar, diğer yaş kategorisindekilere göre hava ve su kirliliğine sebep olanların yüksek oranlarda vergilendirilmesini gerektiğini daha fazla düşünmektedirler (EK:2, Tablo 326).

Tablo 68: "Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	75	7,4	7,4
Katılmıyorum	269	26,4	26,4
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	162	15,9	15,9
Katılıyorum	427	41,9	41,9
Kesinlikle Katılıyorum	85	8,3	8,3
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 68'e göre örnek kitlenin %50.2'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) özellikle taşıt araçlarının gürültü kirliliği vergisine tabi tutulması gerektiğine inanmaktadır. Aynı örnek kitlenin %33.8'i (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutumu desteklememektedir. Demografik nitelikteki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik ne yönde bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olanlar ile bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olmayanlar, özellikle taşıt araçlarının gürültü kirliliği vergisine tabi tutulması gerektiğine neredeyse aynı seviyede inanmaktadır (EK:2, Tablo 327).

Diğer gelir gruplarına nazaran gelir düzeyi 1000TL'den az olanlar, özellikle taşıt araçlarının gürültü kirliliği vergisine tabi tutulması gerektiğine inanmaktadır Geliri 4001TL üstü olan gelir grupları ise bu tutumla alakalı olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu tutuma yönelik analiz sonuçları, gelir ile ilgili tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 328).

Diğer mezun kategorilerine oranla, ilkokul mezunları, özellikle taşıt araçlarının gürültü kirliliği vergisine tabi tutulması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az üniversite mezunları desteklemektedir. Ayrıca bu tutuma ilişkin analiz sonuçları, eğitim ile tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da açığa çıkartmaktadır (EK:2, Tablo 329).

Geçinecek kadar kazanamıyorum diyen hane halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına oranla özellikle taşıt araçlarının gürültü kirliliği vergisine tabi tutulması gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Bu davranışa ilişkin olarak, belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde bu davranışı en az lüks tüketim mallarını alabiliyorum diyen hane halkları sergilemektedir (EK:2, Tablo 330).

Tablo 69: "Havayı Kirleten Uçak Firmalarının Havaya Saldıkları Kirliliğe Göre Vergilendirilmeleri Gerektiğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Havayı Kirleten Uçak Firmalarının Havaya Saldıkları Kirliliğe Göre Vergilendirilmeleri Gerektiğine İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	36	3,5	3,5
Katılmıyorum	136	13,4	13,4
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	116	11,4	11,4
Katılıyorum	586	57,6	57,6
Kesinlikle Katılıyorum	144	14,1	14,1
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 69'a göre örnek kitlenin %71.7'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) havayı kirleten uçak firmalarının havaya saldıkları kirliliğe göre vergilendirilmeleri gerektiğine inanmaktadır. Aynı örnek kitlenin %16.9'u (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutumu desteklememektedir. Demografik özellikteki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik ne yönde bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara kıyasla havayı kirleten uçak firmalarının havaya saldıkları kirliliğe göre vergilendirilmeleri gerektiğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 331).

Diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla öğrenciler, havayı kirleten uçak firmalarının havaya saldıkları kirliliğe göre vergilendirilmeleri gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Tüm iş grupları içerisinde bu tutumu en az serbest meslek çalışanları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 332).

3.2.5.1.2 Olumsuz Çevresel Etkilere Salınan Vergilere Yönelik İyimser Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, olumsuz çevresel etkilere salınan vergilere yönelik üç farklı iyimser tutum, analiz edilerek değerlendirilecektir. Burada istatistiksel açıdan anlam içermeyen neticelere yer verilmeyecektir. Analiz sonuçlarına ilişkin kabul ve ret hipotezleri, Ek 2'deki her bir çapraz tablonun altında belirtilmektedir.

Tablo 70: "Çevre ile Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Çevre ile Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	169	16,6	16,6
Katılmıyorum	435	42,7	42,7
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	160	15,7	15,7
Katılıyorum	213	20,9	20,9
Kesinlikle Katılıyorum	41	4,0	4,0
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 70'e göre örnek kitlenin %24.9'u (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) çevre ile alakalı tüm sorunların vergiler yoluyla çözülebileceğine inanmaktadır. Aynı örnek kitlenin %59.3'ü (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutumu desteklememektedir. Demografik karekterdeki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesinin ne yönde bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara göre çevre ile alakalı tüm

sorunların vergiler yoluyla çözülebileceğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 333).

Diğer mezun kategorilerine oranla, ortaokul mezunları, çevre ile alakalı tüm sorunların vergiler yoluyla çözülebileceğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az üniversite mezunları desteklemektedir (EK:2, Tablo 334).

Diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla serbest meslek çalışanları, çevre ile alakalı tüm sorunların vergiler yoluyla çözülebileceğine daha fazla inanmaktadır. mensupları Tüm iş grupları içerisinde bu tutumu en az kariyer meslek desteklemektedirler (EK:2, Tablo 335).

Tablo 71: "Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	75	7,4	7,4
Katılmıyorum	238	23,4	23,4
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	191	18,8	18,8
Katılıyorum	448	44,0	44,0
Kesinlikle Katılıyorum	66	6,5	6,5
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 71'e göre örnek kitlenin %50.5'i (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum) toplumda çevre bilincinin artmasının, devletin çevresel vergi gelirlerini arttırabileceğine inanmaktadır. Aynı örnek kitlenin %30.8'i (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutumu desteklememektedir. Demografik özellikteki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara göre toplumda çevre bilincinin artmasının, devletin çevresel vergi gelirlerini arttırabileceğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 336).

Diğer gelir gruplarına nazaran gelir düzeyi 2001TL-4000TL aralığında olanlar, toplumda çevre bilincinin artmasının, devletin çevresel vergi gelirlerini

arttırabileceğine daha fazla inanmaktadır. Geliri 4001TL üstü olan gelir grupları ise bu tutumla alakalı olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 337).

Bekar ve evlilere kıyasla dular, toplumda çevre bilincinin artmasının, devletin çevresel vergi gelirlerini arttırabileceğine daha fazla inanmaktadır. Tüm medeni hal kategorisi içerisinde bu davranışı en az ortaya koyanlar ise bekarlardır (EK:2, Tablo 338).

Ücretsiz kirada oturanlar, diğer kiracılara ve ev sahiplerine nazaran çevre bilincinin artmasının, devletin çevresel vergi gelirlerini arttırabileceğine daha fazla inanmaktadır. Bu tutum grubuna ilişkin olarak tüm kiracı ve ev sahipleri kategorisi içerisinde müstakil kiracılar, en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 339).

Belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına oranla geçinecek kadar kazanıyorum diyen hane halkları, çevre bilincinin artmasının, devletin çevresel vergi gelirlerini arttırabileceğine daha fazla inanmaktadır. Bu davranışa ilişkin olarak belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde bu davranışı en az lüks tüketim mallarını alabiliyorum diyen hane halkları sergilemektedir (EK:2, Tablo 340).

Ortaokul mezunları, diğer mezun kategorilerine kıyasla, çevre bilincinin artmasının, devletin çevresel vergi gelirlerini arttırabileceğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az üniversite mezunları desteklemektedir (EK:2, Tablo 341).

Tablo 72: "Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	281	27,6	27,6
Katılmıyorum	377	37,0	37,0
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	107	10,5	10,5
Katılıyorum	227	22,3	22,3
Kesinlikle Katılıyorum	26	2,6	2,6
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 72'ye göre örnek kitlenin %24.9'u (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana bir düşünce ortaya koymaktadır. Aynı örnek kitlenin %64.6'sı (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutumu desteklememektedir. Demografik karekterdeki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesinin ne yönde bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Kadınlara kıyasla erkekler, uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana daha güçlü bir düşünce ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 342).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara kıyasla uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana daha güçlü bir düşünce ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 343).

Diğer gelir gruplarına nazaran gelir düzeyi 1000TL'nin altında olan düşük gelir grupları, uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana daha güçlü bir düşünce ortaya koymaktadırlar. Geliri seviyesi 1001TL-2000TL aralığında olan orta altı gelir grubu ise bu tutumla alakalı olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedirler (EK:2, Tablo 344).

Diğer mezun kategorilerine nazaran, İlkokul ve ortaokul mezunları, uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana daha güçlü bir düşünce ortaya koymaktadırlar. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az üniversite mezunları desteklemektedir (EK:2, Tablo 345).

Bekar ve dullara kıyasla evliler, uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana daha güçlü bir düşünce ortaya koymaktadırlar. Tüm medeni hal kategorisi içerisinde bu tutumu en az destekleyenler ise dullardır (EK:2, Tablo 346).

Ücretsiz kirada oturanlar, diğer kiracılara ve ev sahiplerine nazaran uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana daha güçlü bir düşünce ortaya koymaktadırlar. Bu tutum grubuna ilişkin olarak tüm kiracı ve ev sahipleri kategorisi içerisinde müstakil kiracılar, en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedirler (EK:2, Tablo 347).

Geçinecek kadar kazanıyorum diyen hane halkları, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına kıyasla uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana daha güçlü bir düşünce ortaya koymaktadırlar. Bu davranışa ilişkin olarak, belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde bu davranışı en az istediğim herşeyi alabilecek durumdayım diyen hane halkı ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 348).

Diğer yaş kategorisindekilere kıyasla 26-36 yaş aralığında olanlar, uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana daha güçlü bir düşünce ortaya koymaktadırlar. Tüm yaş grupları içerisinde bu tutumu en az 25 yaş ve altı grubunda yer alanlar desteklemektedir (EK:2, Tablo 349).

Diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla ev hanımları, uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana daha güçlü bir düşünce ortaya koymaktadırlar. Tüm iş grupları içerisinde bu tutumu en az öğrenciler desteklemektedirler (EK:2, Tablo 350).

3.2.5.1.3 Olumsuz Çevresel Etkilere Yönelik Vergilerin İktisadi Etkilerine İlişkin Tutumların Test Edilmesi

Bu başlık altında, olumsuz çevresel etkiler üzerine uygulanan vergilerin iktisadi etkilerine yönelik üç ayrı tutum analiz edilerek değerlendirilecektir. Burada istatistiksel yönden anlam ifade etmeyen sonuçlara yer verilmeyecektir. Analiz neticeleri ile alakalı kabul ve ret hipotezleri, Ek 2'deki her bir çapraz tablonun altında gösterilmektedir.

Tablo 73: "Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu ile Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu ile Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	44	4,3	4,3
Katılmıyorum	164	16,1	16,1
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	121	11,9	11,9
Katılıyorum	517	50,8	50,8
Kesinlikle Katılıyorum	172	16,9	16,9
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 73'e göre örnek kitlenin %67.7'si (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), çevre dostu her girişimin düşük oranlı vergiler yolu ile desteklenmesi gerektiğine inanmaktadır. Aynı örnek kitlenin 20.4'ü (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutumu desteklememektedir. Demografik özellikteki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara oranla çevre dostu her girişimin düşük oranlı vergiler yolu ile desteklenmesi gerektiğine daha fazla inanmaktadır (EK:2, Tablo 351).

Apartman dairesi kiracıları, diğer kiracılara ve ev sahiplerine kıyasla çevre dostu her girişimin düşük oranlı vergiler yolu ile desteklenmesi gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Bu tutum grubu ile alakalı olarak tüm kiracı ve ev sahipleri kategorisi içerisinde müstakil kiracı ve müstakil ev sahipleri, en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 352).

Diğer mezun kategorilerine nazaran, İlkokul mezunları, çevre dostu her girişimin düşük oranlı vergiler yolu ile desteklenmesi gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu tutumu en az lise mezunları desteklemektedir (EK:2, Tablo 353).

Tasarruf yapabiliyorum diyen hane halkı, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına nazaran çevre dostu her girişimin düşük oranlı vergiler yolu ile desteklenmesi gerektiğine daha fazla inanmaktadır. Bu tutuma ilişkin olarak belirli

bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde bu davranışı en az istediğim herşeyi alabilecek durumdayım diyen hane halkı ortaya koymaktadırlar (EK:2, Tablo 354).

Tablo 74: "Çevre Vergileri Hakkında Halkın Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması, Çevresel Vergilere Yönelik Bilinci Azaltabilir" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Çevre Vergileri Hakkında Halkın Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması, Çevresel Vergilere Yönelik Bilinci Azaltabilir	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	21	2,1	2,1
Katılmıyorum	156	15,3	15,3
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	160	15,7	15,7
Katılıyorum	572	56,2	56,2
Kesinlikle Katılıyorum	109	10,7	10,7
TOPLAM	1018	100,0	100,0

Tablo 74'e göre örnek kitlenin %66.9'u (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), çevre vergileri hakkında halkın yeterince bilgi sahibi olmamasının, çevresel vergilere yönelik bilinci azaltabileceğini düşünmektedir. Aynı örnek kitlenin 17.4'ü (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutumu desteklememektedir. Demografik karekterdeki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesinin ne yönde bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara kıyasla çevre vergileri hakkında halkın yeterince bilgi sahibi olmamasının, çevresel vergilere yönelik bilinci azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir (EK:2, Tablo 355).

Diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla emekliler, çevre vergileri hakkında halkın yeterince bilgi sahibi olmamasının, çevresel vergilere yönelik bilinci azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir. Tüm iş grupları içerisinde bu tutumu en az kariyer meslek mensupları desteklemektedirler (EK:2, Tablo 356).

Tablo 75: "Çevre Kirlenmesine İlişkin Yüksek Vergiler Ödeyen Firmaların Bir Süre Sonra Yatırımlarını Azaltacağını Düşünüyorum" Tutumuna İlişkin Sıklık Analizi

Çevre Kirlenmesine İlişkin Yüksek Vergiler Ödeyen Firmaların Bir Süre Sonra Yatırımlarını Azaltacağını Düşünüyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	66	6,5	6,5
Katılmıyorum	307	30,2	30,2
Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	249	24,5	24,5
Katılıyorum	337	33,1	33,1
Kesinlikle Katılıyorum	59	5,8	5,8
Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 75'e göre örnek kitlenin %38.9'u (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum), çevre kirlenmesine ilişkin yüksek vergiler ödeyen firmaların bir süre sonra yatırımlarını azaltabileceğini düşünmektedir. Aynı örnek kitlenin %36.7'si (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum) ise bu tutumu desteklememektedir. Demografik özellikteki bağımsız değişkenlerin ilgili tutum ifadesine yönelik nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olmayanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olanlara nazaran çevre kirlenmesine ilişkin yüksek vergiler ödeyen firmaların bir süre sonra yatırımlarını azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir (EK:2, Tablo 357).

Diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla öğrenciler, çevre kirlenmesine ilişkin yüksek vergiler ödeyen firmaların bir süre sonra yatırımlarını azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir. Tüm iş grupları içerisinde bu tutumu en az serbest meslek sahipleri desteklemektedirler (EK:2, Tablo 358).

3.2.5.2 Olumsuz Çevresel Etkilerin Vergilemesine Yönelik Davranışların Test Edilmesi

Olumsuz çevresel etkilerin vergilemesine yönelik davranışların analiz edilerek değerlendirilmesinde, beş farklı davranış ifadesi ele alınacaktır. Ayrıca bu başlık altında demografik karekterli unsurların, bu davranış ifadesi ile ne yönde bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri de yapılacaktır. Ancak burada sadece P değeri anlamlılık içeren ($P<0.05$) sonuç değerleri esas alınacaktır.

Tablo 76: "Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	861	84,6	84,6
Katılıyorum	157	15,4	15,4
Genel Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 76'ya göre örnek kitlenin %15.4'ü benzine yüksek vergi uygulandığı için araçlarına LPG taktırdıklarını ifade etmektedirler. Aynı örnek kitlenin %84.6'sı ise böyle bir davranış sergilememektedir. Demografik nitelikteki bağımsız

değişkenlerin ilgili davranış ifadesi ne yönde bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Erkekler kadınlara kıyasla benzine yüksek vergi uygulandığı için araçlarına LPG taktırdıklarını daha fazla ifade etmektedirler (EK:2, Tablo 359).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olmayanlara kıyasla benzine yüksek vergi uygulandığı için araçlarına LPG taktırdıklarını daha fazla ifade etmektedirler (EK:2, Tablo 360).

Öğrenciler, diğer iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla benzine yüksek vergi uygulandığı için araçlarına LPG taktırdıklarını daha fazla ifade etmektedirler. Tüm iş grupları içerisinde bu davranışı en az ev hanımları ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 361).

İstediğim herşeyi alabilecek durumdayım diyen hane halkı, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına nazaran benzine yüksek vergi uygulandığı için araçlarına LPG taktırdıklarını daha fazla ifade etmektedirler. Bu davranışa ilişkin olarak belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde bu davranışı en az geçinecek kadar kazanamıyorum diyen hane halkı sergilemektedir (EK:2, Tablo 362).

Bekarlar, evli ve dullara nispetle benzine yüksek vergi uygulandığı için araçlarına LPG taktırdıklarını daha fazla ifade etmektedirler. Tüm medeni hal kategorisi içerisinde bu davranışı en az sergileyenler ise dullardır (EK:2, Tablo 363).

Müstakil ev sahipleri, diğer kiracılara ve ev sahiplerine kıyasla benzine yüksek vergi uygulandığı için araçlarına LPG taktırdıklarını daha fazla ifade etmektedirler. Tüm kiracı ve ev sahipleri kategorisi içerisinde bu davranışı en az sergileyenler ise ücretsiz kiracı konumunda olanlardır (EK:2, Tablo 364).

Tablo 77: "Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	258	25,3	25,3
Katılıyorum	760	74,7	74,7
Genel Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 77'ye göre örnek kitlenin %25.3'ü elektrik, su, doğalgaz gibi enerji kaynakları üzerindeki vergiler yükseldiğinden enerji tüketimlerini azalttıklarını belirtmektedirler. Aynı örnek kitlenin %74.7'si ise böyle bir davranış ortaya koymamaktadır. Demografik özellikteki bağımsız değişkenlerin ilgili davranış ifadesi nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olmayanlara nazaran elektrik, su, doğalgaz gibi enerji kaynakları üzerindeki vergilerin yükselmesi nedeniyle enerji tüketimlerini azalttıklarını daha çok belirtmektedirler (EK:2, Tablo 365).

Müstakil kiracılar, diğer kiracılara ve ev sahiplerine kıyasla elektrik, su, doğalgaz gibi enerji kaynakları üzerindeki vergilerin yükselmesi nedeniyle enerji tüketimlerini azalttıklarını daha çok belirtmektedirler. Tüm kiracı ve ev sahipleri kategorisi içerisinde bu davranışı en az sergileyenler ise ücretsiz kiracı konumunda olanlardır (EK:2, Tablo 366).

Geçinecek kadar kazanamıyorum diyen hane halkı, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına kıyasla elektrik, su, doğalgaz gibi enerji kaynakları üzerindeki vergilerin yükselmesi nedeniyle enerji tüketimlerini azalttıklarını daha çok belirtmektedirler. Bu davranışa ilişkin olarak belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde bu davranışı en az lüks tüketim mallarını alabilecek durumdayım diyen hane halkı sergilemektedir (EK:2, Tablo 367).

Tablo 78: "Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	384	37,7	37,7
Katılıyorum	634	62,3	62,3
Genel Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 78'e göre örnek kitlenin %62.3'ü uçak yolcu biletlerindeki vergileri yüksek bulduğundan uçak taşımacılığından daha az yararlandığını ifade etmektedir. Aynı örnek kitlenin %37.7'si ise böyle bir davranış sergilememektedir. Demografik nitelikteki bağımsız değişkenlerin ilgili davranış ifadesi ne yönde bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olmayanlara oranla uçak yolcu biletlerindeki vergileri yüksek bulduğundan uçak taşımacılığından daha az yararlandığını daha fazla ifade etmektedir (EK:2, Tablo 368).

Müstakil kiracılar, diğer kiracılara ve ev sahiplerine nazaran uçak yolcu biletlerindeki vergileri yüksek bulduğundan uçak taşımacılığından daha az yararlandığını daha fazla ifade etmektedir. Tüm kiracı ve ev sahipleri kategorisi içerisinde bu davranışı en az sergileyenler ise ücretsiz kiracı konumunda olanlardır (EK:2, Tablo 369).

Ortaokul mezunları, diğer mezun kategorilerine kıyasla uçak yolcu biletlerindeki vergileri yüksek bulduğundan uçak taşımacılığından daha az yararlandığını daha fazla ifade etmektedir. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu davranışı en az ilkokul mezunları sergilemektedir (EK:2, Tablo 370).

Tablo 79: "Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	794	78,0	78,0
Katılıyorum	224	22,0	22,0
Genel Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 79'a göre örnek kitlenin %22'si benzine yüksek vergi konulduğu için araç kullanımlarını azalttıklarını belirtmektedirler. Aynı örnek kitlenin %78'i ise

böyle bir davranış ortaya koymamaktadır. Demografik özellikteki bağımsız değişkenlerin ilgili davranış ifadesi nasıl bir ilişki ortaya koyduğunun analizleri ise şu sonuçları açığa çıkartmaktadır:

Erkekler kadınlara kıyasla benzine yüksek vergi konulduğu için araç kullanımlarını azalttıklarını daha fazla belirtmektedirler (EK:2, Tablo 371).

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri hakkında bilgi sahibi olanlar, bu nitelikteki vergiye ilişkin bilgisi olmayanlara kıyasla benzine yüksek vergi konulduğu için araç kullanımlarını azalttıklarını daha fazla belirtmektedirler (EK:2, Tablo 372).

Diğer gelir gruplarına nazaran gelir düzeyi 1000TL'den az olanlar, benzine yüksek vergi konulduğu için araç kullanımlarını azalttıklarını daha fazla belirtmektedirler. Bu davranışla alakalı olarak tüm gelir grupları içerisinde ilgili davranışı en az geliri 4001TL üstü olan gelir grupları sergilemektedirler. Aynı zamanda bu tutuma yönelik analiz sonuçları, gelir ile ilgili tutum arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 373).

Üniversite mezunları, diğer mezun kategorilerine nazaran benzine yüksek vergi konulduğu için araç kullanımlarını azalttıklarını daha fazla belirtmektedirler. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu davranışı en az ilkokul mezunları sergilemektedir. Aynı zamanda bu davranışa yönelik analiz sonuçları, ilgili davranış ile eğitim düzeyi arasında aynı yönlü bir ilişkinin olduğunu da ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 374).

İstediğim herşeyi alabilecek durumdayım diyen hane halkı, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına kıyasla benzine yüksek vergi konulduğu için araç kullanımlarını azalttıklarını daha fazla belirtmektedirler. Bu davranışa ilişkin olarak belirli bir gelire sahip olan tüm hane halkları içerisinde bu davranışı en az geçinecek kadar kazanmıyorum diyen hane halkı sergilemektedirler (EK:2, Tablo 375).

Müstakil ev sahipleri, diğer kiracılara ve ev sahiplerine nazaran benzine yüksek vergi konulduğu için araç kullanımlarını azalttıklarını daha fazla belirtmektedirler.

Tüm kiracı ve ev sahipleri kategorisi içerisinde bu davranışı en az sergileyenler ise müstakil kiracı konumunda olanlardır (EK:2, Tablo 376).

Esnaflar, diğer iş kategorilerinde bulunanlara nazaran benzine yüksek vergi konulduğu için araç kullanımlarını azalttıklarını daha fazla belirtmektedirler. Tüm iş grupları içerisinde bu davranışı en az serbest meslek çalışanları sergilemektedirler (EK:2, Tablo 377).

Tablo 80: "Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum" Davranışına İlişkin Sıklık Analizi

Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde
Katılmıyorum	715	70,2	70,2
Katılıyorum	303	29,8	29,8
Genel Toplam	1018	100,0	100,0

Tablo 80'e göre örnek kitlenin %29.8'i çevre kirlenmesinin önüne geçilmesine yönelik protesto eylemlerine katıldıklarını belirtmektedirler. Aynı örnek kitlenin %70.8'i ise böyle bir davranış sergilememektedir. Demografik nitelikteki bağımsız değişkenlerin ilgili davranış ifadesi ne yönde bir ilişki açığa çıkarttığının analizleri ise şu neticeleri ortaya koymaktadır:

Bekarlar, evli ve dullara nispetle çevre kirlenmesinin önüne geçilmesine yönelik protesto eylemlerine katıldıklarını daha çok belirtmektedirler. Tüm medeni hal kategorisi içerisinde bu davranışı en az sergileyenler ise evlilerdir (EK:2, Tablo 378).

Lüks tüketim mallarını alabiliyorum diyen hane halkı, belirli bir gelire sahip olan tüm diğer hane halklarına nazaran çevre kirlenmesinin önüne geçilmesine yönelik protesto eylemlerine katıldıklarını daha fazla belirtmektedirler. Tüm hane halkları içerisinde bu davranışı en az geçinecek kadar kazanmıyorum diyen hane halkı ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 379).

25 yaş ve altı grubunda yer alanlar, diğer yaş kategorisinde bulunanlara kıyasla çevre kirlenmesinin önüne geçilmesine yönelik protesto eylemlerine katıldıklarını daha fazla belirtmektedirler. Tüm yaş kategorileri içerisinde bu davranışı en az 59 yaş ve üstü grubunda yer alanlar sergilemektedirler (EK:2, Tablo 380).

Üniversite mezunları, diğer mezun kategorilerine nazaran çevre kirlenmesinin önüne geçilmesine yönelik protesto eylemlerine katıldıklarını daha fazla belirtmektedirler. Tüm mezun kategorileri içerisinde bu davranışı en az ilkokul mezunları sergilemektedirler (EK:2, Tablo 381).

Diğer iş kategorilerinde bulunanlara nazaran öğrenciler, çevre kirlenmesinin önüne geçilmesine yönelik protesto eylemlerine katıldıklarını daha fazla ifade etmektedirler. Tüm iş grupları içerisinde bu davranışı en az ev hanımları ortaya koymaktadır (EK:2, Tablo 382).

3.3 Davranışları Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergilerine İlişkin Faktör Analizleri

Bu ana başlık altında, bireylerin davranışlarını etkilediği bilinen alkollü içecek, tütünlü mamüller ve kumar nevi hizmetler üzerine salınan vergiler ile olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunları ile ilişkili konuların üzerine salınan vergilere ilişkin faktör analizlerine değinilecektir. Bu kapsamda öncelikle alkollü içecek vergilemesinin etkilerine ilişkin faktör analizi sonuçlarının değerlendirilmesi yapılacaktır. Sonrasında sırasıyla tütünlü mamül, kumar nevi hizmet vergilemesinin etkilerine ilişkin faktör analizi neticeleri değerlendirilecektir. Ardından da sırasıyla; olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunları ile ilişkili konuların üzerine salınan vergilerin etkileri ile alakalı faktör analizi sonuçları ele alınacaktır.

3.3.1 Alkollü İçecek Vergilemesinin Etkilerine İlişkin Faktör Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Alkollü içeceklerin vergilendirilmesi ile ilişkili tutumsal ifadeler, faktör analizine tabi tutulmadan önce bilişsel ve davranışsal tutumlar şeklinde birbirinden ayrılmıştır. Davranışsal tutum ifadelerinin doğrudan alkollü içecek tüketimi ile alakalı olması, bu ayırımın yapılmasında belirleyici etken olmuştur. Bu kapsamda öncelikle örnek kitlenin tamamına hitap eden alkollü içeceklerin vergilendirilmesine yönelik bilişsel tutum ifadelerine, faktör analizi uygulanmıştır. Daha sonra alkollü içkilerin vergilendirilmesi ile alakalı davranışsal tutum ifadeleri, bu analize tabi tutulmuştur.

3.3.1.1 Alkollü İçeceklerin Vergilendirilmesine Yönelik Bilişsel Tutum Grubuna İlişkin Faktör Analizi

Alkollü içeceklerin vergilendirilmesiyle ilişkili bilişsel tutum grubu kapsamında altı tutumsal ifade yer almaktadır. Bu gruba faktör analizi uygulandığında Tablo 81'de belirtilen sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Faktör bileşenlerinin birinci grubunda beş tutum ifadesi (1-2-3-4-5) bir bütünlük oluşturmaktadır. Faktör bileşenlerinin ikinci grubunda ise tek tutum ifadesi (6) yer almaktadır. İki grupta yer alan ifade, anlamlı bir görünüm ortaya koyarak genel bir başlık altında toplanabilmektedir. Birinci grupta yer alan beş tutum ifadesi, faktör analizi sayesinde "alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin bilişsel tutumlar" başlığı altında toplanmaktadır. Çünkü bu grupta yer alan beş tutum ifadesi, vergilerin sosyal maliyet üzerinde yapabileceği etkilerle ilişkilidir. Diğer grupta yer alan tek tutum ifadesi de faktör analizi sayesinde "alkollü içecek vergilerinin iktisadi etkilerine yönelik tutumlar" başılığında yer almaktadır. Çünkü bu başlıkta yer alan tutum, vergilemenin iktisadi etkileri ile alakalı bir görünüm ortaya koymaktadır.

Tablo 81: Akollü İçeceklere Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi (Bilişsel Tutum)

	BİLEŞENLER	
	BİRİNCİ GRUP	İKİNCİ GRUP
1-Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum	,837	
2-Aşırı Alkollü İçecek Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum	,832	
3-Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum	,829	
4-Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet Ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum	,789	
5-Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim	,600	,485
6-Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir		,911

3.3.1.1.1 Alkollü İçecek Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analizi ile açığa çıkan tutarlı sonuçlar, Kruskal-Wallis H testine tabi tutulmuştur. Bu test, medeni hal, gelir, eğitim ve yapılan iş bağımsız değişkenleri ile "alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin bilişsel tutum grubu arasında anlamlı farklar ortaya çıkarmıştır. Bu test sonuçlarına ilişkin veri, analiz ve değerlendirmeler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 82: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	Evli	642	539,16
	Bekar	323	450,38
	Dul	53	510,56
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 82'ye göre evliler, dul ve bekarlara göre alkollü içecek tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğini daha çok düşünmektedir. Aynı tablo, bekarların bu tutuma ilişkin, tüm kategoriler içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 83: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	Geliri 1000 TL'den az olanlar**(Düşük)**	179	388.04
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar**(Orta-altı)**	347	378.26
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar**(Orta-üstü)**	158	327.36
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(**Yüksek)**	43	283.51
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,002			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 83'e göre gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına nazaran alkollü içecek tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğini daha çok düşünmektedir. Geliri 4001TL'nin üzerinde olan yüksek gelir grupları ise bu tutum grubu ilgili olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir. Ayrıca yukarıdaki tabloda gelir düzeyi ile alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine yönelik bilişsel gruplandırılmış tutumlar arasında ters oranlı bir ilişkinin olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 84: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	Öğrenci	71	330.64
	Ev Hanımı	199	535.73
	İşçi	260	460.65
	Esnaf	195	498.47
	Emekli	109	499.42
	Kariyer Meslek	80	428.55
	Serbest Meslek	39	482.15
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 84'e göre ev hanımları, diğer mevcut yapılan iş kategorilerinde yer alanlara göre alkollü içecek tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğine daha çok inanmaktadır. Diğer yandan öğrenciler, tüm iş kategorileri içerisinde bu bilişsel tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim açığa çıkartmaktadırlar.

Tablo 85: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Mevcut Eğitim Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	İlkokul	312	551.06
	Ortaokul	146	510.82
	Lise	339	428.93
	Üniversite	162	422.24
	Toplam	959	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 85'e göre, ilkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine göre alkollü içecek tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğine daha fazla inanmaktadır. Diğer yandan üniversite mezunlarının tüm mezun kategorilerinde bu bilişsel tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim açığa çıkardıkları görülmektedir. Ayrıca Tablo 28, mezuniyet düzeyi ile alkollü içecekler üzerine

salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine yönelik bilişsel gruplandırılmış tutumlar arasında ters oranlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır.

3.3.1.1.2 Alkollü İçecek Vergilerinin İktisadi Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi

Tablo 81'deki faktör analizi tablosunda görüleceği üzere bileşenler iki grupta toplanmaktadır. Birinci grup, beş ayrı tutum ifadesinden oluşmakta ve alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine yönelik tutumsal grubu meydana getirmektedir. İkinci grup ise tek tutum ifadesinden oluşmakta ve alkollü içecek vergilerinin iktisadi etkilerine yönelik tutum kapsamında değerlendirilmektedir.

İkinci grup başlığı altında yer alan "eğer alkollü içecekler üzerindeki vergiler sürekli artmaya devam ederse, bu içecekleri kaçak yollarla temin etmeye yönelebilir" tutum ifadesi, bilişsel tutumlar tek tek analiz edilirken detaylı bir biçimde ele alınmıştı. Dolayısıyla daha önce yapılan bu tutuma yönelik analizler, faktör analizi sonuçlarının değerlendirilmesi için yeterli olacaktır. Bu tutuma ilişkin olarak temel demografik bağımsız değişkenler ve paremetrik olmayan analizler kullanılarak daha önce yapılmış olan değerlendirmelerin belirgin bazı sonuçları aşağıda belirtilmektedir:

- Cinsiyet bağımsız değişkeni ve ilgili bağımlı tutum değişkeni arasında bağımlılığın olup olmadığı görmek için değişkenlere Ki-Kare Bağımsızlık Testi uygulanmıştır. Bu testin neticesinde H_o hipotezinin reddedildiği sonucuna varılmış ve H_1 hipotezi kabul edilerek değişkenler arasında bir bağımlılığın olduğu gözlemlenmiştir ($P<0.05$).
- Eğitim bağımsız değişkeni ve ilgili tutum değişkeni arasında bağımlılığın olup olmadığı, Ki-Kare Bağımsızlık Testi ile analiz edilmiştir. Bu testin neticesinde H_o hipotezinin reddedildiği sonucuna varılmış ve H_1 hipotezi kabul edilerek değişkenler arasında bir bağımlılığın olduğu gözlemlenmiştir ($P<0.05$).
- Bu iki değişkene ilişkin paremetrik olmayan Kruskal-Wallis H testi de yapılmıştır. Bu testin neticesinde H_o hipotezinin reddedildiği sonucuna

varılmış ve H_1 hipotezi kabul edilerek değişkenler arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

3.3.1.2 Alkollü İçeceklere Yönelik Davranışsal Tutum Grubuna İlişkin Faktör Analizi

Davranışsal tutum grubu kapsamında, altı tane davranışsal ifade yer almaktadır. Bu gruba faktör analizi uygulandığında Tablo 86'daki sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Tablo 86'da görüldüğü üzere faktör bileşenlerinin birinci grubunda dört tutum ifadesi (1-2-3-4) bir bütünlük oluşturmaktadır. Faktör bileşenlerinin ikinci grubunda ise iki tutum ifadesi yer almaktadır. İki grupta yer alan davranışsal tutum ifadeleri (5-6), tutarlı bir görünüm açığa çıkararak genel bir başlık altında toplanabilmektedir. Birinci grupta yer alan dört tutum ifadesi, faktör analizi aracılığıyla "alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine yönelik davranışsal tutumlar" başlığı altında toplanmaktadır. Çünkü bu grup içinde bulunan dört tutum ifadesi, vergilerin sosyal maliyet üzerinde yapabileceği etkilerle ilişkilidir. Diğer grupta yer alan iki tutum ifadesi de faktör analizi aracılığıyla "alkollü içecek vergilerinin psikolojik ve iktisadi etkilerine yönelik davranışsal tutumlar" başılığı altında toplanmaktadır. Çünkü bu başlıkta yer alan davranışsal tutumlar, vergilemenin psikolojik ver iktisadi etkileri ile alakalı bir görünüm ortaya koymaktadır.

Tablo 86: Akollü İçeceklere Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi (Davranışsal Tutum)

	BİLEŞENLER	
	BİRİNCİ GRUP	İKİNCİ GRUP
1-Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir.	,840	
2-Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir.	,783	
3-Alkollü İçecek Vergilerinin Yükselmesi, Beni Daha Ucuz Ürünlere Yöneltebilir.	,643	
4-Vergi Sebebiyle Sürekli Tükettiğim İçkiyi Alamazsam Bir Süre Sonra Kaçak İçki Alımına Yönelebilirim.	,630	
5-Alkollü İçecek Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Alkol Kullanmayı Hemen Bırakırım.		,840
6-Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık Veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır.		,834

3.3.1.2.1 Alkollü İçecek Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analizi ile açığa çıkan ve ikinci grupta yer alan bütünleşmiş davranışsal tutum grubuna, öncelikle Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda gelir, eğitim ve yapılan iş bağımsız değişkenleri ile "alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin davranışsal tutum grubu arasında anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. Bu test sonuçları ile alakalı veri, analiz ve değerlendirmeler aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 87: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu	Geliri 1000 TL'den az olanlar**(Düşük)**	56	165,40
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar**(Orta-altı)**	126	146,67
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar**(Orta-üstü)**	77	130,66
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(**Yüksek)**	24	99,29
	Toplam	283	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,004			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 87'ye göre gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına nazaran alkollü içecek tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğine daha çok inanmaktadır. Geliri 4001TL üzerinde olan yüksek gelir grupları ise bu davranışsal tutum grubu ilgili olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir. Aynı zamanda Tablo 30, gelir düzeyi ile alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine yönelik davranışsal gruplandırılmış tutumlar arasında ters oranlı bir ilişkinin olduğu da ortaya koymaktadır.

Tablo 88: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu	Öğrenci	29	100.41
	Ev Hanımı	15	160.30
	İşçi	109	173.58
	Esnaf	65	159.72
	Emekli	44	165.03
	Kariyer Meslek	38	146.54
	Serbest Meslek	15	154.80
	Toplam	315	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,012			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 88'e göre işçiler, diğer mevcut iş kategorilerinde yer alanlara göre alkollü içecek tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir. Diğer yandan öğrenciler, tüm iş kategorileri içerisinde bu davranışsal tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim açığa çıkartmaktadırlar.

Tablo 89: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Mevcut Eğitim Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu	İlkokul	55	175.75
	Ortaokul	42	196.36
	Lise	137	155.11
	Üniversite	82	133.21
	Toplam	316	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 89'a göre ortaokul mezunları, diğer mezun kategorilerine nispeten alkollü içecek tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğine daha fazla inanmaktadır. Diğer yandan üniversite mezunları, tüm mezun kategorileri içersinde bu davranışsal tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilimi açığa çıkartmaktadır.

3.3.1.2.2 Alkollü İçecek Vergilerinin İktisadi Ve Psikolojik Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analizi ile açığa çıkan ve birinci grupta yer alan davranışsal tutum grubuna, Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bunun neticesinde cinsiyet, medeni hal ve katılımcıların bölge kökenine ilişkin değişkenler ile alkollü içecek vergilerinin iktisadi ve psikolojik etkilerine ilişkin davranışsal tutum grubu arasında anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. Bu test sonuçları ile bağlantılı veri, analiz ve değerlendirmeler, aşağıda tablolarla izah edilmiştir.

Tablo 90: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi Ve Psikolojik Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecek Vergilerinin Psikolojik ve İktisadi Etkilerine Yönelik Davranışsal Tutumlar	Evli	183	156,87
	Bekar	140	186,51
	Dul	14	152,36
	Total	337	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,019			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 90'a göre bekarlar, evli ve dullara göre alkollü içecek tüketiminin üzerine salınan vergilerin psikolojik ve iktisadi etkiler oluşturabileceğini daha çok düşünmektedir. Aynı tablo, bu tutuma ilişkin olarak dulların, tüm kategoriler içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 91: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi Ve Psikolojik Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Testi

CİNSİYET		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecek Vergilerinin Psikolojik Ve İktisadi Etkilerine Yönelik Davranışsal Tutum Grubu	Kadın	106	189.43
	Erkek	231	159.62
	Toplam	337	
Mann-Whitney U Anlamlılık P Değeri : ,009			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 91'e göre kadınlar, erkeklere kıyasla alkollü içecek vergilerinin psikolojik ve iktisadi etkiler ortaya koyabileceğine daha fazla inanmaktadır. Yani

kadınlar bu davranışsal tutum konusunda erkeklere nazaran daha güçlü tutum eğilim ortaya koymaktadırlar.

Tablo 92: Alkollü İçecekler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi ve Psikolojik Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

BÖLGE KÖKENİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecek Vergilerinin Psikolojik ve İktisadi Etkilerine Yönelik Davranışsal Tutum Grubu	Marmara	76	151,12
	Karadeniz	115	177,69
	Ege	13	160,23
	Akdeniz	19	207,68
	İç Anadolu	40	196,39
	Doğu Anadolu	49	141,73
	Güney Doğu Anadolu	25	168,18
	Toplam	337	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,032			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Bölge Kökeni Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Bölge Kökeni Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 92'ye göre İstanbul'da yaşayan Akdeniz kökenli vatandaşlar diğer bölge kökenli vatandaşlara kıyasla alkollü içecek vergilerinin psikolojik ve iktisadi etkilerinin olabileceğine daha fazla inanmaktadırlar. Yani akdeniz kökenli vatandaşlar bu davranışsal tutum konusunda diğer bölge kökenli vatandaşlara nazaran daha güçlü tutum eğilimi sergilemektedirler. Öte yandan aynı tablo, Doğu Anadolu kökenli vatandaşların bu tutuma ilişkin, tüm bölgesel kategoriler içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

3.3.2 Tütün Ürünlerinin Vergilemesinin Etkilerine İlişkin Faktör Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Tütün ürünlerine ilişkin tutumsal ifadelere, faktör analizi uygulanmadan önce bilişsel ve davranışsal tutumlar şeklinde bir ayırıma gidilecektir. Bu ayırımın yapılmasında temel belirleyici, davranışsal tutum ifadelerinin doğrudan sigara kullanıcıları ile alakalı olmasıdır. Bu kapsamda öncelikle örnek kitlenin tamamına hitap eden bilişsel tutum ifadelerine faktör analizi uygulanacak sonrasında da davranışsal tutum ifadeleri, bu analize tabi tutulacaktır.

3.3.2.1 Tütün Ürünlerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu İçin Faktör Analizi

Tütüne ilişkin bilişsel tutum grubu kapsamında altı tutumsal ifade yer almaktadır. Bu gruba faktör analizi uygulandığında Tablo 93'de belirtilen sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Faktör bileşenlerinin birinci grubunda dört tutum ifadesi (1-2-3-4) bir bütünlük meydana getirmektedir. Faktör bileşenlerinin ikinci grubunda ise iki tutum ifadesi (5-6) yer almaktadır. İki grupta yer alan bilişsel tutum ifadeleri, anlamlı bir görünüm ortaya koymaktadır. Böylelikle bu tutum ifadeleri genel bir başlık altında toplanabilmektedir. Faktör analizi sayesinde, birinci grupta yer alan dört tutum ifadesi (1-2-3-4), "tütünlü ürünler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin bilişsel tutumlar" başlığı altında toplanabilmektedir. Çünkü bu gruptaki dört tutum ifadesi, vergilerin sosyal maliyetler üzerinde oluşturabileceği etkilerle alakalıdır. Diğer grupta yer alan iki bilişsel tutum ifadesi (5-6) ise faktör analizi sayesinde "tütünlü ürün üzerine salınan vergilerin ikame etkilerine yönelik bilişsel tutumlar" başılığı altında yer almaktadır. Çünkü bu başlık altında yer alan tutum ifadeleri, vergilemenin iktisadi etkilerine ilişkin bir görünüm ortaya koymaktadır.

Tablo 93: Tütünlü Ürünlere Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi (Bilişsel Tutum)

	BİLEŞENLER	
	BİRİNCİ GRUP	İKİNCİ GRUP
1-Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum.	,873	
2-Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum.	,852	
3-Tütün Ürünleri Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Risklerini Azaltacağına İnanıyorum.	,843	
4-Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim.	,636	,274
5-Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum.		,884
6-Eğer Tütünlü Ürünler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir.		,879

3.3.2.1.1. Tütünlü Ürün Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analizi ile ortaya çıkan tutarlı neticelere, Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bu test, cinsiyet, medeni hal, gelir ve eğitim değişkenleri ile tütünlü ürünler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin bilişsel tutum grubu arasında anlamlı farklar ortaya çıkarmıştır. Bu test neticeleri ile alakalı veri, analiz ve değerlendirmeler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 94 : Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Testi

CİNSİYET		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	Kadın	502	533,98
	Erkek	516	485,68
	Toplam	1018	
Mann-Whitney U Anlamlılık P Değeri : ,008			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 94'e göre kadınlar, tütünlü ürün tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğini erkeklerden daha çok düşünmektedir.

Tablo 95: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	Evli	642	534,93
	Bekar	323	461,11
	Dul	53	496,41
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,001			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 95'e göre evliler, dul ve bekarlara göre tütünlü ürün tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğini daha çok düşünmektedir. Aynı tablo, bekarların bu bilişsel tutuma ilişkin, tüm kategoriler içerisinde en zayıf tutumsal eğilime sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 96: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	Geliri 1000 TL'den az olanlar**(Düşük)**	179	395,34
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar**(Orta-altı)**	347	366,11
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar**(Orta-üstü)**	158	330,23
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(**Yüksek)**	43	340,64
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,033			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 96'ya göre gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına nispeten tütünlü ürün tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir. Geliri 2001-4000TL aralığında olan orta üstü gelir grupları ise bu tutum grubu ile alakalı olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir.

Tablo 97: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	Öğrenci	71	368.08
	Ev Hanımı	199	544.85
	İşci	260	459.23
	Esnaf	195	467.92
	Emekli	109	509.47
	Kariyer Meslek	80	456.23
	Serbest Meslek	39	444.86
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 97'ye göre ev hanımları, diğer mevcut yapılan iş kategorilerinde yer alanlara göre tütünlü ürün tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğine daha çok inanmaktadır. Diğer yandan öğrenciler, tüm iş kategorileri

içerisinde bu bilişsel tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadırlar.

Tablo 98: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Mevcut Eğitim Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	İlkokul	312	533,66
	Ortaokul	146	497,98
	Lise	339	442.11
	Üniversite	162	439.73
	Toplam	959	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 98'e göre, ilkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine göre tütünlü ürün tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğine daha fazla inanmaktadır. Diğer taraftan üniversite mezunları, tüm mezun kategorilerinde bu bilişsel tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim sergilemektedirler. Ayrıca Tablo 98, mezuniyet düzeyi ile tütünlü ürünler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine yönelik bilişsel gruplandırılmış tutumlar arasında ters oranlı bir ilişkinin olduğunu açığa çıkartmaktadır.

3.3.2.1.2 Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi

Tablo 93'de görüleceği üzere tütünlü ürünlerin vergilendirilmesiyle alakalı bilişsel tutumlar, faktör analizi sayesinde iki farklı grupta toplanmıştır. Birinci gruba ilişkin analiz sonuçlarını değerlendirmeleri, bir önceki konu başlığında etraflıca ele alınmıştı.

Faktör analizi sonucu ortaya çıkan ikinci grup ise, iki tutum ifadesinden meydana gelmektedir. Bu grup altında yer alan tutum ifadelerinden biri, "tütün ürünleri üzerindeki yüksek vergiler sebebiyle kaçak tütün tüketiminin arttığını düşünüyorum" şeklindedir. Diğeri ise "eğer tütünlü ürünler üzerindeki vergiler sürekli artmaya devam ederse, bu içecekleri kaçak yollarla temin etmeye yönelebilir"

biçimindedir. Bu iki tutum ifadesi ise faktör analizi yardımıyla "tütünlü ürün vergilerinin ikame etkilerine yönelik tutumlar" şeklinde tek bir başlığa dönüşmüştür.

Faktör analizinin ikinci grup için ortaya çıkardığı tutarlı neticelere, Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bu test, yaş, gelir ve mevcut yapılan iş değişkenleri ile tütünlü ürün vergilerinin ikame etkilerine yönelik bilişsel tutum grubu arasında anlamlı farklar ortaya çıkarmıştır. Bu test sonuçları ile ilişkili veri, analiz ve değerlendirmeler aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 99: Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YAŞ SEVİYESİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	25 yaş altı	178	570,66
	26-36 yaş arası	304	494,46
	37-47 yaş arası	240	501,63
	48-58 yaş arası	160	499,87
	59 yaş üstü	136	488,28
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,040			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 99'a göre 25 altı yaş grubunda olanlar, diğer yaş kategorilerindekilere kıyasla tütünlü ürün tüketiminin üzerine salınan vergilerin ikame etkileri oluşturabileceğine daha fazla inanmaktadır. Tüm yaş kategorileri içerisinde 59 yaş üstü grup ise, bu bilişsel tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadır.

Tablo 100 : Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	Geliri 1000 TL'den az olanlar**(Düşük)**	179	366,71
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar**(Orta-altı)**	347	364,81
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar**(Orta-üstü)**	158	334,44
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(**Yüksek)**	43	454,81
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,008			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutul mamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 100'e göre geliri 4001 TL üzeri olanlar(yüksek), diğer gelir kategorilerinde yer alanlara göre tütünlü ürün tüketiminin üzerine salınan vergilerin ikame etkileri oluşturabileceğine daha fazla inanmaktadır. Diğer yandan tüm gelir kategorileri içerisinde, geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(orta-üstü), bu bilişsel tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadırlar.

Tablo 101: Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürün Üzerine Salınan Vergilerin İkame Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu	Öğrenci	71	554,65
	Ev Hanımı	199	410,22
	İşçi	260	491,80
	Esnaf	195	531,65
	Emekli	109	476,07
	Kariyer Meslek	80	438,82
	Serbest Meslek	39	385,40
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 101'e göre öğrenciler, diğer mevcut yapılan iş kategorilerinde yer alanlara göre tütünlü ürün tüketiminin üzerine salınan vergilerin ikame etkileri oluşturabileceğine daha fazla inanmaktadır. Diğer yandan serbest meslek sahipleri, tüm iş kategorileri içerisinde bu bilişsel tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadırlar.

3.3.2.2 Tütünlü Ürünlere Yönelik Davranışsal Tutum Grubu İçin Faktör Analizi

Tütüne ilişkin davranışsal tutum grubu kapsamında, yedi farklı davranışsal tutum ifadesi yer almaktadır. Bu tutum ifadeleri grubuna faktör analizi uygulandığında Tablo 102'deki sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Tabloda görüldüğü üzere faktör bileşenlerinin birinci grubunda dört tutum ifadesi bir bütünlük oluşturmaktadır. Faktör bileşenlerinin ikinci grubunda ise üç tutum ifadesi yer almaktadır. İki grupta da yer alan davranışsal tutum ifadeleri, tutarlı bir görünüm açığa çıkararak genel bir başlık altında toplanabilmektedir. Birinci grupta yer alan dört tutum ifadesi, faktör analizi aracılığıyla "tütünlü ürünler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine yönelik davranışsal tutumlar" başlığı altında toplanmaktadır. Diğer grupta yer alan üç tutum ifadesi ise faktör analizi aracılığıyla "tütünlü ürün vergilerinin psikolojik ve iktisadi etkilerine yönelik davranışsal tutumlar" başılığı altında toplanmaktadır.

Tablo 102: Tütünlü Ürünlere Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi (Davranışsal Tutum)

	BİLEŞENLER	
	BİRİNCİ GRUP	İKİNCİ GRUP
Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir.	,750	
Sigara Vergilerinin Yükselmesi Beni Daha Ucuz Ürünlere Yöneltiyor.	,704	
Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Yükseltilmesi İşimdeki Motivasyonumu Önemli Ölçüde Azaltabilir.	,681	,280
Yüksek Vergiler Sebebiyle İstediğim Marka Sigarayı Alamazsam Tütün Sararım.	,637	
Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır.		,816
Sigara Vergilerindeki Artış, Alkol Kullanım Miktarımı Azaltabilir.		,726
Sigara Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Sigarayı Hemen Bırakırım.		,697

3.3.2.2.1 Tütünlü Ürün Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analizi ile açığa çıkan ve ikinci grupta yer alan bütünleşmiş davranışsal tutum grubuna, öncelikle Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda eğitim ve yapılan iş bağımsız değişkenleri ile "tütünlü ürünler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin davranışsal tutum grubu

arasında anlamlı farklar açığa çıkmıştır. Bu test sonuçları ile alakalı veri, analiz ve değerlendirmeler aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 103: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürün Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu	Öğrenci	33	212,23
	Ev Hanımı	76	316,04
	İşçi	171	267,53
	Esnaf	127	264,62
	Emekli	64	315,18
	Kariyer Meslek	47	257,82
	Serbest Meslek	30	258,68
	Toplam	548	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,011			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 103'e göre tütünlü ürün kullanan ev hanımları ve emekliler, diğer mevcut yapılan iş kategorilerindeki tütünlü madde kullanıcılarına göre tütünlü ürün tüketiminin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğine daha çok inanmaktadır. Diğer yandan öğrenciler, tüm iş kategorileri içerisinde bu davranışsal tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadırlar.

Tablo 104: Tütünlü Ürünler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Eğitim Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürün Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu	İlkokul	179	307,94
	Ortaokul	81	300,20
	Lise	201	260,51
	Üniversite	102	264,36
	Toplam	563	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,015			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 104'e göre, tütünlü ürün kullanan ilkokul mezunları, diğer mezun kategorilerindeki tütünlü madde kullanıcılarına göre tütünlü ürün tüketiminin üzerine salınan vergilerin ikame etkileri oluşturabileceğine daha fazla inanmaktadır. Diğer

taraftan lise mezunları, tüm mezun kategorilerinde bu davranışsal tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadır.

3.3.2.2.2 Tütünlü Ürün Vergilerinin İktisadi ve Psikolojik Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analizi ile açığa çıkan ve birinci grupta yer alan davranışsal tutum grubuna, Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda yerleşim şekli, hane halkı gelir düzeyi ve davranışları etkilemeye yönelik ÖTV hakkında bireylerin bilgi düzeyleri ile tütünlü ürün vergilerinin iktisadi ve psikolojik etkilerine ilişkin davranışsal tutum grubu arasında anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. Bu test sonuçları ile bağlantılı veri, analiz ve değerlendirmeler, aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 105: Tütünlü Ürün Vergilerinin İktisadi ve Psikolojik Etkilerine Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖTV HAKINDA BİLGİNİN VARLIĞI		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürün Vergilemesinin Psikolojik ve İktisadi Etkilerine Yönelik Davranışsal Tutum Grubu	Bilgim Var	300	319,42
	Bilgim Yok	290	270,75
	Toplam	590	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1:İlgili Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 105'e göre davranışları etkilemeye yönelik ÖTV hakkında bilgisi olanlar, olmayanlara kıyasla tütünlü ürün vergilemesinin psikolojik ve iktisadi etkilerinin olduğuna daha fazla inanmaktadır.

Tablo 106: Tütünlü Ürün Vergilerinin İktisadi ve Psikolojik Etkilerine Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu ile Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YERLEŞİM ŞEKLİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürün Vergilemesinin Psikolojik ve İktisadi Etkilerine Yönelik Davranışsal Tutum Grubu	Müstakil Ev Sahibi	52	340,27
	Apartman Dairesi Sahibi	261	276,16
	Müstakil Kiracı	23	370,26
	Apartman Dairesi Kiracı	222	301,13
	Ücretsiz Kiracı	32	287,72
	Toplam	590	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,018			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 106'ya göre, müstakil kiracılar, diğer kiracılara ve ev sahiplerine göre tütünlü ürün vergilemesinin psikolojik ve iktisadi etkilerinin olduğuna daha fazla inanmaktadır. Bu tutum grubuna ilişkin olarak tüm kiracı ve ev sahipleri içerisinde apartman dairesi sahipleri, en zayıf tutumu sergilemektedirler.

Tablo 107: Tütünlü Ürün Vergilerinin İktisadi Ve Psikolojik Etkilerine Etkilerine İlişkin Davranışsal Tutum Grubu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANEHALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürün Vergilemesinin Psikolojik Ve İktisadi Etkilerine Yönelik Davranışsal Tutum Grubu	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	157	322,71
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	332	293,83
	Tasarruf Yapabiliyorum	66	248,98
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	13	218,19
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	22	311,82
	Toplam	590	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,017			
H_0: İlgili Tutum Grubu İle Hanehalkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu İle Hanehalkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 107'ye göre, geçinecek kadar kazanamıyorum diyenler, diğer gelir düzeyindekilere göre tütünlü ürün vergilemesinin psikolojik ve iktisadi etkilerinin olduğuna daha fazla inanmaktadır. Bu tutum grubuna ilişkin olarak hane halkı gelir seviyeleri içerisinde lüks tüketim mallarını alabiliyorum diyenler en zayıf tutumu sergilemektedirler.

3.3.3 Kumar İçerikli Hizmetlerin Vergilendirilmesinin Etkilerine İlişkin Faktör Analizi Sonuçlarının Değerlendirlmesi

Hatırlanacağı gibi alkol ve tütün içeren ürünlere ilişkin olarak tutumlar, faktör analizi yapılmadan önce bilişsel ve davranışsal diye bir ayırıma tabi tutulmuştu. Kumar nevi hizmetlerin vergilendirilmesinde ise faktör analizi uygulanmadan önce böyle bir ayırıma gidilmemiştir. Çünkü kumar nevi hizmetlerin vergilendirmeye ilişkin etkileri ile alakalı tutum ifadelerinin sadece bir tanesi davranışsal karekterlidir. Dolayısıyla faktör analizine konu olan tutumlar, bir bütünlük içerisinde ele alınmıştır.

Bu bağlamda öncelikle kumar içerikli hizmetlere ilişkin tutum grubuna yönelik bir değerlendirme yapılacaktır. Sonrasında sırasıyla; kumar içerikli hizmetler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ve iktisadi etkilerine ilişkin

faktör analizleri sonuçları test edilecektir. Son olarak kumar nevi hizmet vergilerine yönelik bilgi eksikliğine ilişkin faktör analizi neticeleri test edilerek değerlendirilecektir.

3.3.3.1 Kumar İçerikli Hizmetlere İlişkin Tutum Grubu İçin Faktör Analizi

Kumar içerikli hizmetlere ilişkin tutum ifadeleri 11 adettir. Bu tutum grubuna faktör analizi uygulandığında Tablo 108'de gösterilen sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Faktör bileşenlerinin birinci grubunda dört tutum ifadesi bir bütünlük oluşturmaktadır. Bu faktör bileşenlerinin ikinci grubunda dört tutum ifadesi yer almaktadır. Faktör bileşenlerinin üçüncü grubunda ise iki tutum ifadesi anlamlı bir görünüm ortaya koymaktadır. Sadece bir tutum sorusu (Q48) istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç içermediğinden değerlendirilmeyecektir. Zaten bu tutum ifadesinin ankete konulma amacı, diğer tutum ifadelerinden farklıydı. Böylelikle faktör analizi neticesinde bu 10 adet tutum ifadesi, üç ayrı başlık altında toplanacaktır.

Faktör analizi sayesinde, birinci grupta yer alan dört tutum ifadesi (1-2-3-4), "kumar nevi hizmetler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin tutumlar" başlığı altında toplanabilmektedir. Çünkü bu gruptaki dört tutum ifadesi, vergilerin sosyal maliyetler üzerinde oluşturabileceği etkilerle ilişkilidir. Diğer grupta bulunan dört tutum ifadesi (5-6-7-8) ise faktör analizi sayesinde "kumar nevi hizmetler üzerine salınan vergilerin iktisadi etkilerine yönelik tutumlar" başılığı altında toplanmaktadır. Çünkü bu başlık altında yer alan tutum ifadeleri, vergilemenin iktisadi etkileri ile alakalı bir yapı açığa çıkartmaktadır. Son grupta yer alan iki tutum ifadesi (9-10) ise "kumar nevi hizmet vergilerine yönelik bilgi eksikliğine ilişkin tutumlar" başlığı altında yer almaktadır. Çünkü bu başlık altında toplanan tutum ifadeleri, şans ve bahis oyunlarına ilişkin vergiler hakkında bilgi eksikliğini ortaya koymaktadır.

Tablo 108: Kumar Nevi Hizmetlere Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi

	BİLEŞENLER		
	BİRİNCİ GRUP	İKİNCİ GRUP	ÜÇÜNCÜ GRUP
1-Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis Ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum.	,876		
2-Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis Ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum.	,869		
3-Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis Ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum.	,793		
4-Dini İnançların Şans Ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum.	,573		
5-Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper Ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans Ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir.		,695	
6-Şans Ve Bahis Oyunlarının Düşük Gelirli Gruplar Üzerinde Daha Fazla Psikolojik Ve Sosyal Problemler Oluşturduğunu Düşünüyorum. Bu Yüzden Bu Tip Oyunların Düşük Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğine İnanıyorum.		,635	
7-Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum.		,597	
8-Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım.	,337	,590	
9-Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans Ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Halkın Yeterince Bilgilendirilmediğine İnanıyorum.			,830
10-Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans Ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum.			,787

3.3.3.1.1 Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analizi ile ortaya çıkan tutarlı sonuçlara, Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bu test, cinsiyet, medeni hal, bireysel ve hane halkı gelir düzeyi,

eğitim seviyesi, bölge kökeni değişkenleri ile kumar nevi hizmetler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin tutum grupları arasında anlamlı farklar göstermiştir. Bu test sonuçları ile ilgili veri, analiz ve değerlendirmeler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 109 : Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu	Evli	642	533,48
	Bekar	323	470,85
	Dul	53	454,61
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,003			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 109'a göre evliler, dul ve bekarlara nispeten Kumar Nevi Hizmetler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğini daha çok düşünmektedir. Aynı tablo, dulların bu tutuma ilişkin olarak, tüm kategoriler içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilediklerini ortaya koymaktadır.

Tablo 110: Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişki Tutum Grubu	Geliri 1000 TL'den az olanlar**(Düşük)**	179	394,31
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar**(Orta-altı)**	347	365,80
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar**(Orta-üstü)**	158	330,51
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(**Yüksek)**	43	346,36
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,043			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 110'a göre gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarınakıyasla Kumar Nevi Hizmetlerin üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir. Geliri 2001-4000TL

aralığında olan orta üstü gelir grupları ise tüm gelir grupları içerisinde bu tutum grubu ile ilgili olarak en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadır.

Tablo 111: Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Mevcut Eğitim Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	İlkokul	312	549,08
	Ortaokul	146	520,57
	Lise	339	425,29
	Üniversite	162	424,89
	Toplam	959	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 111'e göre, ilkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine göre Kumar Nevi Hizmetler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğine daha çok inanmaktadır. Diğer taraftan üniversite mezunları, tüm mezun kategorilerinde bu tutuma ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadır. Ayrıca Tablo 28, mezuniyet düzeyi ile Kumar Nevi Hizmetler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine yönelik gruplandırılmış tutumlar arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da göstermektedir.

Tablo 112: Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

ASLEN BÖLGE KÖKENİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	Marmara	184	444,02
	Karadeniz	363	542,50
	Ege	31	445,00
	Akdeniz	35	461,43
	İç Anadolu	119	471,45
	Doğu Anadolu	204	527,83
	Güney Doğu Anadolu	82	564,87
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 112'ye göre karadeniz bölgesi kökenliler, diğer bölge kökenlilere göre Kumar Nevi Hizmetler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğine daha çok inanmaktadır. Ege ve marmara bölgesi kökenli vatandaşlar ise tüm bölge

kökenli vatandaşlar içerisinde bu tutuma ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadır.

Tablo 113: Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANE HALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Bilişsel Tutum Grubu	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	286	478,22
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	584	540,92
	Tasarruf Yapabiliyorum	103	434,86
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	17	470,47
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	28	471,93
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_0: İlgili Tutum ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			

Tablo 113'e göre, geçinecek kadar kazanamıyorum diyenler, diğer gelir düzeyindekilere göre Kumar Nevi Hizmetler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltabileceğine daha çok inanmaktadır. Bu tutum grubu ile alakalı olarak hane halkı gelir seviyeleri içerisinde lüks tüketim mallarını alabiliyorum diyenler en zayıf tutumu ortaya koymaktadırlar.

3.3.3.1.2 Kumar Nevi Hizmetlere İlişkin Vergilemenin İktisadi Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analizi ile açığa çıkan ve bu başlık altında toplanan tutum grubuna Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda sadece medeni hal değişkeni ile Kumar Nevi Hizmetler üzerine salınan vergilerin iktisadi etkilerine ilişkin tutum grupları arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Bu test sonucu ile ilgili veri, analiz ve değerlendirme, aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 114: Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Kumar Nevi Hizmetler Üzerine Salınan Vergilerin İktisadi Etkilerine Yönelik Tutum Grubu	Evli	642	500,46
	Bekar	323	541,25
	Dul	53	425,52
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,012			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır			KABUL

Tablo 114'e göre bekarlar, dul ve evlilere göre Kumar Nevi Hizmetlerin üzerine salınan vergilerin iktisadi etkileri olabileceğine daha fazla inanmaktadır. Bu tutuma ilişkin olarak dullar, medeni hal kategorisi içersinde en zayıf tutumu sergilemektedir.

3.3.3.1.3 Kumar Nevi Hizmet Vergilerine Yönelik Bilgi Eksikliğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analizi ile açığa çıkan ve bu başlık altında toplanan tutum grubuna Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda sadece gelir değişkeni ile kumar nevi hizmet vergilerine yönelik bilgi eksikliğine ilişkin tutum arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Bu test sonucu ile ilgili veri, analiz ve değerlendirme, aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 115: Kumar Nevi Hizmet Vergilerine Yönelik Bilgi Eksikliğine İlişkin Tutum Grubu ile Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Kumar Nevi Hizmet Vergilerine Yönelik Bilgi Eksikliğine İlişkin Tutum Grubu	Geliri 1000 TL'den az olanlar**(Düşük)**	179	399,36
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar**(Orta-altı)**	347	355,77
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar**(Orta-üstü)**	158	343,41
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(**Yüksek)**	43	358,90
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,047			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 115'e göre gelir düzeyi 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer gelir gruplarına kıyasla kumar nevi hizmet vergilerine yönelik bilgi eksikliğinin

olduğuna daha fazla inanmaktadır. Geliri 2001-4000TL aralığında olan orta üstü gelir grupları ise tüm gelir grupları içerisinde bu tutum grubu ile ilgili olarak en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir.

3.3.4 Sağlık Sorunları ile Alakalı Konuların Vergilendirilmesine İlişkin Tutumlara Yönelik Faktör Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bu başlık altında öncelikle sağlık sorunları ile alakalı konuların vergilendirilmesine ilişkin tutum grubu için faktör analizi değerlendirmesi yapılacaktır. Sonrasında sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumlu tutumlar için yapılan faktör analizinin sonuçları test edilecektir. Bu başlık altında son olarak, sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesiyle alakalı olumsuz tutumlar için yapılan faktör analiz sonuçları test edilecektir.

3.3.4.1 Sağlıkla Sorunları ile Alakalı Konuların Vergilendirilmesine İlişkin Tutum Grubu İçin Faktör Analizi

Sağlık sorunları ile alakalı konuların vergilendirilmesine ilişkin tutum ifadeleri, 10 adettir. Bu tutum grubuna faktör analizi uygulandığında Tablo 116'da belirtilen neticeler ortaya çıkmaktadır. Faktör bileşenlerinin birinci grubunda altı tutum ifadesi (1-2-3-4-5-6) bir bütünlük oluşturmaktadır. Bu faktör bileşenlerinin ikinci grubunda ise dört tutum ifadesi (7-8-9-10) anlamlı bir bütünlük ortaya koymaktadır. Faktör analizi sonucunda bu 10 adet tutum ifadesinin iki farklı başlık altında toplandığı görülmüştür.

Faktör analizi sayesinde, birinci grupta yer alan altı tutum ifadesi, "sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumlu tutumlar" başlığı altında gruplanabilmektedir. Çünkü bu gruptaki altı tutum ifadesi, sağlık sorunları ile ilişkili konulara salınan vergilere karşı olumluluk içermektedir. Diğer grupta bulunan dört tutum ifadesi ise faktör analizi sayesinde "sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumsuz tutumlar" başılığı altında toplanmaktadır. Çünkü bu başlık altında yer alan tutum ifadeleri, sağlıkla ilişkili vergilere karşı olumsuzluk ortaya koymaktadır.

Tablo 116: Sağlık Sorunları ile ilişkili Konulara Yönelik Vergileme İçin Faktör Analizi

	BİLEŞENLER	
	BİRİNCİ GRUP	İKİNCİ GRUP
1-Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum.	,830	
2-İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum.	,823	
3-İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir.	,797	
4-Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum.	,792	
5-Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları Ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum.	,768	
6-Obeziteyi Tetikleyebilecek Her Türlü Ürünün Yüksek Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğini Düşünüyorum.	,755	
7-Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını Ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum.		,704
8-Sağlığı Tehdit Ettiği İddia Edilen Trans Yağların Kullanımının Azaltılması İçin Uygulanan Yüksek Vergilerin Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmeyeceğini Düşünüyorum.		,637
9-Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum.		,546
10-Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum.		,515

3.3.4.1.1 Sağlık sorunları ile İlişkili konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutumlara İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analiziyle ortaya çıkan anlamlı sonuçlar, Kruskal-Wallis H testine Tabi tutulmuştur. Bu test, medeni hale, eğitime, bölge kökene, mevcut yapılan işe ve davranışları etkilemeye yönelik ÖTV hakkında bilginin varlığa ait değişkenler ile sağlık sorunlarıyla ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumlu tutum grupları arasında anlamlı farklar açığa çıkartmıştır. Bu test sonuçları ile ilgili veri, analiz ve değerlendirmeler aşağıda tablolar halinde gösterilmektedir.

Tablo 117: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutumlar	Evli	642	533,71
	Bekar	323	466,35
	Dul	53	479,19
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,003			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 117'ye göre evliler, dul ve bekarlara nispeten sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumlu tutumları daha fazla desteklemektedir. Aynı tablo, bekarların bu tutuma ilişkin olarak, tüm kategoriler içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilediklerini ortaya koymaktadır.

Tablo 118: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutum Grubu ile Eğitim Seviyesi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutumlar	İlkokul	312	542,42
	Ortaokul	146	474,21
	Lise	339	448,15
	Üniversite	162	431,65
	Toplam	959	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 118'e göre, ilkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine göre sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumlu tutumları daha fazla desteklemektedir. Diğer taraftan üniversite mezunları, tüm mezun kategorilerinde bu tutuma ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilimi ortaya koymaktadır. Ayrıca Tablo 28, mezuniyet düzeyi ile sağlıkla ilişkili alanların vergilendirilmesine yönelik olumlu tutumlar arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da göstermektedir.

Tablo 119: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

ASLEN BÖLGE KÖKENİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sağlıkla İlişkili Alanların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutumlar	Marmara	184	494,14
	Karadeniz	363	512,83
	Ege	31	567,69
	Akdeniz	35	443,80
	İç Anadolu	119	451,45
	Doğu Anadolu	204	557,84
	Güney Doğu Anadolu	82	499,24
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,031			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 119'a göre, Karadeniz bölgesi kökenli vatandaşlar, diğer bölge kökenlilere göre sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumlu tutumları daha fazla desteklemektedir. Diğer taraftan akdeniz bölgesi kökenli vatandaşlar, tüm bölge kategorilerinde bu tutuma ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedirler.

Tablo 120: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutumlar	Öğrenci	71	384,22
	Ev Hanımı	199	518,71
	İşçi	260	467,35
	Esnaf	195	481,13
	Emekli	109	488,33
	Kariyer Meslek	80	457,28
	Serbest Meslek	39	485,62
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,033			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 120'a göre ev hanımları, diğer mevcut yapılan iş kategorilerindekilere kıyasla sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumlu tutumları daha fazla desteklemektedir. Diğer yandan öğrenciler, tüm iş kategorileri

içerisinde bu tutum grubuna ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim açığa çıkartmaktadırlar.

Tablo 121: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖTV HAKINDA BİLGİNİN VARLIĞI		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumlu Tutumlar	Bilgim Var	493	460,53
	Bilgim Yok	525	555,48
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 121'e göre davranışları etkilemeye yönelik ÖTV hakkında bilgisi olmayanlar, olanlara kıyasla sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumlu tutumları daha fazla desteklemektedir.

3.3.4.1.2 Sağlıkla Sorunları ile Alakalı Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumsuz Tutumlara İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analizi sayesinde açığa çıkan tutarlı neticeler, Kruskal-Wallis H testine Tabi tutulmuştur. Bu test, yerleşim yerine ve davranışları etkilemeye yönelik ÖTV hakkında bilginin varlığına ait değişkenler ile sağlık sorunlarıyla ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumsuz tutum grupları arasında anlamlı farklar açığa çıkartmıştır. Bu test sonuçları ile ilgili veri, analiz ve değerlendirmeler aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 122 : Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumsuz Tutum Grubu ile Yerleşim Yeri Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YERLEŞİM ŞEKLİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumsuz Tutumlar	Müstakil Ev Sahibi	101	452,90
	Apartman Dairesi Sahibi	439	497,76
	Müstakil Kiracı	42	472,69
	Apartman Dairesi Kiracı	395	542,62
	Ücretsiz Kiracı	41	493,23
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,034			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 122'ye göre, apartman dairesi kiracıları, diğer kiracılara ve ev sahiplerine nazaran sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumsuz tutumları daha fazla desteklemektedir. Bu tutum grubuna ilişkin olarak tüm kiracı ve ev sahipleri içerisinde müstakil ev sahibi olanlar, en zayıf tutumu sergilemektedirler.

Tablo 123: Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumsuz Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖTV HAKINDA BİLGİNİN VARLIĞI		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sağlık Sorunları ile İlişkili Konuların Vergilendirilmesine Yönelik Olumsuz Tutumlar	Bilgim Var	493	480,03
	Bilgim Yok	525	537,17
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,002			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 123'e göre davranışları etkilemeye yönelik ÖTV hakkında bilgisi olmayanlar, olanlara kıyasla sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesine yönelik olumsuz tutumları daha fazla desteklemektedir.

3.3.5 Olumsuz Çevresel Etkilerin Vergilendirilmesine Yönelik Faktör Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bu başlık altında ilk olarak olumsuz çevresel etkilere yönelik tutum grubu için faktör analizinin kapsamına değinilecektir. Ardından Olumsuz çevresel etkiler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin tutumlar için faktör analiz sonuçları test edilecektir. Sonrasında çevre vergilerine yönelik iyimser tutumlar için faktör analiz neticelerinin testi yapılacaktır. Son olarak çevre vergilerinin iktisadi etkilerine ilişkin tutumlar için faktör analiz sonuçları test edilerek değerlendirilecektir.

3.3.5.1 Olumsuz Çevresel Etkilere Yönelik Tutum Grubu İçin Faktör Analizi

Bu çalışmada, olumsuz çevresel etkilere ilişkin tutum ifadeleri sayısı 12 tanedir. Bu tutum grubu için faktör analizi yapıldığında Tablo 124'de gösterilen sonuçlar açığa çıkmaktadır. Tabloya göre faktör bileşenlerinin birinci grubunda altı adet tutum ifadesi (1-2-3-4-5-6) bir bütünlük ortaya koymaktadır. Aynı tablo, bu faktör bileşenlerinin ikinci (7-8-9) ve üçüncü (10-11-12) grubundaki üçer adet tutum ifadelerinin anlamlı bütünlük oluşturduğunu göstermektedir.

Faktör analizi aracılığıyla, birinci grupta yer alan altı tutum ifadesi, "olumsuz çevresel etkiler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin tutumlar" başlığı altında toplanmaktadır. Çünkü bu gruptaki altı tutum ifadesi, sosyal maliyetlerle doğrudan ilişkilidir. Diğer grupta bulunan üç tutum ifadesi ise faktör analizi sayesinde "çevre vergilerine yönelik iyimser tutumlar" başılığı altında gruplanmaktadır. Çünkü bu başlık altında yer alan tutum ifadeleri, çevre vergilerine karşı iyimserlik ortaya koymaktadır. Son grupta yer alan üç tutum ifadesi ise "çevre vergilerinin iktisadi etkilerine yönelik tutumlar" başlığı altında toplanmaktadır. Çünkü bu başlık altında yer alan tutum ifadeleri, doğrudan veya dolaylı olarak vergilerin iktisadi etkileriyle ilişkili bir görünüm ortaya koymaktadır.

Tablo 124: Olumsuz Çevresel Etkilere İlişkin Vergileme İçin Faktör Analizi

	BİLEŞENLER		
	BİRİNCİ GRUP	İKİNCİ GRUP	ÜÇÜNCÜ GRUP
1-Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum.	,752		
2-Hava Ve Su Kirliliğine Sebep Olanların Yüksek Oranlarda Vergilendirilmesinden Yanayım.	,748		,283
3-Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum.	,714		
4-Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum.	,689	,297	
5-Havayı Kirleten Uçak Firmalarının Havaya Saldıkları Kirliliğe Göre Vergilendirilmeleri Gerektiğine İnanıyorum.	,683		,342
6-İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum.	,650	,311	
7-Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım.		,806	
8-Çevre İle Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum.		,730	
9-Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir.		,597	,443
10-Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu İle Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum.			,804
11-Çevre Vergileri Hakkında Halkın Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması, Çevresel Vergilere Yönelik Bilinci Azaltabilir.	,389		,614
12-Çevre Kirlenmesine İlişkin Yüksek Vergiler Ödeyen Firmaların Bir Süre Sonra Yatırımlarını Azaltacağını Düşünüyorum.		,265	,562

3.3.5.1.1 Olumsuz Çevresel Etkiler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutumlar ile Alakalı Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analiziyle açığa çıkan anlamlı sonuçlara Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bu test, gelir ve mevcut yapılan iş değişkenleri ile olumsuz çevresel etkiler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin tutum grupları arasında anlamlı farklar açığa çıkartmıştır. Bu test sonuçları ile ilgili veri, analiz ve değerlendirmeler, aşağıda tablolar halinde gösterilmektedir.

Tablo 125 : Olumsuz Çevresel Etkiler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Olumsuz Çevresel Etkiler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutumlar	Öğrenci	71	465,70
	Ev Hanımı	199	515,50
	İşçi	260	478,47
	Esnaf	195	446,59
	Emekli	109	516,60
	Kariyer Meslek	80	447,29
	Serbest Meslek	39	393,65
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,039			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 125'e göre ev hanımları ve emekliler, diğer mevcut yapılan iş kategorilerindekilere kıyasla olumsuz çevresel etkiler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin tutumu daha fazla desteklemektedir. Diğer yandan serbest meslek sahipleri, tüm iş kategorileri içerisinde bu tutuma ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim açığa çıkartmaktadırlar.

Tablo 126: Olumsuz Çevresel Etkiler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Olumsuz Çevresel Etkiler Üzerine Salınan Vergilerin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerine İlişkin Tutum	Geliri 1000 TL'den az olanlar**(Düşük)**	179	398,93
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar**(Orta-altı)**	347	357,35
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar**(Orta-üstü)**	158	352,83
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(**Yüksek)**	43	313,34
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,040			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 126'ya göre geliri 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer tüm gelir gruplarına nazaran olumsuz çevresel etkiler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine ilişkin tutumu daha fazla desteklemektedir. Geliri

düzeyi 4001TL üzerinde olan yüksek gelir grubu ise bu tutuma ilişkin olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadır. Ayrıca Tablo 134, bu tutum ile gelir değişkeni arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır.

3.3.5.1.2 Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutumlara İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analiziyle ortaya çıkan tutarlı sonuçlara Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bu test, davranışları etkilemeye yönelik ÖTV hakkında bilginin varlığına, medeni hale, kişisel gelir düzeyine, hane halkı gelir seviyesine, mevcut yapılan işe, eğitime, yerleşim şekline ait değişkenler ile çevre vergilerine yönelik iyimser tutumlar arasında anlamlı farklar açığa çıkartmıştır. Bu test neticelerine ilişkin veri, analiz ve değerlendirmeler, aşağıda tablolar halinde gösterilmektedir.

Tablo 127: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖTV HAKINDA BİLGİNİN VARLIĞI		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum	Bilgim Var	493	447,39
	Bilgim Yok	525	567,83
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkında Bilginin Varlığı Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 127'ye göre davranışları etkilemeye yönelik ÖTV hakkında bilgisi olmayanlar, olanlara kıyasla çevre vergilerine yönelik iyimser tutumları daha fazla desteklemektedirler.

Tablo 128: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum	Evli	642	526,27
	Bekar	323	477,67
	Dul	53	500,29
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,049			
H_0: İlgili Tutum Grubu İle Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu İle Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır			KABUL

Tablo 128'e göre evliler, dul ve bekarlara nispeten çevre vergilerine yönelik iyimser tutumları daha fazla desteklemektedir. Aynı tablo, bekarların bu tutuma ilişkin olarak, tüm kategoriler içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi sergilediklerini ortaya koymaktadır.

Tablo 129: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum	Geliri 1000 TL'den az olanlar**(Düşük)**	179	401,72
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar**(Orta-altı)**	347	342,94
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar**(Orta-üstü)**	158	375,34
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(**Yüksek)**	43	335,30
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,013			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 129'a göre geliri 1000TL'den az olan düşük gelir grubu, diğer tüm gelir gruplarına nazaran çevre vergilerine yönelik iyimser tutumları daha fazla desteklemektedir. Geliri düzeyi 4001TL üzerinde olan yüksek gelir grubu ise bu tutuma ilişkin olarak tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilim ortaya koymaktadır.

Tablo 130: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANE HALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	286	492,78
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	584	532,28
	Tasarruf Yapabiliyorum	103	481,00
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	17	376,06
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	28	390,88
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,008			
H_0: İlgili Tutum ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 130'a göre, geçinecek kadar kazanıyorum diyen hane halkı, farklı gelir düzeyindeki diğer hane halkına göre çevre vergilerine yönelik iyimser tutumları daha fazla desteklemektedir. Bu tutum grubu ile alakalı olarak hane halkı gelir seviyeleri içerisinde lüks tüketim mallarını alabiliyorum diyenler en zayıf tutumu sergilemektedirler.

Tablo 131: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum	Öğrenci	71	374,71
	Ev Hanımı	199	530,04
	İşçi	260	492,33
	Esnaf	195	466,93
	Emekli	109	466,98
	Kariyer Meslek	80	408,89
	Serbest Meslek	39	508,46
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 131'e göre ev hanımları, diğer mevcut yapılan iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla çevre vergilerine yönelik iyimser tutumları daha fazla desteklemektedir. Diğer yandan öğrenciler, tüm iş kategorileri içerisinde bu tutuma ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilim açığa çıkartmaktadırlar.

Tablo 132: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Eğitim Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum	İlkokul	312	526,15
	Ortaokul	146	509,40
	Lise	339	460,53
	Üniversite	162	405,35
	Toplam	959	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 132'ye göre, ilkokul mezunları, diğer mezun kategorilerine kıyasla çevre vergilerine yönelik iyimser tutumları daha fazla desteklemektedir. Diğer taraftan üniversite mezunları, tüm mezun kategorilerinde bu tutuma ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedir. Ayrıca Tablo 132, mezuniyet düzeyi ile olumsuz

çecresel etkilerin vergilendirilmesine yönelik olumlu tutumlar arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır.

Tablo 133: Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum Grubu ile Yerleşim Yeri Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YERLEŞİM ŞEKLİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Vergilerine Yönelik İyimser Tutum	Müstakil Ev Sahibi	101	415,78
	Apartman Dairesi Sahibi	439	511,37
	Müstakil Kiracı	42	372,10
	Apartman Dairesi Kiracı	395	537,10
	Ücretsiz Kiracı	41	595,23
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 133'e göre, ücretsiz kiracılar, diğer kiracılara ve ev sahiplerine nazaran çevre vergilerine yönelik iyimser tutumları daha fazla desteklemektedir. Bu tutum grubuna ilişkin olarak tüm kiracı ve ev sahipleri içerisinde müstakil kiracılar, en zayıf tutumu sergilemektedirler.

3.3.5.1.3 Çevre Vergilerinin İktisadi Etkilerine Yönelik Tutumlara İlişkin Faktör Analiz Sonuçlarının Test Edilmesi

Faktör analiziyle ortaya çıkan sonuçlara Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bu test, mevcut yapılan iş ile çevre vergilerinin iktisadi etkilerine yönelik tutum arasında anlamlı fark olduğunu açığa çıkartmıştır. Bu test neticelerine ilişkin veri, analiz ve değerlendirme, aşağıda tablo ile gösterilmektedir.

Tablo 134: Çevre Vergilerinin İktisadi Etkilerine Yönelik Tutumlar ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Vergilerinin İktisadi Etkilerine Yönelik Tutum Grubu	Öğrenci	71	520,88
	Ev Hanımı	199	455,13
	İşçi	260	459,99
	Esnaf	195	513,90
	Emekli	109	519,44
	Kariyer Meslek	80	438,93
	Serbest Meslek	39	397,10
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,017			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Mevcut İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 134'e göre öğrenci ve emekliler, diğer mevcut yapılan iş kategorilerinde bulunanlara kıyasla çevre vergilerinin iktisadi etkilerine yönelik tutumları daha fazla desteklemektedirler. Diğer yandan serbest meslek mensupları, tüm iş kategorileri içerisinde bu tutuma ilişkin olarak en zayıf tutumsal eğilimi sergilemektedirler.

SONUÇ

Davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerinin bireylerin tutum ve davranışları üzerinde ne yönde bir etki açığa çıkardığının analizi, bu doktora çalışmasının amacını oluşturmaktadır. Bu kapsamda öncelikli olarak ampirik çalışmaya temel oluşturabilecek literatür üzerinde durulmuştur. Literatür ayrıntılı bir biçimde ele alındıktan sonra saha çalışması ile ilgili detaylara geçilmiştir. Saha çalışması kısmında öncelikle, ampirik analizin çerçevesi çizilmiş ve daha sonra çalışmanın analizlerine ve bu analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir. Bu sonuç bölümünde ise yapılan saha çalışmasının analiz neticelerine yönelik değerlendirmeler yapılarak yorum ve önerilerde bulunulacaktır.

Saha çalışmasına ilişkin analiz sonuçlarına göz atıldığında, demografik nitelikteki bağımsız değişkenlerin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerine ilişkin tutum ve davranışlar üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı ve tutarlı neticeler ortaya koyduğu görülmektedir. Özellikle eğitim, gelir, mevcut yapılan iş, cinsiyet, medeni hal ve yaş değişkenlerinin tütünlü ürünler, sağlıksız ürün ve katkı maddeleri, alkollü içecekler, olumsuz çevresel etkiler, şans ve bahis oyunları kapsamında ortaya koyduğu sonuçlar, dikkate değerdir. Bu çalışma ile alakalı analiz neticeleri, sosyal psikoloji literatürü çerçevesinden de beklenilen sonuçları açığa çıkartmaktadır. Özellikle toplumsal maliyetler kapsamında ele alınan tutum sonuçlarının birbirleriyle olan tutarlılığı ve tutum-davranış ilişkisinde açığa çıkan anlamlı neticeler, bu durumun ispatı niteliğindedir.

Tüm bu bilgiler ışığında, öncelikle cinsiyet değişkeninin alkollü içeceklere, tütün ürünlerine, şans ve bahis oyunlarına, sağlıkla sorunları ile ilişkili konulara ve olumsuz çevresel etkilere yönelik olarak gösterdiği analiz neticelerine değinilecektir. Bu bağlamda karşılaştırmalar yapılacak ve cinsiyet değişkeni temelinde ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilecektir. Aynı süreç sırasıyla; medeni hal, gelir, yaş ve eğitim değişkeni için de izlenecektir. Sonrasında öncelikle cinsiyet değişkenin tütünlü ürün vergileri, alkollü içecek vergileri, kumar içerikli vergiler, sağlıksız madde ve ürün vergileri, olumsuz çevre vergileri ile alakalı olarak ortaya koyduğu analiz sonuçları,

topluca yorumlanacak ve önerilerde bulunulacaktır. Aynı işleyiş sırasıyla medeni hal, gelir, mevcut yapılan iş, yaş ve eğitim değişkeni için de söz konusu olacaktır.

Erkekler ile kıyaslandığında alkollü içecek tüketen kadınların, içki tüketimi üzerine salınan vergilere karşı daha duyarlı oldukları görülmektedir. Bu durum, alkollü içecek kullanan erkeklere nazaran alkollü içki tüketen kadınların, alkollü içecek vergilerinin iş motivasyonlarını ve ruh hallerini daha fazla olumsuz etkilediğini ifade etmeleri ile ilişkilendirilebilir. Bu sonuç, erkeklere kıyasla alkollü içecek vergilerine karşı daha tepkili olan kadınların daha fazla kaçak içki tüketimine yönelebileceği neticesi ile de desteklenebilir. Erkeklere nispeten kadınlar, alkollü içecek tüketimi üzerine salınan yüksek vergilerin hastalık risklerini azaltacağına daha fazla inanmaktadırlar. Bu netice, içki tüketimi konusunda erkeklere nispeten sağlık kaygılarını daha fazla ön plana çıkaran kadın davranışı ile tutarlılık ortaya koymaktadır.

Cinsiyet değişkeni bağlamında alkollü içecek vergilemesine ilişkin yapılan bu değerlendirme, tütünlü ürünler üzerine salınan vergilerde daha farklı bir sonuç ortaya koymaktadır. Erkeklere kıyasla kadınlar tütünlü ürünlere ilişkin vergilemenin sosyal maliyetleri azaltıcı gücüne daha fazla inanmakta ve bu kapsamdaki vergilemeyi daha çok desteklemektedir. Kadınlara nazaran erkeklerin tütün ürünleri ile alakalı vergilemenin sosyal maliyetleri azaltıcı etkisini daha az desteklemesi tütün ürünlerine yönelik vergilemenin iş motivasyonunu düşürücü etkisini gösteren tutum analiz sonucu ile tutarlılık ortaya koymaktadır. Bu tutuma ilişkin analiz sonucuna göre sigara kullanan erkekler, kadınlara kıyasla tütünlü ürünlere ilişkin vergilerin iş motivasyonlarını azaltacağına daha çok inanmaktadırlar. Ayrıca kadınlara nazaran erkeklerin tütün ürünleri üzerindeki yüksek vergileri, bu ürünlere ilişkin kaçak tüketim artışı ile daha fazla ilişkilendirmesi de tütün ürünlerine yönelik vergilemenin sosyal maliyeti azaltıcı tutum sonuçları ile tutarlılık sergilemektedir.

Cinsiyet değişkeni bağlamında kumar içerikli vergilemenin değerlendirilmesi, tütünlü ürün ve alkollü içecek vergilemesine ilişkin analiz sonuçlarından daha farklı bir durum ortaya koymaktadır.

Erkeklere nazaran kadınlar, şans ve bahis oyunlarının insan sağlığına zarar verdiğini düşünerek daha yüksek bir vergilemeden yana bir tutum ortaya koymaktadırlar. Erkeklerin bu tutuma ilişkin olarak daha zayıf bir eğilim sergilemesi, piyangolar üzerindeki vergilerin arttırılmasına yönelik tutumsal sonuçlar ile kısmen tutarlılık ortaya koymaktadır. Çünkü kadınlara nispeten erkekler, piyango bileti üzerine salınan vergilere karşı daha duyarlı ve daha olumsuz bir görüş sergilemektedirler. Sağlığı tehdit eden ürünler üzerine salınan vergilerin davranışlar üzerindeki etkilerinin cinsiyet değişkeni temelinde ele alınması da bir takım tutarlı sonuçları açığa çıkartmaktadır. Erkeklere nispeten kadınlar ileride sağlık sorunları ile karşılaşmamak adına sağlığı tehdit eden bazı ürün ve maddelerin tüketimini azalttığını daha çok belirtmektedirler. Kadınlara kıyasla erkeklerin bu nitelikteki ürün ve maddeleri daha çok tüketmesi, sağlık sorunlarına yönelik davranış sonuçları ile tutarlılık ortaya koymaktadır. Olumsuz çevresel etkilere yönelik vergilemeye ilişkin sonuçlar da cinsiyet değişkeni bağlamında tutarlı sonuçlar açığa çıkartmaktadır. Kadınlara kıyasla erkekler benzine uygulanan yüksek vergiler karşısında tüketimlerini daha fazla kısmaktadırlar. Bu sonuç, kadınlara nazaran erkeklerin daha fazla ikame arayışı içerisine girmeleri ile de desteklenmektedir.

Tüm bu sonuçlar göstermektedir ki davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri, salındıkları alanlara göre cinsiyet değişkeni bağlamında farklılıklar ortaya koymaktadır.

Medeni hal bağımsız değişkenine ait verilerin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri kapsamında ortaya çıkartmış olduğu analiz sonuçları da şu şekildedir;

Dul ve bekarlara nazaran evliler, alkollü içecek vergilerinin içki tüketimine ilişkin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerini daha çok desteklemektedirler. Bu nitelikteki tutumlara yönelik olarak tüm medeni hal grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi bekarlar ortaya koymaktadır. Benzer etki, tütünlü ürünler üzerine salınan vergilerin analiz sonuçlarında da açığa çıkmaktadır. Alkollü içeceklere ilişkin vergileme konusunda evli ve dullara nispeten bekarların böyle bir eğilim ortaya koymasını, onların alkollü içecekler üzerine salınan vergilere karşı göstermiş

oldukları davranışsal tepkiler ile açıklamak mümkündür. Çünkü evli ve dullara kıyasla bekarlar, alkollü içecek vergilerini iş motivasyonlarının ve ruhsal durumlarının olumsuz etkileyicisi olarak daha çok ima etmektedirler. Bununla beraber, dul ve bekarlara nazaran evlilerin çocuklarının kendilerinden uzaklaşmalarını istemedikleri için içki ve tütünlü ürün tüketimlerini daha çok azalttıklarını ifade etmeleri, onların niçin alkollü içecek ve tütünlü ürün vergilerinin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerini daha çok desteklediklerini de göstermektedir.

Şans ve bahis oyunlarına ilişkin vergilemenin medeni hal değişkeni kapsamında ele alınması da birbirleriyle tutarlı bir takım sonuçları ortaya koymaktadır. Dul ve bekarlara kıyasla evliler, şans ve bahis oyunlarına salınan vergilerin bu oyunlar sebebiyle meydana gelebilecek toplumsal maliyetleri düşürebileceğine daha fazla inanmaktadırlar. Şans ve bahis oyunları ile alakalı medeni hal değişkeni esas alınarak ortaya konulan bu neticeler, tütünlü ürün ve alkollü içecekler ile ilgili sonuçlarla da örtüşmektedir. Ayrıca dul ve bekarlara nazaran evliler, dini inançların şans ve bahis oyunları oynama isteğini azaltabileceğini daha çok düşünmektedirler. Bu analiz neticesi de, hemen bir önceki sonucu kısmen destekler niteliktedir.

Sağlık sorunları ile ilişkili konuların vergilendirilmesinin medeni hal değişkeni bağlamındaki sonuçları da bu değişken temelinde ortaya konulan diğer neticeler ile tutarlılık göstermektedir. Dul ve bekarlara kıyasla evliler, sağlık sorunları ile ilişkili ürün ve maddeler üzerine salınan vergilerin bu ürün ve maddeler nedeniyle ortaya çıkabilecek sosyal maliyetleri azaltabileceğini daha fazla düşünmektedir. Bu yöndeki tutumlara ilişkin olarak tüm medeni hal grupları içerisinde en zayıf tutumsal eğilimi bekarlar sergilemektedir. Bu noktada, bekarların ortaya koymuş olduğu bu tutumsal eğilimi destekleyen analiz sonuçlarından da bahsetmek yerinde olacaktır. Evli ve dullara kıyasla bekarlar, obezite vergilerinin insanların özgürlüklerini kısıtlayacağına daha fazla inanmakta ve sağlığa zararlı olduğu iddia edilen ürünleri düzenli olarak tükettiğini daha çok ifade etmektedirler. Dolayısıyla bu sonuçlar, bekarların neden sağlıkla ilişkili ürün ve maddeler üzerine vergi konulmasını desteklemediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Olumsuz çevresel etkilere ilişkin vergilemeye yönelik analiz sonuçları da birbirinden farklı neticeler göstermektedir. Özellikle bekar ve evlilere kıyasla dulların çevre ile alakalı vergilerin çevreyi kirletenlerden toplanması gerektiğini daha fazla düşünmesi ve toplumda çevre bilincinin artmasının devletin çevresel nitelikteki vergi gelirlerini arttırabileceğine daha fazla inanması dikkat çekicidir. Bekar ve dullara kıyasla evlilerin, uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yana daha güçlü bir tutum ortaya koyması ise bu kapsamda daha önce belirtilen sonuçlarla tutarlılık göstermektedir. Bekar ve dullara kıyasla evlilerin, tütünlü ürünlerin, alkollü içeceklerin, şans ve bahis oyunlarının, sağlığa olumsuz etkileri olduğu iddia edilen ürün ve maddelerin oluşturabileceği toplumsal maliyetlerin azaltılmasına yönelik vergilemeyi daha fazla desteklemeleri, çevre ile alakalı bu sonuçların açığa çıkmasını haklı çıkartmaktadır. Ayrıca evli ve dullara nispetle bekarlar, benzine uygulanan yüksek vergiler karşısında araçlarına LPG taktırdıklarını daha fazla ifade etmekte ve çevre kirlenmesinin önüne geçilmesine yönelik protesto eylemlerine katıldıklarını daha çok belirtmektedirler. Bu sonuç, evli ve dullara nazaran bekarların risk alma konusunda daha istekli olduklarını ortaya koymaktadır.

Medeni hal değişkeni göz önünde bulundurularak yapılan tüm bu değerlendirmeler, özellikle evlilerin davranışları etkilemeye yönelik çoğu özel tüketim vergilerini destekleyici bir eğilim içerisinde olduklarını göstermektedir. Bekarlar ise bu nitelikteki vergiler karşısında daha bireysel bir yaklaşım sergilemektedirler.

Gelir seviyesi bağımsız değişkenine ait verilerin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri bağlamında açığa çıkartmış olduğu analiz neticeleri de şu şekildedir;

Diğer gelir gruplarına nazaran gelir düzeyi 1000TL'den az düşük gelir grubu, alkollü içecek vergilerinin sosyal maliyetleri azaltıcı etkisini daha çok desteklemektedir. Tüm gelir grupları içerisinde alkollü içecek vergilerinin sosyal maliyetleri düşürebileceğine en az gelir düzeyi 4000TL'nin üzerinde olan yüksek gelir grupları inanmaktadır. Aynı zamanda bu kapsamdaki diğer sonuçlar, alkol

vergilemesinin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine yönelik tutumlar ile gelir düzeyi arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, alkollü içecek vergilemesinin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerine yönelik bu neticeler, gelir düzeyi ile alakalı davranış sonuçları ile de tutarlılık sergilemektedir Tütünlü ürün vergilemesinin sosyal maliyetleri azaltıcı etkisine ilişkin neticeleri de, aynı kapsamda ele alınmış olan alkollü içeceklere ilişkin vergilemenin ortaya koyduğu sonuçlar ile tutarlılık oluşturmaktadır.

Diğer gelir gruplarına nazaran gelir düzeyi 1000TL'den az düşük gelir grupları, tütünlü ürün tüketiminin oluşturduğu toplumsal maliyetlerin vergileme yoluyla içselleştirilmesini daha çok desteklemektedirler. Ancak düşük gelir düzeyine sahip bireylerin bu kapsamda ortaya koymuş olduğu davranış sonuçları tutarsızlık göstermektedir. Şöyle ki; diğer gelir gruplarına kıyasla geliri 1000TL'den az düşük gelir grupları, sigara fiyatları vergiler sebebiyle %100 artsa bile sigara kullanımından vazgeçmeyecekleri yönünde daha güçlü davranışsal tutum sergilemektedirler. Diğer gelir gruplarına kıyasla gelir düzeyi 1000TL'den az düşük gelir gruplarına ilişkin alkollü içecek ve tütünlü ürün vergilemesinin sosyal maliyetleri azaltıcı etkisine yönelik tutum analiz sonuçları ile şanş ve bahis oyunları vergilemesinin aynı kapsamdaki neticeleri tutarlılık ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu sonuçlar, sağlıksız ürünlere ilişkin vergilemenin aynı bağlamdaki neticeleri ile de tutarlılık sergilemektedir. Bu bağlamda olumsuz çevresel etkilere ilişkin vergilemeye yönelik tutum analiz sonuçlarının da, benzer neticeler ortaya koyduğu görülmektedir.

Diğer gelir kategorisinde bulunanlara nazaran düşük gelir grupları, çevre ile alakalı vergilerin toplumsal maliyetleri azaltacağını daha fazla desteklemektedirler. Bu bağlamda tüm gelir grupları içerisinde en zayıf tutumusal eğilimi ise yüksek gelir düzeyine sahip olanlar sergilemektedirler. Bu kapsamdaki sonuçlar, araç kullanımı ile ilgili yüksek benzin vergilerinin davranış neticeleri ile de örtüşmektedir. Gelir düzeyi ile alakalı tüm bu sonuçlar bir arada değerlendirildiğinde gelir seviyesi düşük olan bireylerin yüksek gelir sahibi kişilere nazaran davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerini daha fazla desteklediği söylenilebilir. Özellikle alkollü

içecek ve olumsuz çevresel etkiler üzerine salınan vergilerin gelir düzeyindeki azalışa bağlı olarak desteklenmesi dikkat çekicidir.

İş kategorileri değişkenine ait verilerin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri kapsamında ortaya çıkartmış olduğu analiz neticeleri de şu şekildedir;

Tüm iş kategorileri içerisinde, alkollü içecek vergilemesinin sosyal maliyeti azaltıcı etkilerini kabul eden ve bu nitelikteki vergileri en fazla destekleyen ev hanımlarıdır. Buna karşın öğrenciler, diğer iş gruplarında yer alanlara nazaran bu kapsamdaki tutumları daha az benimsemektedirler. Tütünlü ürün vergilemesine ilişkin analiz sonuçları da, benzer neticeleri ortaya koymaktadır. Tüm iş kategorileri kapsamında tütünlü ürünlerin vergilemesine ilişkin ortaya çıkan diğer sonuçlar da dikkat çekicidir. Bu sonuçlara göre diğer iş kategorisi içerisinde yer alanlara kıyasla serbest meslek mensupları alkollü içecek vergilerinin oluşturabileceği ikame etkilerini en az savunmaktadırlar. Buna karşın, tüm mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde bu yöndeki tutumları en fazla öğrenciler desteklemektedirler. Bu bağlamdaki tutumsal neticeler, davranış sonuçları ile de tutarlılık ortaya koymaktadır. Şöyle ki; diğer iş kategorisinde bulunanlara nazaran serbest meslek sahibi olanlar sağlık sorunlarına rağmen günde bir paketten fazla sigara içtiklerini daha çok ifade ederlerken, bu davranışı en az öğrenciler sergilemektedirler.

Mevcutta yapılan iş değişkeni temelinde analizlerin yapıldığı ve tutarlı sonuçların ortaya koyulduğu bir başka alan ise, kumar içerikli vergiler ile ilgilidir. Bu kapsamda yapılan analiz sonuçlarına göre, diğer iş kategorilerinde yer alanlara kıyasla ev hanımları, şans ve bahis oyunları üzerine salınan vergilerin toplumsal maliyetleri azaltacağına daha fazla inanmaktadırlar. Tüm mevcut iş kategorileri içerisinde bu nitelikteki tutumları öğrenciler en az desteklemektedirler. Tutumlara dönük bu analiz neticeleri, sağlıksız olduğu iddia edilen ürün ve katkı maddeleri üzerine salınan vergilere ilişkin sonuçlar ile de paralellik göstermektedir. Sağlıkla sorunları ile ilişkili vergileme kapsamında ortaya çıkan bu sonuçlar, davranış neticeleriyle de tutarlılık sergilemektedir.

Mevcut yapılan iş değişkeni kapsamında olumsuz çevresel etkiler üzerine salınan vergilere ilişkin tutum analizi, bu bağlamda ele alınan diğer neticelerle tutarlılık göstermektedir. Şöyle ki; diğer iş gruplarında bulunanlara kıyasla ev hanımları, olumsuz olarak nitelendirilen olumsuz çevresel etkiler üzerine salınan vergilere karşı daha destekleyici bir tutum ortaya koymaktadırlar. Tüm mevcut iş grupları içerisinde öğrenciler bu nitelikteki vergilere karşı daha zayıf bir tutumsal eğilim sergilemektedirler. Ancak bu tutumlara yönelik davranış sonuçları, tutum-davranış ilişkisi çerçevesinde tutarsızlıklar göstermektedir.

Mevcut yapılan iş bağlamında ortaya konulan tüm bu analiz neticeleri genel olarak, ev hanımlarının diğer iş kategorisinde bulunanlara göre davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerini daha çok desteklediğini göstermektedir. Ayrıca ortaya çıkan sonuçlar, tüm iş grupları içerisinde bu nitelikteki vergileri en az öğrencilerin savunduğunu da açığa çıkartmaktadır.

Yaş bağımsız değişkenine ait verilerin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri bağlamında ortaya koymuş olduğu analiz sonuçları da şu şekildedir;

Alkollü içki tüketimine yönelik vergilemenin sosyal maliyeti azaltıcı etkisi, yaş değişkeni ile alakalı olarak tutarlı davranış sonuçları ortaya koymaktadır. Aynı zamanda tütünlü ürün tüketimi ile alakalı vergilemenin toplumsal maliyeti azaltıcı ve olumsuz iktisadi etki göstermesi de, yaş değişkeni kapsamında anlamlı tutum ve davranış neticeleri açığa çıkartmaktadır. Bu sonuçlar, bireylerin alkollü içecek ve tütünlü ürün vergilemesi karşısında yaşlarının gerektirdiği tutum ve davranışları ortaya koyduğunu göstermektedir.

Sağlık açısından sorun oluşturabileceği iddia edilen ürün ve maddelere uygulanan vergilerin bireysel ve toplumsal maliyetleri azaltıcı etkisi, yaş değişkeni perspektifinden tutarlı tutum ve davranış neticeleri açığa çıkartmaktadır. Bu kapsamdaki analiz neticeleri, olumsuz sağlık sonuçları meydana getirebilecek ürün ve maddelerin vergilemesine ilişkin olarak bireylerin yaşları ile uyumlu tutum ve davranış sergilediğini göstermektedir. Yaş değişkeni bağlamında olumsuz çevresel etkilere ilişkin vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkileri de anlamlı tutum ve

davranış sonuçları ortaya koymaktadır. Bu neticeler, bireylerin olumsuz çevresel etkilerin vergilemesi karşısında yaşlarının gerektirdiği tutum ve davranışları sergilediğini açığa çıkartmaktadır.

Bağımsız yaş değişkeni çerçevesinde ele alınan tüm bu sonuçlar, bireylerin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri karşısında yaşlarının gerektirdiği veya beklenilen tutum ve davranışları sergilediğini ortaya koymaktadır. Yani tüm bu analiz neticeleri, yaş ilerledikçe risk alma isteğinin azaldığını, sosyal maliyet oluşturan unsurların etkisiz hale getirilmek istendiğini açıkça göstermektedir.

Eğitim bağımsız değişkenine ait verilerin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri kapsamında ortaya çıkartmış olduğu analiz sonuçları da şu şekildedir;

Alkollü içecekler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkisine yönelik analiz sonuçlarının eğitim bağımsız değişkeni kapsamında değerlendirilmesi, bir takım tutarlı tutum neticeleri açığa çıkartmaktadır. Bu sonuçlar göre, diğer mezun kategorilerine nispeten ilkokul mezunları, alkollü içecek vergilerinin toplumsal maliyetleri azaltabileceğini daha fazla desteklemektedirler. Aynı zamanda tüm eğitim kategorileri içerisinde, alkollü içecek vergilerinin toplumsal maliyetleri azaltabileceğine en az üniversite mezunları inanmaktadırlar. Öte yandan bu kapsamdaki sonuçlar, eğitim düzeyi ile alkollü içecek vergilerinin sosyal maliyetleri azaltıcı etkisi arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır.

Tütünlü ürünler üzerine salınan vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkisine ilişkin analiz neticeleri de, eğitim değişkeni bağlamında, tutarlı tutum sonuçları ortaya koymaktadır. Bu neticeler, diğer mezun kategorilerine kıyasla ilkokul mezunlarının tütünlü ürünler ile alakalı vergilemeyi daha çok desteklediğini açığa çıkartmaktadır. Tüm mezun grupları içerisinde tütünlü ürün vergilerinin sosyal maliyetleri azaltabileceğini ise üniversite mezunları en az düşünmektedir. Diğer taraftan bu kapsamdaki neticeler, eğitim seviyesi ile tütünlü ürün vergilerinin sosyal maliyetleri azaltıcı etkisinin desteklenme düzeyi arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da göstermektedir.

Eğitim değişkeni bağlamında alkollü içecek ve tütünlü ürünlerle alakalı tutumsal sonuçlar, şans ve bahis oyunlarına ilişkin vergilemenin sosyal maliyetleri azaltıcı tutum neticeleri ile de paralellik göstermektedir. Aynı analiz sonuçları, tüm mezun kategorileri içerisinde üniversite mezunlarının bu nitelikteki tutumları en az desteklediğini de açığa çıkartmaktadır. Öte yandan ilgili tutum için bu analiz neticeleri, eğitim seviyesi ile şans ve bahis oyunları vergilerinin sosyal maliyetleri azaltıcı etkisine katılma seviyesi arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır.

Sağlıksız olarak nitelendirilen ürün ve maddeler üzerine vergi salımına ilişkin tutum neticeleri, bağımsız eğitim değişkeni kapsamında ele alınan diğer sonuçlar ile tutarlılık ortaya koymaktadır. Diğer mezun gruplarında yer alanlara kıyasla ilkokul mezunlarının sağlığı tehdit ettiği iddia edilen ürünlerin vergilendirilmesini daha fazla desteklemesine yönelik tutumu, eğitim değişkeni bağlamında değerlendirilen diğer tutum neticeleri ile çok büyük ölçüde benzerlikler göstermektedir. Sağlıkla sorunları ile ilişkili alanların vergilendirilmesine ilişkin bu tutum sonuçları, bu kapsamda ele alınan davranış neticeleri ile de örtüşmektedir.

Eğitim değişkeni bağlamında bir takım olumsuz çevresel etkiler için salınan vergilerle alakalı tutum analizi, bu kapsamda değerlendirilen diğer sonuçlarla tutarlılık ortaya koymaktadır. Şöyle ki; diğer mezun kategorisinde bulunanlara kıyasla ilkokul mezunları, olumsuz olarak değerlendirilen olumsuz çevresel etkilere ilişkin vergilere karşı daha destekleyici bir tutum sergilemektedirler. Tüm mezun kategorileri içerisinde üniversite mezunları bu nitelikteki vergilere karşı daha zayıf bir tutumsal eğilim açığa çıkartmaktadırlar. Ancak bu tutumlarla alakalı davranış neticeleri, tutum-davranış ilişkisi bağlamında tutarsızlıklar göstermektedir.

Eğitim değişkeni kapsamında ortaya konulan tüm bu analiz sonuçları genel olarak, diğer mezun kategorilerinde yer alanlara nazaran ilkokul mezunlarının davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerini daha çok benimsediğini açığa çıkartmaktadır. Ayrıca bu sonuçlar, tüm mezun grupları içersinde üniversite mezunlarının bu özellikteki vergileri genel olarak en az desteklediğini de göstermektedir.

Farklı bağımsız değişkenler kapsamında ele alınan davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerine ilişkin tüm bu sonuçlar, bir takım yorum ve önerilerin yapılmasına da haklı gerekçe oluşturmaktadır.

Bu çalışmada cinsiyet değişkeni her ne kadar davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri üzerinde net ve belirgin sonuçlar ortaya çıkarsa da bu neticelelerin yorumlanması bazı nedenlerden dolayı güçlük gösterebilir. Bunun birçok nedeni olabilir. Bir taraftan kadın ve erkeklere ilişkin yapısal özellikler, diğer taraftan bu yapısal özelliklerin ürün, hizmet, olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunları ile alakalı konular göre farklılık ortaya koyması, ortaya çıkan analiz sonuçlarının yorumlanmasını güçleştirmektedir. Bunun yanında örneğin, sigara içen ve içmeyen kadınların veya alkollü içecek tüketen ve tüketmeyen erkeklerin farklı bakış açıları vb. gibi durumlar da, sonuçların net bir biçimde yorumlanmasını engelleyebilir. Bu sebeple cinsiyet değişkenine göre sonuçlar değerlendirilirken erkek ve kadınlara ilişkin yapısal özellikleri yansıtan birçok ampirik çalışmanın bir arada ele alınması gerekebilir. Ayrıca, davranışları etkilemeye yönelik vergileme kapsamına giren ürünlerin, hizmetlerin, olumsuz çevresel etkilerin ve sağlık sorunları ile alakalı konuların cinsiyet değişkeni ile nasıl bir etkileşim gösterdiğine ilişkin ampirik çalışmalardan da yararlanılabilir.

Medeni hal değişkenin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri üzerinde nasıl bir etki açığa çıkarttığıyla ilgili yorum ve önerilere gelince şunlar söylenebilir; öncelikle bu kapsamdaki sonuçlar, diğer medeni hal gruplarına kıyasla evlilerin, davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerini daha çok desteklediğini ortaya koymaktadır. Bu neticeler aynı zamanda, bekar ve dullara kıyasla evlilerin bir takım ürün, hizmet, olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunları ile alakalı konuların açığa çıkarabileceği toplumsal maliyetleri yüklenmek istemediğini de açığa çıkartmaktadır. Bu durumu, evlilik müessesesinin yapısal özelliklerine bağlamak mümkündür. Bununla beraber, çocuk faktörü de sosyal maliyet algısının kuvvetlenmesine neden olabilir. Öte yandan bu kapsamdaki sonuçlar, bekarların evlilere kıyasla daha fazla risk aldığını ve daha özgürlükçü bir davranış ortaya koyduğunu da göstermektedir. Dolayısıyla bu durum, bekarlığın daha

bireyselci bir kimlik açığa çıkarttığını da ima etmektedir. Davranışları etkilemeye yönelik bir vergileme yapılırken bu hususların dikkate alınması, daha verimli bir vergi uygulamasının hayata geçmesine yardımcı olabilecektir. Bu bağlamda örneğin; çok çocuklu düşük gelirli aileler, davranışları etkilmeye yönelik vergileme ile elde edilen vergi hasılatından yararlandırılabilir. Böylelikle hem bu nitelikteki ailelerin bu özellikteki vergileri destekleyici tutumları kuvvetlendirilebilir hem de dolaylı bir biçimde toplumsal refaha katkı sağlanabilir.

Gelir seviyesi değişkeninin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerine ilişkin tutum ve davranışlar üzerinde hangi yönde bir etki açığa çıkarttığıyla ilgili yorum ve öneriler için ise şunlar söylenebilir; gelir düzeyi düşük olanlar, diğer gelir gruplarında bulunanlara kıyasla sosyal maliyetleri azaltmaya yönelik özel tüketim vergilerini daha çok desteklemektedirler.

Tüm gelir kategorilerinde yer alanlara nispeten toplumsal maliyetleri azaltma amacıyla uygulamaya koyulan özel tüketim vergilerini en az yüksek gelir grupları desteklemektedir. Bu net sonuç, zaten zor geçinen düşük gelir gruplarının daha fazla maliyete katlanmak istemediği biçiminde yorumlanabilir. Öte yandan tüm gelir grupları içerisinde yüksek gelir gruplarının sosyal maliyetleri azaltıcı vergileri en az desteklemesi, onların gelir ve servet vergi yükümlülükleri ile yorumlanabilir. Çünkü düşük gelir düzeyindekilere kıyasla yüksek gelir gruplarının çok daha fazla gelir ve servet vergisi ödeme potansiyeline sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Diğer taraftan düşük gelirlilere kıyasla yüksek gelirlilerin bütçesinde özel tüketim vergilerinin daha zayıf etki oluşturması da yüksek gelir grubunda yer alanların vergilerin sosyal maliyetleri azaltıcı etkilerini ihmal etmelerine neden olabilir.

Bu yorumlardan hareket edilerek özellikle yüksek gelire sahip bireylerin lehine gelir ve servet vergisi düzenlemeleri yapılabilir. Bu durum, doğrudan doğruya yüksek gelirli fertlerin vergi algılarında olumlu bir etki oluşturarak onların davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerini daha çok desteklemlerine neden olabilir. Ayrıca asgari ücret üzerindeki gelir vergisi yumuşatılarak da düşük gelirlilerin sosyal maliyetleri azaltmaya dönük vergilemeyi destekleyici tutum ve davranışları güçlendirilebilir.

Mevcut yapılan iş değişkeninin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri üzerinde ne yönde bir etki oluşturduğuyla ilgili yorum ve önerilere gelince şunlar denilebilir; bu çalışma ile ilgili analiz sonuçları, diğer iş kategorilerinde yer alanlara nazaran ev hanımlarının, sosyal maliyetleri azaltmaya yönelik özel tüketim vergilerini daha fazla benimsediğini göstermektedir. Ayrıca bu analiz neticeleri, mevcut yapılan iş kategorileri içerisinde sosyal maliyetleri azaltma amacıyla uygulanan özel tüketim vergilerininin en az öğrenciler tarafından desteklendiğini ortaya koymaktadır.

Bu genel sonuçlardan yola çıkılarak ev hanımlarına yönelik spesifik bir yorumlama yapılabilir. Ancak bu noktada cinsiyet ve medeni hal değişkenleri kapsamında yapılan sonuç ve yorumlamaları da göz önünde bulundurmak gerekebilir. Ayrıca ev hanımlarının üretim sürecine katıldıklarında davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerine yönelik tutumlarında nasıl bir değişim açığa çıkabileceği ile ilgili de bir takım çalışmaların yapılması anlamlı olacaktır.

Tüm yapılan iş kategorileri içerisinde öğrencilerin sosyal maliyetleri azaltma amacına yönelik vergileri en az desteklemesini ise bir kaç nedene bağlamak mümkündür. Bu nedenlerden birincisi, öğrencilerin genelde parasal yükümlülüklerinin olmadığı varsayımına dayanabilir. Dolayısıyla parasal yükümlülükleri olmayan bireylerin vergisel yükümlülükler karşısında güçlü tutum ve davranış ortaya koymaları beklenmemelidir. İkinci neden ise, öğrencilerin okul sürecinde çalışmak zorunda kalmalarıyla alakalı olabilir. Bu yorumlamalardan yola çıkılarak öğrencilere yönelik vergi bilincini arttırıcı eğitim ve seminerler düzenlenebilir. Buna ilave olarak vergi bilinci temalı dersler müfredata koyulabilir. Ayrıca çalışmak zorunda olan öğrencilere yönelik gelir vergisi istisnası getirilebilir. Bu uygulamaların hepsi, öğrencileri davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerini desteklemeye yöneltebilir.

Yaş değişkenin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergileri üzerinde nasıl bir etki meydana getirdiğiyle ilgili yorum ve önerilere gelince şunlar söylenebilir; Bu kapsamdaki sonuçlar, toplumsal veya sosyal maliyet algı düzeyinin çoğunlukla yaş ile pozitif orantılı olarak artıp azaldığını ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla bu neticeler, daha düşük yaş aralığında olanların toplumsal maliyetleri daha az algıladığını daha büyük yaş aralığında bulunanların sosyal maliyetleri daha fazla algıladığını açığa çıkartmaktadır. Bu durum, sosyal maliyetlere neden olabilecek ürün, hizmet, olumsuz çevresel etkiler ve sağlık sorunları ile alakalı konulara ilişkin vergilemenin desteklenip desteklenmemesinde de açıkça görülmektedir. Bu bağlamda düşük ve orta yaş aralığında olan bireylere yönelik vergi bilincini yükseltme çabaları gündeme getirilebilir.

Eğitim değişkeninin davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerine yönelik ne yönde bir etki açığa çıkardığıyla ilgili yorum ve öneriler içinse şunlardan bahsedilebilir; Bu bağlamdaki sonuçlar, diğer mezun kategorilerinde yer alanlara nispetle ilkokul mezunlarının sosyal maliyetleri azaltmaya yönelik özel tüketim vergilerini daha fazla benimsediğini ortaya koymaktadır. Aynı sonuçlar, tüm mezun kategorileri içerisinde sosyal maliyetleri içselleştirme maksadıyla uygulanan özel tüketim vergilerininin en az üniversite mezunları tarafından benimsendiğini göstermektedir. Ayrıca bu sonuçlar, genel olarak eğitim düzeyi ile davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerini destekleme eğilimi arasında ters oranlı bir ilişkinin varlığını da ortaya koymaktadır.

Bu analiz sonuçları, kamu kesiminden beklentiler çerçevesinde yorumlanabilir. Kamu kesiminden beklentileri şekillendiren birçok faktör vardır. Bilhassa eğitim seviyesi, beklentileri şekillendiren faktörlerin başında gelmektedir. Ayrıca eğitim seviyesi düşük olanların, hükümetlerin yaptıklarını sorgulama eğilimlerinin de zayıf olduğu varsayılabilir. Örneğin; özellikle gelir vergisine yönelik adalet algısının zayıfladığı veya gelir vergisi yükünün orantısızlık gösterdiği durumlarda elbetteki eğitim seviyesi, sorgulama gücünü daha fazla arttırabilir. Bu durumda eğitim seviyesindeki artışa bağlı olarak davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerini destekleyici eğilimler azalabilir. Bu kapsamda vergi adaletinin daha güçlü bir zemine oturtulması ve vergi yükünün daha adil bir seviyeye çekilmesi, üniversite mezunlarının davranışları etkilemeye yönelik özel tüketim vergilerini daha çok desteklemesine yardımcı olabilecektir.

KAYNAKÇA

Ajzen, Icek: **Attitudes, Personality and Behavior**, Open University Pres, Second Edition, 2005.

Aki, Yamada: "Environmental Consciousness in Japan: From The "Survey of Attitudes Toward the Environment", 2009, (Çevirimiçi), http://www.nhk.or.jp/bunken/english/reports/pdf/09_no7_08.pdf, 30.10.2013.

Akkaya, Şahin: **Küreselleşen Ekonomik Sorunlar ve Vergilemenin Küreselleşmesi**, Filiz Kitabevi, 2011.

Akkaya, Şahin: "Çevre Vergileri ve Gelir Dağılımı", **İ.Ü. İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları**,46.Seri, İstanbul, 2004,s.1-12.

Aktan, Coşkun Can

Dileyici, Dilek

Saraç, Özgür: "Vergilere Karşı Tepkiler ve Vergilerin Ahlaki ve Sosyo-Psikolojik Sınırları", **Değişim Çağında Kamu Maliyesi: Yeni Trendler, Yeni Paradigmalar, Yeni Öğretiler, Yeni Perspektifler**, Editör: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Dilek Dileyici, Hermes Matbaacılık, Ankara, 2012.

Albarracin, Dolores

Wang, Wei

Li, Hong

Noguchi, Kenji : "Structure of Attitude: Judgments, Memory, and Iplications for Change" **Attitude and Attitude Change**, Editor: William D. Crano, Radmila Prislin, Psychology Press/ Taylor & Francis Group, New york-London, 2008.

Albrecht , Johan: "The Use of Consumption Taxes to Re-Launch Green Tax Reforms", **International Review of Law and Economics**, 2006, pp.88-103.

An, Dao Thi Minh

Minh, Hoang Van

Huong, Le Thi

Giang, Kim Bao

Xuan, Le Thi Thanh

Nga, Pham Thi Quynh

Hsia, Jason: "Attitude Toward Nonsmoking Policies and Tobacco Tax Increases: A Cross-sectional Study Among Vietnamese Adults", **Asia-Pacific Journal of Public Health**, XX(X), 2012, pp. 1-11.

Anderson, John E.: "The Economics of Casino Taxation", **The Oxford Handbook of the Economics of Gambling**, Editor: Leighton Vaughan Villiams, Donald S. Siegel, Oxford University Press, 2013.

Anderson, Patrick R.: "Lotteries Are A Bad Bet", **Making Government Work: A Conservative Agenda for the States**, Editor: Tex Lezar, Texas Public Policy Foundation, 1994.

Anderson, Peter

Baumberg, Ben: "Alcohol in Europe a Public Health Perspective",Institude of Alcohol Studies, UK, June 2006, (Çevirimiçi) http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol_europe.pdf, 12.08.2012.

Azmier, Jason J. : "Canadian Gambling Behaviour and Attitudes: Summary Report", February 2000, (Çevirimiçi) http://canadawestfoundation.cornerstone-cms.com/pdf-docs/publications/February2000-Canadian-Gambling-Behaviours-and-Attitudes-Summary-Report.pdf, 16.10.2014.

Babin, Barry J.

Harris, Eric G.: **CB** , South-Western Cengage Learning, Student Edition, 2011/2012.

Badenes-Pla, Nuria

Jones, Andrew M.: "Addictive Goods and Taxes: A Survey From An Economic Perspective", **Revista De Economia Publica**, 167:4, 2003, pp.123-153.

Bakkal,Ufuk: "Küreselleşen Dünyadaki Temel Ekonomik ve Mali Sorunlar ve Türkiye'ye Yansımaları"**, İ.Ü. İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları**, 41.Seri, İstanbul, 2003, ss. 89-115.

Baloğlu, Burhan

Baloğlu, Filiz

Yılmaz, Binhan Elif

Şeker, Murat: **Sosyolojik Açıdan Halkın Vergiye Bakışı**, İTO Yayınları, İstanbul, 2010.

Banaji, Mahzarın R.

Heiphetz, Larisa: "Attitude" **The Handbook of Social Psychology**, Editor: Daniel T. Gilbert, Susan T. Fiske, Gardner Lindzey, New Jersey: Wiley, l, 5th. Edition, 2010, Vol.1, pp.353-393.

Barde, Jean-Philippe

Godard, Oliver: "Economic Principles of Environmental Fiscal Reform", **Handbook of Reseach on Environmental Taxation**, Editor: Janet E. Milne, Mikael Skou Andersen, Edward Elgar Publishing, 2012.

Barde, Jean-Philippe

Braathen, Nils Axel: "Environmental Related Levies", **Theory and Practice of Excise Taxation : Smoking, Drinking, Gambling, Polluting, and Driving**, Editor: Sijbren Cnossen, Oxford University Press, 2005.

Barthold, Thomas A.: "Issues in the Design of Environmental Excise Taxes", **Journal of Economic Perspectives**, Volume:8/No:1, Winter 1994, pp.133-151.

Bartholomew, L. Kay

Parcel, Guy S.

Kok, Gerco

Gottlieb, Nell H.

Fernandez, Maria E.: **Planning Health Promotion Programs**, Jossey-Bass, 3.Edition, 2011.

Batırel, Ömer F.: "Özel Tüketim Vergilemesi ve 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Yasası Üzerine Bazı Düşünceler", **Vergi Dünyası**, Sayı:253, 2002, s.4-7.

Batra, Satish Kumar

Kazmi, S.H.H.: **Consumer Behaviour**, Excel Books, New Delhi, 2.Edition, 2008.

Baumeister, Roy F.

Bushman, Brad J.: **Social Psychology and Human Nature**, Wadsworth Cengage Learning, Second Edition, 2011.

Berkowitz, Alan D.: "The Social Norms Approach: Theory, Reseach and Annotated Bibliography", August 2004, (Çevirimiçi), http://www.alanberkowitz.com/articles/social_norms.pdf, 22.07.2013.

Biener, Lois

Aseltine, Robert H, Jr

Cohen, Bruce

Anderka, Marlene: "Reactions of Adult and Teenaged Smokers to The Massachusetts Tobacco Tax", **American Journal of Public Health**, 88, 9, Septemper 1998, pp.1389-1391.

Bilgin, Leman

Özdemir, Aytül Ayşe: **Davranış Bilimleri II** , Anadolu Üniversitesi, Saray Matbaacılık, Ankara, 2013.

Bird, Richard M.

Martinez-Vazquez, Jorge

Torgler, Benno: "Societal Institutions and Tax Effort in Developing Countries", 2004, (Çevirimiçi), http://www-2.rotman.utoronto.ca/iib/ITP0411.pdf, 10.10.2014.

Blythe, Jim: **Consumer Behaviour**, Sage Publications Ltd., 2. Edition, 2013.

Bodenhausen, Galen V.

Hugenberg, Kurt: "Attention, Perception and Social Cogniton" , 2009 , (Çevirimiçi) http://faculty.wcas.northwestern.edu/bodenhausen/BH09.pdf, 01.07.2013.

Breckler, Steven J.

Olson, James M.

Wiggins, Elizabeth C.: **Social Psychology Alive**, Thomson Wadswort, 2006.

Brown, Carol: **Social Psychology**, Sage Publications, 2006.

Brownell, Kelly D.

Farley, Thomas

Willett ,Walter C.

Popkin, Barry M.

Chaloupka, Frank J.

Thompson, Joseph W.

Ludwig, David S.: "The Public Health and Economic Benefits of Taxing Sugar-Sweetened Beverages", **The New England Journal of Medicine**, 2009, pp.1599-1605.

Buchanan, James M.: **Public Finance in Democratic Process**, Liberty Fund, Inc., 3.Edition, 1999.

Bulutoğlu, Kenan: **Kamu Ekonomisine Giriş: Demokraside Devletin Ekonomik Bir Kuramı**, Maliye ve Hukuk Yayınları, 2008.

Buyrukluoğlu, Selçuk

Erasa, İrem: "Vergi Bilincinin Oluşmasında Mükellef Haklarının Yeri ve Önemi", **Vergi Dünyası**, Sayı:375, Kasım 2012, ss. 116-127.

Bülbül, Serpil Ergün: **Çözümsel İstatistik**, Alfa, 2001

Cacioppa, John T.

Petty, Richard E.

Crites, Stephen L.: "Attitude Change", **Encyclopedia of Human Behavior**, Academic Press, Volume:1, 1994, pp.261-270.

Canküyer, Ersoy

Aşan, Zerrin: **Parametrik Olmayan İstatistiksel Teknikler**, Anadolu Üniversitesi, 2.Basım, 2005.

Cash, Sean

Goddard, Ellen

Lacanilao, Ryan: "Fat Taxes and Health Outcomes: An Investigation of Economic Factors Influencing Obesity in Canada", December 2007, (Çevirimiçi) http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/6841/2/pr070009.pdf, 09.09.2013.

Cawley, John

Ruhm, Christopher J.: "The Economics of Risky Health Behaviors", **Handbook of Health Economics 2**, Editor: Mark V. Pauly, Thomas G. McGire, Pedro Pita Barros, Elsevier, 2012.

Chand, S.N., : **Public Finance**, Atlantic Publischers & Distributors Ltd, 2008.

Clark, Kenneth B.: **Precudice and Your Child**, Wesleyan, 2. Edition, 1988.

Clotfelter, Charles T.: "Implicit Taxation in Lottery Finance" , NBER Working Paper Series, Working Paper No.2246, 1987, (Çevirimiçi), http://www.nber.org/papers/w2246.pdf?new_window=1, 10 Nisan 2013.

Clotfelter, Charles T.: "Gambling Taxes", **Theory and Practice of Excise Taxation : Smoking, Drinking, Gambling, Polluting, and Driving**, Editor: Sijbren Cnossen, Oxford University Press, 2005.

Clotfelter, Charles T.

Cook, Philip J.

Edell, Julie A.

Moore, Marian: "State Lotteries at the Turn of the Century: Report to the National Gambling Impact Study Commission", 1999, (Çevirimiçi),

https://fds.duke.edu/db/attachment/484 , 19.11.2014.

Cnossen, Sijbren: **Excise Systems: A Global Study of the Selective Taxation of Goods and Services**, The Johns Hopkins University Press, 1977.

Cnossen, Sijbren

Smart, Michael: "Taxation of Tobacco", **Theory and Practice of Excise Taxation : Smoking, Drinking, Gambling, Polluting, and Driving**, Editor: Sijbren Cnossen, Oxford University Press, 2005.

Cnossen, Sijbren: "Economic and Politics of Excise Taxation", **Theory and Practice of Excise Taxation : Smoking, Drinking, Gambling, Polluting, and Driving**, Editor: Sijbren Cnossen, Oxford University Press, 2005.

Cnossen, Sijbren: "The Economics of Excise Taxation", International Studies Program Working Paper Series, 2010, (Çevirimiçi) http://icepp.gsu.edu/sites/default/files/documents/icepp/wp/ispwp1018.pdf , 10 Mart 2013.

Cnossen, Sıjbren

Vollebergh, Herman: "Toward a Global Excise on Carbon" , **National Tax Journal**, Vol.45/no.1, 1992, pp.23-36.

Collins David J.

Lapsley Helen M.: "The Avoidable Costs of alcohol Abuse in Australia and the Potential Benefits of effective Policies to Reduce the Social Costs of Alcohol" 2008, (Çevirimiçi), http://www.health.gov.au/internet/drugstrategy/publishing.nsf/Content/0A14D387E42AA201CA2574B3000028A8/$File/mono70.pdf, 06.06.2013.

Collins, Reuben B.: **Evolutionary Actuality**, Xlibris Corporation 2013.

Comm, Sean Byrne B.

Sc, M.Econ.: "Costs to Society of Problem Alcohol Use in Ireland", 2010, (Çevirimiçi), http://www.hse.ie/eng/services/publications/topics/alcohol/Costs%20to%20Society%20of%20Problem%20Alcohol%20Use%20in%20Ireland.pdf, 12.08.2014.

Cooper, Joel: **Cognitive Dissonance**, SAGE Publications Ltd., 2007.

Cordes, Joseph J.

Nicholson, Eric M.

Sammartino, Frank J.: "Raising Revenue by Taxing Activities with Social Costs", **National Tax Journal**, Vol.43:3, 1990, pp.343-356.

Coşkun, Hamit: "Tutum Değişimi", **Sosyal Psikoloji**, Editör: Hamit Coşkun, Melisa Matbaacılık, 1.Baskı, 2012.

Council of Europe: **Rethinking Consumer Behaviour for the Well-being of All: Reflections on İndividual Consumer Resposibility**, Council of Europe Publishing, Belgium, 2008.

Creighton, Robert: "Fat Taxes: The Newest Manifestation of the Age-Old Excise Tax" **Journal of Legal Medicine**, 31, 2010, pp.123-136.

Cummings, Jonathan: "Obesity and Unhealty Consumption: The Public-Policy Case for Placing a Federal Sin Tax on Sugary Beverages", **Seattle University Law Review**, Vol.34:273, 2010, pp.273-298.

Cüceloğlu, Doğan: **İnsan ve Davranışı**, Remzi Kitabevi, 23. Basım, 2012.

Çalıkçı, Ayşenur: **Oynarken Tükenmek: Kumar**, Diyanet İşleri Başkanlığı, 2011.

Çelen, Mustafa: "Çevre Vergisi: Teori ve Türkiye Uygulaması", **Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi**, Sayı 1-2, Cilt:12, 1996, ss.151-172.

Çelikkaya, Ali: "Mükelleflerin Vergiye Gönüllü Uyumunu Etkileyen Faktörler", Temmuz 2002, (Çevirimiçi), http://www.e-akademi.org/makaleler/acelikkaya-1.htm, 15.04.2014.

Çelikkaya, Ali

Gürbüz, Hüseyin: "Mükelleflerin Vergiye Karşı Tutum ve Davranışlarını Etkileyen Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkinin Analizi", **Sosyoekonomi Dergisi**, Temmuz-Aralık 2008, ss.23-54.

Çiçek, Halit

Karakaş, Mehmet

Yıldız, Abdunnur: **Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Vergi Yükümlülerinin Vergiyi Algılama ve Tutum Analizi:Bir Alan Araştırması**, Ankara, Ümit Ofset Matbaacılık, 2007.

Çomaklı, Şafak E.: "Mükellef Sosyo-Psikolojisi Açısından Vergi Ödemeyi Etkileyen Genel Faktörler", Haziran 2008, (Çevirimiçi), http://www.vergidunyasi.com.tr/dergiler.php?id=5031, 15.10.2014.

Demir, Müslim: "Toplumun Vergiye Karşı Tutum Davranışlarını Etkileyen Faktörler", **Akademik Bakış**, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, Sayı:18, 2009, (Çevirimiçi), http://www.akademikbakis.org/eskisite/18/10toplum.pdf, 14.10.2014.

Dorsey, Roger: "In Defense of 'Sin Taxes': Tax Policy, Virtue Ethics and Behavioral Economics", **Southern Law Journal**, Vol.20, 2010, pp.53-67.

Dovidio, John F.: "Helping Behavior and Altruism", **Advances in Experimental Social Psychology**, Editor: Leonard Berkowitz, Academic Press, Inc, Volume 17, 1984.

Dökmen, Gökhan

Günel, Tuğay: "Vergi Uyumunun Sağlanmasında Duyarlı Regülasyon Sistemi: Avusturalya Örneği", **Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt:8, Yıl:8, Özel Sayı, 2012, ss.43-46.

Due, John F.: **Indirect Taxation in Developing Economies**, John Hopkins Press, 1970.

Due, John F.: **Excise Taxes**, Policy Research Working Paper, 1251, The World Bank, 1994.

DuPont, Robert L.

McGovern, John P. : **A Bridge to Recovery**, American Psychiatric Press, Inc, 1994.

Durrance, Christine Piette

Golden, Shelley

Perreira, Krista

Cook, Philip: "Taxing Sin and Saving Lives: Can Alcohol Taxation Reduce Female Homicides?", **Soscial Science & Medicine**, 73, 2011, pp.169-176.

Eagly, Alice H.

Chaiken, Shelly: "Attitude Structure and Function", **The Handbook of Social Psychology**, Editor: Daniel T. Gilbert, Susan T. Fiske, Gardner Lindzey, New York: McGrawhill, 4. Edition, 1998, Vol.1, pp.269-322.

Eren, Erol: **Örgütsel Davranış ve Yönetim Politikası**, Beta Basım A.Ş., 2004.

Enerji Enstitüsü: Hibrit Araç Teknolojisi, 2012, (Çevirimiçi), http://enerjienstitusu.com/2012/06/27/hibrit-araba-otomobil-nasil-calisir-nedir/, 16.06.2014.

Eurostat: "Environmental Taxes – Latest Developments, European Commission" ,2012,(Çevirimiçi), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Environmental_taxes_-_detailed_analysis, 15 Mart 2013.

Fazio, Russel H.

Olson, Michael A. : "Attitute: Foundations, Functions, and Consequences", **The Sage Handbook of Social Psychology**, Editor: Michael A. Hogg, Joel M. Cooper SAGE Publications Ltd, 1.Editon, 2003

Fazio, Rusell H.

Petty, Richard E. : "Attitute Key Readings: Their Structure, Function and Consequences", **Key Readings in Social Psychology: Attitudes**, Editor: Arie W. Kruglanski, Psychology Press, 2008.

Feld, Lars

Frey Bruno: "Tax Compliance As The Result of A Psychological Tax Contract: The Role of İncentives And Responsive Regulation", **Law & Policy**, January 2007, pp. 102-120.

Ferguson, Melisa J.

Bargh, John A.: "How Social Perception Can Automatically İnfluence Behavior", **Trends in Cognitive Sciences**, Vol.8 No.1, January 2004, pp.33-39.

Finke, Michael S.

Huston, Sandra J.: "Low-Cost Obesity İnterventions: The Market for Foods", **Low-Cost Approaches to Promote Physical and Mental Health**, Editor:Luciano L'abate, Springer, 2007.

Forrest, David: "Competition, The Price of Gambling and The Social Cost of Gambling", February 2010, (Çevirimiçi), http://www.egba.eu/pdf/Forrest_final_economic_review.pdf, 10.09.2014.

Freedman, Jonathan L.

Sears, David O.

Carlsmith, Merrill J.: **Sosyal Psikoloji**, Çeviren: Ali Dönmez, İmge Kitapevi, 4.Baskı, 2003.

Frey, Bruno S. : "Excise Taxes: Economics, Politics and Psychology", **Theory and Practice of Excise Taxation : Smoking, Drinking, Gambling, Polluting, and Driving**, Editor: Sijbren Cnossen, Oxford University Press, 2005.

Fullerton, Don

Leicester, Andrew

Smith, Stephen: "Environmental Taxes", January 2010, (Çevirimiçi) http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1036&context=don_fullerton, 06.05.2013.

Gabe, Todd: "Fiscal and Economic Impact of Beverage Excise Taxes Imposed By Maine Public Law 629", October 2008, (Çevirimiçi), http://www.umaine.edu/soe/files/2009/06/bevtaxreport.pdf, 01.10.2013.

Gergerlioğlu, Ufuk: "Bireysel ve Toplumsal Maliyetler Perspektifinden Obezite Vergilemesinin İktisadi Etkilerinin Değerlendirilmesi", **Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Trabzon, Sayı:7, 2014, ss. 135-141.

GİB: Vergilendirme-Taxation, Sayı 15, Ocak 2013, (Çevirimiçi), http://www.gib.gov.tr/fileadmin/beyannamerehberi/taxation5.pdf, 19.10.2014.

Giertz, Fred: "Excise Taxes", **The Encyclopedia of Taxation & Tax Policy**, Editor: Joseph J. Cordes, Robert D. Ebel, Jane Gravelle, The Urban Insitute, 2005.

Golaszewski, Thomas: "The Proliferation of Legalized Gambling:Implications for Health Education**", American Journal of Health Education**, Volume35,No.4, July/August 2004, pp.205-211.

Goldstein, Noah J.

Mortensen, Chad R.: "Social Norms", **Six Degrees of Social Influence: Science, Application and the Psychology of Robert Cialdini** , Editor: Douglas T. Kenrick, Noah J. Goldstein, Sanford L. Braver, Oxford University Press, New York, 2012.

Green, Rebecca: "The Ethics of Sin Taxes", **Public Health Nursing**, Vol:28/1, 2010, pp.68-77.

Grinols, Earl L.: "The Hidden Social Costs of Gambling", 2011, (Çevirimiçi), http://www.baylor.edu/content/services/document.php/144584.pdf, 06.06.2013.

Gülten, Selçuk: "Vergi Karşısında Mükelleflerin Tutum ve Davranışlarını Etkileyen İçsel Faktörler Nelerdir?", 12 Eylül 2013, (Çevirimiçi) http://muhasebeden.com/vergi-karsisinda-mukelleflerin-tutum-ve-davranislarini-etkileyen-icsel-faktorler-nelerdir.html, 14.10.2014.

Güney, Salih: **Sosyal Psikoloji**, Nobel Akademik Yay. Eğt. Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., 2. Basım, 2012.

Güngör Göksu, Gonca

Saruç, Naci Tolga: "Türkiye'de Vergiye Uyum: Mülakat Çalışması", Ağustos 2012, (Çevirimiçi), http://mevzuatdergisi.com/2012/08a/01.htm, 14.10.2014.

Gürsakal, Necmi: **Betimsel İstatistik**, DORA Yayınları, Bursa, 5.Baskı, 2010.

Gürsakal, Necmi: **Çıkarımsal İstatistik**, DORA Yayınları, Bursa, 4.Baskı, 2009.

Haavio, Markus

Kotakorpi, Kaisa: "The Political Economy of Sin Taxes", **European Economic Review**, 55, 2011, pp.575-594.

Haddock, Geoffrey

Maio, Gregory: "Attitudes", **Attitudes, An İntroduction to Social Psychology, The Psychology of Attiutes and Attitude Change,** Editor: Miles Hewstone, Wolfgang Stroebe, Klaus Jonas,West Sussex : BPS/Blackwell, 5. Editon, 2012.

Haile, Andrew J.: "Sin Tax: When the State Becomes the Sinner", 2009, (Çevirimiçi) http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=andrew_haile , 25.04.2013.

Harper, Jason: "Taxation on Unhealty Foods", **Encyclopedia of Obesity, Sage Publications Inc**, Editor: Kathleen Keller, 2008.

Hawkins, Delbert

Mothersbaugh, David: **Consumer Behavior**, Tata McGraw-Hill, 11.Editon, 2010.

Heien, Dale M.: "Are Higher Alcohol Taxes Justified?", **Cato Journal**, Vol:15, 1995, pp.243-257.

Heine, Dirk,

Norregaard, John,

Parry, Ian W.H.: "Environmental Tax Reform: Principles From Theory and Practice to Date" July 2012, (Çevirimiçi), http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2012/wp12180.pdf, 03.05.2013.

Hess,Ursula: "Peripheral Psychophysiological Methods", **Cognitive Methods in Social Psychology**, Editor: Karl Christoph Klauer, Andreas Voss, Christoph Stahl, The Guilford Press, 2012

Hines Jr., James R.: "Taxing Consumption and Other Sins", **Journal of Economic Perspectives**, Volume 21, Number 1, 2007, ss.49-68.

Hogg, Michael A.,

Vaughan, Graham M.: **Sosyal Psikoloji,** Çevirenler: İbrahim Yıldız, Aydın Gelmez, 2. Basım, Ütopya Yayınevi, 2011

Hornsey, Ian Spencer: **A History of Beer and Brewing**, The Royal Society of Chemistry, 2003.

Hortaçsu, Nuran: **En Güzel Psikoloji Sosyal Psikoloji**, İmge Kitabevi Yayınları, 2012.

Hyman, David N.: **Public Finance: A Contemporary Application of Theory to Policy**, 10. Edition, South-Western Cengage Learning, 2011.

İnceoğlu, Metin: **Tutum, Algı, İletişim**, Beykent Üniversitesi Yayınevi, 2010.

Jamali, Tarık: **Ekolojik Vergiler**, Yaklaşım Yayınları, 2007.

James, Simon

Nobes, Christopher: **The Economics of Taxation**, Pearson Education Limited, 7.Edition, 2000.

Jansson-Boyd, Cathrine V.: **Consumer Psychology**, Open University Press, USA, 2010.

Jensen, Jorgen Dejgard

Smed, Sinne: "The Danish Tax on Saturated Fat:Short Run Effect on Consumption and Consumer Prices of Fats", 2012, (Çevirimiçi) http://okonomi.foi.dk/workingpapers/WPpdf/WP2012/WP_2012_14_Danish_fat_tax.pdf, 08.10.2013.

Kağıtçıbaşı, Çiğdem: **Günümüzde İnsan ve İnsanlar**, Evrim Yayınevi ve Bilgisayar San.Tic.Ltd.Şti, 14.Basım, 2013.

Kalaycı, Şeref: **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, Asil Yayın Dağıtım, 3. Baskı, 2008.

Kallbekken, Steffen

Sælen, Håkon: "Public Accept for Environmenal Taxes:Self Interest, Environmental and Distributional Concerns" July 2010, (Çevirimiçi), http://www.cicero.uio.no/media/8283.pdf, 23.10.2013.

Kardes, Frank R.

Cronley, Maria L.

Cline, Thomas W. : **Consumer Behavior**, South-Western Cengage Learning, 2011.

Kassin, Saul

Fein, Steven

Markus, Hazel R.: **Social Psychology**, Wadsworth Cengage Learning, 8th edition, 2011

Kathleen, Deagan: Avenues of Inquiry in Historical Archaeology, **Images of the Recent Past: Reading in Historical Archaeology**, Editor: Charles E. Orser, AltaMira Press, 1996.

Kenkel, Donald S.: "Are Alcohol Tax Hikes Fully Passed Through to Prices? Evidence From Alaska", January 2005, (Çevirimiçi), http://www.aeaweb.org/assa/2005/0107_1430_0703.pdf, 09.10.2013.

Kirchler, Erich: **The Economic Psychology of Tax Behaviour,** Cambridge University Press**,** 2007

Kirmanoğlu, Hülya**:** **Kamu Ekonomisi Analizi,** 3.Basım, Beta Yayınları, 2011.

Koop, C. Everett: **Reducing the Health Consequences of Smoking**, U.S. Department of Health and Human Services, 1989.

Kumbaroğlu, Gürkan Selçuk: "Environmental Taxation and Economic Effects: A Computable General Equilibrium Analysis for Turkey", **Journal of Policy Modeling**, 25, 2003, pp.795-810.

Lapinski, Maria Knight

Rimal, Rajiv N.: "An Explication of Social Norms", **Communication Theory**, 15/2, May 2005, pp.127-147.

Larson, Charles U.: **Persuasion: Reception and Responsibility**, Wadsworth Cengage Learning, 12. Edition, 2010.

Lewis, Brett H.: **Whe the Who?: A Citizen's Manifesto on America**, iUniverse, 2013.

Li, Qiang: "The Effects of Cigarette Price and Tax on Smokers and Government Revenue", ProQuest İnformation and Learning Company, 2007, (Çevirimiçi) http://www.google.com.tr/books?id=RPiDRPoA8bcC&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false, 12.06.2013.

Lin, Cherng-Yuan: "Strategies for Promoting Biodiesel Use in Marine Vessels" , **Marine Policy** , No:40, 2013, pp.84-90.

Long, Judith Grant: **Public/Private Partnership for Major League Sports Facilities**, Taylor & Francis, 2013.

Lorenzi, Peter: "Sin Taxes", **Society**, 41:3, March 2004, pp. 59-65.

Lorenzi, Peter: "The Moral Grounds of Sin Taxes", **Society**, 44:1, November/December 2006, 67-71.

Lyn, Rodney

Moore, Barbara J.

Eriksen, Micahel: "The Application of Public Health Lessons to Stemming the Obesity Epidemic", **Textbook of Obesity: Biological**, **Psychological and Cultural Influences**, Editor: Sharon Akabas, Sally Ann Lederman, Barbara J. Moore, John Wiley & Sons, 2012.

Maio, Gregory R.

Olson, James M.

Cheung, Irene : **Handbook of Psychology, Personality and Social Psychology**, İrving B. Weiner, Howard A. Tennen, Jerry M. Suls, Wiley , 2. Editon, 2012.

Maio, Gregory R.

Haddock, Geoffrey**:** "Attitude Change", **Social Psychology: Handbook of Basic Principles,** Editor: Arie W Kruglanski, Torry E. Higgins, New York : Guilford, 2. Edition, 2007.

Maisonneuve, Jean: **Sosyal Psikoloji**, Çeviren: Evin Aktar, Dost Kitabevi Yayınları, 2005.

Manfredo, Michael J.: **Who Cares About Wildlife?**, Springer, 2008.

Marlow, Michael F.

Shiers, Alden F.: "Would Soda Taxes Really Yield Health Benefits?", **Health & Medicine**, 2010, pp.34-38.

Mccarten, William J.

Stotsky, Janet: "Excise Taxes", **Tax Policy Handbook,** Editör: Parthasrathi Shome, İnternational Monetary Fund, 1995.

Melberg, Hans Olav: "Social Cost of Alcohol: Not Always Useless even if Subjective",Versita, 2012, (Çevirimiçi) , http://www.readcube.com/articles/10.2478/v10199-012-0030-y 06.06.2013.

Mikesell, John: **Fiscal Administration**, Cengagebrain, 8. Edition, 2011

Ministry of Finance(Norway): "The History of Green Taxes in Norway", 2007,(Çevirimiçi) http://www.regjeringen.no/en/dep/fin/Selected-topics/taxes-and-duties/The-history-of-green-taxes-in-Norway.html?id=418097, 05.08.2014.

Mittelman, Amy: "Taxation of Liquor (United State)" , **Alcohol and Temperance in Modern History: An International Encyclopedia I**, Editor: Jack S. Blocker Jr., David M. Fahey, Ian R. Tyrrell, ABC-CLIO, Inc, 2003.

Moller, Lars

Matic, Srdan: "Best Practice in Estimating The Costs of Alcohol- Recommendations for Future Studies", WHO Europe, 2010, (Çevirimiçi) http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/112896/E93197.pdf, 22.08.2014.

Morse, Rachel E.: "Resisting the Path of Least Resistance: Why the Texas 'Pole Tax' and the New Class of Modern Sin Taxes are Bad Policy", **Boston College Third World Law Journal**, Volume:29/1, 2009, pp.189-221.

Mueller, Charles W.

Kim, Sang-Wook: "The Contented Female Worker:Still A Paradox?", **Justice,** Emrald Group Publishing Limited, Editor: Karen A . Hegtvedt, Jody Clay-Warner, 2008.

Musgrave, Richard A.

Shoup, Carl S.: **The Economics of Taxation**, The American Economic Association Series, 1959.

Musgrave, Richard A.

Alan T. Peacock: **Classics in The Theory of Public Finance**, International Economic Association, 1967.

Mustafa, Thahira Shireen: "Food and Nutrition Policy Interventions for Healthier Consumer Food Choice", June 2013, (Çevirimiçi), http://buck.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/063/678/RUG01-002063678_2013_0001_AC.pdf, 16.10.2014.

Muter, Naci B.

Sakınç, Süreyya

Çelebi Kemal: "Manisa İli Vergi Mükellefleri Üzerine Bir Anket Çalışması", 1993, (Çevirimiçi), http://www.bayar.edu.tr/kutuphane/docs/yayinlar/mukelleflerin_vergi.pdf, 14.10.2014.

Mutlu, Ayşegül

Çelen, Mustafa: **Dolaylı ve Dolaysız Vergilerin Türk Mali Sistemi İçerisindeki Yeri**, Editör: Ayşegül Mutlu ve Mustafa Çelen,TÜSİAD, 2012.

NCPA Policy Report: "Taxing the Poor" , June 2007, (Çevirimiçi) http://www.ncpa.org/pdfs/st300.pdf , 29.04.2013.

Newbery, David Michael: "Road User and Congestion Charges", **Theory and Practice of Excise Taxation : Smoking, Drinking, Gambling, Polluting, and Driving**, Editor: Sijbren Cnossen, Oxford University Press, 2005.

Newman, Joel S.: "Slave Tax as Sin Tax: 18th and 19th Century Perspectives",2003,(Çevirimiçi) http://www.taxhistory.org/thp/readings.nsf/0/4af487c90ca14fb985256e000057b5eb?OpenDocument, 25.04.2013.

Nightingale Kath: **Taxation: Theory and Practice**, Pearson Education Limited, 3.Edition, 1999.

Nordblom, Katarina: "The Complex Attitude to Alchohol Taxation", May 2006, (Çevirimiçi), https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/2713/1/gunwpe0207.pdf, 05.10.2013.

OECD: Policy Brief, The Political Economy of Evironmentally Related Taxes, February 2007, (Çevirimiçi) http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/environment/the-political-economy-of-environmentally-related-taxes_9789264025530-en#page1 , 28.04.2013.

OECD: "What Drives Tax Morale?", March 2013, (Çevirimiçi) http://www.oecd.org/ctp/tax-global/TaxMorale_march13.pdf, 24.07.2013.

OECD: **Inventory of Estimated Budgetary Support and Tax Expenditures for Fossil Fuels**, OECD, 2013.

OECD: Environmental Taxation: A Guide for Policy Makers, September, 2011, (Çevirimiçi) http://www.oecd.org/env/tools-evaluation/48164926.pdf , 28.04.2013.

OECD: Environmental Policy Tools and Evaluation: Environmental Taxation, 2013, (Çevirimiçi) http://www.oecd.org/env/tools-evaluation/environmentaltaxation.htm , 28.04.2013.

Organ, İbrahim

Yegen, Baki: "Vergi Bilinci ve Vergi Ahlakı Oluşumunda Muhasebe Meslek Mensuplarının Rolü: Adana Örneği", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt: 27, Sayı :4, 2013, ss.241-271.

Oskamp, Stuart

Schultz, P. Wesley: **Attitudes and Opinions**, Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers Mahwah, New Jersey, 3rd ed., 2005.

Öncel, Yenal: "Transfer Fiyatlaması, Örtülü Kazanç Dağıtımı ve Vergilendirme", **İ.Ü. İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları**, 41.Seri, İstanbul, 2003, ss. 1-19.

Önder, İzzettin: "İktisat Psikolojisi", **İ.Ü. İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları**, 34.Seri, İstanbul, 1993, ss.178-187.

Önder, İzzettin: "Özel Tüketim Vergisi", **Mükellefin Dergisi**, Sayı:111, 2002, ss.7-8.

Önder, İzzettin: "Vergiye Psikolojik Direniş", **Görüş**, TÜSİAD Yayın Organı, Mayıs 1992, ss.50-53.

Özyalama, Gamze

Gümüş, Erdal: "Vergi Kaçırma Eğilimini Etkileyen Faktörler: Eskişehirden Bulgular", **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, Cilt:9, Sayı:20, 2013. ss. 77-97.

Paulin, Geoffrey: "Consumer Expendiures for Alcohol in 2000", **Consumer Expenditure Survey Anthology**, 2003, pp.39-59.

Pechman, Joseph A.: **Federal Tax Policy**, The Brookings İnstitution, Fifth Editon, 1987.

Pedone, Antonio: "Tax Theory and Tax Pratice: The Problems of Defining, Measuring and Assessing Tax Bases" **Saggi di Economia Della Tassazione**, Editor: Ernesto Longobardi, Alessandro Petretto, FrancoAngeli, İtaly, 2009.

Pelosi, Marilyn K.

Sandifer, Theresa M.: **Elementary Statistics: From Discovery to Decision**, John Wiley & Sons, Inc, 2003.

Perkins, Wesley H.: "Social Norms and the Prevention of Alcohol Misuse in Collegiate Contexts" , **Journal of Studies on Alcohol**, Supplement No.14, 2002, pp.164-172.

Petty, Richard E.

Wheeler, Christian S.

Tormala, Zakary L. : "Persuasion and Attitude Change", 2011, (Çevirimiçi) http://faculty-gsb.stanford.edu/wheeler/documents/PettyWheelerTormalaHandbookinpress.pdf, 22.07.2013.

Pharmetic Akademi: "Yapay Tatlandırıcı Nedir ve Sağlık Açısından Ne Tür Etkilere Sahiptir?" (Çevirimiçi), http://www.pharmetic.org/bilgi-bankasi/yapay-tatlandirici.pdf, 17.09.2014.

Pigou, Arthur Cecil: **A Study in Public Finance**, Macmillan & Co Ltd. , 3. Edition, London, 1960.

Friedberg, Leora : "The Social Security Earnings Test and Labor Supply of Older Men", **Tax Policy and The Economy**, Editor: James M. Poterba, MIT Press, Volume 12, 1998.

Prabhat, Jha

Beyer, Joy De

Heler, Peter S.: "Death and Taxes:Economics of Tobacco Control", December 1999, (Çevirimiçi) http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1999/12/jha.htm, 10. Nisan 2013.

Raji, Paul Tunde: **Consumer Buying**, Webneur, 2007, (Çevirimiçi) http://books.google.com.tr/books?id=TeZMo-TR08kC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false , 15.07.2013.

Reynaud, Pierre Louis: "İktisat Psikolojisi ve Maliye", Çeviren: Nafia Somel, **Maliye Enstitüsü Konferansları**, Onikinci Seri, No: 26, İstanbul, 1966, ss.19-26.

Robertson, Bozena-Eva: **Alcohol Disabilities Primer**, CRC Press, 1993.

Rokeach, Milton: **The Nature of Human values**, The Free Press, USA, 1973.

Rosenberg, Joshua D**.:** **"**The Psychology of Taxes: Why They Drive Us Crazy and How We Can Make Them Sane" , **Virginia Tax Review**, Vol:16/No:2, 1996, pp.155-236.

Russell, David: **Towards Ecological Taxation**, Corparate Social Responsibility, GOWER Applied Research, 2011.

Ryan, Joan S. : **Managing Your Personal Finances**, 6. Edition, South-Western Cengage Learning, 2010.

Sakallı, Nuray: **Sosyal Etkiler: Kim Kimi Nasıl Etkiler?**, İmge Kitapevi Yayınları, 3. Baskı, 2010.

Schmölders, Günter: **Genel Vergi Teorisi**, Çeviren: Doç. Dr. Salih Turhan, İÜİFME Yayınları, No:55, Fakülteler Matbaası, 4. Baskı, 1976.

Schmölders, Günter: **The Psychology of Money and Publice Finance,** Palgrave-macmillan, 2006.

Sexton, Robert: **Exploring Economics**, South-Western, Cengage Learning, 2013.

Silah, Mehmet: **Sosyal Psikoloji Davranış Bilimi**, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2005.

Simonson, Kenneth D.: "Fuel Taxes, Federal", **The Encyclopedia of Taxation & Tax Policy**, Editor: Joseph J. Cordes, Robert D. Ebel, Jane Gravelle, The Urban Insitute, 2005.

Sirico, Robert: "The Sin Tax: Economic and Moral Considerations", **The Action Institute**, Occasional Paper, No.5, 1 January 1995, pp.1-18.

Slemrod, Joel: "Cheating Ourselves: The Economics of Tax Evasion" , **Journal of Economic Perspectives**, Volume 21, Number 1, Winter 2007, pp. 25–48.

Sloan, Frank A.

Ostermann Jan,

Picone, Gabriel

Conover, Christopher

Taylor,Jr., Donald H.: **The Price of Smoking**, The MIT Press, England, 2004.

Snowdon, Christopher: "The Proof of The Pudding, Denmark's Fat Tax Fiasco", **IEA Current Contoversies Paper**, No.42, May 2013 (Çevirimiçi), http://www.iea.org.uk/sites/default/files/publications/files/The%20Proof%20of%20the%20Pudding.pdf

Smith, Stephen: "Economics Issues in Alcohol Taxation", **Theory and Practice of Excise Taxation : Smoking, Drinking, Gambling, Polluting, and Driving**, Editor: Sijbren Cnossen, Oxford University Press, 2005.

Smith, Andrew F. : **Fast Food and Junk Food: An Encyclopedia of What We Love to Eat**, ABC-CLIO,LLC, 2012.

Son, Chong Hwan

Topyan, Kudret: "The Effect of Alcoholic Beverage Excise Tax on Alcohol-Attributable Injury Mortalities", **The European Journal of Health Economics**, Volume 12, Issue 2, April 2011, pp.103-113.

Stiglitz, Joseph E.: **Economics of the Public Sector**, W.W. Norton & Company, 3. Edition,2000.

Stroebe, Wolfgang: **Social Psychology and Health**, McGraw-Hill Companies, 3.Edition, 2011.

Sümer, Kutluk Kağan: **Ekonometriye Giriş**, Beşir Kitabevi, 2013.

Şenyüz, Doğan: **Vergilendirmede Yükümlü Psikolojisi**, Bursa, 1995.

Tanzi, Vito

Ze, Howell: **Tax Policy for Developing Countries**, İMF, 2001.

Taşkın, Yasemin: "Vergi Psikolojisi ve Vergiye Karşı Mükellef Tepkileri", **İ.Ü. İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları**, 54.Seri, İstanbul, 2010, ss.68-90.

Taylor, Shelley E.

Peplau, Letitia Anne

Sears, David O.: **Social Psychology**, Çeviren: Ali Dönmez, İmge Kitabevi Yayınları, 2010.

Taytak, Mustafa: "İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinde Vergi Bilincinin Tespiti: Ampirik Bir Araştırma", **Maliye Dergisi,** Sayı 158, Ocak-Haziran 2010, ss.496-512.

Thompson, William Norman: **Gambling in America: An Encyclopedia of History, Issues and Society,** ABC-CLIO, Inc, USA, 2001.

Torgler, Benno: "Tax Morale and Compliance Review of Evidence and Case Studies for Europe", Policy Research Working Paper 5922, The World Bank, December 2011, (Çevirimiçi), http://www-wds.worldbank.org/servlet/WDSContentServer/WDSP/IB/2011/12/16/000158349_20111216223811/Rendered/PDF/WPS5922.pdf, 24.07.2013.

Torgler, Benno

Schneider, Friedrich: "What Shapes Attitudes Toward Paying Taxes? Evidence from Multicultural European Countries", Discussion Paper Series, IZA DP No. 2117, May 2006, (Çevirimiçi), http://ftp.iza.org/dp2117.pdf, 24.07.2013.

Tragakes, Ellie: **Economics for the IB Diploma**, Cambridge Universtiy Press, Second Edition, 2012.

Tsai, Yi-Wen

Yen, Lee-Lan

Yang, Chung-Lin

Chen, Pei-Fen: "Public Opinion Regarding Earmarked Cigarette Tax in Taiwan", 24 December 2003, (Çevirimiçi), http://www.biomedcentral.com/content/pdf/1471-2458-3-42.pdf, 23.10.2010.

Turhan, Salih: "Maliye Politikası ve Çevre Kirliliği", **İ.Ü. İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları**, 35.Seri, İstanbul, 1993,ss. 125-136.

Turhan, Salih: **Vergi Teorisi ve Politikası**, Filiz Kitapevi,1998.

Tutar, Hasan: **Sosyal Psikoloji**, Seçkin Yayıncılık, 2012.

Ulbrich, Holley H.: **Public Finance in Theory and Practice**, ROUTHLEDGE, 2.Edition, 2011.

UNEP: **Training Resource Manual**, United Nations Environment Programme, 2009.

U.S. Department of Energy: "Biodiesel Production and Distribution", (Çevirimiçi), http://www.afdc.energy.gov/fuels/biodiesel_production.html, 15.09.2014.

Usal, Alparslan

Kuşluvan, Zeynep: **Davranış Bilimleri (Sosyal Psikoloji)**, Fakülteler Kitabevi, 5.Baskı, İzmir, 2006.

Ustok, Lisa

Hughes, Joanna: **First Steps Out of Problem Gambling**, Lion Hudson, 2011.

Ünsal, Şamil: "Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleğinin Konumu ve Geleceği" Konusunda Uygulamalı Bir Yaklaşım, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:3, Sayı:3, Eylül 2000. ss.69-130.

VCEC: "Inquiry into the Cost of Problem Gambling", Victorian Competition&Efficiency Commission, October 2012, (Çevirimiçi) , http://www.google.com.tr/url?url=http://www.vcec.vic.gov.au/files/c88db6a3-51e5-4863-9a76-a35700c9005f/Victorian-Government-response-to-the-VCEC-Final-Report-PDF.pdf&rct=j&frm=1&q=&esrc=s&sa=U&ei=eHJGVNG3DcGPPaO8gOgC&ved=0CBgQFjAB&sig2=KLj0dT4BWs2ymfX95PIJnw&usg=AFQjCNEhzKAT5WG3l1mH9Gp467PSSxfPaQ , 06.06.2013.

Voigt, Kristin

Nicholls, Stuart G.

Williams, Garrath: **Childhood Obesity**, Oxford University Press, 2014.

Yager, Susan: **The Hundred Year Diet**, Rodale Inc, 2010.

Yelvington, Brenda: "Excise Taxes in Historical Perspective", **Taxing Choice: The Predatory Politics of Fiscal Discrimination**, Editor: William F. Shughart, The Independent Institute, Oakland, CA, 1997.

Yıldız, Habib

Saruç, Naci Tolga: "Mükelleflerin Algıladıkları Vergi Adaleti Ölçümüne Yönelik Bir Çalışma: Sakarya İli Örneği", **V. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi**, 11-13 Haziran 2007.

Yılmaz, Binhan Elif

Şeker, Murat: **Vergiye Karşı Tepkiler: Mükellef Davranışları-İstanbul Örneği**, İSMMMO Yayın No: 86, İstanbul, 2007.

Yılmaz, Candeğer

Yılmaz, Rasih M.

Öztürk Ceyhan, Banu: **Obezite,** Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Kitapları 4, Ege Üniversitesi Basımevi, İkinci Basım, 2014.

Walker, Douglas M.: "**The Economics of Casino Gambling"**, Springer, 2007.

Walker, Douglas M.: "Overview of the Economic and Social Impacts of Gambling in the UnitedStates", November 2011, (Çevirimiçi) http://walkerd.people.cofc.edu/pubs/2012/OxfordCh_dist.pdf, 22.04.2013.

Walker, Douglas M.

Jackson, John D.: "Do U.S. Gambling Industries Cannibalize Each Other?", **Public Finance Review**, 2008, 36, pp.308-333.

Wallart, Nicolas: **The Political Economy of Environmental Taxes**, Bookcraft (Bath) Ltd., 1999.

Wagenaar, Alexander C.

Tobler, Amy L.: "Effect of Alcohol Tax and Price Policies on Morbidity and Mortality: A Systematic Review", **American Journal of Public Health**, Vol:100/No.11, 2010, pp.2270-2278.

Wenzel, Michael: "Tax Compliance and the Psychology of Justice :Mapping the Field", Taxing Democracy, Editor: Valerie Braithwaite 2002, (Çevirimiçi) http://dspace.flinders.edu.au/xmlui/bitstream/handle/2328/13626/Wenzel%20Taxing%20Democracy.pdf?sequence=1, 25.07.2013.

Whaples, Gene C.

Ryden Einar R.: "Attitude Change: Your Challenge", **Journal of Extension**, November/December 1975. Pp.12-17.

While, Aidan

Whitehead, Mark: "Cities, Urbanisation and Climate Change" , **Urban Studies**, 2013, pp.1325-1331.

WHO Europe: "Evidence for the Effectiveness and Cost-Effectiveness of Interventions to Reduce Alcohol-related Harm", 2009 (Çevirimiçi) http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0020/43319/E92823.pdf, 06.06.2013.

Willman, Gerald: "The History of Lotteries, Department of Economics", Stanford University, 1999 (Çevirimiçi), http://willmann.com/~gerald/history.pdf, 05.08.2014

Witting, Arno F.: **Introduction to Psychology**, McGRAW-HILL, 2.Editon, 2000

EK 1: ANKET SORU FORMU

Değerli katılımcı,
BU ANKET, DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİNİN TÜKETİCİLERİN TUTUMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİ ÖLÇMEK İÇİN HAZIRLANMIŞTIR. ÇALIŞMADAN ELDE EDİLECEK VERİ VE BİLGİLER SADECE BİLİMSEL ÇALIŞMALAR AÇISINDAN KULLANILACAKTIR. BU BAĞLAMDA VERECEĞİNİZ CEVAPLAR VE SAĞLAYACAĞINIZ KATKILAR, İSTANBULDA YAŞAYANLARIN ALKOL, SİGARA, ŞANS OYUNLARI, SAĞLIK VE ÇEVRE TUTUM VE DAVRANIŞLARI ÜZERİNDE ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİNİN ETKİLERİNİ SAPTAMAYA YÖNELİK YARDIMCI OLACAKTIR.

D.1- CİNSİYETİNİZ(SORMADAN İŞARETLEYİNİZ!)

1)Kadın 2)Erkek

D.2- YAŞINIZ : ……

D.3-MEDENİ HALİNİZ

1)Evli 2)Bekar 3)Dul

D.4 EĞİTİM DURUMUNUZ

1. Mezun değil 2. İlkokul mezunu 3. Ortaokul mezunu
4. Lise mezunu 5. Üniversite mezunu 6. Lisansüstü mezun

D.5-DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİ HAKKINDA BİLGİNİZ VAR MI?

1) Evet **(D.7 ‘ YE GEÇ!)** 2) Hayır

D.6-DAVRANIŞLARI ETKİLEMEYE YÖNELİK ÖZEL TÜKETİM VERGİLERİ HAKKINDA BİLGİNİZ YOK İSE

	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ
Bu vergilerin lüks(mücevher,yat vs.) mallara yönelik olduğunu düşünüyorum.	1
Bu vergilerin dayanıklı malları(elektronik cihazlar vb.) için uygulandığını düşünüyorum.	2
Bu vergilerin topluma zarar verdiği düşünülen ürünler için(alkol,sigara,vb.) uygulandığını düşünüyorum.	3

D.7-MESLEĞİNİZ NEDİR?

GÖRÜŞÜLEN KİŞİ	HANE REİSİ
…… .	…… .

D.8- HER HANGİ BİR İŞTE ÇALIŞIYOR MUSUNUZ?

1) Evet **(Soru D9’ A GEÇ!)** 2) Hayır

D.9-ÇALIŞMIYOR İSENİZ;

	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ	HANE REİSİ
İşsiz	1	1
Ev hanımı/Ev Beyi	2	2
Öğrenci	3	3
Emekli	4	4

D.10- HANGİ İLÇEDE ÇALIŞIYORSUNUZ? …….

D.11-NE İŞ YAPIYORSUNUZ?

GÖRÜŞÜLEN KİŞİ	HANE REİSİ
……	……

D.**12- NE ŞEKİLDE ÇALIŞIYORSUNUZ?**

	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ	HANE REİSİ
Tam Gün (Full Time)	1	1
Yarım Gün (Part Time)	2	2

D.13-Aşağıda belirtilen kategorilerin hangilerinden gelir elde ettiğinizi işaretleyin (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz).

(1) Zirai (2) Ticari (3) Sanayi (4) Ücret (5) Serbest Meslek (6) Diğer……..

D.14-AYLIK NET GELİRİNİZ NEDİR?

	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ	HANE HALKI TOPLAM
773 TL'den az	1	1
773 - 1000 TL arası	2	2
1001 - 2000 TL arası	3	3
2001 - 4000 TL arası	4	4
4001 – 6000 TL arası	5	5
6001 TL'den fazla	6	6

D.15-YERLEŞİM ŞEKLİNİZ NEDİR?

Müstakil ev sahibi	1
Apartman dairesi sahibi	2
Müstakil kiracı	3
Apartman dairesi kiracı	4
Ücretsiz kiracı (Bir yakınına ait, kira ödemeden oturan)	5
Evsiz	6

D.16-ASLEN KÖKEN OLARAK HANGİ BÖLGEDENSİNİZ?

(1) Marmara (2) Karadeniz (3) Ege (4) Akdeniz (5) İç Anadolu (6) Doğu Anadolu (7) Güney Doğu Anadolu

D.17- HANENİZDE SİZ DAHİL KAÇ KİŞİ YAŞIYORSUNUZ? .....

D.18-HANGİ İLÇEDE İKAMET EDİYORSUNUZ?.....

D.19-HANE HALKI GELİR DÜZEYİNİZ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNE YAKINDIR?

Geçinecek kadar kazanmıyorum	1
Geçinecek kadar kazanıyorum	2
Tasarruf yapabiliyorum	3
Lüks tüketim mallarını alabiliyorum	4
İstediğim herşeyi alabilecek durumdayım	5

A. ALKOL TUTUM VE DAVRANIŞ

A1. Hayatınızda bugüne kadar hiç alkollü içecekler tükettiniz mi? (ANKETÖR DİKKAT HAYIR CEVABI VERİLİRSE Q5'DEN DEVAM ET!)

(1) Evet (2) Hayır (Q5'E GEÇ!)

A2. Alkollü içecekler tüketimine ilişkin aşağıda okuyacağım ifadeleri yanıtlar mısınız?

Q1	Tükettiğiniz alkollü içecek miktarı (günde bir şişe, iki günde bir şişe, günde bir kadeh gibi)	.....
Q2	Tükettiğiniz alkollü içecek türü	.....
Q3	İçkiye başlama yaşınız (yaklaşık)	.....
Q4	İçkiyi bırakma yaşınız (yaklaşık)	.....

A3. Aşağıda okuyacağım ifadelere ne derece katıldığınızı kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, ne katılıyorum ne katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum şeklinde belirtir misiniz?

		Kesinlikle Katılmıyorum	**Katılmıyorum**	**Ne Katılmıyorum Ne de Katılıyorum**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
Q5	Alkollü içeceklerin tüketimi üzerine konulan yüksek vergilerin hastalık riskini azaltacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q6	Alkollü içecek fiyatları, vergiler sebebiyle %100 artarsa alkol kullanmayı hemen bırakırım.	1	2	3	4	5
Q7	Alkollü içecek tüketiminin yüksek vergilerle azalacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q8	Eğer Alkollü içecekler üzerindeki vergiler sürekli artmaya devam ederse, bu içecekleri kaçak yollarla temin etmeye yönelebilir.	1	2	3	4	5
Q9	Alkollü içecek vergilerinin yükselmesi, beni daha ucuz ürünlere yöneltebilir.	1	2	3	4	5
Q10	Alkollü içecek vergilerinin yükseltilmesi, iş motivasyonumu azaltabilir.	1	2	3	4	5
Q11	Alkollü içecek vergilerinin yükseltilmesi ruh halimi olumsuz yönde etkileyebilir.	1	2	3	4	5
Q12	Alkollü içeceklere ilişkin vergilerin sağlık veya toplumsal nedenlere dayandırılarak yükseltilmesi kullanım miktarımı azaltır.	1	2	3	4	5
Q13	Aşırı alkollü içecek tüketimi topluma önemli maliyetler yüklediği için yüksek oranlı alkol vergilerini destekliyorum.	1	2	3	4	5
Q14	Eğer alkollü içeceklerden alınan vergiler, özel bir hesapta toplanıp alkol kullanımına ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılacaksa yüksek vergi artışlarını kabul edebilirim.	1	2	3	4	5
Q15	Vergi sebebiyle sürekli tükettiğim içkiyi alamazsam bir süre sonra kaçak içki alımına yönelebilirim.	1	2	3	4	5
Q16	Alkollü içeceklere yüklenilen yüksek oranlı vergilerin şiddet ve intihar olaylarını azaltacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5

A4. Aşağıda okuyacağım ifadelere katılıp katılmadığınızı belirtir misiniz?

		Katılmıyorum	Katılıyorum
Q17	Yüksek vergiler sebebiyle içki tüketimimi azalttım.	1	2
Q18	Ahlaki nedenlerden dolayı içki içmeyi tamamen bıraktım.	1	2
Q19	Çocuklarımın benden uzaklaşmasını istemediğim için içki kullanımımı çok azalttım.	1	2
Q20	Sağlık sorunlarıma rağmen her gün düzenli olarak içki tüketiyorum.	1	2
Q21	Vergiler sebebiyle hızla artan alkollü içecek fiyatlarından sonra içkiyi tamamen bıraktım.	1	2
Q22	Yakınımın içki kullanımı nedeniyle ciddi hastalığa yakalanmasından dolayı içki kullanımımı tamamen bıraktım.	1	2

B. SİGARA TUTUM VE DAVRANIŞ

B1. Hayatınızda bugüne kadar hiç sigara tükettiniz mi?

(ANKETÖR DİKKAT HAYIR CEVABI VERİLİRSE Q27 ' DEN DEVAM ET!)

(1) Evet (2) Hayır **(Q27'DEN DEVAM ET!)**

B2. Alkollü içecekler tüketimine ilişkin aşağıda okuyacağım ifadeleri yanıtlar mısınız?

Q23	Tükettiğiniz tütün ürünü (sigara vs.)miktarı (günde bir paket, iki günde bir paket gibi)	.....
Q24	Tükettiğiniz tütün ürünü türü (Tütün sarıyorsanız boşluğa tütün yazabilirsiniz)	.....
Q25	Tütün ürünlerini kullanmaya başlama yaşınız (yaklaşık)	.....
Q26	Tütün ürünleri kullanımını bırakma yaşınız (yaklaşık)	.....

B3. Aşağıda okuyacağım ifadelere ne derece katıldığınızı kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, ne katılıyorum ne katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum şeklinde belirtir misiniz?

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılmıyorum Ne de Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Q27	Tütün ürünleri tüketimi üzerine konulan yüksek vergilerin hastalık risklerini azaltacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q28	Tütün ürünlerine ilişkin tüketimin yüksek vergilerle azalacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q29	Tütün ürünlerine ilişkin vergilerin yükseltilmesi işimdeki motivasyonumu önemli ölçüde azaltabilir.	1	2	3	4	5
Q30	Sigara fiyatları, vergiler sebebiyle %100 artarsa sigarayı hemen bırakırım.	1	2	3	4	5
Q31	Sigara vergilerinin yükselmesi beni daha ucuz ürünlere yöneltiyor.	1	2	3	4	5
Q32	Tütün ürünlerine ilişkin vergilerin sağlık veya toplumsal nedenlere dayandırılarak yükseltilmesi kullanım miktarımı azaltır.	1	2	3	4	5
Q33	Tütün ürünlerine ilişkin vergilerinin yükseltilmesi ruh halimi olumsuz yönde etkileyebilir.	1	2	3	4	5
Q34	Aşırı sigara tüketiminin topluma önemli maliyetler yüklediğine inandığım için yüksek oranlı sigara vergilerini destekliyorum.	1	2	3	4	5
Q35	Yüksek vergiler sebebiyle istediğim marka sigarayı alamazsam tütün sararım.	1	2	3	4	5
Q36	Tütün ürünleri üzerindeki yüksek vergiler sebebiyle kaçak tütün tüketiminin arttığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q37	Eğer sigaradan alınan vergiler, özel bir hesapta toplanıp sigaraya ilişkin hastalıkların iyileştirilmesinde kullanılacaksa yüksek vergi artışlarını kabul edebilirim.	1	2	3	4	5
Q38	Eğer tütünlü ürünler üzerindeki vergiler sürekli artmaya devam ederse, bu içecekleri kaçak yollarla temin etmeye yönelebilir.	1	2	3	4	5
Q39	Sigara vergilerindeki artış, alkol kullanım miktarımı azaltabilir.	1	2	3	4	5

B4. Aşağıda okuyacağım ifadelere katılıp katılmadığınızı belirtir misiniz?

		Katılmıyorum	Katılıyorum
Q40	Yüksek vergiler sebebiyle tütünlü ürün maddeleri tüketimimi azalttım.	1	2
Q41	Bir yakınımın tütünlü ürün maddesi sebebiyle ciddi bir hastalığa yakalanmasından dolayı bu ürünlerin kullanımını tamamen terk ettim.	1	2
Q42	Çocuklarımın benden uzaklaşmasını istemediğim için sigarayı çok azalttım.	1	2
Q43	Sağlık sorunlarıma rağmen günde bir paketten fazla sigara içiyorum.	1	2
Q44	Sigaranın kapalı alanlarda yasaklanmasından sonra sigarayı bıraktım.	1	2
Q45	Vergiler sebebiyle yüksek fiyat artışlarından sonra sigarayı tamamen bıraktım.	1	2

C. ŞANS OYUNLARI TUTUM VE DAVRANIŞ

C1. Hayatınızda bugüne kadar hiç şans oyunu oynadınız mı? (ANKETÖR DİKKAT HAYIR CEVABI VERİLİRSE Q46'DAN DEVAM ET!)

(1) Evet (2) Hayır **(Q46'YA GEÇ!)**

C2. Oynadığınız bahis, şans oyunları ve çekilişlerinden aşağıda okuyacağım hangilerine katıldınız? (ANKETÖR DİKKAT ÇOKLU SEÇENEK İŞARETLEYEBİLİRSİNİZ!)

1) Süper Loto 2) Sayısal Loto 3)Kazı Kazan 4) At yarışı 5) Milli Piyango Çekilişi 6) Diğer……..

C3. Bahis, Şans oyunlarına veya çekilişlere katılma sıklığınız nedir?

1) Haftada en az bir 2) Ayda en az bir 3) Yılda en az bir

C4. Aşağıda okuyacağım ifadelere ne derece katıldığınızı kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, ne katılıyorum ne katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum şeklinde belirtir misiniz?

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılmıyorum Ne de Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Q46	Sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarının insan sağlığına zararının yüksek olduğunu düşündüğüm için bu oyunlara yüksek oranlı vergiler koyulması gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q47	Sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarına ilişkin vergilerin yükseltilmesinin bu oyunlara eğilimi azaltacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q48	Milli piyango çekilişlerini de sayısal loto, at yarışı gibi sanş ve bahis oyunları ile aynı tutuyorum.	1	2	3	4	5
Q49	Süper loto, şans topu gibi bahis ve şans oyunların çalışanların verimini düşürdüğü için bu oyunlara uygulanacak yüksek vergilere sıcak bakıyorum.	1	2	3	4	5
Q50	Kazı kazan, şans topu, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları için uygulanan vergiler hakkında halkın yeterince bilgilendirilmediğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q51	Şans ve bahis oyunlarının düşük gelirli gruplar üzerinde daha fazla psikolojik ve sosyal problemler oluşturduğunu düşünüyorum. Bu yüzden bu tip oyunların düşük oranda vergilendirilmesi gerektiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q52	Kazı kazan, şans topu, at yarışı gibi şans ve bahis oyunları için uygulanan vergiler hakkında çok az bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q53	Dini inançların şans ve bahis oyunları oynama isteğini azaltabileceğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q54	Vergilerin piyango bileti fiyatlarına çok fazla etki ettiğini öğrenirsem piyango bileti alımımı azaltırım.	1	2	3	4	5
Q55	Eğer kazı kazan, şans topu, süper ve sayısal loto , at yarışı gibi şans ve bahis oyunları üzerinden alınan vergilerin önemli sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde gerçekten kullanıldığını öğrenirsem, Bu nitelikteki oyunları oynama isteğim artabilir.	1	2	3	4	5
Q56	Piyango biletlerinin düşük gelir gruplarında daha fazla talep gördüğünü düşünüyorum. Bu nedenle piyangolar üzerindeki vergilerin arttırılmasının düşük gelirli kesim üzerinde daha çok olumsuz etki oluşturacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q57	Sayısal loto, at yarışı gibi bahis ve şans oyunlarının insan sağlığına zararının yüksek olduğunu düşündüğüm için bu oyunlara yüksek oranlı vergiler koyulması gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5

D. SAĞLIK TUTUM VE DAVRANIŞ

D1. Aşağıda okuyacağım ifadelere ne derece katıldığınızı kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, ne katılıyorum ne katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum şeklinde belirtir misiniz?

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılmıyorum Ne de Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Q58	Sağlığa zararlı olduğu iddia edilen cips, kolalı içecekler gibi ürünlerin tüketiminin yüksek vergiler yoluyla azaltılabileceğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q59	Yanlış olduğu iddia edilen tüketim alışkanlıklarının yüksek vergiler aracılığıyla değiştirmesini anlamlı buluyorum.	1	2	3	4	5
Q60	İnsan sağlığı açısından zararlı olduğu iddia edilen meyveli soda, aspartam içeren sakız gibi ürünlerin üzerine yüksek oranda vergi konulması gerektiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q61	Obezite sorununun kamuoyunda yeterince tartışılmadığını düşünüyorum. Bu nedenle yüksek vergilerin sağlık sorunlarını ve harcamalarını azaltmayacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q62	Sağlığı tehdit ettiği iddia edilen trans yağların kullanımının azaltılması için uygulanan yüksek vergilerin tüketim alışkanlıklarını değiştirmeyeceğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q63	İçlerindeki zararlı katkı maddeleri sebebiyle sağlığı olumsuz yönde etkilediği iddia edilen meyve suyu, sakız, bisküvi gibi ürünlerin yüksek vergilendirilmesi insanları sağlıklı ürünler kullanmaya yöneltebilir.	1	2	3	4	5
Q64	Obeziteye neden olan ürün grupları ve ürün içeriklerine yüklenilen vergilerin obezite oranını düşüreceğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q65	Yüksek vergileri kullanmak yerine topluma faydalı bilgiler vermek yoluyla yeme-içme alışkanlıklarını değiştirilmesi gerektiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q66	Obeziteyi tetikleyebilecek her türlü ürünün yüksek oranda vergilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q67	Obezite vergilerinin insanların özgürlüklerini kısıtlayacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5

D2. Aşağıda okuyacağım ifadelere katılıp katılmadığınızı belirtir misiniz?

		Katılmıyorum	Katılıyorum
Q68	Cips, uzun ömürlü meyve suyu, kolalı içecekler, meyveli soda gibi ürünlerin tüketimini ileride sağlık sorunları ile karşılaşmamak için çok azalttım.	1	2
Q69	Sosyal medya veya diğer iletişim kanalları aracılığı ile gıda boyaları,trans yağlar, yüksek fruktoz-mısır şurubu gibi katkı maddelerinin sağlık açısından tehlikeler içerdiğini öğrendiğimden beri bu katkı maddelerinin kullanıldığı ürünlerin tüketimlerini çok azalttım.	1	2
Q70	Zararlı olduğu iddia edilen cips, bisküvi, çikolata, kolalı içecekler gibi ürünleri düzenli olarak tüketiyorum.	1	2

E. ÇEVRE TUTUM VE DAVRANIŞ

E1. Uçak kullanım sıklığınızı belirtir misiniz?

1) Haftada en az bir 2) Ayda en az bir 3) Yılda en az bir 4)Kullanmadım

E2. Araç kullanım sıklığınızı belirtir misiniz?

1) Haftada en az bir 2) Ayda en az bir 3) Yılda en az bir 4)Kullanmadım

E3. Hanenizde ki araç sayısını söyler misiniz ? (ANKETÖR DİKKAT KİŞİSEL KULLANIM ARAÇLARI SORULACAK!)

(1) 1 Araç (2) 2 Araç (3) 3 Araç (4) 4 Araç (5) 5 Araç ve üzeri

E4. Aşağıda okuyacağım ifadelere ne derece katıldığınızı kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, ne katılıyorum ne katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum şeklinde belirtir misiniz?

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılmıyorum Ne de Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Q71	Çevre ile alakalı vergilerin çevreyi kirletenlerden toplanması gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q72	Araçların kullanımına ilişkin motorlu taşıtlar vergisi hesaplamasının tüketilen yakıta göre yapılması gerektiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q73	Çevre ile alakalı tüm sorunların vergiler yoluyla çözülebileceğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q74	İkinci araca sahip olanların ikinci araç için daha yüksek vergi ödemesi gerektiğini savunuyorum.	1	2	3	4	5
Q75	Hava ve su kirliliğine sebep olanların yüksek oranlarda vergilendirilmesinden yanayım.	1	2	3	4	5
Q76	Özellikle taşıt araçlarının gürültü kirliliği vergisine tabi tutulması gerektiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q77	Havayı kirleten uçak firmalarının havaya saldıkları kirliliğe göre vergilendirilmeleri gerektiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q78	Toplumda çevre bilincinin artması, devletin çevresel vergi gelirlerini arttırabilir.	1	2	3	4	5
Q79	Uçakların meydana getireceği kirliliğin yolcu bilet fiyatlarına yansıtılmasından yanayım.	1	2	3	4	5
Q80	Çevre dostu her girişimin düşük oranlı vergiler yolu ile desteklenmesi gerektiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
Q81	Çevre kirlenmesine ilişkin yüksek vergiler ödeyen firmaların bir süre sonra yatırımlarını azaltacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Q82	Çevre vergileri hakkında halkın yeterince bilgi sahibi olmaması, çevresel vergilere yönelik bilinci azaltabilir.	1	2	3	4	5

E5. Aşağıda okuyacağım ifadelere katılıp katılmadığınızı belirtir misiniz?

		Katılmıyorum	Katılıyorum
Q83	Benzine yüksek vergi uygulandığı için aracıma LPG taktırdım.	1	2
Q84	Elektrik, su, doğalgaz gibi enerji kaynakları üzerindeki vergiler yükseldiğinden enerji tüketimimi azalttım.	1	2
Q85	Uçak yolcu biletlerindeki vergileri yüksek bulduğumdan uçak taşımacılığından daha az yararlanıyorum.	1	2
Q86	Bezine yüksek vergi konulduğu için araç kullanımımı azalttım.	1	2
Q87	Çevre kirlenmesinin önüne geçilmesine yönelik protesto eylemlerine katılıyorum.	1	2

GÖRÜŞÜLEN KİŞİNİN ADI SOYADI : _

GÖRÜŞÜLEN KİŞİNİN TELEFONU : (__ __ __) (__ __ __ __ __ __ __)

İLÇE : _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

ANKETÖRÜN ADI – SOYADI : _

GÖRÜŞME TARİHİ : (Gün/Ay/Yıl) __ __ / __ __ / __ __ __ __

EK 2: ANALİZ SONUÇLARI

Tablo 135: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi

CİNSİYET		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçeceklerin Tüketimi zerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum	Kadın	502	528,64
	Erkek	516	490,88
	Toplam	1018	
Mann-Whitney U Anlamlılık P Değeri : ,031			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 136: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu ile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	179	371,30
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	347	377,97
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	158	344,30
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	43	293,24
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,031			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir. Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 137: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum	Evli	642	537,50
	Bekar	323	457,88
	Dul	53	484,87
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 138: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum.					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	23	76	16	174	23	312
		7,4%	24,4%	5,1%	55,8%	7,4%	100,0%
		2,4%	7,9%	1,7%	18,1%	2,4%	32,5%
	Ortaokul	21	42	6	67	10	146
		14,4%	28,8%	4,1%	45,9%	6,8%	100,0%
		2,2%	4,4%	,6%	7,0%	1,0%	15,2%
	Lise	67	104	28	115	25	339
		19,8%	30,7%	8,3%	33,9%	7,4%	100,0%
		7,0%	10,8%	2,9%	12,0%	2,6%	35,3%
	Üniversite	34	53	11	48	16	162
		21,0%	32,7%	6,8%	29,6%	9,9%	100,0%
		3,5%	5,5%	1,1%	5,0%	1,7%	16,9%
Toplam		145	275	61	404	74	959
		15,1%	28,7%	6,4%	42,1%	7,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 139: "Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Alkollü İçeceklerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltacağına İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEVCUT YAPILAN İŞ	Öğrenci	25	17	10	15	4	71
		35,2%	23,9%	14,1%	21,1%	5,6%	100,0%
		2,6%	1,8%	1,0%	1,6%	,4%	7,5%
	Ev Hanımı	16	53	10	109	11	199
		8,0%	26,6%	5,0%	54,8%	5,5%	100,0%
		1,7%	5,6%	1,0%	11,4%	1,2%	20,9%
	İşçi	37	88	12	104	19	260
		14,2%	33,8%	4,6%	40,0%	7,3%	100,0%
		3,9%	9,2%	1,3%	10,9%	2,0%	27,3%
	Esnaf	31	49	9	83	23	195
		15,9%	25,1%	4,6%	42,6%	11,8%	100,0%
		3,3%	5,1%	0,9%	8,7%	2,4%	20,5%
	Emekli	13	27	6	54	9	109
		11,9%	24,8%	5,5%	49,5%	8,3%	100,0%
		1,4%	2,8%	0,6%	5,7%	,9%	11,4%
	Kariyer Meslek	17	21	8	27	7	80
		21,3%	26,3%	10,0%	33,8%	8,8%	100,0%
		1,8%	2,2%	0,8%	2,8%	,7%	8,4%
	Serbest Meslek	5	11	3	17	3	39
		12,8%	28,2%	7,7%	43,6%	7,7%	100,0%
		0,5%	1,2%	0,3%	1,8%	,3%	4,1%
Toplam		144	266	58	409	76	953
		15,1%	27,9%	6,1%	42,9%	8,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.							

Tablo 140: "Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu ile Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	179	375,79
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	347	385,13
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	158	328,04
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	43	276,51
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir. Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 141: "Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum	Evli	642	531,72
	Bekar	323	462,84
	Dul	53	524,74
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 142: "Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	32	71	25	161	23	312
		10,3%	22,8%	8,0%	51,6%	7,4%	100,0%
		3,3%	7,4%	2,6%	16,8%	2,4%	32,5%
	Ortaokul	13	42	12	63	16	146
		8,9%	28,8%	8,2%	43,2%	11,0%	100,0%
		1,4%	4,4%	1,3%	6,6%	1,7%	15,2%
	Lise	64	103	24	123	25	339
		18,9%	30,4%	7,1%	36,3%	7,4%	100,0%
		6,7%	10,7%	2,5%	12,8%	2,6%	35,3%
	Üniversite	31	51	20	38	22	162
		19,1%	31,5%	12,3%	23,5%	13,6%	100,0%
		3,2%	5,3%	2,1%	4,0%	2,3%	16,9%
Toplam		140	267	81	385	86	959
		14,6%	27,8%	8,4%	40,1%	9,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 143: "Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Alkollü İçecek Tüketiminin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEVCUT YAPILAN İŞ	Öğrenci	20	19	7	18	7	71
		28,2%	26,8%	9,9%	25,4%	9,9%	100,0%
		2,1%	2,0%	0,7%	1,9%	,7%	7,5%
	Ev Hanımı	15	50	18	103	13	199
		7,5%	25,1%	9,0%	51,8%	6,5%	100,0%
		1,6%	5,2%	1,9%	10,8%	1,4%	20,9%
	İşçi	38	82	15	105	20	260
		14,6%	31,5%	5,8%	40,4%	7,7%	100,0%
		4,0%	8,6%	1,6%	11,0%	2,1%	27,3%
	Esnaf	32	45	12	85	21	195
		16,4%	23,1%	6,2%	43,6%	10,8%	100,0%
		3,4%	4,7%	1,3%	8,9%	2,2%	20,5%
	Emekli	13	27	14	46	9	109
		11,9%	24,8%	12,8%	42,2%	8,3%	100,0%
		1,4%	2,8%	1,5%	4,8%	,9%	11,4%
	Kariyer Meslek	15	26	9	18	12	80
		18,8%	32,5%	11,3%	22,5%	15,0%	100,0%
		1,6%	2,7%	0,9%	1,9%	1,3%	8,4%
	Serbest Meslek	3	12	3	16	5	39
		7,7%	30,8%	7,7%	41,0%	12,8%	100,0%
		0,3%	1,3%	0,3%	1,7%	,5%	4,1%
Toplam		136	261	78	391	87	953
		14,3%	27,4%	8,2%	41,0%	9,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.							

Tablo 144: "Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	179	389,26
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	347	375,10
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	158	332,15
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	43	286,28
	Total	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,003			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 145: "Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Aşırı Alkollü İçecek Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEDENİ HAL	Evli	71	156	73	277	65	642
		11,1%	24,3%	11,4%	43,1%	10,1%	100,0%
		7,0%	15,3%	7,2%	27,2%	6,4%	63,1%
	Bekar	61	92	38	101	31	323
		18,9%	28,5%	11,8%	31,3%	9,6%	100,0%
		6,0%	9,0%	3,7%	9,9%	3,0%	31,7%
	Dul	5	17	3	24	4	53
		9,4%	32,1%	5,7%	45,3%	7,5%	100,0%
		,5%	1,7%	,3%	2,4%	,4%	5,2%
Toplam		137	265	114	402	100	1018
		13,5%	26,0%	11,2%	39,5%	9,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri : ,004							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 146: "Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Aşırı Alkollü İçecek Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	22	71	34	158	27	312
		7,1%	22,8%	10,9%	50,6%	8,7%	100,0%
		2,3%	7,4%	3,5%	16,5%	2,8%	32,5%
	Ortaokul	18	28	21	63	16	146
		12,3%	19,2%	14,4%	43,2%	11,0%	100,0%
		1,9%	2,9%	2,2%	6,6%	1,7%	15,2%
	Lise	51	103	42	114	29	339
		15,0%	30,4%	12,4%	33,6%	8,6%	100,0%
		5,3%	10,7%	4,4%	11,9%	3,0%	35,3%
	Üniversite	34	55	12	41	20	162
		21,0%	34,0%	7,4%	25,3%	12,3%	100,0%
		3,5%	5,7%	1,3%	4,3%	2,1%	16,9%
Toplam		125	257	109	376	92	959
		13,0%	26,8%	11,4%	39,2%	9,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 147: "Aşırı Alkol Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumu Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Aşırı Alkollü İçecek Tüketimi Topluma Önemli Maliyetler Yüklediği İçin Yüksek Oranlı Alkol Vergilerini Destekliyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEVCUT YAPILAN İŞ	Öğrenci	21	21	12	11	6	71
		29,6%	29,6%	16,9%	15,5%	8,5%	100,0%
		2,2%	2,2%	1,3%	1,2%	,6%	7,5%
	Ev Hanımı	15	40	24	100	20	199
		7,5%	20,1%	12,1%	50,3%	10,1%	100,0%
		1,6%	4,2%	2,5%	10,5%	2,1%	20,9%
	İşçi	30	73	33	96	28	260
		11,5%	28,1%	12,7%	36,9%	10,8%	100,0%
		3,1%	7,7%	3,5%	10,1%	2,9%	27,3%
	Esnaf	21	54	17	86	17	195
		10,8%	27,7%	8,7%	44,1%	8,7%	100,0%
		2,2%	5,7%	1,8%	9,0%	1,8%	20,5%
	Emekli	19	26	8	44	12	109
		17,4%	23,9%	7,3%	40,4%	11,0%	100,0%
		2,0%	2,7%	0,8%	4,6%	1,3%	11,4%
	Kariyer Meslek	18	24	8	19	11	80
		22,5%	30,0%	10,0%	23,8%	13,8%	100,0%
		1,9%	2,5%	0,8%	2,0%	1,2%	8,4%
	Serbest Meslek	3	9	6	18	3	39
		7,7%	23,1%	15,4%	46,2%	7,7%	100,0%
		0,3%	0,9%	0,6%	1,9%	,3%	4,1%
Toplam		127	247	108	374	97	953
		13,3%	25,9%	11,3%	39,2%	10,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.							

Tablo 148: "Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	179	397,41
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	347	365,06
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	158	329,72
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	43	342,37
	Total	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,016			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 149: "Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim	Evli	642	531,42
	Bekar	323	468,93
	Dul	53	491,28
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,004			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Bağımsız Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Bağımsız Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.			KABUL

Tablo 150: "Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	19	40	35	173	45	312
		6,1%	12,8%	11,2%	55,4%	14,4%	100,0%
		2,0%	4,2%	3,6%	18,0%	4,7%	32,5%
	Ortaokul	8	23	25	74	16	146
		5,5%	15,8%	17,1%	50,7%	11,0%	100,0%
		0,8%	2,4%	2,6%	7,7%	1,7%	15,2%
	Lise	31	68	52	139	49	339
		9,1%	20,1%	15,3%	41,0%	14,5%	100,0%
		3,2%	7,1%	5,4%	14,5%	5,1%	35,3%
	Üniversite	16	35	25	60	26	162
		9,9%	21,6%	15,4%	37,0%	16,0%	100,0%
		1,7%	3,6%	2,6%	6,3%	2,7%	16,9%
Toplam		74	166	137	446	136	959
		7,7%	17,3%	14,3%	46,5%	14,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,008							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni İle Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni İle Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 151: "Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Eğer Alkollü İçeceklerden Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Alkol Kullanımına İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEVCUT YAPILAN İŞ	Öğrenci	7	21	16	18	9	71
		9,9%	29,6%	22,5%	25,4%	12,7%	100,0%
		,7%	2,2%	1,7%	1,9%	,9%	7,5%
	Ev Hanımı	15	27	20	109	28	199
		7,5%	13,6%	10,1%	54,8%	14,1%	100,0%
		1,6%	2,8%	2,1%	11,4%	2,9%	20,9%
	İşçi	17	44	35	129	35	260
		6,5%	16,9%	13,5%	49,6%	13,5%	100,0%
		1,8%	4,6%	3,7%	13,5%	3,7%	27,3%
	Esnaf	13	28	31	93	30	195
		6,7%	14,4%	15,9%	47,7%	15,4%	100,0%
		1,4%	2,9%	3,3%	9,8%	3,1%	20,5%
	Emekli	7	19	13	56	14	109
		6,4%	17,4%	11,9%	51,4%	12,8%	100,0%
		,7%	2,0%	1,4%	5,9%	1,5%	11,4%
	Kariyer Meslek	12	14	9	29	16	80
		15,0%	17,5%	11,3%	36,3%	20,0%	100,0%
		1,3%	1,5%	0,9%	3,0%	1,7%	8,4%
	Serbest Meslek	3	11	8	14	3	39
		7,7%	28,2%	20,5%	35,9%	7,7%	100,0%
		,3%	1,2%	0,8%	1,5%	,3%	4,1%
Toplam		74	164	132	448	135	953
		7,8%	17,2%	13,9%	47,0%	14,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,008							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.							

Tablo 152: "Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	179	385,99
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	347	370,72
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	158	339,84
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	43	306,99
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,042			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 153: "Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Anlamlı Fark Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum	Evli	642	528,95
	Bekar	323	472,34
	Dul	53	500,40
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,013			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 154: "Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum " Bilişsel Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	26	80	37	153	16	312
		8,3%	25,6%	11,9%	49,0%	5,1%	100,0%
		2,7%	8,3%	3,9%	16,0%	1,7%	32,5%
	Ortaokul	22	36	11	65	12	146
		15,1%	24,7%	7,5%	44,5%	8,2%	100,0%
		2,3%	3,8%	1,1%	6,8%	1,3%	15,2%
	Lise	70	113	41	99	16	339
		20,6%	33,3%	12,1%	29,2%	4,7%	100,0%
		7,3%	11,8%	4,3%	10,3%	1,7%	35,3%
	Üniversite	34	53	17	42	16	162
		21,0%	32,7%	10,5%	25,9%	9,9%	100,0%
		3,5%	5,5%	1,8%	4,4%	1,7%	16,9%
Toplam		152	282	106	359	60	959
		15,8%	29,4%	11,1%	37,4%	6,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RED	
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL	
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 155: "Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum " Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Alkollü İçeceklere Yüklenilen Yüksek Oranlı Vergilerin Şiddet ve İntihar Olaylarını Azaltacağına İnanıyorum.					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEVCUT YAPILAN İŞ	Öğrenci	20	26	10	12	3	71
		28,2%	36,6%	14,1%	16,9%	4,2%	100,0%
		2,1%	2,7%	1,0%	1,3%	,3%	7,5%
	Ev Hanımı	25	46	19	98	11	199
		12,6%	23,1%	9,5%	49,2%	5,5%	100,0%
		2,6%	4,8%	2,0%	10,3%	1,2%	20,9%
	İşçi	45	82	23	96	14	260
		17,3%	31,5%	8,8%	36,9%	5,4%	100,0%
		4,7%	8,6%	2,4%	10,1%	1,5%	27,3%
	Esnaf	27	56	26	73	13	195
		13,8%	28,7%	13,3%	37,4%	6,7%	100,0%
		2,8%	5,9%	2,7%	7,7%	1,4%	20,5%
	Emekli	14	33	11	43	8	109
		12,8%	30,3%	10,1%	39,4%	7,3%	100,0%
		1,5%	3,5%	1,2%	4,5%	,8%	11,4%
	Kariyer Meslek	16	24	9	22	9	80
		20,0%	30,0%	11,3%	27,5%	11,3%	100,0%
		1,7%	2,5%	0,9%	2,3%	,9%	8,4%
	Serbest Meslek	3	11	8	14	3	39
		7,7%	28,2%	20,5%	35,9%	7,7%	100,0%
		0,3%	1,2%	0,8%	1,5%	,3%	4,1%
Toplam		150	278	106	358	61	953
		15,7%	29,2%	11,1%	37,6%	6,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,006							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.							

Tablo 156: "Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir" Bilişsel Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
CİNSİYET	Erkek	11	101	59	240	91	502
		2,2%	20,1%	11,8%	47,8%	18,1%	100,0%
		1,1%	9,9%	5,8%	23,6%	8,9%	49,3%
	Kadın	27	80	56	259	94	516
		5,2%	15,5%	10,9%	50,2%	18,2%	100,0%
		2,7%	7,9%	5,5%	25,4%	9,2%	50,7%
Toplam		38	181	115	499	185	1018
		3,7%	17,8%	11,3%	49,0%	18,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,043							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 157: "Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	7	59	34	176	36	312
		2,2%	18,9%	10,9%	56,4%	11,5%	100,0%
		,7%	6,2%	3,5%	18,4%	3,8%	32,5%
	Ortaokul	7	21	18	71	29	146
		4,8%	14,4%	12,3%	48,6%	19,9%	100,0%
		,7%	2,2%	1,9%	7,4%	3,0%	15,2%
	Lise	13	61	38	158	69	339
		3,8%	18,0%	11,2%	46,6%	20,4%	100,0%
		1,4%	6,4%	4,0%	16,5%	7,2%	35,3%
	Üniversite	9	26	19	70	38	162
		5,6%	16,0%	11,7%	43,2%	23,5%	100,0%
		,9%	2,7%	2,0%	7,3%	4,0%	16,9%
Toplam		36	167	109	475	172	959
		3,8%	17,4%	11,4%	49,5%	17,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,043							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 158: "Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir" Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Eğer Alkollü İçecekler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir	Öğrenci	71	539.68
	Ev Hanımı	199	446.21
	İşci	260	474.49
	Esnaf	195	506.33
	Emekli	109	486.50
	Kariyer Meslek	80	469,04
	Serbest Meslek	39	379,88
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,017			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni İle Bağımsız Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni İle Bağımsız Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 159: "Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarını Azaltır" Davranışsal Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarını Azaltır	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	56	162,80
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	126	148,06
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	77	129,11
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	24	103,02
	Toplam	283	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,005			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 160: "Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır" Davranışsal Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır.	İlkokul Mezunu	55	171.37
	Ortaoku Mezunul	42	189.82
	Lise Mezunu	137	156.53
	Üniversite Mezunu	82	137,12
	Toplam	316	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,009			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 161: "Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır" Davranışsal Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçeceklere İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır	Öğrenci	29	99,88
	Ev Hanımı	15	156,80
	İşçi	109	171,98
	Esnaf	65	159,77
	Emekli	44	168,92
	Kariyer Meslek	38	145,39
	Serbest Meslek	15	162,20
	Toplam	315	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,009			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 162: "Alkollü İçecek Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Alkol Kullanmayı Hemen Bırakırım" Davranışsal Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecek Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Alkol Kullanmayı Hemen Bırakırım	İlkokul Mezunu	55	171.83
	Ortaoku Mezunul	42	188.68
	Lise Mezunu	137	155.21
	Üniversite Mezunu	82	139,60
	Toplam	316	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,013			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 163: "Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir" Davranışsal Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	8	38	24	29	7	106
		7,5%	35,8%	22,6%	27,4%	6,6%	100,0%
		2,4%	11,3%	7,1%	8,6%	2,1%	31,5%
	Erkek	37	96	30	58	10	231
		16,0%	41,6%	13,0%	25,1%	4,3%	100,0%
		11,0%	28,5%	8,9%	17,2%	3,0%	68,5%
Toplam		45	134	54	87	17	337
		13,4%	39,8%	16,0%	25,8%	5,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,047							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni İle Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 164: "Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir" Davranışsal Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi, İş Motivasyonumu Azaltabilir	Evli	183	159,38
	Bekar	140	183,97
	Dul	14	145,07
	Total	337	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,039			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 165: "Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir" Davranışsal Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir							Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	8	38	23	34	3	106
		7,5%	35,8%	21,7%	32,1%	2,8%	100,0%
		2,4%	11,3%	6,8%	10,1%	,9%	31,5%
	Erkek	31	98	24	68	10	231
		13,4%	42,4%	10,4%	29,4%	4,3%	100,0%
		9,2%	29,1%	7,1%	20,2%	3,0%	68,5%
Toplam		39	136	47	102	13	337
		11,6%	40,4%	13,9%	30,3%	3,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,037							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 166: "Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir" Davranışsal Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Alkollü İçecek Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir	Evli	183	158.54
	Bekar	140	185.46
	Dul	14	141.21
	Total	337	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,018			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 167: "Vergi Sebebiyle Sürekli Tükettiğim İçkiyi Alamazsam Bir Süre Sonra Kaçak İçki Alımına Yönelebilirim" Davranışsal Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Vergi Sebebiyle Sürekli Tükettiğim İçkiyi Alamazsam Bir Süre Sonra Kaçak İçki Alımına Yönelebilirim					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	7	34	20	34	11	106
		6,6%	32,1%	18,9%	32,1%	10,4%	100,0%
		2,1%	10,1%	5,9%	10,1%	3,3%	31,5%
	Erkek	23	92	18	70	28	231
		10,0%	39,8%	7,8%	30,3%	12,1%	100,0%
		6,8%	27,3%	5,3%	20,8%	8,3%	68,5%
Toplam		30	126	38	104	39	337
		8,9%	37,4%	11,3%	30,9%	11,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,036							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 168: "Yüksek Vergiler Sebebiyle İçki Tüketimimi Azalttım" Davranışı İle Bölge Kökeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

BÖLGE KÖKENİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Yüksek Vergiler Sebebiyle İçki Tüketimimi Azalttım	Marmara	76	167,04
	Karadeniz	115	166,77
	Ege	13	136,00
	Akdeniz	19	180,34
	İç Anadolu	40	178,13
	Doğu Anadolu	49	156,63
	Güney Doğu Anadolu	25	203,40
	Toplam	337	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,045			
H_o: İlgili Davranış Değişkeni ile Bölge Kökeni Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Bölge Kökeni Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 169: "Vergiler Sebebiyle Hızla Artan Alkollü İçecek Fiyatlarından Sonra İçkiyi Tamamen Bıraktım" Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Vergiler Sebebiyle Hızla Artan Alkollü İçecek Fiyatlarından Sonra İçkiyi Tamamen Bıraktım	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	56	156,82
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	126	138,85
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	77	141,20
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	24	126,50
	Toplam	283	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,020			
H_o: İlgili Davranış Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 170: "Vergiler Sebebiyle Hızla Artan Alkollü İçecek Fiyatlarından Sonra İçkiyi Tamamen Bıraktım" Davranışı İle Eğitim Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Vergiler Sebebiyle Hızla Artan Alkollü İçecek Fiyatlarından Sonra İçkiyi Tamamen Bıraktım	İlkokul	55	176.47
	Ortaokul	42	149.52
	Lise	137	158.15
	Üniversite	82	151.63
	Toplam	316	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,014			
H_o: İlgili Davranış Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 171: "Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım" Davranışı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	91	15	106
		85,8%	14,2%	100,0%
		27,0%	4,5%	31,5%
	Erkek	175	56	231
		75,8%	24,2%	100,0%
		51,9%	16,6%	68,5%
Toplam		266	71	337
		78,9%	21,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,035				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 172: "Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım" Davranışı İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul Mezunu	31	24	55
		56,4%	43,6%	100,0%
		9,8%	7,6%	17,4%
	Ortaokul Mezunu	31	11	42
		73,8%	26,2%	100,0%
		9,8%	3,5%	13,3%
	Lise Mezunu	117	20	137
		85,4%	14,6%	100,0%
		37,0%	6,3%	43,4%
	Üniversite Mezunu	70	12	82
		85,4%	14,6%	100,0%
		22,2%	3,8%	25,9%
TOPLAM		249	67	316
		78,8%	21,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.				

Tablo 173: "Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım" Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Ahlaki Nedenlerden Dolayı İçki İçmeyi Tamamen Bıraktım	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	56	155.98
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	126	146.44
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	77	132.55
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	24	116.40
	Toplam	283	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,016			
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 174: "Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım" Davranışı İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	64	4	68
		94,1%	5,9%	100,0%
		19,0%	1,2%	20,2%
	26-36 yaş arası	92	15	107
		86,0%	14,0%	100,0%
		27,3%	4,5%	31,8%
	37-47 yaş arası	50	30	80
		62,5%	37,5%	100,0%
		14,8%	8,9%	23,7%
	48-58 yaş arası	30	10	40
		75,0%	25,0%	100,0%
		8,9%	3,0%	11,9%
	59 yaş üstü	32	10	42
		76,2%	23,8%	100,0%
		9,5%	3,0%	12,5%
TOPLAM		268	69	337
		79,5%	20,5%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 175: "Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım" Davranışı İle Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri 1000 TL'den az olanlar	36	20	56
		64,3%	35,7%	100,0%
		12,7%	7,1%	19,8%
	Geliri 1000TL-2000TL arası olanlar	103	23	126
		81,7%	18,3%	100,0%
		36,4%	8,1%	44,5%
	Geliri 2000TL-4000TL arası olanlar	59	18	77
		76,6%	23,4%	100,0%
		20,8%	6,4%	27,2%
	Geliri 4000TL üzeri olanlar	21	3	24
		87,5%	12,5%	100,0%
		7,4%	1,1%	8,5%
TOPLAM		219	64	283
		77,4%	22,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,040				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.				

Tablo 176: "Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım" Davranışı İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin İçki Kullanımımı Çok Azalttım	Evli	183	180.54
	Bekar	140	156.16
	Dul	14	146.54
	Toplam	337	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,003			
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 177: "Sağlık Sorunlarıma Rağmen Her Gün Düzenli Olarak İçki Tüketiyorum" Davranışı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sağlık Sorunlarıma Rağmen Her Gün Düzenli Olarak İçki Tüketiyorum		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	99	7	106
		93,4%	6,6%	100,0%
		29,4%	2,1%	31,5%
	Erkek	197	34	231
		85,3%	14,7%	100,0%
		58,5%	10,1%	68,5%
Toplam		296	41	337
		87,8%	12,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,034				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 178: "Sağlık Sorunlarıma Rağmen Her Gün Düzenli Olarak İçki Tüketiyorum" Davranışı İle Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sağlık Sorunlarıma Rağmen Her Gün Düzenli Olarak İçki Tüketiyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri 1000 TL'den az olanlar	50	6	56
		89,3%	10,7%	100,0%
		17,7%	2,1%	19,8%
	Geliri 1000TL-2000TL arası olanlar	110	16	126
		87,3%	12,7%	100,0%
		38,9%	5,7%	44,5%
	Geliri 2000TL-4000TL arası olanlar	71	6	77
		92,2%	7,8%	100,0%
		25,1%	2,1%	27,2%
	Geliri 4000TL üzeri olanlar	17	7	24
		70,8%	29,2%	100,0%
		6,0%	2,5%	8,5%
TOPLAM		248	35	283
		87,6%	12,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,048				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.				

Tablo 179: "Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım" Davranışı İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	61	7	68
		89,7%	10,3%	100,0%
		18,1%	2,1%	20,2%
	26-36 yaş arası	102	5	107
		95,3%	4,7%	100,0%
		30,3%	1,5%	31,8%
	37-47 yaş arası	69	11	80
		86,3%	13,8%	100,0%
		20,5%	3,3%	23,7%
	48-58 yaş arası	34	6	40
		85,0%	15,0%	100,0%
		10,1%	1,8%	11,9%
	59 yaş üstü	30	12	42
		71,4%	28,6%	100,0%
		8,9%	3,6%	12,5%
TOPLAM		296	41	337
		87,8%	12,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,002				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 180: "Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım" Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	56	156.85
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	126	137.48
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	77	142.38
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	24	129.90
	Toplam	283	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,041			
H_o: İlgili Davranış Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 181: "Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım" Davranışı İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek	Sıra Ortalaması
Yakınımın İçki Kullanımı Nedeniyle Ciddi Hastalığa Yakalanmasından Dolayı İçki Kullanımımı Tamamen Bıraktım	Öğrenci	29	145,43
	Ev Hanımı	15	150,50
	İşçi	109	153,00
	Esnaf	65	159,38
	Emekli	44	179,38
	Kariyer Meslek	38	152,43
	Serbest Meslek	15	171,50
	Toplam	315	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,046			
H_o: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 182 : "Tütün Ürünleri Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Tütün Ürünleri Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Risklerini Azaltacağına İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	23	104	20	153	12	312
		7,4%	33,3%	6,4%	49,0%	3,8%	100,0%
		2,4%	10,8%	2,1%	16,0%	1,3%	32,5%
	Ortaokul	24	45	7	59	11	146
		16,4%	30,8%	4,8%	40,4%	7,5%	100,0%
		2,5%	4,7%	,7%	6,2%	1,1%	15,2%
	Lise	60	124	23	109	23	339
		17,7%	36,6%	6,8%	32,2%	6,8%	100,0%
		6,3%	12,9%	2,4%	11,4%	2,4%	35,3%
	Üniversite	33	51	17	51	10	162
		20,4%	31,5%	10,5%	31,5%	6,2%	100,0%
		3,4%	5,3%	1,8%	5,3%	1,0%	16,9%
Toplam		140	324	67	372	56	959
		14,6%	33,8%	7,0%	38,8%	5,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 183: "Tütün Ürünleri Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Tütün Ürünleri Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Risklerini Azaltacağına İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri1000TL'nin altında olanlar(Düşük)	20	66	7	74	12	179
		11,2%	36,9%	3,9%	41,3%	6,7%	100,0%
		2,8%	9,1%	1,0%	10,2%	1,7%	24,6%
	Geliri1001TL-2000TL arasında olanlar(orta-altı)	58	111	18	133	27	347
		16,7%	32,0%	5,2%	38,3%	7,8%	100,0%
		8,0%	15,3%	2,5%	18,3%	3,7%	47,7%
	Geliri2001TL-4000TLarasında olanlar(orta-üstü)	22	56	18	57	5	158
		13,9%	35,4%	11,4%	36,1%	3,2%	100,0%
		3,0%	7,7%	2,5%	7,8%	,7%	21,7%
	Geliri4001TL üzerinde olanlar(yüksek)	9	13	10	8	3	43
		20,9%	30,2%	23,3%	18,6%	7,0%	100,0%
		1,2%	1,8%	1,4%	1,1%	,4%	5,9%
TOPLAM		109	246	53	272	47	727
		15,0%	33,8%	7,3%	37,4%	6,5%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.							

Tablo 184: "Tütünlü Ürünlerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi

CİNSİYET		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürünlerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum	Kadın	502	530,99
	Erkek	516	488,59
	Toplam	1018	
Mann-Whitney U Anlamlılık P Değeri : ,015			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 185: "Tütünlü Ürünlerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürünlerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum	Evli	642	527,46
	Bekar	323	472,06
	Dul	53	520,13
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,014			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 186: "Tütünlü Ürünlerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum" Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütünlü Ürünlerin Tüketimi Üzerine Konulan Yüksek Vergilerin Hastalık Riskini Azaltcağına İnanıyorum	Öğrenci	71	396,32
	Ev Hanımı	199	515,94
	İşci	260	457,88
	Esnaf	195	476,57
	Emekli	109	507,69
	Kariyer Meslek	80	471,37
	Serbest Meslek	39	480,56
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,028			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 187: "Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	32	114	23	128	15	312
		10,3%	36,5%	7,4%	41,0%	4,8%	100,00%
		3,3%	11,9%	2,4%	13,3%	1,6%	32,50%
	Ortaokul	19	47	14	54	12	146
		13,0%	32,2%	9,6%	37,0%	8,2%	100,00%
		2,0%	4,9%	1,5%	5,6%	1,3%	15,20%
	Lise	62	133	20	103	21	339
		18,3%	39,2%	5,9%	30,4%	6,2%	100,00%
		6,5%	13,9%	2,1%	10,7%	2,2%	35,30%
	Üniversite	35	59	11	43	14	162
		21,6%	36,4%	6,8%	26,5%	8,6%	100,00%
		3,6%	6,2%	1,1%	4,5%	1,5%	16,90%
Toplam		148	353	68	328	62	959
		15,4%	36,8%	7,1%	34,2%	6,5%	100,00%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,007							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RED	
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL	
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 188: "Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Bağımsız Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri1000TL'nin altında olanlar(Düşük)	22	69	17	62	9	179
		12,3%	38,5%	9,5%	34,6%	5,0%	100,00%
		3,0%	9,5%	2,3%	8,5%	1,2%	24,60%
	Geliri1001TL-2000TL arasında olanlar(orta-altı)	53	126	19	117	32	347
		15,3%	36,3%	5,5%	33,7%	9,2%	100,00%
		7,3%	17,3%	2,6%	16,1%	4,4%	47,70%
	Geliri2001TL-4000TLarasında olanlar(orta-üstü)	32	60	9	54	3	158
		20,3%	38,0%	5,7%	34,2%	1,9%	100,00%
		4,4%	8,3%	1,2%	7,4%	,4%	21,70%
	Geliri4001TL üzerinde olanlar(yüksek)	11	13	5	10	4	43
		9,3%	4,9%	10,0%	4,1%	8,3%	100,00%
		1,5%	1,8%	,7%	1,4%	,6%	5,90%
TOPLAM		118	268	50	243	48	727
		16,2%	36,9%	6,9%	33,4%	6,6%	100,00%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,032							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.							

Tablo 189: "Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi

CİNSİYET		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum	Kadın	502	528,27
	Erkek	516	491,24
	Toplam	1018	
Mann-Whitney U Anlamlılık P Değeri : ,035			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 190: "Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum	Evli	642	527,67
	Bekar	323	472,89
	Dul	53	512,56
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,016			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 191: "Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Ürünlerine İlişkin Tüketimin Yüksek Vergilerle Azalacağını Düşünüyorum	Öğrenci	71	381,81
	Ev Hanımı	199	531,26
	İşçi	260	452,30
	Esnaf	195	475,69
	Emekli	109	511,39
	Kariyer Meslek	80	474,84
	Serbest Meslek	39	452,94
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 192: "Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumu İle Bağımsız Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri1000TL'nin altında olanlar(Düşük)	24	48	26	66	15	179
		13,4%	26,8%	14,5%	36,9%	8,4%	100,00%
		3,3%	6,6%	3,6%	9,1%	2,1%	24,60%
	Geliri1001TL-2000TL arasında olanlar(orta-altı)	64	116	40	95	32	347
		18,4%	33,4%	11,5%	27,4%	9,2%	100,00%
		8,8%	16,0%	5,5%	13,1%	4,4%	47,70%
	Geliri2001TL-4000TLarasında olanlar(orta-üstü)	32	56	23	44	3	158
		20,3%	35,4%	14,6%	27,8%	1,9%	100,00%
		4,4%	7,7%	3,2%	6,1%	,4%	21,70%
	Geliri4001TL üzerinde olanlar(yüksek)	7	13	10	8	5	43
		16,3%	30,2%	23,3%	18,6%	11,6%	100,00%
		1,0%	1,8%	1,4%	1,1%	,7%	5,90%
TOPLAM		127	233	99	213	55	727
		17,5%	32,0%	13,6%	29,3%	7,6%	100,00%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,020							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.							

Tablo 193: "Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	26	97	45	128	16	312
		8,3%	31,1%	14,4%	41,0%	5,1%	100,00%
		2,7%	10,1%	4,7%	13,3%	1,7%	32,50%
	Ortaokul	22	49	15	46	14	146
		15,1%	33,6%	10,3%	31,5%	9,6%	100,00%
		2,3%	5,1%	1,6%	4,8%	1,5%	15,20%
	Lise	70	112	48	81	28	339
		20,6%	33,0%	14,2%	23,9%	8,3%	100,00%
		7,3%	11,7%	5,0%	8,4%	2,9%	35,30%
	Üniversite	35	48	27	36	16	162
		21,6%	29,6%	16,7%	22,2%	9,9%	100,00%
		3,6%	5,0%	2,8%	3,8%	1,7%	16,90%
Toplam		153	306	135	291	74	959
		16,0%	31,9%	14,1%	30,3%	7,7%	100,00%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RED	
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL	
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 194: "Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum " Bilişsel Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi

CİNSİYET		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum	Kadın	502	529,41
	Erkek	516	490,13
	Toplam	1018	
Mann-Whitney U Anlamlılık P Değeri : ,027			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 195: "Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum " Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum	Evli	642	535,09
	Bekar	323	465,13
	Dul	53	469,92
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 196: "Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum " Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum	Öğrenci	71	363,78
	Ev Hanımı	199	541,25
	İşçi	260	464,16
	Esnaf	195	469,96
	Emekli	109	483,73
	Kariyer Meslek	80	466,82
	Serbest Meslek	39	478,14
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 197: "Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum " Davranışı İle Bölge Kökeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

BÖLGE KÖKENİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum	Marmara	184	464,11
	Karadeniz	363	537,34
	Ege	31	427,37
	Akdeniz	35	578,73
	İç Anadolu	119	476,24
	Doğu Anadolu	204	518,96
	Güney Doğu Anadolu	82	514,34
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,022			
H_o: İlgili Davranış Değişkeni ile Bölge Kökeni Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Bölge Kökeni Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 198: "Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum " Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YAŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Aşırı Sigara Tüketiminin Topluma Önemli Maliyetler Yüklediğine İnandığım İçin Yüksek Oranlı Sigara Vergilerini Destekliyorum	25 Yaş altı	178	461,36
	26-36 yaş arası	304	523,94
	37-47 yaş arası	240	496,17
	48-58 yaş arası	160	555,39
	59 yaş üstü	136	509,76
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,031			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 199: "Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumu Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	29	121	81	214	57	502
		5,8%	24,1%	16,1%	42,6%	11,4%	100,0%
		2,8%	11,9%	8,0%	21,0%	5,6%	49,3%
	Erkek	52	124	94	185	61	516
		10,1%	24,0%	18,2%	35,9%	11,8%	100,0%
		5,1%	12,2%	9,2%	18,2%	6,0%	50,7%
Toplam		81	245	175	399	118	1018
		8,0%	24,1%	17,2%	39,2%	11,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,048							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 200: "Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEDENİ HAL	Evli	43	154	98	263	84	642
		6,7%	24,0%	15,3%	41,0%	13,1%	100,00%
		4,2%	15,1%	9,6%	25,8%	8,3%	63,10%
	Bekar	32	77	71	113	30	323
		9,9%	23,8%	22,0%	35,0%	9,3%	100,00%
		3,1%	7,6%	7,0%	11,1%	2,9%	31,70%
	Dul	6	14	6	23	4	53
		11,3%	26,4%	11,3%	43,4%	7,5%	100,00%
		,6%	1,4%	,6%	2,3%	,4%	5,20%
Toplam		81	245	175	399	118	1018
		8,0%	24,1%	17,2%	39,2%	11,6%	100,00%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri : ,040							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 201: "Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumu İle Gelir Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri1000TL'nin altında olanlar(Düşük)	11	37	25	77	29	179
		6,1%	20,7%	14,0%	43,0%	16,2%	100,00%
		1,5%	5,1%	3,4%	10,6%	4,0%	24,60%
	Geliri1001TL-2000TL arasında olanlar(orta-altı)	32	84	60	133	38	347
		9,2%	24,2%	17,3%	38,3%	11,0%	100,00%
		4,4%	11,6%	8,3%	18,3%	5,2%	47,70%
	Geliri2001TL-4000TLarasında olanlar(orta-üstü)	19	47	28	52	12	158
		12,0%	29,7%	17,7%	32,9%	7,6%	100,00%
		2,6%	6,5%	3,9%	7,2%	1,7%	21,70%
	Geliri4001TL üzerinde olanlar(yüksek)	5	8	12	11	7	43
		11,6%	18,6%	27,9%	25,6%	16,3%	100,00%
		,7%	1,1%	1,7%	1,5%	1,0%	5,90%
TOPLAM		67	176	125	273	86	727
		9,2%	24,2%	17,2%	37,6%	11,8%	100,00%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,048							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.							

Tablo 202: "Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim" Bilişsel Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	13	71	47	149	32	312
		4,2%	22,8%	15,1%	47,8%	10,3%	100,00%
		1,4%	7,4%	4,9%	15,5%	3,3%	32,50%
	Ortaokul	10	31	27	67	11	146
		6,8%	21,2%	18,5%	45,9%	7,5%	100,00%
		1,0%	3,2%	2,8%	7,0%	1,1%	15,20%
	Lise	37	93	56	108	45	339
		10,9%	27,4%	16,5%	31,9%	13,3%	100,00%
		3,9%	9,7%	5,8%	11,3%	4,7%	35,30%
	Üniversite	18	42	31	49	22	162
		11,1%	25,9%	19,1%	30,2%	13,6%	100,00%
		1,9%	4,4%	3,2%	5,1%	2,3%	16,90%
Toplam		78	237	161	373	110	959
		8,1%	24,7%	16,8%	38,9%	11,5%	100,00%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,001							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 203: "Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim " Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Eğer Sigaradan Alınan Vergiler, Özel Bir Hesapta Toplanıp Sigaraya İlişkin Hastalıkların İyileştirilmesinde Kullanılacaksa Yüksek Vergi Artışlarını Kabul Edebilirim	Öğrenci	71	439,40
	Ev Hanımı	199	527,52
	İşci	260	472,55
	Esnaf	195	464,94
	Emekli	109	503,95
	Kariyer Meslek	80	423,95
	Serbest Meslek	39	411,06
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,014			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 204: "Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum" Bilişsel Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi

CİNSİYET		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum	Kadın	502	488,90
	Erkek	516	529,54
	Toplam	1018	
Mann-Whitney U Anlamlılık P Değeri : ,019			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 205: "Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum" Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	179	364,73
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	347	368,35
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	158	333,16
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	43	439,17
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,016			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 206: "Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum " Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Ürünleri Üzerindeki Yüksek Vergiler Sebebiyle Kaçak Tütün Tüketiminin Arttığını Düşünüyorum	Öğrenci	71	563,89
	Ev Hanımı	199	428,74
	İşci	260	491,04
	Esnaf	195	519,02
	Emekli	109	461,53
	Kariyer Meslek	80	435,79
	Serbest Meslek	39	389,12
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 207: " Eğer Tütünlü Ürünler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir" Bilişsel Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

BÖLGE KÖKENİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Eğer Tütünlü Ürünler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir	25 Yaş altı	178	571,16
	26-36 yaş arası	304	494,62
	37-47 yaş arası	240	499,83
	48-58 yaş arası	160	497,08
	59 yaş üstü	136	493,74
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,029			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 208: "Eğer Tütünlü Ürünler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir" Bilişsel Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Eğer Tütünlü Ürünler Üzerindeki Vergiler Sürekli Artmaya Devam Ederse, Bu İçecekleri Kaçak Yollarla Temin Etmeye Yönelebilir	Öğrenci	71	531,87
	Ev Hanımı	199	413,11
	İşçi	260	490,04
	Esnaf	195	527,21
	Emekli	109	491,14
	Kariyer Meslek	80	443,11
	Serbest Meslek	39	395,13
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 209: "Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Yükseltilmesi İşimdeki Motivasyonumu Önemli Ölçüde Azaltabilir" Davranışsal Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi

CİNSİYET		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Yükseltilmesi İşimdeki Motivasyonumu Önemli Ölçüde Azaltabilir	Kadın	226	275,92
	Erkek	364	307,66
	Toplam	590	
Mann-Whitney U Anlamlılık P Değeri : ,021			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 210: "Sigara Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Sigarayı Hemen Bırakırım" Davranışsal Tutumu ile Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sigara Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Sigarayı Hemen Bırakırım	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	100	263,17
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	222	232,17
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	113	212,18
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	31	225,02
	Toplam	466	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,030			
H_o: İlgili Davranışsal Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranışsal Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 211: "Sigara Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Sigarayı Hemen Bırakırım" Davranışsal Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sigara Fiyatları, Vergiler Sebebiyle %100 Artarsa Sigarayı Hemen Bırakırım.					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	24	102	29	19	5	179
		13,4%	57,0%	16,2%	10,6%	2,8%	100,0%
		4,3%	18,1%	5,2%	3,4%	,9%	31,8%
	Ortaokul	10	32	23	12	4	81
		12,3%	39,5%	28,4%	14,8%	4,9%	100,0%
		1,8%	5,7%	4,1%	2,1%	,7%	14,4%
	Lise	49	88	31	25	8	201
		24,4%	43,8%	15,4%	12,4%	4,0%	100,0%
		8,7%	15,6%	5,5%	4,4%	1,4%	35,7%
	Üniversite	22	52	15	8	5	102
		21,6%	51,0%	14,7%	7,8%	4,9%	100,0%
		3,9%	9,2%	2,7%	1,4%	,9%	18,1%
Toplam		105	274	98	64	22	563
		18,7%	48,7%	17,4%	11,4%	3,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,025							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.						RED	
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.						KABUL	
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 212: "Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır" Davranışsal Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerin Sağlık veya Toplumsal Nedenlere Dayandırılarak Yükseltilmesi Kullanım Miktarımı Azaltır	Öğrenci	33	220,97
	Ev Hanımı	76	306,28
	İşçi	171	266,57
	Esnaf	127	281,38
	Emekli	64	305,46
	Kariyer Meslek	47	244,34
	Serbest Meslek	30	250,17
	Toplam	548	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,037			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 213: "Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir" Davranışsal Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YAŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Tütün Ürünlerine İlişkin Vergilerinin Yükseltilmesi Ruh Halimi Olumsuz Yönde Etkileyebilir	25 Yaş altı	99	309,96
	26-36 yaş arası	181	309,80
	37-47 yaş arası	151	256,68
	48-58 yaş arası	92	315,82
	59 yaş üstü	67	295,49
	Toplam	590	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,016			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 214: "Yüksek Vergiler Sebebiyle İstediğim Marka Sigarayı Alamazsam Tütün Sararım" Davranışsal Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Yüksek Vergiler Sebebiyle İstediğim Marka Sigarayı Alamazsam Tütün Sararım					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEDENİ HAL	Evli	35	155	41	102	31	364
		9,6%	42,6%	11,3%	28,0%	8,5%	100,0%
		6,2%	27,6%	7,3%	18,1%	5,5%	64,8%
	Bekar	19	70	46	47	16	198
		9,6%	35,4%	23,2%	23,7%	8,1%	100,0%
		3,4%	12,5%	8,2%	8,4%	2,8%	35,2%
Toplam		54	225	87	149	47	562
		9,6%	40,0%	15,5%	26,5%	8,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,006							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategori(Dullar)ihmal edilmiştir.							

Tablo 215: "Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin Sigarayı Çok Azalttım" Davranışı İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin Sigarayı Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	87	12	99
		87,9%	12,1%	100,0%
		14,7%	2,0%	16,8%
	26-36 yaş arası	138	43	181
		76,2%	23,8%	100,0%
		23,4%	7,3%	30,7%
	37-47 yaş arası	103	48	151
		68,2%	31,8%	100,0%
		17,5%	8,1%	25,6%
	48-58 yaş arası	65	27	92
		70,7%	29,3%	100,0%
		11,0%	4,6%	15,6%
	59 yaş üstü	57	10	67
		85,1%	14,9%	100,0%
		9,7%	1,7%	11,4%
TOPLAM		450	140	590
		76,3%	23,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: .002				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 216: "Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin Sigarayı Çok Azalttım " Davranışı İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çocuklarımın Benden Uzaklaşmasını İstemediğim İçin Sigarayı Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
MEDENİ HAL	Evli	263	101	364
		72,3%	27,7%	100,0%
		44,6%	17,1%	61,7%
	Bekar	164	34	198
		82,8%	17,2%	100,0%
		27,8%	5,8%	33,6%
	Dul	23	5	28
		82,1%	17,9%	100,0%
		3,9%	,8%	4,7%
TOPLAM		450	140	590
		76,3%	23,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,014				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 217: "Sağlık Sorunlarıma Rağmen Günde Bir Paketten Fazla Sigara İçiyorum" Davranışı İle Bölge Kökeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

BÖLGE KÖKENİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sağlık Sorunlarıma Rağmen Günde Bir Paketten Fazla Sigara İçiyorum	Marmara	113	304,27
	Karadeniz	219	296,92
	Ege	18	255,39
	Akdeniz	17	377,82
	İç Anadolu	67	291,84
	Doğu Anadolu	107	288,63
	Güney Doğu Anadolu	49	275,12
	Toplam	590	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,038			
H_o: İlgili Davranış Değişkeni ile Bölge Kökeni Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Bölge Kökeni Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 218: "Sağlık Sorunlarıma Rağmen Günde Bir Paketten Fazla Sigara İçiyorum" Davranışı İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sağlık Sorunlarıma Rağmen Günde Bir Paketten Fazla Sigara İçiyorum	Öğrenci	33	220,50
	Ev Hanımı	76	278,18
	İşçi	171	276,58
	Esnaf	127	289,54
	Emekli	64	259,03
	Kariyer Meslek	47	261,31
	Serbest Meslek	30	302,70
	Toplam	548	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,023			
H_o: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 219: "Sigaranın Kapalı Alanlarda Yasaklanmasından Sonra Sigarayı Bıraktım" Davranışı İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sigaranın Kapalı Alanlarda Yasaklanmasından Sonra Sigarayı Bıraktım		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	214	12	226
		94,7%	5,3%	100,0%
		36,3%	2,0%	38,3%
	Erkek	327	37	364
		89,8%	10,2%	100,0%
		55,4%	6,3%	61,7%
Toplam		541	49	590
		91,7%	8,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,038				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 220: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum "Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	95	153	58	141	46	493
		19,3%	31,0%	11,8%	28,6%	9,3%	100,0%
		9,3%	15,0%	5,7%	13,9%	4,5%	48,4%
	Hayır	36	144	53	257	35	525
		6,9%	27,4%	10,1%	49,0%	6,7%	100,0%
		3,5%	14,1%	5,2%	25,2%	3,4%	51,6%
TOPLAM		131	297	111	398	81	1018
		12,9%	29,2%	10,9%	39,1%	8,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 221: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	25	74	53	138	22	312
		8.0%	23,7%	17%	44.2%	7,1%	100,0%
		2.6%	7.7%	5,5%	14,4%	2,3%	32,5%
	Ortaokul	14	41	24	54	13	146
		9.6%	28,1%	16,4%	37.0%	8.9%	100,0%
		1.5%	4.3%	2.5%	5.6%	1,4%	15,2%
	Lise	66	104	42	98	29	339
		19.5%	30,7%	12,4%	28.9%	8,6%	100,0%
		6,9%	10,8%	4,4%	10,2%	3%	35,3%
	Üniversite	26	61	21	39	15	162
		16,0%	37,7%	13%	24.1%	9.3%	100,0%
		2,7%	6,4%	2.2%	4.1%	1,6%	16,9%
Toplam		131	280	140	329	79	959
		13,7%	29,2%	14,6%	34,3%	8,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir							

Tablo 222: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum	Evli	642	530,68
	Bekar	323	468,68
	Dul	53	501,67
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,005			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 223: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Mann-Whitney U Anlamlı Fark Testi

CİNSİYET		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum	Kadın	502	529,77
	Erkek	516	489,78
	Toplam	1018	
Mann-Whitney U Anlamlılık P Değeri : ,023			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 224: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum" Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	179	397,39
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	347	364,54
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	158	333,03
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	43	334,49
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,022			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 225: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarının İnsan Sağlığına Zararının Yüksek Olduğunu Düşündüğüm İçin Bu Oyunlara Yüksek Oranlı Vergiler Koyulması Gerektiğini Düşünüyorum	Öğrenci	71	414,92
	Ev Hanımı	199	534,82
	İşçi	260	456,43
	Esnaf	195	490,30
	Emekli	109	487,71
	Kariyer Meslek	80	426,83
	Serbest Meslek	39	438,56
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,003			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 226: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum"Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	88	149	55	151	50	493
		17,8%	30,2%	11,2%	30,6%	10,1%	100,0%
		8,6%	14,6%	5,4%	14,8%	4,9%	48,4%
	Hayır	33	114	59	284	35	525
		6,3%	21,7%	11,2%	54,1%	6,7%	100,0%
		3,2%	11,2%	5,8%	27,9%	3,4%	51,6%
TOPLAM		121	263	114	435	85	1018
		11,9%	25,8%	11,2%	42,7%	8,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 227: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	23	68	39	156	26	312
		7,4%	21,8%	12,5%	50,0%	8,3%	100,0%
		2,4%	7,1%	4,1%	16,3%	2,7%	32,5%
	Ortaokul	15	30	16	69	16	146
		10,3%	20,5%	11,0%	47,3%	11,0%	100,0%
		1,6%	3,1%	1,7%	7,2%	1,7%	15,2%
	Lise	55	94	34	129	27	339
		16,2%	27,7%	10,0%	38,1%	8,0%	100,0%
		5,7%	9,8%	3,5%	13,5%	2,8%	35,3%
	Üniversite	21	54	19	56	12	162
		13,0%	33,3%	11,7%	34,6%	7,4%	100,0%
		2,2%	5,6%	2,0%	5,8%	1,3%	16,9%
Toplam		114	246	108	410	81	959
		11,9%	25,7%	11,3%	42,8%	8,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,003							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir							

Tablo 228: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum"Tutumu İle Mevcut İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEVCUT İŞ DURUMU	Öğrenci	14	23	8	20	6	71
		19,7%	32,4%	11,3%	28,2%	8,5%	100,0%
		1,5%	2,4%	,8%	2,1%	,6%	7,5%
	Ev Hanımı	16	39	28	94	22	199
		8,0%	19,6%	14,1%	47,2%	11,1%	100,0%
		1,7%	4,1%	2,9%	9,9%	2,3%	20,9%
	İşçi	31	75	22	117	15	260
		11,9%	28,8%	8,5%	45,0%	5,8%	100,0%
		3,3%	7,9%	2,3%	12,3%	1,6%	27,3%
	Esnaf	22	48	16	88	21	195
		11,3%	24,6%	8,2%	45,1%	10,8%	100,0%
		2,3%	5,0%	1,7%	9,2%	2,2%	20,5%
	Emekli	11	23	18	47	10	109
		10,1%	21,1%	16,5%	43,1%	9,2%	100,0%
		1,2%	2,4%	1,9%	4,9%	1,0%	11,4%
	Kariyer Meslek	14	23	11	27	5	80
		17,5%	28,8%	13,8%	33,8%	6,3%	100,0%
		1,5%	2,4%	1,2%	2,8%	,5%	8,4%
	Serbest Meslek	4	13	5	14	3	39
		10,3%	33,3%	12,8%	35,9%	7,7%	100,0%
		,4%	1,4%	,5%	1,5%	,3%	4,1%
Toplam		112	244	108	407	82	953
		11,8%	25,6%	11,3%	42,7%	8,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,049							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.							

Tablo 229: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum	Evli	642	528,30
	Bekar	323	474,66
	Dul	53	494,08
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,017			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 230: "Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis Ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum" Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANE HALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sayısal Loto, At Yarışı Gibi Bahis ve Şans Oyunlarına İlişkin Vergilerin Yükseltilmesinin Bu Oyunlara Eğilimi Azaltacağına İnanıyorum	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	286	478,22
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	584	540,92
	Tasarruf Yapabiliyorum	103	434,86
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	17	470,47
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	28	471,93
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,001			
H0: İlgili Tutum İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H1: İlgili Tutum Grubu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 231: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis Ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEDENİ HAL	Evli	69	183	85	264	41	642
		10,7%	28,5%	13,2%	41,1%	6,4%	100,0%
		6,8%	18,0%	8,3%	25,9%	4,0%	63,1%
	Bekar	55	99	48	107	14	323
		17,0%	30,7%	14,9%	33,1%	4,3%	100,0%
		5,4%	9,7%	4,7%	10,5%	1,4%	31,7%
	Dul	11	17	6	14	5	53
		20,8%	32,1%	11,3%	26,4%	9,4%	100,0%
		1,1%	1,7%	,6%	1,4%	,5%	5,2%
TOPLAM		135	299	139	385	60	1018
		13,3%	29,4%	13,7%	37,8%	5,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri : ,020							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni İle Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni İle Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 232: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	17	76	50	149	20	312
		5,4%	24,4%	16,0%	47,8%	6,4%	100,0%
		1,8%	7,9%	5,2%	15,5%	2,1%	32,5%
	Ortaokul	14	38	19	63	12	146
		9,6%	26,0%	13,0%	43,2%	8,2%	100,0%
		1,5%	4,0%	2,0%	6,6%	1,3%	15,2%
	Lise	70	106	38	107	18	339
		20,6%	31,3%	11,2%	31,6%	5,3%	100,0%
		7,3%	11,1%	4,0%	11,2%	1,9%	35,3%
	Üniversite	26	64	22	42	8	162
		16,0%	39,5%	13,6%	25,9%	4,9%	100,0%
		2,7%	6,7%	2,3%	4,4%	,8%	16,9%
Toplam		127	284	129	361	58	959
		13,2%	29,6%	13,5%	37,6%	6,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.							

Tablo 233: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum"Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	97	176	56	140	24	493
		19,7%	35,7%	11,4%	28,4%	4,9%	100,00%
		9,5%	17,3%	5,5%	13,8%	2,4%	48,40%
	Hayır	38	123	83	245	36	525
		7,2%	23,4%	15,8%	46,7%	6,9%	100,00%
		3,7%	12.1%	8.2%	24.1%	3,5%	51,60%
TOPLAM		135	299	139	385	60	1018
		13,3%	29,4%	13.7%	37.8%	5.9%	100,00%
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
$H_{0:}$ İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
$H_{1:}$ İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 234: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum" Tutumu İle Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

ASLEN BÖLGE KÖKENİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum	Marmara	184	444,02
	Karadeniz	363	542,50
	Ege	31	445,00
	Akdeniz	35	461,43
	İç Anadolu	119	471,45
	Doğu Anadolu	204	527,83
	Güney Doğu Anadolu	82	564,87
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 235: "Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Süper Loto, Şans Topu Gibi Bahis ve Şans Oyunların Çalışanların Verimini Düşürdüğü İçin Bu Oyunlara Uygulanacak Yüksek Vergilere Sıcak Bakıyorum	Öğrenci	71	397,21
	Ev Hanımı	199	534,66
	İşçi	260	451,25
	Esnaf	195	494,08
	Emekli	109	489,54
	Kariyer Meslek	80	427,31
	Serbest Meslek	39	481,21
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 236: "Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEDENİ HAL	Evli	54	158	73	261	96	642
		8,4%	24,6%	11,4%	40,7%	15,0%	100,0%
		5,3%	15,5%	7,2%	25,6%	9,4%	63,1%
	Bekar	35	68	52	128	40	323
		10,8%	21,1%	16,1%	39,6%	12,4%	100,0%
		3,4%	6,7%	5,1%	12,6%	3,9%	31,7%
	Dul	6	21	7	15	4	53
		11,3%	39,6%	13,2%	28,3%	7,5%	100,0%
		,6%	2,1%	,7%	1,5%	,4%	5,2%
TOPLAM		95	247	132	404	140	1018
		9,3%	24,3%	13,0%	39,7%	13,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri : ,038							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 237: "Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum"Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	74	138	64	150	67	493
		15,0%	28,0%	13,0%	30,4%	13,6%	100,0%
		7,3%	13,6%	6,3%	14,7%	6,6%	48,4%
	Hayır	21	109	68	254	73	525
		4,0%	20,8%	13,0%	48,4%	13,9%	100,0%
		2,1%	10,7%	6,7%	25,0%	7,2%	51,6%
TOPLAM		95	247	132	404	140	1018
		9,3%	24,3%	13,0%	39,7%	13,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 238: "Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	19	66	38	149	40	312
		6,1%	21,2%	12,2%	47,8%	12,8%	100,0%
		2,0%	6,9%	4,0%	15,5%	4,2%	32,5%
	Ortaokul	14	30	23	56	23	146
		9,6%	20,5%	15,8%	38,4%	15,8%	100,0%
		1,5%	3,1%	2,4%	5,8%	2,4%	15,2%
	Lise	40	101	43	111	44	339
		11,8%	29,8%	12,7%	32,7%	13,0%	100,0%
		4,2%	10,5%	4,5%	11,6%	4,6%	35,3%
	Üniversite	18	40	20	60	24	162
		11,1%	24,7%	12,3%	37,0%	14,8%	100,0%
		1,9%	4,2%	2,1%	6,3%	2,5%	16,9%
Toplam		91	237	124	376	131	959
		9,5%	24,7%	12,9%	39,2%	13,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,021							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 239: "Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum" Tutumu İle Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

ASLEN BÖLGE KÖKENİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum	Marmara	184	417,59
	Karadeniz	363	541,28
	Ege	31	573,92
	Akdeniz	35	505,73
	İç Anadolu	119	465,70
	Doğu Anadolu	204	526,10
	Güney Doğu Anadolu	82	574,59
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 240: "Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Dini İnançların Şans ve Bahis Oyunları Oynama İsteğini Azaltabileceğini Düşünüyorum	Öğrenci	71	379,68
	Ev Hanımı	199	510,64
	İşçi	260	453,60
	Esnaf	195	528,03
	Emekli	109	468,29
	Kariyer Meslek	80	446,08
	Serbest Meslek	39	471,17
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 241: "Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir"Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	80	193	78	101	41	493
		16,2%	39,1%	15,8%	20,5%	8,3%	100,0%
		7,9%	19,0%	7,7%	9,9%	4,0%	48,4%
	Hayır	58	204	73	174	16	525
		11,0%	38,9%	13,9%	33,1%	3,0%	100,0%
		5,7%	20,0%	7,2%	17,1%	1,6%	51,6%
TOPLAM		138	397	151	275	57	1018
		13,6%	39,0%	14,8%	27,0%	5,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 242: "Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans Ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper Ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	35	141	53	74	9	312
		11,2%	45,2%	17,0%	23,7%	2,9%	100,0%
		3,6%	14,7%	5,5%	7,7%	,9%	32,5%
	Ortaokul	11	56	18	50	11	146
		7,5%	38,4%	12,3%	34,2%	7,5%	100,0%
		1,1%	5,8%	1,9%	5,2%	1,1%	15,2%
	Lise	55	116	49	95	24	339
		16,2%	34,2%	14,5%	28,0%	7,1%	100,0%
		5,7%	12,1%	5,1%	9,9%	2,5%	35,3%
	Üniversite	27	62	22	40	11	162
		16,7%	38,3%	13,6%	24,7%	6,8%	100,0%
		2,8%	6,5%	2,3%	4,2%	1,1%	16,9%
Toplam		128	375	142	259	55	959
		13,3%	39,1%	14,8%	27,0%	5,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,010	
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.	RED
H_{11}. İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.	KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .	

Tablo 243: "Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir	Evli	642	497,37
	Bekar	323	548,17
	Dul	53	420,73
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,002			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 244: "Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir" Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANE HALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Eğer Kazı Kazan, Şans Topu, Süper ve Sayısal Loto , At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları Üzerinden Alınan Vergilerin Önemli Sosyal Hizmetlerin Yerine Getirilmesinde Gerçekten Kullanıldığını Öğrenirsem, Bu Nitelikteki Oyunları Oynama İsteğim Artabilir	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	286	474,71
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	584	533,48
	Tasarruf Yapabiliyorum	103	469,32
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	17	554,41
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	28	485,30
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,023			
H_0: İlgili Tutum İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 245: "Şans ve Bahis Oyunlarının Düşük Gelirli Gruplar Üzerinde Daha Fazla Psikolojik ve Sosyal Problemler Oluşturduğunu Düşünüyorum. Bu Yüzden Bu Tip Oyunların Düşük Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğine İnanıyorum"Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Şans ve Bahis Oyunlarının Düşük Gelirli Gruplar Üzerinde Daha Fazla Psikolojik ve Sosyal Problemler Oluşturduğunu Düşünüyorum. Bu Yüzden Bu Tip Oyunların Düşük Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	45	148	81	178	41	493
		9,1%	30,0%	16,4%	36,1%	8,3%	100,0%
		4,4%	14,5%	8,0%	17,5%	4,0%	48,4%
	Hayır	42	112	76	262	33	525
		8,0%	21,3%	14,5%	49,9%	6,3%	100,0%
		4,1%	11,0%	7,5%	25,7%	3,2%	51,6%
TOPLAM		87	260	157	440	74	1018
		8,5%	25,5%	15,4%	43,2%	7,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 246: "Şans ve Bahis Oyunlarının Düşük Gelirli Gruplar Üzerinde Daha Fazla Psikolojik ve Sosyal Problemler Oluşturduğunu Düşünüyorum. Bu Yüzden Bu Tip Oyunların Düşük Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğine İnanıyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Şans ve Bahis Oyunlarının Düşük Gelirli Gruplar Üzerinde Daha Fazla Psikolojik ve Sosyal Problemler Oluşturduğunu Düşünüyorum. Bu Yüzden Bu Tip Oyunların Düşük Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğine İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	21	73	47	159	12	312
		6,7%	23,4%	15,1%	51,0%	3,8%	100,0%
		2,2%	7,6%	4,9%	16,6%	1,3%	32,5%
	Ortaokul	12	35	25	63	11	146
		8,2%	24,0%	17,1%	43,2%	7,5%	100,0%
		1,3%	3,6%	2,6%	6,6%	1,1%	15,2%
	Lise	28	85	48	144	34	339
		8,3%	25,1%	14,2%	42,5%	10,0%	100,0%
		2,9%	8,9%	5,0%	15,0%	3,5%	35,3%
	Üniversite	21	52	25	51	13	162
		13,0%	32,1%	15,4%	31,5%	8,0%	100,0%
		2,2%	5,4%	2,6%	5,3%	1,4%	16,9%
Toplam		82	245	145	417	70	959
		8,6%	25,5%	15,1%	43,5%	7,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,007							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 247: "Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum" Tutumu İle Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	22	123	109	211	37	502
		4,4%	24,5%	21,7%	42,0%	7,4%	100,0%
		2,2%	12,1%	10,7%	20,7%	3,6%	49,3%
	Erkek	37	117	71	234	57	516
		7,2%	22,7%	13,8%	45,3%	11,0%	100,0%
		3,6%	11,5%	7,0%	23,0%	5,6%	50,7%
Toplam		59	240	180	445	94	1018
		5,8%	23,6%	17,7%	43,7%	9,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,002							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 248: "Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	43	131	94	178	47	493
		8,7%	26,6%	19,1%	36,1%	9,5%	100,0%
		4,2%	12,9%	9,2%	17,5%	4,6%	48,4%
	Hayır	16	109	86	267	47	525
		3,0%	20,8%	16,4%	50,9%	9,0%	100,0%
		1,6%	10,7%	8,4%	26,2%	4,6%	51,6%
TOPLAM		59	240	180	445	94	1018
		5,8%	23,6%	17,7%	43,7%	9,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,002							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 249: "Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum" Tutumu İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YERLEŞİM ŞEKLİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum	Müstakil Ev Sahibi	101	468,56
	Apartman Dairesi Sahibi	439	501,10
	Müstakil Kiracı	42	451,20
	Apartman Dairesi Kiracı	395	539,90
	Ücretsiz Kiracı	41	467,11
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,039			
H_0: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 250: "Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Piyango Biletlerinin Düşük Gelir Gruplarında Daha Fazla Talep Gördüğünü Düşünüyorum. Bu Nedenle Piyangolar Üzerindeki Vergilerin Arttırılmasının Düşük Gelirli Kesim Üzerinde Daha Çok Olumsuz Etki Oluşturacağına İnanıyorum	Öğrenci	71	449,91
	Ev Hanımı	199	443,61
	İşçi	260	483,68
	Esnaf	195	524,53
	Emekli	109	448,35
	Kariyer Meslek	80	512,42
	Serbest Meslek	39	421,92
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,018			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 251: "Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım"Tutumu İle Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	50	151	134	134	33	502
		10,0%	30,1%	26,7%	26,7%	6,6%	100,0%
		4,9%	14,8%	13,2%	13,2%	3,2%	49,3%
	Erkek	52	163	98	171	32	516
		10,1%	31,6%	19,0%	33,1%	6,2%	100,0%
		5,1%	16,0%	9,6%	16,8%	3,1%	50,7%
Toplam		102	314	232	305	65	1018
		10,0%	30,8%	22,8%	30,0%	6,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,034							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 252: "Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım	Evli	642	508,21
	Bekar	323	528,51
	Dul	53	409,28
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,018			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 253: "Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Vergilerin Piyango Bileti Fiyatlarına Çok Fazla Etki Ettiğini Öğrenirsem Piyango Bileti Alımımı Azaltırım					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	74	141	115	135	28	493
		15,0%	28,6%	23,3%	27,4%	5,7%	100,0%
		7,3%	13,9%	11,3%	13,3%	2,8%	48,4%
	Hayır	28	173	117	170	37	525
		5,3%	33,0%	22,3%	32,4%	7,0%	100,0%
		2,8%	17,0%	11,5%	16,7%	3,6%	51,6%
TOPLAM		102	314	232	305	65	1018
		10,0%	30,8%	22,8%	30,0%	6,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 254: "Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	11	31	48	196	26	312
		3,5%	9,9%	15,4%	62,8%	8,3%	100,0%
		1,1%	3,2%	5,0%	20,4%	2,7%	32,5%
	Ortaokul	4	22	23	79	18	146
		2,7%	15,1%	15,8%	54,1%	12,3%	100,0%
		,4%	2,3%	2,4%	8,2%	1,9%	15,2%
	Lise	11	50	60	163	55	339
		3,2%	14,7%	17,7%	48,1%	16,2%	100,0%
		1,1%	5,2%	6,3%	17,0%	5,7%	35,3%
	Üniversite	6	32	25	80	19	162
		3,7%	19,8%	15,4%	49,4%	11,7%	100,0%
		,6%	3,3%	2,6%	8,3%	2,0%	16,9%
Toplam		32	135	156	518	118	959
		3,3%	14,1%	16,3%	54,0%	12,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,019							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 255: "Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	23	94	85	219	72	493
		4,7%	19,1%	17,2%	44,4%	14,6%	100,0%
		2,3%	9,2%	8,3%	21,5%	7,1%	48,4%
	Hayır	10	49	78	334	54	525
		1,9%	9,3%	14,9%	63,6%	10,3%	100,0%
		1,0%	4,8%	7,7%	32,8%	5,3%	51,6%
TOPLAM		33	143	163	553	126	1018
		3,2%	14,0%	16,0%	54,3%	12,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 256: "Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum" Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Çok Az Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünüyorum	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	179	401,69
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	347	354,01
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	158	342,34
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	43	367,30
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,019			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 257: "Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Halkın Yeterince Bilgilendirilmediğine İnanıyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Halkın Yeterince Bilgilendirilmediğine İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	10	41	32	198	31	312
		3,2%	13,1%	10,3%	63,5%	9,9%	100,0%
		1,0%	4,3%	3,3%	20,6%	3,2%	32,5%
	Ortaokul	3	25	20	75	23	146
		2,1%	17,1%	13,7%	51,4%	15,8%	100,0%
		,3%	2,6%	2,1%	7,8%	2,4%	15,2%
	Lise	14	53	43	160	69	339
		4,1%	15,6%	12,7%	47,2%	20,4%	100,0%
		1,5%	5,5%	4,5%	16,7%	7,2%	35,3%
	Üniversite	7	14	20	86	35	162
		4,3%	8,6%	12,3%	53,1%	21,6%	100,0%
		,7%	1,5%	2,1%	9,0%	3,6%	16,9%
Toplam		34	133	115	519	158	959
		3,5%	13,9%	12,0%	54,1%	16,5%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,003							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 258: "Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Halkın Yeterince Bilgilendirilmediğine İnanıyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Kazı Kazan, Şans Topu, At Yarışı Gibi Şans ve Bahis Oyunları İçin Uygulanan Vergiler Hakkında Halkın Yeterince Bilgilendirilmediğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	30	82	61	224	96	493
		6,1%	16,6%	12,4%	45,4%	19,5%	100,0%
		2,9%	8,1%	6,0%	22,0%	9,4%	48,4%
	Hayır	7	55	58	335	70	525
		1,3%	10,5%	11,0%	63,8%	13,3%	100,0%
		,7%	5,4%	5,7%	32,9%	6,9%	51,6%
TOPLAM		37	137	119	559	166	1018
		3,6%	13,5%	11,7%	54,9%	16,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 259: "Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	26	88	35	149	14	312
		8,3%	28,2%	11,2%	47,8%	4,5%	100,0%
		2,7%	9,2%	3,6%	15,5%	1,5%	32,5%
	Ortaokul	19	52	8	58	9	146
		13,0%	35,6%	5,5%	39,7%	6,2%	100,0%
		2,0%	5,4%	,8%	6,0%	,9%	15,2%
	Lise	74	101	33	111	20	339
		21,8%	29,8%	9,7%	32,7%	5,9%	100,0%
		7,7%	10,5%	3,4%	11,6%	2,1%	35,3%
	Üniversite	33	52	17	44	16	162
		20,4%	32,1%	10,5%	27,2%	9,9%	100,0%
		3,4%	5,4%	1,8%	4,6%	1,7%	16,9%
Toplam		152	293	93	362	59	959
		15,8%	30,6%	9,7%	37,7%	6,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 260: "Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	116	145	39	158	35	493
		23,5%	29,4%	7,9%	32,0%	7,1%	100,0%
		11,4%	14,2%	3,8%	15,5%	3,4%	48,4%
	Hayır	45	168	60	224	28	525
		8,6%	32,0%	11,4%	42,7%	5,3%	100,0%
		4,4%	16,5%	5,9%	22,0%	2,8%	51,6%
TOPLAM		161	313	99	382	63	1018
		15,8%	30,7%	9,7%	37,5%	6,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 261: "Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum"Tutumu İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	36	69	12	49	12	178
		20,2%	38,8%	6,7%	27,5%	6,7%	100,0%
		3,5%	6,8%	1,2%	4,8%	1,2%	17,5%
	26-36 yaş arası	49	95	31	106	23	304
		16,1%	31,3%	10,2%	34,9%	7,6%	100,0%
		4,8%	9,3%	3,0%	10,4%	2,3%	29,9%
	37-47 yaş arası	40	61	25	99	15	240
		16,7%	25,4%	10,4%	41,3%	6,3%	100,0%
		3,9%	6,0%	2,5%	9,7%	1,5%	23,6%
	48-58 yaş arası	17	46	20	71	6	160
		10,6%	28,8%	12,5%	44,4%	3,8%	100,0%
		1,7%	4,5%	2,0%	7,0%	,6%	15,7%
	59 yaş üstü	19	42	11	57	7	136
		14,0%	30,9%	8,1%	41,9%	5,1%	100,0%
		1,9%	4,1%	1,1%	5,6%	,7%	13,4%
Toplam		161	313	99	382	63	1018
		15,8%	30,7%	9,7%	37,5%	6,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,045							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 262: "Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Sağlığa Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Kolalı İçecekler Gibi Ürünlerin Tüketiminin Yüksek Vergiler Yoluyla Azaltılabileceğini Düşünüyorum	Evli	642	528,53
	Bekar	323	471,86
	Dul	53	508,29
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,013			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 263: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	89	142	52	161	49	493
		18,1%	28,8%	10,5%	32,7%	9,9%	100,0%
		8,7%	13,9%	5,1%	15,8%	4,8%	48,4%
	Hayır	43	146	76	229	31	525
		8,2%	27,8%	14,5%	43,6%	5,9%	100,0%
		4,2%	14,3%	7,5%	22,5%	3,0%	51,6%
TOPLAM		132	288	128	390	80	1018
		13,0%	28,3%	12,6%	38,3%	7,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 264: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum" Tutumu İle Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
BÖLGE KÖKENİ	Marmara	31	51	24	60	18	184
		16,8%	27,7%	13,0%	32,6%	9,8%	100,0%
		23,5%	17,7%	18,8%	15,4%	22,5%	18,1%
		3,0%	5,0%	2,4%	5,9%	1,8%	18,1%
	Karadeniz	51	90	50	152	20	363
		14,0%	24,8%	13,8%	41,9%	5,5%	100,0%
		5,0%	8,8%	4,9%	14,9%	2,0%	35,7%
	Ege	7	5	6	10	3	31
		22,6%	16,1%	19,4%	32,3%	9,7%	100,0%
		,7%	,5%	,6%	1,0%	,3%	3,0%
	Akdeniz	8	8	5	11	3	35
		22,9%	22,9%	14,3%	31,4%	8,6%	100,0%
		,8%	,8%	,5%	1,1%	,3%	3,4%
	İç Anadolu	14	46	13	39	7	119
		11,8%	38,7%	10,9%	32,8%	5,9%	100,0%
		1,4%	4,5%	1,3%	3,8%	,7%	11,7%
	Doğu Anadolu	13	58	21	88	24	204
		6,4%	28,4%	10,3%	43,1%	11,8%	100,0%
		1,3%	5,7%	2,1%	8,6%	2,4%	20,0%
	Güney Doğu Anadolu	8	30	9	30	5	82
		9,8%	36,6%	11,0%	36,6%	6,1%	100,0%
		,8%	2,9%	,9%	2,9%	,5%	8,1%
Toplam		132	288	128	390	80	1018
		13,0%	28,3%	12,6%	38,3%	7,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,012							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Bölge Kökeni Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Bölge Kökeni DeğişkeniArasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 265: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum"Tutumu İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	28	60	23	48	19	178
		15,7%	33,7%	12,9%	27,0%	10,7%	100,0%
		2,8%	5,9%	2,3%	4,7%	1,9%	17,5%
	26-36 yaş arası	40	90	42	109	23	304
		13,2%	29,6%	13,8%	35,9%	7,6%	100,0%
		3,9%	8,8%	4,1%	10,7%	2,3%	29,9%
	37-47 yaş arası	30	61	22	109	18	240
		12,5%	25,4%	9,2%	45,4%	7,5%	100,0%
		2,9%	6,0%	2,2%	10,7%	1,8%	23,6%
	48-58 yaş arası	17	35	26	74	8	160
		10,6%	21,9%	16,3%	46,3%	5,0%	100,0%
		1,7%	3,4%	2,6%	7,3%	,8%	15,7%
	59 yaş üstü	17	42	15	50	12	136
		12,5%	30,9%	11,0%	36,8%	8,8%	100,0%
		1,7%	4,1%	1,5%	4,9%	1,2%	13,4%
Toplam		132	288	128	390	80	1018
		13,0%	28,3%	12,6%	38,3%	7,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,033							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 266: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	17	87	39	152	17	312
		5,4%	27,9%	12,5%	48,7%	5,4%	100,0%
		1,8%	9,1%	4,1%	15,8%	1,8%	32,5%
	Ortaokul	17	37	24	59	9	146
		11,6%	25,3%	16,4%	40,4%	6,2%	100,0%
		1,8%	3,9%	2,5%	6,2%	,9%	15,2%
	Lise	58	101	36	115	29	339
		17,1%	29,8%	10,6%	33,9%	8,6%	100,0%
		6,0%	10,5%	3,8%	12,0%	3,0%	35,3%
	Üniversite	32	49	22	41	18	162
		19,8%	30,2%	13,6%	25,3%	11,1%	100,0%
		3,3%	5,1%	2,3%	4,3%	1,9%	16,9%
Toplam		124	274	121	367	73	959
		12,9%	28,6%	12,6%	38,3%	7,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 267: "Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Yanlış Olduğu İddia Edilen Tüketim Alışkanlıklarının Yüksek Vergiler Aracılığıyla Değiştirmesini Anlamlı Buluyorum	Evli	642	529,69
	Bekar	323	477,27
	Dul	53	461,33
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,011			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 268: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	92	163	50	149	39	493
		18,7%	33,1%	10,1%	30,2%	7,9%	100,0%
		9,0%	16,0%	4,9%	14,6%	3,8%	48,4%
	Hayır	50	146	77	220	32	525
		9,5%	27,8%	14,7%	41,9%	6,1%	100,0%
		4,9%	14,3%	7,6%	21,6%	3,1%	51,6%
TOPLAM		142	309	127	369	71	1018
		13,9%	30,4%	12,5%	36,2%	7,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 269: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum"Tutumu İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	35	66	17	47	13	178
		19,7%	37,1%	9,6%	26,4%	7,3%	100,0%
		3,4%	6,5%	1,7%	4,6%	1,3%	17,5%
	26-36 yaş arası	41	100	42	102	19	304
		13,5%	32,9%	13,8%	33,6%	6,3%	100,0%
		4,0%	9,8%	4,1%	10,0%	1,9%	29,9%
	37-47 yaş arası	32	62	30	99	17	240
		13,3%	25,8%	12,5%	41,3%	7,1%	100,0%
		3,1%	6,1%	2,9%	9,7%	1,7%	23,6%
	48-58 yaş arası	15	45	24	68	8	160
		9,4%	28,1%	15,0%	42,5%	5,0%	100,0%
		1,5%	4,4%	2,4%	6,7%	,8%	15,7%
	59 yaş üstü	19	36	14	53	14	136
		14,0%	26,5%	10,3%	39,0%	10,3%	100,0%
		1,9%	3,5%	1,4%	5,2%	1,4%	13,4%
Toplam		142	309	127	369	71	1018
		13,9%	30,4%	12,5%	36,2%	7,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,033							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 270: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	21	77	49	141	24	312
		6,7%	24,7%	15,7%	45,2%	7,7%	100,0%
		2,2%	8,0%	5,1%	14,7%	2,5%	32,5%
	Ortaokul	20	50	15	52	9	146
		13,7%	34,2%	10,3%	35,6%	6,2%	100,0%
		2,1%	5,2%	1,6%	5,4%	,9%	15,2%
	Lise	63	104	35	116	21	339
		18,6%	30,7%	10,3%	34,2%	6,2%	100,0%
		6,6%	10,8%	3,6%	12,1%	2,2%	35,3%
	Üniversite	31	60	18	39	14	162
		19,1%	37,0%	11,1%	24,1%	8,6%	100,0%
		3,2%	6,3%	1,9%	4,1%	1,5%	16,9%
Toplam		135	291	117	348	68	959
		14,1%	30,3%	12,2%	36,3%	7,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 271: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum	Evli	642	536,20
	Bekar	323	459,12
	Dul	53	493,17
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 272: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

ASLEN BÖLGE KÖKENİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum	Marmara	184	490,47
	Karadeniz	363	516,56
	Ege	31	609,26
	Akdeniz	35	462,47
	İç Anadolu	119	464,11
	Doğu Anadolu	204	545,24
	Güney Doğu Anadolu	82	480,26
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,040			
H_0: İlgili Tutum ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 273: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANE HALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	286	522,62
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	584	523,14
	Tasarruf Yapabiliyorum	103	447,92
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	17	447,44
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	28	355,32
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,003			
H_0: İlgili Tutum ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 274: "İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
İnsan Sağlığı Açısından Zararlı Olduğu İddia Edilen Meyveli Soda, Aspartam İçeren Sakız Gibi Ürünlerin Üzerine Yüksek Oranda Vergi Konulması Gerektiğine İnanıyorum	Öğrenci	71	364,46
	Ev Hanımı	199	524,64
	İşçi	260	469,43
	Esnaf	195	475,45
	Emekli	109	490,09
	Kariyer Meslek	80	453,63
	Serbest Meslek	39	508,33
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,002			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 275: "İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	61	128	74	189	41	493
		12,4%	26,0%	15,0%	38,3%	8,3%	100,0%
		6,0%	12,6%	7,3%	18,6%	4,0%	48,4%
	Hayır	24	123	93	266	19	525
		4,6%	23,4%	17,7%	50,7%	3,6%	100,0%
		2,4%	12,1%	9,1%	26,1%	1,9%	51,6%
TOPLAM		85	251	167	455	60	1018
		8,3%	24,7%	16,4%	44,7%	5,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 276: "İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir"Tutumu İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	8	58	62	173	11	312
		2,6%	18,6%	19,9%	55,4%	3,5%	100,0%
		,8%	6,0%	6,5%	18,0%	1,1%	32,5%
	Ortaokul	10	39	19	68	10	146
		6,8%	26,7%	13,0%	46,6%	6,8%	100,0%
		1,0%	4,1%	2,0%	7,1%	1,0%	15,2%
	Lise	37	90	54	131	27	339
		10,9%	26,5%	15,9%	38,6%	8,0%	100,0%
		3,9%	9,4%	5,6%	13,7%	2,8%	35,3%
	Üniversite	22	50	22	60	8	162
		13,6%	30,9%	13,6%	37,0%	4,9%	100,0%
		2,3%	5,2%	2,3%	6,3%	,8%	16,9%
Toplam		77	237	157	432	56	959
		8,0%	24,7%	16,4%	45,0%	5,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 277: "İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir	Evli	642	530,40
	Bekar	323	472,05
	Dul	53	484,54
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,007			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 278: "İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir" Tutumu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANE HALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	286	505,27
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	584	528,64
	Tasarruf Yapabiliyorum	103	446,35
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	17	441,94
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	28	426,70
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,020			
H_0: İlgili Tutum ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 279: "İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir" Davranışı İle Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir	Geliri 1000 TL'den az olanlar(Düşük)	179	394,74
	Geliri 1001TL-2000TL arası olanlar(Orta-altı)	347	370,31
	Geliri 2001TL-4000TL arası olanlar(Orta-üstü)	158	326,26
	Geliri 4001TL üzeri olanlar(Yüksek)	43	323,76
	Toplam	727	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,007			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.			

Tablo 280: "İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
İçlerindeki Zararlı Katkı Maddeleri Sebebiyle Sağlığı Olumsuz Yönde Etkilediği İddia Edilen Meyve Suyu, Sakız, Bisküvi Gibi Ürünlerin Yüksek Vergilendirilmesi İnsanları Sağlıklı Ürünler Kullanmaya Yöneltebilir	Öğrenci	71	397,70
	Ev Hanımı	199	530,32
	İşçi	260	481,70
	Esnaf	195	467,71
	Emekli	109	481,20
	Kariyer Meslek	80	435,98
	Serbest Meslek	39	436,81
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,005			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 281: "Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları Ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları Ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	88	159	59	162	25	493
		17,8%	32,3%	12,0%	32,9%	5,1%	100,0%
		8,6%	15,6%	5,8%	15,9%	2,5%	48,4%
	Hayır	28	143	94	241	19	525
		5,3%	27,2%	17,9%	45,9%	3,6%	100,0%
		2,8%	14,0%	9,2%	23,7%	1,9%	51,6%
TOPLAM		116	302	153	403	44	1018
		11,4%	29,7%	15,0%	39,6%	4,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 282: "Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları Ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum" Tutumu İle Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları Ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum						TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
GELİR DÜZEYİ	Geliri1000TL'nin altında olanlar(Düşük)	13	63	20	68	15	179	179
		7,3%	35,2%	11,2%	38,0%	8,4%	100,0%	100,00%
		1,8%	8,7%	2,8%	9,4%	2,1%	24,6%	24,60%
	Geliri1001TL-2000TL arasında olanlar(orta-altı)	44	93	43	155	12	347	347
		12,7%	26,8%	12,4%	44,7%	3,5%	100,0%	100,00%
		6,1%	12,8%	5,9%	21,3%	1,7%	47,7%	47,70%
	Geliri2001TL-4000TLarasında olanlar(orta-üstü)	19	53	27	55	4	158	158
		12,0%	33,5%	17,1%	34,8%	2,5%	100,0%	100,00%
		2,6%	7,3%	3,7%	7,6%	,6%	21,7%	21,70%
	Geliri4001TL üzerinde olanlar(yüksek)	5	14	6	14	4	43	43
		11,6%	32,6%	14,0%	32,6%	9,3%	100,0%	100,00%
		,7%	1,9%	,8%	1,9%	,6%	5,9%	5,90%
TOPLAM		81	223	96	292	35	727	727
		11,1%	30,7%	13,2%	40,2%	4,8%	100,0%	100,00%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,033								
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.								RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.								KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.								

Tablo 283: "Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları Ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum" Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obeziteye Neden Olan Ürün Grupları Ve Ürün İçeriklerine Yüklenilen Vergilerin Obezite Oranını Düşüreceğine İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	19	82	54	148	9	312
		6,1%	26,3%	17,3%	47,4%	2,9%	100,0%
		2,0%	8,6%	5,6%	15,4%	,9%	32,5%
	Ortaokul	23	40	20	57	6	146
		15,8%	27,4%	13,7%	39,0%	4,1%	100,0%
		2,4%	4,2%	2,1%	5,9%	,6%	15,2%
	Lise	47	107	49	118	18	339
		13,9%	31,6%	14,5%	34,8%	5,3%	100,0%
		4,9%	11,2%	5,1%	12,3%	1,9%	35,3%
	Üniversite	19	55	22	57	9	162
		11,7%	34,0%	13,6%	35,2%	5,6%	100,0%
		2,0%	5,7%	2,3%	5,9%	,9%	16,9%
Toplam		108	284	145	380	42	959
		11,3%	29,6%	15,1%	39,6%	4,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,008							
H0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir							

Tablo 284: "Obeziteyi Tetikleyebilecek Her Türlü Ürünün Yüksek Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obeziteyi Tetikleyebilecek Her Türlü Ürünün Yüksek Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğini Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	98	161	48	132	54	493
		19,9%	32,7%	9,7%	26,8%	11,0%	100,0%
		9,6%	15,8%	4,7%	13,0%	5,3%	48,4%
	Hayır	35	135	94	238	23	525
		6,7%	25,7%	17,9%	45,3%	4,4%	100,0%
		3,4%	13,3%	9,2%	23,4%	2,3%	51,6%
TOPLAM		133	296	142	370	77	1018
		13,1%	29,1%	13,9%	36,3%	7,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 285: "Obeziteyi Tetikleyebilecek Her Türlü Ürünün Yüksek Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obeziteyi Tetikleyebilecek Her Türlü Ürünün Yüksek Oranda Vergilendirilmesi Gerektiğini Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	28	77	54	141	12	312
		9,0%	24,7%	17,3%	45,2%	3,8%	100,0%
		2,9%	8,0%	5,6%	14,7%	1,3%	32,5%
	Ortaokul	20	46	18	51	11	146
		13,7%	31,5%	12,3%	34,9%	7,5%	100,0%
		2,1%	4,8%	1,9%	5,3%	1,1%	15,2%
	Lise	54	101	42	109	33	339
		15,9%	29,8%	12,4%	32,2%	9,7%	100,0%
		5,6%	10,5%	4,4%	11,4%	3,4%	35,3%
	Üniversite	24	53	17	50	18	162
		14,8%	32,7%	10,5%	30,9%	11,1%	100,0%
		2,5%	5,5%	1,8%	5,2%	1,9%	16,9%
Toplam		126	277	131	351	74	959
		13,1%	28,9%	13,7%	36,6%	7,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,001							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 286: "Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını Ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını Ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	33	113	68	219	60	493
		6,7%	22,9%	13,8%	44,4%	12,2%	100,0%
		3,2%	11,1%	6,7%	21,5%	5,9%	48,4%
	Hayır	16	112	97	265	35	525
		3,0%	21,3%	18,5%	50,5%	6,7%	100,0%
		1,6%	11,0%	9,5%	26,0%	3,4%	51,6%
TOPLAM		49	225	165	484	95	1018
		4,8%	22,1%	16,2%	47,5%	9,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 287: "Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını Ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum" Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını Ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Yaş Seviyesi	25 yaş altı	11	35	19	93	20	178
		6,2%	19,7%	10,7%	52,2%	11,2%	100,0%
		1,1%	3,4%	1,9%	9,1%	2,0%	17,5%
	26-36 yaş arası	11	65	63	128	37	304
		3,6%	21,4%	20,7%	42,1%	12,2%	100,0%
		1,1%	6,4%	6,2%	12,6%	3,6%	29,9%
	37-47 yaş arası	15	49	34	129	13	240
		6,3%	20,4%	14,2%	53,8%	5,4%	100,0%
		1,5%	4,8%	3,3%	12,7%	1,3%	23,6%
	48-58 yaş arası	8	36	31	74	11	160
		5,0%	22,5%	19,4%	46,3%	6,9%	100,0%
		16,3%	16,0%	18,8%	15,3%	11,6%	15,7%
	59 yaş üstü	4	40	18	60	14	136
		2,9%	29,4%	13,2%	44,1%	10,3%	100,0%
		,4%	3,9%	1,8%	5,9%	1,4%	13,4%
Toplam		49	225	165	484	95	1018
		4,8%	22,1%	16,2%	47,5%	9,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,014							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 288: "Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını Ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum" Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obezite Sorununun Kamuoyunda Yeterince Tartışılmadığını Düşünüyorum. Bu Nedenle Yüksek Vergilerin Sağlık Sorunlarını Ve Harcamalarını Azaltmayacağına İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	11	72	65	145	19	312
		3,5%	23,1%	20,8%	46,5%	6,1%	100,0%
		1,1%	7,5%	6,8%	15,1%	2,0%	32,5%
	Ortaokul	7	29	17	81	12	146
		4,8%	19,9%	11,6%	55,5%	8,2%	100,0%
		,7%	3,0%	1,8%	8,4%	1,3%	15,2%
	Lise	19	80	51	153	36	339
		5,6%	23,6%	15,0%	45,1%	10,6%	100,0%
		2,0%	8,3%	5,3%	16,0%	3,8%	35,3%
	Üniversite	8	32	20	79	23	162
		4,9%	19,8%	12,3%	48,8%	14,2%	100,0%
		,8%	3,3%	2,1%	8,2%	2,4%	16,9%
Toplam		45	213	153	458	90	959
		4,7%	22,2%	16,0%	47,8%	9,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,045							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 289: "Sağlığı Tehdit Ettiği İddia Edilen Trans Yağların Kullanımının Azaltılması İçin Uygulanan Yüksek Vergilerin Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmeyeceğini Düşünüyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sağlığı Tehdit Ettiği İddia Edilen Trans Yağların Kullanımının Azaltılması İçin Uygulanan Yüksek Vergilerin Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmeyeceğini Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	59	120	80	192	42	493
		12,0%	24,3%	16,2%	38,9%	8,5%	100,0%
		5,8%	11,8%	7,9%	18,9%	4,1%	48,4%
	Hayır	20	133	107	244	21	525
		3,8%	25,3%	20,4%	46,5%	4,0%	100,0%
		2,0%	13,1%	10,5%	24,0%	2,1%	51,6%
TOPLAM		79	253	187	436	63	1018
		7,8%	24,9%	18,4%	42,8%	6,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 290: "Sağlığı Tehdit Ettiği İddia Edilen Trans Yağların Kullanımının Azaltılması İçin Uygulanan Yüksek Vergilerin Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmeyeceğini Düşünüyorum" Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sağlığı Tehdit Ettiği İddia Edilen Trans Yağların Kullanımının Azaltılması İçin Uygulanan Yüksek Vergilerin Tüketim Alışkanlıklarını Değiştirmeyeceğini Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	20	82	61	142	7	312
		6,4%	26,3%	19,6%	45,5%	2,2%	100,0%
		2,1%	8,6%	6,4%	14,8%	,7%	32,5%
	Ortaokul	7	32	24	69	14	146
		4,8%	21,9%	16,4%	47,3%	9,6%	100,0%
		,7%	3,3%	2,5%	7,2%	1,5%	15,2%
	Lise	32	84	63	137	23	339
		9,4%	24,8%	18,6%	40,4%	6,8%	100,0%
		3,3%	8,8%	6,6%	14,3%	2,4%	35,3%
	Üniversite	13	41	24	68	16	162
		8,0%	25,3%	14,8%	42,0%	9,9%	100,0%
		1,4%	4,3%	2,5%	7,1%	1,7%	16,9%
Toplam		72	239	172	416	60	959
		7,5%	24,9%	17,9%	43,4%	6,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,040							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 291: "Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	26	33	33	214	187	493
		5,3%	6,7%	6,7%	43,4%	37,9%	100,0%
		2,6%	3,2%	3,2%	21,0%	18,4%	48,4%
	Hayır	8	46	39	297	135	525
		1,5%	8,8%	7,4%	56,6%	25,7%	100,0%
		,8%	4,5%	3,8%	29,2%	13,3%	51,6%
TOPLAM		34	79	72	511	322	1018
		3,3%	7,8%	7,1%	50,2%	31,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 292: "Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	8	14	16	200	74	312
		2,6%	4,5%	5,1%	64,1%	23,7%	100,0%
		,8%	1,5%	1,7%	20,9%	7,7%	32,5%
	Ortaokul	5	10	13	70	48	146
		3,4%	6,8%	8,9%	47,9%	32,9%	100,0%
		,5%	1,0%	1,4%	7,3%	5,0%	15,2%
	Lise	12	32	27	146	122	339
		3,5%	9,4%	8,0%	43,1%	36,0%	100,0%
		1,3%	3,3%	2,8%	15,2%	12,7%	35,3%
	Üniversite	4	18	12	62	66	162
		2,5%	11,1%	7,4%	38,3%	40,7%	100,0%
		,4%	1,9%	1,3%	6,5%	6,9%	16,9%
Toplam		29	74	68	478	310	959
		3,0%	7,7%	7,1%	49,8%	32,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 293: "Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını
Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YERLEŞİM ŞEKLİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Yüksek Vergileri Kullanmak Yerine Topluma Faydalı Bilgiler Vermek Yoluyla Yeme-İçme Alışkanlıklarını Değiştirilmesi Gerektiğine İnanıyorum	Müstakil Ev Sahibi	101	452,68
	Apartman Dairesi Sahibi	439	509,83
	Müstakil Kiracı	42	637,11
	Apartman Dairesi Kiracı	395	513,17
	Ücretsiz Kiracı	41	479,82
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,006			
H_0: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 294: "Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum" Tutumu Medeni Hal Değişkeni Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Medeni Hal	Evli	89	188	131	199	35	642
		13,9%	29,3%	20,4%	31,0%	5,5%	100,0%
		8,7%	18,5%	12,9%	19,5%	3,4%	63,1%
	Bekar	43	72	49	139	20	323
		13,3%	22,3%	15,2%	43,0%	6,2%	100,0%
		4,2%	7,1%	4,8%	13,7%	2,0%	31,7%
	Dul	7	18	6	18	4	53
		13,2%	34,0%	11,3%	34,0%	7,5%	100,0%
		,7%	1,8%	,6%	1,8%	,4%	5,2%
TOPLAM		139	278	186	356	59	1018
		13,7%	27,3%	18,3%	35,0%	5,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,015							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 295: "Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	114	140	66	137	36	493
		23,1%	28,4%	13,4%	27,8%	7,3%	100,0%
		11,2%	13,8%	6,5%	13,5%	3,5%	48,4%
	Hayır	25	138	120	219	23	525
		4,8%	26,3%	22,9%	41,7%	4,4%	100,0%
		2,5%	13,6%	11,8%	21,5%	2,3%	51,6%
TOPLAM		139	278	186	356	59	1018
		13,7%	27,3%	18,3%	35,0%	5,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 296: "Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum" Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	33	94	79	100	6	312
		10,6%	30,1%	25,3%	32,1%	1,9%	100,0%
		3,4%	9,8%	8,2%	10,4%	,6%	32,5%
	Ortaokul	22	44	19	53	8	146
		15,1%	30,1%	13,0%	36,3%	5,5%	100,0%
		2,3%	4,6%	2,0%	5,5%	,8%	15,2%
	Lise	53	86	52	119	29	339
		15,6%	25,4%	15,3%	35,1%	8,6%	100,0%
		5,5%	9,0%	5,4%	12,4%	3,0%	35,3%
	Üniversite	26	34	26	63	13	162
		16,0%	21,0%	16,0%	38,9%	8,0%	100,0%
		2,7%	3,5%	2,7%	6,6%	1,4%	16,9%
Toplam		134	258	176	335	56	959
		14,0%	26,9%	18,4%	34,9%	5,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 297: "Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum" Tutumu İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YERLEŞİM ŞEKLİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum	Müstakil Ev Sahibi	101	463,33
	Apartman Dairesi Sahibi	439	509,50
	Müstakil Kiracı	42	424,12
	Apartman Dairesi Kiracı	395	535,55
	Ücretsiz Kiracı	41	459,65
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,025			
H_0: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 298: "Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Obezite Vergilerinin İnsanların Özgürlüklerini Kısıtlayacağına İnanıyorum	Öğrenci	71	532,53
	Ev Hanımı	199	430,14
	İşci	260	473,66
	Esnaf	195	513,18
	Emekli	109	462,51
	Kariyer Meslek	80	511,48
	Serbest Meslek	39	426,17
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,013			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 299: "Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım" Davranışı İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	94	84	178
		52,8%	47,2%	100,0%
		9,2%	8,3%	17,5%
	26-36 yaş arası	131	173	304
		43,1%	56,9%	100,0%
		12,9%	17,0%	29,9%
	37-47 yaş arası	76	164	240
		31,7%	68,3%	100,0%
		7,5%	16,1%	23,6%
	48-58 yaş arası	64	96	160
		40,0%	60,0%	100,0%
		6,3%	9,4%	15,7%
	59 yaş üstü	55	81	136
		40,4%	59,6%	100,0%
		5,4%	8,0%	13,4%
TOPLAM		420	598	1018
		41,3%	58,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,001				
H0: İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H1: İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 300: "Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım"Davranışı İle Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	190	312	502
		37,8%	62,2%	100,0%
		18,7%	30,6%	49,3%
	Erkek	230	286	516
		44,6%	55,4%	100,0%
		22,6%	28,1%	50,7%
TOPLAM		420	598	1018
		41,3%	58,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,029				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 301: "Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım"Davranışı İle Bağımsız Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
MEDENİ HAL	Evli	238	404	642
		37,1%	62,9%	100,0%
		23,4%	39,7%	63,1%
	Bekar	164	159	323
		50,8%	49,2%	100,0%
		16,1%	15,6%	31,7%
	Dul	18	35	53
		34,0%	66,0%	100,0%
		1,8%	3,4%	5,2%
TOPLAM		420	598	1018
		41,3%	58,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 302: "Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım"Davranışı İle Bağımsız Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
MEVCUT YAPILAN İŞ	Öğrenci	37	34	71
		52,1%	47,9%	100,0%
		3,9%	3,6%	7,5%
	Ev Hanımı	71	128	199
		35,7%	64,3%	100,0%
		7,5%	13,4%	20,9%
	İşçi	111	149	260
		42,7%	57,3%	100,0%
		11,6%	15,6%	27,3%
	Esnaf	66	129	195
		33,8%	66,2%	100,0%
		6,9%	13,5%	20,5%
	Emekli	45	64	109
		41,3%	58,7%	100,0%
		4,7%	6,7%	11,4%
	Kariyer Meslek	36	44	80
		45,0%	55,0%	100,0%
		3,8%	4,6%	8,4%
	Serbest Meslek	23	16	39
		59,0%	41,0%	100,0%
		2,4%	1,7%	4,1%
TOPLAM		389	564	953
		40,8%	59,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,013				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 303: "Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım" Davranışı İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Cips, Uzun Ömürlü Meyve Suyu, Kolalı İçecekler, Meyveli Soda Gibi Ürünlerin Tüketimini İleride Sağlık Sorunları İle Karşılaşmamak İçin Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	168	325	493
		34,1%	65,9%	100,0%
		16,5%	31,9%	48,4%
	Hayır	252	273	525
		48%	52%	100,0%
		24,8%	26,8%	51,6%
TOPLAM		420	598	1018
		41,3%	58,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H0: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 304: "Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım" Davranışı İle Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	84	94	178
		47,2%	52,8%	100,0%
		8,3%	9,2%	17,5%
	26-36 yaş arası	132	172	304
		43,4%	56,6%	100,0%
		13,0%	16,9%	29,9%
	37-47 yaş arası	73	167	240
		30,4%	69,6%	100,0%
		7,2%	16,4%	23,6%
	48-58 yaş arası	64	96	160
		40,0%	60,0%	100,0%
		6,3%	9,4%	15,7%
	59 yaş üstü	50	86	136
		36,8%	63,2%	100,0%
		4,9%	8,4%	13,4%
TOPLAM		403	615	1018
		39,6%	60,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,005				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.			RED	
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.			KABUL	

Tablo 305: "Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım" Davranışı İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
MEDENİ HAL	Evli	230	412	642
		35,8%	64,2%	100,0%
		22,6%	40,5%	63,1%
	Bekar	153	170	323
		47,4%	52,6%	100,0%
		15,0%	16,7%	31,7%
	Dul	20	33	53
		37,7%	62,3%	100,0%
		2,0%	3,2%	5,2%
TOPLAM		403	615	1018
		39,6%	60,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,002				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.			RED	
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.			KABUL	

Tablo 306: "Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım" Davranışı İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	155	338	493
		31,4%	68,6%	100,0%
		15,2%	33,2%	48,4%
	Hayır	248	277	525
		47,2%	52,8%	100,0%
		24,4%	27,2%	51,6%
TOPLAM		403	615	1018
		39,6%	60,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 307: "Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım" Davranışı Bölge Kökeni Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Sosyal Medya veya Diğer İletişim Kanalları Aracılığı İle Gıda Boyaları,Trans Yağlar, Yüksek Fruktoz-Mısır Şurubu Gibi Katkı Maddelerinin Sağlık Açısından Tehlikeler İçerdiğini Öğrendiğimden Beri Bu Katkı Maddelerinin Kullanıldığı Ürünlerin Tüketimlerini Çok Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
BÖLGE KÖKENİ	Marmara	65	119	184
		35,3%	64,7%	100,0%
		6,4%	11,7%	18,1%
	Karadeniz	131	232	363
		36,1%	63,9%	100,0%
		12,9%	22,8%	35,7%
	Ege	14	17	31
		45,2%	54,8%	100,0%
		1,4%	1,7%	3,0%
	Akdeniz	12	23	35
		34,3%	65,7%	100,0%
		1,2%	2,3%	3,4%
	İç Anadolu	48	71	119
		40,3%	59,7%	100,0%
		4,7%	7,0%	11,7%
	Doğu Anadolu	87	117	204
		42,6%	57,4%	100,0%
		8,5%	11,5%	20,0%
	Güney Doğu Anadolu	46	36	82
		56,1%	43,9%	100,0%
		4,5%	3,5%	8,1%
TOPLAM		403	615	1018
		39,6%	60,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,027				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Bölge Kökeni Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Bölge Kökeni Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 308: "Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum"Davranışı İle Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	376	126	502
		74,9%	25,1%	100,0%
		36,9%	12,4%	49,3%
	Erkek	355	161	516
		68,8%	31,2%	100,0%
		34,9%	15,8%	50,7%
TOPLAM		731	287	1018
		71,8%	28,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,031				
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 309: "Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum"Davranışı İle Bağımsız Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
MEDENİ HAL	Evli	494	148	642
		76,9%	23,1%	100,0%
		48,5%	14,5%	63,1%
	Bekar	197	126	323
		61,0%	39,0%	100,0%
		19,4%	12,4%	31,7%
	Dul	40	13	53
		75,5%	24,5%	100,0%
		3,9%	1,3%	5,2%
TOPLAM		731	287	1018
		71,8%	28,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 310: "Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum"Davranışı İle Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	98	80	178
		55,1%	44,9%	100,0%
		9,6%	7,9%	17,5%
	26-36 yaş arası	211	93	304
		69,4%	30,6%	100,0%
		20,7%	9,1%	29,9%
	37-47 yaş arası	182	58	240
		75,8%	24,2%	100,0%
		17,9%	5,7%	23,6%
	48-58 yaş arası	129	31	160
		80,6%	19,4%	100,0%
		12,7%	3,0%	15,7%
	59 yaş üstü	111	25	136
		81,6%	18,4%	100,0%
		10,9%	2,5%	13,4%
TOPLAM		731	287	1018
		71,8%	28,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 311: "Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum"Davranışı İle Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul Mezunu	244	68	312
		78,2%	21,8%	100,0%
		25,4%	7,1%	32,5%
	Ortaokul Mezunu	107	39	146
		73,3%	26,7%	100,0%
		11,2%	4,1%	15,2%
	Lise Mezunu	231	108	339
		68,1%	31,9%	100,0%
		24,1%	11,3%	35,3%
	Üniversite Mezunu	106	56	162
		65,4%	34,6%	100,0%
		11,1%	5,8%	16,9%
TOPLAM		688	271	959
		71,7%	28,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,008				
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 312: "Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum" Davranışı İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
MEVCUT YAPILAN İŞ	Öğrenci	36	35	71
		50,7%	49,3%	100,0%
		3,8%	3,7%	7,5%
	Ev Hanımı	164	35	199
		82,4%	17,6%	100,0%
		17,2%	3,7%	20,9%
	İşçi	169	91	260
		65,0%	35,0%	100,0%
		17,7%	9,5%	27,3%
	Esnaf	151	44	195
		77,4%	22,6%	100,0%
		15,8%	4,6%	20,5%
	Emekli	87	22	109
		79,8%	20,2%	100,0%
		9,1%	2,3%	11,4%
	Kariyer Meslek	52	28	80
		65,0%	35,0%	100,0%
		5,5%	2,9%	8,4%
	Serbest Meslek	28	11	39
		71,8%	28,2%	100,0%
		2,9%	1,2%	4,1%
TOPLAM		687	266	953
		72,1%	27,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 313: "Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum"Davranışı İle Bağımsız Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Zararlı Olduğu İddia Edilen Cips, Bisküvi, Çikolata, Kolalı İçecekler Gibi Ürünleri Düzenli Olarak Tüketiyorum		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
HANE HALKI GELİR DÜZEYİ	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	183	103	286
		64,0%	36,0%	100,0%
		25,0%	35,9%	28,1%
		18,0%	10,1%	28,1%
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	443	141	584
		75,9%	24,1%	100,0%
		60,6%	49,1%	57,4%
		43,5%	13,9%	57,4%
	Tasarruf Yapabiliyorum	75	28	103
		72,8%	27,2%	100,0%
		10,3%	9,8%	10,1%
		7,4%	2,8%	10,1%
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	12	5	17
		70,6%	29,4%	100,0%
		1,6%	1,7%	1,7%
		1,2%	,5%	1,7%
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	18	10	28
		64,3%	35,7%	100,0%
		2,5%	3,5%	2,8%
		1,8%	1,0%	2,8%
Toplam		731	287	1018
		71,8%	28,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
		71,8%	28,2%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,007				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 314: "Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	5	47	42	187	31	312
		1,6%	15,1%	13,5%	59,9%	9,9%	100,0%
		,5%	4,9%	4,4%	19,5%	3,2%	32,5%
	Ortaokul	5	20	16	90	15	146
		3,4%	13,7%	11,0%	61,6%	10,3%	100,0%
		,5%	2,1%	1,7%	9,4%	1,6%	15,2%
	Lise	25	49	38	167	60	339
		7,4%	14,5%	11,2%	49,3%	17,7%	100,0%
		2,6%	5,1%	4,0%	17,4%	6,3%	35,3%
	Üniversite	14	19	19	85	25	162
		8,6%	11,7%	11,7%	52,5%	15,4%	100,0%
		1,5%	2,0%	2,0%	8,9%	2,6%	16,9%
Toplam		49	135	115	529	131	959
		5,1%	14,1%	12,0%	55,2%	13,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,002							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 315: "Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Gelir Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri1000TL'nin altında olanlar(Düşük)	6	22	15	106	30	179
		3,4%	12,3%	8,4%	59,2%	16,8%	100,0%
		,8%	3,0%	2,1%	14,6%	4,1%	24,6%
	Geliri1001TL-2000TL arasında olanlar(orta-altı)	22	54	41	194	36	347
		6,3%	15,6%	11,8%	55,9%	10,4%	100,0%
		3,0%	7,4%	5,6%	26,7%	5,0%	47,7%
	Geliri2001TL-4000TLarasında olanlar(orta-üstü)	7	27	23	79	22	158
		4,4%	17,1%	14,6%	50,0%	13,9%	100,0%
		1,0%	3,7%	3,2%	10,9%	3,0%	21,7%
	Geliri4001TL üzerinde olanlar(yüksek)	6	5	9	17	6	43
		14,0%	11,6%	20,9%	39,5%	14,0%	100,0%
		,8%	,7%	1,2%	2,3%	,8%	5,9%
TOPLAM		41	108	88	396	94	727
		5,6%	14,9%	12,1%	54,5%	12,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,036							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.							

Tablo 316: "Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
MEVCUT İŞ DURUMU	Öğrenci	7	6	7	33	18	71
		9,9%	8,5%	9,9%	46,5%	25,4%	100,0%
		,7%	,6%	,7%	3,5%	1,9%	7,5%
	Ev Hanımı	4	25	20	125	25	199
		2,0%	12,6%	10,1%	62,8%	12,6%	100,0%
		,4%	2,6%	2,1%	13,1%	2,6%	20,9%
	İşçi	10	34	30	149	37	260
		3,8%	13,1%	11,5%	57,3%	14,2%	100,0%
		1,0%	3,6%	3,1%	15,6%	3,9%	27,3%
	Esnaf	12	33	22	108	20	195
		6,2%	16,9%	11,3%	55,4%	10,3%	100,0%
		1,3%	3,5%	2,3%	11,3%	2,1%	20,5%
	Emekli	5	19	9	61	15	109
		4,6%	17,4%	8,3%	56,0%	13,8%	100,0%
		,5%	2,0%	,9%	6,4%	1,6%	11,4%
	Kariyer Meslek	10	9	13	38	10	80
		12,5%	11,3%	16,3%	47,5%	12,5%	100,0%
		1,0%	,9%	1,4%	4,0%	1,0%	8,4%
	Serbest Meslek	1	8	8	19	3	39
		2,6%	20,5%	20,5%	48,7%	7,7%	100,0%
		,1%	,8%	,8%	2,0%	,3%	4,1%
Toplam		49	134	109	533	128	953
		5,1%	14,1%	11,4%	55,9%	13,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,009							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.							

Tablo 317: "Çevre ile Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre ile Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	33	60	41	267	92	493
		6,7%	12,2%	8,3%	54,2%	18,7%	100,0%
		3,2%	5,9%	4,0%	26,2%	9,0%	48,4%
	Hayır	19	82	81	297	46	525
		3,6%	15,6%	15,4%	56,6%	8,8%	100,0%
		1,9%	8,1%	8,0%	29,2%	4,5%	51,6%
TOPLAM		52	142	122	564	138	1018
		5,1%	13,9%	12,0%	55,4%	13,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 318: "Çevre ile Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre İle Alakalı Vergilerin Çevreyi Kirletenlerden Toplanması Gerektiğini Düşünüyorum	Evli	642	494,51
	Bekar	323	528,96
	Dul	53	572,44
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,035			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 319: "Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	23	108	59	227	76	493
		4,7%	21,9%	12,0%	46,0%	15,4%	100,0%
		2,3%	10,6%	5,8%	22,3%	7,5%	48,4%
	Hayır	19	73	109	289	35	525
		3,6%	13,9%	20,8%	55,0%	6,7%	100,0%
		1,9%	7,2%	10,7%	28,4%	3,4%	51,6%
TOPLAM		42	181	168	516	111	1018
		4,1%	17,8%	16,5%	50,7%	10,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 320: "Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu ile Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Araçların Kullanımına İlişkin Motorlu Taşıtlar Vergisi Hesaplamasının Tüketilen Yakıta Göre Yapılması Gerektiğine İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	6	57	47	182	20	312
		1,9%	18,3%	15,1%	58,3%	6,4%	100,0%
		,6%	5,9%	4,9%	19,0%	2,1%	32,5%
	Ortaokul	7	24	25	77	13	146
		4,8%	16,4%	17,1%	52,7%	8,9%	100,0%
		,7%	2,5%	2,6%	8,0%	1,4%	15,2%
	Lise	18	66	54	150	51	339
		5,3%	19,5%	15,9%	44,2%	15,0%	100,0%
		1,9%	6,9%	5,6%	15,6%	5,3%	35,3%
	Üniversite	9	27	27	77	22	162
		5,6%	16,7%	16,7%	47,5%	13,6%	100,0%
		,9%	2,8%	2,8%	8,0%	2,3%	16,9%
Toplam		40	174	153	486	106	959
		4,2%	18,1%	16,0%	50,7%	11,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,010							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 321: "İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	42	161	42	177	71	493
		8,5%	32,7%	8,5%	35,9%	14,4%	100,0%
		4,1%	15,8%	4,1%	17,4%	7,0%	48,4%
	Hayır	34	121	82	240	48	525
		6,5%	23,0%	15,6%	45,7%	9,1%	100,0%
		3,3%	11,9%	8,1%	23,6%	4,7%	51,6%
TOPLAM		76	282	124	417	119	1018
		7,5%	27,7%	12,2%	41,0%	11,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 322: "İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum" Tutumu İle Gelir Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri1000TL'nin altında olanlar(Düşük)	10	46	17	74	32	179
		5,6%	25,7%	9,5%	41,3%	17,9%	100,0%
		1,4%	6,3%	2,3%	10,2%	4,4%	24,6%
	Geliri1001TL-2000TL arasında olanlar(orta-altı)	32	92	42	147	34	347
		9,2%	26,5%	12,1%	42,4%	9,8%	100,0%
		4,4%	12,7%	5,8%	20,2%	4,7%	47,7%
	Geliri2001TL-4000TLarasında olanlar(orta-üstü)	12	54	27	52	13	158
		7,6%	34,2%	17,1%	32,9%	8,2%	100,0%
		1,7%	7,4%	3,7%	7,2%	1,8%	21,7%
	Geliri4001TL üzerinde olanlar(yüksek)	9	13	4	12	5	43
		20,9%	30,2%	9,3%	27,9%	11,6%	100,0%
		1,2%	1,8%	,6%	1,7%	,7%	5,9%
TOPLAM		63	205	90	285	84	727
		8,7%	28,2%	12,4%	39,2%	11,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,003							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.							

Tablo 323: "İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum" Tutumu İle Eğitim Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	13	80	36	145	38	312
		4,2%	25,6%	11,5%	46,5%	12,2%	100,0%
		1,4%	8,3%	3,8%	15,1%	4,0%	32,5%
	Ortaokul	13	32	15	71	15	146
		8,9%	21,9%	10,3%	48,6%	10,3%	100,0%
		1,4%	3,3%	1,6%	7,4%	1,6%	15,2%
	Lise	29	114	40	113	43	339
		8,6%	33,6%	11,8%	33,3%	12,7%	100,0%
		3,0%	11,9%	4,2%	11,8%	4,5%	35,3%
	Üniversite	18	40	23	63	18	162
		11,1%	24,7%	14,2%	38,9%	11,1%	100,0%
		1,9%	4,2%	2,4%	6,6%	1,9%	16,9%
Toplam		73	266	114	392	114	959
		7,6%	27,7%	11,9%	40,9%	11,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,010							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 324: "İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
İkinci Araca Sahip Olanların İkinci Araç İçin Daha Yüksek Vergi Ödemesi Gerektiğini Savunuyorum	Öğrenci	71	420,85
	Ev Hanımı	199	526,73
	İşçi	260	484,73
	Esnaf	195	445,59
	Emekli	109	497,50
	Kariyer Meslek	80	445,76
	Serbest Meslek	39	437,73
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,013			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 325: "Hava Ve Su Kirliliğine Sebep Olanların Yüksek Oranlarda Vergilendirilmesinden Yanayım" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Hava Ve Su Kirliliğine Sebep Olanların Yüksek Oranlarda Vergilendirilmesinden Yanayım					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	23	81	32	242	115	493
		4,7%	16,4%	6,5%	49,1%	23,3%	100,0%
		2,3%	8,0%	3,1%	23,8%	11,3%	48,4%
	Hayır	12	54	49	343	67	525
		2,3%	10,3%	9,3%	65,3%	12,8%	100,0%
		1,2%	5,3%	4,8%	33,7%	6,6%	51,6%
TOPLAM		35	135	81	585	182	1018
		3,4%	13,3%	8,0%	57,5%	17,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 326: "Hava ve Su Kirliliğine Sebep Olanların Yüksek Oranlarda Vergilendirilmesinden Yanayım" Tutumu ile Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Hava Ve Su Kirliliğine Sebep Olanların Yüksek Oranlarda Vergilendirilmesinden Yanayım					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	5	30	12	100	31	178
		2,8%	16,9%	6,7%	56,2%	17,4%	100,0%
		,5%	2,9%	1,2%	9,8%	3,0%	17,5%
	26-36 yaş arası	6	35	30	174	59	304
		2,0%	11,5%	9,9%	57,2%	19,4%	100,0%
		,6%	3,4%	2,9%	17,1%	5,8%	29,9%
	37-47 yaş arası	17	36	10	139	38	240
		7,1%	15,0%	4,2%	57,9%	15,8%	100,0%
		1,7%	3,5%	1,0%	13,7%	3,7%	23,6%
	48-58 yaş arası	3	17	14	99	27	160
		1,9%	10,6%	8,8%	61,9%	16,9%	100,0%
		,3%	1,7%	1,4%	9,7%	2,7%	15,7%
	59 yaş üstü	4	17	15	73	27	136
		2,9%	12,5%	11,0%	53,7%	19,9%	100,0%
		,4%	1,7%	1,5%	7,2%	2,7%	13,4%
Toplam		35	135	81	585	182	1018
		3,4%	13,3%	8,0%	57,5%	17,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,046							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 327: "Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	48	138	54	195	58	493
		9,7%	28,0%	11,0%	39,6%	11,8%	100,0%
		4,7%	13,6%	5,3%	19,2%	5,7%	48,4%
	Hayır	27	131	108	232	27	525
		5,1%	25,0%	20,6%	44,2%	5,1%	100,0%
		2,7%	12,9%	10,6%	22,8%	2,7%	51,6%
TOPLAM		75	269	162	427	85	1018
		7,4%	26,4%	15,9%	41,9%	8,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 328: "Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Gelir Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri1000TL'nin altında olanlar(Düşük)	9	44	23	81	22	179
		5,0%	24,6%	12,8%	45,3%	12,3%	100,0%
		1,2%	6,1%	3,2%	11,1%	3,0%	24,6%
	Geliri1001TL-2000TL arasında olanlar(orta-altı)	28	101	49	145	24	347
		8,1%	29,1%	14,1%	41,8%	6,9%	100,0%
		3,9%	13,9%	6,7%	19,9%	3,3%	47,7%
	Geliri2001TL-4000TLarasında olanlar(orta-üstü)	14	39	30	65	10	158
		8,9%	24,7%	19,0%	41,1%	6,3%	100,0%
		1,9%	5,4%	4,1%	8,9%	1,4%	21,7%
	Geliri4001TL üzerinde olanlar(yüksek)	9	10	8	11	5	43
		20,9%	23,3%	18,6%	25,6%	11,6%	100,0%
		1,2%	1,4%	1,1%	1,5%	,7%	5,9%
TOPLAM		60	194	110	302	61	727
		8,3%	26,7%	15,1%	41,5%	8,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,023							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.							

Tablo 329: "Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	8	81	56	150	17	312
		2,6%	26,0%	17,9%	48,1%	5,4%	100,0%
		,8%	8,4%	5,8%	15,6%	1,8%	32,5%
	Ortaokul	9	33	19	71	14	146
		6,2%	22,6%	13,0%	48,6%	9,6%	100,0%
		,9%	3,4%	2,0%	7,4%	1,5%	15,2%
	Lise	32	102	51	116	38	339
		9,4%	30,1%	15,0%	34,2%	11,2%	100,0%
		3,3%	10,6%	5,3%	12,1%	4,0%	35,3%
	Üniversite	20	36	27	67	12	162
		12,3%	22,2%	16,7%	41,4%	7,4%	100,0%
		2,1%	3,8%	2,8%	7,0%	1,3%	16,9%
Toplam		69	252	153	404	81	959
		7,2%	26,3%	16,0%	42,1%	8,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 330: "Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANE HALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Özellikle Taşıt Araçlarının Gürültü Kirliliği Vergisine Tabi Tutulması Gerektiğine İnanıyorum	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	286	524,97
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	584	520,08
	Tasarruf Yapabiliyorum	103	448,79
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	17	410,18
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	28	414,48
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,018			
H_0: İlgili Tutum İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 331: "Havayı Kirleten Uçak Firmalarının Havaya Saldıkları Kirliliğe Göre Vergilendirilmeleri Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Havayı Kirleten Uçak Firmalarının Havaya Saldıkları Kirliliğe Göre Vergilendirilmeleri Gerektiğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	20	83	44	263	83	493
		4,1%	16,8%	8,9%	53,3%	16,8%	100,0%
		2,0%	8,2%	4,3%	25,8%	8,2%	48,4%
	Hayır	16	53	72	323	61	525
		3,0%	10,1%	13,7%	61,5%	11,6%	100,0%
		1,6%	5,2%	7,1%	31,7%	6,0%	51,6%
TOPLAM		36	136	116	586	144	1018
		3,5%	13,4%	11,4%	57,6%	14,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 332: "Havayı Kirleten Uçak Firmalarının Havaya Saldıkları Kirliliğe Göre Vergilendirilmeleri Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Havayı Kirleten Uçak Firmalarının Havaya Saldıkları Kirliliğe Göre Vergilendirilmeleri Gerektiğine İnanıyorum	Öğrenci	71	534,96
	Ev Hanımı	199	483,71
	İşçi	260	466,76
	Esnaf	195	461,69
	Emekli	109	552,32
	Kariyer Meslek	80	448,48
	Serbest Meslek	39	330,09
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 333: "Çevre İle Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre İle Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	119	219	46	82	27	493
		24,1%	44,4%	9,3%	16,6%	5,5%	100,0%
		11,7%	21,5%	4,5%	8,1%	2,7%	48,4%
	Hayır	50	216	114	131	14	525
		9,5%	41,1%	21,7%	25,0%	2,7%	100,0%
		4,9%	21,2%	11,2%	12,9%	1,4%	51,6%
TOPLAM		169	435	160	213	41	1018
		16,6%	42,7%	15,7%	20,9%	4,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 334: "Çevre İle Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum" Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre İle Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	30	133	69	72	8	312
		9,6%	42,6%	22,1%	23,1%	2,6%	100,0%
		3,1%	13,9%	7,2%	7,5%	,8%	32,5%
	Ortaokul	26	56	21	36	7	146
		17,8%	38,4%	14,4%	24,7%	4,8%	100,0%
		2,7%	5,8%	2,2%	3,8%	,7%	15,2%
	Lise	68	136	48	70	17	339
		20,1%	40,1%	14,2%	20,6%	5,0%	100,0%
		7,1%	14,2%	5,0%	7,3%	1,8%	35,3%
	Üniversite	37	76	18	24	7	162
		22,8%	46,9%	11,1%	14,8%	4,3%	100,0%
		3,9%	7,9%	1,9%	2,5%	,7%	16,9%
Toplam		161	401	156	202	39	959
		16,8%	41,8%	16,3%	21,1%	4,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,001							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 335: "Çevre İle Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek	Sıra
Çevre İle Alakalı Tüm Sorunların Vergiler Yoluyla Çözülebileceğine İnanıyorum	Öğrenci	71	431,14
	Ev Hanımı	199	512,28
	İşçi	260	490,75
	Esnaf	195	457,47
	Emekli	109	476,71
	Kariyer Meslek	80	388,18
	Serbest Meslek	39	569,50
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,001			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 336: "Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	45	138	85	187	38	493
		9,1%	28,0%	17,2%	37,9%	7,7%	100,0%
		4,4%	13,6%	8,3%	18,4%	3,7%	48,4%
	Hayır	30	100	106	261	28	525
		5,7%	19,0%	20,2%	49,7%	5,3%	100,0%
		2,9%	9,8%	10,4%	25,6%	2,8%	51,6%
TOPLAM		75	238	191	448	66	1018
		7,4%	23,4%	18,8%	44,0%	6,5%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 337: "Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir" Tutumu İle Gelir Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri1000TL'nin altında olanlar(Düşük)	9	38	31	84	17	179
		5,0%	21,2%	17,3%	46,9%	9,5%	100,0%
		1,2%	5,2%	4,3%	11,6%	2,3%	24,6%
	Geliri1001TL-2000TL arasında olanlar(orta-altı)	26	92	74	144	11	347
		7,5%	26,5%	21,3%	41,5%	3,2%	100,0%
		3,6%	12,7%	10,2%	19,8%	1,5%	47,7%
	Geliri2001TL-4000TLarasında olanlar(orta-üstü)	10	29	28	80	11	158
		6,3%	18,4%	17,7%	50,6%	7,0%	100,0%
		1,4%	4,0%	3,9%	11,0%	1,5%	21,7%
	Geliri4001TL üzerinde olanlar(yüksek)	5	9	13	11	5	43
		11,6%	20,9%	30,2%	25,6%	11,6%	100,0%
		,7%	1,2%	1,8%	1,5%	,7%	5,9%
TOPLAM		50	168	146	319	44	727
		6,9%	23,1%	20,1%	43,9%	6,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,010							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.							

Tablo 338: "Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir" Tutumu ile Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir	Evli	642	524,05
	Bekar	323	473,87
	Dul	53	550,43
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,017			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 339 : "Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir" Tutumu ile Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YERLEŞİM ŞEKLİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir	Müstakil Ev Sahibi	101	404,81
	Apartman Dairesi Sahibi	439	522,14
	Müstakil Kiracı	42	388,99
	Apartman Dairesi Kiracı	395	528,85
	Ücretsiz Kiracı	41	569,16
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 340: "Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir" Tutumu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANE HALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	286	497,46
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	584	528,65
	Tasarruf Yapabiliyorum	103	512,67
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	17	295,82
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	28	351,13
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Tutum ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 341: "Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir" Tutumu ile Eğitim Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

EĞİTİM DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Toplumda Çevre Bilincinin Artması, Devletin Çevresel Vergi Gelirlerini Arttırabilir	İlkokul Mezunu	312	498,25
	Ortaoku Mezunul	146	508,56
	Lise Mezunu	339	471,72
	Üniversite Mezunu	162	436,44
	Toplam	959	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,045			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir.			

Tablo 342: "Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım" Tutumu ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
CİNSİYET	Erkek	140	177	45	121	19	502
		27,9%	35,3%	9,0%	24,1%	3,8%	100,0%
		13,8%	17,4%	4,4%	11,9%	1,9%	49,3%
	Kadın	141	200	62	106	7	516
		27,3%	38,8%	12,0%	20,5%	1,4%	100,0%
		13,9%	19,6%	6,1%	10,4%	,7%	50,7%
Toplam		281	377	107	227	26	1018
		27,6%	37,0%	10,5%	22,3%	2,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,034							
H0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 343: "Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım" Tutumu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	157	215	34	70	17	493
		31,8%	43,6%	6,9%	14,2%	3,4%	100,0%
		15,4%	21,1%	3,3%	6,9%	1,7%	48,4%
	Hayır	124	162	73	157	9	525
		23,6%	30,9%	13,9%	29,9%	1,7%	100,0%
		12,2%	15,9%	7,2%	15,4%	,9%	51,6%
TOPLAM		281	377	107	227	26	1018
		27,6%	37,0%	10,5%	22,3%	2,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 344: "Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım" Tutumu ile Gelir Seviyesi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri1000TL'nin altında olanlar(Düşük)	42	63	17	50	7	179
		23,5%	35,2%	9,5%	27,9%	3,9%	100,0%
		5,8%	8,7%	2,3%	6,9%	1,0%	24,6%
	Geliri1001TL-2000TL arasında olanlar(orta-altı)	101	145	36	62	3	347
		29,1%	41,8%	10,4%	17,9%	,9%	100,0%
		13,9%	19,9%	5,0%	8,5%	,4%	47,7%
	Geliri2001TL-4000TLarasında olanlar(orta-üstü)	47	60	21	26	4	158
		29,7%	38,0%	13,3%	16,5%	2,5%	100,0%
		6,5%	8,3%	2,9%	3,6%	,6%	21,7%
	Geliri4001TL üzerinde olanlar(yüksek)	15	14	3	8	3	43
		34,9%	32,6%	7,0%	18,6%	7,0%	100,0%
		2,1%	1,9%	,4%	1,1%	,4%	5,9%
TOPLAM		205	282	77	146	17	727
		28,2%	38,8%	10,6%	20,1%	2,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,032							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.							

Tablo 345: "Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım" Tutumu İle Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	65	114	37	93	3	312
		20,8%	36,5%	11,9%	29,8%	1,0%	100,0%
		6,8%	11,9%	3,9%	9,7%	,3%	32,5%
	Ortaokul	35	55	11	41	4	146
		24,0%	37,7%	7,5%	28,1%	2,7%	100,0%
		3,6%	5,7%	1,1%	4,3%	,4%	15,2%
	Lise	107	127	36	58	11	339
		31,6%	37,5%	10,6%	17,1%	3,2%	100,0%
		11,2%	13,2%	3,8%	6,0%	1,1%	35,3%
	Üniversite	56	61	18	20	7	162
		34,6%	37,7%	11,1%	12,3%	4,3%	100,0%
		5,8%	6,4%	1,9%	2,1%	,7%	16,9%
Toplam		263	357	102	212	25	959
		27,4%	37,2%	10,6%	22,1%	2,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 346: "Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım" Tutumu İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım	Evli	642	524,99
	Bekar	323	488,34
	Dul	53	450,85
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,048			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 347 : "Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım" Tutumu İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YERLEŞİM ŞEKLİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım	Müstakil Ev Sahibi	101	455,01
	Apartman Dairesi Sahibi	439	505,79
	Müstakil Kiracı	42	410,81
	Apartman Dairesi Kiracı	395	530,21
	Ücretsiz Kiracı	41	584,95
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,007			
H_0: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 348: "Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım" Tutumu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANE HALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	286	478,80
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	584	537,41
	Tasarruf Yapabiliyorum	103	461,13
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	17	483,71
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	28	434,57
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,006			
H_0: İlgili Tutum ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 349: "Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım" Tutumu İle Yaş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YAŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım	25 Yaş altı	178	455,25
	26-36 yaş arası	304	534,72
	37-47 yaş arası	240	505,04
	48-58 yaş arası	160	529,54
	59 yaş üstü	136	508,41
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri : ,042			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Yaş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 350: "Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Uçakların Meydana Getireceği Kirliliğin Yolcu Bilet Fiyatlarına Yansıtılmasından Yanayım	Öğrenci	71	366,61
	Ev Hanımı	199	541,06
	İşçi	260	484,01
	Esnaf	195	442,98
	Emekli	109	482,15
	Kariyer Meslek	80	441,62
	Serbest Meslek	39	532,67
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 351: "Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu İle Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu İle Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	30	96	47	209	111	493
		6,1%	19,5%	9,5%	42,4%	22,5%	100,0%
		2,9%	9,4%	4,6%	20,5%	10,9%	48,4%
	Hayır	14	68	74	308	61	525
		2,7%	13,0%	14,1%	58,7%	11,6%	100,0%
		1,4%	6,7%	7,3%	30,3%	6,0%	51,6%
TOPLAM		44	164	121	517	172	1018
		4,3%	16,1%	11,9%	50,8%	16,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 352: "Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu İle Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YERLEŞİM ŞEKLİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu İle Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum	Müstakil Ev Sahibi	101	432,98
	Apartman Dairesi Sahibi	439	519,95
	Müstakil Kiracı	42	432,51
	Apartman Dairesi Kiracı	395	529,07
	Ücretsiz Kiracı	41	476,48
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,006			
H_0: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum ile Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 353: "Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu ile Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu ile Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu ile Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul	5	52	31	184	40	312
		1,6%	16,7%	9,9%	59,0%	12,8%	100,0%
		,5%	5,4%	3,2%	19,2%	4,2%	32,5%
	Ortaokul	6	19	18	77	26	146
		4,1%	13,0%	12,3%	52,7%	17,8%	100,0%
		,6%	2,0%	1,9%	8,0%	2,7%	15,2%
	Lise	20	65	39	153	62	339
		5,9%	19,2%	11,5%	45,1%	18,3%	100,0%
		2,1%	6,8%	4,1%	16,0%	6,5%	35,3%
	Üniversite	11	22	21	74	34	162
		6,8%	13,6%	13,0%	45,7%	21,0%	100,0%
		1,1%	2,3%	2,2%	7,7%	3,5%	16,9%
Toplam		42	158	109	488	162	959
		4,4%	16,5%	11,4%	50,9%	16,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,010							
H0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .							

Tablo 354: "Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu ile Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum" Tutumu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

HANE HALKI GELİR DÜZEYİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Dostu Her Girişimin Düşük Oranlı Vergiler Yolu İle Desteklenmesi Gerektiğine İnanıyorum	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	286	520,38
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	584	492,74
	Tasarruf Yapabiliyorum	103	595,97
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	17	467,41
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	28	455,39
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,006			
H_0: İlgili Tutum ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Grubu ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 355: "Çevre Vergileri Hakkında Halkın Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması, Çevresel Vergilere Yönelik Bilinci Azaltabilir Tutumu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre Vergileri Hakkında Halkın Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması, Çevresel Vergilere Yönelik Bilinci Azaltabilir					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	10	94	63	243	83	493
		2,0%	19,1%	12,8%	49,3%	16,8%	100,0%
		1,0%	9,2%	6,2%	23,9%	8,2%	48,4%
	Hayır	11	62	97	329	26	525
		2,1%	11,8%	18,5%	62,7%	5,0%	100,0%
		1,1%	6,1%	9,5%	32,3%	2,6%	51,6%
TOPLAM		21	156	160	572	109	1018
		2,1%	15,3%	15,7%	56,2%	10,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 356: "Çevre Vergileri Hakkında Halkın Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması, Çevresel Vergilere Yönelik Bilinci Azaltabilir" Tutumu ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Vergileri Hakkında Halkın Yeterince Bilgi Sahibi Olmaması, Çevresel Vergilere Yönelik Bilinci Azaltabilir	Öğrenci	71	496,19
	Ev Hanımı	199	468,84
	İşçi	260	484,47
	Esnaf	195	493,49
	Emekli	109	510,03
	Kariyer Meslek	80	402,51
	Serbest Meslek	39	411,94
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,035			
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 357: "Çevre Kirlenmesine İlişkin Yüksek Vergiler Ödeyen Firmaların Bir Süre Sonra Yatırımlarını Azaltacağını Düşünüyorum" Tutumu ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre Kirlenmesine İlişkin Yüksek Vergiler Ödeyen Firmaların Bir Süre Sonra Yatırımlarını Azaltacağını Düşünüyorum					TOPLAM
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	42	182	82	145	42	493
		8,5%	36,9%	16,6%	29,4%	8,5%	100,0%
		4,1%	17,9%	8,1%	14,2%	4,1%	48,4%
	Hayır	24	125	167	192	17	525
		4,6%	23,8%	31,8%	36,6%	3,2%	100,0%
		2,4%	12,3%	16,4%	18,9%	1,7%	51,6%
TOPLAM		66	307	249	337	59	1018
		6,5%	30,2%	24,5%	33,1%	5,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000							
H_0: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.							RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.							KABUL

Tablo 358: "Çevre Kirlenmesine İlişkin Yüksek Vergiler Ödeyen Firmaların Bir Süre Sonra Yatırımlarını Azaltacağını Düşünüyorum" Tutumu İle Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEVCUT YAPILAN İŞ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Çevre Kirlenmesine İlişkin Yüksek Vergiler Ödeyen Firmaların Bir Süre Sonra Yatırımlarını Azaltacağını Düşünüyorum	Öğrenci	71	564,42
	Ev Hanımı	199	438,57
	İşçi	260	465,56
	Esnaf	195	500,24
	Emekli	109	512,13
	Kariyer Meslek	80	457,54
	Serbest Meslek	39	415,71
	Toplam	953	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,005			
H_o: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Tutum Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL
Örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.			

Tablo 359: "Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım"Davranışı ile Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
Cinsiyet	Kadın	445	57	502
		88,6%	11,4%	100,0%
		43,7%	5,6%	49,3%
	Erkek	416	100	516
		80,6%	19,4%	100,0%
		40,9%	9,8%	50,7%
TOPLAM		861	157	1018
		84,6%	15,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 360: "Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım" Davranışı ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	404	89	493
		81,9%	18,1%	100,0%
		39,7%	8,7%	48,4%
	Hayır	457	68	525
		87,0%	13,0%	100,0%
		44,9%	6,7%	51,6%
TOPLAM		861	157	1018
		84,6%	15,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,024				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 361: "Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım"Davranışı ile Bağımsız Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
MEVCUT YAPILAN İŞ	Öğrenci	55	16	71
		77,5%	22,5%	100,0%
		5,8%	1,7%	7,5%
	Ev Hanımı	186	13	199
		93,5%	6,5%	100,0%
		19,5%	1,4%	20,9%
	İşçi	221	39	260
		85,0%	15,0%	100,0%
		23,2%	4,1%	27,3%
	Esnaf	150	45	195
		76,9%	23,1%	100,0%
		15,7%	4,7%	20,5%
	Emekli	96	13	109
		88,1%	11,9%	100,0%
		10,1%	1,4%	11,4%
	Kariyer Meslek	65	15	80
		81,3%	18,8%	100,0%
		6,8%	1,6%	8,4%
	Serbest Meslek	30	9	39
		76,9%	23,1%	100,0%
		3,1%	,9%	4,1%
TOPLAM		803	150	953
		84,3%	15,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.				

Tablo 362: "Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım"Davranışı ile Bağımsız Hane Halkı Geliri Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
HANE HALKI GELİR DÜZEYİ	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	255	31	286
		89,2%	10,8%	100,0%
		25,0%	3,0%	28,1%
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	486	98	584
		83,2%	16,8%	100,0%
		47,7%	9,6%	57,4%
	Tasarruf Yapabiliyorum	87	16	103
		84,5%	15,5%	100,0%
		8,5%	1,6%	10,1%
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	13	4	17
		76,5%	23,5%	100,0%
		1,3%	,4%	1,7%
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	20	8	28
		71,4%	28,6%	100,0%
		2,0%	,8%	2,8%
Toplam		861	157	1018
		84,6%	15,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,040				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni İle Hane Halkı Gelir Düzeyi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 363: "Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım" Davranışı İle Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

MEDENİ HAL		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım	Evli	642	506,32
	Bekar	323	525,55
	Dul	53	450,21
	Total	1018	
Kruskal-Wallis Anlamlılık P Değeri: ,017			
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Bağımsız Değişkeni Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 364 : "Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım" Davranışı İle Bireylerin Yerleşim Şekli Arasındaki Kruskal-Wallis H Testi

YERLEŞİM ŞEKLİ		Örnek Kitle	Sıra Ortalaması
Benzine Yüksek Vergi Uygulandığı İçin Aracıma LPG Taktırdım	Müstakil Ev Sahibi	101	541,87
	Apartman Dairesi Sahibi	439	534,19
	Müstakil Kiracı	42	467,36
	Apartman Dairesi Kiracı	395	483,83
	Ücretsiz Kiracı	41	455,83
	Toplam	1018	
Kruskal-Wallis Değeri Anlamlılık P Değeri: ,000			
H_0: İlgili Davranış İle Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Yoktur.			RED
H_1: İlgili Davranış İle Yerleşim Şekli Arasında Anlamlı Fark Vardır.			KABUL

Tablo 365: "Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım" Davranışı ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	88	405	493
		17,8%	82,2%	100,0%
		8,6%	39,8%	48,4%
	Hayır	170	355	525
		32,4%	67,6%	100,0%
		16,7%	34,9%	51,6%
TOPLAM		258	760	1018
		25,3%	74,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 366: "Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım" Davranışı ile Yerleşim Şekli Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
YERLEŞİM ŞEKLİ	Müstakil Ev Sahibi	21	80	101
		20,8%	79,2%	100,0%
		2,1%	7,9%	9,9%
	Apartman Dairesi Sahibi	129	310	439
		29,4%	70,6%	100,0%
		12,7%	30,5%	43,1%
	Müstakil Kiracı	5	37	42
		11,9%	88,1%	100,0%
		,5%	3,6%	4,1%
	Apartman Dairesi Kiracı	89	306	395
		22,5%	77,5%	100,0%
		8,7%	30,1%	38,8%
	Ücretsiz Kiracı	14	27	41
		34,1%	65,9%	100,0%
		1,4%	2,7%	4,0%
Toplam		258	760	1018
		25,3%	74,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,016				
H0: İlgili Davranış Değişkeni ile Yerleşim Şekli Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H1: İlgili Davranış Değişkeni ile Yerleşim Şekli Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 367: "Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım"Davranışı ile Bağımsız Hane Halkı Geliri Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Elektrik, Su, Doğalgaz Gibi Enerji Kaynakları Üzerindeki Vergiler Yükseldiğinden Enerji Tüketimimi Azalttım		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
HANE HALKI GELİR DÜZEYİ	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	56	230	286
		19,6%	80,4%	100,0%
		5,5%	22,6%	28,1%
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	154	430	584
		26,4%	73,6%	100,0%
		15,1%	42,2%	57,4%
	Tasarruf Yapabiliyorum	34	69	103
		33,0%	67,0%	100,0%
		3,3%	6,8%	10,1%
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	8	9	17
		47,1%	52,9%	100,0%
		,8%	,9%	1,7%
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	6	22	28
		21,4%	78,6%	100,0%
		,6%	2,2%	2,8%
Toplam		258	760	1018
		25,3%	74,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,011				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 368: "Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum" Davranışı ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	141	352	493
		28,6%	71,4%	100,0%
		13,9%	34,6%	48,4%
	Hayır	243	282	525
		46,3%	53,7%	100,0%
		23,9%	27,7%	51,6%
TOPLAM		384	634	1018
		37,7%	62,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 369: "Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum" Davranışı İle Yerleşim Şekli Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
YERLEŞİM ŞEKLİ	Müstakil Ev Sahibi	47	54	101
		46,5%	53,5%	100,0%
		4,6%	5,3%	9,9%
	Apartman Dairesi Sahibi	156	283	439
		35,5%	64,5%	100,0%
		15,3%	27,8%	43,1%
	Müstakil Kiracı	13	29	42
		31,0%	69,0%	100,0%
		1,3%	2,8%	4,1%
	Apartman Dairesi Kiracı	146	249	395
		37,0%	63,0%	100,0%
		14,3%	24,5%	38,8%
	Ücretsiz Kiracı	22	19	41
		53,7%	46,3%	100,0%
		2,2%	1,9%	4,0%
Toplam		384	634	1018
		37,7%	62,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,048				
H0: İlgili Davranış Değişkeni ile Yerleşim Şekli Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H1: İlgili Davranış Değişkeni ile Yerleşim Şekli Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 370: "Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum"Davranışı ile Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Uçak Yolcu Biletlerindeki Vergileri Yüksek Bulduğumdan Uçak Taşımacılığından Daha Az Yararlanıyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul Mezunu	135	177	312
		43,3%	56,7%	100,0%
		14,1%	18,5%	32,5%
	Ortaokul Mezunu	44	102	146
		30,1%	69,9%	100,0%
		4,6%	10,6%	15,2%
	Lise Mezunu	120	219	339
		35,4%	64,6%	100,0%
		12,5%	22,8%	35,3%
	Üniversite Mezunu	52	110	162
		32,1%	67,9%	100,0%
		5,4%	11,5%	16,9%
TOPLAM		351	608	959
		36,6%	63,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,017				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .				

Tablo 371: "Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım"Davranışı ile Bağımsız Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
CİNSİYET	Kadın	413	89	502
		82,3%	17,7%	100,0%
		40,6%	8,7%	49,3%
	Erkek	381	135	516
		73,8%	26,2%	100,0%
		37,4%	13,3%	50,7%
TOPLAM		794	224	1018
		78,0%	22,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,001				
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 372: "Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım" Davranışı ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
Davranışlarınızı Etkilemeye Yönelik Özel Tüketim Vergileri Hakkında Bilginiz Var Mı?	Evet	362	131	493
		73,4%	26,6%	100,0%
		35,6%	12,9%	48,4%
	Hayır	432	93	525
		82,3%	17,7%	100,0%
		42,4%	9,1%	51,6%
TOPLAM		794	224	1018
		78,0%	22,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,001				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Davranışları Etkilemeye Yönelik ÖTV Hakkındaki Bilgi Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 373: "Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım"Davranışı İle Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
GELİR DÜZEYİ	Geliri 1000 TL'den az olanlar	147	32	179
		82,1%	17,9%	100,0%
		20,2%	4,4%	24,6%
	Geliri 1000TL-2000TL arası olanlar	265	82	347
		76,4%	23,6%	100,0%
		36,5%	11,3%	47,7%
	Geliri 2000TL-4000TL arası olanlar	112	46	158
		70,9%	29,1%	100,0%
		15,4%	6,3%	21,7%
	Geliri 4000TL üzeri olanlar	24	19	43
		55,8%	44,2%	100,0%
		3,3%	2,6%	5,9%
TOPLAM		548	179	727
		75,4%	24,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,002				
H_0 :İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Tutum Değişkeni ile Gelir Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL
Geliri olmayanlar(öğrenci vb.) teste tabi tutulmamıştır. 773TL'den az gelir elde edenler ile 773TL-1000TL arası gelir elde edenler birleştirilmistir.Bununla beraber 4001TL-6000TL arası gelir elde edenler ile 6001TL üzeri gelir elde edenler biraraya getirilmiştir.				

Tablo 374: "Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım"Davranışı ile Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul Mezunu	259	53	312
		83,0%	17,0%	100,0%
		27,0%	5,5%	32,5%
	Ortaokul Mezunu	118	28	146
		80,8%	19,2%	100,0%
		12,3%	2,9%	15,2%
	Lise Mezunu	250	89	339
		73,7%	26,3%	100,0%
		26,1%	9,3%	35,3%
	Üniversite Mezunu	113	49	162
		69,8%	30,2%	100,0%
		11,8%	5,1%	16,9%
TOPLAM		740	219	959
		77,2%	22,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,002				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .				

Tablo 375: "Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım"Davranışı ile Bağımsız Hane Halkı Geliri Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
HANE HALKI GELİR DÜZEYİ	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	244	42	286
		85,3%	14,7%	100,0%
		24,0%	4,1%	28,1%
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	448	136	584
		76,7%	23,3%	100,0%
		44,0%	13,4%	57,4%
	Tasarruf Yapabiliyorum	73	30	103
		70,9%	29,1%	100,0%
		7,2%	2,9%	10,1%
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	11	6	17
		64,7%	35,3%	100,0%
		1,4%	2,7%	1,7%
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	18	10	28
		64,3%	35,7%	100,0%
		2,3%	4,5%	2,8%
Toplam		794	224	1018
		78,0%	22,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,002				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 376: "Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım" Davranışı ile Davranışları Yerleşim Şekli Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
YERLEŞİM ŞEKLİ	Müstakil Ev Sahibi	71	30	101
		70,3%	29,7%	100,0%
		7,0%	2,9%	9,9%
	Apartman Dairesi Sahibi	319	120	439
		72,7%	27,3%	100,0%
		31,3%	11,8%	43,1%
	Müstakil Kiracı	37	5	42
		88,1%	11,9%	100,0%
		3,6%	,5%	4,1%
	Apartman Dairesi Kiracı	332	63	395
		84,1%	15,9%	100,0%
		32,6%	6,2%	38,8%
	Ücretsiz Kiracı	35	6	41
		85,4%	14,6%	100,0%
		3,4%	,6%	4,0%
Toplam		794	224	1018
		78,0%	22,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Yerleşim Şekli Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Yerleşim Şekli Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 377: "Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım"Davranışı ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Bezine Yüksek Vergi Konulduğu İçin Araç Kullanımımı Azalttım		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
MEVCUT YAPILAN İŞ	Öğrenci	51	20	71
		71,8%	28,2%	100,0%
		5,4%	2,1%	7,5%
	Ev Hanımı	174	25	199
		87,4%	12,6%	100,0%
		18,3%	2,6%	20,9%
	İşçi	209	51	260
		80,4%	19,6%	100,0%
		21,9%	5,4%	27,3%
	Esnaf	130	65	195
		66,7%	33,3%	100,0%
		13,6%	6,8%	20,5%
	Emekli	80	29	109
		73,4%	26,6%	100,0%
		8,4%	3,0%	11,4%
	Kariyer Meslek	60	20	80
		75,0%	25,0%	100,0%
		6,3%	2,1%	8,4%
	Serbest Meslek	35	4	39
		89,7%	10,3%	100,0%
		3,7%	,4%	4,1%
TOPLAM		739	214	953
		77,5%	22,5%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.				

Tablo 378: "Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum"Davranışı ile Bağımsız Medeni Hal Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
MEDENİ HAL	Evli	470	172	642
		73,2%	26,8%	100,0%
		46,2%	16,9%	63,1%
	Bekar	207	116	323
		64,1%	35,9%	100,0%
		20,3%	11,4%	31,7%
	Dul	38	15	53
		71,7%	28,3%	100,0%
		3,7%	1,5%	5,2%
TOPLAM		715	303	1018
		70,2%	29,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,013				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Medeni Hal Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 379: "Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum"Davranışı ile Bağımsız Hane Halkı Geliri Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum		Toplam
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
HANE HALKI GELİR DÜZEYİ	Geçinecek Kadar Kazanmıyorum	212	74	286
		74,1%	25,9%	100,0%
		20,8%	7,3%	28,1%
	Geçinecek Kadar Kazanıyorum	407	177	584
		69,7%	30,3%	100,0%
		40,0%	17,4%	57,4%
	Tasarruf Yapabiliyorum	71	32	103
		68,9%	31,1%	100,0%
		7,0%	3,1%	10,1%
	Lüks Tüketim Mallarını Alabiliyorum	6	11	17
		35,3%	64,7%	100,0%
		,6%	1,1%	1,7%
	İstediğim Herşeyi Alabilecek Durumdayım	19	9	28
		67,9%	32,1%	100,0%
		1,9%	,9%	2,8%
Toplam		715	303	1018
		70,2%	29,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,016				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Hane Halkı Gelir Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 380 :"Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum"Davranışı ile Bağımsız Yaş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
YAŞ SEVİYESİ	25 yaş altı	108	70	178
		60,7%	39,3%	100,0%
		10,6%	6,9%	17,5%
	26-36 yaş arası	215	89	304
		70,7%	29,3%	100,0%
		21,1%	8,7%	29,9%
	37-47 yaş arası	167	73	240
		69,6%	30,4%	100,0%
		16,4%	7,2%	23,6%
	48-58 yaş arası	119	41	160
		74,4%	25,6%	100,0%
		11,7%	4,0%	15,7%
	59 yaş üstü	106	30	136
		77,9%	22,1%	100,0%
		10,4%	2,9%	13,4%
TOPLAM		715	303	1018
		70,2%	29,8%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,011				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL

Tablo 381: "Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum"Davranışı ile Bağımsız Eğitim Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
EĞİTİM DÜZEYİ	İlkokul Mezunu	248	64	312
		79,5%	20,5%	100,0%
		25,9%	6,7%	32,5%
	Ortaokul Mezunu	97	49	146
		66,4%	33,6%	100,0%
		10,1%	5,1%	15,2%
	Lise Mezunu	230	109	339
		67,8%	32,2%	100,0%
		24,0%	11,4%	35,3%
	Üniversite Mezunu	103	59	7162
		63,6%	36,4%	100,0%
		10,7%	6,2%	16,9%
TOPLAM		678	281	959
		70,7%	29,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0 :İlgili Davranış Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1 : İlgili Davranış Değişkeni ile Eğitim Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(mezun değil ve lisansüstü)ihmal edilmiştir .				

Tablo 382: "Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum"Davranışı ile Bağımsız Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasındaki Ki-Kare Bağımsızlık Testi

		Çevre Kirlenmesinin Önüne Geçilmesine Yönelik Protesto Eylemlerine Katılıyorum		TOPLAM
		Katılmıyorum	Katılıyorum	
MEVCUT YAPILAN İŞ	Öğrenci	33	38	71
		46,5%	53,5%	100,0%
		3,5%	4,0%	7,5%
	Ev Hanımı	162	37	199
		81,4%	18,6%	100,0%
		17,0%	3,9%	20,9%
	İşçi	183	77	260
		70,4%	29,6%	100,0%
		19,2%	8,1%	27,3%
	Esnaf	120	75	195
		61,5%	38,5%	100,0%
		12,6%	7,9%	20,5%
	Emekli	86	23	109
		78,9%	21,1%	100,0%
		9,0%	2,4%	11,4%
	Kariyer Meslek	51	29	80
		63,8%	36,3%	100,0%
		5,4%	3,0%	8,4%
	Serbest Meslek	29	10	39
		74,4%	25,6%	100,0%
		3,0%	1,0%	4,1%
TOPLAM		664	289	953
		69,7%	30,3%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
Pearson Ki-Kare Anlamlılık P Değeri: ,000				
H_0: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Birbirinden Bağımsızdır.				RED
H_1: İlgili Davranış Değişkeni ile Mevcut Yapılan İş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.				KABUL
Kontenjans tablosunda örneklem sayısının yetersiz olduğu kategoriler(İşsiz, memur, çiftçi)hesaba katılmamıştır.				